ئۆگست ژابا

فەرهەنگی کوردی-فەرەنسی

بەفەرمانی ئەکادیمیای شاهانە بۆ زانست لە لایەن
فێردیناند یۆستی
ساڵی ١٨٧٩ بڵاوکراوەتەوە

پێشەکی و وەرگێڕانی پێشەکی
و دووبارە لە چاپدانەوەی
د. نەجاتی عەبدوللا

هەولێر
٢٠١٠

ئۆگست ژابا

فەرهەنگی
کوردی-فەرەنسی

بە فەرمانی ئەکادیمیای شاهانە بۆ زانست لە لایەن
فێردیناند یۆستی
ساڵی 1879 بڵاوکراوەتەوە

پێشەکی و وەرگێڕانی پێشەکی
و دووبارە لەچاپدانەوەی
د. نەجاتی عەبدوڵڵا

- ناوی کتێب: فەرهەنگی کوردی – فەرەنسی
- نووسەر: ئۆگست ژابا
- بڵاوکەرەوەی زانستیی: فێردیناند بۆستی
- وەرگێڕانی پێشەکی و دووبارە لەچاپدانەوەی: د.نەجاتی عەبدوڵڵا
- لەبڵاوکراوەکانی ئەکادیمیای کوردی ژمارە (٨٣)
- بەرگسازی: عوسمان پیرداود
- سەرپەرشتی چاپ: ئەکادیمیای کوردی
- تیراژ: ٧٥٠ دانە
- ژمارەی سپاردنی (٥٤٥)ی ساڵی ٢٠١٠ی دراوەتێ
- مافی چاپکردنەوەو بڵاوکردنەوەی بۆ ئەکادیمیای کوردی پارێزراوە
- چاپ: چاپخانەی حاجی هاشم، هەولێر

چاپی کوردیی

ئەم فەرهەنگە وەکو ڕێزلێنان

پێشکەشی بەو کەڵەزانا گەورانە:

1-مەلا مەحموودی بایەزیدی

2-ئەلیکساندەر ئۆگست ژابا

3-فێردیناند یۆستی

4-بێرنارد دۆرن

کە بە هەموویان ئەم گەنجینە گەورەیەی وشەنامەی کوردی

یان بۆ پاراستین

ئۆگست ژابا

(1894–1801)

پێشەکی

زمانی کوردی گەرچی تا دەورانێکی درەنگ هەر تەنها زمانی ئاخاوتن بووە و کورد هیچ کاتێك نە زمانێکی یەکگرتوو، نە جوگرافیایەکی سەرلەبەر کۆنترۆڵکراو و نە مێژوویێکی سەرتاسەری نەبووە و زمانەکەشی لە چەند دیالێکتێکی جیاواز پێکهاتووە بەڵام پاستیەك هەیە ئەویش ئەوەیە کە ئەم دیالێکت و زارە سەرەکیانەی زمانی کوردی یان لێپێکهاتووە تا پادیەکی زۆر لێك نزیکن و ستەرەکتووری هاوبەشیان پێکەوە هەیە کە دەکرێ لە دواڕۆژ یەك زمانی ستانداری کوردی یان لێدروست بکرێ. کورد، پێکهاتوو لە کۆمەڵێك هۆز، تیرە و کۆنفیدراسیۆنی خێڵەکیی زۆر بە ئاسانی لە ڕووی ئیداری و سیاسییەوە هەمیشە لە لایەن دراوسێیەکانی کۆنترۆڵکراوە بەڵام چونکە کوردستان ناوچەیەکی جوگرافی زۆر سەخت بووە بۆیە هەمیشە دەسەڵاتی ناوەخۆیی بە جۆرێك لە جۆرەکان هەر بەدەست ئەو "میر" و "بەگ"ە کوردانە ماوەتەوە کە چ بەناوی خۆیان و چ بەناوی دەوڵەتانی دراوسێ هەر یەکە و لە شوێنی خۆی حوکمڕانی ناوچەکەیان کردووە. بێگومان نەبوونی دەسەڵاتێکی سیاسیی و ئیداری کوردیی بە جۆرێك لە جۆرەکان واتەی (نەبوونی) یان (بەکارنەهێنانی) زمانی کوردی گەیاندووە و لەم ناوەدا زمانی کوردی هەر تەنها وەکو زمانی ئاخاوتن و زمانی هۆز و تیرەگەلی جیاواز ماوەتەوە کە بە شێوەیەکی گشتی تاوەکو کۆتاییەکەی سەدەی هەژدەهەم و سەدەی نۆزدەهەم سەرنجی زانا ڕۆژئاواییەکانی بۆخۆی ڕانەکێشاوە.

ڕەنگە بتوانیین جەنگی ڕووسی–تورکی 1828–1829 و لکاندنی بەشێکی قەوقازیا بە ئیمپراتۆریای ڕووسیا و قۆناغی دوای ئەوە بە سەرەتای بایەخ پێدانی زانا و ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکان (بەڕووییێکی تایبەتی) بۆ لێکۆڵینەوە و مێژوو و کوردناسی دابنێین و ئەوە لێرەوەیە ئیدی سەرەتای تاڵەداوی پێوەندی نێوان سوپای ڕووسیا و "بڕێك" لە سەردارە کوردەکان دەستپێدەکات. بەردەستخستنی چەند دەسنووسێکی "شەرەفنامە" هانی زانا و ڕۆژهەڵاتناسە ڕووسەکانی دا زیاتر لە مێژوو و ئەدەبیاتی کوردی بکۆڵنەوە، ڤ. دێتیل لە گەشتەنامە سێ سالّیەکەی بۆ ڕۆژهەڵات "لە 16 ی حوزەیرانی 1842 لە قازان دەرچووە و بۆ ئێران ڕۆیشتووە. لە تاران بەوە دەزانێ کورد کە ڕۆژهەڵاتناسەکان کەم بایەخیان پێداوە ئەدەبیاتێکی نوسراوی دەوڵەمەندی هەیە. زۆر بە ڕاشکاویش باسی ئەوە دەکات کە لووڕەکان و هەروەها بەختیارییەکان بە پێچەوانەی ڕای هاممەر بە کوردیان دادەنێ. هاممەر لە لای خۆیەوە لوڕەکان بە ڕەگەزێکی عەرەب دادەنێ و زمانەکەشیان بە دیالێکتێکی زمانی عەرەبی دەزانێ. بە پێچەوانەوە دێتێل

زۆر بە درێژی باسی دیالێکتی لەکی دەکات و سۆزێکی زۆریشی بۆ زمانی کوردی هەیە"[1]. دوای ئەوە زانایانی وەك بێرزین، ئابۆڤیان، لێرخ و ژابا بایەخێکی زۆر بە مێژوو و زمانی کوردی دەدەن. دواتر لە دەستپێکی نیوەی دووەمی پەنجایەکانی سەدەی نۆزدەهەم بەشی مێژوو و فیلۆلۆژیای ئەکادیمیای شاهانەی زانستەکانی سانت پێترسبورگ لەسەر داوای ئەکادیمی بێرنارد دۆرن[2] ساڵی 1856 داوا لە کۆنسولی ڕووسیا لە ئەرزەڕۆم، ئەلیکساندەر ئۆگست ژابا (1801–1894) دەکات تا ئەوەندەی دەکرێ نفووز و دەسەڵاتی خۆی وەکو کونسولی ڕووسیا بەکاربهێنێ بۆ کۆکردنەوەی تێکستی کوردی، دەسنووس و وشەنامەی کوردی بۆ ناسینی زمان و ئەدەبیات و هۆزە کوردییەکان. ژابا لە دووەم ماوەی کاری کونسوڵیی خۆیدا لە ئەرزەڕۆم کۆمەڵێکی زۆر دەسنووس و تێکستی کوردیی بە هاریکاری مەلا مەحموودی بایەزیدی کۆکردە و هەموویانی بۆ سانت پێترەسبوورگ نارد کە هەندێکیان لە کاتی خۆیدا یان دواتر بڵاوکرانەوە و بەشێکی زۆریشیان تا ئێستا هەر وەکوو دەسنووس لە کتێبخانەی سانت–پێترسبورگ و مۆزەخانەی بریتانی پارێزراون.

فەرهەنگە یەکەمینەکانی

دوو زمانەی کوردی

بەگوێرەی ئەو زانیاریانەی تا ئێستە لەبەردەست دان یەکەمین هەوڵی فەرهەنگی دوانەی زمانی کوردی بریتییە لە فەرهەنگی نووبهارا بچووکان–ی ئەحمەدی خانی (1650–1707) کە ساڵی 1682 نووسراوەتەوە. ئەم فەرهەنگۆکە بریتییە لە فەرهەنگێکی چکۆڵەی عەرەبی–کوردی و بە دیالێکتی کورمانجی سەروو نووسراوەتەوە و زیاتر بۆ فێربوونی زمانی عەرەبی نووسراوە و دەوروبەری هەزار وشەی تێدایە. دوای ئەوە فەرهەنگۆکی مارف نۆدەهیی دێ کە ساڵی 1795 لە سلێمانی دا نووسراوەتەوە و ئەویش لەسەر شێوەی فەرهەنگۆکی نووبهارا بچووکان–ی ئەحمەدی خانی زیاتر بۆ فێرکردنی قوتابی و سوختەی کوردبووە بۆ ناسین و فێربوونی زمانی عەرەبی. دوای ئەم دوو هەوڵدانە کە لە لایەن کورد خۆیەوە نران، یەکەمین فەرهەنگی دوو زمانەی کوردی کە تەرخانی زمانی کوردی و زمانێکی ئەوروپی کرابێت فەرهەنگی ئیتالیایی–کوردی باوکە گارزۆنی (؟–1790) یە (ڕێزمان و

---

[1] V. Dittel, « Aperçu sommaire de trois années de voyage dans l'Asie occidentale, dans le Caucase, la Perse, le Kurdistan, la Mésopotamie, La Syrie, l'Asie-Mineure, etc., dans un tut principal d'études ethnographiques", In : « *Nouvelles Annales des Voyages et des sicence géographique* », T 3ème, 1849, p 142

[2] ئەکادیمی بێرنارد دۆرن Johannes Albrecht Bernhard Dorn (1805-1881)، زانای ئەڵمان، پسپۆری مێژوو و زمانەکانی ئێران، ڕووسیا و ئەفغانستان بوو. سەرەتا لە زانکۆی لایبزیگ و دواتر بووەتە ڕاگری زانکۆی خارکۆڤ و پرۆفیسۆری مێژوو و جوگرافیا لە ئەنستیتووتی زمانە ڕۆژهەڵاتییەکان لە وەزارەتی دەرەوە. لە سانت پێترسبوورگ زمانی سانکریتی و پەشتووی وتووەتەوە. ساڵی 1835 دەبێتە ئەندامی ئەکادیمیای شاهانەی ڕووسیا.

وشەنامەی زمانی کوردی)[3] کە ساڵی 1787 لە ڕۆما بڵاوکرایەوە. ئەم فەرهەنگە وێرای ئەوەی نزیک بە 5000 وشەی ئیتالی بە کوردی لێکداوەتەوە و (78) لاپەڕەکانی یەکەمیشی بۆ لێکدانەوەی زمانی کوردی و ڕێزمانی کوردی تەرخانکردووە کە لە سۆنگەی ئەمکارەیەوە بڕێك لە کوردناسەکان گارزۆنی بە باوکی کوردناسی دادەنێن.

دوای گارزۆنی یەکەم کەسێك کە وەکو کارێکی ئەکادیمی ئیشی لەسەر لیکسیکۆلۆژیای زمانی کوردی کردبێت زانای ڕۆژهەڵاتناس و ئێرانیناسی بەناوبانگی ئەڵمان (فێردیناند یۆستی)[*]–یە کە یەکەمین کاری بریتیبوو لە نامیلکەیەکی بچکۆڵە بە زمانی فەرەنسی بە ناوی (*ناوی ئاژەڵان بە زمانی کوردی*)[4] کە بە یەکەم کاری سەربەخۆ دادەنرێ بۆ دروستکردنی فەرهەنگۆکێکی تایبەت بە ناوی ئاژەڵان بە زمانی کوردی. دوای فەرهەنگەکەی گارزۆنی کە تایبەت بوو بە دیالێکتی ناوچەی ئامێدی و مووسڵ دووەم فەرهەنگی دووانەی کوردی بریتییە لە فەرهەنگی کوردی–فەرنسی کە لە ساڵەکانی 1856 –1866 وشەکانی لە لایەن کونسوڵی ڕووسیا لە ئەرزەرۆم، ئۆگست ژابا بە یاریدەی زانای گەورەی کورد، مەلا مەحموودی بایەزیدی (1797–1870؟) لە ناوچەکانی بایەزید، ئەرزەرۆم و دەوروبەری کۆکراوەنەتەوە. ژابا ماوەی دووەمین مانەوەی خۆی لە ئەرزەرۆم وەکو کونسوڵی ڕووسیا بە قازانجی زمانی کوردی بەکاردەهێنێ و لەم ماوەیەدا لەگەڵ بایەزیدی ساڵەکانی 1858–1859 دوو بەرگ دەسنووسی فەرهەنگی کوردی–ڕووسی–فەرنسی و دەسنووسێکی فەرهەنگی فەرنسی–ڕووسی–کوردی ئامادە دەکات و هەر دوو بەرگی ڕەوانەی ئەکادیمیای سانت–پێترەسبوورگ دەکات. دواتر کاری ئامادەکردن و بڵاوکردنەوەی فەرهەنگی کوردی–فەرەنسی لە لایەن ئەکادیمیای سانت–پێترسبورگەوە بە زانای ڕۆژهەڵاتناسی ئەڵمانی فێردیناند یۆستی دەسپێرن و هەر دوو دەسنووسەکە و چەند مەتریال و دەسنووسێکی دیکەی کوردیی دەخەنە بەردەست بۆ ئەوەی چاپێکی زانستی لێوە ئامادەبکات و سەرەنجام دوای تەتەڵەکردن و لێکدانەوە و دیاریکردنی ئیتیمۆلۆژی وشەنامەکان و زیادەکردنی گەلێك وشەی نوێ ئەم فەرهەنگە نایابەی لێدەرچوو کە بۆ یەکەمجار لە ناوەڕاستی ساڵی 1879 بڵاوکرایەوە. بەڵام داخەکەم وا دیارە ئەکادیمیای شاهانە لە ڕێگەی ئەکادیمی دۆرنەوە بە ژابا ڕادەگەیەنێ کەوا بەرگی دووەمی فەرهەنگە (فەرەنسی–ڕووسی–کوردی)یەکە لەبەر کۆمەڵێك هۆ ناتوانن بڵاوبکەنەوە و دۆرن داوا لە ژابا دەکات داخۆ " ئارەزوو دەکات دەسنووسەکەی بۆ بگێڕنەوە یان هەر لە مۆزەخانە بە چەند مەرجێك لە لایەن خۆیەوە بهێڵێتەوە)[5]. ژابا هەر لە هەمان نامەیدا بۆ یۆستی ئەسەفی زۆر دەخوا بەوەی بەرگی دووەمی

---

[3] *Grammatica e vocabolario della lingua Kurda,* composti dal P. Maurizio Garzoni, Roma : Sacra Congregazione di Propaganda Fide, 1787, 1 vol. (288 p.)

[*] Ferdinand Justi (1837-1907).

[4] F.Justi., *Les noms d'animaux en kurde,* Ed. Paris, Imprimerie national, 1878 (32 p).

[5] نامەی ڕۆژی 3 ی ژانفیەی 1881 ی ژابا بۆ یۆستی، بڕوانە:

Marie **de** Testa et Antoine Gautier, *Drogmans et diplomates européens auprès de la porte ottomane,* Istanbul : Les éds. Isis, 2003, p. 459.

فەرهەنگەکەی لێبگەڕێن لەناو کارتۆنەکانی مۆزەخانە لەناو بچی[6]. ئەم فەرهەنگە کە نزیکەی پازدە هەزار وشەی کوردی تێدایە کە واتاکانیان بە فرەنسی لێکداونەتەوە و یەکێکە لەو کارە ناوازانەی کە تا ئێستە ڕەنگە بێوێنە بێت و هێشتا دوای (150) ساڵ لە نووسینەوەی و (130) لە دوای بڵاوکردنەوەی هیچ فەرهەنگێکی هاوشێوە نەتوانیووە جێگەی بگرێتەوە. وا ئێستە کە دوای (130) لە بڵاوکردنەوەی دووبارە هێناومانەتەوە ناو کتێبخانەی کوردی وەکو دیارێ هاوبەشی ئێمە و ئەکادیمیای کوردی پێشکەش بە کتێبخانەی کوردی دەکەین.

نەجاتی عەبدوڵڵا

پاریس، 20 ی دیسامبەری 2009

[6] دەقی ئەسڵی هەر دوو دەسنووسی ئەم فەرهەنگە کە ژابا و مەلا مەحموودی بایەزیدی ئامادەیان کردووە ئێستە وا لە سانت پێترسبورگ پارێزراون. دەسنووسی بەرگی یەکەمی فەرهەنگەکە (کوردی–ڕووسی–فرەنسی)یە (656) لاپەڕەیە و یۆستی چاپی ئەم کتێبەی لەسەر ئەم بەرگە ئامادە کردووە، هەرچی بەرگی دووەمی فەرهەنگەکەیە (فرەنسی–ڕووسی–کوردی) کە (721) لاپەڕەیە و هەر بە چاپنەکراوی ماوەتەوە. ئامادەکاری ئەم کتێبە بە نیازە هەردوو بەرگی ئەم فەرهەنگە بهێنێتەوە ناو کتێبخانەی کوردی و ساغیان بکاتەوە و و دووبارە لە چاپیان بداتەوە و ڕۆحی ژابا و بایەزیدی شادبکاتەوە، وەرگێڕ.

نامەی ژابا بۆ یۆستی

بەڕێز فێردیناند یۆستی، مامۆستای زمانە ڕۆژهەڵاتییەکان لە زانکۆی ماربورگ (هێسین)،
بەڕێز،
لە ڕێگەی ڕۆژنامەیەکی سانت پێترسبورگ، (Novokie Vremia) زانیم کەوا فەرهەنگی کوردی کە ئێوە ویستتان ئالیکاری لەگەڵ منداا بکەن بۆ بڵاوکردنەوەی هەر ئێستە نێردراوە بۆ چاپ. من زۆر خۆشحاڵ دەبم بەوەی دووپاتکردنەوەی ئەم هەواڵە خۆشە لە لایەن بەڕێزتانەوە ببیستم.
زیاد لەوە لوتف بفەرموون کۆپیەکی پێشەکی ئەم نووسراوەم بۆ بنێرن و ئەو ناونیشانەم بۆ بنووسن کە (بۆ فەرهەنگەکە) داتان ناوە. بە تایبەتی ئەو بەشانەی کە لە بارەی بەڕێز دۆرن–ەوەیە زۆرم بەلاوە مەبەستە.

دیارە ئێوە لەوە بێئاگا نین بەڕێز کەوا ئەکادیمیای زانستەکانی سانت پێترسبوورگ دابی وایە کە بۆ نووسەری ئەو کتێبانەی کە پەسندیان دەکات یان چاپیان دەکات ژمارەیەك دانەیان بۆ دەنێرێ. منیش هەقمە بیر لە هەمان پاداشتدانەوە بکەمەوە و پێشەکی دەمەوێ بە بەڕێزتان بڵێم کەوا جێگەی خوشنوودی من دەبێ کە بەناوی پێزانین لەبەرامبەر ئەو بڕە بێشوومارەی کە ئێوە لە چاپکردنی ئەم (فەرهەنگەدا) خەرجتان کردووە ئەم دانانە لەگەڵ ئێوە بەشبکەم. بێگومان ئەم دەستپێشخەرییە بە بەراورد لەگەڵ ئەو کۆشش و ئیمتیازە فەخرییەی کەئێوە هەقی خۆتانە کەمترینە و هیوادارم ئەکادیمیا لەیادی نەچێ لەوەی بتانداتێ.

هەرچی سەبارەت بەو گفتوگۆ کوردیانەوەیە کە بۆم ناردوون و ئێوە بە تێبینی و زیادەکاری خۆتان بۆتان ڕەوانە کردمەوە، من هەموو توانایەکی خۆم دەخەمە گەڕ بۆ ئەوەی هاوزەمان لەگەڵ فەرهەنگەکە بڵاوبێتەوە. تکاتان لێدەکەم بە نامەیەکی تایبەتی بیروڕای خۆتان لەبارەی ئەم نامیلکەیە بۆ ڕەوانە بکەن. داوای ڕووخسەت لە بەڕێزتان دەکەم لەوەی لە لایەن ئەکادیمیای شاهانەوە پشتگیریم بکەن ئەگەر بڕیارم دا دەستووسەکەم بە ئەکادیمیا بسپێرم[7]

پێزانینی بەرزی ئێمە قەبوڵ بفەرموون بەندەی وەفاداری ئێوەم.

ئا.ژابا، سمیرنا، 1 ی ئاداری 1879

[7] Marie de Testa et Antoine Gautier, *Drogmans et diplomates européens auprès de la porte ottomane*, Istanbul : Les éds. Isis, 2003, p. 456

DICTIONNAIRE

KURDE-FRANÇAIS

PAR

M. Auguste Jaba.

PUBLIÉ

PAR ORDRE DE L'ACADÉMIE IMPÉRIALE DES SCIENCES

par

M. FERDINAND JUSTI.

St.-PÉTERSBOURG, 1879.

Commissionnaire de l'Académie Impériale des sciences:

à St.-Pétersbourg:	à Riga:	à Leipzig:
MM. Eggers et Cie, J. Issakof et Glasounof;	M. N. Kymmel;	M. Léopold Voss.

Prix: 1 Rbl. 85 Cop. = 6 Mrk. 20 Pf.

بەرگی چاپی فەرهەنگی کوردی-فەرەنسی

سالّی 1879، سانت-پیّترسبورگ

سەرچلێك

لەبارەی ژیانی ئۆگست ژابا

(1894–1801)

ئۆگست ژابا (بە پۆلۆنی August Kościesza-Żaba و بە ڕووسی Жаба) ڕۆژی 15 ی ئابی 1801 لە ڤیلنا* لە لیتوانیا لە خێزانێکی سەربازیی دایك بووە. باوکی، دۆمینیك ژابا(1765–1848) وەکو باو و باپیرانی سینۆری سوێرزنۆ بووە و خاوەنی چەندین گوند و ئاوایی بووە. لەناو بنەماڵەکەی ژابا لە شەش برا پێنجی یان لە ڕیزی ئەفسەری دابوون. ژابا دوای ئەوەی لە لیتوانیا هەموو قۆناغەکانی خوێندن بە سەرکەوتوویی دەبڕێ لە 29 ی ئایاری 1824 لە وەزارەتی دەرەوەی ڕووسیا سەرەتا وەکوو وەرگێڕ کار دەکات بەڵام ئەمکارەی بە دڵ نابێ و داوا دەکات هەر لە هەمان وەزارەت بیبەنە بەشی زمانە ڕۆژهەڵاتییەکان. دوای ئەوەی زۆر بە سەرکەوتوویی ئەم بەشە دەبڕێ لە 2 ی نیسانی 1828 دەبێتە وەرگێڕ لە کۆلێژی دەوڵەتیی بۆ کاروباری هەندەران. لە 17 ی نیسانی 1830 ئەرکێکی نهێنی لە یافا** پێدەسپێرن کە ئەو هێندە بە سەرکەوتوویی ڕایدەپەڕێنێ بۆیە لەسەر پێشنیاری دەسەڵاتی سەرووی خۆیەوە لە 21 ی نیسانی 1831دەیخەنە ڕیزی کۆنسوڵی فەخری. لە دوای تەواو کردنی چەند ئەرکێك لە ئاداری 1832 لە سالۆنیك و ئۆکتۆبەری 1835 لە سمیرنا لە 21 ی ئاداری 1838 وەکوو یەکەمین وەرگێڕ و ڕاوێژکاری کۆنسوڵگەری گشتیی ڕووسیا لە سمیرنا کاردەکات. لە 11 ی تەممووزی 1842 دەبێتە ڕاوێژکاری دەربار و لە 22 ی ئابی 1846 میدالیای شەرەف لە بەرامبەر خزمەتی بێپسانەوەی پانزە ساڵی وەردەگرێ. ڕووداوەکانی سەردەم وایان پێویست بوو کە ڕووسیا بوونی دیپلۆماتیی لە ئەرزەرۆم هەبێ و قەیسەر ڕووس، لە 29 ی ئایاری 1848 ژابا دەستنیشان دەکات بۆ پۆستی کۆنسولی ڕووسیا لە ئەرزەرۆم و تا هەڵگیرسانی جەنگی قرم هەر لە پۆستی کۆنسولخانەی ڕووسیا لەو شارەدا ماوەتەوە. لەم شەڕە ژابا بە چالاکی بەشداری تێدا دەکات و سەرەتا لەسەر سنووری تورکی–چەرکەسی و پاشان لە ئەلیکساندەرپۆل و دواتر لە ناوچەی قەوقاز و هەمیشە لەگەڵ سوپای ڕووسیا بووە و دوای جەنگ میدالیای برۆنزی یادەوەری جەنگی قرمی وەرگرتووە. بەهاری 1856 ژابا دیسان خۆی لە سانت پێترسبورگ بینییەوە و لە 11 ی ئایاری 1856 دووبارە بۆ جاری دووەم کرایەوە بە کونسوڵی ڕووسیا لە ئەرزەرۆم و تاوەکو 27 ی حوزەیرانی 1866 هەر لەم پۆستەدا مایەوە. ژابا ماوەی پانزە ساڵ زیاتر لە شاری ئەرزەرۆم ژیاوە و لەم ماوەیەدا دوو جاران وەکو کونسوڵی ڕووسیا لەوێدا ماوەتەوە (1848–1853) و (1856–1866) و لەم ماوەیەدا بە تایبەتی لە نێوان ساڵانی 1856 تا 1866 ماوەی دە ساڵان

---

* Vilna

** Jaffa

ژابا توانیویە گەنجینەیەکی یەکجار گەورەی زمانی کوردی لە فەوتان ڕزگار بکات و بە یاریدەی زانا و مەلای هەڵکەتووی کورد، مەلا مەحموودی بایەزیدی توانیان کۆمەڵێکی یەکجار زۆر دەسنووسی بەهاداری کوردی و ڕۆژهەلاتیی لە فەوتان ڕزگار بکەن. وەک دەڵێن ژابا زمانە ڕۆژهەلاتییەکانی: تورکی، عەرەبی، فارسی و کوردی زانیووە و کتێبخانەیەکی نایابی نووسراوی ڕۆژهەلاتیی هەبووە و جگە لە کتێبی چاپکراو لە ساڵی 1856–ەوە کەوتۆتە سەر کۆکردنەوەی دەسنووسی ڕۆژهەلاتیی و Zychlinsk لە تێبینییەکدا ئاماژە بەوە دەکات کە کۆمەڵەی دەسنووسەکانی ژابا بە زمانە ڕۆژهەلاتییەکان 260 دەسنووس بوون. ئێستە دەزانین کەوا بەشێکی ئەم دەسنووسانەی ژابا کە بریتیین لە (54) دەسنووسی کوردی (44 دەسنووسی کوردی، 4 بە زمانی فارسی، 3 بە زمانی فرەنسی و 3 بە زمانی تورکی) ئێستە لە کتێبخانەی Saltykov-Shtchedrineg لە سانت پیتێرسبورگ هەڵگیراون و بەشێکی دیکەی ساڵی 1872 ڕەوانەی موزەخانەی بریتانیا کراون لە لەندەن کە بە قسەی شارل ڕیۆ بریتیین لە 106 دەسنووس کە 46 یان بە زمانی تورکی عوسمانلی، 38 یان بە عەرەبی، 22 یان بە زمانی فارسیین و لەناو ئەم کۆمەڵە دەسنووسەی مۆزەخانەی لەندەن دەسنووسێکی نایابی تورکی تێدایە کە بریتییە لە وەرگێڕاوی شەرەفنامە کە لە لایەن یەکێک لە بنەماڵەی شەرەفخان تەرجەمەی تورکی کراوە[8]. بەمپێیە لە کۆی 260 دەسنووسەکانی ژابا ئەمڕۆ هەر تەنها 160 دانەی پارێزراون و نزیکەی 100 دەسنووسی دیار نیین کە وا پێدەچێ بەشێکی ئەم سەد دەسنووسە ونبووە لەبارەی کوردەوە بووبن. وا دیارە لە دەستپێکی سالانی هەشتایەکانەوە پیری و نەخۆشی هێرشیان بۆ هێناوە بە جۆرێک لە نامەیەکدا بۆ یۆستی لە 12 ی ئاداری 1881 دەنووسێ :" *ڕاستییەکەی هێشتا چەند تێکستێکی دیکەی کوردیم لاماوە بەڵام ئەفسووس چیتر ناتوانم بەهۆی باری لەشساغیمەوە: لاوازی قاچ، دەست و بیناییم خەریک یان ببم*"[9]. ژابا لە ژیانی دا دوو ژنی هێناوە: جۆزیفین مۆسترا، ژنی یەکەمی ساڵی 1830 گواستۆتەوە و ساڵی 1848 لە سمیرنا کۆچی دوایی دەکات و لەم ژنە دە منداڵی هەبووە و دوەمینجار ساڵی 1850 لەگەڵ ژنی دووەم هێلێن گیرۆ زەماوەند دەکات و لەویش دە منداڵی دەبێ. دواجار ژابا لە 3 ی ژانڤیەی 1894 لە سمیرنا. لە شاری هاوسەری دووەمی، هێلین گیرۆ لە تەمەنی نەوەد و سێ ساڵی کۆچی دوایی دەکات. ڕۆژی 4 ی ژانڤیە تەرمی ژابا بە شکۆوە لە گۆڕستانی (کامێر) لە سمیرنا دەنێژن و ساڵی 1967 لە سۆنگەی شوێنگۆڕینی گۆڕستانەکە ڕوفاتی ژابا و کەس و کارەکانی دەگوازنەوە بۆ گۆڕستانی قەرەبەگلەر* هەر لە سمیرنا[10].

---

[8] Marie de Testa et Antoine Gautier, *Drogmans et diplomates européens auprès de la porte ottomane*, Istanbul : Les éds. Isis, 2003, p : 453-454

[9] بڕوانە دەقی نامەی ژابا بۆ یۆستی لە 12 ی ئاداری 1881 لە Marie de Testa et Antoine Gautier, *Drogmans et diplomates européens auprès de la porte ottomane*, Istanbul : Les éds. Isis, 2003, p.461

* Karabaglar

[10] Cf. Marie de Testa et Antoine Gautier, *Drogmans et diplomates européens auprès de la porte ottomane*, Istanbul : Les éds. Isis, 2003, p. 450

سەرچلیک لەبارەی ژیان و کارە زانستییەکانی

فێردیناند یۆستی

Ferdinand Justi

(1907-1837)

فێردیناند یۆستی (2 ی حوزەیرانی 1837 ماربورگ–17 ی شوباتی 1907 ماربورگ). زانای ئەڵمان، ڕۆژهەڵاتناس، ئێرانینیاس و کوردناس و فیلۆلۆژیستی بەراوردکاری بوو. لە خێزانێکی کەونارای ئایینی و خوێندەواری ماربورگ لە دایك بووە. ساڵی 1856 خۆی تەرخان دەکات بۆ خوێندنی ڕۆژهەڵاتناسی لە زانکۆی ماربورگ و ساڵی 1859–1860 لە زانکۆی گویتنگن زمانناسی دەخوێنێ و ساڵی 1861 کارنامەی دوکتۆرا لە زانکۆی ماربورگ لەبارەی زمانە هیندۆ–ئەوروپاییەکان بەناوی (دەربارەی پێکهاتەی ناو لە زمانە هیندۆ–ئەوروپییەکان و بە تایبەتیش ئەوەی پێوەندی بە شێوە (فۆرم)ەوە هەیە) وەردەگرێ و دواتر هەمان بابەتەکەی فراوانتر دەکات و وەکوو بڕوانامەی تێزی دوای دوکتۆرا* قەبوول دەکرێ و یۆستی ئیدی دەتوانێ وەکوو مامۆستا لە زانکۆ دەرس بڵێتەوە. ساڵی 1865 دەبێتە مامۆستای پایەبەرزی ڕێزمانی بەراوردکاری و فیلۆلۆژی ئەڵمانی لە زانکۆی ماربورگ و ساڵی 1869 بووەتە پرۆفیسۆر. دوای ئەوەی چەند لێکۆڵینەوەیەك لەبارەی زمانە هیندۆ–ئووروپییەکان بڵاودەکاتەوە بەرەو لای ڕۆژهەڵاتناسی و بە پلەی یەکەمیش بەرەو لای ئێرانیناسی وەردەچەرخێ و سەرەتا لێکۆڵینەوەی ئاڤێستا، زەردەشتیەت، میژووی ئێرانی کۆن، جوگرافیای ئێران و دواتریش لێکۆلینەوەی زمانە مۆدێرنەکانی ئێران و ئەوە هەر لەم چوارچێوەیەدا بوو کە یۆستی بایەخێکی زۆری بە زمانی کوردی داوە. ژابا کە بە یاریدەی بایەزیدی دوو دەسنووسی وشەنامەی کوردی–ڕووسی–فرەنسی و فرەنسی–ڕووسی–کوردی لە ئەرزەرۆمەوە ڕەوانەی ئەکادیمیای شاهانەی سانت پێترسبورگ کردبوو.

---

* Habilitationsschrift

لەو سەروبەندە ناوی یۆستی وەکو ئێرانیناسێك دەدرەوشایەوە، بۆیە لەسەر داوای ئەکادیمیای شاهانەی پرووسی دەسنووسی ئەم دوو فەرهەنگە و چەند دەسنووسێکی دیکەی کوردی خرانە بەردەست یۆستی بۆ ئەوەی فەرهەنگێکی کوردی–فەرنسی لێوە ئامادەبکات کە دواتر ئەم بەرهەمەی لێوە دەرچوو کە ساڵی (1879) بلاوکرایەوە و ئێستە وا لە بندەستی خوێنەری کورد دایە. دواتر پشت ئەستوور بەو مەتریال و کەرەسانەی بۆ ئامادەکردنی ئەم فەرهەنگە لای کەڵەکە بووبوونەوە و بە تایبەتی نووسراوەکانی لێرخ و تێکستەکانی ئەلبێرت سوسین (نەستوورییەکانی تورعابدین) ساڵی دواتر (1880) بە زمانی ئەڵمانی کتێبێکی نایابی بەناوی (ڕێزمانی کوردی) بلاوکردەوە. لەم کتێبە بۆستی زۆر بە ڕوونی ئەوەی سەڵماندووە کە زمانی کوردی لە زمانەکانی دیکەی ئێرانی جیاوازە و بە تایبەتی لە فارسی نوێ نەك هەر لە بواری وشەنامەدا، بەڵکو لە بواری فۆنۆلۆژی و مۆرفۆلۆژی یشدا.

کارە زانستییەکانی یۆستی لەبارەی
ڕۆژهەڵاتناسی و ئێرانناسی

1-*Ueber die Zusammensetzung der nomina in den indogermanischen Sprachen zunächst in Hinsicht ihrer Form*, Marburg : Pfeil, 1861, Marburg : Pfeil, 1861, (78 S)

2-*Handbuch der Zendsprache : Altbactrisches Wörterbuch, Grammatik, Chrestomathie*, Leipzig [u.a.] : Vogel [u.a.], 1864, (XXII, 424 S).

3-*Der Bundehesh / zum 1. Male hrsg., transcribiert, übers. u. mit Glossar vers*, Nachdr. d. Ausg. Leipzig 1868.

4-*Beiträge zur alten Geographie Persiens*, Marburgi : Pfeil (2: Elwert), (1869-70) (35 S+32 S).

5-*Ein Tag aus dem Leben des Königs Darius*, Berlin : Lüderitz, 1873, (32 S)..

6-*Geschichte des alten Persiens*, Berlin : Grote, 1879, (VIII, 250 [i.e.254] S)

7-*Geschichte der orientalischen Völker im Altertum*, Berlin: Baumgärtel, [1884], (547 S)

8-*Inhalt: Catalogi studiosorum Marpurgensium cum brevibus annalibus coniuncti fasciculus decimus quintus annos ab 1629 ad usque 1636 complectens*

; Zu der am 4. Nov. 1888 ... stattfindenden feierlichen Einführung des neuen Rectors ... ladet ein d. z. Rector Ferdinand Justi, Dr. d. Phil., Prof. d. vergl. Gramm. u. d. germ. Philologie, Marburg, C. L. Pfeil'sche Univ.-Buchdr., 1888, IV + 66 S

9-*Iranisches Namenbuch*, Marburg : Elwert, 1895, (XXVI, 526 S)
15-"Geschichte Irans von den ältesten Zeiten bis zum Ausgang der Sāsāniden", in *Geiger and Kuhn, Grundr. Ir. Phil*., 1896-1904, vol. II, pp. 395-550.

10-*Central and Eastern Asia in Antiquity* (with Frederick Wells Williams et al.), Philadelphia and New York, 1902.

11-*Egypt and Western Asia in Antiquity* (with Sara Yorke Stevenson et al.), Philadelphia and New York, 1902.

12-"The Life and Legend of Zarathushtra," in: *Avesta, Pahlavi, and Ancient Persian Studies in Honour of the late Peshotanji Behramji Sanjana*, vol. I, Strassburg and Leipzig, 1904, pp. 117-58.

13-*Hessisches Trachtenbuch*, Marburg : Elwert, 1905, (94 S).

کارە زانستییەکانی یۆستی لەبارەی
کوردناسی

1-*Über die kurdischen Spiranten*, Marburg, 1873, (29 S).

2-« Note sur les mots étrangers en kurde », in : *Revue de linguistique et de philologie comparée*, T VI, 1873, p. 89-99.

3-*Les noms d'animaux en kurde,* Ed, Imprimerie national, Paris, 1878, (IV, 32 p)

4-*Dictionnaire Kurde-Français*, par Auguste Jaba. Publié par ordre de l'Académie Impériale des sciences par Ferdinand Justi, St. Pétersbourg : Acad. Impériale des sciences, 1879, (XVIII, 463p).

4-*Kurdische Grammatik*, Commissionäre der Kaiserlichen akademie der wissenschaften; Eggers & c°.u.J. Glasunow; [etc., etc.], St. Petersburg, 1880, (XXXIV, 256 S).

پێشبار

ئەم فەرهەنگە کوردییە کە بڵاوکردنەوەی لە سایەی بەخششی ئەکادیمیای شاهانە بڵاوکرایەوە، لە لایەن جەنابی کۆنە کونسوڵی ڕووسیا لە ئەرزەرۆم، بەڕێز ئۆگست ژابا کە بە بڵاوکردنەوەی کتێبی (*جامع یی رسالیان و حکایتان ب زمانی کورمانجی*)[11] کە بۆ ناسینی زمانی کوردی، ئەدەبیات و هۆزەگەلی کوردستان تێکستەکانی کۆکردوونەتەوە و وەریگێڕاونەتە سەر زمانی فەرەنسی و ساڵی 1860 لە سانت پێترسبورگ بڵاوکرایەوە، لەناو زانایاندا بەشێوەیەکی دیار بەرچاوکەوت. دەسنووسی ئەم فەرهەنگە ساڵی 1867 پێشکەش بە ئەکادیمیای شاهانە کرا. دواتر ژابا فەرهەنگێکی فەرەنسی–ڕووسی–کوردی هێشتا دەوڵەمەندتریشی بەگەڵ وشەنامە کوردییەکان دا. من لە فەرهەنگی کوردیی–فەرەنسی دا، ئەو ڕستە و وشە نوێیانەم بۆ زێدەکرد کە بەگەڵ دوا نووسراو خرابوون. بەڕێز ژابا دەسنووسی کۆمەڵەیەکی دەوڵەمەندی ئاخاوتنی کوردیی خستە بەردەستم کە شایانی ئەوەیە بڵاوبکرێنەوە. من ڕێگەم بەخۆم دا ئەو وشە نوێیانە ئیزافەی سەر فەرهەنگەکە بکەم کە لەم دەسنووسەدا دۆزیمەوە. ئەکادیمیای شاهانە دەسنووسی چەند ستوونێکی گەردانیی ڕێزمانی بۆ هەناردم لەگەڵ چەند لیستێکی ئاوەڵکار بۆ ئەوەی لەم فەرهەنگەمدا ڕەچاویان بکەم. کۆکراوەی وشە کوردییەکان وەک ئەوەی لێرەدا بەدیاردەکەوێ تا ڕادەیەکی زۆر تەواوە، بەڵام دەشێ لە ڕێگەی چەند نموونەیەکی مێژووی سروشتییەوە هێشتا دەوڵەمەند بکرێ. ژمارەیەکی زۆر وشەگەلی تورکی و عەرەبی تێدایە کە، دەشێ هێشتا زیاتر بکرێ، بەڵام چونکە لەناو نووسراوەکانی بەڕێز سوسین دا ژمارەیەکی بێشومارم بینی، پێم وابوو باشتر وایە زیادەکارییە تایبەتییەکانی خۆم سنووردار بکەم. وەک چۆن کورد بە ئازادی دەربڕین لە زمانی تورکی و عەرەبییەوە وەردەگرن بە بێ ئەوەی بە هیچ شێوەیەک بیگۆڕن، بۆیە نووسراوەکە بە لەخۆگرتنی ئەم هەموو وشەیە بە بێسوود قەبە دەبوو. ژابا بەتەک زۆرەبەی زۆری وشەکان و هەروەها ڕستەکانیش تێبینی

[11] Auguste Jaba, *Recueil de notices et récits Kourdes servant à la connaissance de la langue : de la littérature et des tribus du Kourdistan*, St.-Pétersbourg : Eggers, 1860, (111 +128 p).

نووسیووە، لەناو کارەکانیش دا شێوە سەرەکییەکانی گەردانکردنی کارەکانی نووسیووە، وەک ئەوەی چاوپێداخشانێک بە فەرهەنگەکە ئەمە نیشان دەدات. باوکە گارزۆنی یش چەند فۆرمێکی کاری کوردی زیاد کردووە، واتە بەمشێوەیەی خوارەوە: سێ کەسیی تاک، کە لە لای ئەو هەروەک کەسی (کۆ) وان، پاشان فۆرمی ڕابووردووی مەفعولیی کە بۆ هەموو کەسەکانی (تاک) و (کۆ) وەکو یەکە و تەنها بەو جێناوە جیادەکرێتەوە کە بە شوێنییەوە دێت. لەناو ئەو نووسینانەی کە لەناو ژمارەیەک وشەدا نووسیومە نموونەی ئامازەپێکراوی حاڵەتی ئێستە، داهاتوو، ڕابردووی بەردەوام، ڕابووردوو، ڕابردووی مەفعولیی، سوبژەنتیڤ، پەیوەندیی، ناوی کارا و ناوی بەرکار، (ئیسمی فاعیل) ژیرۆندیف (gerondif)، چاوگ دەبینرێ. ژابا تەرەنسکرێپسیۆنە کوردی-عەرەبییەکانی بە پیتی فرەنسی نووسیووەتەوە (ش ch بۆ Š، بە ئەڵمانی sch، خ kh بۆ x، بە ئەڵمانی ch، یان بۆ u و ū هتد). بۆ نموونە پیش pych прєдъ لە پێش دا. چونکە هیچ شتێکیان تێدا نەگۆڕاوە بۆیە منیش ڕێنووسی ئەسڵیی ئەو کۆمەڵەیە وشانەم وەک خۆیان هێشتەوە کە خراونەتە ناو فەرهەنگەکە. مۆدی هەمەچەشنەی تەرەنسکرێپسیۆنی کۆکراوەکان زۆربەی زۆریان لەگەڵ ڕێنووسی زمانی زگماکی نووسەرەکان گونجێنراون.، هەمان ئەو تەرەنسکرێپسیۆنە کە باوکە گارزۆنی بەکاری هێناوە و لێرخ لە بەشی دووەمی نووسراوەکەی لەبارەی کورد بەکاریهێناوە. زۆر بە دەگمەن دەشێ گومان لە گۆکردنی تەواوی وشەکان بکرێ، بۆ نموونە، باوکە گارزۆنی نووسیوویە telingia کە دەشێ بە تلنگیا یان بە تلنجا بخوێنرێتەوە. تەرەنسکرێپسیۆنی زانستی تەواو لەناو ئەو وشانەدایە کە بەڕێز لێرخ و بەڕێز سوسین یادداشتیان کردوون. بە پێچەوانەوە من زۆربەی جار ڕێنووسە ڕۆژهەڵاتییەکەم ڕاستکردۆتەوە، کە ئەمە کارێکی پێویستە بۆ ناسینەوەی ئیتیمۆلۆژی وشەکان. من لەهەر شوێنێک توانیبێتم ئیتیمۆلۆژی وشەکان دیاری بکەم ڕاستم کردوونەتەوە.، ژابا زۆر بە دەگمەن نەبێ بنچینەی تورکی و ئەرمەنی وشەکانی دیاری نەکردووە، کە بە بێ ئەوەی بەهیچ شێوەیەک فۆرمی ئەسڵیی وشەکە دیاری بکات. لەو حاڵەتەدا ئاسانە ئەوە بناسرێتەوە کە لە لایەن ژابا یان منەوە نووسراوە، چونکە تێبینی گەلی تایبەت بە ژابا هەمیشە بە پێش زیادکردنەوەکانی منەوەن. بەڕێز ژابا نووسیوویە: طغا tyga ، ъ армяншъ малъчикъ، مێرد مندالێ بە ئەرمەنی"، من ئەم ڕستەیەم بەمشێوەیەی خوارەوە نووسیوەتەوە" تغا tyga مێرد مندالێ بە ئەرمەنی، لە وشەی ղաւր ئەرمەنییەوە (وشەیەکی ئەرمەنییە)[12]. لە وشەی پوخین Pokhin، هەویر جۆرێکە لە خۆراک، بە ئەرمەنی Pokhint" ەوە هاتووە. من ئەوەم زیاد کردووە: (پۆغین بەراورد بکە بە وشەی ئەرمەنی:«խոխիկ» ، چونکە شێوازی دووبارە نووسینەوەی پیتە ئەرمەنییەکان بە پیتی فرەنسی زۆر ڕوون نییە، واتە دەبێ بزانرێ پیتەکانی وشە ویستراوەکە لە ئەلفوبێی ئەرمەنی چین، هەروەها بەراوردبکرێ لەگەڵ وشەکانی اخین، امان، انقاریە، حمدلە، پونک، صوق. ئیتیمۆلۆژییەکەی زۆربەی جار دەناسرێتەوە ئەگەر بتوانرێ ئەو تەقەڵەی کە نییەتی بخرێتەوە شوێنی خۆی، بۆ نموونە وشەی ساور sāwir سەختە وشەکە دابڕێژرێ، تەقەڵ لە نێوان (l) و (و) (سا-ور) وشەکە ڕوونەکاتەوە، چونکە ئەم دوو وشەیە بە جیا لە فەرهەنگەکە دەدۆزینەوە. ژابا وشەی (wir) ی لەناو کۆکراوەکانی دا بەکارنەهێناوە، چونکە لەوانەیە لەبەر ئەوەبێ تەنها لە وشەی لێکدراو بەکاردەهێنرێ وەک sā-wir, ci-

[12] Cf. Fr. Müller, *Sitzungsberichte der Wiener Akad.*XLI, 13

wir.، وشەی کله (ئەندامی نێرینە) لەناو فەرهەنگەکەی ژابا دا نییە، کەچی لەناو وشەی لێکدراوی sā-kule دا هەیە کە ژابا بەشێوەیەکی هەڵە بە ساقولەی نووسیووە. ئیجازە بە خۆم دەدەم چەند نموونەیەک لەناو ژمارەیەکی زۆر نموونەدا بهێنمەوە کە دیاریکردنی ئیتیمۆلۆژیان دەوەستێتە سەر ڕێنووسەکەی. وەک ئەوەی زۆر دەنگی عەرەبی لە تورکی و لە کوردیش گۆ دەکرێن، دەبێ دەنگە عەرەبییە ئەسڵییەکە بناسرێتەوە کە ناسینەوەیان لەناو وشە بەکارهاتووەکان ئاسانە، بەڵام زۆربەی جار لێکدانەوەی بەهۆی ڕێنووسی هەڵەوە سەختە بەجۆرێک شێوەیەکی سەیروسەمەرە بە وێنەی وشەکە دەدەن کە لە ڕێگەی خوێندنەوە لەناو میشکمان دا چەسپیوە. لە دەسنووسەکەی ژابادا فۆرمی پیتە فارسی–کوردییەکانی وشەکان لە لایەن مەلایەکی کورد نووسراون کە بڕێکجار ئەم پیتانەی خوارەوەی تێکەڵ کردووە: یەکەم: پیتی (ا) و (ع).، نووسیوویە عرد، عسمان، عور، طان، ابرە، اسر، الف، الاو، اویز، اویکین، قورە، متعاهد، ماجون، مانەکی، نال بەرامبەر بە وشەکانی ارض، اسمان، اور، طعن، عبرە، عصر، علف، علو، علیل، عوز، عوقبن، قرعە، متاحد، معجون، معنفی، نعل.، دووەم: پیتی (ت) و (ط) نووسیوویە طرس، سومت، نارش، تورەق، تاوان، توری، کط بەرامبەر بە وشەکانی سماط، طرش، طریفی، طوان، طوری، قت.، بەشێوەیەکی ڕاست نووسیوویە: تبدا (لۆکاتیفی تی)، بەڵام بەهەڵە نووسیویە طرا لە بەرامبەر تیرا (داتیفی هەمان وشە).، چەندین جار ئەم فۆرمی دواییە لەناو وشەکانی طیر (بۆ وشەی تیر)بەکارهاتووە. وشەی بیتک جارێک بە بیتیک و جارێکی دیکە بە بطیک نووسیووە.، لە وشەنامەکانی فرەنسی–ڕووسی–کوردی نووسیویە جاندینا توق (تۆ چاندن) بە تەک وشەی طوف جاندین (چاندن).، سێیەم: پیتی (ك) و (ق).، وشەی بلق، اوکین، فریکین، کورطان، کدک، کار اول، کاشا، کولە، کیرو، فیل بەرامبەر بە وشەکانی بلك، عوقین، فریقین، فرطان، فدق، فر اول، فشا، قولە، فریف، کل.، لە فەرهەنگی فرەنسی–کوردی نووسراوە: کوربان برین ، (نەزرکردن)، بەڵام قربان کرین (قوربانیکردن) .، فالافسك کردەی دانیشتن لەسەر شێوەی ڕۆژهەڵاتییەکان، بەڵام کالامیسك رونیشتین، چوارچمکی دانیشتن دەگەیەنێ.، وشەی (کن) (درز) نووسراوە کن، کون، و فون.، چوارەم: پیتی (ز)، ذ، ض، ، ظ وشەکانی ازر، امزا، ازبن، زخم، زرباب، زهی، زیز، زیق، زرای، موبزیر، مزر، نبز، لە جیاتی اذر، امضا، ایذن، ضخم، ضرباب، ضوی، ضیز، ضیق، ضراف، مبذر، میطر، نبض.، پێنجەم: پیتی (س) و (ص): صاق، صامل، یان صقیل، صمر، صونال، صور، صوند، ساپ، سارك، سای، سوبە، سحان، مفصر، لە جیاتی ساق، ستل، سمر، سونال، سور، سوند، صاپ، صارق، صای، سبح، صحن، مفسر.، شەشەم: پیتی (د) ، (ط) و (ض): دمغان، مصدر، لە جیاتی ضمان، مسطر.، حەوتەم پیتی (ك) و (غ): کوبار، کیرە، کیژ، کالقاندین، کتکی، لە جیاتی غبار، غبرا، غژ، غلقاندین، فنغی.، هەشتەم: پیتی (ح) و (ه): ارزهال، موسانە، مفتە، حاسین، حزار، حزم، حفت، حفتە بۆ عرضحال، مسطح، مفتح، هاسن، هزار، هضم، هفت، هفتە.، طیری حژیران بەتەك هژی دا دەبینرێ.

کاتێك ئیتیمۆلۆژی وشەیەك نا ڕۆشن دەمینێتەوە دەشێ گومان لە ڕێنووسەکەی بکرێ. ژابا نووسیوویە طاسە، من کە ئەسڵی وشەکە ناناسم، نووسیوومە تاسە بە (ت) ی ئاسایی. چەندین وشە هەبوون کە من دواتر بە بنچینەکانیانم زانی، بۆ نموونە وشەی صولوغ (gourmette)، کە بە شیمانەی زۆرەوە لە (سلوك) (fil) ی عەرەبییەوە هاتووە کە دەبێ بە شێوەی (سلوك) یش بنووسرێ.

کوردەکان بە شێوەیەکی سەرەکی وشە بێگانەکانیان لە فارسی، تورکی و عەرەبییەوە وەرگرتووە.، جگە لەوە ژمارەیەك وشە هەن کە لە ڕووی شێوەوە لە کوردی و فارسی دا وەکوو یەکن بۆیە سەختە بوترێ کە وشە کوردییەکە وەرگیراوە یان بەڕاستی وشەیەکی کوردییە.، هەرکاتێك بەڵگەی ئەسڵی بوونی وشەیەکی فارسی لە کوردی بەکارهاتووم دەستکەوتبێ، لە فەرهەنگەکەدا نووسییومە: "لە فارسییەوە du pers."، ئەگەر وشەکە بنچینەکەی کوردی بێ و گومانم هەبووبێ، فۆرمی لاوەکی فارسیم بۆ زیاد کردووە بەوەی پیتی " p " (persan –فارسی) خستۆتە پێش وشەکە. زۆربەی وشە فارسییەکان تەنها لە ڕێگەی زمانی تورکییەوە هاتوونەتە ناو زمانی کوردییەوە، ئەمە لێکدانەوەی لەو ڕاستییەوە سەرچاوە دەگرێ کە ئەم وشە کوردیانە پێوەندی ڕاستەوخۆیان بە وشە فارسییەکانەوە نەماوە، لەناو ژمارەیەکی زۆر حاڵەتدا دەتوانین ددان بەوەدا بنێین کە لە زمانی خۆیاندا وشە فارسییە نوێیەکان لەسەر شێوەی تورکی گۆ دەکرێن. هەمان دیاردە بۆ ژمارەیەکی زۆر وشەی عەرەبی–کە لەوانەیە بۆ زۆربەیان– وێرای ئەوەی کە لێرەدا زۆربەی جار وا ڕێکدەکەوێ وشەگەلی ئاسووری–عەرەبی بن بێ هیچ نێوانێك بچنە ناو زمانی کوردییەوە. من موناقەشەی چەند وشەیەکی کوردی وەرگیراوم کردووە و لە ڕێگەی چاوەدێریکردنی فۆنەتیکیی پرۆسیسی وەرگرتنیانم بەدیارخستووە کە لە بەرگی شەشەمی گۆواری *Revue de linguistique* لاپەرە 89 و دواتر بڵاوکراوەتەوە[13]. لێرەدا دەستنیشانی هێنانەوەی نموونەیەك دەکەم لە فۆرمێکی تەواو کوردی بە تەك فۆرمێکی وەرگیراو لە فارسی لە ڕێگەی زمانی تورکییەوە: باژێر Bazer کە واتەی بازار دەگەیەنێ، بریتییە لە فۆرمی لاوەکی فارسی کە هاتۆتە ناو زمانی تورکی و کورد لە تورکییەوە وەریگرتووە.، ئەوە بۆیە لە کۆتایی وشەی باژێر نووسییومە: "بازار. p" بەڵام لە کۆتایی وشەی (بازار) نووسیوومە "بازار. لە فارسییەوە .du pers".

هەروەها لێرە و لەوێ دەستکاری ڕێنووسم کردووە، بۆ نموونە وشەی beiv (بادەم)–م وەکو ژابا بە (بعو) نەنووسییوە بەڵکو بە (باو) نووسیووە، چونکە (d) کە لە وشەی فارسی (بادام) پارێزراوە ناگۆڕێ بۆ (ع) کە پیتێکی بێگانەیە لە زمانی فارسی بەڵام لاواز دەبێ بۆ (ھ) و دواجار دەبێتە هۆی ئەوەی یەکێك لە دەنگە دەنگدارەکان ون بێت. من وشەی شمع (مۆم)م بۆ شیما نووسییوە، مرکب (مەرەکەب) بۆ مورەکەب، ریس (tête) بۆ رایس.، وشەی انی (نێوچەوان) بە شێوەی (انی) ani و (انی) eni گۆ دەکرێ، ژابا نووسییویە (عنی) بۆ ani، (انی) (نێوچەوان) بۆ eni.، وشەی فارسی کمان (arc) تاوێك بە کمان arc و هەندێکجار بە کیوان (ئامێری مۆسیقا) ی نووسیوە.، وشەی کوردی لیوا laine (خوری) بەشێوەی لوا و لیفا نووسیووە.، وشەی موارز (cornard) بە شێوەی ماریز و معارز بۆ وشەی معرض نووسییوە. بڕێکجار وشەیەك لەناو فەرهەنگەکە لە سایەی ڕێنووسی ناڕۆشنەوە لە چەندین جێگەدا نووسراوە، بۆ نموونە وشەی هژان و هیژان. ژابا ڤەجنۆکە (درۆدۆنگ، بەدگومانی) بە تەك وشەی ڤەحنقین (خۆهەراسانکردن، خۆنیگەرانکردن) نووسیووە، بەڵام هەردوو وشەکە لە بناغەدا هەر یەك بنچینەیان هەیە. بە پێچەوانەوە ژابا زۆربەی جار بزوێنی کورتی لە جیاتی بزوێنێکی درێژ نووسیووە،

[13] Cf. Ferdinand Justi, « Note sur les mots étrangers en kurde », in : *Revue de linguistique et de philologie comparée*, T VI, 1873, p. 89-99.

بۆ نموونە وشەی قیر نووسیووە. من لە زۆرجاردا دابی ژابا–م لە ڕەچاوکردنی بزوێنەکان بە گوێرەی شێوازی تورکی وازلێهێناوە، لەسەر شێوەی دایکی خوێندنەوە* matres lectionis، بۆ دیاریکردنی وردی بڕی بڕگەیەک: من نووسییومە مجور بۆ موجیویری ژابا، هەڵبەتە من بە بڕێک تەحەفوزەوە ڕەوتارم کردووە، چونکە حاڵەت هەن کە کورد بزوێنێکی بەڕاستی درێژ لە بەرامبەر بزوێنێکی کورتی فارسی دادەنێ، بۆ نموونە لە وشەی (من کێم) (کم لە فارسی)،، وشەی گەرەچک gārēçik (جومگە لای رها**) کرهچه p.، بزوێنی دوای پیتی (گ) لە زمانی ئێرانی کۆن دا بوونی نییە. پێشگری چاوگی (ان) زۆربەی کات کورتە، کەچی لە چەند حاڵەتێک دا درێژە، واتە ئەوکاتەی کە پەیوەست دەبێت بە وشەیەک کە بە بزوێن کۆتایی بێت. لێرەدا شێوازی نووسینی ژابا–م وەکو خۆی هێشتەوە بەڵام ئەو دەرفەتە لەدەست نادەم بۆ ئەوەی بە خوێنەرەکانم بڵێم کە وەک ئەوەی بە ئیستیلاح پێدەڵێن سکرپیتیو پلێنا* بە هیچ شێوەیەک هەمیشە بزوێنێکی تەواو درێژ نییە. پیتی کوردی زۆربەی جار لە دەسنووسی فەرهەنگەکە (ە) بۆ بزوێنی (e) لە ناوەڕاستی وشەیەک نووسراوە، ڕێنووسی ناتەواو کە بڕێکجار هەتا لە لای خەڵکی ناوچەکەش بەدیدەکرێ،، ژابا نووسیویە دەستە خوان destekhan لە فارسی دا.، بزوێنی (e) خراوەتە ناو وشەکە بۆ نەرمکردنەوەی گروپی stx.، دەستەدار destedar (دار) بۆ dest-dar دەست–دار (بە شێوەی ئەدەبی واتە داری دەست کە بە دەست دەیگرین)، دەستەشور deste-ŝūr (چەکی سپی) بۆ dest-ŝur (بە شێوەیەکی ئەدەبی واتە شمشێر بە دەست).، دەستە گرتن (دەستگیران) بە تەک فۆرمی زۆر تەواوی خۆی دەستگرتی (بڕوانە وشەی دەست) دانراوە.. شێرەسوار ŝiresuvār (santon) لە بەرامبەر بە شێرسوار.، شیرەمر ŝiremir (ئازا) شیرمرد لە فارسی دا (پیاوی وەک شێر).، کورەمار koremār (orvet) بۆ کورمار kor-mār (بەشێوەیەکی ئەدەبی ماری کوێردانراوە.

زۆربەی جار تاقە یەک وشەم لە فەرهەنگەکە بۆ دوو وشەی جیاواز داناوە واتە، کاتێک ژابا چەندین واتای بۆ یەک وشە بەدەستداوە کە دەگەڕێتەوە بۆ وشەگەلی جیاواز کە لە سایەی فۆنەتیکەوە بەدرێژایی میژوو هاوجووتبوون بەمشێوەیە ژابا بۆ وشەی (ڕو) دوو واتای دەم و چاو و گۆنای داناوە.، من دووجار وشەی (ڕوو)م ئاماژە پێکردووە، چونکە لە یەکەمیان بەرانبەر وشەی فارسی (رو) ه و ئەوی دیکەشیان بەرانبەر وشەی فارسی (رخ) دەوەستێ. وشەی ڕو دیتین ru-ditin (دەم و چاوێکی ڕیاکار) لای ژابا خراوەتەژێر وشەی (رو) (دەم و چاو)، لە کاتێکدا کە وشەی ڕو (دەم وچاو) ی تێدانییە، بەڵکو ڕو (لە خوارەوە، فرو لە فارسی دا) تێدایە. لەژێر وشەی ڕوبوون ژابا دوو هاوواتای کەوتن (ددان کەوتن) و کەوتن داناوە.، یەکەم سەر بە وشەی رو (فرو لە فارسی کۆن دا) و دووەمیان سەربەڕوو (رو لە فارسی دا دەم و چاو). بە هەمان شێوە لە یەک وشەدا دوو کاری درون (درویَنە) و درون (دورین)ی کۆکردۆتەوە.، بۆ وشەی مولێ molé دوو واتەی " مارنج" و "گەچ" بەدەستەوە دەدات.، لە یەکەمیان واتەی وشەکە

---

* Matres lectionis: دەربڕێنێکی لاتینییە بە واتای (دایکی خوێندنەوە) دێت، بریتییە لە خوێندنەوەی پیتە دەنگدارەکان لە ئەلفوبێی بڕێک لە زمانەکانی وەک (عیبری، عەرەبی، سریانی، ئارامی هتد بۆ دیاریکردنی پیتێکی بزوێن یان نیمچە–بزوێن، وەرگێڕ.

** Rhea

* *Scriptio plena*

هەمان واتای وشەی فارسی ماله (لە بنچینەی مەرد)، لە دوەمیان لە وشەی لیتوانی molis (МЂЉЂ) ی ڕووسی (گڵ) (کە لە هەمان بنچینەیە) دێ.

زۆربەی جار زمانی کوردی ئاوەڵناوێکی عەربی وەردەگرێ وەکوو ناو (ئیسم) و بە پێچەوانەشەوە ناوێکی عەرەبی بۆ ئاوەڵناوێك وەردەگرێ.، چاو بدەنە ئەم گۆڕینکارییە لە زمانی فارسی دا، ڕێزمانی Vullers لاپەڕە 77. من ئەم سەرچیخ چوونەم نەك هەر تەنها لای باوکە گارزۆنی، بەڵکو لە دەستووسی ژابا–ش دا چاوپێکەوت و هیچم لێنەگۆڕی گەرچی من قەناعەتم وایە ئێمە لەبەردەم هەڵەیەك یان ناڕاستیەك داین. بەمشێوەیە تحمیل کرین Tehamuk Kirin واتەی (بەرگەگرتن) دەگەیەنێ، بەشێوەیەکی ئەدەبی ئارام گرتن (تحمل .ar) دەگەیەنێ، بەڵام واتەی " خۆشنوود " کە ژابا بۆ وشەی (تحمل) یشی داناوە کە نابێ دروست بێت، چونکە وشەکە دەگەڕێتەوە بۆ وشەی متحمل کە لەوانەیە (پێشگری فاعیلی) ون کردبێ، دوای ئەوە ئەم فۆرمە لەگەڵ وشەی تحمل تێکەڵبووە. باوکە گارزۆنی بۆ وشەی تمجید واتەی (سروودی کلێسە) بەکارهێناوە، ژابا وشەی شکۆمەندی بەکارهێناوە کە زیاتر واتەی مجید دەگەیەنێ. وشەی بە حاصلات be-hasilat بە "بەروووبوومی فرە" و "پیت وفەڕی" وەرگێڕدراوە کە چاکتر وابوو بووترێ "خاوەن بەروووبوومی فرە". ڕێنووسەکەی وا پێدەچێ هەڵەبێ چوونکە باشتر وابوو بنووسرێ بە حصیلت. وشەی حسود hasud (لا: 142^{b}.1.14) نووسراوە housoud کە بە گوێرەی ژابا واتەی "ئێرەیی" و بە گوێرەی باوکە گارزۆنی (کە نووسیوویە ahhsud، واتەی hasud) "ئێرەییبار "دەگەیەنێ. لێرخ نووسیوویە حسید hasid لە عەرەبییەوە حسد، حسود یان حاسد "ئێرەییبار ". لەوانەیە حسود گۆکردنی تورکی وشەی حسد بێ، وەك چۆن دەڵێن وشەی vaquf بۆ وشەی وقف بەکاردێت. بە هەمان شێوە حوجە واتەی "پێویستی" دەگەیەنێ، بەڵام باوکە گارزۆنی بۆ وشەی *auge bum* واتەی "من پێویستمە" دەنووسێ کە زیاتر واتەی محتاج دەگەیەنێ. باوکە گارزۆنی بۆ وشەی sahhr ساحر دوو واتەی "magie" و " magicien " دەنووسێ.، بەڵام ژابا وردتر وشەی "سیحر" بۆ "magie " و "ساحر"یش بۆ "magicien" بەکاردەهێنێ. چەندین جار کرداری کرن kirin (faire) بە تێرمێکەوە دەنووسێ کە واتەی (agent) دەبەخشێ، بۆ نموونە ئەحکەم ahhkem (وەکو حەکەم بیخوێننەوە)کەم، واتە حوکمڕانی دەکەم، بە تەك ئەحکەم "بە دەسەڵات" لای ژابا حاکمی ویلایەتێك دەگەیەنێ.، واتەی "بە دەسەڵات" دەبێ وەك لە ڕستەی حکومەت فەرمانی دا" بۆ واتەی پاشا، شازادە فەرمانی دەرکرد"le roi, le prince a ordonné" لەبەرچاو بگیرێ.، ئەحکەم کەم، بە شێوەیەکی ئەدەبی واتەی " من حوکمڕانی دەکەم " دێت، بە ئەڵمانی " ich mache(spiele) "den Herrscher") بەمشێوەیە دەوترێ قەشمەر کەم، بەشێوەیەکی ئەدەبی واتە شۆخی دەکەم.، خاین کەم، خیانەت دەکەم، بەشێوەیەکی ئەدەبی واتە من خیانەت دەکەم.، مەکر بە گوێرەی ژابا واتەی فێڵ و تەلەکە دەگەیەنێ.، لە عەرەبی دا مکر واتە فێڵ، ماکر fourbe.، مولود mevloud واتە "لەدایکبوون" لە عەرەبی دا مولود واتە (لەدایکبوو)، بەڵام بۆ "لەدایکبوون" یان شوێنی "لەدایکبوون" دەوترێ مولد.، لە زمانی بازاڕی دا مولود واتەی سااڵوژی لەدایکبوونیش دەگەیەنێ، واتەیەك کە لە فەرهەنگەکەی باوکە گارزۆنیش دا هەیە. بەهەمان شێوە بڕوانینە وشەی مدارا. هەروەها تێرمی ڕووت (ئەبستراکت) هەیە کەوا بۆ یەك کەس بەکاردەهێنرێ: înet eunuque بە عەرەبی

عنه .، شیرەت، fraude, malice (لای ژابا)، شیرەت ŝerret querelleur, acariatre (لای گارزۆنی).، ڕاحەت repos (لای ژابا) tranquille (لای ڕها). ئەم بەکارهێنانە بڕێکجار لە زمانی تورکی دەبینرێ و بەو ئەنجامەمان دەگەیەنێ باوەڕ بەوە بکەین کە کوردی لە ڕێگەی زمانی تورکییەوە وەریگرتووە. بە پێچەوانەوە، ئاوەڵناوی "ڕەحیم" بەگوێرەی ڕها واتەی " ڕەحمئامێز" دەگەیەنێ، بەڵام بەگوێرەی ژابا، واتەی "هاودەردیی" دەگەیەنێ.، ئەمە نابێ هەڵەی ئەم زانا گەورەیە بێت، چونکە دەوترێ بە ڕەحم " par charité " و ڕەحم کرن " faire la charité".، لە عەرەبیدا" compatissant" بە واتەی (رحیم) دێت، بەڵام "compassion" بە واتەی (رحمة) دێ کە لە کوردیشدا هەیە. ئەگەر وشەی مەبەست لە بنچینەدا کوردی بێت، شتەکە زۆرتر سەیروسەمەرەتەرە.، بەمشێوەیە دیار diyar دەبێ ئاوەڵناو بێت.، لە فارسی دا وشەی دیدار بڕێکجار واتەی "بەرچاو، بینراو" یش دەگەیەنێ، بەڵام لەم حاڵەتەدا وا دیارە کورتکراوەی وشەی پدیدار بێ.، دو–دڵ du-del لای باوکە گارزۆنی بە واتەی "ڕیاکار" و " ڕیاکاری " بەکارهاتووە.، ئەم دواییە واتەیە لەگەڵ فۆرمێکی دووداڵی دەگونجێ.، چاپوکەدەست بەگوێرەی ژابا واتە " دەستڕەنگین" دەگەیەنێ.، فۆرمی تەواو بریتییە لە چاپوکەدەستیی، چونکە چاپوکەدەست بریتییە لە "کارامە، لێزان".

بڕێکجار وەرگێڕانی ڕستەیەک ناتەواوە، بۆ نموونە فرصت ز دست جوین ژابا بە " لێگەڕانی لە دەستچوونی دەرفەت" وەریگێراوە.، باشتر وابوو بنووسرێ *فرصت ز دست دچە* " دەرفەت لە دەست دەچێ".، *مستك ز جە دەرکتن بە* "disloquer un os ،déboîter" وەرگێردراوە.، باشتربوو بنووسرێ *مستك ژ جە درکت* (ئێسکێک لە جێ دەرچوو).، ژابا بۆ وشەی هلاتین (paraître ، s'élever) واتەی (هەویر هەڵاتن) ی بەدەستەوە داوە، لەکاتێکدا زۆر ڕاستتر بوو بووترێ "lever، بۆ قسە لەبارەی هەویرێک، هەویر هەڵات".

زۆر وشە لەڕووی ئیتیمۆلۆژیانەوە لێکنەدراونەتەوە.، ڕاستییەکەی چەندین وشە هەن کە وا پێدەچێ ئێرانی بن و ئاستەنگی دۆزینەوەی بنچینەیەکی ئێرانی یان هیندۆ–ئەوروپی نەک ئەو هێندە گران بوو بەڵکو هەر ماندووبوونێکی بێهودەش بوو، چونکە ئیتیمۆلۆژی دروستی وشەکان بەردەوام جێگەی گومان بوو، تا ئەوەی کە وشەکە بە تەنها دەگەڕایەوە سەر بیروڕای کەسیی و فۆرمگەلی سەربار یا نوختەگەلی دیکەی پێوەندی نەدۆزرایەوە. کوردی بڕێکجار فۆرمێک دەخوازێتەوە کە لەناو فەرهەنگەکانی ئێمەدا بوونی نییە.، بۆ نموونە وشەی شورەتان (rigole, goutier) لە دوو وشەی ئەرمەنی پێکهاتووە، بەڵام پێکهاتەکە بۆ–خۆی لەناو ئەم کتێبانە نەبوون کە لەبەردەستی من دا بوون. دواتر زۆر وشەم بە بێ لێکدانەوە هێشتنەوە کە دیاردی بۆ بنچینەیەکی عەرەبیی دەکرد کە من فۆرمی سەرەتایی وشەکانم نەدەزانی و کەسێکی شارەزا لە عەرەبی بازاڕی بە ئاسانی چەندین ئیتیمۆلۆژی هەمەچەشنەی وشەکان دەناسێتەوە.، زانیاری گەلێکی ئاوەها بە ئاسانی ئیزافەی سەر خوێندنەوەیەکی زانایانەی ئەم فەرهەنگە دەکرێ. هەرچی لەمڕووەیە کارەکەی من بە ناتەواوی دەمێنێتەوە، دەبێ بیرلەوەبکرێتەوە کە بۆ تێبینیکردنی ئیتیمۆلۆژی دەبووایە لە زمانەکانی ئێرانی، تورکی، عەرەبی، زۆربەی جار لە ئاسووری ، ئەرمەنی، جۆرجی، دیالێکتەکانی داغستان هتد دا بگەڕێم.، لە یەک حاڵەت دا وشەیەکی بۆهیمی (قرپین)م دۆزیەوە.

ئەو وشە و فۆرمانەی کە کۆمەڵەکەی ژابا–م پێ فراوان کرد لەو کتێبانە وەرگیراون کە لێرخ لە نایابترین و گرینگترین لێکۆڵینەوەکانی لەسەر کورد لێیان کۆلراوەتەوە. ئەو وشانەی کە دوای کتێبەکەی لێرخ بڵاوبوونەتەوە و لە لایەن منەوە بەکارهێنراون لە پێشباری کتێبی ڕێزمانی کوردی* دەبینرێن کە لە دوای بڵاوبوونەوەی ئەم فەرهەنگە بڵاودەبێتەوە و هەروەها لە لیستی وشە کورتکراوەکان دا کە بەشوێن ئەوە دێن دەبینرێن.

کورتکراوەکان

* لە بەرامبەر ئەو وشانە دانراوە کە لە دەسنووسەکانی ژابا دا نەبوون.

abchas. Signifie la langue abchase.
ad.- La langue turque d'Aderbeidjan.

* *CF.Kurdische Grammatik*, Commissionäre der Kaiserlichen akademie der wissenschaften; Eggers & C°.U.J. Glasunow; [etc., etc.], St. Petersburg, 1880, (XXXIV, 256 S)

afgh. signifie la langue afghane ou le Pachtou (d'après les ouvrages de M. Dorn et M. Trumpp).

anc. pers. — la langue persane ancienne des inscriptions cunéiformes.

anc. prusse — la langue des anciens Prussiens (dialecte letton).

angl. — la langue anglaise.

anglosax. — la langue anglo-saxonne.

ar. — la langue arabe.

arm. — la langue arménienne.

avar. — la langue avare (étudiée par M. Schiefner).

B. — l'ouvrage de M. Bereśine, Recherches sur les dialectes persans. Casan 1853.

bactr. — la langue bactrienne ou avestique.

bal. — la langue baloutchi (étudiée par Leech (Lassen) et M. Pierce).

Berggren — l'ouvrage de Berggren, Guide français-arabe vulgaire. Upsal 1844. 4°.

bilb. — la langue des Kurdes Bilbās qui sont une branche des Kurdes Mikris (dans les environs de Soudj Bulāq).

Bl. — la petite collection des mots dujikis (dialecte très-étroitement parent au zaza) publiée par M. Blau dans la Zeitschrift der Morgenländischen Gesellschaft, XVI, 627.

Br. — la petite collection des mots kurdes publiée par M. Brugsch dans son livre Reise der preussischen Gesandtschaft nach Persien. Leipzig 1863. II, 497.

bret. — la langue bas-bretonne.

Ch. — Chodzko, Études philologiques sur la langue kurde (dialecte de Soleimanié) dans le Journal asiatique Vme série, t. 9, p. 297.

Chodzko, Spec. — Chodzko, Specimens of the popular poetry of Persia. London 1842.

cig. — la langue bohémienne (cigaine).

cymr. — la langue cymrique ou galloise.

Diefenbach — Vergleichendes Wörterbuch der gothischen Sprache von Dr. L. Diefenbach. Frankfurt, 1851.

Dorn — Beiträge zur Kenntniss der iranischen Sprachen, herausgegeben von B. Dorn und Mirsa Muhammed Schafy. St-Petersburg 1860—1866 (contenant des textes mazenderanis).

Dozy signifie Dozy, Dictionnaire détaillé des noms des vêtements chez les Arabes. Amsterdam 1845.

Fick — Fick, Vergleichendes Wörterbuch der indogermanischen Sprachen. Göttingen 1871.

G. — Garzoni, Grammatica e vocabolario della lingua kurda. Roma 1787.

gael. — la langue gaëlique (irlandais et erse).

géorg. — la langue géorgienne (d'après l'ouvrage de Tchoubinof).

gil. — la langue du Guilan ou le Guileki.

hedr. — le dialecte kurde de Hedrouse (un texte se trouve dans l'ouvrage de M. Lerch).

holl. — la langue hollandaise.

ir. — la langue irlandaise.

isl. — la langue islandaise ou le scandinave ancien.

kasik. — la langue kasikumique (étudiée par M. Schiefner).

Kl. — les publications de Klaproth sur la langue kurde dans les Mines de l'Orient. Vienne. T. IV.

k. or. — le kurde oriental ou la langue des Kurdes établis par ordre de Nadir-schah dans le Khorasan; ce dialecte a été étudié par M. Beresine.

kurin. — la langue kurinienne (étudiée par M. Schiefner).

kurm. — la langue kurmandji ou le dialecte kurde principal.

k. r. — la langue des Kurdes Richvends habitant la contrée entre Rudbar-i Qazwin et Alemut; on trouve quelques notices sur ce dialecte dans les Études de M. Chodzko.

L. — Lerch, Forschungen über die Kurden und die iranischen Chaldäer. Petersburg 1858, et divers articles de ce savant dans le Bulletin de l'Académie Impériale. Les phrases kurdes en lettres orientales sans transcription sont prises de la traduction d'un passage du Gulistan contenue dans l'ouvrage de M. Lerch.

Lagarde — Beiträge zur baktrischen Lexikographie von Paul de Lagarde. Leipzig 1868.

Lane — Lane, Edw. W., Sitten und Gebräuche der heutigen Egypter, übersetzt von Dr. J. Th. Zenker. Leipzig 1852.

lett. — la langue lettonne.

lit. signifie la langue lithuanienne

L. образцы шр. — l'oraison dominicale en langue kurde contribuée par M. Lerch à l'ouvrage Образцы шрифтовъ типографіи и словолитни Императорской Академіи Наукъ. Санктпетербургъ 1870. 4°.

lor. — le dialecte des Loris ou Louris, étudié par Cl. J. Rich.

M. — le petit glossaire kurde publié par M. Fréderic Müller dans le Journal Orient et Occident, par M. Benfey III, p. 104.

maz. — la langue du Mazenderan.

Nemnich — Ph. A. Nemnich, Allgemeines Polyglotten-Lexicon der Naturgeschichte. Hamburg 1793. 2 voll. 4°.

N. T. — le Nouveau Testament en langue kurde imprimé à Constantinople 1857.

oss. — la langue ossète (d'après les ouvrages de Sjögren et de M. Schiefner).

p. — la langue persane actuelle.

P. — les mots kurdes contribués par Güldenstädt à l'ouvrage publié par Pallas: Linguarum totius orbis Vocabularia comparativa, Augustissimae (Catharinae Imperatricis) cura collecta. Petropoli 1786. 2 voll. 4°.

paléosl. — la langue paléoslave ou slave ecclésiastique.

Pavet de Courteille — le Dictionnaire turk-oriental par M. Pavet de Courteille. Paris 1870.

pehl. — la langue pehlevie.

Pierce — A Description of the Mekranee-Beloochee Dialect. By Mr. E. Pierce, dans le Journal of the Bombay Branch of the R. Asiat. Society. Bombay 1875, p. 1.

Pott — plusieurs articles sur la langue kurde publiés par M. Pott dans la Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes. III. IV. VII.

Pott, Et. F. — les Etymologischen Forschungen du même savant. 2me édition. 10 voll. Detmold 1859—1876.

R. — Cl. J. Rich, Narrative of a Residence in Koordistan, ed. by his widow. 2 voll. London 1836.

Rh. — Brief grammar and vocabulary of the Kurdish language of the Hakari district. By the late Rev. Samuel A. Rhea, dans le Journal of the American Oriental Society. X, 1872, p. 118.

S. signifie les riches collections de récits et de ballades kurdes rassemblées par MM. Socin et Prym pendant leur séjour en Assyrie; M. Socin a eu la complaisance de me confier son manuscrit pour en faire usage en complétant le Dictionnaire.

Sanjana — a Grammar of the Pahlvi language by Peshotun Dustoor Behramjee Sunjana. Bombay 1871 (en Gouzarati).

scr. ou sanscr. — la langue sanscrite.

Sd. — Reise nach Mosul und durch Kurdistan nach Urumia, von C. Sandreczki. Stuttgart 1857. 3 voll.

Sohrabji — le Glossaire des mots pehlevis publié par Beramji Destur Sohrabji Mehrjiran. Bombay 1869 (lithogr.).

syr. — la langue syrienne.

t. — la langue turque ou ottomane.

tal. — la langue parlée dans la province de Talych.

tat. — la langue tati, parlée dans le voisinage de Derbent.

tchetch. — la langue tchetchentze (étudiée par M. Schiefner).

Trumpp — Grammar of the Paṣto language by Dr. E. Trumpp. London 1873.

ud. — la langue udienne (étudiée par M. Schiefner).

Vullers — J. A. Vullers, Grammatica linguae persicae. Gissae 1870.

هەڵەنامە

بە کۆتایی هاتنی ئەم پێشەکیە مایەی خۆشحاڵیمە کە سوپاسی جەنابی بەڕێز بێرنارد دۆرن بکەم بۆ ئەو بایەخەی کە بە گشتیی بە چاپی فەرهەنگەکەی دا و هەروەها بۆ ئەو تێبینی و سەرنجە ڕەخنەییە زانایانەی خۆی کە بۆ دەناردم.

لە ماوەی چاپکردنی ئەم فەرهەنگەدا ژمارەیەك وشەگەلی زیادە و ڕاستکردنەوەم بەرچاوکەوتن کە نەدەکرا چیتر بگەڕێینەوە ناو تێکستەکە بۆ ڕاستکردنەوەیان، داوا لە خوێندەوەران دەکەم کە بمبەخشن لەوەی کە هەڵە و پەڵەکانم لە لیستی هەڵەکانی چاپدا بەشوێن ئەمەدا نووسیووەتەوە.

3[a] 26 ajoutez شوراخ.

4[a] 27 le mot اداره semble être dérivé de la même racine que مدار (ar. دار).

4[b] 30 ārǰ est le turc oriental ارجه pin qui croît sur les montagnes, voy. Pavet de Courteille s. v. et le journal allemand «Globus» 1877. XXXI p. 30[b].

Page. Ligne.

5[a] 23 le verbe ارشاندین provient à ce qu'il semble de l'ar. عرش; voy. le récit arabe publié par Wetzstein dans le Journal de la Soc. asiat. allemande XXII, p. 80, l. 8.

9[b] 8 ajoutez پاش استو.

11[b] 11 lisez peyén'e.

14[a] 3 ajoutez لغرا.

19[a] 17 ajoutez بلالوك.

22[a] 7 effacez: voy. هنده.

24[a] 35 effacez لغرا.

41[b] 9 effacez les mots: s-ber..... G.

46[b] 9 lisez: coteaux.

47[a] 11 ajoutez: voy. بيروق.

49[a] 23 ajoutez: t. or. بز (Pavet de Courteille p. 158).

85[b] 27 lisez پياوت.

107[a] 4 ajoutez: comp. جو.

108[a] 10 ajoutez. voy. طريفى.

111[a] 4 l'étymologie proposée est douteuse; peut-être l'ar. vulgaire ماش (rien) entre en considération.

112[a] 23 ajoutez: ծորթիխ (thym).

118[a] 32 ajoutez après جمع: (assemblée) et جماع (coït).

123[a] 31 ajoutez: du pers. چپراس, qui signifie dans l'Hindostani la marque de laiton que portent les gens de robe.

128[a] 4 lisez ծիրա.

145[b] 6 lisez حنظل.

146[a] 7 ajoutez: de l'ar. حور.

190[a] 8 le nom ar. est ذِمَّه; mais l'identification proposée est problématique (note de M. Dorn).

219[a] 31 lisez mégarde.

233[a] 19 la phrase ساعى كرين répond au pers. سعى كردن (note de M. Dorn).

234[a] 28 mettez entre سبت et سبر l'article qui suit: sber bezium, il folâtre, il parle en délire, G.; syr. ܫܒܪ.

239[b] 17 ajoutez: sarat kirin, cribler, Rh.

Page.	Ligne.	
242[b]	27	effacez l'article سقا كرين (il faut écrire صقا).
255[b]	1	dans le dialecte de Semnan on trouve le mot šet pour «lait» (Schindler, Journal de la Soc. asiat. allem. XXXII, 536), ce qui rend douteuse l'origine turque.
263[b]	15	lisez chour-akh.
269[b]	35	lisez صفا.
270[a]	2	lisez ar. صَفّار, p. صُفّار.
271[b]	4	le mot صولوك semble être l'ar. سلوك (fil) et devrait être placé sur la p. 244[b].
274[a]	27	lisez اب طباع.
275[a]	1	peut-être il faut lire تحيل pour طحل (voy. ce mot employé à la p. 85[a], l. 11); en arabe, مستحيل signifie courbé, voy. Lane, Dictionary I, 2, 678[a].
280[a]	27	lisez عبا (Dorn).
282[a]	35	lisez عُقاب (Dorn).
283[a]	10	lisez علبه (Dorn).
283[b]	16	ajoutez devant علما: plur.
387[a]	4	le mot ġhalág semble être arabe et identique à gheladj (كُلاج).
—	19	le mot غلط (tournoiement) doit être lu γalṭ (la vocalisation γalaṭ est donc fausse) et dérivé du persan; le mot غلط (faute) doit être lu γaleṭ ou γalaṭ et dérivé de l'arabe.
304[b]	28	effacez le mot du.
306[a]	2	ajoutez: comp. قفض.
311[a]	21	on pourrait penser, pour le mot قشا, au persan كاشه, mais les voyelles ne sont pas en accord.
315[b]	27	ajoutez: voy. كميان.
327[a]	13	ajoutez: voy. كُد.
396[a]	3	mourouz semble être le pers. muryus, nom d'une chèvre dont le poil donne des châles excellents.

فێردیناند یۆستی

ماربورگ، 16 ی دیسامبەری 1878

فەرهەنگی

کوردی-فەرەنسی

ا

*ا a, prépos., vers, à, ehr ki ce-kiria a ma zerer, chacun qui m'a fait du mal; dainum a kuár, je décharge, littér. je mets bas; em a kuár, je descends, littér. je viens à bas; at a dunie, il naquit, littér. il vint au monde; na et a ghot, indicible; ciúm a tálba, je vais chercher; verer kem a tálba, deenérum a tálba, je fais venir; ciúm a salál, je monte, littér. je vais à l'escalier; dem a ceker, je fais faire; del aia a ghana, impudique; kes pe ná vastit a flán (on dit aussi kes ber flán na vastit) insupérable, littér. personne ne se tient ferme sur ses pieds contre tel ou tel, G.; bactr. ā, p. آ, comp. اکویه (s. v. کو) آنکه, اهوه.

آ voy. اهان.

آبا aba, les pères; ز آبا و اجدادی ji aba ve edjdadi moulk máí, biens laissés des pères; plur. ar. de اب.

*ابابیل ababil, hirondelle des murailles, G.; ar. ابابیل, t. ابابیل قوشی (outarde).

ابانوس abanos, ébène; ebanús G., abanós L., avanus Rh.; p. t. ابنوس (du grec ἔβενος).

ابتدا ibtida, commencement; ز ابتدا ji ibtida, d'abord; ar. ابتدا.

آبدار ab-dar 1) succulent; 2) brillant; شوری به آبدار chouri be abdar, le brillant d'un sabre; du pers. آبدار; comp. اف دبری.

*ابدال abdāl, pauvre, Rh.; ar. ابدال, (moine).

ابدن abedan, à jamais; ar. ابداً.

ابدی ebedi, éternel, Dieu éternel; ar. ابدی.

ابدیتی abediieti, éternité; h'ata ebdiyeti (ar. حتی ابدیّة) à jamais, L. образцы шр.

ابرا ibra, quittance, ar. ابرا.

ابرانامه ibra-namé, quittance; du pers. ابرانامه.

ابریشیم ebrichim, soie; avérmís G., havermíš L., k. or. کاورمش (le g semble remplacer le h, comme dans le Russe); p. ابریشیم, comp. ارموش, هفرموش.

ابرو abrou, sourcil; forme persane de برو.

*آبرو ab-rou, vélin; honneur Ch.; du pers. آب رو.

ابری abri, fichu en soie que portent les femmes; p. ابری (bigarré).

ابلیس iblis, satan; ar. ابلیس (du grec διάβολος).

*ابو abu, père, ābu ǰahíl, nom d'un ad-

versaire du prophète, L. ar. ابو جهل; abúna mazen, patriarche des Chrétiens, littér. notre grand père, G., syr. ܐܒܐ; comp. آبا.

ابور abour, abir, honneur; به ابور be abour, honorable; me abŏr kir, j'arrangeai S.; comp. بی ابور.

ابه voy. با.

آبی voy. مرغ آبی.

اپتر, افتر apter, abter, after, fou, aliéné; ar. ابتر.

اپری epyri, pour la plupart; epúr, le plus L.; superlat. de بر.

*آتاف ataf, soleil G. B.; хатаб P., hetaoo R., hetavek Ch., adéf L., bilb. hatava; p. آفتاب; comp. تاف, هوراداو.

اتباع etba, postérité, famille, suite, gens de la maison; ar. اتباع.

اتشبازی atech-bazi, feu d'artifice; du pers. آتشبازی.

اتشکش atech-kech, pelle; du pers. آتشکش.

اتفاق ittifaq, accord; اتفاقا به دزی ittifaq-a be dizi, accord secret; ar. اتّفاق, comp. تفاق.

اتك etek, basque, pan d'une robe; اتکی جیان etegh-i tchiian, le pied d'une montagne; t. اتك.

اتکلك eteklik, jupe, robe de femme; t. اتکلك (la partie de devant d'une robe).

*اتمجه atmejé, autour, L.; t. اتمجه.

آتن voy. هاتن.

آتون ētūn, bàssin à chaux, en fig. bataille sanglante, syr ātūno, S., aram. אתון.

اتیا voy. هتیا.

اتیب etib, peine, punition; syr. ܥܘܕܒܐ, comp. توبه.

اتیره voy. هتیره.

اثار asar, effet; ar. آثار (plur. de اثر).

اثبات voy. ثابت.

اثر eser, marque, signe; ar. اثر.

اجابت کرین idjabet kirin, accepter par nécessité; t. اجابت اتمك.

اجاروکی adjarouki, teint pâle; comp. ازاروفی.

*اجاك ajāg, tourbillon de poussière, S.; ar. اجاك.

اجداد voy. جد.

اجرا کرین idjra kirin, rendre justice; خدی حقی اجرا بکتین khoudi haqi idjra be-ketin puisse Dieu me rendre justice; t. حقی اجرا اتمك.

اجرت oudjret, récompense; اجرت دایین oudjret dàin, récompenser; اجرتا کمی oudjret-a ghemi, nolis; agréta G.; infáz u ejer L. образцы пр. ar. اجرة, اجر; comp. هجرت.

اجره دار oudjre-dar, mercenaire; du pers. اجرت دار.

اجزا edjza, matériaux, drogues; دکانا اجزای doukan-a edjzaï, pharmacie; اجزا فروش edjza-ferouch, pharmacien; ar. اجزا.

اجزاجی edjzadji, apothicaire.

اجل edjel, dernier moment, heure de la mort; ar. اجل.

اجنی edjeni, esprit follet.

آجور adjour, brique, tuile; اجورا شوتاندی adjour-a cheoŭtandi, brique cuite; ar. اجور (du pers. آجور).

*اچاران ečárāń, čarāń, le quatrième,

L. chārē Rh., tchoarmoun Ch., zaza čeherín; p. چارم, چهارم.

اجوق atchouq, apert, éveillé (mot turc); t. اجوق.

*احتلام ahhtlám, pollution; ahhtlám kem je me pollue, G.; ar. احتلام.

احتياط كرين ihtiyat kirin, prendre garde; t. احتياط اتمك.

*احرام كرين ahhrám kem, j'excommunie; partic. passé ahhrám kiria ou mahhrúm G.; t. احرام اتمك, ar محروم.

احسان ehsan bonté, générosité; احسان دكن ehsan di-kin, faites moi la grâce; li ehsan kir, il lui fit la grâce; t. احسان اتمك.

*احفاد ahhfád, bretelles, G.; ar. احفاد (plur. de حافد, les compagnons).

*احمق ahhmák, sot, stupide, lourdaud, G. B ; ar. احمق.

احمقى ehmaqi, bêtise; ahhmakía G.

*احيل ahhiál, fourbe, G.; ar. احيل.

اخ akh, ah! p. اخ.

اخ àkh, terre noire; دنيفا اخ و بر diniw-a àkh ou ber, terre parsemée de pierres; āχ poussière, S. terre Rh.; áχ-ē bārūd salpêtre, S.; ar. اخّ.

اخافتيس akhaftin, empirer, causer de l'inflammation.

اخافتين akhaftin, s'entretenir, informer, rapporter; bahhkavum, je parle, parf. part. ahhkaft; bu q̈o bahhkovum, je murmure, G.; ar. حكا.

*اخافتنى ahhkáftina, conversation, G.; akhăftinī Rh.; ahhkáftina bein ehr du, dialogue, G.

*اخبا كرين akhiba kirin, ensevelir, Rh.; t. اخفا اتمك.

اخپين akhpin, fumier, ordures; اخپين داين akhpin dàin, fumer, engraisser un champ avec du fumier; de l'arm. պարե.

اخترمه akhtarma, butin, proie en chevaux; t. اقترمه.

اختّه ekhté, cheval hongre; jakta G.; akhtakhānē, écurie, Rh.; du pers. اختّه خانه.

اختيار ikhtiiar, volonté; اختيار به be ikhtiiar, volontairement; ar. اختيار.

*اختيار zaza eh'tiár, vieillard, t. اختيار.

*اخر akr, aχir, finalement G. B.; ar. آخر.

اخرت voy. كور (fils).

اخرى akhiri, terme, fin, la vie éternelle; اخرى خبرى akhiri khaberi, bref, en un mot; اخرى بويں جبه akhiri bouin tchiié, en somme, qu'en sera-t-il? اخرى نفس akhiri nefes, dernier soupir; اخرى نفس داين akhiri nefes dàin, rendre le dernier soupir.

اخستن voy. ابخستن.

اخف voy. شراخف.

اخلاطى اربع ekhlat-i arba, les quatres humeurs (sang, bile, pituite, mélancolie); ar. اخلاط اربعه.

اخلاق ekhlaq, caractère; اخلاقا حسنه ekhlaq-a hesené, caractère doux; اخلاقى پاك ekhlaq-i pak, âme pure; اخلاقى وى پاكه ekhlaq-i vi pak-é, il a un caractère intègre; ar. اخلاق (plur. de خلق).

اخلامور ekhlamour, tilleul; اخلامور چچكى ekhlamour tchitcheghi, fleurs de tilleul, t. اوغلامور, اولامور.

اخلوه akhlivé, les premiers jours du printemps; comp. géorg. ახლობა (nouveauté) de ახლო (proche de).

اخور akhour, écurie; اخوری هسپان akhour-i hespan ou akhour-i hespi écurie, auge, crèche; p. آخور, آخر; comp. میر اخور, افر.

اخنی ekhni (en turc et en persan yakhni) un plat d'entrée; p. یخنی.

اخوند akhound, docteur en théologie, mollah persan; du pers. آخوند.

ادا eda, payement, exécution; ادا کرین eda kirin, payer, s'aquitter; ای مای ادا کرین eĭ mài eda kirin, solder le restant; t. ادا اتمك.

*ادا ada, mauvaises herbes, Rh.; t. ادا.

*ادا āda, île, Rh.; t. ادا.

*اداپ ādāp, pus, ulcère G. Rh.; comp. l'abkhaze at^{s}a (pron. at^{p}a) Schiefner 55^{n}.

آدار adar, Mars; بهار دادارید تتن behar di adarida titin, le printemps vient au mois de Mars; on dit aussi هادار hadar, et اذر azer; ماهی اذر mah-i azer, mois de Mars; ar. آدار, p. آذار, آزرماه.

اداره idaré, moyens d'existance, rente; اداره خوه دکه idaré khe di-ké, il vit de ses rentes; ar. ادرار.

ادعوت voy. دعوا.

ادب edeb, politesse; به ادبه be edebé, poliment (p. بادب Hafis 36, 14); ādep G., adāp Rh.; ar. ادب, plur. آداب.

ادر voy. اڤر.

ادراڤ adragh, intelligence, G.; ar. إِدْراك.

ادی voy. آناڤ.

*ادم adem, homme, P. B.; plur. آدمیڤان tout le monde L. 1, 99, 7. ar. آدم.

ادنا edna, commun, médiocre; ar. ادنا.

ادودوان voy. دووی.

ادوی voy. دو (deux).

ادا iza, injure; ar. اذا.

اذان izan, intelligence; باذانه be-izan-é il est instruit; ar. اذعان.

آذر voy. آدار.

اذیت eziiet, peine, souffrance; اذیت کشان eziiet kichan, souffrir; اذیت داین eziiet dàin, causer de la peine; t. اذیّت اتمك.

آر voy. اڤر.

آر àr, آرد àrd, اروان arvan, farine; آری به کاپك ar-i be kapek, son, grosse farine; zaza ār, árdi L., árde Bl.; pehl. ارت p. آرد.

*ار zaza er, préfixe verbal, kurm. هر, هل; bactr. fra, p. فر.

آراف araw, eau de savonnage.

ارافتین voy. هرافتبن.

اران voy. هیران.

*آربیزی zaza ārbēzy, sangsue; de ār, scr. अस्र, grec ἔαρ et de bēzy, p. باز; comp. scr. अस्रप.

*ارتوفی artoki, hérétique G.; t. هراطقی, ar. ارانقه, syr. ܗܪܛܘܩܐ, du grec. αἱρετικός.

آرج ardj, canne d'Inde dont on fait des lances.

ارج voy. هرج.

آرد voy. ار.

اردو ardou, les combustibles.

اردوان voy. نردوان.

*اردیشی zaza ęrdíši, barbe; comp. سپیردش.

ارزان erzan, à bon marché; p. ارزان.

ارزانی erzani, prix bas; p. ارزانی.

ارزروم erzeroum, Erzeroum; t. ارزروم (du pers. ارزن روم, ar. ارزن الروم).

*ارزنك arzenk, menton, G.; comp. p. زنخ.

آرزومندی arzoumendi, désireux; du pers. آرزومند.

ارزی arzi, seul, sans associé; comp. arm. առանձին.

ارسیم arsim, fluxion, rhume; ارسیم بویه arsim bouié, enrhumé; comp. پرسیف.

*ارش zaza ęrš kerd, il commanda en avant! t. ارش (des langues europ.).

*آرس zaza āríš, moulin; āríš teĥnaíni, le moulin moud; du verbe pehl آرتن (Sohrabji 25, 13) kurm. هیران; comp. دستار.

*ارشاندبن arescínum, je fracasse, brise: parf. part. arešāńd G. L.; bactr. areš, raš.

ارشل archil, pâte au lait, espèce de mets; comp. خاشیل.

*ارشوتن zaza ęršau'úte, il envoya; bęršau, envoie; comp. شاندبن.

ارض ard, terre, ārd ou ērd L.; hhard R.; selon Garzoni et Lerch ce mot signifie aussi plancher, champ; ارض ازوتن ard ajoutin, labourer la terre; ارض قلاشتین ard qalachtin, bêcher, remuer la terre; ard bokolum, je creuse, G.; ard k'idí, ailleurs, autrepart, G.; ammo ard, par-ci par-là, par-tout, G.; ben ard, náf ard, souterrain G.; ar. ارض, voy. بنارض.

*ارغ arch, fossé, Kl.; t. ارغ, comp. ارق.

*ارغون aryún, foyer, L.

*ارفا urfa, Edesse, G.; ar. vulg. ارفا, de l'ar. class. الرُّها arm. Ուռհա.

ارق arq, canal d'irrigation; p. ارق, voy. ارغ.

*ارکه orka, orkêt, orkéta, empire, monarchie, gouvernement; orket osmánlí, orket-a rumi, la Turquie G.; p. الکا, kürin. ülk'wé (Schiefner 128[b]) avare ulká (Schiefner 93[a]).

ارکب voy. رکب.

*ارکبدار erképdár, garçon d'écurie, G.; p. رکابدار.

آرکوش voy. کیفروزك.

ارم voy. هشتین.

ارماج, ارمانج armadj, armandj, but; ghirtin-a armadji, mirer گرتینا ارماجی min ou te soubehi armandjé, moi et toi demain nous serons au tir; istandin-a اسنادینا ارماجی armandji, diriger l'arme à un but; ezi heiki danim ازی هیکی دانم ارماجی armandji, je mettrai pour but un oeuf; p. آماج.

ارموش, هفیرموس armouch, hevirmouch, soie, fil de soie; comp. ابرشیم; de l'arm. մկրհամ, par métathèse des lettres ś et m.

*ارمه zaza ērmé, épaule; bactr. arema, p. ارم (main) slav. рамо (épaule).

ارمیك voy. هرمی.

*ارو zaza éru, en bas; p. فرو.

*ارو zaza ēre'u, tard; comp. ارودە; de la racine bactr. rud (empêcher) p. اروندیدن.

اروان ervan, farine; اروان كرين ervan kirin, tamiser de la farine; comp. آر.

*اروانجى zaza ārewāncí, meunier.

اروانى voy. اورانى.

آروده aroudé, désoeuvré, un paresseux, un vaurien; comp. ارو.

اروس voy. روس.

*اروك erūk, prune L.; t. ارك.

*اروملى Irumeli, Roumélie, L.; t. روملى.

اروں voy. رون.

اره voy. هرين.

اری, هری eri, heri, oui, certes, هری كرين heri kirin, donner son assentement à un mariage; اری دوسته افندم cri douroust-é efendi-m, oui, c'est juste, Monsieur; herē Rh.; p. آرى.

اری voy. هرى.

الى, اری ari, ali, secours, aide; arîi G.; hārī Rh.; آری كرين ari kirin, prêter secours; اری بكه ari bi-ké, prête secours; اری مكه ari me-ké, ne prête pas secours; از اری ته كم ez ari te kim, je t'aiderai; هون اری مكن houn ari me-kin, n'aidez pas; du pers یارى; comp. هوار.

اری كار ari-kar, adjoint, aide; du pers. یاریكر.

اری كارى ari-kari, assistance, aide; اری كارى خواستن ari-kari khastin, demander assistance; du pers. یاریكرى.

از ez, ezi, moi, je; ازژى اژى ezji, eji, moi aussi; از ژبوى ورا جوابى دى ez jiboui vira djevabi di bidim, il faut que je lui donne la réponse; ازم ezim, quant à moi; ici le suffixe pronominal de la première personne est joint à ez, comme dans le tal. azem (Chodzko, Specimens of the popular poetry of Persia p. 456); az bu qo, az qo, moi-même, G.; az qo avésium nek flán, je réfugie auprès de quelqu'un, G.; az u bakt-e qo, je risque, hasarde, littér. moi et ma fortune! G.; ez, et avec l'i deiktique ézi L ; Chodzko ne donne pour le nominatif que la forme myne من et mnich منش, dont le ش répond au ji de ez-ji, tu-ji; le dialecte de Soleimanieh semble donc avoir perdu le vrai nominatif et, comme le persan, l'avoir remplacé par le formatif. Le formatif min ou me (bactr. mana) se trouve comme accusatif, datif et instrumental; زمندا, ژمندانى ji-minda, ji-mindani, de ma part; من دیت min dit, j'ai vu; me (moi, L I, 6, 4), min (à moi, L. 18, 2), me žin ína, j'ai pris une femme, littér. par moi une femme (a été) prise L. II, 86; le plus souvent une préposition précède le pronom: le min, à moi Ch. 309. Le datif est suivi du suffixe ra: ž me-ra, à moi, L. I, 18, 1 (pers. مرا); Chodzko cite la forme منى mni de l'accusatif, où nous voyons le suffixe nominal i. Le génitif se forme au moyen de l'Izafet: díl-i me, mon coeur, L., ḥeir-i min, excepté moi, L.; sans le i de jonction: deng me, excepté moi, L. II, 98; le génitif, comme pronom possessif, précède le substantif, qui, de son tour, est suivi du i: me dĕr-i vẹ ne kim, je n'ouvre pas ma porte, L. I, 26, 13. Le nominatif plur. est ام em; dans le dialecte de Sihna ایمه L. I, 100, 1, dans celui de Soleimanieh امه amé, ائمه eema Ch. 350; bactr. ahma, anc. pers. amā, p. ما, maz. gil. amo, tat

imou, tal. ama; امژی emji nous autres aussi; avec le i deiktique: émi bẹn, nous venons, L. Le formatif est مه me, chez Rhea ma; pour l'accusatif, Chodzko allègue ائمی eemei, avec la désinance nominale. Le datif a le suffixe ra: méra, à nous L., be merá, avec nous, L.; Beresine p. 124 allègue la forme métathétique mvār (à nous), qui appartient à la forme du sing. mevrā مورا pour men-rā; génit.: tu imắm-i gund-e mé-yi, tu es l'Imam de notre village L. I, 6, 8; sans le i: naĸah me, notre noce L. I, 37, 2; ablat. ائمده له le eemada Ch. 309. — bactr. azem; comp ام, من, منه, منی, مه.

ازاد azad, libre, affranchi, ازاد کردن azad kirin, affranchir un esclave; āza kiria, affranchi, G.; kardána ta āza kem, je te déchaîne, je vous pardonne (ainsi le juge divin dira le jour du jugement dernier) G.; āzā kirin Rh.; zaza azád ken'a; bactr. āzāta; p. ازاد.

ازادی azadi, liberté; du pers. ازادی.

ازباط voy. شباط.

*آزبش āzpēsh, cuisinier, Rh.; p. آشپز.

*آزچی ázči, cuisinier, S.

ازلی ezeli, Dieu éternel, fatum, éternité; ar. ازلی, ازلیه.

ازمان voy. اسمان.

ازمان ezman, langue; azmán G., Rh., azmār B., осман, P., azmán-e ghá, buglose (boragine) G., p. گاوزبان, maz. kūzavōn کوزوان ou gowzabon, Melgounof dans le Journ. de la Soc. asiat. allemande 22, 212, 20. Le littor. mérid. de la mer Casp. (édition allem.) p. 224; azmán fssa bredouilleur, littér. ayant la langue liée, azmán fssa bahhkovun, je balbutie G.— bactr. hizva, anc. pers. izāva, p. زبان; comp. رمان.

*ازنیك azník, gresserie (majolica) G.; de ازنبق (ville en Bithynie, l'ancienne Nicaea).

ازو àzou, dent molaire; هسپی لغاب گرنه ازوی hespi ligab ghirté azoui, le cheval prit le mors aux dents; p. آزو.

آزو àzou, peine; به آزو be-azou, difficile.

ازوا ezva, allumette.

ازوا azva, suc d'aloès; du pers. آزوای.

ازوا azva, capsules.

ازوغه, ازیغ azoughé, azig, vivres, munition de bouche; t. ازیق.

از voy. ژ.

ازار àjar, cru, cru de la terre.

ازاروفی ajarouwi, décharné; comp. احاروکی.

ازدها ejdeha, dragon, serpent monstre; bactr. aži dahāka, p. ازدها.

ازمار voy. زمار.

ازمارتین ejmartin, compter; on dit aussi ژمارتین, زمارتین jimartin, hejmartin; prés. از دهژمریم ez di-hejmirim, تو دهژمری tou di-hejmiri, او دهژمره eoŭ di-hejmiré, dijmiré; plur. هون وان, ام, em, houn, van di-hejmirin; fut. ازی بژمریم ezi be-jmirim, négat. از نازمریم ez na-jimirim, impér. 2. به هژماره be-hejmaré, plur. به هژمارین be-hejmarin; parf. part. مه, وی, ته, من, min, té, vi mé, vé, evan hejmari, jimart; partic. passé هژماریه, ژمارتیه hejmari,

hejmariié, jimartiié; chez Garzoni: prés. besmerum, 2. 3. besmerit, parf. part. besmérá, besmart; esmérum, esmárt, négat. na esmérum; bactr. mar (part. prés. plur. hismareñtō), pehl. هوشمرتن, p. شمردن, شماریدن; comp. ژمارتین.

اژنفتین voy. شنفتن.

ازنو, ژنو, هژنو ejnou, hejnou, jinou, genou; هژنو داین hejnou dàin, s'agenouiller; hazhnoo, bilb. ezhnoo R.; zāné L. (du pers.); bactr. žnu, pehl. شنوك, p. زانو.

ازوتین, هازوتین ajoutin, hajoutin, sillonner, aller à la file, pousser en avant, exiler, courir; prés. 3. هسی خو دازو hesp-i khou dajou, il fait courir son cheval; fut. plur. 1. یانه صبح حما انفاری ام بازون iané subé haia eiwari em bajoun, ou bien nous courrons depuis le matin jusqu'au soir; tāžūn, ils se hâtèrent S.; dans les chansons: tāzőye S.; chez Rhea: prés. hāzhum, impér. hāzhu, parf. part. hāzhut (voy. ارض); bactr. χšub, p. آشفتن, آشوفتن; comp. ناژوتی, دوازو, دست ازو.

ازوته سر ajouté ser, assaut, attaque.

اژی voy. از.

اژیر voy. هژیر.

اسان asan, aisé, facile; zaza asáṅ be, prenez du repos; du pers. آسان; comp. سانای.

اسپ voy. هسپ.

اسپار voy. سوار.

اسپارتین ispartin, résister, appuyer, se confier; voy. سپارتن.

اسپاره بوین isparé bouin, se reposer sur quelqu'un, s'appuyer; comp. سپره et p. سپارش.

اسپانك, سپنك ispanak, spink, épinards; i. اسپاناك, p. اسپناع, ar. اسفناع (du grec. σπινάκιον).

اسپی ispi, blanc; voy. سپی.

اسپی ispi, pou; voy. سپی.

استار astar, doublure d'une robe; استار بکه astar bi-ké, fais une doublure; استار لی برخستین astar li ber-khystin, mettre une doublure; p. آستار.

استار voy. اسمرك.

* آستان seuil L. I, 101, 16, du pers. آستان.

استاندین, سناندین istandin, sitandin, prendre, saisir; prés. 3. دستینه di-stiné; impér. به ستین be-sitin, plur. به ستینن be sitinin; parf. part. استاند istand; infin. استاندنا نشانی istandin-a nichani, marquer le but, fixer le but; استاندنا پنچهی istandin-a pentcheï, empoigner; chez Garzoni prés. 1. stínum, bistínum, 2. 3. stínit, bistínit; négat. na stínum; parf. part. me stand; bu qo stínum, je m'approprie, je m'empare; infin. ستاتن B., stāndin Rh.; p. ستاندن.

استانك astank, défilé, passage étroit, p. آستانه (seuil, porte).

* استخان иштикьянъ os, P.; du pers. استخوان.

استر voy. ستر.

استر voy. هستر.

استران, استرین istiran, istirın, chanter, prés. distirim, distiri, distiré, plur. em, houn, van distirin; parf. part. istérā L.; bactr. śru (śrāvayeiti), p. سرائیدن, سرودن.

استران istiran, chanson, couplet de chanson; استران کریدان istiran ghiri-dan

composer (littér. nouer) des chansons; استران گوتن istiran goutin, chanter des couplets; strána G., strána bezium, je chante (parf. part. strána ghot); isterâñ L.; comp. scr. आवण.

استرك istirk, étoile; استركا دسیاره istirk-a di-seiaré, planètes (ar. سیّارة); stera G ; sterk-e b-du, comète Kl.; сегре, саль P. (comp. osset. stale); asterra, bilb. asteíra, lor. asara R.; astergān (étoiles) Ch., ترایه traiah B., istēṛik, stēṛik, histēṛ, hüstēṛg L., stēr Rh., stīr M., zaza ēstár, dujiki istiri; bactr. śtare, p. ستاره.

استرك شناس istirk-chinas, astrologue; p. ستاره شناس.

استره voy. ستره.

استری istiri, épine, ronce; ستری stiri, épines; strí G., ístiri, épine d'une rose; stirī, chardon Rh., bactr. astra, p. استره (rasoir); comp. russe остие et anc. slave острѣ.

*استسقا estéska, phthisie, phthisique; estéska 'l voram, hydropique, G.; ar. استسقا الورم.

استظهار istizhar, apparition; استظهار کردن istizhar kirin, se reposer sur quelqu'un; ar. استظهار.

استعداد istidad, mérite; ar. استعداد.

استفاده istifadé, profit; ar. استفاده.

استقبال istiqbal, rencontre; ar. استقبال.

استمال istimal, usage; استمال کردن istimal kirin, faire usage; stāmel kem G.; t. استعمال اتمك.

استمالت istimalet, conciliation, caresses; استمالت نه داین istimalet ne dàin, se défier; t. استمالت ویرمك.

استمبول istamboul, Constantinople, استمبول بوغازی istamboul bogazi, le Bosphore; estambul, stámbul G. L.; t. استامبول (du grec εἰς τὴν πόλιν); voy. ستمبولی, سمول.

استو oustou, cou, nuque; stó G. Rh., исту P., estou Ch., stu L.; bactr. śtaman (bouche, mufle); comp. ستو.

استوانك oustouvank, collier; de استو et وان, formé comme le p. گردبان.

استوخوار oustou-khar, qui a le cou de travers.

استور isteŏur, stérile; staúra G.; p. اَسَتَرْوَن (femme stérile); scr. स्तरी.

استور oustour, grossier, impoli, commun, vulgaire; stúra G., astour Ch.; bactr. śtaβra, p. استوار; comp. ستور.

*استور zaza ēstŏr, cheval; dujik. ástori, Bl.; bactr. śtaora, p. ستور.

استوری isteŏuri, stérilité.

استوری oustouri, corne; استوری پیل oustouri peil, cornes renversées; استوری نیر oustouri tij, cornes pointues et droites; استوری جنگال oustouri tchengal, cornes crochues; استوری کیل oustouri kil, cornes courbées; استوری وی داواری شکستیه oustouri vi davari chikestiié, ce boeuf est écorné; sturu L.; schuh Kl.; bactr. śruva, p. سرو.

استوری oustouri, incivilité, grossièreté.

استوکور oustoukour, nuque.

استون istoun, poutre, pilier, colonne; stûn perche, palis, pointe, G., Rh. ûstún L., k. or. sütūn B.; stún be-dem, j'étaie, G.; bactr. śtūna, p. ستون; comp. ستو.

استه voy. بون.

استی voy. هستی.

استیر istir, lit, comme: matelas, coussins et couverture; bactr. śtairis; comp. p. بستر.

استیر, استیرك voy. استرك.

استیر, هستیر istir, histir, هستر hystyr, mulet; هستر-ا می hystyr-a mi une mule; ester G., hēstīr Rh., hestür M.; p. استر, scr. अश्वतर.

استیفا istifa, démission; ar. استعفا (Dorn).

*بنی اسرایل béni Isra'íl, les enfants d'Israël, L. 1, 30, 5.

اسره voy. استرك.

*اسسیان esésiāń, sesián, le troisième; sīē, sēyē Rh.; zaza hiríne, hīryín; bactr. θritya; p. سیوم.

اسك voy. هستی.

اسك voy. هشك.

آسك ask, gazelle; lor. asi R.; p. آهو, bal. āsk (chevreuil); scr. ऋश, ऋष्य (antilope).

*اسکرلت askarlád, écarlate G.; t. vulg. اسکرلات p. سقرلاط, سقلات, ar. السقلاطون (Istakhri, éd. de Goeje 199, 4), géorg. სკარლატი.

اسکله iskelé, échelle, port; eskála port (du côte syrien) G.; t. اسکله, de l'ital. scala.

اسکندر Iskender, Alexandre.

اسکوره ouskouré, tasse, coupe, vase à l'eau; p. اُسْکَرَه, arm. սկաւառակ.

اسکوف iskouf 1) toquet, bonnet de femme, d'enfant; 2) dé à coudre; t. اسکوف (russe скуфья, grec σκούφια la calotte).

*اسکوك poire, Kl.; comp. le pers. سُکُسْك (poire sauvage)?

اسك اسکه iske-isk, sanglot; اسکه اسك کالین iske-isk kalin, sangloter; اسکه اسك دکره iske-isk digiré, il pousse des sanglots; isk G., isk tet, il sanglote (littér. le sanglot vient), parf. part. isk at, G.; p. اشکه, اُشکُهه.

*اسلان aslán, lion, S.; t. ارسلان, vulg. اسلان.

اسلوب ousloub, manière, façon; بڤی اسلوبی be-wi ousloubi, de cette manière; ar. اسلوب; comp. بی اسلوب.

اسم ism, nom; اسمی جنس ism-i djins, nom de genre; پرسیار کرینا اسمی رسمی pyrsiar kirin-a ismi-resmi s'informer nominatim et speciatim, s'informer du nom et des qualités de quelqu'un; ar. t. اسم ورسم.

اسما تریی asma tirii, grappe de raisin; اسما تریی بربن asma tirii birin, tailler la vigne; ar. اسمه, اصمه.

اسمان asman, ciel; رنگی اسمانی rengh-i asmani, céleste, un bleu de la couleur du ciel; āsmán L.; zaza ásmyc, bactr. aśman, p. آسمان.

اسمر esmer, brun; une coquette; asmär, S.; ar. اسمر.

اسمعیل Ismaél, nom propre arabe.

آسن voy. هسن, هاسن.

*اسنا zaza asén'a, je vois; asén'i, ils voient; du syr. ܚܙܐ; comp. مزا.

*اسو essú kem, racler, G.; comp. سوین.

*اسّه, اسه assah, sah, vue, aspect; assah, sah kirin apercevoir, Rh.; comp. اسنا, مزا, اسه.

اسهال ishal, cours de ventre, purge, purgatif; ar. اسهال.

اسیای asiiaï, meunier; du pers. آسیا.

اسیر eisir, esclave, prisonnier; comp. هسیر.

آش àch, 1) moulin آشی بای ach-i bài moulin à vent; 2) dent molaire; اوی هسب اش خراب کریه evi hesp ach kherab kiriié, ce cheval a usé ses dents molaires; 3) pierre; āsɪ M. (emprunté du persan); zaza ārîš; pehl. آسیا, p. آسیا آس; comp. کراش.

آش ach, radeau.

اش àch, soupe; p. آش scr. ग्राश.

اش کرین àch kirin, appaiser, calmer quelqu'un lorsqu'il est courroucé; اشه àch-é, il s'est calmé; اشه نه ne àch-é, il ne s'est pas calmé; comp. bactr. āχsti, p. آشتی.

*اشاب ashab, écolier, Rh.; ar. شابّ (jeune homme).

اشارت icharet, indice, signe, allusion; اشارتا جافان icharet-a tchawan, le lazzi, clin d'oeil, ar. اشارة.

انشا الله voy. اساله.

آشپزخانه achpaz-khané, cuisine; du pers. اشپزخانه.

اشتر voy. هشتر.

اشتها ichtaha, appétit; ar. اشتها.

آشچی achtchi, cuisinier; t. آشجی.

اشخانه ach-khané, cuisine; du pers. آشخانه.

اشرا achirra, malice; imposteur; ar. اشرّا (plur. de شریر).

اشق ichiq, ride; t. اشو (fente).

اشك voy. هشك.

*اشك eshik, seuil, Kl.; t. اشك.

اشکار, اشکارا achikar, achikara, clair, évident; اشکاره کرین achikare kirin, publier, affecter; اشکاره بوین achikare bouın, être manifeste; eskara G., eškerá L.; p. آشکارا du bactr. āvis (manifeste) et kar (faire).

اشکاندین voy. شکاندین.

اشکنداندین ichkinandin, humilier, ravaler; k. or. eškinānden, rompre, impér. beškīn (pour beškinīn) B.; comp. شکناندین.

اشم voy. گوتن.

*آشمه zaza ášma, ášme, lune, mois; ášma-i pá'izi vēryén'i, le premier mois d'automne, Octobre; ášma-i pá'izi peryén'e, le second m. d'aut., Novembre; dial. de Kuseldjan aschmi, Blau, Journ. de la soc. asiat. allem. XVI, 627, voy. هیڤ.

*اشو esciú, 1) mélange, 2) cuiller à pot (cazzuola), G.; comp. باد اشوب; p. آشوب.

آشوان àchvan, meunier, p. آسبان.

اشوب voy. اشیت.

اشوزین, اشوسین achoujin, achouchin, ficelle, cordonnet; t. سِجِم.

اشی àchi, grains mondés, blé vanné; de اش (moulin; on monde le blé ou l'orge, et on le moud grossièrement).

اشی کرین achi kirin, greffer, enter; t. اشلامق.

اشیت àchit, avalanche, éboulement: āshūt-a bafrē, Socin; de اژوتن.

اشیره ichiré, signe; comp. اشارت.

اشیف àchiw, gain illicite, faire sa main; اشیف کربن àchiw kirin, extraire la mauvaise herbe, trier, déduire; comp. هشفین, هشافتین.

اصطلاح istilah, phrase; ar. اصطلاح.

اصل asil, tribu, famille, origine, original; اصلا سببا asl-a sebeba la cause ori-

ginelle; asli G., asl L.; ghúna aslíe, péché originel; ar. اصل, اصلی; comp. بد اصل, بی اصل.

اصلا asla, nullement; ar. اصلاً.

اصلاح islah, ajustement, mettre en ordre; اصلاح کرین islah kirin, ajuster, apaiser, soumettre les rebelles; ar. اصلاح.

اصمه asma, treille; t. اصمه.

اصناف esnaf, corporation d'artisans; artisan; ar. اصناف.

اصول ousoul, manière, او اصوله cou ousoulé de cette manière; ar. اصول (plur. de اصل).

اضم voy. هضم.

اطاعت itaet, obéissance, hommage; اطاعت کرین itaet kirin, obéir, اطاعت نه کرین itaet ne kirin, désobéir; ar. اطاعت.

اطراف etraf, région, contrée, cour, enceinte; اطرافی کنار etraf-i kinar, horizon, surface de la terre; او اطراف av atrafi, à côté de lui, B., k. or. taraf, atrāf B.; ar. اطراف; comp. طرف.

اطعام etam, repos; ar. اطعام.

اطلس etlas, satin; ar. اطلس.

اعتبار îtibar, honneur, faveur, crédit; ز اعتبار کتن ji îtibar ketin, perdre le crédit; اعتبار کرین îtibar kirin, respecter, faire cas; ar. اعتبار.

*اعتراف ãtráf, confesse; ãtráf kem, ouir la confession; mãlem ãtráf, confesseur G.; ar. مُعَلِّم الإعتِراف.

اعتقاد îtiqad, persuasion, conviction; به اعتقادا من be îtiqad-a min, d'après ma conviction; ar. اعتقاد.

اعتکاف îtikaf, retraite, dévotion; کیته اعتکاف ketiié îtikafi, il se mit en retraite; ar. اعتکاف.

*اعضا membres, Ch. 347; plur. de عضو.

اعلا âla, le meilleur; ar. اعلی, اعلا.

اعلام کرین êlam kirin, expliquer; t. اعلام ائمك.

اعلان êlan, rapport, exposé; اعلان کرین êlan kirin rapporter; t. اعلان ایمك.

اغا aga, Aga (titre turc), plur. اغالران agalaran; plur. zaza aγáñ, aγalerán (ler est le suffixe turc du pluriel); agha flan ghund, le chef d'un village, G.; agha zangir, barigel (littér. Aga des chaînes) G.; t. اغا.

اغا voy. کهین.

*اغاتی aghātī, dignité d'Aga, Rh.

*اغاج k. or. aγāč, lieue, farasang; t. اغاج; voy. دار (bois).

اغجی, اغجیك agtchi, agtchik, fille arménienne; de l'arm. աղջիկ.

اغزوتی agz-outi, amorce de fusil; اغزوتی اگر نه گرت agzouti àghir ne girt l'amorce n'a pas pris feu; t. اغزاوتی.

اغزوم agzoum, boucle, sorte d'anneau, اغزوم فه کربن agzoum we-kirin déboucler; voy. افزوم.

اغل àghil, bergerie, enclos où l'on enferme en été les brebis; t. اغلی, اغلق.

*اغلوی aghleví, poêle, chaudière, G.; comp. مقلیك.

اغواکر igva-ker, tentateur; de l'ar. اغوا.

افاده ifadé, exposé, communication; افاده کرین ifadé kirin, exposer, faire connaître; ar. افاده.

افتر voy. اپتر.

*افترا iftra, calomnie; iftra dem ou kem, je calomnie; iftra-kár, calomniateur, G.; t. افترا اتمك.

آفر voy. آفرين.

افر àfir, auge, crèche, mangeoire des boeufs; afer, G.; voy. la forme persane اخور.

افراط ifrat, exagération; افراطی تفريط efrat-i tefrit, extrémité (la fin de la fin); ar. افراط, تفريط.

*افراندن afrāndin, créer; afrāndinī, création; Rh.; du pers. آفرينيدن.

افريم aferim, bravo, vivat; littér. mon louange, de افرين.

*افرين eferín, louange, L.; du pers. آفرين bactr. āfrīna.

*دنيا آفريننده le créateur du monde, L. 1, 101, 17 (emprunté au persan).

افسون efsoun, chanson magique; du pers. افسون; comp. هفسون.

*افك afk, afka, gorge, cou; afka gherú id. G.; comp. هوك.

افلاح بوين iflah bouin, se sauver; ar. فلاح, comp. t. فلح بولمق.

*افندی efendi, monsieur, docteur; diván efendi secrétaire, G zaza eféndi-m monsieur; t. افندی du grec αὐθέντης, mod. ἀφέντης.

افيون efioun, opium; āfiún, G.; ar. افيون, p. ابيون, du grec ὄπιον.

اڤ ew, plur. افان, فان ewan, wan ce, cette, ceci, cela; اڤ كيه ew kiié, qui est-ce? اڤ جه گوتنه ew tchi goutin-é, que veut dire cela? اڤ خبرا راسته ew khaber-a rast-é, cette nouvelle est vraie; اڤ خبرا بی داعوا دی تمام نابه ew khaber-a bi dava di temam na-bé, cet entretien ne se terminera pas sans dispute (le a à la fin du mot khabar est l'article postpositif, voy. la grammaire) اڤ ژبوی من بسه ew jiboui min bes-é, cela me suffit; اڤ شخول ژدست من نای ew choukhoul ji dest min nà-i, cette affaire ne dépend pas de moi; اڤ تشتك گوتن نبنه ew tichtek goutin niné, cela ne veut rien dire; اڤ قط به كری تشتكی نای ew qat be kiri tichteki nà-i, cela ne sert absolument à rien; اڤ قط نا شبهه تشتكی ew qat na chibeh-é tichteki, cela ne ressemble absolument à rien. Ce pronom démonstratif s'écrit chez Garzoni au, auva: au fasal boghrum, je me décide, je prends ma résolution; au sibi avi, il ressemble, littér. ceci (est) comme celui-là; au sáli, cette année; auro, aujourd'hui (av-ru B., Rh.); au vakt, maintenant; na eẍ au na eẍ aví, neutre, littér. pas par-ci pas par-là; au rengh, ainsi, littér. de cette couleur; chez Lerch ęv, ęva, ęvaya; eu-qás, ainsi que (образцы пр.), chez Chodzko (dans le dialecte de Soleimanié) ام am, plur. امان amane, ce qui se trouve aussi dans le dialecte de Sihna, لَمْ باغه (de ce jardin, لم pour ام ل, L. 1, 100, 6), cependant on trouve اينو celui (de اين et de او pers.) 100, 14 et اَوُنْدَه tant que (de او et اندا); k. or. ژاورا d'ici; zaza awę, aú'e ceci, aú-ǰara, au-ǰą, à l'instant; on dit aussi wi-ǰára, wi-ǰą, en employant le cas oblique, que nous alléguerons plus tard.

Ce pronom se trouve dans le talyche ام

(B. 33), dans le persan ام (امشب, امروز, ایمه) dans le bactr. et l'anc. pers ima; comp. فه, لقی, لمه, لومه, لیمه, وله.

اف àw, eau; به اف be àw, aqueux, juteux; افا بچوك جاری àw-a bitchouk djari, petit ruisseau qui coule; افا بچامور àw-a be-tchamour, eau bourbeuse; افا بکور àw-a be-kor ou aw-koré, id.; افا جاری àw-a djari, eau courante; افا جهی àw-a djehi (zaza aúka ǰévi) eau préparée avec de l'orge, bière; اف دربار بوین aw derbaz bouin, s'infiltrer; افا دف àw-a dew, dewi, salive; افا رزی àw-a rezi, bassin d'eau dans un jardin; افا رش aw-a rech, café; افا ظراف àw-a ziraw, eau légère; افا زلال àw-a zoulal, eau limpide; اف تف کرین aw tew kirin, rendre moins épais, éclaircir; افا ز کانیی بدر دکفه àw-a ji kanii beder di-kewé, l'eau qui jaillit d'une source; افا ز دف تی àw-a ji dew ti, écume, bave, littér. l'eau qui vient de la bouche; افا شیرین àw-a chirin, eau douce; افا شلو àw a chilou, eau trouble; افا ترشی àw-a tirchi, saumure; افا خورینی فه àw-a we-kharini, eau potable; افا کلیلکان àw-a kulilkan, eau de fleurs d'orange; افا گرم àw-a gherm, eau chaude; افا گولی àw-a gouli, eau de rose; افا کرگوتی àw-a kirgouti, eau sulfureuse; افا گمی دخبتینه àw-a ghemi dikhabitiné, les eaux navigables; افا گویشی àw-a ghivichi, suc, liqueur qui s'exprime des plantes; افا نو àw-a nou, eau fraîche; افا هنگفی àw-a hinghiwi, hydromel; ز افی فردا ji awi wirda, de ce côté de la rivière; ablatif: ézi de. āvé-de kim je mets dans l'eau, L.; áv-a qánya, eau de source, eau vive, L.; ave scir, petit-lait; ave ghost, bouillon; gió ave, canal d'irrigation, large fossé, G.; аф-а мазинь fleuve, P.; آودیده (p. آب دیده) L. 1, 101, 20; آوی شله aou-i chelé, eau tiède Ch. 347; ser ave vastum, je nage, je flotte sur l'eau G.; ave kanakinum, je me noie, G.; zaza aúka; bactr. ap, nom. āfs, p. اب; comp. سیلاف, سوراف, زراف, بی اف, براف, کرماف, شهداب, شوراف.

افا awa, couchant; āwā bun, se coucher (du soleil) Rh.; távük čū áva, le soleil se couche (ar. غابت الشمس) S.; ar. آواب (plur. de اوب); comp. روز.

افا voy. افای.

افاری awari, à travers le champ; comp. افه ری.

افانی āvānī, bâtiments, lieu habité, S.; آبادانی.

افاهی, افای awahi, awaï, lieu habité, abondance; بی افای, بی افاهی bi awahi, bi awaï, lieu sans habitation; avá kem, avaiia ce-kem, j'édifie, G.; mal-i avá, votre maison soit habitée, remplie (phrase de remercîment après le dîner) G., R.; aváiia, bâtiments G. avoïï, habité, Rh.; bactr. āfañδ (arrosé) pehl. اباتیه, p. آباد, آبادی; comp. بی افاهی.

افایا évaya, voy. اف.

اف بحافتین aw petchawtin, inonder.

اف دان aw-dan, abreuver, arroser; او اف دده eoŭ aw di-dé, il arrose; neg. ave ná-dem, je n'abreuve pas, G.; p. آب دادن.

اف دای aw-dài, irrigation; de اف et de دا (partic. de دان).

اڤ دڤ aw-dew, salive; p. آب دهن.

اڤ دو aw-deoŭ, petit-lait.

اڤ دیری aw-diri, homme qui arrose; voy. آبدار; p. آبدار.

افراز awraz; la montée; au rás, en haut, dessus, G.; avrāzī Rh.; au rás cium, je monte G.; rāz čū, il monta, L.; ser au rás, vers le haut; eẍ au rás, du haut, G.; we-rás Br.; de اڤ (ce) et راز p. فراز.

افرس aw-rech, cataracte à l'oeil; littér. eau noire.

اڤ رشین aw rechin, arrosage.

*افرو auro, aujourd'hui, G., avru B., Rh.; dans le dialecte de Sihna اِمْروز L. 1, 101, 15; de Soleimanié امرو emrou, Ch. 307, 341; comp. ایرو; p. امروز.

افرو awrou, reste d'un verre d'eau ou d'un plat de mets; comp. افریژ.

افرو awrou, pudeur, honte.

افرو awrou, honneur; du pers. آبرو.

افریژ awrij, restes, débris d'un dîner; comp. افرو.

افریژ aw-rij, rigole, petit canal; p. آبریز.

افزوم awzoum, boucle, sorte d'anneau; voy. اغزوم; p. اوزین.

افزیم awzim, filet d'eau, filtration de l'eau.

افسال voy. ایسال.

افستن voy. فاین.

*اڤستن увестень, maintenant, P., howeistan R., dans le dialecte de Soleimanié امیسته emiesti, Ch. 342; du pronom اڤ et d'un nom formé de la racine stā (être debout, être); comp. l'afgh. هیسته hīstah (ici), et les adverbes armén. այդուստ, այնուստ, անդուստ.

افسن voy. هسن, هاسن.

افشو awchou, dégravoiement, crevasse formé par le courant d'eau; de اڤ (eau) et de la forme radicale du verbe شوشتین (laver), creusé par l'eau.

افشور, افاشور awchour, awachour, soupe, potage; littér. eau au sel, eau salée.

افشیر aw-chir, lait aqueux.

اڤ وه شارتین aw we-chartin, inonder, répandre de l'eau.

افقاس ewkas, tant, autant; افقاس دراف تیری دکه ewkas diraw tiri diké, autant d'argent suffit; k. or. va-kas, B.; comp. اوقاس.

افقوره awkoré, verjus; p. آب غوره; comp. t. قورق صویی.

*افك āvík, ruisseau, L.; p. آبَك.

*اڤ کتاه aw kuttah, cascade, Kl.; littér. eau tombée, voy. کتین.

*اڤ کتین aw ketin, plonger; ez kétim āvé je plongeai dans l'eau, L.

اڤ کرین aw kirin, arroser, impér. 2. اڤ لی که aw li ké, arrose; parf. partic. من افه لی کر min awé li kir, j'ai arrosé.

افکه voy. اڤ.

اڤ کشان aw kichan, puiser de l'eau, tirer de l'eau.

اڤ ڤرتین aw ghirtin, déborder, inonder; اڤ ڤرتیه aw ghirtiié, l'eau inonda.

اڤ ڤورت aw gourd, eau sulfureuse.

افلك awlek, cal, durillon; p. آبِلَه.

افه, اڤا ewé, ewa, voici, voilà, c'est cela; افه تیتن ewé titin, voici qu'ils vien-

nent; اڤه ام سی مرفن ewé em si merifin, voici nous trois hommes (la syllabe in signifie nous sommes), dial. de Soleimanié امه émé Ch. 342; p. اوست (il est).

افه ری, افاری eweri, awari, (aller) à travers un champ, hors du chemin; افه رینه aweri-né, (les villages) sont hors du chemin; voy. افاری; de awa (armén. ապա) et de ری (chemin).

اوی, افی ewi, evi, ceci, cela; بده من اڤی bi-dé min ewi, donne moi ceci; افی est le formatif du pronom démonstratif, اوی celui du pronom de la troisième personne; voy. فه, فی, فان.

*اڤی awi, aquatique; meik-i ávi ou seík-i ávi, bièvre (littér. brebis, chien aquatique) L., p. سگ آبی; on dit aussi mī ávi, loutre, L.; bagh-áv', baghàva, tortue (littér. grenouille aquatique, du turc بغه) G.; ráq-i ávi tortue L.; ar. رقّ; p. آبی.

افیتن, هافیتن awitin, hawitin, jeter, lancer, tirer un coup de fusil; prés. از دافیژیم, دافیم ez dawijim, dawim, تو دافیژی, دافی tou dawiji, dawi, او دافیژه, دافه eoŭ dawijé, dawé, plur. ام, هون, اوان دافیژین, دافین em, houn, evan dawijin, dawin; fut. ازی بافیم ezi bawim, je jetterai. négat. ازنافیم ez nawim, je ne jetterai pas; impérat. 2. بافیژ bawij, plur. بافیژبن bawijin, parf. او افیت eoŭ awit, il a jeté; partic. prés. افیتی awiti, part. passé افیتیه awitiié; نانکی داڤیژیم naneki dawijim, je jette un pain; وزیر باویژ لی بنی پی فیلی vezir bawij li byni peĭ fili, jette le Vezir sous les pieds d'un éléphant; تفك افیتین tou-fek awitin, tirer un coup de fusil; تیر افیتن tir awitin, tirer une flèche; بر افیتن ber awitin, avorter; فیشك افیتن fichek awitin, tirer un feu d'artifice; افیتنا نبضی awitin-a nebzi, battement du pouls; bavésium, 2. 3. pers. bavésit G., hāwēm Rh.; parf. part. avét G., āvít L., hāwēt Rh.; impér. 2. hāwē Rh.; k. or. آویتن impér. باوز beāvij B.; avésium ser flan, j'accuse, j'incrimine quelqu'un, littér. je jette sur quelqu'un (l'accusation) G.; az qo avésium nek flan, j'ai recours à quelqu'un G.; de cette phrase provient peut-être la signification de protéger, garder: bāveže prends garde L. 1, 16, 8 (l'original turc a اورتون couvre toi; voy. اویز) kuru avesium, j'avorte G. (arm. վհժել, ar. طرح); kombara avésium, je bombarde G., rhm avésium, je jette la lance G., tove avésium, sperma emitto G , pé avésium, je regimbe G.; der āvít, il jeta dehors L.; bactr. vij, parsi véχtan; comp. برافیتین, هلافیتین.

افیژ, هافیژ awij, hawij, tirant; forme radicale de افیتین dans les composés; comp. تیرافیژ, باهافیژ.

افیس, اوس awis, enceinte, grosse; افیس بوین awis bouin, être enceinte, être pesant; اف ماین افیسه ew main awis-é, cette jument est pleine; اف ژن افیسه ew jin awis-é, cette femme est enceinte; avezza (se dit des animaux) G.; bactr. apuθra, p. آبسته.

افین voy. هافین.

افین, هفین ewin, hewin, aimer, amour; به افین be ewin aimable; comp. فاین.

*افینین awēnīn, demeurer Rh., du subst. افای; comp. p. آبادانیدن.

افینی voy. هافینی.

اقبال eqbal, gloire, bonheur; به اقبالی دیتن be eqbali ditin, prospérer; ŭkbāl, Rh.; ar. اقبال.

*اقچه áqče, monnaie, gros, L.; t. آقچه.

اقرار iqrar, aveu; ژ اقرارا وی معلوم دبت ji iqrar-a vi maloum di-bit, on sait de son propre aveu; اقرار کرین iqrar kirin, avouer, confirmer; t. اقرار اتمك; voy. قرار.

اك voy. اگر.

اك voy. هیك.

اکثری ekseri, pour la plupart; ar. اکثر.

اکراد voy. کرد.

*اکرام ikrām, honneur, ikrámi di-ké, il fait honneur, L.; karám kem, je fais honneur, G. karám na kem, je déshonore G.; t. اکرام اتمك.

اکراه ikrah kirin, détester, abhorrer; t. اکراه اتمك.

*آکردن zaza ākén'a, j'ouvre, parf. part. ākę́rd; partic. passé ākérdau, il est ouvert; comp. فه کردن.

اکسیر eksir, chimie; ar. اکسر (du grec ξήριον).

*اکنیس eknìs, synagogue, G.; ar. كنيسه, du grec ἐκκλησία.

اکول ekoul, gourmand, vorace; ar. اکول.

اکوله akoulé, riz à l'odeur d'ambre; p. اکوله (voy. Al. Chodzko, Specimens of the popular poetry of Persia p. 318).

اکه voy. هکا.

اکین akin, semailles; t. اکن.

اکینجی akindji, laboureur; t. اکنجی.

اکنجیتی akindjiti, agriculture.

اکا voy. ڤاین.

اگید, اگت aghit, aghid, héros, brave; zaza egít; t. یکت, یکید.

اگدیچ igditch, un cheval châtré; t. اخدج, ایغدج, ابکدج.

اگر egher si; اگر نه egher ne, si non; اگر ته دراف زحف هیه egher te diraw zahf heié, si tu as beaucoup d'argent; egher rast át, s'il réussit (on peut omettre le mot egher) G. ager B.; اگر او لم بهیایه eguer aou lem beheyaïé, s'il n'avait pas empêché Ch. 326; agar Rh. ęk, si, quand, que, L.; p. اگر, ڤر, pehl. اگر; comp. ڤر, هگر.

اگر àghir, feu; اگر نونه àghir touné, il n'y a pas de feu; اگر دخوازین àghir di-khazin vous voulez du feu; اگر نه ڤرتین àghir ne-ghirtin rater; aghrì, feu, incendie G. 151. 164. agher G. 57. āgir Kl., P., Rh., Sd., aγį́r L.; en supprimant le gh, on dit aussi ār, ę̄r L.; bilb., lorist. aghir, feileh tesh (du pers. آتش); zaza adį́r; bactr. ātar, p. آذر (comp. l'arm. ատր L).

آگر برس àghir-peres, ignicole, mage; p. آذر پرست.

*اگرچه egerči, quand même, bien que, L.; du pers. اگرچه; comp. ڤرجی.

اگرگیر aghir-ghir, inflammable; p. آتشگیره.

*اگلمش egilmį́š bu, il se courba, L.; t. اگلمش.

اگله eglé (mot turc) halte là, séjour; t. اگله (de اگلمك).

اگوس agos, sillon; اگوس فه کرین agos we-kirin, sillonner; de l'armén. *wlgou*.

اگیره voy. فه گریان.

*ال l'article arabe, qui se trouve dans quelques phrases empruntées à l'arabe; el rab, le seigneur, Dieu G. 284. alahhmd' alla, à la fin, littér. Dieu soit loué (ar. الحمد لله) G.; 'l kalak, le créateur (ar. الخلّاق) G.; estéska 'l voram, voy. استسقا; nezík 'l vákt, prochain, litt. le temps (est) proche, G.; sciahht el frát, l'Euphrate G. (ar. شطّ الفرات); mùg 'l bahhr, haute marée G. (ar. موج البحر); tabiāt l'ansan, nature humaine G.

ال voy. هل.

الا ila, sinon, mais, autrement; ar. الّا.

الاجه aladja, étoffe rayée; t. الاجه.

الاش alach, froment qui n'est pas encore mis en gerbes.

الال alal, marguérite, fleur blanche, qui croît dans les prés; هلاله coquelicot Ch. 355. p. آلاله, لاله; comp. هلهال.

الام کلام elam-kelam, bavard, grand parleur (réduplic. de کلام, nommé اتباع).

*الان alán, table de pierre, pierre qui se dégage de la montagne en forme de table, montagne consistant de pareilles pierres, G.; comp. lit. ûlę, irland. all (roc)? voy. Diefenbach II, 520. 521. Pott, Et. F. II, 2, 846.

الان voy. تالان.

الاندین elandin, heurter du pied, accrocher, s'entortiller; اوی تی الاند evi ti eland, il vient de heurter; verbe causat. de الیان.

*الاهی illahi, divin. G.; ar. الاهی.

الای alai, troupe, bande; alái meute, L.; t. آلای.

البته albetté, certes, absolument; helbét L., albeta Rh.; ar. البتّه.

الت alet, plur. الات alat, outils, instrument de métier; алєткендень charrue, P. (p. الت کندن); ar. آلة (plur. آلات).

*التون altun, or, R.; zaza altún; t. التون.

*التونین zaza altúńin, d'or.

الحق altchaq, bas; t. الجق.

الجی iltchi, marieur, marieuse, envoyé; elci, ambassadeur, G.; p. الحی.

الحاح ilhah, instance; الحاح کرین ilhah kirin solliciter; ar. الحاح.

*الزام ālzám kem ou dem, je convaincs, je prouve, G.; t. إلزام اتمك.

الستین alistin, lécher; prés. 3. sing. دالسه di-alisé; impér. 2. بلس be-lis, plur. بلسن be-lisin; parf. part. الست alist; balísum, alísum G., parf. part. balist ou balisit ou balísá; p. لشتن, لیسیدن (la sifflante س procède de la sonore ز, arm. լիզել, russe лизáти, et la sifflante ش du groupe χš d'une racine augmentée liχ-š); le verbe est précédé par le préfixe p. آ ou ب; comp. لستین.

*الشورش alishvērish, commerce, Rh.; t. الیشویرش, الشورش.

القین aliqin, rencontrer, s'accrocher; ar. لقی; voy. لقا, حاف.

*الکسندرپول Alèksándropól, nom d'une ville arménienne, L. 1, 32, 1.

*الله zaza aláh, Dieu L. 1, 55, 1. alahhmd,allah, Dieu soit loué, G. (voy. ال) is-aláh voy. اشاله; nāmét allah,

la grâce de Dieu, G. stoghfor allah, à Dieu ne plaise, G. (ar. استغفر الله vulgairement staγfürüllah, je demande pardon à Dieu); ābed allah, pieux (serviteur de Dieu) G.; comp. بسمله, حمدله, صلوله, توك.

الم voy. هلان.

الم elem, souci; ar. الم.

الماس almas, diamant, brillant; t. الماس du grec ἀδάμας.

*النجا elingia, vomissement; elingia init, il vomit, parf. part. elingia iná; on dit aussi elingia tet, G.

الو voy. حلو.

الو alou, prune; دارا الويان dar-a alouian, prunier; elúk, chlúk (prononcez hclúk) prune, G. eluciak, chluciak, petite prune, G.; āluch Rh.; p. آلوجه.

الوز aloz, embarras; الوز بوين aloz bouin, entortiller, s'embrouiller; allosi, entortillé G.; allosi kem j'entortille G.; allozi bu, j'étais entortillé G.; ālozī, typhus, Rh.; du syr. ܐܲܠܘܿܙܳܐ, ܐܲܠܘܿܙܳܐ (arctus, angustus, strictus) ܐܲܠܘܿܙܘܿܬܳܐ (angustia).

الوزين alozin, troubler.

الوه clouh, aigle; الوه خوندكارى طيرانه clouh khoundkar-i theiran-é, l'aigle est le roi des oiseaux; alo G., ęlό rę̈sik (aigle noir) L.; p. آلوه, آلله.

الى ali, côté; ز الى كبدا ji ali kida, de ce côté; ز الى وى دا ji ali vida, de l'autre côté; به الى وى دايه be ali vidá-ié, il se mit de ce côté; wiahli, de ce côté, Kl., au viali, de là G., aliedin, de l'autre côté, Kl.; wiahli, de ce côté, Kl; t. يالى; comp. يال.

الى voy. ارى.

*آلى ceux qui habitent dans la même maison, L. 1, 99, 12; ar. آلى.

اليان aliian, s'embarasser dans quelque chose, s'accrocher, broncher.

الين voy. هلون.

ام em, nous; ام ژى emji, nous autres aussi; emma P.; dial. de Sihna: ايمه L. 1, 100, 1; dial. de Soleimanié امه amé ou ائمه eema Ch. 350, 11; anc. pers amā, bactr. ahma, p. ما; comp. مه.

ام voy. اف.

ام voy. هاتن.

ام voy. هم.

*ام em, pronom suffixe de la première personne; on trouve dans le dialecte de Soleimanié سرم ser-em, ma tête Ch. 343; heramet-em-é, je suis enrhumé, littér. mon rhume est, Ch. 343. جولم djoul-em, mes habits, Ch. 347. بسرم دكه il applique (une douche) sur ma tête Ch. 347. اسپم زين دكن sellez mon cheval, Ch. 350; tchem de-kyrt, (savez vous) ce que je ferais? Ch. 345 (voy. la Grammaire, Verbe); dans le dialecte Kurmandji on ne trouve ce suffixe que dans quelques phrases turques ou persanes, p. ex. ján-im, mon cher, sultan-ím, mon roi, ya ráb-im, o mon Dieu; voy. م.

ام im, forme suffixale de la première personne du présent du verbe être, از تيرم ez tir-im, je suis rassasié; ez fiqir-im, je suis pauvre, en suivant des voyelles, ce suffixe se prononce me: از كمه ez ki-me, qui suis-je? ez padišāh-ím, je suis l'empereur L., ęz terzí-me je suis tailleur L.; sot-um, je me brûle G.; p. ام, م.

امّا voy. هما.

اماده amadé, prêt (adj.); du pers. اماده.

امام imam, Imam, aumônier; imám, G., L.; ar. امام.

امام emam, le bout de pipe en ambre; t. امامه.

امان voy. اف.

امان, امنان aman, plur. amanan, plat, vase, vaisselle, ustensiles de cuisine (mot prit de l'arménien); امانا شکر aman-a chekir, sucrier; amani, meubles, G.; arm. ամանի, p. مان, مانه.

امان eman, pardon, grâce; امان دادن eman dàin, faire quartier; amán G.; ar. امان; comp. یمان.

امانت amenet, gage, dépôt; امانت دادن amenet dàin, prêter sur gages; امانت هلان amenet hilan, se dénantir; امانتی خدی بن amenet-i khoudi bin, que Dieu vous protège; āmanét G.; amanét girt, il prêta sur gages, L.; zaza amenét kén'a, je prends à crédit; zaza ęmáneta, protégé; voy. انمه; ar. امانة.

امانی emani, sûreté.

*امت iméta ce-kem, j'accueille honorablement, G.; ar. إمّة.

امتحان imtihan, épreuve; امتحان کردن imtihan kirin, éprouver; t امتحان اتمك.

*امجرك ęmjérg, légion, troupes, L.; ar. مَجْر.

*امجمعه amdjumé, cette semaine, Ch. 341; de ام = اف et de جمعه.

امدی imdi, donc; t. امدی.

امر emir, ordre, commandement; امری شرعتی emr-i cheriati, la vigueur des lois; به امری خدی be emr-i khoudi, par l'ordre de Dieu; با امری شرعی تسلیم کردن ba emr-i chery teslim kirin, adjuger (terme de jurisprud.) امر کردن emir kirin, ordonner, commander, amr kem G., amír kir L. امر دکه omr de-ké Ch.; ęmír L.; amr-a q̈odé, c'est la volonté de Dieu, G. 64. amr qodé kabul kem, je me soumets à la volonté de Dieu, G.; ar. أَمْر.

امراد voy. مراد.

امرد emred, imberbe; ar. امرد.

امرنامه emir-namé, oukaze.

امرو voy. افرو.

امزك emzik, tette; امزك کربن emzik kirin, emmuseler (un veau); t. امزك (bec ou cou d'un vase d'où l'on suce quelque liqueur).

امژی emji, quant à nous, nous aussi; امژی بین emji bin, nous allons (venons) aussi; voy. ام et ژی.

امسار voy. ایسال.

امشو voy. ایشف.

امضا imza, signature; امضا دانن imza danin, apposer la signature; امضا کربن imza kirin, signer; t. امضا اتمك.

امك emek (mot turc) travail, peine; t. امك.

امکان imkan, possibilité; امکان نبنه imkan niné, c'est impossible; imkem nábit, id., G.; ar. امکان; comp. بی امکان.

*املا emla, ici-même, de ce côté-ci, Ch. 342; de ام = اف et لا.

املا انشا imla-incha, orthographe, ar. املا وانشا.

*امن, امن بکه protégez, L. 1, 101, 9; ar. أَمْن.

امنان voy. هافین.

امنی emeni, espèce de souliers à semelle; comp. یمنی.

امنیت emniiet, sécurité; امنیت داین emniiet dàin, rassurer, tranquilliser, donner de l'énergie; ar. أَمْنِيَّة; comp. بی امنیت.

امو voy. همو.

امود, اومید oumoud, oumid, espoir; umud Rh, k. or. umɪd, zaza umúd; du pers. امید; comp. هقی, بی امودی, نا امید.

امور oumour, affaire; امورید ناجاری oumour-id natchari, suivant l'exigeance des affaires; ar. امور (plur. de امر).

اموز amouz, plur. اموزان amouzan, proches, parents.

امه voy. همو.

امه voy. افه.

امید voy. امود.

امیسته voy. افستن.

امین, امینی emin, emini, sûreté; امین نینه emin niné, il n'y a pas de sûreté; amín fidèle, sans peur G., L.; ar. امین; comp. بی امینی.

آمین àmin, Amen; ar. آمین.

امین em-in, nous sommes; voy. بوین.

امینای eminài, paix, tranquillité.

*آن zaza ána, ḗn'a, ḗn'oc, ce, plur. ḗn'ic; ḗn'a geláńke, cette fois; p. آن.

*آن, ان, ān, ou, Rh.; sah en pizi sah, canaille, littér. chien et bâtard de chien, G.; bactr. anya, pehl. هان (Sanjana 363. 383); comp. یان.

انا ana, source, origine; t. انا (mère).

انار voy. هنار.

انبار anbar, grenier, grange; انبارا گنمی anbar-a genymi, grenier à grains; انبارا آری anbar-a àri, caisse à conserver la farine; ahhmbar G., anbār Rh.; du pers. انبار.

انبازی enbazi, société; به انبازی be-enbazi, être de moitié avec quelqu'un; du pers. انبازی.

*انباشر ambáscier, ambáscar, receveur des contributions, G., de انباش ou انباژ (p. باج) et دیر (p. دار); p. باجدار.

انبان, هبان enban, heban, sac, havresac; umbán, ombán, soufflet, sac d'une entière peau blanchie, G.; du pers. انبان, هنبان.

*انبیق ambík kescium, je distille, je tire par l'alambic, G.; ar. انبیق (du grec ἄμβυξ) voy. Fleischer, Nachträge zu Levy's Neuhebr. und chald. Wörterbuch 277.

*انت enet, cela, Ch. 340.

*انتهای intihai, à la fin, Ch. 350; ar. انتها.

انتبن entin, gémir, bâler; پز دی انته pez di-enté, la brebis gémit; p. اندیدن (être paresseux, parler avec paresse).

*انجاز anjas, poire, S., inǰáz, orange, L.; ar. اجاص (poire).

*انجان zaza ānǰén'a, ǰenén'a, j'extrais, je tire dehors; parf. part. áńd; comp. فه جان.

*انجغ anǰáγ seulement, L. I, 17, 5. t. انجق.

انجی endji, perle; ínǰi L.; t. انجو.

*انجیل angíl, évangile, G.; ⲁⲅⲅⲉⲗⲓⲟⲛ N. T.; t. ar. p انجیل.

*انجینان enginum, je coupe en morceaux, p. ex. tabac; 2. 3. sing. enginit, parf. part. enginá, G.; p. انجیدن; comp. دا جان.

انختار anakhtar, clef; t. انختار.

اندا voy. هندە.

انداز endaz, jetant; du pers. انداز; voy. تیر.

اندازه endazé, mesure, aune; زی اندازه در ji andazé der, hors de mesure, démesuré; andaza, modèle, précepte, G.; voy. هندە; du p. اندازه.

اندازین andazin, tirer, parlant des armes; گوله اندازین goulé andazin, tirer à balle; du pers. اندازیدن.

اندام endam, membre, membrum genitale; bactr. haĩdāma, pehl. p. اندام; comp. هنداف, سست اندام.

*اندسك endúska, peu, modique, G.; déminut. de اندازه.

*اندیش ник-ендаишь, bienveillant, P.; du pers. نیك اندیش.

انرم voy. هنارتبن.

انسان insan, plur. insanan, homme; انسان همو دی به مرین insan hemou di be mirin, tous les hommes doivent mourir; ansán, homme, G.; insān, genre humain, Rh.; tabiãt l'ansan, nature humaine G.; ar. انسان.

انسیت ounsiiet, commerce; ar. انسيّة; comp بی انسیت.

انسانی insani, humanité.

انشا incha, composition; ar. انشا.

انشا الله inchaallah, s'il plaît à Dieu; ansciallah G.; išaláh L.; ar. انشاء الله.

انصاف insaf, justice; ansáf G., ansaf nina, injuste, injustice, G.; ar. إنْصاف.

انغور voy. هنگور.

انف enf, nez; ar. انف.

*انفاذ infáz bekin, que l'on fasse (votre volonté); ar. انفاذ (faire passer, accepter).

انقاریه anqariié (mot turc) corvée; t. انقریه, انغریه, عنقریه du grec ἀγγαρεία, lat. angaria qui de son tour, vient de l'anc. pers. ἄγγαροι, parceque ces courriers étaient autorisés à exiger toute chose dont ils avaient besoin.

*انکا áneka, ánuha, nōhá, maintenant, L.; heiyã ánkoa jusqu'ici L.; cette particule semble être composée de آ (prépos.) et نکا, نها (maintenant); le mot ánkoa est peut-être identique avec le pers. آنگاه.

انکار inkar, refus, déni; انکار کرین inkar kirin, nier; انکار نه کرین inkar ne kirin, ne pas dénier; enkar t-kem, nkar ne kem, je reconnais, G.; t. انکار انمك.

انکوا voy. انکا.

*انکی zaza ēnkaí, aussitôt que; de آن (ce) et کی (p. گی); arm. dial. de Mouch ԵՆԿԱՅ (Patkanof, Матеріалы для изуч. армянск. нарѣчій p. 67).

*انگدی enghiddi babo, scélérat, fripon, coupable, G.; comp. گیدی.

انگرین angherin, s'opiniâtrer; p. انگاریدن.

*انگشت сигушъ doigt, P., bilb. angoost R., zaza ẹ̄ngíšt, iṅgíšt; ẹ̄ngíšti lingáṅ, doigts du pied; voy. هنگوستر; du pers. انگشت.

انگشتر voy. هنگستر.

انگفتین voy. هنگفتین.

*انگله zaza ẹ̄ngelẹ́, partie supérieure du bras; comp. maz. engel (doigt, B.), grec ἀγκάλη; cymr. angell (bras, jambe).

انگمی voy. هنگف.

*انگور енгурь, grappe de raisin, P., lor. engheer R., zaza ẹngúr; du pers. انگور; comp. هنگریر.

*انگوره angure, conformément à, L. 1, 94, 16 (dans une pièce communiquée par Jaba); t. اگا کوره (voy. کورا).

*انگی enghi dunie, Amérique G., angedunyā Rh.; t. یگی دنیا.

انگی voy. هنگی.

انمه anemé, dépôt, chose en dépôt, hypothèque, grâce, emprunt; انمت بشوفه anemet be-chouwé istandin, dégager; به انمت زته دخوزم be anemet ji té di-khouzim, je veux que tu m'empruntes; انمتی خدی بین anemet-i khoudi bin, Dieu vous tienne en sa garde; ar. إنْعامَة.

انواع envâ, sortes, espèces; ar. انواع (plur. de نوع).

*انه enne, il, Kl., littér. il, celui est, p. آنست.

انها voy. انکا.

انی ani, eni, front; ắni P., Kl., S.; scr. अनीक, oss. jeniχ, isl. enni.

*انیس affidé L. 1, 103, 1 (mot ar.)

*انیسون anisún, anis G.; t. انیسون du grec ἄνησον.

انیشك enichk, coude; انیشك چکاندین enichk tchikandin, s'accouder; anísk G., āníšk L., آنش anyche Ch. 347; аренчъ P. Ce mot est transformé de aretn-išk, bactr. areϑnâ, frārāϑni, pehl. ایرتن, p. آرش, آرشن, آرنك.

انین enin, gémissement; ar. انین.

انین anin, amener, apporter; prés. از تینم ez t-inim, تو تینی tou t-ini, او تینه eoŭ t-iné; plur. ام, هون, وان تینین em, houn, van t-inin; fut. از بینیم ez b-inim, négat. از نانیم ez naïnym, je n'amenerai pas; impér. 2. بینه b-iné, plur. بینن b-inin; prét. من آنیم min anim, ته آنی te ani, اق آنی ew ani, plur. مه, وه, وان آنین me, ve, van anin; part. passé آنیه aniié, amené; ای تینه eĭ t-iné, porteur (celui qui porte); چه چاره هره جار tchi tcharé heré tchar سواران بینه souvaran b-iné, que faire? va, amène quatre cavaliers; آنینه دست aniné dest, acquérir une chose; پیك آنین peik anin, préparer; آنینه میدانی aniné meĭdani, mettre au jour; دل تنگی آنین dil tenghi anin, consterner, affliger; آنینه حالی بری aniné hal-i beri, rétablir, remettre en état; هندك درمانی جافان ز بوی من زی بینه hindek dermani tchawan ji-boui min-ji biné, apporte moi aussi un peu de remède pour les yeux; ínum G., tínim L., négat. na-ínim L., deanim R.; 2. 3. sing. plur. ínit G.; fut. 2. sing. بینیت (dans le dial. de Sihna, L. 1, 99, 5); 3. sing. bīne (il apportera), بینیت (dans le dial. de Sihna, L. 1, 98, 9); 1. plur. bínin (L.); impér. 2. bíne L., بنا bina B., k. or. بانه biné B.; parf. part. 2. sing tẹ ắni L., 3. sing. ắni L., me ắnia, j'amenai S., 3. sing. ắniya S.; prét. ẹz ắnim L., plur. 3. ắnin L.; infinit. anin Rh., بنن binen (B., cette forme semble être une fiction); p. آوردن, آردن; dans le Kurde, le r de la racine bactr. bar est tombé devant le n (dont on a parlé dans la grammaire), comme dans

le Guilek آبدن (apporter), impér. آبن, et le b, affaibli en v, a également disparu; comp. اینان, درانین, لی انین, ورانین, هلانین.

او eoŭ, plur. اوان evan, ce, celui-ci, il, lui, cela; او کو eoŭ gou, il a dit; اوان کر evan kir, ils ont fait; او اوانه eoŭ evan-é, cela appartient à eux; اوی ها, هان ev-i ha ou han, ceci, celui-là; اوی کو, او کو coŭ kou, ev-i kou, celui que; او دی eoŭ di, il a vu; او لکویه coŭ li-kou-ié, où est il? او زی جو eoŭ ji tchou, il est parti aussi; au χo be χóc, lui-même L.; آو, او aoŭ, āou Ch., k. or. av B.; le formatif est وی; quelquefois le nominatif remplace le formatif: be āou, à lui, Ch., accus. āou-i, locat. le āou-da Ch., او اطرافِ av atrafi, à côté de lui. Comme dans plusieurs dialectes iraniens le pronom de la troisième personne a aussi le sens du démonstratif celui-là, car le pronom bactrien ava (celui-là) sert, dans le persan (او), l'arménien (հ-ր), l'osséte (yj), et aussi dans le paléoslave (ово) comme pronom personel de la troisième personne; on dit: au kí-e, qui est là (ille quis est) L. 1, 26, 10; tu au kayás, toi, un tel gaillard, L. 1, 45, 14; او یکی cet autre là L. 1, 102, 5; au mẹrū, cet homme là L. 1, 25, 3. Le nominatif remplace d'autres cas: au mẹrū, illum hominem L. 1, 13, 2; au qotía, illam capsulam, L. 1, 34, 4; au kę̆čikān, ces filles là, L. 1, 37, 9; sẹ́r-i au mẹrúāṅ, les têtes de ces hommes là, L. 1, 43, 1; voy. اوی, لفرا, لو, لوی, وسان, وی.

او voy. خوی.

اوا eva, cela, ceci; dans le dial. de Soleimanié آوه aoua, celui-là, lui; le a final est deiktique.

اوار voy. هوار.

آواره avaré, désoeuvré, paresseux, oisif, p. آواره.

*آواز son, voix, L. I, 100, 3 (mot pers.)

اوال voy. هوال.

اوان evan, ils, eux, leur; voy. او.

*اوان avān, mal, iniquité, S. t. یمان.

*اوبداو ou-bedāou, mouton (dans le dial. des Kurdes Richvend) Ch. 301.

*اوبدنك ou-bedang, fusil (dans le dial. des Kurdes Richvend) Ch. 301. Ce mot est transposé de تفنك.

اوبوزیان voy. بوز.

اوبه obé, campement, camp d'un certain nombre de tentes; t. اوبا, اوبه.

اوت voy. بورن اوتی.

*اوتا uta, pareil, Rh.; p. همتا.

اوتاغ otag, chambre, appartement; utaq Rawlinson, Journal of the R. Geogr. Soc. 9, 41; k. or. ūtāγ; t. اوتاغ, اوتاق.

*اوتری zaza h'én'i ńautarai vęńg, pas un mot de plus; ce mot est composé de ne (non) et اوتری, russ. второй.

اوتوراغ otourag, banc; t. اوتراق (lieu de repos).

*اوتین aútia, il aboyait, L.; ce mot semble être dérivé de l'ar. عَوَّا (aboyant), ou une simple onomatopée, comme le latin baubare.

اوجاغ odjag, 1) cheminée; اوجاغا دمورجیان odjag-a demourtchijan, forge; 2) lieu d'un santon, هوارا مه خدی اوجاغا شیخ hevar-a me khoudi odjaga cheikh

nous prierons Dieu sur la tombe du cheikh; من قصدا جونا اوجاغی هیه min qasd-a tchoun-a odjagi heié, j'ai l'intention de visiter l'odjag (lieu de pélerinage); هرجه کسی جو بر اوجاغا خوش بویه hertchi kesi tchou ber odjaga, khoch bouié, quiconque a visité l'odjag, a été guéri; 3) famille illustre, اوجاعا مه بریایه odjag-a me biriaié, notre famille est ruinée; اوجاق زاده odjaq-zadé, noble; ugiák G., ujak Rh.; ugiák zada, descendant d'une famille illustre, G.; t. اوجاق.

اوحه voy. حوحه.

*اوجه zaza úja, en bas; úja ruén'a, il jeta à bas; scr. अवाञ्च्.

اوجورمه outchourmé, précipice; t. اوجورم.

اودا, اوده oda, odé, chambre, appartement; اوده خزنی odé khazni, chambre de trésor; اوده زادی ode zadi, salle à manger; اوده میران odé miran, salle de conseil; اوده مزبن odé mezin, grande chambre; اوده نوبساری odé nivisari, bureau, chancellerie; اوده هندوری odé hindourou, appartement intérieur; odá L., Rh.; zaza wadé, wẹdí L. 1, 64, 8; t. اودا, اوده.

اور our, glande, tumeur; t. اور.

اور voy. هور.

اور aoúr, plur. اوران aouran, nuage; به اور be aoŭr, nébuleux; اوری aouri (le ciel) couvert de nuage; اوری رش aoŭr-i rech, nuage épais, noir; aura G., awreh Kl., awer Sd., avir Rb., dans le dial. de Sihna هَوْر L. 1, 99, 4; aura bit, il est nébuleux; aura bu, il était nébuleux; aura peida bit, des nuages se montrent G.; denk aura, tonnère, G., dang-ē avir Rb., denk avra tet, il tonne (littér. la voix de la nuée vient) G.; avra ciave, amaurose G.; bactr. aβra, p. ابر.

اور, هاور, آوور avir, avour, havir, éponge; avra G.; p. ابرك.

اور evir, étape, halte, camp provisoire; comp. le p. ابر (dans ابرقباد etc.).

اور, اوردان avour, avourdan, dédaigneux, caprice; اور داین avour dàin, menacer quelqu'un de l'oeil; p. آور.

*آورات āouratt, province, Ch. 320; ar. امارت.

اوراندبن everandin, loger (les convives), établir sa demeure; causat. de اوربن.

اورانی اروانی avrani, arvani, manteau rouge, robe de cérémonie, pelisse.

اوراوی aouravi, temps nébuleux.

اورت ourt, famille, ménage; t. یورت.

*اورتمس ōrtmíš, couvert; ōrtmíš dịké, il ferme, L. 1, 11, 10; t. اورتمش.

اورته orté, médiocre, qui tient le milieu; t. اورته, اورتا.

اوردك, وردك ourdek, verdek, canard; vverdek G., urdék L. ордьякъ P.; t. اوردك.

اوردو, اوردوی ordou, ordouï, camp d'une armée; ŏrdi G., L; ordi dem, je campe, G.; t. اوردی.

*اورست avrést, genévrier, G.; ēvrís, S.; p. آرس, آورس.

اورش voy. کیفر وژك.

اورغان ourgan, couverture; ŏrgana L.; t. یورغان.

اورکه evir-ghé, gîte, campement.

اورمان ourman, forêt; orman R.; t. اورمان.

اورمش voy. ابرشیم.

اورمیخ ourmikh, herbe qui croît entre les pierres, gazon, mousse.

اوروم ouroum, grec; دبینم رومیك سوار پیایکی اوروم دڤل di-binym roumiiek souvar peiaieki ouroum dighel, je vois un Turc à cheval et un Grec à pied; به اوروملکی دزانی be ouroumeki dizani, sais-tu le grec? rúmi, un Grec, G., rohm, un Turc, Kl., romi G.; orket-a rumi, l'empire otoman, G.; t. روم (vulg. urūm) رومی; voy. رومی.

اوروه voy. ایروه.

اورین everin, se poser, s'arrêter pour se reposer, percher; dans le dial. de Hedrus: prés. plur. 3. hévrin, ils vont loger; négat. plur. 1. ne-hévrin; prohibit. plur. 2. me-hévrin; verbe dénomin. de اور.

*اوزار avezár, plantain; belk avezár, feuilles du plantain G.; p. افزار, بزار, اوزار ar. ابزار.

اوزگار voy. روزگار.

*اوزنك avsäñg, avsing, anneau, dans lequel entre l'agrafe de la ceinture, S.; p. اوزین.

اوزنکو voy. زنکو.

اوساط aousat, milieu; ar. اوساط; comp. اوسط.

اوستا ousta, maître; ostá G., usta, artisan, Rh.; kaúvi ostá, expert, G.; ostá divári maçon G., ostá takmir, architecte G.; ber ostá, apprenti, garçon de boutique G.; bactr. aiwisti, p. اُستاد, اُستا.

*اوستاکار ostákar, expert, G.; hőstakār, maçon S.; p. استاکر.

اوستای oustaï, dextérité; p. استادی.

*اوستربای őstriai, autruche, L.; de l'anglais ostrich.

اوسط eouset, milieu; ar. اوساط (plur. de وسط), comp. اوساط.

*اوسك usek, panthère, G.; p. یوزك.

*اوشا awsche, ils, Kl.; p. اوشان.

اوشه oché, craie rouge; t. آشو.

اوشی ouchi, اوشیا تریی, وشیا vechiia ou ouchiia tyrii, grappe de raisin, usek, usí, usí trí G, ushī Rh., vashík terí S.; comp. کوشی, خوشی; p. خوشه.

اوصاف eousaf, attribut; اوصافی دخدی eoŭsaf-i di-khoudi, attribut de Dieu; ar. اوصاف (plur. de وصف).

اوغرون قپو ogroun qapou, guichet, petite porte; t. اوغربن قپوسی.

اوغلان oglan, garçon; zaza ōγíl, fils; t. اوغل, اوغلان; comp. قزاوغلان.

اوغور ogour, fortune, augure; اوغوره ogour-é, il est favorable; به اوغور ogour bé, bon voyage! zaza oγír; t. اوغر, اوغور; comp. بی غور, بی اوغور.

اوغوز ogouz, balourd, grossier et stupide; t. اوغوز.

اوفار voy. ایمار.

اوفاس eouqas, tant, autant, à tel point; اوفاس خوشك هنه eoŭqas khouchk hené, il a tant de soeurs; اوفاس یار هنه کو eouqas iar hené kou, il a tant d'amis que...; comp. افقاس.

اوقدر eoŭ-qadar, tant, autant plus; de او et de قدر, formé selon le t. اولقدر, اوقدر; comp. اوقدر ده.

*اوکس personne; اوکس نا pas une

personne L. I, 98, 9; de کس précédé par او (il).

*اوکوزن aukozín, avkuẑin, aîne G.

اوکه اوکهی oghé, oughei, enfant d'un autre lit, beau-fils, belle-fille; t. اوکی اوغل; comp. دا (mère).

*اول avil, premier, Rh.; ar. اول.

اولاد evlad, enfant, plur. اولادان evladan; ulād, aulād, avlād, les descendants, Rh.; ar. اولاد.

اولامی olami, corvée, travail gratuit, à contre coeur; ابدی بسرا مه زاولاما رومی خلاس دبه eidi pesira me ji olam-a roumi khelas dibé, enfin nous allons nous libérer de la corvée des Turcs; تو اولامی دکی tou olami di-ki, tu fais à contre-coeur; تو اولامی هره tou olami heré, va en corvée; ulām, force, par force, Rh.; comp. هولام.

اول بهار evel-behar, printemps; p. بهارِ اول, اول بهار.

اولداش oldach, compagnon; t. بولداش.

اولك evlek, sillon; t. اولك.

اولولو ololo, hola! holaho! qui est là! grec ἀλαλά, ar. الا; comp. لولو.

اولیا couliia, saints, les santons; ar. اولیا plur. de ولی.

اوجه oundjé, trèfle, espèce de foin qu'on donne aux chevaux; حه تونه دی اوجه هسپان بده می djé touné di oundjé hespan bi-dé mi, il n'y a pas d'orge, il faut que je donne du trèfle aux chevaux; t. یونجه.

*دار اونشك dar-i ounichk, un arbre mort, Ch. 306.

*اونك unék, goutte, paralysie, G.

اوننا voy. دیتن.

اونوس voy. ابانوس.

*اونونکه zaza aunaúńke, chacal; mot onomatop. (animal qui fait «aun-aun», qui aboie).

آوور voy. اور.

*اووه oué, là; هر اووه her oué, de ce côté-là, الاووه لا āoué la, id., Ch. 342. Cet adverbe est le cas obl. du pronom démonstr. او.

اوه, اوی evé, evi, ce, ceci, celà, celle-ci, lui; اوه فنجه کو evé qendjé kou, ceci vaut mieux que; اوی کیه evi kiié, à qui est cela? اوی بده من evi bi-dé min, donne moi cela; اوی دنی evi dini, celui-là, celui-ci, cet autre; aví G., avaya L.; zaza áya (pour avya).

اوی voy. هو.

هاوی, اوی avi, havi, chien de rue, chien sans maître; vagabond.

*اویح les siens, L. I, 100, 19; de او, اوی.

*اوبز avéz kem, je sauve, je conserve G.; qodé t'aveż-ket, Dieu te protège (L. transcrit: χodé te báveże, voy. افیتین) G. 63. avez bum, j'y suis accoutumé G.; p. اویژه.

اوبزی avizi, dépendant; p. آویزه.

*اوبسه avísa, outil, ustensil, G.

آه ah, ah! interj.; آه وانین ah ou enin, profond soupir; آه کرین ah kirin, soupirer; آه کشان ah kichan, pousser des soupirs; p. آه.

آهان ahan, voici, en voici, voilà; a,a G.; arm. ահա; comp. هان.

*آهسته doucement, lentement, L. I, 102, 7; arecre, P.; du pers. آهسته.

آهل ahil, connaisseur, lettré; از آهل

نینم ez ahil ninim, je ne suis pas lettré; از آهلم ez ahil-im, je suis lettré; ar. اهل.

اهل, ehl, ahl, habitans, population; اهل باژیر ehl-i bajir, habitans de villes, bourgeois; اهل خیفت ehl-i khiwet, nomade, demeurant sous des tentes; اهل قلم ehl-i qalem ou اهل خامه ehl-i khamé, gens de plume; اهل کیف ehl-i keif, buveur; اهل سیاحت ehl-i siiahet, voyageurs; اهل سیاحت درو دبیژبن ehl-i siahet direoŭ di-bijin, les voyageurs disent des mensonges; اهل عرض ehl-i ɣrz, les hommes vertueux; اهل علم ehl-i ilm, théologien; اهل مدرسه ehl-i medresé, savans, professeurs; اهل هنر ehl-i houner, artiste, homme de mérite; plur. اهالی بری ehali beri, aborigènes; ar. اهل (plur. اهالی, ident. au précéd.).

اهنده voy. هنده.

آهنك ahenk, voix, harmonie; du pers. آهنگ.

اهنگر ahengher, maréchal ferrant; du pers. آهنگر.

*اهوا ahwa, ainsi, Rh.; du thème pronom. ha, précédé par la prépos. ǀ et suivi du suffixe casuel.

*ای ai, il, ai le bāžār pāyā būia, il (celui-ci) descendit dans la ville, S.; zaza ya, elle; bactr. aētaδ, anc. pers. ai-ta, p. ای maz., bal., oss. ai.

ای eĭ, celui qui; ای کو eĭ kou, celui qui; ای ویه ei viié, celui qui est; nān ei her rōž, le pain quotidien L. образцы шр.; ē gúrgā, ceux des loups, S., ē dāštān, ceux des plaines, S.; bactr. ya; comp. یا.

ای ai, ô! ai efendi-m, ô mon Efendi L., ai ǰánim ô mon âme, mon cher, L.; bactr. āi, pehl. ē, p. ای; ar. t. آی.

ایا aia, he! interj.; comp. یا.

ایا voy. اوه, اوی.

ایالت eialet, province; ar. ایالة.

ایبه ibé, cheval qui va l'amble.

*ایپك ipég, soie, L. I, 32, 7; t. ایپك, kürin.pek'.

*ایتوغلطلق ītoγlitlíγ, tour d'adresse, ruse, L. 1, 20, 7; de l'ar. تغليط (غلط) avec le suffixe turc لق; comp. le géorg. თღლითი faux, altéré (se dit des monnaies).

ایتیم eïtim, orphelin; jatím G., yētīm Rh.; ar. یتیم.

ایجاد idjad, invention; ar. ایجاد.

ایجاری idjari, cette fois-ci, sur ces entrefaits, un beau jour, par hasard, en attendant; de ای et جار.

ایچ قلعه itch-kalé, citadelle; t. ایچ قلعه (château intérieur).

ایچلك itchlik, veste, gilet; t. ایچلك.

ایخستین eĭkhystin, laisser tomber à terre; eou eĭkhyst, il a laissé tomber; ēkhustin Rh., prés. áze tĕlā bĕχĕme je joue (de la mandoline) littér. je frappe avec les doigts, S.; ēkhum, ēkhīt, parf. part. ēkhust Rh.; giúl ekínum je me déshabille, 2. 3. sing. giúl ekínit, négat. giúl na ekínum; parf. part. giúl ekást G.; doi ēkhustin fermer, Rh.; roi ēkhustin étendre, Rh.; voy. خستین.

*ایخوه zaza eiχóe, lui-même; de ای et خو.

ای دده بای eĭ di-dé baï, vanneur; voy. دادن, دایین.

*ایدز īdíz, paillard, ribaud, L.; iz G., īz L.;

ایدی eïdi, encore, donc, en conséquence; ایدی قنج eïdi qendj, tant mieux; ایدی رادیزه eïdi ra-di-zé, il dort donc; ایدی یاریا من و ته نه مایه eïdi iariia min ou té ne maié, il n'y a donc plus d'amitié entre moi et toi; idí, iedí, l'autre, G.; edín, din L., ēdī Rh.; aliedin, au delà, de l'autre côté, Kl; edí péva, après cela, G.; edí ná kem, je ne le ferai plus, je me corrigerai, G.; zaza diéne, díin, le second; voy. کدین; de ای et le nom de nombre di, din, pour douin (p. دویم); comp. دنی, دووی, یادی.

ایذا iza, violence; ar. ایذا.

ایذن izin, permission; تذکرا ایذنی tezkera izni, un permis; بایذنا خدی beizn-a khoudi, Dieu aidant; ízin L.; zaza ízmi me bidé, permettez moi; ízm-u, il est permis; ar. إِذْن.

ایذن نامه izn-namé, acte de permission.

ایر voy. اکر.

ایرا, ایره voy. زیرا, ز.

*ایراب irát kem, j'hérite G.; ar. ایراث.

ایراد irad, revenus, rente: ایراد هاتن irad hatin, donner des revenus; ar. ایراد (de ورد IV).

*ایران airan, babeurre, lait de beurre, R.; t. ایران.

ایران iran, Iran, la Perse; du pers. ایران.

ایران voy. هیران.

ایرانی irani, persan; du pers. ایرانی.

ایردەکی irdeki, demain; du turc ایرتە, ارتە.

ایرمك irmek, marcher à 4 pattes.

ایرو irou, ce jourd'hui; íro G. L., ıru Kl. Rh.; k. or. hīrū; zaza eíroe, eíru; de ای et رو; voy. اڤرو; comp. p. امروز.

ایروش eïrouch, assaut; قله به ایروشی qelé be eïrouchi istandin, prendre une place d'assaut; t. یورش, یورویش.

*ایروه erva, en deça, d'ici; erva l-erva, d'ici et de là; orva, de là; ä irä beču wa urä, d'ici va là, Br.; comparatif: ervetera plus d'ici, orvetera plus de là; G., erva est formé, à l'aide du suffixe casuel va, de ایره (voy. زیره); orva, qui se joint au pers. او, doit sa formation au contraste, ainsi que l'on voit par ex. dans le guilek اسی به اوسی (de ce côté à l'autre côte), dans le hindi इधर उधर (çà et là), dans le cig. adaj odoj (ici et là) voy. Pott, Indogermanischer Sprachstamm (dans l'Encyclopédie d'Ersch et Gruber); Doppelung 65. Zigeuner I, 191.

ایره دا ایره, iré, ireda, ici, dans ce lieu; ایره دا ودا ireda vida, par-ci par-là; era, lera, là, ici, G.; irä Br.; hēra, l'hēra, l'ēra, ici, Rh., هره, لره hera, lera B.; de plus, avec le suffixe local: lerawe, au milieu Kl.; le thème de ces mots ē, ī (ce) a pris d'abord le suffix du datif ره (p. را), puis le suffixe du locatif turc دا (ou ده), et du reste il est précédé par la préposition arabe ل; p. ابرا; comp. پیره دا.

ایری بیری eïri-beïri, un innocent, un idiot.

ایریس, هریس eïris, hiris, moine, prêtre; گوندی وه جند ایرس دبین gound-i vé tchend eiris di-bin, dans votre village combien y a-t-il des prêtres? de l'armén. երէց, երէց.

ايز voy. ايدز.

ايزمى voy. هژ.

ايژميژ voy. ژميژ.

ايسال isal, cette année, l'an courant; au sáli G. 55; im-sār Ch. 341; comp. p. امسال.

*ايسان zaza Ah'méd-i Eisáñ, Ahmed, fils d'ʿAischa (?) L. 1, 64, 11; de l'ar. عايشه?

*ايسر, هيستير īsir, bīstīr, panier fait des verges de saule, Rh.; comp. le latin storea (natte) et le bactr. śtaretaęši (panier).

*ايش īš, travail, L.; t. ايش.

ايش eich, douleur, mal; ايشا زحف eich-a zahf, grandes douleurs; ايس كشان eich kichan, souffrir un mal; ز ايشا جانى ji eich-a djani, à regret; essá G., īš L., esh R.; bactr. yaśka; comp. جانى ايشى, سرايشى, زاريش.

ايشان eichan, se fâcher; prés. 1. از ز تە ايشام ez ji té eicham, je suis fâché contre toi.

ايشاندين eichandin, offenser, gronder, faire du mal; ēshāndin, rendre malade Rh; verbe caus. de ايشيان.

ايشته voy. خسنن.

ايشقتى eichiwti, pustule, maladie des brebis; ايشقتبه كوهانى بز eichiwtiié gouhan-i pez, mamelles pustuleuses d'une brebis; probablement de ايش (mal) et du p. سِفت suppuration.

ايشقه ichewé, cette nuit; išęv L.; zaza émšoe; p. امشب.

ايشلمه ichlemé, fait, travaillé; t. ايشلمه.

*ايشمه zaza múndiai aíśma fatma, arc-en-ciel; voy. آشمه.

ايشيان eichiian, souffrir, se sentir mal, être réprimandé; prés. 3. زكى من دبشه zik-i min diché, j'ai mal au ventre; پاشى ضررك دبه سرى وه ديشه pachi zarar-ek di-bé ser-i vé diché, si plustard quelque dommage arrive, votre tête en souffrira; essít, t-essít, il fait de la peine; parf. partic. t-essá, esá G.; ēšia, hēšia, il fait de la peine L.

ايف iw, gerçures aux doigts.

ايفار eiwar, soir; بر ايفارى, برفارى ber eiwari, berwari, vers le soir; ايفارا وه به خير بيه eiwar-a vé be kheir bi-bé, bon soir! ivári, au soir G. 54; evár L. B., dō evári, hier au soir, L.; k. or. بوار, zaza evára, yére, yēri (les dernières formes ont supprimé le v); p. ابوار, ser. ग्वर्, ir. iar; comp. هيوار, وزيارى.

ايمر iwer, un tel, un certain; comp. arm. իրեւ.

ايمى voy. همى et امود.

*ايك eyék, le premier, L.; de يك.

ايك voy. برايك.

ايك ik, fuseau (instrument qui sert aux fileuses); ايك زفراندين ik zewirandin, tourner le fuseau, filer au fuseau; t. ايك.

ايكه éghé, lime, ايكه كربن éghé kirin, limer (un fer); t. ايكه, اكه.

ايل el, plur. ايلات elat, peuple, les gens appartenant à une seule famille, à une seule tribu; ايساله ايلا وه بكى كنارى در كتيه isalé el-a vé be-ki kinari der ke-tiié, cette année votre tribu de quel côté se jeta (est campée)? ar. ايل, turc vulg. él.

ايلق ailiq, solde; t. يللق.

ايلمك ilmek, noeud-coulant, plaie sous le

ventre du cheval faite par la sangle; t. ایلمك, الملك (s'entortiller).

ایلول iloul, septembre; ilún G., īlun, ailun Rh.; ar. ایلول.

*ایمان aímán, foi, religion G.; imām Rh.; ar. ایمان.

ایمچی کرین imtchi kirin, ferrer les quatre pieds d'un cheval; ایمچی بکه ferre.

ایمش eimich, fruit; zaza yemíš; t یمش.

این ain coutume, loi; داینی خوه درنابنه di-ain-i khé der-na-iné, c'est un dissimulé; bactr. ayana: p. ائین.

این ein, jour de vendredi; روزا پاشی اینی rouj-a pachi eini, le jour de samedi; inni G. 56; íni L., B.; aīn, aīni Rh.; rōž-ā ayyínē S.; p. آدینه, آذینه, maz. اینه (B).

اینان inan porter, mener; parf. part. 2. ته اینایه te inaié: pek ínum, je fais la paix (littér. je porte ensemble), parf. part. pekiná G. diárii inum, je fais cadeau, G.; l'bīr enān, rappeler, Rh.; qodé scoghol-e tá rast ínit, que Dieu mette en ordre tes affaires, G.; iná ber, je fis entrer, je présentai G.; ez t-ínim, j'apporte L.; هنان henane, apporter Ch., prés. دئنام deenam, fut. هنام heenam, impér. 2. heane, beiane; parf. هناوا henava Ch.; ēnān, dānān, parf. part. ēnā, d-ānā Rh.; īnā S. (traduit par l'ar. جاب, qui est également la traduction de ániya); der ēnān, porter dehors, Rh.; ce verbe est une variété de آنین; comp. دربنان, هلانین, لی اینان.

*اینان īnān, prendre; prés. ḗnim, je prends; bi̯-ber-ínim, 2. sing. bi̯-ber-íni, 3. bi̯-ber-íne; parf. part. ína, L.; zen ínum, je prends une femme, je me marie, 2. 3. zen ínit, parf. part. zen ína, inum derva, je déterre, j'extrais G.; keif inum, keif-a qo ínum, je me fais un plaisir, G.; arm. ծանել; comp. بربنان.

اینان inan, confiance; اینان کرین inan kirin, avoir confiance; اینانه برین inané birin, inspirer; t. انان, اینان.

اینانديں inandin, transporter, transférer; le causatif de اینان (porter); voy. هل نانديں.

*اینانمش īnanmíš kir, il croyait; īnanmíš bu, il mit sa confiance, il se fia, L.; t. انانمش.

*اینجا ивжа, ici, P.; du pers. اینجا.

اینلك enlik, blanc, fard; t. اكلك, voy. Blau, Journ. de la Soc. asiat. allem. 31, 492.

ابنو voy. آن (ce).

آینه voy. نینیك.

اینی voy. این.

ابوار voy. سر.

ایوان هیوان aivan, haivan, balcon, belvedère, pavillon; ar. إيوان, p. آیوان.

ایوی eivi, celui qui; de ای et وی, اوی.

ایه voy. هین.

آیه àié, verset du Koran; ar. آیه.

ب

به, ب b, bé, vers, avec, par, dans; به be chour qazandj kirin, gagner à la pointe de l'épée; وقت به vaqit be vaqit, de temps en temps; بچه bo-či, pourquoi B. (p. بَحه); souvent cette préposition précède des noms substantifs ou adjectifs pour former des compositions, p. ex. be āqil, intelligent, sage, L.; sterk-e b-du, comète (littér. étoile à queue) Kl.; بقرض b-querz, à louage, Ch. 344. براست be-rāst, vraiment Ch. 353; zaza bye; voy. به, ب, به; bactr. upa, p. ب, به, پ.

ب, به b, bc, bi, bo, bu, particule qui précède le futur et l'impératif (voy. la grammaire); bactr. bāδa, p. به ب (bi, bu), grec φή, φῆ, lit. ba.

با ba, 1) vent; با تی ba ti, le vent souffle (de هاتن venir), chez Garzoni ba tet; بای شدید ba-i chedid, vent impétueux; بای دبن ba-i din, vent impétueux (littér. vent fou); بای عاصی ba-i asi, vent violent; بای شمالی ba-i chimali, vent du nord; بای قوی ba-i qavi, vent violent; بای قبلهی ba-i qybleï, vent du sud-est (littér. vent de la Qyblé); بای کوله ba-i goulé, contusion, vent produit par le boulet; بای موافق ba-i mouvafiq, vents alizés; بای ملایم ba-i moulaïm, vent léger; بای هینك ba-i henik, vent doux, zéphir; بایکی هینك لیدا baieki henik lida, le vent doux souffle; با لکیم بوینیه ba li-kim bouiniié, le vent s'abat; با لهسای بوینیه ba li-hisài bouiniié, le vent s'apaise; دانه بای dané baï, vanner; ای دده بای ei di-dé baï, vanneur; ciahr ba, les quatre vents G.; bā, bah L.; baya rish, siroco (littér vent noir) R.; baiaki gawra, grand vent, vent impétueux, R.; ba belisk, tourbillon G. (voy. بوبلزك); пад-и-тунть P. (p. باد ننذ); пад-ашупь P. (p. باد آشوب) بای صبای vent du matin L. 1, 98, 14 2) rhumatisme (comp. p. باد در تام): بای کرتیه baï ghirtiié, rhumatisé; bah, flatuosité, vent, G.; 3) goître, G. 156 (synonyme de ahuva, c'est-à-dire هوا); bilb. wa; bactr. vāta, pehl. وات, p. باد; comp. ورزبا, لبا, کردباد.

*با bā dān, prendre à crédit, Rh.; p. وام دادن.

با voy. باب.

*با ba, avec, pour; ba χojé, avec, chez le Khodja L. I, 11, 11; ba šimíkji, au cordonnier L. I, 27, 7; zaza ċbe. On dit aussi, grâce à une prononciation sourde. bu, bo; p. ابا با; voy. بو, لبا.

باب bab, père; voc بابو من babo min, ô mon père! بابی کالکی bab-i kaliki, bisaïeul; بابی مزین bab-i mezin, aïeul; با بالق ba balig, beau-père, père des enfants d'une veuve, qu'il a épousée; bāv Kl., L.; bapír, bab pír, aïeul, G. bā pīr L.; bau kāli, grandpère maternel, L.; bab ba pir, bisaïeul, G.; bā marē, beau-père (vitricus) L.; melk bab, mál-e bab, héritage, G.; kelley-bab, coq, R.; باوق baouq

Ch. 308; lor. baouk R., zaza bauk, pehl. پاپ, p. باب; voy. باق, ضرباب, کلباب.

باب bab, porte; chapitre; بابی عالی bab-i âli, la Sublime-Porte; ar. باب.

بابانه babané, paternel; p. بابایانه.

بابلسك voy. با (vent).

بابو voy. انگدی.

*بابونه babuná, camomille G.; p. بابونه.

بابی babi, paternité.

باتلاق batlaq, batag, lieu où l'on s'enfonce, marécage; t. بناق, بطاق.

*باتمش bātemísh kería, ils furent dépouillés, S.; t. بتمش, بانمش.

*باث bas, bāsı, à cause, Rh.; ar. باعث.

باث bas, pari; ar. بحث.

باج, باج badj, batch, droit de douane, taxe; باجا خوی badj-a khoï, gabelle; anc. pers. bāji, p. باج, باژ.

باجاغلو badjaglou, ducat d'Hollande; t. باجافلو.

باجان voy. بادجان.

باجدار badjdar, douanier, percepteur; du pers. باجدار.

باجه badjé, lucarne; paǰā L.; t. باجه.

باجك batchik, blé de Turquie, millet.

باخبر ba-khaber, nouvelliste; p. باخبر.

باخصوص ba-khousous, singulièrement; du pers. باخصوص.

باخوی bakhoi, bienfaiteur, maître; baquó G.; de با et de خو, خوی, littér. avec, pour soi-même, indépendant.

باد voy. با.

باداں ba-dan, tordre, plier, tortiller; prés. 3. sing. با دده ba di-dé; impér. 2. sing. با ده ba dé, plur. با دین ba din; part. passé با دایه ba daié; بن باداں ben ba-dan, tordre une corde; t. باغ (lieu, bande, noeud), comp. باق.

بادم badem, amande; voy. بأو.

*بادنجان badindjane, aubergine, solanum melongena, Ch. 345; bāǰān S.; du pers. بادنجان, بادنگان.

بادی هوا badi heva, pour rien, à vil prix; p. بادْهَوا.

بار bar, charge, ce que peut porter un homme ou un animal; به بار be bar, pleine, enceinte; بار کرین bar kirin, charger, décamper; ازی بار کیم ezi bar kim, je charge; از بار ناکیم ez bar na-kim, je ne charge pas; بار هلانین bar hilanin, décharger; باريد سمك bari-d siwik, menu bagage; باريد گران bari-d ghiran, gros bagage; دباريدا di-barida, marchandises emballées (littér. dans la charge, en ballots); باری درنگی bar-i direnghi, longtemps (comp p. بار fois); bar ve-kem, je décharge, G., bär-e χva dā, il campa, S ; пар-пурдень, porter, P. (p. باربردن); p. بار.

بار bar, pus qui sort des yeux; comp. isl. suéd. danois var (pus) anc. haut-allem. werna, hessois waer (orgeolet).

باران baran, pluie; ایرو گلك باران بویه irou ghelek baran bouié, aujourd'hui il pleuvait beaucoup; baran tet, il pleut (littér. la pluie vient), baran at, il plut, G.; barán čē, barán de-baré, il pleut, L.; buran Br.; lor. waran, zaza varán; bactr. vāra, p. باران.

*بارانی baráni, manteau pour la pluie, fait de drap épais et fin, G.; voy. اورانی; p. بارانی (prononcé ordinairement barūni, Ker Porter, Travels 1, 449. Rich, Residence in Koordistan II, 228).

باربر bar-bir, bête de somme; p. باربر.

*بارجا барцаá, charge, voiture, P.; de بار et de جا = جه (lieu).

*بارچمك bārčémik, chauve-souris, L.

باردار bardar, une femme enceinte; p. باردار.

باردان bardan, un ballot de laine; p. باردان.

بارژین barijin, se couvrir, s'obscurcir (du temps); vivoter; prés. 3. sing. دبارزه di-barijé, le temps se couvre; il vivote.

باریژ, بارش barich, barij, pluvieux; barish, pluie, R., k. or. باریش id.; p. بارش.

بارك الله barek allah, Dieu soit béni, locution d'admiration, bravo! ar. بارك الله.

برگیر, بارگیر barghir, berghir, cheval hongre, cheval de charge; barghíl G., bēргíl L.; p. بارگیر, comp. بلگیر.

باروت barout, poudre à canon; باروت جربانديين barout djerebandin, éprouver la poudre; t. باروت.

باروت پژ barout-pyj, poudrier, qui fait de la poudre à canon (littér. cuisant de la poudre).

باره, باهره baré, bahré, dime, taxe; bara, part, portion G.; bara dem, je partage, distribue, G.; bara na dem, j'ôte, G.; voy. پری; bactr. baχδra, p بهره, afgh. بخره.

بارهنگیف bar-hinghiw, importun, un ennuyeux (littér. touchant à l'embarras, à la charge).

باری bari, comment? est ce que? ar. باری.

باری bari, pluie; باری زوهایه, bari zouhaié, ôter l'humidité de la pluie (littér. la pluie est séchée).

*باری Dieu; باربخدایا, ô mon Dieu, L. I, 100, 18; ar. بارئ.

*باربك zaza bāryék, subtil; p. باریك.

بارین barin, pleuvoir; دباره di-baré, il pleut; conjonct. di-baritin, il pleut; barit G., bārí L.; zaza varán varā, il plut; bactr. vāreñti (il pleut), p. باریدن.

*باربن bāre (le bouc, la chèvre) crie, L.; mot onomatopéique: il fait ba.

باز baz, gué, passage sur l'eau; p. باز; comp. دریاز.

*باز bāz, course; bāz dā, il courut, L.; zaza vāz; arm. վազել, վազում, ser. वाङ्; voy. بز, بزا, بزین.

*باز, de nouveau, L. I, 99, 15; du pers. باز; comp. وازی.

باز baz, terme final des mots composés, signifiant 'prenant part à', 'exerçant'; p. باز; voy. اربیزی, جانباز, جریدباز, دستبازی, حیله باز, حقه باز, حرامباز, قماربازی, طبرباز, سحرباز, رمبازی.

بازار bazar, place, marché, contrat; بازار کرین bazar kirin, négocier, marchander, acheter; از دی زبوی مالی برتالان بازار بکیم cz di jiboui mali pertalan bazar bi-kim, je dois acheter quelques bagatelles pour la maison; bazar ghel, communication de commerce avec G.; du pers. بازار, pehl. واجار.

بازاری bazari, marchandises à la douzaine; du pers. بازاری.

بازاندین voy. بزاندین.

بازا voy. بزا.

بازرگان bazergan, négociant, marchand; bazárghán G.; du pers. بازرگان.

بازرگانی bazergani, négoce, commerce; du pers. بازرگانی.

بازك voy. باسك.

بازوبند bazou-bend, brassard; du pers. بازوبند.

*بازی bazí, le tiercelet de faucon, G. L.; p. باز; arm. բազէ (ar. بازی autour).

بازن bazin, bracelet; جوتك بازین djoutek bazin, une paire de bracelets; bazénk, bazínk G.; bazín L.; bāzin, bāzun Rh.; de بازك (comme le bret. bizon, anneau, de biz, doigt).

بازین voy. بزین.

بازیر bajir, cité, ville; لدورا بازبر li-dor-a bajir, les environs de la ville; basciéra G., badshar Kl., bāžḗr L.; c'est la forme kurde du mot persan بازار.

بازیری bajiri, bourgeois; bāžárī, habitant d'une ville, S.

باسك bask, bras, aile, tuyau de pipe; باسك كونان bask koutan, battement d'ailes; به باسك bé bask, ailé, ailes déployées; bāzik Rh.; be bášk-ē māl, du côté de la maison, S.; bášk pé, jambe, G. bask kaliun, tuyau de pipe, G.; bactr. bāzu; p. بازو; comp. سرباسك.

باسور basour, hémorrhoïdes; ar. باسور; comp. باوه سیر.

باش bach, terme final des composés, signifiant 'chef'; t. باش; voy. قباص باشی, قزلباش, سو باشی, دلوباشی, کاروان باشی, یوز باشی.

*باشافین beasciáfum, je chancelle; 2. 3. beasciáfit; parf. part. beasciáfa, G.; comp. p. شافیدن.

باشر کرین bacher kirin, être capable de faire quelque chose; فیکی دانین باشر نا کین fiki danin bacher na-kin, ils ne sont pas capables de planter des fruits; t. باشرمق.

*باشقه bāshqa, à part, separément, S.; t. باشقه.

باشلق bachliq, dot que donne le fiancé.

باشید ba-chid, santon.

باصره basiré, vue; قوتی باصره qouvet-i basiré, sens de la vue; ar. باصره.

باصور basour, cal, durillon; comp. ناصور.

باطی bàti, parties génitales d'homme; ar. بطّ.

*باغ bagh, jardin, B.; lor. bakh; bactr. bāγa (une pièce), p. باغ.

*باغچه baγčḗ, jardin, L.; du pers. باغچه.

*باغچه جی bákčaći, jardinier, S.

باغچه وان bagtche-van, jardinier; comp. باغوان.

*باغرز k. or. baγryaz, drap, B.; comp. le russe багоръ (pourpre) et багрéцъ (couleur de pourpre)?

باغشن baghychin, pardonner, absoudre; du turc. باغشلمق.

باغوان bagvan, jardinier, vigneron; du pers. باغبان.

باق baw, père; voc. باقو bawo, ô mon père! بافی من baw-i min, mon père; dai bau, dḗ u bāv, les parents, L.; voy. باب.

باق baq, poignée, faisceau, bouquet;

sīv bag, fil d'argent, S.; bāk, tresse de cheveux, S.; t. باغ, comp. بادان.

باقلا baqla, fève; باقلانو baqla nou, fève fraiche; du pers. ar. باقِلا, باقْلی.

باقی baqi, le restant; باقی مای baqi màï, ce qui est resté; ar. باقِی.

باکر voy. بانك.

باکره bakiré, vierge; bikr, bukr, bakeyām, birkīyam, Rh.; ar. بِكْر, باكِرة; birkīyam est composé des deux mots ar. بكر et ايّم plur. ايامى (femme célibataire, voy. II. Derenbourg, Essai sur les formes des pluriels arabes. Paris 1867, p. 85).

باگر bagher, orage, tempête; bāgir, bauger Rh ; p. باد گُرد, گُرد باد.

بال bal, côté; به بال be bal, à côté; به بالی وی دایه be bal-i vi daié, il se mit de ce côté; به بالی زنی د خوڤه be bal-i jin-i d-khouwé, de la part de leurs femmes; voy. پول; maz. بلی (Dorn, ۲, ۱) پالی, gil. پالو, p. ﻫﻠﻮ, bactr. pereϑu.

بالا کرین bala kirin, essaillir, se porter brusquement contre quelqu'un; палла́, au-dessus, P.; du pers. بالا.

بالاوه voy. بلاوه.

بالای balàï, supérieur; p. بالائين.

بالدوز baldouz, beau frère, belle soeur, soeur de la femme par rapport au mari; t. بالدز, بالدوز.

* بالشنه zaza bāl̦išná, coussin; voy. بالیڤ; p. بالشنك, anc. prusse balsinis.

بالطه, بالطی balté, balti, hache, cognée; ar. بلطه, du turc بالته.

* بالغ balák, ballák, pubère, puberté, G.; ar. بالغ; comp. نبالغ.

بالك, بالوك balouk, durillon; p. پالو, پالو (verrue).

بالگی balghi, coussin; بالگی به توك balghi bé touk ou balghi touki, oreiller de plume; balga Rh.; comp. l'allemand balg, d'une racine signifiant 'gonfler', et l'anc. prusse balgnas, selle (coussinet).

* بالله b,allah, par Dieu, G.; ar. بِاللَّهِ; on dit aussi t,allah (ar. تَاللَّهِ) et v,allah (ar. وَاللَّهِ).

* بالنده صبحینی, rossignol, L I, 100, 8. L'original perse a مرغ صحر, mais la phrase de la traduction kurde signifie, à ce qu'il semble, l'alouette «qui s'élève au matin».

باله balé, petit d'une chatte; t. باله (enfant).

* بالیف balíf, coussin; balív L.; balíf piciuk, oreiller, G.; p. بالش, بالین; comp. بالشنه.

بالیوز balioz, consul; t. بالبوس, de l'ital. bailo, balio (grec μπαλίος).

* بامه ره k. or. bamerah, compagnon de voyage, B. Ce mot est composé de be, ham (kurmandji هڤ) et ره (chemin).

بان ban, appel à la prière; p. بان, arm. բան.

* بان ban, toit; zaza bāń (maison), bāń-i čími, paupière; p. بان (= بام) du bactr. bāmya, lieu exposé au soleil, comp. سربان.

بانزدان banzdan, sauter, sautiller, jaillir; ز آڤی بانزدان ji aw-i banzdan, des eaux jaillissantes; بانزدان بوربن banzdan bourin, passer en sautant; prés.

3. sing. او بانز دیده eoŭ banz didé; parf. او بانزدا eoŭ banz da; plusqpf. بانزدا بوم banzda boum; condit. بلا بانزدای بیم bila banzdai bim, il faut que je saute; part. prés. بانز دای banz daï, part. prét. بانز دایه banz dāié; de la racine scr. वच् lat. vacillare.

بانزدك banzdek, passage formé de pierres dispersées dans le lit d'une rivière; de بانز (voy. le mot précédant) et دك (c'est à dire de-k), la forme raccourcie de دان, scr. दृ (comp. l'allemand Schreck-steine, de schrecken sauter).

بانك bank, 1) voix, cri; bángh dot (le coq) chante, G.; bāń kir, bāń dā L., bānk, bāink dān Rh. 2) chant de l'Imam (du Mueddin) du haut du minaret; بانك كرین bank kirin, appeler à la prière; bāker, il appelle, S.; بانگی ایواری bangh-i eiwari, appel à la prière du soir; bángh dem, j'appelle à la prière, G.; zaza veŋg, veiń, veŋg kén'a ou dána, je crie; p. بانگ.

*بانكن панкень, chanter, P.; c'est le pers. بانگ كن (chante).

*بانكدانی bānkdānī, le chant du coq, Rh.

بانگین bāngín, le temps de la prière du matin, S.; p. بانگیدن.

بانه voy. خواندین.

بانی bani, 1) toit, plafond, terrasse G. 2) plateau sur le haut d'une montagne; de بان.

بأنیس voy. بهنیژ.

باو voy. بانی et باب.

بأو beïv, amande, fruit; بأوی به شکر beiv-i be-chekir, sucreries melées d'amandes; baíf, amandier, G.; be'ív L.; kakelle baíf, kakl'baíf, amande G.; voy. بادم; la forme beív a perdu le d et changé, selon la coutume kurde, le m en v.

باوردان ba-ver-dan, se détordre (le pied); comp. بادان.

با ورزین ba verzin, souffler; prés. 3. با دورزه ba di-verzé, le vent souffle.

باوری baveri, confiance, foi; باوری كرین baveri kirin, croire, se fier; bavería G , bauar Rh.; bavería kem, je me fie, G.; baver na-kem, je me méfie, G.; kes baver ná-ket, incroyable (littér. personne ne le croit); p. باور.

*باوشاندین bavascínum, j'évente, parf. part. bavascand G.; verbe dénominatif de باوشین.

باوشك bavychk, baîllement; celui qui s'étend en ouvrant les bras; comp. p. باز, بازه.

باوشین, باوشنك bavechink, bavechin, éventail; bavascán G.; de با (vent) et p. افشان.

باوك voy. باب.

باوه سیر bavesir, hémorrhoïdes; bavasír, hémorrhoïdes sèches, G.; ar. بواصیر, géorg. ბავსირი; comp. مایه سیر.

باوی bavi, pris par la goutte (maladie), par le rhumatisme; پی باوینه pei baviné, ils ont la goutte aux pieds; باویه baviié, il est pris par le rhumatisme; de با.

باه voy. با.

باهره voy. باره.

باهافیژ ba-havij, chasse-neige, tourbillon de neige, lieu découvert à la surface de la neige.

*بری بایان beri baiane, à l'aube du jour, Ch. 341.

*باین baïn, devoir, دبئه debéé, il faut; ابه نه ne ebé, il ne faut pas, Ch. 340; p. بایستن.

*بایت baãit (la brebis) bêle, G.; mot onomatopéique: elle fait «ba».

بیبر biber, poivre; بیبر دانین, بیبر کرین biber danin, biber kirin, poivrer; به بیبر be biber, poivré; به بیبر بوی be biber bouï, être trop poivré; t. بیبر.

بیبر کتین be-ber ketin, s'affliger.

بیبکا جافان bibik-a tchawan, prunelle, pupille; bibi G.; ar. بُؤبُؤ.

بیبه bibé, bon! soit! بیبه بیبه bibé-bibé, tout au plus qu'il en soit; impér. ou fut. 3. sing. de بوین.

*بیپیر bepir amoune, venir à la rencontre de quelqu'un; به بیر اموا, il viendrait à la rencontre, Ch. 346; voy. به بر.

بتر betir, pis, pire; بتره betir-é, il est pire; ژ بتر بتره ji-betir betir-é, de pis en pis; batar bun, monter à l'excès, Rh.; comparatif de بد; t. بتر اولمق.

بترش voy. خبار.

بتفی هفی betewi-hewi, trouble, pêle-mêle; de هف (ensemble); ce mot est doublé en changeant la lettre initiale, voy. Pott, Doppelung. Detmold 1862, p 70.

*بتن бетень, prendre, P.; maz. بیتن bayten, prés. بَیْرَم (pers. بگیرم) gil. گِفتن fut. گینام; bactr. gar (la forme plus simple de la racine gareβ).

بتن beten, serré de flancs; du pers. بتنك.

*بتنك botínk, pavot, G.; russe ботунъ (ail d'Altai)?

بتنی bitini, isolé, seul, unique; بتنی کورك bitini kourik, fils unique; بتنی جاوان بنم bitini tchavan binim, seul, comment porterai-je? tene G., téni L., b'tinē Rh.; p. بتنها; comp. تنا, تنی.

*بتوت betút, artison, perce-bois, G.; arm. բուռն.

بتیك betik, amulette; voy. ببنك.

بجد bedjid, attentif, à force de soins; t. بجد.

بجوم voy. جوین.

بچ voy. هبچ.

*بچاخ k. or. bicāχ, couteau; t. بحاق.

بچفین bitchiwin, se déchirer; verbe dénominat. du turc بچم ou بچمه (tail).

بچوك bitchouk, petit; bečúk L., бпчукъ, garçon, P.; voy. بچوك.

هبچ boccía, bóc, pourquoi? comment? G.; boči B. Rh., паачи P.; voy. هچ; p. هبچ.

بحث behs, avis, nouvelle; منزلی هاتیه کانی جه بحثه menzili hatiié kani tchi behs-é, la poste est arrivée, voyons qu'y a-t-il de nouveau; ar. بحث; comp. بات.

بحر behr, mer; بحرا بیبل behr-a bepel, mer couverte de flots; بحرا به تلاز behr-a be telaz, mer agitée; بحری محیط behr-i mouhit, océan (du pers.); ژ بحری ji behri, par mer; بحرا به فرتونك behr-a be fortunek, mer orageuse; bahhr G., Kl., B.; múg 'l bahhr, les flots de la mer G. (ar. موج البحر); báher, bassin à eau, S.; ar. بحر.

*بحرتن buhartin, brûler, Rh.; de l'ar. حرّ.

*بحس báhes, caillou, ar. bā's, S.

بحیله bé-ḥíle, rusé, L.

بخار boukhar, enflure, coup de sang; بخار لی سر دایه boukhar li ser daié, il fut frappé d'un coup de sang, le sang monte à la tête; bokár, exhalaison G., бухарь, fumée P.; bokar mal-a piciúk, hystérique (littér. vapeur de la maison d'enfant, c'est-à-dire de l'utérus) G.; bokár ra-bit, il exhale, la vapeur s'élève G.; bokár cit, il s'évapore, littér. la vapeur s'en va G.; ar. بخار.

بخاری boukhari, cheminée où on allume du feu; بخاری کرجی, حسمن boukhari keridji ou djesin, four à chaux; p,kéri G; bucheri foyer Kl.; bŭkhēri, pierre (de cheminée?) Rh.; dukel pkéri, suie de cheminée G. (littér. pierre produite par la fumée); p. بخاری.

*بخاطر be-hāṭ̣r-i te, adieu, L. I, 23, 3.

بخبیش voy. بخشیش.

بخت bekht, sort, bonheur, fortune, horoscope, protection que demande un fugitif; دیبن غلامی مالی کجا رسی رفایه وخو افیتیه بختا امیر dı-bin goulam-i mali kitcha rispi rewaié ve khou awitiié bekht-a emir, on dit qu'un domestique de la maison enleva la fille du maire et se jeta sous la protection de l'Emir; bakt G.; bakht, certitude Rh.; bakt-e qo, hasard G.; az u bakt-e qo, je risque (littér. moi et ma fortune) G.; be-bakt, déloyal G., bē-bakht Rh.; be bakt, malheureux G. (p. بد بخت), be-baktíe, malheur G.; qodám bakt, bienheureux G.; bakt kangia, bienheureux G.; zaza beḫt, protection; p. بخت.

بختان voy. بهتان.

بخش bekhch, pardon, don, présent; بخش کرین bekhch kirin, pardonner, faire don; p. بخش کردن, t. بخش اتمك.

بخشاندین bekhichandin, pardonner, régaler: prés. 3. دبخشینه di-bekhchiné, parf. part. بخشاند bekhchand; verbe causatif de بخشین; p. بخشانیدن.

بخشکر bekhch-ker, pardonnable.

بخشیش bekhchich, cadeau, pour-boire; bakscís G., baχšíš L.; baksis dem, je récompense G.; baχšíš kim, je fais cadeau, L.; baχbíš, S.; zaza báχši; p بخشش.

بخشین bekhychin, pardonner; بخشینا خونی bekhchin-a khouni, exiger le prix du sang; prés. 1. plur. de-bé̱χšin L. образцы пр.; impér. 2. sing. bi̯-bé̱χše L. ib.; dans la version kurde du Nouveau Test. (Stambul 1857): պախլ; verbe dénomin. de بخش, du pers. بخشیدن.

*بخشین bi̯kšīn, sauter, prés. bi̯kšim, je saute, L. I, 22, 8; p. جخشیدن (d'un racine jaχš, augmentée de la racine bactr. jah, voy. Vullers, Supplementum Lexici persico-latini 57ª; le préfixe bi̯ attira l'accent, et par consequence la racine perdit la voyelle).

بخواری bi-khoraï, gratis, Ch. 315, littér. par insignifiance, de خور (petit).

بخور boukhour, encens; bokúr, bokór G.; بخور شوباندن boukhour chevitandin, encenser; bokúr kem ou dem, j'encense G; ar. بخور.

بخوردان boukhour-dan, encensoir; p. بخوردان.

*بخوه be-χóe, rūn-e be-χóe, beurre salé L.

*بخیر be-kheir hateh, bienvenu R.

*بخیل bukhīl, envie, bukhīl kirin, porter envie, Rh.; ar. بخیل.

بد bed, mauvais, méchant; بد اصل bed-asl, canaille; بد امان bed-iman, incrédule; بد خوی bed-khoi, acariâtre: بد خواه bed-khah, malveillant; بد قصدی bed-qasdi, malin; بد گومان bed-gouman, mal-intentionné; بد نام bed-nam, mal-famé; بدنام کرین bed-nam kirin, décrier; du pers. بد, pehl. وتك, bactr. vazdaṅh (voy. P. de Lagarde, Beiträge zur baktrischen Lexicographie 73).

*بدر be-dér, en dehors, L.: بدر شیم be-der chim, je vais mendier (littér. je vais à la porte, p. در بدر شوم) Ch. 356; comp. در, درفه.

بدر bedr, la pleine lune; ar. بدر.

بدرك bederk, intelligent; de l'ar. درك et ب, به.

بدل bedil, brave, qui a du coeur; de دل et ب, به.

بدل bedel, remplaçant, équivalent; بدل کرین bedel kirin, remunérer; correspondre; بدل داین bedel dàin, donner un remplaçant; bedàla, échange, G., bedàla dem, j'échange G.; t. بدل وبرمك, بدال; comp. ژبدل.

*بدله bedli, chasuble, G ; bedlé tairā, habit d'oiseau, S.; ar. بدله.

بدن beden, 1) enclos, cour; بدنا قلعی beden-a qeli, rempart, enceinte d'un fort; beden, mur, bastion, rempart, G.; badan Rh. 2) corps, Rh. 3) robe à manches, faite de serge ou de camelot, qu'on porte sur les autres habits, G. Rh.; ar. بدن (corps, courte tunique sans manches; en turc ce mot signifie aussi un rempart, une courtine); voy. Dozy, Dictionnaire détaillé des noms des vêtements chez les Arabes, p. 56.

بدنامی bednami, sobriquet; du pers. بدنامی (voy. بد).

بدو, بدوی bedeoŭ, bedevi, beau, joli, magnifique (se dit d'un cheval); t. بدوی ان (un grand et beau cheval), voy. Chodzko, 79.

بدید be-did, manifeste; du pers. بدید; comp. نابدید.

بدیده bedidé, ruiné, perdu; p. د دیده (qui a éprouvé du mal).

بر ber, sur, vers, auprès; ber kirin, habiller, Rh., giul bar kem, j'habille, je mets des habits; ber scr u ber, irrégulier, littér. sur le sommet et les fruits, G.; ber ostá, garçon de boutique (littér. chez un maître) G.; ber scir dem, je passe au fil de l'épée, G.; s-ber. au lieu de, G.; ze ber, par, à cause, L.; zaza ver, bactr. upairi, anc. pers. upariy, pehl. ابر, p. بر, ور, maz. ور; voy. لبر; ور au commencement de plusieurs verbes.

بر ber, 1) adjectif ou adverbe, antérieur, premier, le devant; ber, devancier G.; zamán-e ber, auparavant, jadis (on dit aussi zamán-e kadim) G., zaza zemān-e veríe; giára ber, encore une fois (littér. une fois de devant) G.; ciria ber, Octobre (le Tchiri antérieur) G.: ze ber, de, depuis, L.; ز بری ته ji-ber-i te, devant toi, en face de toi, zh'ber nuha, auparavant Rh. ber ra-vá-stum, je résiste G.; ber bí-num, je prévois G.; ber ce-kem, je fais d'avance G.; ber tém, je devance, je préviens G.; ber cium, j'avance G.; ber be-

dem, j'avance de l'argent, G.; dem ber, j'offre, parf. part. da ber, G.; ínum ber, je présente, j'introduis G. 2) préposition, devant, en face; ber men, devant moi, en présence de moi; mon devancier, G.; az ber ta, je (suis) ton serviteur, je m'offre, G.; ber ammo, distingué, notable (littér. avant tous) G.; ber dest, évident G.; dem ber ciáv', je reproche (littér. je donne devant les yeux) G.; na ciúm ber, j'évite G.; kangia ber qodé, vertu (littér. beau devant Dieu) G.; ber flan na va-stit, qu'on ne peut surpasser (litt. personne ne se tient devant tel ou tel) G.; dans le dialecte de Soleimanié ببير (voy. ce mot); zaza vér-de (devant); bactr. para, parō, p. پيش; comp. د بر يدا.

بر ber, plur. بران beran, sein, poitrine; бяръ, épaule, P. (aussi le bactr. kaša, épaule, signifie en Guilek la poitrine, كشه); bactr. vara, p. بر, pehl., maz. ور; comp. ميزربر (s. v. ميزر).

*بر ber, victoire, G.; c'est le participe passé de بربن, remporter (la victoire), partic. passé ber, bería.

بر ber, large; به بر be ber, au large; bär (ar. واسع) S.; bactr. vouru, p. بر.

*بر ber, fruit, Rh.; sarubar, prêt, Rh. (littér. tête et fruit); p. بر; voy. نوبر.

بر ber, pierre, poids; بری اشی ber-i achi, pierre de meule; bar Rh., berd, bilb. bird R., bert Ch. 303; ber ascia, pierre meulière, G., ber-a aš L. zaza bér-i āríš; ber stá, pierre à fusil, G.; p. برد; arm. բերդ (château, Fauste de Byz. 168, 25. Indjidjean 198, 30; comp. Ձարաբերդ (allem. Argenstein) Indjidjean 536, 4).

بر ber, tapis sans poil; voy. برك; p. بيرى, بيرى.

بر bir, pelle, aviron; voy. بير; p. بيل.

بر ber, mémoire; ژبر كرين ji-ber kirin, réciter par coeur; او ژبره دزانه eoŭ ji-beré di-zané, il sait par coeur; s-ber bezium, il folâtre, il parle en délire G.; s-bír kem, j'oublie G.; ž bīr de-kím L., zh'bīr kirin Rh. (p. زبير) zh'bīr kirinī, oubli, Rh.; voy. بير, زبر.

بر byr, division, compagnie de soldats, troupe d'animaux; برا فازان byr-a qazan, un troupeau d'oies; ژ فلان برى ji fylan byri, d'une telle tribu; بر كرين byr kirin, mettre en troupe; بر بر انين byr byr anin, assembler en grouppes; voy. برك.

بر voy. بار.

بر voy. برين (porter); voy. باربر, دلبر, سربر, ريجبر.

بر voy. برين (tailler, couper), بربر, كفربر, فه بر, سربر, ريبر, رزبر, برخبر.

برا bera, frère; برای مزين bera-i mezin, frère aîné; برا زاوا bera-zawa, entremetteur de mariage; brá G., Ch., Sd., Rh.; berá B., L., hedr. berḗ, bilb. bera, zaza berá, berár; brá-za, neveu, G., berá-zi L., brāzā Rh. (p. برادر زاده); zen brá, belle-soeur (femme du frère) G.; haft berá, la petite Ourse (littér. les sept frères) L.; dujiki bira; bactr. brātar, p. برادر.

برا bira, tranchant; p. بُرا.

*برا berá, berí, d'ici, en avant, L.; berá kižánd azmánāń, on le porta dans le ciel, L. I, 14, 13; ž-bérida, d'ici, de

là; hāt berí, il s'en alla, L. I, 16, 6; de ری (voie) précédé par ب, به.

برا berá, allons! mot servant à exciter; berá melé be, allons, va, amène le mollah, L.; bărā mišká bö-grĕ, va, prend la souris (ar. χalli) S.; ar. برا.

برا berá, ici, de ce côté; berá zére, de dedans, L.; de ایره précédé par ب.

برابر beraber, ensemble; د برابری di-beraberi, symétrie; برابری کرین beraberi kirin, faire l'union; برابر بوینا beraber bouin-a chew ou rouj, équinoxe; barabár G.; baranber Rh.; p. برابر, برابری.

براته beraté, charogne, cadavre; بی سر و براته bi ser ou beraté, sans tête et sans corps, c'est-à-dire: qui a disparu sans laisser aucune trace.

براته beraté, signe, indice.

براز beraz, sanglier; baraz G., barās Rh.; کوداه براز, marcassin, Ch. 350. Baras-gir ou Baras-gerr, nom d'un fleuve, dans le voisinage de Kani-alindja, Sd. 2, 243; bactr. varāza; p. گراز.

*براست be-rāst, vraiment, Ch. 353; voy. راست.

براش ber-ach, meule; voy. بر (pierre).

براڤ ber-aw, blanchissage sur le bord de l'eau.

برافیت, برافیژ berawit, berawij, fausse-couche; voy. برهافیژ.

برافیتین ber-awitin, avorter; comp. kuru avesium, s. v. افیتن; de بر (devant).

براق berraq, lumineux; ar. برّاق.

براکی voy. براهك.

براماك bera-mak, frère utérin.

بران beran, bélier, mouton; برانی خساندی beran-i khesandi, bélier châtré; برانی به کُن beran-i be goun, bélier entier; بران بردان beran berdan, la fête de St. Martin, que les Turcs appellent Kassim (قاسم) et les Kurdes: jour d'accouplement des brebis; baráni, mouton de quatre ans, G.; du russe баранъ, lit. barónas.

براندین byrandin, couper, interrompre le cours; berāndin, finir Rh.; bránd, il coupa (prés. be-bérum) G.; le sens «finir» procède du sens «couper», comme chez قطاندین et قطبان; verbe causatif de بریان.

براو voy. بلاف.

*براوا brāva, exclamation en présence d'un mort, hélas! S.; littér. ô mon frère.

براوان beravan, direction, marche. براوان به کودایه beravan be koudaié. vers où est la marche? arm. բերուան.

براهك berahik, l'avant-garde, la tête d'une colonne, d'une caravane; berākī, berāhī, le premier, Rh.; comp. برایك.

براهی berahi, celui qui dort avec une compagne.

برای beraï, largeur; de بر (large).

برای beraï, ce qui est en avant; برای فری کرین beráii weri kirin, envoyer à la rencontre; voy. le mot suivant.

برایك berâik, 1) adjectif ou adverbe, beraíka, le premier, le prédécesseur, un notable, G.; beraíka ciúm, je vais à la tête, G.; beraíka ce-kem, je fais d'avance, G. 2) substantif, rencontre; دچینه برایکی di-tchiné berâiki, ils vont à la rencontre; beraíka ciúm, je rencontre, G.; de بر (premier) et de la racine i, d'où l'impératif

persan آی (préfix ā); comp. le pers. پیش آمدن.

برايك beràiek, contre-valeur; دو برايكا مصرفی تيتن dou beràiek-a mesrefi titin, le double de la contre-valeur des dépenses entrera.

بربادی berbadi, libertinage; du pers. برباد (perdu, ruiné).

بربای berbàï, la paille menue, fétu; de بر et با (ce qui flotte sur le vent).

بربر berber, barbier, t. بربر (de la langue franque).

بربر ber-bir, tailleur de pierre.

بربرك berberik, caillou; de بر (pierre) et de برك (petite pierre) comp. Pott, Doppelung 99.

بربژن berbejin, amulette; littér. (ce qui est porté) sur le corps; de بر et de بژن.

* بربن bàrbân, chaîne d'or, qui va d'une boucle d'oreille à l'autre, p. بربند.

بربوری berbouri, accortise; de بربور.

بربوق berbouq, aboutissement d'un abscès; de بر (vers, avec) et du turc بوق (ordure).

بربو, بربوك ber-bouk, ber-bou, commère de noces.

بربور ber-buhur, homme de facile accès.

بربشت ber-pycht, le devant, partie opposée au dos.

برتنك bertenk, sangle; de بر et تنك (la partie étroite du corps); p. برتنگ.

برج bourdj, 1) bastion, tour; 2) signe zodiacale; برجا فلكی bourdj-a feleki, zodiaque; du pers. برج, arm. բուրգ (du grec πύργος).

برجاب voy. جنجبير.

برجاف ber-tchaw, lunettes.

برجم ber-tchem, bord d'une rivière.

برجوی bertchoui, avorton, né avant le terme; sber ciúm, j'avorte G.; zhebâr kâčekē čū, elle accoucha d'une fille morte, S.; de بر, ژبر et جوين, جون (aller).

برجی birtchi, faim; ژ برجافه و زاری مر ji birtchawe ou jari mir, il est mort de faim et de misère; برجی تی birtchi ti, avoir faim (littér. la faim vient); از برجی مه ez birtchi-me, j'ai faim; bersía, faim, G.; berčía L., birs, famine Rh; bersí bum, j'ai faim, G.; as birsimeh Sd.; berčî L., birsī Rh., برسی byrsi Ch.; voy. برسيان; p. گرسنه, گرسن parsi gurçanaī (faim), guil. وشنه (veṣna).

برجبت ber-tchit, pieu pour dresser des tentes.

برسيتی, برجبتی birtchiti, bersiti, faim.

برخ berkh, plur. برخان berkhan, agneau; برخی حالی berkh-i hali, agneau gras, littér. en (bon) état; برخ زايه berkh zaié (une brebis qui) mit bas; لقای برخان liwa-i berkhan, laine agneline; zaza varâ, varék; p. بره, pehl. ورك.

برخبر berkhbyr, fête de St. George, en turc: rouzi khyzir (روز خضر), — fête que les Kurdes observent à l'occasion de la tonte des brebis, qui tombe au mois de tabakh (طباخ, août); du mot précédant et de بر, forme radicale de برين (couper).

برخستين, لبرخستين berkhystin, liberkhystin, plâtrer, couvrir, endosser, mettre, doubler un habit; voy. خسنين.

برخوان berkh-van, berger qui garde les agneaux.

برخور berkhour, fumier, engrais.

برد voy. بر (pierre).

بردار ber-dar, femme enceinte; p. باردار.

بردایِن ber-dàin, ber-dan, abandonner, laisser, ouvrir une digue, ouvrir la porte d'une prison; berdem, j'affranchis, je relâche; j'abandonne, j'évacue (une forteresse) G.; ber-ná-dem, je continue G.; kuhhn ber dem, j'applique des ventouses (littér. je fais couler le sang) G.; laghâf ber-dá, à bride abattue G.; comp. zaza bār kén'a, je relâche, ver-dāni, tu laisses; le zaza bār semble identique à l'allem. bar (vide, nu) et au russe босый; p. بردادن.

بردری ber-deri, le devant de la porte, châssis de porte; de بر (devant) et de در.

بردفك ber-defk, berdewk, confident; de بر et de دف (bouche), donc celui à qui l'on ouvre la bouche, à qui l'on parle franchement.

بردلك ber-dilik, amant, l'objet du coeur; de بر et de دل.

بردلی ber-dili, mariage commutatif, que les parens au premier degré contractent entr'eux; littér. selon le coeur, à souhait.

بردوق ber-douw, la peau de la queue du mouton, bonne pour les plaies.

برده bourdé, housse; ar. برده.

*بردی berdi, jonc, S.; ar. بردی.

بردی بردی birdi-birdi, petites fleurs dessinées sur une étoffe; comp. ar. برد, برده (robe rayée), géorg. ბირდა-ბირდი bigarré.

بردیران voy. دیران.

بران berran, aine; de بر et de ران.

*برز zaza berz, bers, haut; bactr. bereza, p. برز.

برزه بوین berze bouin, être absent; bezra kem, je perds, part. passé bezra bú G., bezrábum, je disparais G.; berza kirin, Rh.

برزیلو berizilou, tapis long kurde, de بر (tapis) et du pers. زیلو (tapis rayé ou peint).

برزین ber-zin, petit tapis, qu'on met sous la selle; de بر (sur) et de زین (selle).

برزور ber-jor, montant en haut; beržŏr, élévation, L.

برژیر ber-jir, en bas; beržĕr, approfondissement, L.

برس voy. برجی.

برستین beristin, s'armer, venir aux mains, se jeter au collet; p. بر خاستن: comp. ورشتن, دابریستین.

برسی birsi, affamé; برسی بوین birsi bouin, avoir faim; voy. جاف, برجی.

برسیان birsiian, avoir faim; prés. 3. sing. زکی من برسبه zik-i min bersiié, j'ai faim, littér. mon ventre a faim; infinit. ز برسیان مرم ji bersiian mirim, je meurs de faim; birsīān Rh.

برسیتی birsiti, faim, famine; voy. برجیتی.

*برشان berscián, hostie, G.; ar. برشان.

برشتین berichtin, rôtir, frire; prés. breziúm, be-breziúm, 2. 3. be-brézit, G.; parf. part. brázt G., min brāšt S.; infin. brāzhtin Rh.; p. برشت (infinit. apocopé) برشته (rôti) pehl. برشتن, prés. بریجیت (Sanjana, Pahlvi Grammar 331. Sohrabji 38), scr. भृज्.

برشکاندی berchikandi, maladie des plantes chez les chevaux, en turc karaka-

pan, قره قپان; اوه هسپه برشکاندی بویه ewé hespé berchikandi bouié, ce cheval a mal à la plante; de شکاندین (rompre) précédé par بر.

*برشکستن zaza ber bišíkní (impér. 2. plur.) mettez vous en marche, avancez; parf. ber šekít, il avança.

برشو ber-chou, réserve, chose de rechange; دو دست جیلی بك برشو بو یك دشوشتین dou dest djili iek berchou bou iek dichouchtin, deux habits, l'un était de rechange, l'autre pour laver; comp. بشوفه.

برشوش ber-choch, mal de gorge.

برطیل bertil, concussion, présents; ar. برطیل.

برف berf, neige; برف بارین berf barin, neiger; bafer G., barf L., bapr M., befer, bilb. bufir R., k. or. byarf (برف) zaza vaúre; bactr. vafra, p. برف (dans le Laristan, province Fars, befr, Kämpfer, Amoenitates exoticae 408); comp. بفر.

برفینك berfink, lunettes en fil ou en poil de chèvre servant pour le voyage, conserves; probabl. lunettes contre l'éclat de la neige.

برف, برهف berew, berhew, ensemble, conjointement; برف کرین berew kirin, faire partie; برف بکه berew biké, sois ensemble; برف بکین berew bikin, soyez ensemble; berḗv kim, je rassemble, L.; de بر et de هڤ; p. برهم.

برفین berewin, mis en fuite, vaincu, abandonné; de ب, به et رفین.

برق berq, éclair; برق بیروسکه byrq ia-brouské, l'éclat de l'éclair, Ch. 305; bū bírqābirqē d'vān šūrāna, leurs épées flamboyaient, S.; ar. برق.

برقاندین beriqandin, rayonner.

برقناو berqetaw, nuit obscure et orageuse, temps orageux.

برفوك beriqok, reflet, réverbération; ar. بریق.

برقین bereqin, briller, luir, polir, enflammer; il fait des éclairs; prés. 3. دبرقه di-berqé, 3. plur. دبرقین di-berqin; impér. 2. به برق be-berq, 2. plur. به برقین be berqin; prét. 3. برقی bereqi; 3. plur. برقین bereqin; part. passé برقیه berqiié; verbe dénom. de برق.

برك byrk, berek, scie; دار به برکی کر کرین dar be béreki ker kirin, couper le bois avec la scie; pehl. بُرَك (pour le bactr. barōiθra); p. برك; comp. بفر.

برك birk, taie, tache blanche sur l'oeil.

برك byrek, escadron, compagnie, troupeau (de brebis); برکی طیران byrek-i teïran, compagnie d'oiseaux; voy. بر.

برك berik, tapis sans poil; voy. بر.

برك berik, 1) cailloux, petites pierres; 2) balle; برینا برکییه birin-a berkiié, c'est une blessure faite par une balle; berk-a tefengh, balle, G.; déminut. de بر.

برك berik, canon d'une arme à feu.

*برك berrék, brk, rot, G.; brk cekem, je rote; mot onomatopéique.

برك voy. برکه.

برکا k. or. berkā, sorte de tapis; voy. برگه.

برکانی berekani, fronde, instrument pour

lancer; برکانی افیتن berekani awitin, fronder; barkana G.; p. بلکن.

برکت bereket, bénédiction, fertilité; ar. برکة.

بر کرین ber-kirin, endosser un habit; diké ber van, il les habille; voy. بر (sur).

برکگر berek-gher, scieur.

برکوز berkouz, parc d'agneaux; de برخ et de کوز.

برکوم berkoum, les champs près d'un village.

برك, برکه birké, birk, réservoir; ar. برکه.

برکیام voy. باکره.

*برگه berga, vêtement, Rh.; ar. برکان.

برگیر voy. بارگیر.

برماس bermas, le toucher; dust-a pelmas, tact, le toucher, R.; p. برماس.

برمال voy. پشتمال.

*برمان zaza, prés. bermén'a, je pleure, parf. bermá; maz. برمه (berme, pleurs, Chodzko 580) parsi vārāmed (il pleure, व्याक्रन्दति).

برمای bermaï, le reste d'un repas; de مای et بر.

برنج birindj. bronze; piringiok G.; bactr. parō-berejya, p. برنج.

برنج birindj, riz, pilav; brengë, birinë G., pirîñj L.; bactr. berejya, p. برنج.

برندیر beryndyr, brebis qui a mis bas deux fois; خام برندیر kham beryndyr, brebis qui a mis bas pour la première fois; berindír, agneau femelle de trois ans, S.

*ژ برنگ zh' berang, c'est pour cela, Rh.; p. بَرْنَك (origine)?

برو, بری bourou, berou, buri, sourcils; برو هژاندین berou hejandin, sourciller; beró G., bru Rh., brāu M., zaza bereíwi; bactr. bruvaδ; p. ابرو.

برو berou, feuille d'arbre; c'est la forme vraiment kurde à côté du persan بلك; bactr. vareka, p. برك, بلك.

برو voy. بلوط.

بروار ber-var, pente, côteaux.

*بروارى beruári, à travers, d'un chemin à travers les montagnes, G.; du mot précédent.

بروار berevaj, 1) rebours, le contre-poil; عقل بروازى aqil berevaji, esprit revêche; 2) fadaises; de بر et de وازى.

بروازى berevaji, incohérent, niaiseries; بروازى گوتین berevaji goutin, déraisonner.

بروان berevan, défenseur, arbitre; baraván bum, je défends, G.; p. بروانك.

بروانك bervanik, tablier, chemisette; p. بروان (plastron).

بروانى berevani, défense, médiation.

بروز berouj, lieu où l'on mène paître les brebis en hiver; comp. lit. brùkti, grec. φράσσω, d'où φραγμός (enclos).

بروسك birousk, tonnerre, foudre, éclair, بروسك دا birousk we-da, il fait des éclairs; بروسك لخست birousk lekhyst, la foudre frappe; brúsi G., brúsi tet, il fait des éclairs (littér. l'éclair vient), brusi det, littér. l'éclair donne, G.; brusk L., burusi Rh.; bilb. burusuk, buruska, R., برق بیروسکه byrq ia-brouské, l'éclat de l'éclair, Ch. 305; afgh. brischne (Klaproth, Asia polyglotta 57ª) بریښنا (light,

splendour, Dorn, a Chrestomathy of the Pushtu or Afghan language 417ª); la racine sanscrite est भास्, comp. le russe блéскъ, et L. Diefenbach, I, 268. Fick 592.

بروسك birousk, douleur, souffrance, tiraillement; t. بوريش بورش.

بروش berouch, pot de métal, casserolle; bērṓš L.; de برشتن, comp. le scr. भाष्ट्र, भष्ट्र (poêle à frire).

بروش brouch, soupe à blé.

بروف birow, rougeole, dartre.

بروك berouk, poitrail, longe de cuir.

بروك birouk, gros os de boeuf, sur lequel on pose le joug; comp. l'isl. bryggja (bord prominent, pont) allem. brücke.

بروك voy. بريك.

بره voy. باره, بهر, پری.

بره bereh, platine, ressort d'une arme à feu.

برهاویژ berhawij, avorton, avortement; voy. برامیژ.

بره دای beredài, celui qui est poursuivi.

بره داین beredàin, poursuivre, pourchasser; de ره (ری) et ب, به, voy. بری.

بره زافا berezava, nonce de mariage, littér. frère du fiancé, voy. برا.

برهسته ber-hesté, plur. برهستان berhestan, pierre à fusil; ber stá G.

برهف berhew, monceau, tas, rassemblement, accord; برهف بون berhew boun, être d'accord, être entendu; برهف کربن berhew kirin, cueillir, grouper, réunir; ژبرهف کرین jiberhew kirin, découdre, désunir les personnes; parf. part. من وی ژبرهف کر min vi jiberhew kir, je les ai désunis; voy. برق.

برهفیا berhewiia, rassemblement, réunion.

بری beri, désert; baríe, berī, Rh.; le bări u bāristána, dans le désert et dans les lieux déserts, S.; ar. برّيّه.

بری voy. برو.

بری beri, commencement, le devant, le précédent; دبریدا di-beri-da, précédemment; زبری سی روزان jiberi si roujan, depuis trois jours; بری نها, زبری نها jiberi neha, autrefois, jadis; زبری وه jiberi vé, avant vous autres; ای بری eĭ beri, le précédent, d'abord; زبریدا ji-beri-da, dans le temps, jadis; بری هاتین beri hatin, avant de venir; بری هاتنی وی beri hatın-i vi, avant son arrivée; بری جونی وی beri tchoun-i vi, avant son départ; berí, le premier, L., berē Rh.; بری بایان beri baiane, à l'aube du jour, Ch. 341; voy. بیان; zaza véri, d'abord; véri jŏan, autrefois; véri béri, plus loin, plus en avant, L. I, 57, 11; de بر (premier).

*بری voy. برا.

*بری ber-i, tu entres, L. I, 45, 5; forme isolée de هاتن, p. برآئی.

*بری birī, force, vigueur, Rh.; de la rac. bar (trancher); comp. l'arm. բուռն.

بریان biriian, s'arrêter dans le cours, se dessécher; partic. passé اق بریا aw biriia, l'eau arrêtée dans son cours; la signification originaire est «être coupé»; birīān, être fini, Rh.; le verbe causatif est براندین, et le verbe primitif برین (couper).

بریان birian, grillade; briani, rôti d'agneau, Ch. 354; p. بریان.

بریای biriaï, poulain d'un an; شیره

بریای chiré biriaï, poulain qui cesse de teter; partic. de بریان.

بریبون beri-boun, état d'être quitte; de l'ar. بری (libre, quitte) et de بون.

بریته birité, chanson qu'on chante dans la danse en ronde (کوفند); comp. l'anc. allem. baritus.

*بریذ berîd, feutre, L.

*بریدر буридеръ, frère, P.; voy. برا; du pers. برادر.

بری دری beri-deri, parvis, châssis d'une porte; littér. le devant d'une porte

بریده beridé, pillage, brigandage; بریده بردان béridé ber-dan ou birin, attaquer; de ری (voie).

*بریك beríka, poche G.; barīk Rh.; dial. de Bohtan bärûk, S.; comp. بمر; arm. պարկ, géorg. ჯანგი.

برین birin, porter, emporter, conduire, gagner au jeu; prés. از دبیم ez di-bim, تو دبی tou di-bi, او دبه eoŭ di-bé, plur. ام, هون, وان دبین em, houn, van di-bin; fut. négat. نابم na-bim, je n'enlèverai pas; نه بی né bi, tu ne porteras pas; impér. 2. بیه bibé, بلا بیه bela bi-bé, porte, négat. مه به mé bé, n'enlève pas; on dit aussi نه به né bé; plur. بلا بیین bila bi-bin, portez; on dit aussi té cherbet birin, apporte du vin; parf. part. من, ته, وی بر min, té, vi bir, plur. مه, وه, وان بر me, ve, van bir; négat. نه بر né bir, il n'a pas emporté; prét. négat. نه بریه né beriié, il n'avait emporté; partic. passé بریه biriié, porté; chez Garzoni: prés. berum, 2. 3. berıt, fut. be-bum, be-bit, parf. part. ber, bería, bría; chez Lerch: bi̯bím, e̯k bi̯-bé, qu'il porte I, 18, 5; بیات, il portera I, 102, 13; nég. نبیت, tu ne portes pas, I, 99, 5; debé, il porte, plur. debín; impér. be, parf. part. bir, prét. bírin, ils apportèrent I, 36, 5; chez Rhea: prés. bă̆m, 2. bă̆ī, 3. bă̆t; parf. part. bir, birīa; برده I, 102, 6 (du persan); chez Chodzko (p. 315) نبا ne-ba, n'apporte pas; Garzoni donne aussi à ce verbe la signification de vaincre, gagner la gageure: d-bem, berum, je gagne la gageure; že mīr...bíria, il vainquit le prince, S.; zaza mé̯-bere, n'emporte pas; bactr. bar, p. بردن; comp. رابرین, هعبن.

بربن birin, couper, trancher une question; prés. از دبربم ez de-birim, تو دبری tou debiri, او دبره eoŭ debiré, plur. ام, هون, وان دبرین em, houn, van de-birin; impér. 2. بر به be bir, plur. به برین be birin; parf. part. او بری eoŭ biri; partic. passé سر بریه ser biriié, tête coupée; عقلی من نابریتن âql-i min na-biritin, cela n'entre pas dans mon esprit; infinit. به بربن be-birin; tranchant, au fig. brave; chez Garzoni: berum, 2. 3. berit, parf. part. bería; chez Lerch: bería; gherú be-berum, je décolle G.; parf. part. hedrus. náberi, ne trancha pas; nā'i bírin, tu n'atteinds pas, littér. tu ne viens pas à couper, à finir; hāt berín, il devint muet (l'original turc a کسلدی) L. I, 31, 5; zaza prés. bi̯rnén'a, prét. bi̯rná; voy. برانديں et بریان; bactr. bar, p. بُریدن; comp. فه برین.

برین birin, blessure, ulcère, plaie; برین کرین birin kirin, faire une blessure; برین گرتین birin ghirtin, fermer

la plaie; بریدن پیچان birin petchan, panser, bander une plaie; بریدن بمیل گریان birin be-mil gheriian, sonder une plaie; به بریدن be-birin, blessé, ulcéreux; brīn G., Rh., Ch.; p. بریدن; scr. व्रण.

*بریدنان ber-īnān, prendre; bi̯-berí-nim, je lève, j'ôte, L.; beríne, il retire, il sauve, L.; de اینان précédé par بر.

بریدندار birin-dar, blessé; از بریدندار یم ez birindar-im, je suis blessé; از بریدندار نینم ez birindar ninim, je ne suis pas blessé; بریدندار بوبن birindar bouin, être blessé; brindár kem, je blesse G.; brīndar Rh.

*بربهوه bréhva, rehva ciúm, je voyage, littér. je vais sur le chemin, G.; brehva na vastum, id., littér. je ne m'arrête pas sur le chemin, G.; de ریه, ری (p. راه) précédé par ب, به et suivi du suffixe casuel.

بز biz, alêne; t. بیز, بز.

بز bez, graisse de mouton; enflure causée par une plaie.

بز voy. بژ.

بز voy. بزن.

بز bez, course; به بز جوین be bez tchouin, sautiller; طیر به بز دجه teir bebez di-tché, l'oiseau sautille; voy. باز, بی بز.

بزا beza, cheval qui court vite; bazáia; courrier; galop, G., de باز (course).

بزار کردن bizar kirin, singer, contrefaire; t. بگزر.

بزاز bezaz, marchand d'habits; ar. بزّاز.

بزافتین bezaftin, bouger, remuer; prés. bizivim, je remue, Rh.; impér. 2. biziva, Rh.; parf. part. bizift, Rh.; russe зыблю (je balance) зы́бка (berceau) зыбъ (la houle).

بزاندین bezandin, faire courir, pousser un cheval; bazínum, je cours, je galope, je mets en fuite; parf. part. bazánd G.; verbe causatif de بزین.

*بزاو bzáva, empressement, pour faire le possible, G.; bzáva kem, t-kem, je fais le possible, je procure, je m'engage; de بزافتن.

بزداندین byzdandin, se casser; بن بزداندیه ben byzdandiié, la corde s'est cassée; bizdīnim, je déchire; parf. part. bizdānd, Rh.; verbe causatif de بزدیان.

بزدونك byzdounek, peureux, craintif; de بزدیان.

بزدیان byzdiian, avoir la rechûte, se casser, se rompre; trembler de frayeur; دبژین کلك بزدیابه و چند مروق به رودا جونه di-bijin kelek byzdiiaié ve tchend mourouf be roda tchouné, on dit, que le radeau s'est rompu et quelques hommes furent emportés; بزدیایه byzdiiaié, rompu, cassé; effrayé; ar. صدع (dans la 2me et 5me conjugaison, تصدیع, تصدّع rompre).

*بزر bazir, huile, Rh.; p. بزر, ar. بذر.

*بزرخان bazirkhān, moulin à huile, Rh.; du pers. بزرخانه.

*بزرك берюркъ (lisez бесюркъ), grand, P.; du pers. بزرگ.

بزرگر bizir-gher, semeur; du pers. بذرکار, بزرگر.

بزرگر bizirgher, graine de lin; du pers. بزرك, بزرگر.

*بزرنگوش bezeranghúsc, marjolaine (dans le dialecte de Mosul) G.; p. مرزنگوش, merczangos dans le Bundehesch.

بزره voy. برزه.

*بزره Bizarra, nom propre d'une femme Yézidie, Rich II, 106.

*بزگو бcery, langue, P.; abkhaze bz, abz, forme définie bzyk (Schiefner, über Baron von Uslar's abchasische Studien 58^b).

بزمار bizmar, clou; بزمار کشان bizmar kichan, désenclouer; بزمار درکتیه bizmar der-ketiié, un clou qui est sorti; bsmár G., bismār Rh.; besmár dem, j'attache avec un clou G.; bsmár piciúk, petit clou G.; bismār kirin, clouer, Rh.; Garzoni donne aussi à ce mot la signification de cor au pied; ar. مسمار; comp. سول بزمار (s. v. سول).

بزمك byzmik, mors, bridon de fer.

بزن bizin, chèvre; بزنا کوفی bizin-a kouwi, chèvre sauvage, chamois; lorist. biz, zaza bi̯zeía, bi̯zyá, chèvre; bi̯zyēk, chèvreau; dujik. bíse, Bl.; bactr. būza, p. بز.

بزن, بزنك voy. بازین.

بزوت voy. بسو.

بزور be-zor, par force; بزور دانه کرین be-zor dané kirin, réduire par force; بزور فکرین be-zor we-kirin, ouvrir par force, enfoncer; بزور استاندین be-zor istandin, ravir, enlever de force; بزوری be-zori, à peine.

*بزیگریان bziegherián, cesser d'incommoder quelqu'un; prés. beziégherum, parf. part. bziegheriá, G.; p. باز گردیدن.

بزیك voy. بزن.

بزین bezin, courir sus, galopper, s'élancer, se jeter au collet; بزینا هانی bezin-a hani, accourir au secours; impér. به بز be bez, cours, plur. به بزین be bezin, courez; debazi, il coule, Kl.; parf. part. bezía L.; p. بزیدن, وزیدن, voy. دابزین, باز.

بزیه voy. بزن.

بژ, بژی bej, beji, champ abandonné, terre aride, inculte, qui n'a pas d'eau; p. بژ, بز.

بژارتن bejartin, choisir, éplucher, émonder (des graines); prés. 3. دبریره di-bejiré; parf. part. 3. او بژارت eoŭ bejart; part prés. بژاری bejari; part. passé بژارتی bejarti, ce qui est choisi, choix; بژارتیه bejartiié; b,zićrum, b,zićrt G., bizhārtin Rh.; verbe dénominatif fort de scr. विचार्, arm. վճարում, վճարել (payer); le persan گزاردن signifie «transporter, décider, parler, payer»; la première de ces significations remonte à la racine bactr. tar, mais les autres sont peut-être dérivées de la racine čar, d'où vient aussi le pers. گزردن (aider); comp. دست بژار s. v. دست.

بژاره bejaré, choisi; سواریدِ بژاره souvarid bejari, des cavaliers choisis.

بژاربن bejarin, choisir.

بژفین bejiqin, jaillir, crever, éclater, sortir avec effort; de l'ar. شق.

بژم voy. گوتن.

بژمارتین voy. هژمارتین.

بژن bejin, taille, stature, tige; بژن طراق bejin ziraw, taille effilée; بژن نادە bejin na-dé, ce qui n'arrive pas à la taille d'homme, en parlant de profondeur; بژن

بژن کشان bejin kichan, grandir de taille; بژن کورت bejin kourt, petit de taille, nain; bezn, bezna G.; p. بشن; comp. بربژن.

بژو بژی bejou, biji, la crinière d'un cheval; bactr. puśa; p. پش, بس; comp. بسك, بوچ.

بژوژن bejoujin, aiguille grosse; comp. شوژن.

بژون bejoun, gras pâturages.

بژی voy. بژو.

بژی voy. بژ.

بژیه bejiié, feroce, sauvage; de بژی. بژ.

بس bes, assez, بسه besé, c'est assez; bes, à cause de cela, Rh.; béss, bessa, seulement, G., bactr. vaśé, anc. pers. vasaiy; p. بس.

بست byst, fer servant de gril; p. بُست.

*بست bäst, canal d'eau, S.; p. بست.

*بست best, tronc, G.; comp. le p. بوز, بوزه, پوزه.

بست bist, vingt; بست دره bist peré, pièce de 20 paras; bīst L., Rh.; zaza vīst; bactr. vīśaiti, p. بیست, بست.

*بستا bista, confident, Rh.; bista kirin, faire avec confiance, Rh.; p. کستاخ, بستاخ, parsi vaśtāχ de la racine bactr. śtaχ.

بستان bystan, sein, teton, mamelle: بستان دانه زاروی bystan dané zarouï, allaiter un enfant; بستان خوردن bystan kharin, teter; زبستان برین ji-bystan birin, sevrer; bactr. fstāna, p. پستان.

بستر bistir, couverture de cheval, p. بستر.

بستك bestek, lit, c'est à dire matelas, coussins, couverture etc.

*بستك bisték, broche, G.; comp. بست (gril).

بستین bestin, lier; من بستیبو min besti-bou, j'avais lié; prés. bandim, je lie, Rh.; parf. part. bast Rh.; hel-bästi, il ceignit, S.; bactr. bañd, p. بستن; comp. هلبستن, رابستین.

بسر voy. سر.

بسرك bisrek, chameau mâle; ar. بشرك (voy. J. von Hammer, Denkschriften der Wiener Akademie VII, 5); t. بسرك (dromadaire).

*بسره bessíra, suc aigre de grappes, G.; syr. ܚܠܬܐ (ܚܠܐ).

بسك bisk, cheveux frisés, queue; bésk G., bi̯sk L.; p. بُسك (déminut. du bactr. puśa, comp. بوچ بژو).

بسك voy. مسك.

*بسكل biskül, houppe du tarbouch, S.; t. پُسكُل.

بسكوش voy. بشكوژ.

*بسلمه bésleme, serviteur, L.; t. بسلمه.

بسمار voy. بزمار.

بسمان voy. بسمام.

بسمله besmelé, au nom de Dieu (formule des Musulmans: bism-illah); ar. بسم الله.

*بسمه bsma, encens, G.; du pers. بسمه, وسمه.

بسو bisou, odeur de brûlé; bezót, tison G.; comp. p. آسغده.

بسه voy. بس.

بسیار voy. پرسیار.

بسیط besit, petite colline; ar. بسیط (plaine).

بش bech, étoile, marque blanche sur le front d'un buffle; bäzha, chanfrein blanc d'un cheval; bäzhíye, S.; ar. بيضه.

بشافتين bechawtin, délayer, détremper, broyer; bi̯šę̆vim, je broie, je frotte, L.; voy. هشافتين.

بشاق bechaq, épi; t. بشق, بشاق.

بشه bachqa, autre chose, hors, en outre; بشقه بشقه bachqa-bachqa, séparément; t. باشقه, بشقجه.

بشك voy. بسك.

بشكافتين, شكافتين, bechikaftin, chikaftin, découdre, défaire, décoller; voy. شكافتين.

بشكين bichkewin, bechikiwin, fleurir, éclore, se découdre; prés. 3. دبشكه dibichkiwé; parf. part. بشكفت bichkewt; infinit. بشكين bechkiwin, décousure; p. شكفتن, شكوفتن (بشكوفه); comp. شكين.

بشوفه bechouwé, derrière, en arrière; بشوفه آنين bechouwé anin, rapporter en arrière; بشوفه جوين bechouwé tchouin, suivre quelqu'un, abâtardir, dégénérer; بشوفه داين bechouwé dàin, restituer; بشوفه كتين bechouwé ketin, poursuivre, tomber sur quelqu'un; بشوفه كشان bechouwé kichan, reculer; بشوفه ماين bechouwé màin, rester en arrière; بشوفه هاتن bechouwé hatin, revenir, retourner, suivre; comp. برشو.

بشوك voy. كوربشوك.

بشيك bechik, berceau; بشيك كرتمه bechik kertmé, fiançailles des enfants, promesse de mariage au berceau; پيشك L. I, 98, 15; t. بَشِك, بشيك.

بصر besir, vue; ar. بصر; comp. بى بصر.

بصقون basqoun, surprise; t. بصقون.

بصمه basma, impression; t. بصمه.

بصير besir, prévoyant; ar. بصير.

بضا voy. بش.

بط bat, outarde, oie; ar. بط p. بت (voy. Adolphe Pictet, les Origines Indo-Européennes I, p. 394).

بطاغ voy, باتلاق.

بطال batal, vanité, nullité; بطال كرين batal kirin, annuler, abolir; بطال گريان batal gheriian, acagnarder; فكرا بطال fikr-a batal, pensée inutile; batál adjectif, vide, inutile; adverbe, en vain G.; bŭtāl Rh.; batal kem, je m'abstiens (d'une oeuvre), je me repose, G.; batal ce-kem, je rends inepte G ; batal ná kem, je continue G.; batal ná bit, irrévocable, G,; ar. بطّال (vulg. batal).

*بطالى batalia, omission, oisiveté, G.

*بطان batán, doublure, G.; batáni, toile à doublure, G.; ru battáni, revers d'un habit; batán kem, je double, G.; ru battáni dem, tourner, G ; ar. بطانه, plur. بطاين.

*بطرا bátera, ruant; häspe tei bátera, son cheval rue; on ne peut pas lui approcher, S.; ar. بطران.

*بطرحك be-terkhike, avec un seul jet, Ch. 352; ar. طرح.

بطرق voy. پطرق.

بطلين batelin, se lasser, parf. partic. batelí, il se lassa, S.

بطن beten, ventre enfoncé; ar. بطن.

بطيخ betikh, melon jaune; pe̯tį̆γ L.; ar. بطّيخ, syr. ܒܛܝܚܐ.

*بع ba, après, L.; comp. بعد.

بعجین beâdjin, crever; prés. 3. plur. دبعجین di-beâdjin; ar. بعج.

*بعد k. or. بعدازان ba'dazūn, après cela; du pers. بعد از آن.

بعضی, بعضك bazek, bazi, quelqu'un; بعضك ژوان bazek ji-van, quelqu'un d'entre eux; ar. بعض, بعضی.

*بغ bagh-av', bagh-áva, tortue de mer, G.; du turc بغه (d'où l'ar. باغه écaille) et de آبی (aquatique); géorg. ბაღა (tortue); comp. بق.

بغدا bagda, Bagdad, S.; ḥatta baγdāi, à, vers Bagdad, S.; anc. pers. bagdada (dans deux inscriptions assyriennes, voy. Ménant, Babylone et la Chaldée. Paris 1875, p. 130), p. بغداد.

بغدای voy. پیغمبر.

بغشاندین baghichandin, accorder le pardon; prés. 3. دبغشینه di-baghichiné; impér. 2. به بغن be baghin, plur. به بغنین be baghinin; parf. part. baghichand; verbe causat. de بغشین.

بغشین baghichin, pardonner, accorder, régaler; prés. 3. او دبغشه eoŭ di-baghiché; impér. 2. به بغش be baghich, plur. به بغشین be baghichin; parf. part. او بغشی eoŭ baghichi; part. passé بغشه baghichiié; هرکسك کو ژ من جی خاستیه من بغشیه herkesek kou ji min tchi khastiié min baghichiié, j'ai accordé à tout homme ce qu'il me demandait; t. بغشلامق, باغشلامق.

بغایده voy. فایده.

بفر befir, neige; قوی زیده بفر دبه qavi zidé befir di-bé, il neige beaucoup, G.; bafer tet, il neige (littér. la neige vient) G.; ghlomesk bafer, pelote de neige, G.; āshūt-a bafrē, avalanche, S.; (voy. اشیت); comp. برف.

بفر biwir, hache; bever, b,ver G., bivir Rh.; de la racine bar (fendre, percer); le w indique une forte aspiration du r; comp. برك.

بفی bewi, avec cela, avec lui; de فی (cas obl. de افی) et de ب, به.

بعی نفی bewi newi, bongré, malgré, volens nolens; partic. prés. de فایین (vouloir) précédé par به, ب et par la négation نه.

بق baq, grenouille; بقا رش beq-a rech, crapaud; دنگی بقا dengh-i baqa, coassement; t. بغه, voy. بغ.

بقا beqa, permanence, éternité; ar. بقا; comp. بی بقا.

بقال baqal, mercier; bakal, vendeur des fruits, G.; ar. بقال.

*بقرض bquerz, à crédit, prêté, Ch. 344; ar. قرض, précédé de ب, به.

*بقل baqyl, cresson, S.; ar. بقل.

بقلاوه baklava, pâte, feuilletage; ar. بقلاوه (voy. Berggren 265).

*بك beg, Beg, seigneur turc, L., Rh.; zaza Temír beg; t. بك.

بکچی bektchi, surveillant, portier; بکچی دانین bektchi danin, aposter; t. بکچی.

بکجتی bektchiti, guet, sentinelle.

بکر voy. باکره.

بکر bekir, chaland, acheteur; بکر هوری کرین bekir houri kirin, achalander; de کرین (acheter).

بکری bekri, ivrogne; t بکری.

بکزاده bekzadé, noble, fils d'un seigneur; les Kurdes appellent ainsi les Bohémiens vagabonds, qui chantent et dansent;

bekzada, descendant d'un pacha ou prince, G.: begzāda Rh.; p. t. بکزاده.

بکزاده‌ی bekzadeï, noblesse, amabilité.

بکسمت beksimet, biscuit; baksam G.; p. بکسمات, du grec παξιμάδι, chez Suidas: παξαμᾶς ὁ δίπυρος ἄρτος. ἔστι δὲ ἡ λέξις Ῥωμαϊκή.

بکوه voy. کو.

بکیام voy. باکره.

بکیر be-kir, brave; b'kēr, b'ker, digne, Rh.; b'kēr hātin, réussir, Rh.; p. بکار آمدن; comp. کار, کیر.

بگن کرین beghen kirin, approuver, plaire, choisir, بگن نه کر beghen ne-kir, il désapprouva; beganmíš kir, il se plut L.; t. بکنمك.

بگوتا begőta, parole, L.; de گوتن.

*بل bulu, mais, Rh.; ar. بل.

بلا, بلانی bila, bilani, soit, qu'il en soit; بلا وسان به bila vousan bé, que cela soit ainsi; بلا هاتی بیم bila hati bim, que je vienne (subjonctif); بلا ام هاتی بین bila em hati bin, que nous venions; بلا بیه bila bi-bé, porte; belá, quand même G.; belá tene, du moins, G.; ar. بلا.

بلا bela, malheur, avalanche; بلا آنین bela anin, porter malheur; بلا به سردا هات bela be ser-da hat, malheur vient sur ma tête; пелла P., belá L.; be hazár bela, avec mille fatigues L. I, 11, 9; bila Rh.; ar. بلا.

*بلاده mauvais, L. I, 101, 9 (mot persan).

بلاش belach, à bas prix, gratis; p. بلاش (de l'ar. بلا شیء).

بلاغ balag, buffletin; lit. bùlius (taureau) anglos. bulluca, angl. bullock.

بلاف belaw, en l'air, ce qui se perd en l'air; بلاف کرین belaw kirin, disperser, dissiper, casser: ای بلاف کری ei belaw kiri, dispersé; بلاو, inutile L.I, 102, 19; balava, ça et là G.; baláva kem. je disperse, je parsème G.; balāv kirin Rh.; bálá kerîe, il disperse. S., āsker baláva kem, je mets en déroute une armée, G.; sär-ē dib bälá ker, il cassa la tête de l'ourse (comme un melon) S.; براو دبوه. ils se dispersent, Ch. 331.

*بلالوك bálalūk, nom d'un arbrisseau. ar. harshim ou sfärjäl (coing) S., p. بل, suivi de الو.

بلان voy. دار.

*بلاوه balave, lavage de tout le corps. ce-kem baláve, je lave quelque chose. G.; bär bāláva χva, sur leur blanchissage, S.; comp. p بالودن.

بلبان beleban, vautour; t. بلابان (busard).

بلبان beleban, trompette.

بلبزك bilbezik, sorte de fleurs printanière.

بلبل bulbul, rossignol; belbél, blb'l G.; bilbíl L.; du pers. بلبل.

بلتنك, بلتف balatif, balatink, papillon, phalène.

بلچیم beltchim, feuille de chou, grande feuille.

بلد, بلدی beled, beledi, guide. p. بلد.

بلدان voy. بلدرجین.

بلدرجین byldirdjin, caille; baldán-e reš L.; t. بلدرجین.

بلز voy. لز.

بلسان balasan, روني بساني roun-i balasani, baume; belesán G.; ar. بلسان, du grec βάλσαμον.

* بلشين bällishin, surprendre, attaquer; aze be-bällishim sär ta, je te surprends, ar. بلش S.

بل صوغى bel-saoughi, rétention d'urine; t. بل صوقلغى.

بلعاندين beleandin, avaler; ar. بلع; comp. t. بلع اتمك.

بلغم balgam, flègme, pituite; ar. بلغم, du grec φλέγμα.

بلق belek, bigarré; belak, Rh.; bálaq, rayé, S; čāv-ē ta rāši balâk, tes yeux noirs et teints (la version arabe a mnáq-qāš) S.; ar. بلق.

بلقيتين belqytin, infecter, gagner une maladie contagieuse.

بلك belk, feuille; بلكى كلمى belgh-i kelemi, feuille de choux; بلكا توتونى belg-a toutouni, une feuille de tabac; balk, belg Rh.; belk avezár, feuilles de plantain; zaza vélgō (feuillage); bactr. vareka, p. بلك, برك; comp. برو, ورق.

بلكه, بلكو belkou, belké, peut-être, même, au contraire, plutôt; نه زبوى رانه بلكو زبوى بارانه ne jibouï paran-é, belkou jibouï iaran-é, ce n'est pas pour de l'argent, mais plutôt par amitié; bélki G., Rh., L.; byalkeh B., k. or. belkeh; p. بلكه.

بلكه beleké, champ de blé mêlé avec du seigle.

بلكى beleki, place où la neige commence à se fondre.

بلكه voy. بالكى.

بلكير belghir, bête de somme, cheval de charge; ده بلكيران ام دخوزين deh belghiran em dikhouzin, nous désirons dix chevaux; comp. بارگير.

* بللرز bile-lerz, tremblement de terre, G.

بللو bellou, action de manifester, de témoigner, ce qui est connu, ce qui a sa destination; بللو كرين bellou kirin, manifester, faire connaître; bellí nina, ce n'est pas sûr, G.; t. بللو.

بلم belem, huile de chènevis.

بلم belm, pelure.

بلند bilind, élevé, haut; blund Kl., bilint Rh., биленть P., k. or. belend; cï belénda, de haut, G.; belénda bit, il croît, G.; beléńd de-kim, je soulève, je suspends, L., impér. 2. بُلند بكا L. I, 99,15; pehl. بولند, p. بلند; comp. سربلند.

بلندای bilindaï, élevation, hauteur; beléndáia G., bilindī Rh.; p. بلندى.

* بلندبون blindebūna, hauteur, S.; de بلند et de بون.

بلنگاز belengaz, gueux, misérable, malheureux, de بلند et de گازى.

بلور bilor, cristal; belur, G.; p. بلور, du grec βήρυλλος (du scr. वैदूर्य) voy. Pott, Etymologische Forschungen II, 58, note. Weber, Indische Studien 13, 370.

بلور bilour, flûte; bulúl G.; bilyúr, bülūr, L., bilwar, flûte, chalumeau, R. I, 138; belúl bezium, je joue de la flûte, G.; ce mot semble être onomatopéique, voy. Pott, Hoefer's Zeitschrift II, 353.

بلوط voy. بلوط.

بلوغ bouloug, majorité; ar. بلوغ.

بلوك boulouk, troupe, multitude d'hommes ou d'animaux; t. بلوك, بولك.

*بله bala, gant de cuir gros, que porte le fauconnier, G.; p. بهله.

بله گلدی belé gheldi, enfant d'un autre lit; t. بله کلدی (il vint avec (la femme ou le mari)).

بلی beli, oui, certes; بلی درسته beli douroust-é, oui c'est vrai; بلی هر دوزی بریندارین beli her dou ji birindar-in, oui, ils sont même tous les deux blessés; ar. بلی.

بلیزتین voy. لیزتین.

*بلینان balinum, je mets en pelote, je faufile une robe; parf. part. baliné G.; scr. वल्, hollandais woelen (lier tout autour) anglos. vilan.

بلیور voy. بلور (flûte).

*بلیوف bilyuv, (dial. de Hedrus) boucle, L.

بم voy. برین (porter).

بم voy. پف.

بمعرفت voy. معرفت.

بن ben, corde, lien; بن فه کرین ben we-kirin, délier la corde; بن کشان ben kichan, tendre une corde; بن بادان ben badan, tordre une corde; بنی گورهی ben-i gourcï, jarretière; ben ba-dá, corde tordue, G.; bactr. bañda, p. بند; comp. بند.

بن voy. بنك.

بن byn, le fond, le bas; sous, dessous; دبندا dibynda, au dessous, au fond; بن ارض byn ard, navet, topinambour; بن پی byn pcï, plante du pied; بن بژنك byn bejink, menue paille qui sort dessous le tamis; بن جنگه byn tchenghé, menton, longe pour tenir la bride; بن جنك byn tchenk, gousset, le creux de l'aiselle; بن چیا byn tchiia, le pied d'une montagne; بن چنگی byn tchenghi, document faux; بن ستو byn stou, piédestal, pierre qui sert de base; بن سر byn ser, coussin, appui de tête; بنا گوش byn-a gouch, parotide (du pers.); بن سول byn sol, semelle; بن طاس byn tas, soucoupe, plateau; بی بنی bi byni, profond; ben dessous G.; bindáye, y compris, L.; ben ard, souterrain G.; ben-dareh, racine, Kl. (p. بن دار); bactr. buna, p. بُن; comp. لبن, بنی.

بنا bina, bâtisse; بنا جی کرین bina tchi-kirin, bâtir, fabriquer; ar. بنا.

بنّا benna, maçon, architecte; ar. بنّا.

بنارض byn-ard, pomme de terre, littér. souterrain; voy. بن.

*بناسه benase, offense, culpabilité, G.; pehl. وناس, p. گناه.

بناطار benatar fondement d'un bâtiment; de بنا et de طار.

بنا گوش byn-a gouch, la parotide; p. بُنا گوش, بُن گوش.

بنجرا byntchira, espèce de lampe, comp. بچبرا; de بُن et de جرا.

بند bend, 1) lacet, liasse, écharpe, بند کرین bend kirin, enregistrer; بندا مل bend-a mil, bras en écharpe; بندا شور bend-a chour, baudrier; بندا تفنگی bend-a toufenghi, bandoulière; 2) écluse, digue; بندا افی bend-a awi, digue; 3) un vers, S.; 4) à la fin des mots composés: qui lie; du pers. بند; comp. بن نافبند, سینه بند, سولبند, سربند (s. v. نافی).

*بندر bender, port, G.; du pers. بندر.

بندره banderé, pavillon, drapeau; de l'ital. bandiera.

بندق byndiq, noisettes; bendak G.; ar. بندق (du grec ποντικὸν κάρυον); comp. فندك.

بندك bendik, 1) boutons de veste; 2) bandek, faisceau, Rh.; p. بنده.

بندگه bendgheh, articulation, jointure de deux os; du pers. بندگاه, بندگه.

بنده esclave; بنده دییه bendé diié (votre) esclave a vu, c. à. d. j'ai vu; plur. بندگل L. I, 99, 13; du pers. بنده; comp. بنی.

بنده وار bendo-var, retard.

بنش benich, capote; benish, jupe de dessus, chez les hommes faite de drap, chez les femmes de satin; les manches s'étendent jusqu'au coude, G., R. I, 287, 289; ar. بنش.

بنفش benewch, violette; benefsca G.; rengh benefsca, violet, G.; pehl. ونوشه, p. بنفشه.

بنك benk, temps favorable; du pers. بنك, confection, électuaire des feuilles de chanvre enivrant, puis: stimulant, appât; on dit en Turc بنك ويرمك pour: allécher.

بنك benek, écaille; بنکی ماسی deranin benek-i masii, ôter l'écaille à un poisson; t. بنك (taches sur la peau des animaux).

*بنك benek, satin, G.; du pers. بنك,

بنك benk, dár-i beńk, tamarin, L., dar-i ben, R. I, 143; zaza váš-i beńg; p. بَنَك, بَن (grain de tamarin).

بنگر byn-gher, terrain plat.

بنگه benghé, vaste, large.

*بنگه banga, colline, Rh.; scr. वङ्क (courbure, sinuosité d'un fleuve) goth. vaggs (comp. Diefenbach I, 127).

*بنگه banga, blanc, Rh.; probablement de l'ital. bianco.

بنگه binghé, fondements, terrain plat; بنگه داین binghé dàin, asseoir des fondements; p. بُنگاه, بنگه.

بنگی benghi, passionné, adonné à; p. بنگی (adonné à prendre du Haschisch).

بنوشت benoucht, mastic, résine; بنوشتا رش benoucht-a rech, poix; بنوشتی حامی benouchti tchami, arbre qui produit le mastic; benusht, gomme pour chiquer, Rh.; benist kasuván, résine de tamarin, gomme, G.; بناست.

بنی beni, chaînette d'or ou d'argent, qu'on met au cou; de بن (lien).

بنی beni, serviteur, esclave (terme de politesse); anc. pers. bãdaka, p. بنده.

*بنی beni, esclavage, G.; p. بندگی.

بنی beni, enfant; بنی ادم beni adem, espèce humaine, les hommes; beni Isra'íl, les enfants d'Israël, L. I, 30, 5; ar. بنی اسرایل, آدم بنی.

*بنی beni, fond d'un vase; sédiment; au fond, au bout G.; benni, au fond, Kl.; eẍ ser ahhta beni, du commencement jusqu'à la fin. G.; béni, sur, L. II, 125a; zaza bi̯ne, bi̯ni (sur); de بُن, p. بنه.

بنیاد bouniad, descendance; binyāt, fondement Rh.; beniát iek, consanguinité G.; beniát ce-kem, dem, je pose les fon-

dèments G.; ahhta beniát ƙarab kem, je démolis une maison G.; p. بنیاد, بنداد.

بنيتى beniti, servitude; de بنى (esclave).

بنيرين voy. نيرين.

بنيك be-nik, près, auprès.

بو bou, avec, pour; دا بو من da bou min, il me donne; bu ta, à toi, G.; bo χo helgírim, je prends pour moi, L.; bo, pour Rh.; nevesia be-ka bu ma, prie pour nous, G.; ƙeíra bu qodé ce-kem, je fais une chose agréable à Dieu, G.; bu ammo, en général, G.; bu kéif-a q̈o, d'après mon plaisir, G.; hăte hęv bu χátire, il était prévenant L. 2, 111^b; bu ciu nina, c'est sans profit, G.; bu qo, de soi-même G.; az bu qo, moi-même G.; au bu qo, lui-même G.; bu q̈o stínum, je m'approprie, G.; bu q̈o zapt kem, je m'empare G.; bu q̈o boghrum, j'apprends G.; bu q̈o báhhkovum, je murmure G.; اوا هن بو من eoua hene bou myne, vous êtes avec moi, Ch. 323; comp. با, به.

بو bou, il fut, il a été (voy. بوين); بو كو bou kou, il fut que, il arriva que.

بو voy. بويه.

بوارد voy. بورين.

بوبلات boubelat, 1) tourbillon, 2) malheur, punition du ciel; comp. le mot suiv.

بوبلزك بوبلس boubelizk, boubelis, tourbillon, trombe; la syllabe بو semble être identique à با (vent), grâce à une prononciation sourde; la seconde part rappelle l'isl. bylr (tourbillon); comp. le géorg. ბორბალი.

*بوتك botek, gouttière, bois creux du toit, G.

*بوته búta, creuset, G.; p. بوته.

*بوجك boeǰík, chenille, L.; t. بوجك.

*بوچ bōč, queue (du renard) L. 1, 38, 8; arm. պոչ, scr. पुच्छ; comp. بژو, بسك, بوجك.

*بودن بودن, battre, P.; russe бить; comp. پرپتين.

بور bor, trompette, tambour; voy. بورى. p. بورى, بورو.

بور bor, gué, passage; bōr, borī Rh.; p. گذار; voy. بوهر, دست بورى, رابورى.

*بور zaza búer, brun; scr. बभ्रु, p. بور.

بورا boura, beau-frère, frère de la femme par rapport au mari; burā Rh.

بوراندين bourandin, traverser; enfiler, passer le fil; verbe causatif de بورين.

بوربور borbor, braillement; mot onomatopéique; comp. بورين.

*بورچ bōrǰ, rameau, L.; comp. t. برج (gui), géorg. ბორკვლები (branche) ბურჯგი (branche fourchue).

بورغى bourghi, vrille, tire-bouchon; بورغى تيرا كربن bourghi tira kirin, visser; t. بورغى.

بورق voy. پورق.

بورمه bourmé, vis; t. بورمه

بورن اوتى bouroun oti, tabac à priser; بورن اوتى كشان bouroun oti kichan, priser; bornúti G., bornut Rh.; t. بورن اوتى.

بورى bori, mugissement; mot onomatopéique.

بورى bori, trompette; plur. bōriáń L.; voy. بور; p. بورى.

بوريده bouridé, limailles; بوريده زر bouridé zer, limailles d'or; بوريده زيڤ bouridé ziw, limailles d'argent; ar. برادة.

برين borin, mugir, brailler; borīn,

burīn Rh.; de بوری, arm. (dial. de Mouch) բուրի, Patkanof, матеріалы для изученія армянскихъ нарѣчій, p. 58.

بورين bourin, passer; prés. او دبوره eoŭ di-bouré; impér. 2. به بور be bour, plur. به بورين be bourin; parf. part. او بوری eoŭ bouri; partic. passé بوريه bouriié, passé; conjonct. bilani ser-i mehi be-bouritin, que la nouvelle lune se passe, après la nouvelle lune; دبوره dibouré, passager, ce qui passe; زمانی بوری zeman-i bouri, temps passé; زی بورين ji bourin, se dessaisir; boorum, je passe, 2. 3. boorit, parf. part. boor, G.; borīn, burīn, pardonner (laisser passer) Rh.; parf. 1. plur. häl-bōrin, nous passâmes, S.; بوروم را, j'avais passé (des jours) L. 1, 101, 19; voy. بوهرين; verbe dénomin. de بور (gué); comp. هلبورين.

بوز, بوز boz, poz, nez; بوزی خوه پاکژ boz-i khe pakij ké, mouche ton nez; pōz, bouche, S.; p. بوز.

بوز boz, gris, blanc, fauve; هسپی بوز hesp-i boz, cheval gris; t. بوز; comp. شیمبوز, سور بوز.

بوز bouz, glace; t. بوز.

بوزباش bozbach, bouillon.

*بوزمش bōzmíš būm, je suis gâté, ruiné, L. 1, 31, 1; t. بوزمش.

بوست bost, plur. بوستان bostan, paume, palme, mesure; bost, bohst G.; bactr. vitaśti, p. بدست; voy. بهست.

بوستان boustan, potager; bstán-e trí, vigne, G.; du pers. بستان.

بوش boch, beaucoup, nombreux; عسکر هات قوی بوشه asker hat qavi boch-é, beaucoup de troupes sont arrivées; بوشه boch-é, c'est beaucoup, il y a beaucoup; bofka (lisez bofsca) G.; ar. بَوْش.

*بوش bosc, vide G.; t. بوش.

*بوشلانمش bošlanmíš ná-ke, il ne cesse pas, L. 1, 9, 2; t. بوشلانمش.

*بوغاز bōγáz, gorge, gosier, L.; t. بوغاز.

*بوغچه bokcia, valise, paquet; t. بوغچه.

بوغه boga, taureau; بوغه لچیلکی پری boga li-tchileki peri, le taureau saillit une vache; t. بوغا.

بوك bouk, belle-fille, bru, fiancée; buik Rh.; scr. वधू, pehl. بیف (Sohrabji 7), p. بیو, بیوك, بیوك; comp. بربوك.

بوك bouk, jeune arbre, touffe d'arbrisseau; comp. l'allem. buche (Diefenbach I, 253).

*بوکزینی bokusini, feutre, L.; t. بوغارلق.

بولی boli, abondance; du turc بول (abondant).

بوم boum, chouette; búmi G.; bŭm-i kōčán, hibou cornu, L.; bŭm-i šĕvi, chouette, L.; zaza bum; p. بوم (mot onomatopéique, Pott, Etymologische Forschungen II, 2, 1139).

بوم voy. بون, بوين.

بون boun, être, voy. بوين; ce mot sert à former des substantifs abstraits, comme تيبون, بربونی, بلندبون, بريبون, كالبون, فرهبون, شاهبون, دريژبون, هشكبون.

بوهر buhur, gué, passage; voy. بور, بهر.

بوهرين buhurin, passer, traverser; prés. 3. دبوهره di-buhuré; parf. part. او بوهری eoŭ buhuri; ce verbe est

identique à بورین; le h remplace le ذ du pers. کُذشتن; voy. بهارتین.

بوی boï, race; t. بوی.

بوی voy. زبوی.

بویا boia, teinture; t. بویا.

بویاجی boiadji, teinturier; t. بویاجی.

بویاغ boiag, teinturerie (nom verbal du turc بویامق).

بویدا be-vi-da, là bas; de وی (formatif du pronom او, اوی) précédé par ب, به et suivi par le suffixe du locatif.

بون, بوین boun, bouin, être, devenir; prés. از دبیم ez di-bim, تو دبی tou di-bi, او دبه eou di-bé, plur. هون, ام دبتین, وان دبین, em, houn, van di-bin ou di-bitin; fut. به بیم be-bim etc.; دخوازم به بیم di-khazim bibim, je veux être, دخوازی به بی di-khazi bibi, tu veux être etc.; impér. 2. به به bi-bé, 3. بلا به به bila bi-bé, qu'il soit; plur. 1. به بین bi-bin, soyons, 2. به بین bibin, 3. او به بین eou bi-bin; conjonct. ogour bitin, sois heureux; bitin, qu'il soit; eoŭ-ji na-bitin, cela ne se peut pas; mouqaied di-bitin, il sera attentif; prétér. بوم boum, je fus, بوی boui, بو bou, plur. هون, ام em, houn, eoŭ bouin; او بوین prét. défini دبوم di-boum, j'étais, etc.; parf. partic. او بو, ته, من min, te, eoŭ bou, plur. وان بو, وه, مه me, ve, van bou, ils ont été; parf. بومه bou-mé, j'ai été, بوی bouï, بویه bouié, plur. ام بونه em bou-né, هون بوین houn bouin, او بوینه eoŭ bouiné, plusqueparf. بوی بوم boui boum, j'avais été, بوی boui, tu avais été, بوی بو boui bou, il, elle avait été; plur. بوی بوین boui bouiin, بوی بون boui boun, بوی بوینه boui bouiné, partic. prés. بوی boui, part. passé بو, بویه bou, bouié; او بو eoŭ bou, cela a été; او نه بو eoŭ ne-bou, cela n'a pas été; conditionel: حقی دوان ببویا haq-i divan be-bouia, s'ils avaient le droit; اگر تو عاشقی من بویای به نیك یکی دنی زنی زبوی چه دجوی egher tou achiq-i min bouiaï, be-nik ieki dini jini jibouï tchi di-tchoui, si tu étais épris de moi, pourquoi cours tu après une autre femme? ای بوی بو ای جوی جو eï boui bou, eï tchoui tchou, ce qui est fait, est fait; infinit. نه بونا حکومتی ne boun-a houkoumeti, anarchie; بوینی bouini, l'action de devenir, d'être; chez Garzoni· prés. az debúm, búm, tu debit, bit, av debit, bit, plur. am debum, bum, ungho debit, bit, vvan debit, bit; impér. 2. debit, bit (sing. et plur.); prét. az bum, tu, av bu, plur. am bum, ungho, vvan bu; plusqueparf. az kan bú, tu kan bú etc.; parf. 3. sing. búia; conditionel (optatif): kvzi az bum, kvzi tu, av bu; plur. kvzi am bum, kvzi ungho, vvan bu; chez Lerch: prés. debím, debí, dibé, plur. bin; fut. bi-bím etc.; impér. 2. be, plur. 3. bin (1, 24, 12) parf. part. min bū, tę bū, 3. bū, debū́, négat. tu-ne-bu, il ne fut pas 1, 23, 7; prét. ęz būm, tu bú'i, plur. 3. būn, čę̄-būn, sont créés 1. 31, 8; plusquep. 3. bu-bu 1, 23, 5, parf. 3. búye 1, 7, 7; 14, 13; chez Rhea: fut. az dē bim, tu dē bī, au dē bīt; plur. am, hun, wān dē bin; impér. ba, plur. bin; prét. az būm, tu buī, au

bu, plur. am, hun, wan bun; plusquep. az bu bum etc.; parf. az bu-ma, tu bu-ī, au buy-a, plur. am, hun, wan buna; condit. az dē bā-ma, tu dē bā-ī, au dē bā, plur. am, hun, wan dē bāin; chez Chodzko: fut. de-boum, de-boui, de-bou, plur. debouine, aoua de-boun, aouan deboun; impér. 2. به به, 3. بی به, plur. 1. 2. 3. به بین be byne, prohib. مبه me-bé; prét. boum, boui, bou, plur. بوین bouine, بون, بوون bououn, boun, 3. boun; plusquep. bou boum etc.; condit. من بوم آیه myne boumaié, 2. اکْر تو بویایه eguer to bouiaié, 3. اکْر او بویایه eguer aou bouiaié, plur. 3. اکْر دبویایه eguer de bouyaié, négat. اکْر او نبویایه eguer aou nebouiaié; chez Socin: prés. 3. au bāya, plur. am, hun, au bāna; impér. tu bē, plur. bin; prét. az būm, tu būi, au bū, plur. am, hūn, au būn; bactr., anc. pers. bū, p. بودن; comp. رابون, روبون, فه بون, لی بوین, هلبوین, هین.

بویندرق bouioundourouq, joug; t. بویندرق.

*بویه, بو bú, búia, assez cuit, mûr, G.; c'est le partic. passé de بوین, p. بوده; comp. نابویه.

به bé, préfixe du futur et de l'impératif; voy. ب.

به bé, vers, avec, par, à (préposition); به مرا bé mera, à moi; به ترا bé tera, à toi; به ویرا bé vira, à lui; به مران bé meran, à nous; به وه را bé vera, à vous, بوانرا be vanra, à eux; voy. ب.

*به be, mauvais; p. بد voy. بخت.

به, بی beh, bi, coing; p. به pehl. بیه.

بها beha, prix, valeur; بهایه behàié, cela est cher; بها کرین beha kirin, faire le prix; بها برین beha birin, apprécier; ژ بهای زیده خواستین ji behài zidé khastin, surfaire, demander au dessus du prix; بها زانین beha zanin, apprécier; به بها be-beha, au prix; بها تژی beha teji, au prix juste, juste valeur; boháye, cela est cher, L.; scr. वह्न, pehl. وها, p. بها; comp. بی بها.

بهار behar, printemps; بهاری پاشی behari pachi, les derniers jours du printemps; buhár L., behr G.; aussi: herbage printanier, S.; bactr. vañri, pehl. وهار p. بهار.

بهار bahar, épice; بهار دانین bahar danin, épicer; ببهار be-bahar, épicé; ar. بهار.

بهارتین, بهورتین behartin, buhurtin, passer le temps, s'amuser, transférer; تو د دلی مه بهورتی tou di dil-i me buhurti, tu passas dans mon coeur, c'est-à-dire: je t'aime; بی بهارتین peï behartin, courir après les amusements; دگّل هڤ بهارتین digel hew behartin, cohabiter; dans le dialecte de Soleimanié: رام بوارد ra-m board, je suis quitte, Ch. 343; رای بویرد ra-i bouird, il fut quitte, Ch. 343; bactr. vī-tareta, anc. pers. viyatarayam, pehl. وترتن, p گذشتن, maz. وأرتن (vaōrten, impér. بکارزی, Beresine); comp. گهوستین.

بهاره behare, blé de printemps; bahara, espèce de blé semé dans le printemps et exigeant une irrigation artificielle, R. 1, 134; p. گندم بهاری.

بهاندین behandin, trancher, couper d'un seul coup.

بهانه behané, prétexte; p. بهانه; comp. مهانه.

بهتان bouhtan, avanie, calomnie; بهتان کرین bouhtan kirin, calomnier; bokhtān Rh.; ar. بهتان.

بهتانکر bouhtan-ker, calomniateur.

بهجه behdjé, behdjet, belle âme, beauté; بهجه ژوی به درکت behdjé ji vi bederket, elle perdit sa beauté; بهجه ژ وی جو behdjé ji vi tchou, elle rendit son âme, l'âme s'envola; on dit aussi بهجت behdjet; ar. بهجة.

بهر behr, part, portion; بهرا من behr-a min, ma part; voy. باره.

بهر boor, connivence, rémission, G.; voy. بوهر, بور, بربهر.

بهر buhir, ce qui s'est passé; de بهرین; comp. سربهرك.

*بهرتاندین behürtándin, s'écouler; parf. part. de-behürtánd, s'était écoulé, L. 1, 16, 10; verbe causatif de بهارتین, بهورتین.

بهره bahré, dîme, impôt de la dixième; du pers. بهره.

بهرین buhirin, passer, se passer; prés. از دبهریم ez di-buhirim; parf. part. او بهری eoŭ buhiri, il a passé; comp. بوهرین.

بهست buhust, paume, mesure; voy. بوست.

بهستی behisti, perception.

بهستین behistin, entendre, écouter; prés. 3. دبهه di-bihé; impér. 2. به به be-bih, plur. 2. به بهین be-bihin; parf. part. بهست behist; part. passé بهستیه behistiié; حسو وره کانی ته جه دی و چه بهست haso veré kani te tchi di ve tchi behist, Haso, viens, voyons, qu'as tu vu et qu'as tu entendu? chez Garzoni parf. part. 2. sing. négat. ta na biist, tu n'as pas entendu; chez Lerch: bīst, négat. nábiste, elle n'a pas entendu; chez Rhea: prés. b'hēm, impér. 2. bēhē; chez Socin: fut. bebhísem; impér. bebhísa, prét. az bihístem; k. or. impér. ببیه be-beieh, infin. بستنه bistneh; les formes du futur et de l'impératif, que donne M. Socin, montrent un s inorganique qui s'est glissé du prétérit dans le thème du présent; bactr. bud (le d de cette racine devint h); comp. نبهستی, فه بهین.

بهشت behicht, paradis; baehsct (pron. bahecht) G., b'hasht Rh., k. or. behiš; bactr. vahista, p. بهشت.

به عقل voy. عقل.

بهف, بهڤرا behew, behewra, ensemble, avec; accord, union; بهف بوین behew bouin, être d'accord; بهڤرا فخورین behewra wekharin, boire ensemble; comp. ڤ, de ف, précédé par ب, به

بهڤیر be-hewir, pain azyme.

بهن behin, haleine, parfum; moment, instant; بهنا بیر بلاف کرین behn-a pir belaw kirin, repandre une mauvaise odeur, empuantir; بهن تیتن behin titin, répandre une odeur; بهنا خوش behn-a khoch, bonne odeur; بهن فره behin fereh, longue haleine, c'est-à-dire flegmatique; ژ من بهن فرهتر مرف نابه ji min behin fereh-tir mourouf na-bé, il n'y a personne plus retenu que moi; بهنا وی قنجه behn-a vi qendj-é, cela sent bon; بهن تنگی behin tenghi, de courte haleine; براستی تو مرفکی بهن تنگی be-rasti tou mourou-fek-i behin tenghi, en vérité, tu es un

homme très susceptible; به بهن be-behin, 1) parfumé, 2) doucement (littér. en souffle); بهنکی بسکینین behneki be-sekinin, attendez un moment; بهنا بسکینه وره behina be-sekiné veré, arrête toi un instant et viens; بهنا من چکیا behn-a min tchikiia, ma respiration s'arrêta; بهنا ز دفی behna ji dewi, haleine, l'air de la bouche; بهنا بیر ز دفی behn-a pir ji dewi, haleine puante; بهن هاتین behin hatin, exhaler, sentir l'odeur; بهنکی behneki, un moment, un instant; behn boghrum, je respire, G.; been sahht kem, j'ai une moleste haleine, G.; ex men been ghení tet, une odeur puante provient de moi, G.; пуимъ P., bien R., خوش بین L. I, 101, 3; bihnäk, un moment, S.; bēn Rh.; du bactr. bud (à l'aide du suffixe n).

*بهنیژ beenís, éternument G.; p. اشنوسه, angl. sneeze.

بهنیژین behnijin, éternuer; beenísum, j'éternue, parf. part. beeníst G.; verbe dénom. de بهنیژ; comp. نینین.

*بهور bohŏr, tempête, orage, L.; ce mot semble être dépravé du grec βορέας et du slave bura.

*بهوشتن boosium, je me fonds; 2. 3. boosit; parf. part. boost G.; infin. bhoshtin Rh.; bactr. tač + vi (comp. vītaχti dégel), p. گداختن (prés. گدازم).

بیوك, بهوك bihouk, biouk, saule (arbre); comp. بید.

بهیتی behiti, stupéfait, ébahi, éperdu; admirateur.

بهیتین behitin, se troubler, s'embarrasser; ar. بهت.

بهین behin, s'égrener; prés. 3. بهیه behiié (le blé) s'égrène; bahīn, torréfier, Rh.; grec φώζω, lat. foveo (voy. Pott, Et. F. II, 2, 256).

بی bi, sans; بی ته bi té, sans toi; بی سر و پی bi ser ou peï, sot (sans tête sans pieds); bé G. L., бїй P., bī, bē Rh.; zaza bye, bactr. apa, pehl. اپی, p. بی.

بی bi, veuf, veuve; scr. विधवा, p. بیوه; voy. بیه.

بی voy. بید.

بی ابور bi-abour, sans pudeur.

بی ادب bi-edeb, déshonnête; du pers. بی ادب.

بی ادبی bi-edebi, inconvenance; du pers. بی ادبی.

بیار beiar, friche, terre qui n'est pas cultivée; baiár, stérile G., baiyār, désert Rh.; ar. بائر.

بی اسلوب bi-ousloub, grossier, impoli.

بی اصل bi-asl, fabuleux.

بی اف bi-aw, aride; bactr. vīāpa, p. بی آب.

بی افاهی bi-awahi, dépeuplé.

بی امکان bi-imkan, impossibilité.

بی امنیت bi-emniiet, inconsolable.

بی امودی, بی امیدی bi-oumoudi, bi-oumidi, désespoir.

بی امینی bi-emini, inconsolable.

بیان beian, manifeste, clair; بیان کرین beian kirin, manifester, témoigner; ar. بیان.

بی اندز bi-endaz, intempérant, démesuré; او مرفی بی اندازه eoŭ merifi bi-endaz-é, c'est un homme intempérant; p. بی اندازه.

بی انسیت bi-ounsiiet, insociable.

بی انصاف bi-insaf, injuste; be-ansaf G.; p. بی انصاف.

بی انصافی bi-insafi, iniquité.

بیانی beiani, manifestation.

بیانی biiani, étranger, ordinaire, vulgaire; beanya, bīyānī Rh.; p. بگانه (de la racine scr. वा, Pott, Et. F. I, 713).

بی اوغور bi-ogour, funeste, sinistre.

بی باك bi-bak, intrépide; du pers. بیباك.

بی باور bi-baver, incrédule.

بی بخت bi-bekht, infortuné; bē-bakht, perfide, G. Rh.

بی بز bi-bez, un cheval qui court peu.

بی بصر bi-besir, imprévoyant; p. بی بصر.

بی بقا bi-beqa, périssable, passager.

*بیبون baibún, fleur de jardin, syr. baibûnto, rouge? S.; comp. بابونه.

بی بها bi-beha, impayable; p. بی بها.

بیبی voy. ببك.

بی پار bi-par, sans part; بی پارکرین bi-par kirin, frustrer.

بی پروا bi-perva, courageux, qui n'a pas de crainte; بی پروا نشاندان bi-perva nichan-dan, braver.

بیپروای کرین bi-pervài kirin, effronter, s'exposer.

بی پیر bi-pir, obscène, sans honte; littér. sans vieillard habile pour mettre quelqu'un dans le bon chemin; p. بی پیر.

بی پیشن bē-pēshin, sans souffle, calme, Rh.

بی پیمان bi-piwan, immense.

بیت beït, distique, vers; ar. بیت.

بی تاب bi-tab, impuissant; du pers. بیتاب.

بی ترتیبی bi-tertibi, confusion, désordre; de بی ترتیب (voy. ترتیب).

*بی ترسا bi-tersá, sans peur G.; be-tersá qodé, malfaiteur, G.

بی تغایر bi-tegaiour, invariable.

بی تفاق bi-tefaq, désaccord, mésintelligence.

بیتك bitik, modèle d'écriture, amulette, talisman; mongole بیتك.

بی توبه bi-tobé, sans conscience, impénitent.

بیته voy. هاتن.

بیتین bitin, tamiser; p. بیختن, pehl. وبختن.

بی جایز bi-djaïz, illicitement.

بی جنس bi-djins, de mauvaise race.

بی جه bi-djih, cosmopolite; p. بی جا.

بی جاره bi-tcharé, irrémédiable; p. بیچاره.

بی جاغ bi-tchag, pas opportun.

بی جاف bi-tchaw, imprévoyant.

بی حاصل bi-hasil, infécond (d'un terrain).

بی حال be-ahhl, pauvre, G.; p. بی حال.

بی حد bi-had, sans bornes; du pers. بی حد.

بی حرکت bi-hereket, immobile.

بی حس bi-hys, privé du sentiment.

بی حساب bi-hisab, 1) sans nombre, infini, 2) be-asab, peu estimé G.

بی حسب bi-hisib, sans nombre.

بی حق bi-haq, injuste; be-ahhk, injustice, G.

بی حیا bi-heia, sans pudeur, obscène.

*بیخ бихъ, racine, P.; du pers. بیخ.

بی خبر bi-khaber, à l'insu; p. بی خبر.

*بی خدام be-qodám, sans protection, G.

*بی خم be-kama, apathique, G.; p. بی غم.

بی خو bi-khou, ayant un mauvais caractère.

بی خواستین bi-khastin, sans vouloir.

*بی خودی bē-χvadī, sans maître; čák-ē bē-χvadīa, armure sans maître (sur le champ de bataille) S.

بی خوی bi-khouï, une chose abandonnée.

بی, بید bi, bid, saule; Bee-stan, nom d'un village au nord-ouest du lac Zeribar, Rich I, 174; bactr. vaeti, p. بید; voy. شوربی.

بیدا bi-da, orphelin de mère.

بی داد bi-dad, injustice; du pers. بیداد.

بیدر bider, aire, endroit où l'on bat le blé (en Orient on ne bat point le blé, on l'écrase avec une planche garnie de fer, et traînée par des boeufs); bēndär S.; voy. سر بیدان; ar. بَيْدَر.

بی درمان be-derman, incurable G.; du pers. بی درمان.

بیدروان bider-van, vanneur, moissonneur.

بیدست bi-dest, un cheval qui ne se laisse pas attraper; maladroit, involontaire.

*بی دستور be-dastúr, clandestinement, sans permission, G.

*بی دست نوژی be-dest-nevesia, pollution, ejaculation; littér. incapable de joindre les mains pour prier, à cause de l'impureté, G.

بی دقت bi-diqet, inadvertance.

*بی دل be-del, à contre-coeur, ingrat, G.; du pers. بی دل.

بی دماغه bi-demaghé, indisposé légèrement.

*بید مشك bīd-mišk, tisane de fleurs de saule, espèce de sorbet, Ch. 345; du pers. بید مشك.

بی دنك bi-denk, silence; بیدنك کرین bidenk kirin, imposer silence à quelqu'un; be-denk, pacifique, patient, G.

بی دوام bi-devam, bizarre, fantasque.

بی دی bi-di, orphelin de mère; voy. بیدا.

بی دین bi-din, impie; be-dine, incroyant, G.

بی ذهن bi-zouhoun, maigre, sans graisse.

بیر bir, mémoire, souvenir; ژبیر بوین ji-bir bouin, perdre le souvenir; ژبیر جوین ji-bir tchouin, se perdre du souvenir; ژبیر کرین ji-bir kirin, oublier; ژبیر کرین ji-bir we-kirin, désapprendre; از ته زبیر دکیم ez te ji-bir di-kim, je t'oublie; هون زبیر مکین houn ji-bir me-kin, n'oubliez pas; بیر هاتن bir hatin, venir au souvenir; دبیر ماین di-bir màin, conserver la mémoire d'une chose; bira le inum, je rappelle, je fais souvenir, G.; l'bīr enān, Rh, l'bīr kirin, id. Rh., bira men tet, je me souviens (littér. le souvenir me vient) G.; s-ber bezium, je radote, G.; voy. بر; p. وبر, بیر.

بیر bir, poche du côté du sein; تشتك دبیریا مندا تونه tichtek di-biriia minda touné, je n'ai rien sur mon sein; comp. بریك.

بیر bir, puits; بیر پاکیژ کرین bir pakij kirin, curer un puits; ar. بِئْر.

بیر byr, pelle, rame, aviron; bēr Rh., bēr, alêne, S.; p. بیل; voy. بر.

*بیر bīr, métier de tisserand, G. Rh.; bir kem, je tisse, G.; bir-ker, tisserand, G.; comp. در (tapis) et le pers. بیر.

بی رابط bi-rabit, massif, grossier.

بیراق baĭraq, étendard, drapeau, bīrak Rh.; du pers. بیراق.

*بیراقدار zaza beirak-dár, porte-étendard; du pers. بیراقدار.

بی رای bi-reĭ, indûment; p. بیرای.

بی رحم bi-rehm, impitoyable.

بی رق bi-rew, accul, lieu sans issue.

بیرمه bērmé, étang, bassin d'eau, S.

*بی رنك berengh, pâle, G.; p. بیرنك.

بی روح bi-rouh, sans vie.

بیروژ birow, dartre; p. بریون, گریون; comp. بروژ.

بی رون bi-roun, maigre, sans beurre; اف پرنج بیرونه ew pirindj bi-roun-é, ce riz est sans beurre.

بی روناهی bi-rounahi, obscur.

بی ره bi-reh, sans barbe.

بیری biri, enclos où l'on trait les vaches et les brebis; جونه بیری tchouné biri, on est allé à l'enclos (pour traire les vaches).

بیریتی biriti, absurdité; de ری (voie); comp. p. ببراهی.

*بی ریز be-resa, étrange, singulier, G.

بیریوان biri-van, celui ou celle qui trait les vaches.

بیز biz, estomac, appétit.

بیزار bi-zar, muet.

*بی زحمت be-zahhmet, facile, G.

بیزمان bi-ziman, muet; p. بیزبان; voy. بی گوه.

*بی زواج bē-zavăj, non marié, S.

بیژ bij, alêne; t. بیز, بز.

بیژ bij, bâtard; bizi G.; sah en pizi sah, coquin, littér. chien et bâtard de chien, G.; t. بیج, gil. بیج; comp. بز.

بیژن bi-jin, veuf; be-žin L., bē-zhin Rh.

بیژن, بیژنك bijin, bijink, tamis, van, بیژن کرین bijin kirin, tamiser; ز بیژنك ji bijink derbaz kirin, sasser, passer par le tamis; bēzhink Rh. de بینیس.

بیژی biji, éveillé, soigneux; un vaurien, un terrible enfant; voy. بیژ.

بی ژی bi-ji, éphémère, prématuré.

بینست voy. بست,

بیستن voy. بهستن.

بی سر bi-ser, tête tranchée; بی سر و پی bi ser ou pé, sans tête et sans pieds, monstre; بی سر و شون bi ser ou choun, perdu sans laisser aucune trace; kāle be séri, la grande ourse (littér. le vieillard sans tête) L.; p. بی سر.

بیسو voy. پسو.

بی سوچ bi-soutch, sans faute, qui n'est pas coupable.

بی سوز bi-soz, incomparable, ineffable

بی شبهه bi-chubhé, indubitable.

بی شخول bi-choukhoul, inoccupé, oisif; comp. بی شولی.

بی شرم bi-cherm, impudent; be-scierma, éhonté, G.; p. بیشرم.

*بی شریعت be-scériāt, injustice, G

*بی شك be-sck, indubitable, G., бизекь, P.; p. بیشك.

بی شولی bi-chouli, vacances.

بیشه biché, forêt; beše, P. Kl. R., bactr. vareša, pehl. ویشك, p. بیشه.

بی شیار bi-chiiar, friche, terre qui n'est pas cultivée.

بی صبر bi-sebr, impatient; du pers. بی صبر.

بیصبری bisebri, impatience.

بی صداقت bi-sedaqet, sans conscience.

*بی ضرر be-zerer, pacifique, doux, G.; bē-zarar, sans être endommagé, Rh.

بیطار baïtar, médecin vétérinaire; لی اوبا محو بیطارکی جی هیه li oba meho baïtareki tchi heié, dans le champ de Meho il y a un bon vétérinaire; bētár, maréchal ferrant, S.; ar. بیطار.

بی طالع bi-tala, infortuné; be-tālā G.

بی طب bi-teb, ayant un mauvais caractère, intraitable.

*بی طبیعت be-tabiāt, revêche, inculte, G.

بی طرز bi-terz, irrégulier.

بی طعم bi-tam, fade, sans goût; بی طعم کرین bi-tam kirin, rendre fade.

بیطعمی bitami, insipidité.

بی عار bi-ar, sans honte, obscène; du pers. بی عار.

بی عدالتی bi edaleti, iniquité.

*بی عرض bi-ārz, sans honneur; be-ārz ce-kem, je déshonore, G.

بی عقل bi-aqil, imprudent; du pers. بی عقل.

*بی علاج be-ālág, incurable, G.

بی عیب bi-âib, sans défaut.

*بی غازنده be-ghazenda, calme, doux, G.

بی غرض bi-garez, désintéressé; du pers. بی غرض.

*بی غفران be-ghofrán, impardonnable, G.

بی غلطی bi-galeti, infaillible.

بی غم bi-ghem, sans souci; comp. بی خم.

بی غور bi-ghour, malheureux; abrégé de بی اوغور.

*بی غیره, بی غیرت be-ghira, be-ghiréta, insouciant, indolent, G.; du pers. بی غیرت.

بی فایده bi-fàidé, inutile; du pers. بی فائده.

*بی فصل bē-fasal, innombrable, Rh.

*بی فکر be-feker, maladroit; inadvertance, G.

*بی فهم be-fahm, incapable, G.

بی قاس bi-qas, innombrable.

بی قدر bi-qedr, commun, de peu de valeur.

بی قرار bi-qarar, inconstant; p. بی قرار.

بی قصور bi-qousour, sans défaut.

بی قناعت bi-qanaet, intempérant.

بی قوت bi-qouvet, las, épuisé; بی قوت ماین bi-qouvet màin, rester sans force; be-kuét ce-kem, j'étouffe, G.; be-kuet bum, je deviens las, G.

*بی قید be-kàida, libre, G.

*بی قیمت be-kimeta, à bon marché, G.

بی کار bi-kar, désoeuvré, oisif; p. بی کار.

بی کاری bikari, inaction.

*بی کبری be-kobria, modeste, G.

*بی کرم be-karam, déshonneur, G.

*بی کس be-kes, abandonné, G.; du pers. بیکس.

بی کمال bi-kemal, imparfaitement.

بی کنار bi-kinar, neutre.

بی کیر bi-kir, fadaise, chose sans valeur.

بی کیف bi-keïf, abattu, triste, silencieux, indisposé; be keif ce-kem, j'offense, j'afflige; be-keifia, tristesse, G.

بی کیماسی bi-kimasi, accompli, parfait.

*بیك باشی bim-bâsha, colonel, S.; t. بیك باشی.

*بی گناه be-ghune, innocent, G.; du pers بی گناه.

بی گوه bi-gouh, sourd; بی گوه بی زمان bi-gouh bi-ziman, sourd-muet.

بی لاق bi-laq, de toute impossibilité.

بی لکه bi-leké, immaculé.

بی لیاقت bi-liiaqet, impossibilité.

بیم voy. هاتن.

بیمار bimar, malade; du pers. بیمار.

بی مایه bi-maié, sans levain.

بی مثل bi-misl, incomparable, sans exemple; p. بیمثال.

بی مجال bi-medjal, sans force; du pers. بی مجال.

بی مراذ bi-meraz, sans atteindre ses voeux.

*بی مرحوت be-meruehht, impitoyable, G; p. بی مرحمت

بی مزاج bi-mizadj, mal-portant.

بی مزد bi-muzd, sans rémunération, gratis.

بی مژو bi-mejou, tête vide; p. بی مغز.

*بی مشبه indubitable, L. I, 100, 20.

بی معده bi-mydé, mauvaise humeur.

*بی معرفت be-mariféta, impoli, balourd, G.

بی مناسبت bi-mounasibet, inconvenance.

*بی منت be-menét, méconnaissant, G.

بی موال bi-meval, sans but.

بی مهل bi-mehil, inconvenable.

*بی میر be-mēr, veuve, L.

بین voy. هاتن.

بین bin, voyant; forme radicale du présent de دیتن employée dans les composés, comp. نابینا, شوشبین, دوربین.

*بین béin, entre, G.; béin dem, j'intercale, G.; mā-bēn Rh.; ar. بین, مابین.

*بی ناوه be-nave, sans réputation, G.; p. بینام.

*بی ناموسی bē-nāmusī, sans loi, Rh.; p. بیناموس.

*بی نشانو, saus marque, L. I, 100, 2. käčykek benīšān, une fille sans tache, S.; p. بی نشان.

*بی نفس be-nefs, débauché, glouton, G.

بینك bink, repaire; بینكا دزان bing-a dizan, un repaire de voleurs; arm. բունիկ (nid, tanière, repaire), géorg. ბუნაგი; comp. پون.

بینم voy. انین.

بینم voy. دینن.

*بینی bīnī, nez, M.; пини P.; бинникъ, visage, P.; bivíl, nez, L.; k. or. bevel, id., bēvíl, lèvre, S.; pehl. وینیك, p. بینی, maz. vēni (nez, cerveau, comme ghilek damoh, nez p. دماغ nez, cerveau); voy. نابینی.

بیوار bi-var, sans feu sans lieu, qui n'a pas de domicile.

*بیواری biverí, pleurésie; voy. بیمار, pehl. ویماریه, p. بیماری.

بی واژی bi-vaji, convalescent, faible.

بی واسطه bi-vasité, immédiat.

بی وجه bi-vedjh, futile, sans valeur, adverse.

بی وز bi-vez, sans force; بیوزه bivez-é, il n'a pas de force.

بی وفا bi-vefa, infidèle; du pers. بیوفا.

*بی وقت be-vakt, pas opportun, déplacé, G.; du pers. بی وقت.

*بی وقوف bi-vakufa, impertinent, impoli, G.; du pers. بی وقوف.

بیوك voy. بهوك.

بیول voy. بیتی.

بیه biié ou biié jin, veuve; voy. بی.

بی هتك bi-hetik, qui n'a pas honte.

بی هژمار bi-hijmar, innombrable.

بی هسای bi-hisài, incommodité.

بی هسابتی bi-hisaïti, inquiétude.

بی هش bi-hich, sans connaissance, sans conscience; p. بی هوش.

بی هشی bihichi, être sans conscience, folie; p. بی هوشی.

*بی هڤی be-ivi, désespéré, G.; p. بی امید.

بی هوال bi-heval, sans égal, sans pareil; p. بی همال.

بی هوده bi-houdé, inutile.

بی هیز bi-heiz, inconstant.

*بی یریه be-iarîe, tout de bon, raillerie à part, G.

پ

پ, پی pe, prépos. et adverbe, chez; پی فه کرین pe we-kirin, passer (un fil); pe, pv qodé, par Dieu! G.; pu vi scért, à condition de, G.; dest pe kem, je commence, littér. je mets la main à (quelque chose; la préposition manque de son complément) G.; pe vastúm, je puis, nég. pe nà vastum, littér. je me tiens à (quelque chose) G.; mēryk pē zāne, l'homme a connaissance de (cette chose) S.; az pē by-dym, j'y mettrai, S.; pē hassiyan, ils l'apperçurent, S.; hedr. pe, zaza pa; cette préposition est identique à ب.

پابند pabend, entraves pour les pieds des chevaux; p. پابند.

*پاپا papa, le pape, G.; firmán-e papa, bulle, G.; t. پاپا, de l'ital. papa.

پاپاغ papag, bonnet persan et circassien; پاپاغا جافی papag-a tchawi, paupière.

*پاتری patrí, moine, G.; de l'ital. padre.

پاتین patin, cuire, bouillir; harasser un cheval; prés. او دپیژه eoŭ dipijé, il cuit; plur. 3. هشبی د وان دپیژبن hesp-i d van dipijin, ils harassent leurs chevaux; impér. به پژ be pij, fais cuire; plur. به پژین be pijin; parf. part. او پات eoŭ pat, il a cuit; partic. passé پاتیه patiié, cuit; infin. د تاویدا پاتین di-tavida patin, frire dans une poêle; nán pesium, je cuis du pain, G.; k. or. پاتن, impér. بپژ bepeż; zaza paujén'a, je cuis, impér. paúže; bactr. pač, p. پختن.

پاتینی patini, tout ce qui est à cuire, à bouillir.

پاچه voy. باجه.

پاچ patch, habit, robe longue à l'orientale; zaza pač, camisole.

پاچا voy. باجه.

پاچك patchik, haillon, torchon, bandage; comp. t. پاچاوره; voy. پاشك.

پاخر pakhyr (mot turc), cuivre; paḫír L., pāqir B., bilb. pakur, R.; t. باقر.

پاخرى voy. بخارى.

پاخيل pakhil, traîneau; comp. l'arm. բաղխիր.

پاخيل pakhil, à bras ouverts; pākhal, sein d'une femme, Rh.; tă l' pachă̄lē, sur ton sein, S.; pakla, poche, G.; comp. le gothique puggs, Diefenbach, Goth. Wörterbuch 1, 339, et voy. پاشل.

* پادشاه patsca, roi, empereur, G.; padišăh L. B.; pādišah Rh.; p. پادشاه.

*پادشاهيتى, پادشاهى pādišahī, pādišahītī, royaume, Rh.; p. پادشاهى.

پار par, l'an passé; pār, pēr, Rh.; scr. परुत्, p. پار.

پاره, پار par, paré, portion, quote, part; پارى كرين pari kirin, partager à portions egales, diviser; پاره فه كرين paré we-kirin, partager au prorata, cotiser; ام پاره فه كين em paré we-kin, nous partageons; pā́ra, pan de robe, L. I, 18, 9; pā́rvẹ kir, L.; bactr. pāra, p. پاره پار; comp. نعلپاره, بى پار.

پارا voy. پره.

پارانى paraw, vieille, servante arménienne; arm. պառաւ, p. پاراو.

پارت part, parte (une parte contient 30 bottes de blé ou de foin); comp. l'arm. բաժդ (amas, tas), géorg. ფარდი (partie, paire).

پارتوس partous, synonyme de پارت.

پارچه partché, morceau; پارچه قوماش partché qoumach, une pièce d'étoffe; پارچه كربن partché kirin, mettre en pièces, en morceaux; پارچك ارض partchek ard, un morceau de terrain; pārčā́, pārčék L.; p. پارچه.

پاريز pariz, abstinence, carême; پاريز كرتين pariz ghirtin, observer le carême: parís kem, je fais abstinence, G.; pehl. پاهريج, p. پرهيز; voy. پرهيز.

*پارزين parizin, épargner; qodé te parísit, Dieu t'en garde, G.

پارزنين parzinin, écouler, égoutter, filtrer; prés. 3. او دپارزه eoŭ diparzé; impér. 2. به پارز bé pariz, plur. ب پارزين bé parzin; parf. part. او پارزى eoŭ parzi; arm. պարզել (rendre pur, filtrer); comp. p. پرويزن, پربز (crible).

پارزون parzoun, sac à écouler le lait, passoire.

پارزونى parzouni, pilav cuit dans une passoire moyennant de la vapeur.

پارس كرين pars kirin, mendier, p. پارسه; comp. پارسك.

پارستى paristi, salut, bonheur, sain et sauf.

پارستين paristin, prendre soin de soi-même, se ménager, jeûner, s'abstenir, se préserver; prés. 3. دپارسه diparisé, impér. 2. به پارس be paris, plur. ب پارسين be parisin; part. passé پارستيه paristiié; اساله يزى سمتى وه پارستيه i-salé pez-i semt-i vè paristiié, cette année les brebis dans vos contrées furent-elles préservées (de maladie)? parāstin, s'abstenir, Rh., prés. parēzim; comp. p. پرهيزيدن, pehl. پرهشتن.

پارسك, پارسجى parsedji, parsek, mendiant; p. پارسه (mendicité).

پارسو parsou, côte, os; پارسونه parsou-né, y a-t-il des côtelettes? parasù G., parāsu Rh.; bactr. pereśu.

پارسی voy. جار (quatre).

*پارنگ pāráng, braise, S.; comp. le russe пламень (flamme), de палить (brûler) et le grec πρῆσμα; comp. پول.

پاره paré, argent comptant, monnaie; پاره ید خورد بدست نا کمه pareid khourd be-dest na-kewé, la petite monnaie ne tombe pas sous la main; pāra, plur. perān L.; pārā Rh.; t. پاره, vulg. para (40me part d'une piastre); voy. بره.

پاره voy. پار.

پاری pari, bouchée, petit morceau; پاری پاری بریں pari pari birin, couper en petits morceaux; parí, portion, butin L.; parí iek bo-kum, je me rafraîchis, G.; déminut. de پار; comp. فر.

*پاریس pārēs, jardin, Rh.; bactr. pairidaeza, p. پالیز.

پاریف pariw, tout ce qui est grillé ou rôti.

پارین parin, l'an passé, l'an dernier; zaza sẹr-a paryín'e; p. پارین (de l'année passée).

*پاریوا pariva debou, (dial. de Soleimanié), ils se dispersent, Ch. 351; فوتی پاریوا, les turbans tombent, Ch. 351; p. پریش.

پاز voy. پز.

پاس pas, rouille; t. پاس.

پاس pas, jeûne; du pers. پاس (vigilance).

پاسبان pasban, gardien; du pers. پاسبان; comp. پاوان.

پاسبند, پاشبند pasbend, pachbend, entraves; littér. liens de derrière.

پاش voy. پاشی et پیش.

پاشا pacha, Pacha, seigneur turc, patscià, pascià, G.; pascià seh tuk, pacha à trois queues; pascià du tuk, G.

پاشاتی pachati, dignité de pacha, pachalik.

پاشالك pachalyk, province gouvernée par un pacha, pachalyk; t. پاشالق.

پاشان comp. پاشی.

پاس اسنو pach-oustou, nuque.

پاشفه voy. پاشی.

پاشك pachik, petite serviette, torchon; voy. پاچك.

پاشل pachil, sein; pášil L. 1, 35, 6, de pāšíl-ē myn be-kavá, áze pāšýlk-a ɣva b-sär-tä-da be-dímhava, tombe dans mon sein, je fermerai ma poche sur toi, S. Ce mot est identique à پاخیل, la sifflante changeant avec le خ comme dans les langues germaniques, suédois pâsa et pung, anglosaxon pose et bung, anc. haut allemand pfoso et pfunc; voy. Diefenbach I, 339; II, 756.

پاشی pachi, après, à la fin, suivant; پاشفه pachwé, derrière; prép. après; ژپاشفه ji-pachwé, en arrière; ژپاشی ji-pachi, après, ensuite; پاشی جو pachi tchou, il s'en alla ensuite; پاشی نها pachi ncha, dorénavant, à l'avenir; ای پاشی eĭ pachi, celui qui suit, پاشی وان pachi van, après eux; ای پاشی بی eĭ pachi bi, subséquent, à venir; پاشی اخری pachi akhyri, avant dernier; ای پاشی بیتین eĭ pachi bitin, suite, convoi, escorte (littér. qui viennent après); پاشی مهکی pachi meheki, après un mois;

لە پاشو lé pechôou, en arrière, Ch. 342; páše, après, L.; pāšī, suivant, le plus proche, L.; kanún pasi, Janvier, ciria pasi, Novembre, G.; لە پاس ان lé pach one, après cela, Ch. 342, 348; لە پاش L. 1, 98, 5, pāshī, après cela, Rh.; pási ke, parce que, depuis que, G.; bactr. paśča, paśkāδ, anc. pers. pasā, p. پس; voy. پس, پسی, پیڤه.

پاشیڤ pachiw, repas de minuit pendant le ramazan; comp. شیڤ.

پاشین pachin, fin, issue, dernier terme; kanún-i pašín, Janvier, L. (kanún pasi G.); čelé'i pašín, tišrín paší, novembre, L.; p. پسین; comp. پینی.

پاق paq, mollet; comp. le russe пахъ (aine)?

پاقر voy. پاخر.

پاك pak, net, propre, pur; ازی پاك دزانم ezi pak di-zanim, je sais parfaitement bien; قزك پاکه qyzek paké, une fille chaste; ce-kem pák, je rends parfait, G.; p. پاك; voy. دلپاکی (s. ۱. دل) ناپاکی.

*پاك pak, feuille, P., Kl; comp. scr. पत्तिका?

*پاکسك pakusk, alkekenge, coqueret, G.

پاکش voy. پاکیژ.

پاکی paki, netteté, propreté; p. پاکی.

پاکیزه pakizé, chaste, une fille chaste; du pers. پاکیزه; voy. پاکیژ.

پاکیژ pakij, propre, net, lisse, uni; پاکیژ کرین pakij kirin, lustrer, polir, nettoyer; پاکیژ درانین pakij deranin, se justifier, sortir net d'une affaire; pakásc kem, je polis, G.; del pakasc, chaste, G.; pākŭsh, pur, Rh.; p. پاکیزه; voy. پاکیزه, دلپاکیژی (s. v. دل).

پاکیژی pakiji, propreté.

پاکیژین pakijin, nettoyer, polir.

پاك pag, écurie; pawga, Rh.; p. پاگاه, پایگاه, arm. բակ.

پاله, پال pal, palé, pente, précipice, comp. p. پالا (pendu).

پال voy. پیل (épaule).

پال voy. پول.

*پال pal, heurt, coup, G.; voy. پالدان

پالاسقه palasqa, ceinture pour porter les pistolets; t. پالاسقه, voy. پلسقه.

پالاو palaw, blanchisseur; comp. پراو.

پالان palan, bât; پالانی حمالی palan-i hemali, crochets, en parlant des portefaix, p. پالان; comp. پالك, مالك.

پالاندین palandin, égoutter, écouler; prés. 3. او دپالینه eoŭ di-paliné, parf. part. او پالاند eoŭ paland; part. passe پالاندیه palandiié; verbe caus. de پالین, p. پالانیدن.

پالدان pal-dan, pousser, stimuler, s'appuyer, s'étendre, mettre le dos contre quelque chose; prés. 3. پال دیده paldidé; parf. part. پال دا pal-da; pal le dem, je pousse, G.; pala per-ínum, id., G.; comp. پرو.

پالدوم paldoum, longe de cuir attachée au bât; du pers. پاردم, پالدم; comp. پالوڤ.

پالك palik, 1) bât, palek, selle à la turque; 2) moustache retroussée; comp. مالك, پالان.

پالوان palvan, lutteur; pelaván, G.; p. پهلوان; comp. پهلوان.

پالوش paloch, yatagan, sorte de sabre; du russe пала́шъ.

پالوق palouw, longe de cuir; la forme kurde du pers. پالدوم (پالدم).

پاله palé, dague, yatagan, voy. پالوش.

باله palé, un journalier; پاله گرتین palé ghirtin, prendre un journalier; pala, G.; du syr. ܦܠܚܐ.

پالیف paliw, passoire; p. پالونه پالوانه.

پالین palin, s'égoutter, s'écouler; p. پالیدن.

پامزد pamouzd, honoraire, gratification; p. پامزد.

پان pan, large; ریا پان riia pan, chemin large; pana, pana kem, j'élargis, G.; pana dest, la paume, G.; bactr. pa-ϑana, p. پهن, comp. پهن, بنی.

پانزده panzdeh, quinze; pāñzdḗh, L.; du pers. پانزده; comp. پنجس.

پانزهر pan-zehir, contre-poison, antidote; p. پازهر, پادزهر.

پانسد pansed, cinq cents; du pers. پانصد.

پانی pani, semelle, talon, sole; پانی پیان pani peian, talon du pied; pen, G.; pī u páhni, pied et talon, S.; zaza pāṡná; bactr. pāšna, p. پاشنه.

پاوان pavan, gardien; پاوانی گرتیان pāvan-i ghirtiian, geôlier; de l'arm. պահպան, comp. پاسان.

* یاوتن zaza pauén'a, j'attends, parf. part. 1. ma pa'út; parf. néwete pau'úte, il fit la garde, L., verbe dénomin. du pers. پاس (پاسبان), arm. պահ, bactr. pāϑra.

یاوکا voy. باك.

پاهن pahen, plat, aplati, large; forme pers. (پهن) de پان.

پای paï, portion, part; پای پای فه قطاندین paï paï we qatandin, partager au prorata; پای کرین paï kirin, partager; t. پای; comp. مزدوپا.

پی, پای paï, pei, plur. پاین pàin, pied; پاینك لدا painek leda, il lança un coup de pied; pa P., pāi M., B.; lorist. pa, zaza pai; bactr. pāδa, p. پا, پای; le pluriel pàin répond au pers. پائین ou پایان.

پای دار paidar, actionnaire, ayant part; de پای (part) et دار (tenant).

پایدوس بوین paidos bouin, chômer, cesser le travail; t. بایدوس (voy. Zenker, Dictionnaire turc - arabe - persan - français 174ᵃ).

* پایده paida, profit; paida kirin, profiter, Rh.; syr. ܦܝܕܐ (de l'ar. فایده).

پایز pàiz, automne; وسانه مهکی تمام زمانزی جویه vousané meheki temam ji-pàizi tchouié, ainsi il y a un mois que l'automne est passé; pāis G., M., poiīz Rh.; zaza ášme pá'izi peyén'e, l'autre mois de l'automne, c'est-à-dire novembre; ášme pá'izi vēryén'i, le premier mois de l'automne, c. à-d. Octobre, L. 1, 60, 13; pehl. پاتیج, p. پائیز, پاریز.

پایزه pàizé, blé d'automne.

پایستن voy. بایستن et فه بایستن.

پاین pàin, veiller, guetter, faire sentinelle; prés. plur. 3. دپاین di-pàin, ez de-pḗm, j'attends, L., fut. ez be-pḗm (p. پایم); parf. partic. pā; bactr. pā.

پاین pàin, plat; پاین کرین pàin kirin, aplatir; comp. پان, پاهن, پهن.

پاینی payni, talon, semelle; comp. پانی.

* پایه paia, dignité, charge, G.; du pers. پایه.

* پپفك papefk, poche des oiseaux; pa,pfk, vessie; papfk, vagine, G.; comp. پفلانك; comp. l'arm. փամփուշ, le grec πομφός, le lat. papula, papilla, et le lit. pampalas (gros, enflé), de pàmti (grossir).

پپوك pepouk, coucou; papuk G., pe-púńg L.; zaza pe-púńg; comp. پپو; mot onomatopéique formé par gémination, voy. Pott, Doppelung p. 52.

* پت pitt, nez, Br.

پت pout, idole; پت پرس pout-peres, payen, qui adore les idoles; t. بت, p. بُت (du scr. बुद्ध).

پتر pytir, plus, davantage; ز هزار مالی پتر دبه ji-hezar mali pytir di-bé, il y a plus de mille maisons; p'tir Rh.; peter-a per, avant-hier, G. 55; peter perar, il y a trois ans, G.; k. or. perter; ce mot est le comparatif de بر (beaucoup), dont le r est tombé.

* پترومه patruma, action d'enter; patrúma kem, j'ente, G.; comp. arm. պատուաստ, et Diefenbach I, 415ᵍ.

پتك petek, ruche; پتکا مشان petek-a michan, une ruche de mouches à miel; arm. փեթակ.

پتن peten, brocart.

پتو poutou, idolâtre; de پت.

پتوت petout, pourriture; de l'arm. փտութիւն.

* پتوت potut, tourbillon, Kl.; de l'arm. պտոյտ.

پتیك پتیك petik-petik, petites fleurs dessinées sur une étoffe.

پچافتین petchawtin, envelopper, couvrir; comp. جفیان, جفاندین.

پچاك voy. پچوك.

پچان petchan, se plier, rouler; voy. پیچان.

پچانه petchané, une chose entortillée.

پچك pytchik, détour; ریا پچکی riia pytchiki, chemin de détour; comp. پیچ.

پچوك pučúk, 1) adject., piciúk, petit, comparat. piciukter G., püčúk, bečúk L., bitschuk Kl.; бпчакь P.; petschuk, colline (petite, scil. montagne) Kl.; kuru piciuk, petit enfant, fils; keccia piciuk, petite fille, G.; balìf piciúk, oreiller, G., bsmár piciúk, petit ferret, G.; kanún piciúk, décembre, G.; adverb. piciák, peu, G.; pecíki, L; pīchek, Rh. (ch = č), پیچق B; piciák piciák, peu à peu, G., 2) subst., enfant, bütschük, Sd. 2, 243, piciúk ce-kem, j'accouche d'un enfant, G., mal-a piciúk, utérus, littér. maison de l'enfant, G.; bokar mal-a piciúk, hystérique, littér. vapeur de la maison de l'enfant, G.; avála piciúk, arrière-faix, littér. compagnon de l'enfant, G.; comp. بچوك; p. بچه.

* پچوکی püčúki, petitesse, L.

* بچه p-tshí, avec quoi, de quoi? S. de ب et چه.

پچیرا petchira, lampe, veilleuse; comp. بچرا, پیچرا et چرا.

پچیکین petchikin, entrelacer; لی هف پچیکین li-hew petchikin, enlacer; verbe dénomin. de پیچك.

پخرانك pokhrank, tuyau; اوه بخرنکه

هاتیه کُرتین ewé pokhrenghé hatiié ghirtin, ce tuyau est engorgé; comp. بورخان.

بخل pekhil, égoiste; از بخلم ez pekhil-im, je suis égoiste; از بخل نبنم ez pekhil ninim, je ne suis pas égoiste; ar. بخل, vulg. peχyl.

بدشاه voy. بادشاه.

بر per, aile, feuille, page, plume à flèche, ressort; بر کوتان per koutan, battement d'ailes; بری اشی per-i achi, roue à moulin; بر ورگراندین per vergherandin, feuilleter; per, chien de fusil, G.; comp. بل; bactr. parena, p. بر, بر; comp. شاپر, ششپر.

بر pur, beaucoup; pir, pirin, Rh.; da pür, plus encore, L.; comparat. pürter, plus, L.; voy. بتر; бур-капсь, mauvais, P., de بر et de l'ar. كَيْس (ayant beaucoup de perfidie); اسپ بر تاو دکن, éperonnez vos chevaux, littér. rendez vos chevaux fervents (ayant beaucoup de feu) Ch. 351; k. or. peré, perek, beaucoup, بر, très, B.; zaza pīru, pyéru, beaucoup, L. 1, 69, 14; bactr. pouru, p. پُر.

بر pur, plein; بر بکم, je remplis, L. I, 100, 7; bactr. perena, p. پُر.

پر pyr, pont; پرا دارین pyr-a darin, pont en bois, per, pr, pont en bois, G.; pir L.; zaza pird; bactr. peretu, p. پل, پول.

*پر por, gelinotte des bois, R.; p. پرپر.

*پر per, à; pala per-ínum, je heurte (voy. پال); comp. بر.

*پّر pârr-e dil, péricarde (ar. pärdet qalbu) S.; p. پرده دل.

پراستن voy. پارستین.

پراکنده perakendé, un homme dissipé; du pers. پراگنده.

برائین voy. بر, à.

*پربونی pir-bunē, plénitude, Rh.

پربیژ pyrbij, bavard; de پر (beaucoup) et de بیژ, la forme radicale de بژیم (présent de گوتین).

پرپتین perpytin, se débattre entre la mort, s'agiter; prés. 3. مرژکا دپرپیته mirijka di-perpyté, la poule se débat; comp. بودن.

*پرپنا perpiná, pourpier, G.; p. پرپهن.

پرپوس perpos, moisissure; arm. բորբոս.

پربوسی بوین perposi bouin, se moisir.

*پربوشك perpúšik, papillon, L.; comp. بلبلك.

پرتال pertal, marchandises à la douzaine, bagages, les bagatelles; به دین پرتالان بها دیدنه مروف be dein, pertalan beha di-dené mourouf, à crédit, les hommes donnent chères leurs marchandises; du pers. پرتل (mot turc oriental).

*پرتاو pärtáv, frisson fébrile; le-vɪ háta hiška pärtáva, il fut saisi par un frisson sec, S.; de پر et تاو.

*پرتغال portoghal, couleur d'orange, G.; t. پرتقال, ar. برتقاله, maz. پرتخال (orange douce), c.-à-d. le (fruit) portugais.

پرتی پرتك pyrti pyrtik, rognures, fragments, bagatelles; pyrti-pyrti, lambeau, en morceaux; arm. փերթ (morceau).

*پرجان pergiana, enclos, haie, G.; p. پرجین.

پرچ pyrtch, duvet, poil, plumes; به

پرچ be pyrtch, poilu; پرچ برین pyrtch birin, tondre les cheveux; پرچ کشان pyrtch kichan, ratisser, ôter le poil; percia, cheveu, G.; pertch, Ch. 305; t. پرجم.

پرچقین pertchewin, gonfler; pérčifi, il gonfla, L. 1, 14, 11; perčefī bu, (la grenouille) se gonfla, L. 1, 17, 11; part. passé perchut (ch = č), Rh.; p. پرجستن, afgh. پرسیدل.

پرچه voy. پرچ.

پرخ pyrkh, terre qu'on jette sur la neige pour en faciliter la fonte, balayures; comp. arm. փրքել (rejeter)?

پرخ perekh, poilu, en parlant des chiens et des chats; comp. پلخ.

پرداق perdaq, le poli des armes, du marbre; پرداق کرین perdaq kirin, polir; به پرداق be perdaq, poli, luisant; p. پرداغ, t. پرداه.

* پردك pordek, crête (des oiseaux) G.; russe бородка, lat. barba.

پرده perdé, rideau; پرده دانین perdé danin, tirer le rideau; پرده هلانین perdé hil-anin, lever le rideau; پرده شباکان perdé chebakan, rideau de fenêtre; perda G.; pärdá, le rideau qui sépare les compartiments de la tente, S.; áze tambűrek čé-kym čärdá pärdá, je fais une mandoline à quatorze touches, S.; p. پرده.

پرس pyrs, demande, question, interrogation; پرس لی رو pyrs li rou, demande en face, c.-à-d. faire une reproche à quelqu'un; پرسا به توفل pyrs-a be tovil, allégorie, mot à mot: discours par l'écorce; پرس به دوق pyrs be zouk (zevk), nouvelliste, littér. récit de plaisanteries; pürs L.

* پرس пурсь, porc P. (mot emprunté aux langues finnoises).

پرسپان perispan, rapiècer, raccommoder; parespan, hausse, G.; parespán le dem, parespán kem, je mets des hausses sur les souliers, G.

* پرست perest kem, j'adore, G.; p. پرسب; comp. شهوه پرست, صنم, کُل, مالپرست.

پرستاری peristari, adoration, p. پرستاری.

پرستکار perist-kar, adorateur.

پرستی peristi, hommage, vénération.

پرستین peristin, adorer; prés. 3. دپرسه di-perisé, parf. part. پرست perist; p. پرستیدن.

پرسنك persenk, lest, charge, poids de marc; t. پرسنڭ, du pers. بارسنك.

پرسو voy. پارسو.

* پرسی persé, question, L. I, 8, 4 (il faut lire ǰevâb pour persé).

پرسیار pyrsiar, demande, interrogatoire; به جد پرسیار کرین be djid pyrsiar kirin, s'enquérir avec soin; پرسیارا وی pyrsiar-a vi, sa demande; pesciara G. (avec chute de r, comme dans l'hindost. پوچھنا); pesciár kem, je demande, je m'informe, G.

پرسیڤ persiw, rhume, fluxion; پرسیڤ بویه persiw bouié, enrhumé; persíf boghrum, je prends froid, G.; persíf aia, je m'enrhumai, G.; arm. փոքացաւ (grippe)?

پرسین pyrsin, demander, interroger; parf. part. 2. از هنده بی کیف بوم ته قا ez hindé bi keif boum, té لمن ته پرسی

qa li-min ne-pyrsi, j'étais si malade, tu n'as jamais demandé de moi; prés. 1 pürsím, L., 3. di-persḛ́, L.; fut. 2. bi-persí; parf. part. de-persí, il avait demandé; pürsía, il demanda, L.; k. or. impér. 2. plur. persin, infin. parsneh; zaza persén'a, je demande; bactr. pareś, p. پرسیدن.

*پرش zaza pŭreš neyén'u, il éternue, L.; comp. پرسیڤ.

پرك voy. پر (beaucoup).

*پرکاندین parakínum, je frotte, 2. 3. parakínit, parf. part. parakánd G.; perkhāndin Rh.; syr. ; comp. فرکاندن.

پرکیس voy. پر (beaucoup).

پرگار pergar, compas; perghál, G.; du pers. پرگار, پرگال (du grec περίγραα? Pott, Etymol. Forsch. II, 2, 63 note).

پرگیچ pirghitch, cimetière arménien (mot armén.); arm. փրկիչ (sauveur).

پرن voy. پر (beaucoup).

پرنج voy. برنج.

پرنجك voy. برنج.

*پرو zaza pérö, pŭroe, coup; pérö dăna, je donne un coup; dumilbăzi dai pŭroe, ils battirent le tambour, L.; comp. lit. pirtìs (coups de bâton), de pèrti (laver, à propr. battre avec le rouleau).

پرواز pervaz, vol de l'oiseau; du pers. پرواز.

پروانه pervané, papillon; du pers. پروانه.

پرور perver, qui entretient; p. پرور; voy. خاطر.

*پروزی pruzí, carême, G; pruzí kem, je fais carême, G.; comp. روزی.

پروز perouj, lieu où la neige est rare.

پره peré, argent, monnaie; پره حاضر pere hazir, avance; پره هبویه peré hebouié, il y avait de l'argent; پره هور کرین peré hour kirin, changer de l'argent en petite monnaie; پره‌ی ته هبویه pereï té he-bouié, tu avais de l'argent; پره‌ی به دبن pereï be dein, argent emprunté; voy. باره.

*پرّ pârre, flanc, côté; le pârre 'ële, à côté de la famille, S.; p. برّه.

پرهیز perhiz, diète, s'abstenir de manger; ازی پرهیز کیم ezi perhiz kim, je fais diète; voy. پارز.

پری peri, nymphe, déesse, esprit bon; péri kŏšik (nom d'oiseau) L.; bactr. pairika; p. پری.

پریان periian, pétiller, en parlant du feu; comp. le grec πίμπρημι, anc. slave paliti (brûler).

پرزك pyrizk, étincelle, pluie fine; پریزك پریان pyrizk periian, pétiller d'étincelles; russe брызги.

پریشان perichan, dissipé, perdu, égaré: du pers. پریشان.

پریشانی perichani, distraction; du pers. پریشانی.

پرین perin, jaillir, saillir une femelle; اف دره aw di-peré, l'eau jaillit; نشتر طمری دا خون پری nichter damari da khoun peri, la lancette donne sur la veine, le sang jaillit; perīn, voler, Rh.; zaza peren'a ou ferén'a, je vole; p. پریدن; comp. فرین, هلپرین.

*پریئن zaza perí'en, chemise; du pers. پیراهن, پیرهن.

پز pyz, voleur, larcin; püs, maudit, L. I, 43, 10; comp. بیژ et le p. پزوی, arm. փիճ.

پز pez, brebis, mouton, menu bétail; پز کوڤی pez kouwi, mouton sauvage; paz kuí, chèvre sauvage, G.; paz-a kŏvi, pes-kŏvi, L.; paz, menu bétail, G.; karek páz, troupeau, G.; pāz, brebis, Rh.; pas, Sd.; pās, mouton, Br.; pe̱z, menu bétail, L.; bes, brebis, M., بض, mouton, Kl.; پوز poz, brebis, B.; пусь, mouton, пась, boeuf, P.; k. or. pāz, pez, brebis, lor. pes id., zaza pe̱s, bétail, bactr. paśu.

پزدان pyz-dan, avorter.

پزك pizik, bourgeon, bubon; comp. p. پژموی (marqué de petite vérole); t. بز (bout d'un abcès).

پزلك pizlek, filou; de پز.

پزمی pez-mi, la femelle du bélier, brebis; de پز et de می (femelle).

پزنیر pez-nir, mouton, le mâle de la brebis, bouc de trois ans; de پز et de نیر (mâle).

پزونك voy. پیزونك.

*پزه zaza puzé, pâturage; comp. le russe пасти, пажить, паства.

پزی pyzi, vol, soustractions, objets volés; de پز.

پژ pij, alêne; comp. بز.

پژ pej, arbrisseau, ronces, haie de ronces; arm. փուշ (épine)?

پژ pij, celui qui fait bouillir; p. پز; comp. آشپزخانه, زادپژ, صابون پژ; نانپیژ.

پژك pijik, petite bêche.

پژم voy. پاتین.

پژمرده بوین pejmourdé bouin, dépérir, faner, flétrir; du pers. پژمرده.

پژی peji, cordon pour lier le pantalon.

پژیان pejiian, action de cuire, de bouillir; p. پژیدن.

پس voy. پز.

پس pes, fils; p. پس; comp. پسمام, پسر.

*پس pas, après; pes perake, après-demain, Br.; voy. پیر; pas kangiár, stylet, que l'on porte derrière le poignard, G.; p. پس voy. پاشی.

پساپس pysapys, chuchotement; p. فسافس, arm. փսփսուք.

پسپور pyspor, berger physionomiste, berger qui a la capacité de reconnaître dans un grand troupeau de brebis, la mère de chaque agneau.

پست pyst, outre en peau de bouc; comp. پوست, پیست.

*پستار pistár, soulier rouge, G.; ar. بسطار (bottines des paysans, Berggren 80 f).

پستی pesti, avilissement; p. پستی; comp. زورپستی.

پستین pestin, bourrer, remplir avec force; p. پایستن.

پسر pisir, garçon; писеръ, P.; du pers. پسر.

*پسك pesík, étincelle, ar. búṣ, syr. bāsūso, S.; p. پَشْك (Meninski).

پسکوفی voy. بز.

پسمام pesmam, neveu; bsmáṇ, cousin, G.; püsmāñ, id., L.; de پس p. پسر et de معم, ar. ابن العمّ.

پسمان voy. یشیمان.

*پسمه pesma, pantalon de peau de chèvre, G.; comp. p. پشمه (peau non tannée).

پسن pesin, louange, éloge; p. پسند; comp. خوپسن.

پسنان pesnan, rêve, rêveries; ژ پسنان ji pesnan khaber-dan, parler en songe; بر پسنان ber pesnan, radoter.

پسناندین pesinandin, faire des éloges.

پسنك voy. پسیك.

پسنی pesini, action de louer; louable.

پسنین pesinin, louer, faire l'éloge; prés. 3. دپسنه di-pesiné, parf. part. پساند pesand; خو پسنین khou pesinin, se vanter; de پسن.

پسو, بیسو pesou, bisou, embuscade; t. بوسی, بوسو.

پسوس pesous, lampe; voy. بسوس.

پسون pisoun, pousoun, faire bourse commune, pension, prix qu'on donne pour être logé et nourri, piquenique; géorg. ფუნთუში.

پسونداش pisoun-dach, ceux qui font bourse commune.

پسیر pesir, collet, bordure d'une robe; بسیر گرتین pesir ghirtin, appréhender, saisir; پسیرا مه ژ اولاما رومی خلاص دبه pesir-a mé ji olam-a roumi khelas dibé, nous allons nous soustraire de l'autorité des Turcs, littér. notre collet sera libre, on finira de nous saisir au collet; پسیر دریای pesir deriaï, cheval qui a un mauvais poitrail; وکو پسیر بسیری هات یك ایدی لی ارضی دا vekou pesir pesiri hat iek eìdi li ardi da, lorsqu'ils se prirent au collet, l'un terrassa l'autre.

پشیك, پسیك pisik, pichik, chat; pesík, L.; peseng, pešen, B.; zaza pesíng; p. پُشَك, پوشنك, gil. pača, pīča, afgh. pišō, pišai, kāfir bisās, tchagatai پیشیك.

پش, پیش pech, pych, devant, vis à vis; پش سکنین pych sekinin, se mettre en opposition; voy. پیش.

*پش pech-de-kim, je couvre, Kl.; p. پوش.

پشار voy. پرسیار.

پشت pycht, 1) dos; پشتا چوکی pycht-a tchoki, l'os du genou; پشت اوستو pycht oustou, nuque; پشت افتی pycht awiti, cheval au dos rompu; پشت ایش pycht-eich, mal aux reins; پشت به پشت pycht be pycht, de dos en dos, c.-à-d. de père en fils; پشت بان pycht-pan, carrure; پشت داین pycht dàin, tourner le dos à l'ennemi; ژ پشتا وه جویه ji pycht-a vé tchouié, il est parti de votre dos, c.-à-d. son départ est une perte pour vous; پشت در pycht der, les traverses d'une porte; پشت زین pycht zin, un cheval arqué, littér. ayant le dos courbé comme une selle; پشت شور pycht chour, le dos du sabre; پشت الای جوین pycht alai tchouin, fermer la marche; پشت مر pycht mir, arrière-garde, la suite; پشتمری من تونه pycht-miri min touné, je n'ai point de suite; پشت کرین pycht kirin, tourner le dos par mépris; پشت هستی pycht hesti, tortue; voy. بر پشت; puchte ser, sur le dos, Ch. 342; pišt-a fátmāṅ nębia, dos de la voie du ciel, c.-à-d. arc-en-ciel, L. I, 4, 41; pisct skest, dos courbé (littér. cassé) G.; kenár-e pisct, dos, revers, G.; 2) ceinture; píšt-ē māímō tărābezūn-a, la ceinture de Maimo vient de Trébisonde, S.; χanǰär-a χva le bär pišt-ā χva rā-kir, il attacha son poignard à la ceinture, S.; šūr-ē χva āvēt pišt-ā χva, il remit son glaive à son côté (à sa ceinture?) S.; 3) adverb., pisct, derrière, G.;

zaza pašt (épaule), bilb. pisht; bactr. parsti, p. پشت; voy. بر پشت, دو پشتك.

پشتخته pych-tekhté, bureau, table sur laquelle on met des papiers, planche qu'on met devant la cheminée; t. پشتخته (du pers. پیش تخته).

* پشتره píštra, après cela, S.; le datif de پشت.

پشتك pychtek, une touffe de poils sur la queue d'une brebis; p. پشتك.

پشتمال pechtemal, tablier; pistmál G., پشتمار pechtmar, serviette, Ch. 347; du pers. پشتمال; la forme vraiment kurde est bermál G.

پشتو pichto, pistolet; de la langue franque.

پشتوان pychtouvan, patron, protecteur; du pers. پشتبان, پشتوان.

پشتی pychti, fardeau, charge que porte un porte-faix; p. پشته.

پشراندین pichirandin, broyer, mettre en parties menues; verbe causat. de پشرین.

پشروك pychrouk, espèce de macaroni.

پشرین pichirin, se réduire en parties menues; arm. փշրել.

پشڤه, پیشڤه pechwé, pychwé, vis-à-vis, devant, en avant, voy. پیش

پشك pychk, sort, scrutin, suffrage, recrutement au sort, loterie; پشك آفتین pychk awitin, tirer au sort, balloter; ام پشك بافیژن em pychk bawijin, nous tirerons au sort; pishk Rh ; p پشك.

پشکوری pychkouri, garçon pubère; de پش pour پیش et de کور.

پشکوژ, پشکوش pychkoj, pychkoch, bouton d'habit; پشکوش فه کرین pychkoch we-kirin, déboutonner; bskosc G.; bskosc kem, je boutonne, G.; bskosk, bouton d'une fleur, G.; de پش pour پیش (devant) et de l'arm. կոճակ.

پشکول pychkoul, excréments des chameaux et des brebis; p. پشکل.

* پشکین pasigin, pasegin, porte-manteau, G.; p. پشماکند.

پشن voy. پسیك.

پشنب, پشم pechemb, pechem, jeudi, péngë (penč) sciámbí G., penj šambah B., pešémbe L.; zaza peṣéme; du pers. پنجشنبه.

پشو picho, cousin (insecte); pesci, moustique, G.; pēshu, Rh.; p. پشّه.

پشه peché, art, métier; du pers پیشه.

پشه voy. پیشو.

* پشی pashi, premièrement, Rh.; voy. پیشی.

پشیك voy. پسیك.

پشیك pichík, rate, viscère, poumon, bactr. śpereza, p. سپرز.

* پشیکین pishikin, se disperser, 'áskâr pišíkiya, l'armée s'est dispersée, S ; comp. p. پشخیدن, پاشیدن.

پشیمان pochiman, repentant; پشیمان بوین pochiman bouin, se repentir; pesemán bum G.; du pers. پشیمان.

پشیمانی pochimani, regret, remords, componction; du pers. پشیمانی.

* پطرق patrak, patriarche, G.; bóterk-ē mazyn, S.; t. پطریق (du byzant. πατρίκιος).

پطك petik, vase de collyrium; démin. de l'ar. بَطّ.

پطیغ voy. پطیخ.

پف voy. پڤ.

پفيك pyfik, biberon.

پف pouw, souffle; پف كرين pouw kirin, souffler; pf, puf G., pif L.; zaza pif kén'a, je souffle; p. پف.

پف, پيف pew, be-pew, ensemble, d'accord; پف جوين pew tchouin, se jeter dans une mêlée; پف خستين pew khystin, enrôler, recruter, ramasser; comp. هفخستين; پف كتين pew ketin, tomber d'accord, s'accommoder; خدى بكه پف بكمن khoudi bi-ké pew be-kewin, Dieu fasse qu'ils puissent s'accomoder; سد قرش دينى ده هيه به خوشى پف بكفيم sed qourch dein-i té heié be khochi pew be-kewim, vous me devez cent piastres, arrangeons nous en amitié; pęv L.; هر بم رنك, tout de la même façon, L. I, 101, 11; de پ et de هڤ

پفكت pew-ket, armé, équipé; سواريد پفكتى souvarid pewketi, des cavaliers bien équipés.

پفلنك pywlank, vessie; comp. ببغك.

پقاندين voy. پقين.

*پقصت pekást, p,kast, malgré, G.; de پ et de l'ar. فصد, p. پقصد.

*پقين pŭkīn, se crever, parf. part. pŭkīya, prét. pukīm, Rh.; paqía, il fut écaché, plur. paqían S.; pakínum, je crève, parf. part. pakánd G.; aze be paqęnym, j'écache; me paqánd, j'écachai, S.; syr. ڡصڢ.

پك voy. پيك.

پكارى voy. بخارى.

*پكاوتن tchaou pekaoutyn, vue, coup d'oeil, littér. tomber, sauter aux yeux, Ch. 351; de كتين (pour كفتين, tomber) précédé du préfixe پ.

پكله voy. پاخيل.

پكمز pekmez, vin cuit, électuaire; p. پكماز, turc vulg. پكمز.

پكه peké, banc, siège; comp. p. پكوك; comp. پيكه.

*پكى zaza péki, très-bien; du t. پك ايو, L.

پل voy. پلك.

*پل päl, feuille, plur. pällá S.; zaza pel, aile; comp. پر.

پل pel, temps, moment, autrefois; پلكى peleki, certain laps de temps, dans un temps, dans un instant, jadis; وى پلى wi peli, dans ce moment, sur ces entrefaits; comp. grec πάλαι, πέλας.

پلا voy. پولا.

پلاتا pelata, répartition; ژ بوى پلاتا خرجى جويه ji-boui pelata khardji tchouiié, il est allé pour la répartition des impôts.

*پلاس pilás, patène, G.

پلاف pelaw, pilav, riz cuit; plāvi B., plāv, Ch. 345, pęlől L.; hedr. pilāv, zaza pilaú; p. پلاو, comp. پلو.

پلاسك voy. پيل پازك.

پلپل pelpel, balbutiement; mot onomatop., comp. lat. barbarus, balbus, sanscr. बल्बला.

پلپلين pelpelin, bredouiller.

*پلپلك pilpiluk, papillon, L., comp. پر بوشك, فلفلك, le lat. papilio (de la racine pal, voy. Pott, Etymol. Forsch. II, 3, 670); l'ud. p'amp'alůk, p'ep'alak, thusch peplao, abkhas. p'arp'alik, tchetch. p'ollu.

پلتان peltan, plante aromatique.

پلتك peltek, bègue, grasseyeur; پلتك

خبردان peltek khaberdan, bégayer; t. پلتك.

پلته pilté, mèche; پلتا قندیلی pilta qandili, mèche de lampe; de l'arm. փիլթայ, avare pilta, transposé du mot pers. پتیله, ar. فتیله; comp. فتیل.

پلخ pelekh, barbu; voy. پرخ, کوپك.

پلسقه palasqa, ceinturon avec le porte-pistolets; t. پلسقه (flacon à poudre), comp. پالاسقه.

پلك pelek, mollet, gras de la jambe; géorg. ფეხიკი (jambon)?

پل, پلك pelek, pel, un morceau; پلك آگر pelek aghir, un morceau brûlant; پلك اور pelek aour, un bout de nuage.

*پلك polik, pois, Rh.; anc. slav. пыро.

پلماس voy. برماس.

پلندار pelindar, javelot; l'art de manier le bâton.

پلندارکی pelindareki, celui qui sait manier le bâton.

پلنك pylenk, hyène; pilink, tigre; palíńg, tigre, G. L.; pīling, Rh.; du pers. پلنگ (panthère).

پلو pelou, ragôut kurde; comp. پلاف et l'arm. պուրանի.

پلوان voy. پالوان.

پلوط palout, دارا پلوطی dar-a palouti, chêne, палуть P.; dăr-i berú L., berú, gland G., L., bărū S.; sciáh balót, châtaigne, G.; ar. بلوط; voy. طوپ برو (s. v. طوب).

پلول voy. پلاڤ.

پله سنك pele-senk, abondance, vivre dans l'abondance.

پلیج pilitch, poulet (mot turc); t. پلچ, پلچ.

پن voy. پان.

پناگاه penagah, abri, refuge; du pers. پناگاه.

پناه penah, abri; پناه بوی penah bouï, abrité; du pers پناه.

پنبو penbou, coton; pambú G. pāmbu Rh., bambru Kl.; pambuk B.; lor. pemmek; du pers. پنبه (t. پنبوق), emprunté au chinois pān-pú.

*پنتور pantŭr, jaquette grosse des soldats, S.

پنج pendj, cinq; penc G., pāńj, pēnj L., piendj, pien, Ch. 308, 350; penc sciambi, jeudi, G.; voy. پشنبه; dujiki bensch, Bl.; bactr. pañča, p. پنج; comp. ده (dix), ششپنج.

پنجا voy. پنجهی.

پنجار pindjar, betterave, herbages; پنجار جین, herbière; panǰār Rh.; t. پانجار, de l'armén. բանջար (géorg. ბანჯარი); voy. К. П. Паткановъ, Матеріалы для изученія армянскихъ нарѣчій, 139.

پنجاروان pindjar-van, herbière.

پنجاس voy. پنجهی.

*پنجان pēńǰáń, le cinquième, L.; pēnjē, Rh.; piendjimoun, Ch. 308; zaza pāńjín; comp. p. پنجم.

پنجره pendjeré, fenêtre; pangiéra G., penjāra, penjara, Rh.; du pers. پنجره.

*پنجس zaza pāńjés, quinze; pāńǰesín, le quinzième; bactr. pañčadaśa; comp. پانزده.

پنجه pendjé, patte; p. پنجه.

پنجهی, پنجی pyndjehi, pyndji, cinquante; pēńǰa L, pēnjeh Rh.; zaza pāńjás, cinquante; pāńjasín, le cinquantième;

dujiki panšass, Bl.; bactr. pañčāśata; p. پنجاه.

پنجین voy. پنجان..

* پند pend, savoir, érudition, Rh.; du pers. پند.

* پندوه pendavá, toile d'araignée, G.; cf. پیتاونت.

پنغال pyngal, couvée, lieu où couvent les poules (mot emprunté à la langue arménienne); comp. پون.

پنو pino, pâte cuite, bonne à manger; comp. p. پینو (fromage); voy. پینو.

پنی peni, boucles d'oreilles; comp. بنی.

*نی penì, tache, mouche dans le visage de l'amie, G.; p. بَنَك.

پنی peni, visible; voy. نپنی; p. بهن; comp. بان.

*نی pene, secret, zh' pene-wa, secrètement, Rh.; p. از بنهان.

پنیر penir, fromage; panīr G. L. M., peynir Sd.; zaza penír; pehl. p. پنیر.

پو voy. بودی.

*بواز, parole, B.; comp. گواز.

*پوت pot, faible, G.; p. پَت (mou)?

پوت, پوتی pouti, pout, hivernage, pension d'un animal; پوتی داین pouti dàin, mettre en pension un animal pendant l'hiver; comp. le russe патать et le gothique fodjan (nourrir)?

پوچ poutch, pourriture; اف داری بوجه ew dari poutch-é, cet arbre est pourri; پوچ خبردان poutch khaberdan, discours frivoles; پوچ بژ poutch bij, poutchabij, diseur de balivernes (de بژ, thème du présent du verbe گوتن); puch (ch = č), stupide, Rh.; k. or. پوچ, mauvais; p. پوچ.

پوجك potchik, potchik-a topi, culasse; پوجکا تفنگی potchik-a tyfenghi, culasse de fusil; déminut. de پوچ.

پوخیك pokhik, houppe.

پوخین pokhin, pâte douce; en arménien: pokhint; comp. پوغین; arm. *փոխիճ*.

پودی poudi, gencives; pu dedán, pu-e dedán G.

پور por, cheveux, chevelure; پورك porik, touffe de cheveux; پور دریژ por dirij, longue chevelure; chevelu; پور وشیان por vechiian, changer de poil, muer; per-peciá, pr-peciá, embrouillement, désordre des cheveux, G.

*پور poor, tante, la soeur du père ou de la mère, R.

پور voy. پیور.

پور بری por-beri, une femme qui mérite d'avoir les cheveux coupés (c'est un juron kurde); femme volage; de پور et de بریں (couper).

پورت pourt, laine courte; purt, peau, toison, plumage, L.; arm. *բուրդ* (laine), comp. russe полсть, lit. paltis (flèche de lard), géorg. ფაშლი (peau, pelure).

پورتکاندین pourtkandin, plumer; impér. 2. پورتکین pourtkin, plur. پورتکینن pourtkinin; de پورتك = پورت.

پورخان porkhan, égout, conduit, tuyau; comp. پخرانك.

پورسپی por-sipi, vieille nourrice, vieille femme; پورسپی بوین porsipi bouin, blanchir; de پور et de سپی (blanc).

پورق poraq, soude pour fabriquer le savon; borak, borax, G.; ar. بورق (du pers. بوره).

پوز voy. پوز.

پوژ voy. پاتین (cuir).

پوژان poujan, menthe; comp. پونك.

پوس pous, brouillard; t. پوس.

پوس voy. پوش.

پوسات pousat, selle, bride et autres accessoires pour seller un cheval; هسپی من پوسات بکه ازی سوار بی بیم hesp-i min pousat bi-ké, ezi souvar bi-bim, selle mon cheval, je vais monter; t. پوسات (de l'ar. بساط).

پوست post, peau; pīst Rh., piest, bilb. peest R.; bactr. pāšta, p. پوست; comp. پست (outre).

پوش voy. درون پوش, ژنده پوش.

پوش pouch, herbe qui croît dans un pré, qu'on ne fauche jamais; comp. بوشی.

*پوش, پوشی posh, pushī, turban de soie noire, Rh.; t. پوش, du pers. پوشه (voile).

پوشته pochté, la poste; دبین پوشته هانیه جه خبر هیه di-bin pochté hatiié tchi khaber heié, on dit que la poste est arrivée; quelle nouvelle y a-t-il? t. پوشته (du hongrois).

پوشی, پوشه, پیشو pouchi, pouché, pichou, amadou, herbe jaunie; pùs, amadou, G., püší L.; p. پد, پوده, پوك, پوذنه voy. Justi, über die kurdischen Spiranten. Marburg 1873, p. 22); comp. پیشو.

پوصوله pousola, billet, reçu, boussole; t. پوسوله (de l'ital. bussola).

پوغین poghin, pâte, dite en turc kaout (قاوت); comp. پوخین.

پول, پیل pol, pel, charbon; پولك اگر polek aghir, un morceau de charbon allumé; pel G., pāl, braise, S.; comp. پاریك.

پول, پولك poul, poulik, plur. پولان poulan, monnaie; púl, denier, G.; t. پول (du grec φολίς, voy. Blau, Zeitschrift der Morgenländ. Gesellschaft 21, 672; de Lagarde, ib. 22, 330).

پول voy. پیل (épaule).

پولا, پولاد, پیلا pola, poulad, pila, acier de Damas; pōlád, pulá L.; pehl. پوراف p. پولاد, arm. պողպատ.

پولك poulek, paillette; déminut. de پول (en turc écaille de poisson, denier).

*پولك pulak, bouton, Rh.

پون poun, poulailler, nid; پونا مرژكان poun-a mirijkan, id.; de l'arm. բոյն, բուն, բունիկ; géorg. ბუნაგი, ბუნაგი, სიბუნაგი.

پونك pounk, menthe sauvage; puńg L.; p. پودنه, پوزینه (comp. پوژان), gil. پوینه puinah, comp. scr. पूति, Pott, Etymol. Forsch. II, 2, 1117; ud. p'ušnik (Schiefner 98^b).

پوه voy. بیقه.

پهزاندین voy. هژاندین.

*پهل pehl, haut, fort, véhément, G.

پهلوان pehlivan, lutteur, sauteur de corde; comp. بالوان.

پهن pehin, en travers, au large; به پهن be-pehin, homme réfléchi; comp. پان. پاهن, پاین.

پهنای pehnaï, largeur; пехни P.; p. پهنی, پهنا.

پی voy. پ.

پی peĭ, après, en; لی پی یك ودو li pei iek ou dou, l'un après l'autre, c.-à-d. consécutif; به پی کفتین be pei kewtin, courir après quelqu'un; قوی زیده پی خوش بون qavi zidé pei khoch boun,

ils en ont été très contents; pai hilánim, je m'informe, L.; pē, après, Rh.; له پیدا le pie-da, à la recherche, après, Ch. 345; bactr. paδa, p. بی.

پی peĭ, plur. پیان peian, pied, marche d'escalier; پی پی چوین pei pei tchouin, aller l'un après l'autre; ژ پی کتین ji pei ketin, se fatiguer; پی لپتاندین pei lepytandin, gigotter; پیدا کشان pei-da kichan, traîner derrière les pieds; پی طحل بودن pei tehil bouin, fouler le pied; پی پز کرین pei pez kirin, fouler, voy. سر پیان ser peian, prompt, direct: pē, pied, L., pī, avant-bras, L. I, 3, 26, 12, 9; pē, pī, pied, Rh.; pē, pied; pī, jambe, S.; па (pers.), пигемипъ, P. (c.-à-d. پیی من mon pied); پیی péeï Ch. 348; di pē du-čū, il suivit (littér. il marcha après les pieds de quelqu'un) L.; pē nāl kirin, ferrer un cheval, Rh.; pé ánghavum, je trébuche, G.; pe dem ser, je regimbe, je foule aux pieds, G.; پی هستان pei hal-de-stem, je me soulève, Ch. 346; pe ná vastum bebínum, je le hais, littér. je ne me tiens pas sur mes jambes pour le regarder, G.; kes pe ná vastit a flan, qu'on ne peut surpasser, littér. personne ne se tient sur ses jambes devant tel ou tel, G.; pe-stir, échelle, escalier, Rh.; pe-chiraw, chandelier, Rh. (voy. دیجرا); pe-rús, nu-pieds, G., lulia pé, jambe, G.; klil pé, doigt du pied, G.; pe-shun, trace, vestige, Rh.; zaza pai; bactr. pāδa, p. پای; voy. دوبی, باسك پی, جراغپه, دستبی, سی پی, سرپی (s. v. سی), کجپا.

*پی péi, nerf, G.; p. پی.

*پی zaza pī, père; pehl. پید; comp. پیر (père).

*پی pē̆, le, lui (cas obl. de او précédé par پ); pē̆ra, à elle (de pe-wéra) L.

پیا peia, infanterie, soldat à pied; پیا جه قدره و سوار جه قاسه peia tchi qader-é ve souvar tchi qas-é, combien d'infanterie y a-t-il et combien de cavalerie? پیا بوین peia bouin, descendre, tomber en décadence; پیا جوین peia tchouin, abaisser, déduire; تچاقماق پیا کرین tchaqmaq peia kirin, abaisser le chien d'une arme à feu; paiá, fantassin, pion (aux échecs) G; paiyā Rh.; zaza peíye (infanterie); p. پیاده.

پیاتی peiati, action d'aller à pied.

پیافتین peiawtin, parler en songe, radoter; prés. 3. دپیقه di-peiwé, parf. part. پیافت peiawt; du bactr. dab?

*پیادن peĭadyn, jeter de haut en bas; پیادا peiada, il jette, Ch. 352; de پیا et دان.

*پیان pián, tasse, écuelle (à Djezira) G.; payāl (dans le Bohtan), S.; p. پیاله, du grec φιάλη.

*پیاو piaou, plur. پیاوان piaouane, homme, Ch. 303.

*پیاون, honneur (ar. ناموس) L. I, 98, 11).

پی پز pei-pez, pétrissage; پی پز کرین pei-pez kirin, pétrir, fouler aux pieds; de پی (pied) et de پز thème qui entre dans les composés de la racine piš, comp. bactr. pistra.

پیپو pipo, 1) huppe; 2) sorte de fleur; mot formé par gémination, voy. پیوك, بیبون, پیوك et Nemnich, II, 1527. Pott, Doppelung 52.

پی پی pei-pei, pas à pas.

پیت peit, braise, charbon ardent; بده بی دیتك آگر من پیتك آگر bi-dé min peitek aghir, donne moi un charbon allumé; āgyr u pēt, feu et étincelle, S.; pētíäg, une flamme, S.

* بیت pet, déchu; būta peta (le cadavre) déchut, se corrompit (par l'eau dans le tombeau) S.; p. پید.

* پیتاونت petavent, araignée, G.; comp. پندوه.

* پیته píte, femme; les Kurdes disent ainsi, quand ils appellent leurs femmes, S.

* پیتی pētí, truffe, S.

پیچ pitch, bâtard; t. پیچ, پچ.

پیچ pétch, turban; p. پیچه; comp. پیچه.

پیچان, پیحان pitchan, pitchiian, envelopper, plier, plisser; prés. 3. دیچه di-pitché; impér. بیچ be-pitch, plur. 2. بیچین bepitchin; parf. part. پیچا pitcha; partic. passé پیچیایه pitchiaié; تاپیچین ta-pitchyn, éviter, faire place, Ch. 352; (ta = da, prépos.); p. پیچیدن; comp. ورپیچان.

پیچاندین pitchandin, faire envelopper, faire plier; ciárk pecínum, je mets le turban; parf. part. ciárk peciá (de پیچان) G.; comp. فه پیچاندین.

پیچرا pétchira, lampe qu'on suspend pour éclairer (voy. ی).

پیچك pétchek, ligature, maillot, langes; comp. پچیکین; p. پیچه, comp. پیچ.

* پیچه peciá, pli, G.; pr-peciá voy. بور; p. پیچه; comp. پیچ, پیچك.

پی خوار pei-khar, pied tordu, cagneux.

پی خواس pei-khas, celui qui cherche le bonheur; nu-pieds پی خواس بزین pei-khas bezin, s'abandonner à la fortune; pēkhwas nu-pieds Rh. La signification de nu-pieds est sécondaire et dérivée de celle de cherchant, mendiant.

پی خواسی pei-khasi, nudité.

پی خورین pei-kharin, repas frugal, littér. manger sur pieds; pē-khārin, mangeaille, Rh.

پیدا peida, cas, accident, chose qui arrive, évident, manifeste; پیدا به خو peida be khou, spontanément; پیدا بوبن peida bouin, mettre une chose dans son jour; سولبند لیوان دران پیدا دبه solbend li-van deran peida di-bé, trouve-t-on un maréchal ferrant dans ces contrées? آگر پیدا کرین aghir peida kirin, alimenter le feu, ajouter des matières combustibles; aura peida bit, le ciel est couvert de nuages, G.; ahhgiét péida kem, j'excuse G.; péida kem, je trouve, G.; bactr. paitidaya, p. پیدا.

پیدان peidan, ruade, un animal qui fait une ruade; de پی (pied) et دان (donner) voy. پی لدان.

پی دادان pei-dadan, tomber sur quelqu'un à l'improviste, donner un coup de pied.

پی داین pé-dàin, piquer, en parlant des serpens et des vermines, gourmander; de پی = ب et de داین.

پیر pir, vieux, vieillard; pira méra, vieillard, G.; pira zéna, femme vieille, G.; ba-pír, grand-père, G.; bāb-pīr Rh.; bab ba pir, bisaïeul, G.; da píra, grand-mère, sage-femme, G.; día pīr L.; dàika da píra, bisaïeule, G.; pir bit, il devient

vieux, il s'use, il se gâte, G.; p. پیر; comp. پیل, بی پیر.

*پیر pièr, père, Br.; p. بیر, tat piér (formé de پدر, bactr. pitar, par chute du d).

*بیر pehr (c.-à-d. pēr), demain, Kl.; perake Br.; pos perake, après demain, Br.; p. یردا, scr. परेद्युस् .

*بیر pēr, avant-hier, G. Rh.; pétera per, l'avant-dernier jour, G.; k. or. peir; p. پری, بریر.

ببر voy. بر (beaucoup).

بیر voy. ببیر.

پرار pirar, l'avant dernière année; بتر بیرار betir pirar, l'année qui précède l'avant dernière année; chez Garzoni: perár, peter perar; pīrār, Ch. 341; pērār Rh.; p. پرار.

*پرای piráia, vieillesse, G.; p. پری.

پیر دفن pir-defin, ravisseur des vieilles femmes.

پیرك pirik, 1) grand-mère; zaza pírik, grand-père; 2) pírik, araignée, L. zaza píriké; déminut. de پیر; comp. پیرهڤو.

پرنج pé-rendj, récompense, mot à mot: fatigue des pieds; p بارنج.

پیرو peirou, la pléiade, en persan pervin; p. پروین, برن, bactr. paoiryẹni (Lagarde 56); comp. پیور.

پیروز pirouz, royal, pompeux, béni, heureux; پروز به pirouz bé, grand bien Vous fasse; pīrōz bun, être béni, Rh.; pirosít, pirós bit, que Dieu vous conduise, G.; pirós kem, je félicite, G.; du pers. پیروز.

پیروزه pirouzé, turquoise; du pers. پیروزه.

پیروزی pirouzi, congratulation, félicitation, bénédiction du Ciel; du pers. پیروزی.

پیروزیت pirosít voy. پیروز.

پیره دا pirèda, par ici, de ce côté; dé ایره دا précédé par پ.

پیرهڤو pir-hewou, araignée; تورا پرهڤو, toile d'araignée; littér. vieille femme; comp. پیرك.

پیره تون piretoun, toile d'araignée.

پیزونك pizevenk, cocu; ruffiano; pezàvengh, rapporteur, délateur, trompette de la ville, G.; pezávengh ce-kem, je suis délateur; pezávengh bum, je me mêle dans les affaires des autres, je sème la discorde, G., p. پزونك; comp. پیوه زنك.

* پیزه zaza pīzé šeník, ventre; russe пузо, espagnol panza.

پیژین, پیژنك pejin, pejnek, bruit des pas, un bruit des pieds, trace d'un animal; de پی et de ژین p. زن.

پس pis, désagréable, sale, indécent; polisson, vaurien; پیس کرین pis kirin, salir, rendre sale; pis, pisa, sale; tache, lèpre, G.; zaza písi, mauvais; p. پیس.

پیسپی pésipi, balzan; هسپ پیسپی hesp pe-sipi, cheval balzan; de پی (pied) et de سپی (blanc).

پیست pyst, outre; voy. پست, پوست

پیستر voy. پی (pied).

پیسو pésou, embuscade, aguets; t. پوسو. پوصو; voy. پسو.

پیسوس pésous, lampe; comp. پسوس; p. پیسوز.

پیسی pisi, laideur; پیسی انین pisi

anin, enlaider; pīsī, saleté, Rh.; pisiát G.; p. پیسی (lèpre).

پیش pech, pan d'habit; du pers. پیش (pēš, le devant).

پیش pych, vis à vis, devant; لیپیش li-pych, opposé, contraire; لیپیش گوتن li-pych goutin, contrarier, s'opposer; لیپیش کشان li-pych kichan, s'opposer; لیپیش سکنین li-pych sekinin, adversaire, opposé; پیش کرین pych kirin, préférer; پیشقه برین pichwé birin, dédier; زیپیش ji-pych, par devant; پیشی نها pich-i neha, jadis; پیشقه pychwé, précédemment, ci devant (voy. پیڤه, پیشقه); پیشقه دربار بوین pychwé derbaz bouin, surpasser; پیشقه دایین pychwé dàin, donner par anticipation; پیشقه جوین pychwé tchouin, aller en avant; پیشقه گرتن pychwé girtin, prendre le devant; پیشقه هاتن pychwé hatin, prévenir, devancer; پیشقه هاتن به شوفه جوین pychwé hatin be chouwe tchouin, le fluxe et le refluxe; on dit aussi پیشقه هادن به شوفه کشیان pychwé hatin be chouwé kichian; ژیپیشقه ji-pychwé, vis à vis; пйшь P.; peschi, devant, Kl.; peša L.; پیش, پاس pach, piech Ch. 342; pēsh, d'abord, Rh.; le peŝye, par devant, L.; له پاش le pach, Ch. 346; له پیشده lé piechdeh, Ch.; پیش دم piech dem, tout près (littér. devant la bouche) Ch. 342; du pers. پیش; comp. بتر, پیتر, بر.

پیشچاڤی pych-tchawi, chose qui donne à l'oeil, qui a une belle apparence; de پیش (devant) et de چاڤ.

پیشخزمت pych-khizmet, valet de chambre; du pers. پیشخدمت.

*پیشسن písh-sin, éperon cloué à la botte, S.

پیشڤای pych-wai, ceux qui ont pris le devant; پیشڤا جوین pychwa tchouin, avancer, précéder; de پیش et de ڤا ou ڤای (thème qui entre dans la composition du verbe ڤایین) littér. désirant le devant.

پیشك voy. بشیك.

*پیشکار pīshkar, valet, Rh.; du pers. پیشکار, پیشگر, بیشگر; comp. پیشکر.

پیشکپو pychkepou, ennemi, littér. devant le nez.

پیشکر pychkir, serviette, essuie-main; پیشکرا دستخونی pychkir-a destekhouni, nappe; propr. valet, servante (voy پیشکار) de la table à manger.

پیشکش pichkech, régal, présent, cadeau; pesckesc dem, je fais présent à un personnage distingué, G.; du pers. پیشکش.

پیسم pechem, jeudi; voy. پشنب.

پیشمال pych-mal, le devant d'une tente, d'une maison.

پشمان voy. پشمان.

*پیشن pēshin, souffle, Rh.; arm. փչել, comp. پی پیشن.

پیشو pichou, amadou; comp. پوشی.

پیشواز pich-vaz, rencontre; du pers پیشباز, پیشواز.

پیشه piché, art, métier; comp. پشه.

پیشی pichi, primaire; پیشی گرتی pichi-ghirti, cul de sac (littér. pris, serré par devant); voy. پشی; comp. پیشین.

پیشین pichin, primauté; pešín, celui de devant, L.; čelé'i pešín, octobre, L.; p. پیشین, comp. le bactr. paurvanya.

پیطك peitik, boîte pour le collyre.

پیغامبر, پیغمبر peigamber, prophète; peghámber G.; pēkhamber Rh.; پیغمبر بغداسی peigamber bogdasi, blé de Turquie (t. بغدای froment); peghámber cekem, je prophétise, G.; peghámber bum, id., G.; du pers. پیغمبر, pehl. پتکام (arm. պատկամ; syr. ܢܒܝܐ, de Lagarde, Gesammelte Abhandlungen 79, 21).

* پیغمبری pēkhamberī, prophétie; pēkhamberī kirin, prophétiser, Rh.; du pers. پیغمبری.

پیڤان piwan, mesurer; prés. 3. او دیڤه eoŭ di-piwé; impér. 2. به بیڤ be-piw, plur. به بیڤین be-piwin; parf. part. او بیڤا eoŭ piwa; chez Garzoni: prés. 1. pivum, 2. 3. pivit, parf. part. pivá; pīvá L.; bactr. mā, p. پیمودن.

پیڤان piwan, mesurage; وقتی پیڤانی vaqt-i piwani, au moment du mesurage; pīwān, mesure, Rh.; pīwān kirin, mesurer, Rh.; p. پیمان; comp. بی پیڤان.

پی ڤدان pei-wedan, piquer, mordre; comp. پی دایین.

پیڤك piwek, aune, mesure; déminut. de پیڤان.

پیڤه piwé, désormais; ژنها پیڤه ji-neha piwé, dorénavant, dès à présent à l'avenir; ex nuk péva, dorénavant, G.; edí péva, après, G. 210; ex péva, ex era péva, après cela, avant, G; voy. پاشڤه (پاشی) et پیشڤه (پیش); la sifflante est tombée après s'être changée en h.

پی فکرین pé-wekirin, passer un fil.

پیك peik, messager, porteur des lettres; du pers. پیك, scr. पादिक.

پیك peik, but, fin, accord; پیك آنین peik anin, achever, terminer une affaire; چند بلگیر کو لازم پیك بینین tchend belghir kou lazim peik binin, autant de chevaux qu'on a besoin, préparez; گرگه شولا دشوار پیك بینی ghereghé choula dichvar peik bini, si même la besogne est difficile, tu la termineras; پیك کتین peik ketin, tomber d'accord, s'entendre; پیك هاتین peik hatin, arranger, accomoder, réconcilier; هیژ زاد پیك نهاتیه heij zad peik ne-hatiié, encore le manger n'est pas accommodé; پیکڤه peikwé, d'accord, tous ensemble; pékua G., p'ēkwa, p'ēkiava Rh.; pékua venúscium, je conjoins, je colle ensemble, G.; پیك ده piek dé, il est possible, on peut, Ch. 349; de پ et de یك (un); p. بیك.

* پیك peík, nerveux, G.; de پی.

* پیکات pekát, arrangement, accommodement, G.; de پیك et de át (هات) partic. passé de هاتن; comp. پیك هاتی.

پیکاندین pikandin, remplir, rendre plein; pekinum, je suis d'accord, je me réconcilie; parf. part. pekiná ou pēkát, G.; verbe dénomin. de پیك.

پیکتین peiketin, پیکڤتین peikewtin, tomber sur quelqu'un, courir après quelqu'un pour le saisir; به پی وان دکڤین be pei van di-kewin, ils les poursuivent; de پی (après).

پیکر peiker, portrait, image; anc. pers. patikara, pehl. پتکر, p. پیکر.

پی کرین pei kirin, chausser.

پی کول pei-kol, nu-pieds.

پیکه peiké, chambrette avec un banc large, en turc seki (سکی); voy. پکه.

پیك هاتی peik-hati, économe, qui sait épargner les dépenses; de پیکات.

پیکی peieki, une fois; de پ et de یك.

پی گران pé-ghiran, un homme lent.

پیل peil, les cornes d'un animal renversées en arrière; comp. استوری; de پ et du pers. یل (pendant, comp. p. یله courbé).

پیل pél, ondes, vagues; pēl S.

پیل voy. پول (charbon).

پیل pil, épaule, omoplate; pōl L. pāl, coude, S.; p. پهلو, maz. peli (Dorn ۲, ۱) gil. پالو, bactr. pereϑu, comp. le grec πλάτη, russe плечó.

*پیل pīl, sachant, adroit, Rh.; t. بلن (du بلمك).

*پیل zaza pīl, grand, l'aîné; comp. پیر.

پیلاق pélaw, babouche, bottines; pēlāw, sandale, Rh.; pēlāv (arab. yemenī, chez les Bédouins ḥedā) soulier pointu, qui s'élève par-dessus le talon, S.; p. پاتابه, پاتوا, comp. p. پالنك, پالیك, بالیك, پالك (le t s'est changé en l).

پیل پازك peilpazk, پلپاسك pelpask, grimpant; comp. هلپاسکین.

پیلدار pildar, devin; prédiction (on devine en examinant l'os de l'épaule d'une brebis, voy. Chodzko, Specimens of the popular poetry of Persia p. 198); de پیل (épaule).

پی لدان pei ledan, s'éparer, détacher des ruades; اق هسپا پی لیدده ew hespa pei li-didé, ce cheval s'épare; comp. پیدان.

پین pèin, fumier, fiente de cheval; جهی پین djih-i pèin, litière (parlant des étables); پینی کفن pèin-i kewin, terreau; ud. p'ein (Schiefner 98^b); comp. géorg. ფუნი, grec βουνιά (Tchoubinof 509^b) et l'anc. grec πῖνος, scr. फेन.

پین voy. پنج.

*پینعل pēnāl kirin, regimber, Rh.; littér. faire (un coup avec) le fer; de پی et de نعل.

پینك peïnek, painek, un coup de pied, de پاینی.

پینو pino, espèce de pâte cuite; voy. پنو.

پینه piné, rapiécé, rapiécetage; pína S.; p. پینه.

پینه جی pinedji, fripier, savetier; pínäčī S.

پینه دوز pinedouz, tailleur qui rapièce, fripier; p. پینه دوز.

پی نه کر peï-nekir, cheval qui sort peu de l'écurie.

*پینی zaza peyén'e, l'autre, le suivant; ášme pá'izi peyén'e, le second mois d'automne, le novembre; peíńai, après; ḥetáke peíńai, jusqu'à ce que; locatif peíṇide, ensuite; comp. پاشین, p. پسین (la sifflante est tombée).

*پیوا piwa, puits, Kl.; p. پایاب.

پیواز pivaz, oignon; p. پیاز.

*پیور peívir, une étoile, L.; p. پروین? comp. پیرو.

پیور کرین peïver kirín, saupoudrer de sel, de poivre, sucrer; pever kem, G., de پ et de ور (p. بر dessus).

پیوه زنك pivezenk, maquereau; transposé de پیزونك.

پیوك pivok, fleur printanière.

*پیوك pivok, éclair, Kl.

*پیه pieh, sur, Ch. 344, 9; 346, 10; پیه دا دکه, il arrose, il répand (de l'eau),

Ch. 348; جاوت پیه دکوه tchaou-t pié de-kouvé, tu apercevrais, litt. tes yeux tomberaient sur (cette chose), Ch. 346; پیه est la forme élargie de پ employée sans être jointe avec un nom ou pronom.

* پیه zaza pya, l'un l'autre; pye sér, ensemble; peíra kaut, il poursuivit, littér. il tomba sur l'autre; comp. پی (le, lui).

ت

* ت te, préfixe verbal; voy. د.

تا ta, jusque, jusqu'à ce que; تا کی ta kieï, jusqu'à ce que, Ch. 342, p. تا; comp. دا.

تا ta, fièvre; تا دگره وی ta di-ghiré vi, la fièvre le prend; تای tai, B.; tah ehro ehro, fièvre quotidienne, G.; p. تاب, comp. bactr. tafnu.

تا ta, les traces d'un animal; arm. թաթ; comp. تاگری.

تا ta, pli, un double qu'on fait à une étoffe; p. تا, تای; comp. دوتا, یکتای.

تا ta, fil, ficelle, fil d'archal, corde à instrument, fil d'écorce; تا تا کشان ta ta kichan, ôter le fil, défiler; تا ڤه کرین ta we-kirin, détordre un fil; تای هڤرموش ta-i hewirmouch, tresse de soie; تا بادا ta ba-da, il a tordu du fil; تای کمانی ta-i kemani, corde à violon; تای کنفی ta-i kinyfi, la filasse du chanvre; p. تا (pour تار).

تا prépos., voy. دا.

تابوت tabout, bière, cercueil; tābut, Rh.; ar. تابوت.

تابی tabi, assujeti, تابی بوین tabi bouin, être assujeti; tābé L.; ar. تابع; voy. تبعه.

تاپ tap, sommet; comp. t. تپه, دپه; voy. تپه.

تاپان tapan, herse; تاپان کشان tapan kichan, herser; arm. տափան.

* تاپك tapuk, chauffage, Rh.; p. تاپه (fiente de boeuf); comp. تپك.

تاپوسك tapúsk, excroissance globuleuse des plantes renfermant des insectes, G.

* تاپیچین ta-pitchine, se soustraire, Ch. 352; voy. پیچان.

* تاتکرو tátkirō, écuelle, assiette, L.

* تاتی tātī, couverture de lit, Rh.; formé du pers. تخت (lit) à l'aide du suffixe ī.

تاج tadj, couronne; p. تاج.

* تاجر tējir, marchand, Rh.; tegár S.; ar. تاجر plur. تُجّار.

* تاخ tākh, botte de foin, Rh.

* تاخم táχem, commandant de vingt cavaliers (mot turc), S.

* تاخه táχe, côté, S.

تاخیر teakhir, délai; ar. تأخیر.

تار tar, contribution, quote-part à payer; تار کرین tar kirin, répartir les contributions.

تار tar, limon, brancard; comp. arm. թառ (juchoir), géorg. ტარი (manche, anse).

تارومار tar-ou-mar, désarroi; p. تارمار.

تاری tari, obscur; تاریه tariié, il fait obscur; rengh taré, brun, G.; tārí dekím, je rends obscur, L.; tarí bú, obscurci, G.; p. تاریك.

تاری tarí, obscurité, ténèbres; p. تاریکی.

تاریتی tariti, obscurité, ténèbres; دتاریدا, دتاریتدا di-tariti-da, di-tari-da, dans l'obscurité.

تاریخ tarikh, date, inscription: تاریخ دانین tarikh danin, mettre la date; تاریخا مریبان tarikh-a miriian, épitaphe; comp. تواریخ; ar. تاریخ.

تاریخچی tarikhtchi, historien.

تازك voy. تازه.

تازه tazé, frais, fraiche, récent; taza, nettoyé, poli, délicat, beau, G.; dítin-a taza, une belle vue, G.; tesék, un petit (d'un animal), G.; тазъ P.; tẹzé, jeune, frais; adv. maintenant; taza t-kem, ce-kem taza, taza kem, je nettoie, G.: zaza tẹ́ze; p. تازه.

تازی tazi, nu, monter un cheval à nu, à dos nu; tázy, nu, S.

تازین voy. تزیں.

تاژون voy. اژوتن.

تاژی taji, lévrier; tāzí, G., L., S.; p. تازی.

تاز, تاس tas, taz, teigne (maladie de tête).

تاسه tasé, ligature, ligature des morceaux cassés.

تاشت tacht, matinée entre 9 et 10 heures; وقتی تاشتی vaqt-i tachti, le temps de la matinée; tēsht Rh., dans le dial. de Soleimanié چشت tchecht, Ch. 348; چشت دکم Ch. 348; p. چاشت; comp. سرتست.

تاشتیا tachti, matinée; تاشتیا عیدی tachtiia yidi, le repas du beyram; p. چاشتی, afgh. څاښتی tsaštī, Trumpp 75).

تاشین voy. تراشین.

*تاعو ta'aú, tā'o, mastic, gomme de lentisque (ar. gingrēs, syr. gängrōse); l'arbre d'où provient cette résine, produit des fruits rouges à pepins, dont on fait des chaînes talismaniques pour le bétail; aussi on mange les fruits avec du zebib (raisins de cabas) S.

تاغ tag, quartier d'une ville; لی تاغا فلانه li tag-a felané, dans les quartiers des Arméniens; de l'arm. թաղ.

تافلی tafili, à l'instant.

تاق taw, 1) rayons, feu; تافا هیقی taw-a hiwi, les rayons de la lune; اسب پر تاو دکن, rendez les chevaux pleins de feu (donnez de l'éperon) Ch. 351; یکانك تاو ددا, le sanglier fait du feu, il s'oppose plein de courage, Ch. 352. 2) soleil; voy. آتاق, زرکتاق, تاو.

تاقی tawi, l'interval de l'atmosphère d'où tombe la pluie; تاقیی باران tawii baran, grosse pluie.

*تاکوت tākut, traîneau, Rh.

تاگری ta-ghiri, adhérent.

تال tal, amer, acerbe, âpre; تاله tal-é, ce qui est acerbe; tāhhla G., talkh (forme persane), tāhl, Rh., k. or. تله tala, B. 120; p. تلخ.

تال tal, entamé (des sabots, des ongles d'animaux); t. جتال.

تالاز talaz, vice, débauche; comp. تولاز.

تالاش talach, souci, peine; تالاشا دین talach-a din, zèle pour la foi, fanatisme; p. تالاش.

تالان talan, 1) butin, action de saccager; الان تالان alan-talan, id. (alan ne signifie rien, c'est pour rimer le mot talan); talán kir, il saccagea, L.; zaza tá'alan kén'a; 2) bétail, l'objet principal du saccage: sar tarš u tālán hystía, il se précipita sur le menu et le gros bétail, S.; tarš u tālán ānía, il enleva le bétail, S.; p. تالان.

تالده taldé, lieu masqué; تالده بوین taldé bouin, être abrité.

تال قاوغی tal-qavoughi, flatteur (qui s'incline devant le Kaouk ou bonnet des anciens Turcs); t. دال (de l'arabe).

* تالله t,allah, par Dieu, G.; ar. تَالَّله.

* تاله k. or. tālah, piége, B.; comp. تلك.

تالی tali, amertume; p. تلخی.

تالیف tealif, rédaction; تالیف کرین tealif kirin, composer; t. تالیف اتمك.

* تام tām zer dem, je dore, G.; tām zif dem, j'argente, G.; littér. je donne, je mets de l'or en entier (sur une chose entière); ar. تامّ; voy. تاو.

تامازلك tamazalk, étalon d'un haras; géorg. ცამაზლუხი (tamazluχi, animal destiné à multiplier la race).

* تانی zaza tāni, les quelques; comp. p. تنها (seul).

* تاو, 1) feu, ardeur, force; اسپ پر تاو دکن, rendez les chevaux pleins de feu, c.-à-d. donnez de l'éperon, Ch. 351; یڭانك تاو ددا, le sanglier fait du feu, c.-à-d. il s'oppose plein de courage, Ch. 352; 2) soleil; voy. تاق.

تاو taou, fois; comp. تا.

* تاو, achevé, fini, Ch. 320, 349; ar. تامّ; voy. تام.

تاوس voy. تموز.

* تاوستان k. or. tāvistān, été, la saison de chaleur; p. تابستان.

تاوك voy. تاوه.

تاوه tavé, poêle, ust. de cuisine; tāvá L.; zaza ta'úk L. I, XV; p. تابه, turc vulg. tāva.

تاوی tavi, fièvreux, qui a la fièvre; tahví G., tāwī bun, avoir la fièvre, Rh.; de تا.

تاه voy. تا (fièvre).

تاهل voy. تال.

تاهن voy. تاین.

تای taï, ballot de marchandises; p. تای.

* تای tai, rameau, G.; pehl. تاك, p. تای.

تای voy. یکتای, دوتای.

تای voy. تا (fièvre).

تاین tàin, ration; تاینا روزی tàin-a rouji, ration journalière; تاینا دوسر tàin-a douser, double ration; tāhin, nourriture, fourrage, L.; ar. تعیین; comp. نیف.

تبات, تبت tebat, tabet, endurant, patient; تبات بوین tebat bouin, endurer, patienter; تباتا من نای tebat-a min naï, je n'ai pas de patience, je ne puis endurer; تو ناتبتی tou na-tabet-i, tu n'as pas patience; از تبتمه ez tebetimé, je suis patient; ar. ثبت, ثبات; comp. ثبات.

تبات voy. ثبات.

* تباتی tabāti, calme, tranquillité, S.

تبتین tebitin, demeurer, habiter.

تبدیر voy. تدبیر.

تبدیل tebdíl, incognito; به تبدیلی قیافه be tebdili qiafé, incognito; تبدیل صورت دادین tebdil-i souret dàin, transformer; ar. تبدیل.

*تبر zaza tebér, dehors; šē tebér, il sortit; de *ber, porte (afgh. ور, gebri ber (B. 101), osque veru), précédé par te=د (prépos.).

تبرزه tebirzé, amusant; prémices.

تبشیر tebechir, craie; du pers. ar. تباشیر, vulg. تبشیر (du sanscr. तवक्षीर, त्वक्षीर).

تبع tebaa, sujet; تبع بوین tebaa bouin, se soumettre; ar. تبع; voy. تابع.

تبل voy. تپل.

تبلو tyblou, possédé.

تپتپه teptepé, pain rond.

تپتژی tiptiji, tout plein; de تژی précédé par تپ, comme le turc طبطلو de طلو (plein).

*تپشت zaza tepíšt, il saisit.

تپك tepik, ruade; تپك لدان tepik le-dan, ruer; du turc دپمك (ruer).

تپك tepik, fiente en brique pour brûler; comp. تاپك.

*تپك tapik, piége, Rh.

تپل, تپلك tipil, tipilk, extrémités des doigts; tepel, t,pel, doigt, G.; tibil, Rh.; difleh B.; ghre t,pel, article, articulation du doigt, G.; comp. kurin. t'ub (doigt), angl. thumb, allem. daume; comp. سرتپلك.

*تپمش tepmíš kir, il broya L.; t. دپمش.

تپه tepé, sommet d'une montagne; تپا tepa seri, tête; t. تپه; voy. تاپ.

تپی tipi, orage, chasse-neige; t. دپی, تپی.

تتر teter, Tartare; courrier; tetér L.; t. تاتار, ar. تطر.

تتك tetik, détente d'une arme à feu; t. تتك.

تتکاندین titikandin, parer, orner; خوه تتکان khé titikan, se parer, faire sa toilette; impér. 2. خوه بتتکین khé be-titikin, pare toi, fais ta toilette; du turc تتك (vif, léger, subtil, délicat).

*تتمه tut'me, colique, S.

تتیز titiz, fringant (du cheval); t. تتیز.

*تجار tegár, marchand, S.; voy. تاجر.

تجارت tidjaret, commerce; ar. تجارة.

*تجاریه tegárie, profession de marchand, S.

*تجربه tejruba, tentation, épreuve, Rh.; on dit aussi terjuba et tijerib; tegerib kem, je mets à l'épreuve, G.; ar. تجربه, تجریب.

تجری tidjiri, achat, commerce.

تجگره tedjgheré, chaise à porteurs.

تجهیز tedjhiz, funérailles; ar. تجهیز.

تجی voy. تژی.

تحصیل tahsil kirin, acquérir, encaisser, ar. تحصیل.

تحمل tehamul, content; تحمل کربن tehamul kirin, se contenir; tamul, doux, tendre; tahhmel kem, je suis patient, G.; ar. تحمّل.

تحویل tehvil, billet d'obligation; ar. تحویل.

تحیر tehàir, à la volée; ar. تحیّر.

تخانج tekhandj, bouchon.

تخت toukht, poids de 50 drachmes; p. تخت (poids de 600 drachmes).

تخت tekht, 1) trône; تختی خوندکار tekht-i khoundkar, trône royal; takt, banc, estrade G.; takht Rh. 2) pour takhta

planche, assiette, table; takt kiria, planché, lambrissé, G.; p. تخت.

*تختروان takt-a-ravána, palanquin, sorte de voiture ou chaise couverte, portée sur deux brancards par deux mulets ou chevaux, G.; p. تختروان (voy. Berggren 605; Lane III, 55; Dubeux, la Perse, pl. 76).

تخته takhta, tekhté, planche, lame; تختا پران takhta peran, planche sur laquelle on compte l'argent; p. تخته; voy. تخت, پشتخته.

تخچه tekhtché, siège de bois pour s'asseoir et coucher, chambrette au rez de chaussée; p. تختچه.

تخس نخس takhsi-nakhs, débandade, dissipation; ar. نقص (dérangement).

*تخلگز tahhlaghez, glouteron, G.; de tahhla (voy. تال) et de گز (morsure).

تخليط بوين takhlid bouin, s'affubler; ar. تغليط.

*تخمرغ тохмурхь, oeuf, P.; du pers. تخم مرغ.

*تخمسار тохмсаръ, champ, P.; de تخم = تخمه et du suffixe pers. زار ou سار; comp. gil. تومجار tūmeǰār, maz. تيمجار tīmijār (semences).

*تخمه tokma, race, genre, G.; du pers. تخمه.

تخمين takhmin, supposition, à peu près; takmin kem, je suis d'avis, je présume, G.; t. تخمين اتمك.

تخمينان takhminan, probablement; ar. تخميناً.

*تخنی tahhkni, 1) gluant, visqueux, G.; 2) marecage, mare, G.; t. تكنه (abreuvoir).

*تخوبی tokóbi, frontière, G.; t'khob Rh.; Tehoby, Sd. III, 106, 263; syr. ܬܚܘܡܐ; Tkhoma, nom d'une contrée du Kurdistan, Layard, Nineveh and its remains I, 202.

*تخوما t'khoma, nid, Rh.; du syr. ܬܚܘܡܐ (famille, p. تخم, arm. տոհմ, géorg. თოხმი)?

تدارك tedarik, tahhdarík, appareil, G.; tahhdarík ce-kem, j'apprête, G.; ar. تَدارُك vulg. تَدارِك.

تدان te-dan, enduire; prés. 3. te-dé, plur. te-din; voy. تيدان.

*تدای tadoiï, oppression, violence, Rh.; ar. تَعَدّى.

تدبير tedbir, opinion, ordre, disposition; tetbír kem, j'épargne, je mets en ordre, G.; tebdir kangia, bon arrangement, circonspection, G.; ar. تدبير.

تده voy. تی.

تذكره, تذكرا tezkeré, tezkera, écrit, document, note; تذكرا اداى tezkera edàï, acquit; تذكرا ايزنى tezkera izni, un permis; تذكرا باجى tezkera badji, reçu de douane; تذكرا رى tezkera ri, passeport, billet de passage; teskára, teskera, document in-quarto, G.; ar. تذكره.

تر ter, humide; تر بوين ter bouin, mouiller, tremper; تر كرين ter kirin, humecter; p. تر.

تر tyr, pet, crepitus; تر كرين tyr kirin, péter; t,r kem, tr trkem, je pète, G.; mot onomatopéique; arm. տրտ.

*تر k. or. faucon, B. (glossaire s. v. باز).

*تر ter, préfixe et suffixe du comparatif: mas-ter, plus grand (p. مهتر) G.;

spéi-ter, plus blanc, G.; püčúk-ter, plus petit, G.; ter spéi, le plus blanc, G.; ter mazén (on dit aussi master ammo), plus grand que tous les autres, G.; comp. Pott, Etymol. Forsch. I, 255; bactr. tara; p. تر.

* ترا zaza terá, trā kén'a, je tranche, je détache; terá bī, il nacquit; p. تراك, تَرَك.

* ترار trár, tasse de métal, coupe, G.; trār Rh.; teráräkī, une tasse, S.; ar. دلال plur. de دله.

ترازو terazou, balance; tarazú G. Rh.; tarazú kesciúm, je pèse, G.; du pers. ترازو.

ترازین terazin, coteaux, descente d'une montagne.

ترازینك terazink, seuil; voy. درازینك.

تراسنجو tyr-a sandjou, importun, homme ennuyeux; de تر (pet) et de سنجو.

تراش terach, 1) rasé; تراش بوین terach bouin, être rasé, se faire la barbe; trāsh kirin, raser, Rh.; trásc kiria, rasé, G.; 2) thème qui entre dans la composition du verbe تراشین, voy. سر تراش, قلم تراش; p. تراس; comp. تلاش.

تراشین terachin, raser, tailler, couper; prés. tráscium, 2. 3. tráscit, parf. part. trásct G.; trāshīn Rh.; dans le dialecte de Soleimanié دتاشه de-taché, il rase, Ch 348; zaza taišt, il rasa; p. تراشیدن.

ترال tyral, paresseux; ترالی بغدای tyral-i bagdaï, un paresseux de Bagdad; de تر.

* تراماله, grain de raisin, Kl.

تراما trampa, échange, contre-échange; t. تراممه, de l'ital. tramuta.

تراتی tiraneti, comédie, mauvaise plaisanterie.

ترانه tiranė, harlequin, bouffon; accord d'instrument; ترانه کرین tiranė kirin, persifler, faire le bouffon; terān, persiflage, Rh.; p. ترانه.

ترانه جی tiranedji, facétieux.

ترانه ی tiraneï, action de se moquer.

ترای teraï, humidité; p. تری, تری; comp. تری.

ترب tyrb, cimetière; tirb, tombeau, S.; k. or. terb; voy. تربه.

ترب terb, pêcherie, lieu où le poisson entre et est pris.

* ترب terb, éducation, L.; terb dim, je punis, L.; voy. تربیت.

* تربستان k. or. terbistān, lieu de sépulture.

تربه tourbé, tombeau; ar. تربه (mausolée); comp. ترب.

تربه دار tourbe-dar, gardien d'un tombeau.

تربیه terbiié, 1) éducation; tarbiēt dem, tarbiā kem, je fais l'éducation, G.; 2) تربیا زاد terbiia zad, assaisonnement (voy. زاد); ar. تربیه.

تربیان terpiian, trébucher, se relever et s'abaisser; parf. part. تربیا terpiia.

تربین terepin, trébucher, se relever et tomber; prés. 3. دتربه di-teribé, parf. part. او تربیه eoú terebiié; comp. le prussien trapt, lit. trepti (frapper du pied) Pott, Etymol. Forsch. V, 126, 131, et l'allemand stolpern.

ترتر tirtir, clair (d'une toile, d'un blé, d'un bois, des cheveux).

ترتلین tertilin, vaciller, chanceller; mot onomatopéique, comp. l'ar. ترتره, l'arm. տարտամբել.

ترتیب tertib, règle, ordre, arrangement; بی ترتیب bi-tertib, sans ordre, sans règle; ترتیب بوین tertib bouin, être en règle, en bon ordre; ترتیب کریں tertib kirin, accommoder, arranger; ترتیب خراب کرین tertib kherab kirin, déranger; ترتیبا بازیر tertib-a bajir, us et coutume d'une ville; tertīf Rh.; ar. ترتیب; comp. بی ترتیبی.

ترجبه voy. تجربه.

ترجم voy. ترجمه.

ترجمه terdjumé, traduction; ترجمه کرین terdjumé kirin, traduire; terjum kirin Rh.; ترجمه بویه terdjumé bouié, traduit; ar. تَرجَمَه, t. ترجُمه.

ترجه voy. درجه.

*ترجمان turcimán, dragoman; turcimán kem, je traduis, G.; ar. تَرجَمان, p. t. ترجُمان.

ترهو tyrheoŭ, pillage; سواری کرماجان به غیر ز ترهوی به کری نشتکی نای souvar-i kourmandjan be gaïr ji-tyrhevi be kir-i tychteki nàï, les cavaliers kurdes ne sont bons qu'à piller.

ترخان terkhan, exempt de quelque charge; turχán, inviolable, S.; du pers. ترخان (du mongole, Schiefner, Kasikumük. Stud. 112[b]).

ترخانی terkhani, exemption, dispense; du pers. ترخانی.

ترخس tyrkhes, cheval à un testicule.

*ترخینه, navets fermentés, Ch. 354; p. ترخانه (orge mondée cuite en lait caillé).

*ترز täräz, fils de putain, S.; tăraz bávē, fille d'un bâtard (littér. ayant un bâtard pour père), ar. bint el ḥarām, S.; zaza terés, maudit; t. ترس (cocu).

ترزی voy. درزی.

ترسی, ترس ters, tersi, l'envers; de travers; ترسی گرتین tersi ghirtin, prendre de travers; ترس معنی ters mana, contre-sens; t. ترس.

ترس ters, fiente, excréments des chevaux et d'autres animaux; t. ترس.

ترس tyrs, crainte, danger; بی ترسا مواخذهی bi tyrs-a mouakhizeï, impunément; ژ ترسا لرزین ji-tyrsa lerzin, trembler de peur; به ترس be-tyrs, craintif, dangereux; بی ترس bi-tyrs, intrépide, sans peur; tirs Rh.; be térs-a qodé, scélérat, G.; p. ترس.

ترس tirs, craignant; forme radicale entrant dans les composés du verbe ترسین; p. ترس; comp. خدی ترس.

* ترس zaza tirs, bouclier; ar. ترس.

* ترسا tersá, terreur, menace, crainte, G.; bé tersá, sans peur, G.; tersá aia, il a peur; tersá bú, il avait peur, G.

* ترسان, un chrétien, L. I, 98, 13; pehl. ترساك, p. ترسا.

ترساندن tyrsandin, effrayer, faire peur; prés. 3. او دترسینه eoŭ di-tyrsiné, parf. part. 3. وی ترساند vi tyrsand; chez Garzoni tersand et tersá; tirsāndin Rh.; p. ترساندن.

ترسوك voy. ترسونك.

ترسونك tersounek, peureux, craintif; tersonék L.; tersók (forme contractée) G.; comp. p. ترسان et ترسناك.

*ترسی tersī, pain rassis, Rh; comp. le pers. تُرس (terre sèche, lat. terra, de

la racine tarš, qui signifie d'ailleurs «avoir soif»).

ترسى voy. ترس.

ترسين, ترسيان tyrsin, tyrsiian, craindre, avoir peur; prés. از دترسم ez di-tirsim, تو دترسى tou di-tyrsi, او دترسه eoŭ di-tyrsé; plur. ام, هون وان دترسين em, houn, van di-tyrsin; impér. 2. به ترس be tyrs; plur. به ترسين be tyrsin; parf. part. من, نه, وى, مه ترسيا, اوان, وه min, te, vi, me, vé, evan tyrsia; partic. passé ترسيا, ترسايه tyrsia, tyrsaié; ترسابه و نمبر بويه tyrsaié ve nemir bouié, il a eu peur et il devint impuissant; نه دا من ژ دوزا روندان دترسم né da min, ji douz-a revendan di-tyrsim, non, ma mère, je crains les chicanes des Kurdes nomades; tersum, 2. 3. tersít, parf part. tersá G., tersíā L.; infinit. tersīn Rh.; baetr., anc. pers. tarś, p. ترسيدن.

ترش tyrch, aigre, acerbe; ترشه tyrché, acéteux; tursia G., tirś L., tirsh Rh; خيار بترش, cornichons, Ch. 354; p. ترش.

* ترش tarásc, buisson, chêne nain, G.; syr. ܬܪܫܐ.

ترشوك terchouk, oseille; p. ترشه.

ترشى tyrchi, verjus; salaison; p. ترشى.

ترغيب كرين terghib kirin, agacer, provoquer par des petites attaques: ar. ترغيب.

ترك tyrek, péteur; vocatif ترو tyrou.

ترك terk, contraction d'artère chez les chevaux; اڤه مهنا تركه من ايخسته جه ewi mehina terk-é, min eikhysté djih, cette jument avait la contraction des veines, j'en ai mis en place.

* ترك turk, Turc, L.; zaza tirk.

ترك voy. تركى.

ترك voy. تيربك.

تركاندين terikandin, se désister, abandonner; impér. 2. به تركينه be-terkiné; verbe dénomin. de تركى ou تركى.

تركه tereké, succession; ar. تركه.

تركى terki, prendre en croupe; t. تركى.

تركى tyrki, turc; turkī L. I, 32, 4.

تركى turki, chanson; t. تركى.

تركى terki, abandon; ازى تركا نه بكيم ezi terka té bikim, je te quitterai; از تركا به ناكيم ez terka té na-kim, je ne te quitterai pas; تركا زينى terka jim, l'action de renoncer à la vie; ام تركا تكلفى بكين em terka teklifi bi-kin, laissons de côté les cérémonies; terk kirin, abandonner, Rh.; târk-e vī nā-dim, je ne lui donnerai pas son congé, S.; ar. ترك.

تركين terekin, se fendre (des lèvres, mains, du visage); p. تركيدن.

ترلك terlik, chausson; t. ترلك, درلك.

* ترم tärm, corps, corps mort; ar. tärm S.

ترميخ tirmykh. râteau de jardin; de l'arménien. *տրամիճ*.

* تروس tronus, autel, G.; syr. ܬܪܘܢܘܣ, du grec θρόνος

تروين voy. ترين.

تری teri, la queue d'une chèvre.

تری teri, humidité; به تری be-teri, humide; comp. تراى.

تری tiri, raisin; حبا تری heb-a tiri, un grain de raisin; تری كال tiri kal, raisins verts; scilia trí, moût, G.; bstán-e trí, vigne, G.; dar-e tri, cep de vigne, G.; méve terí, grain de raisin, S.; réz-i trī, grappe de raisin, L.; usí trí, id. G.; va-

shík terí, S.; terea, trae R.; tīrī Rh.; comp. تراماله.

تریاك tiriak, thériaque, opiat; p. دریاك, du grec Θηριακός.

تریاکی tiriaki, ivrogne, qui fait excès de boissons, d'opium, de café; p. نریاکی.

تریشه teriché, rognures; p. تراشه.

تزاندین tezandin, refroidir, rendre froid; verbe causatif de تزین.

تزبی, تزبخ tizbi, tezbikh, chapelet des musulmans; tsbahh G., tezbí S.; ar. تسبیح; comp. مسبح.

تزین tezin, ornement; ar. تزیّن.

تزین tezin, se refroidir, devenir froid; تزی tezi, corps refroidi, engourdi; tazīn Rh.; verbe dénom. de تازه? comp. نقزین.

تژی teji, plein, rempli; تژیه, ce qui est plein; تژی بوین teji bouin, être rempli; تژی دفی teji dewi, la bouche pleine; تژی کرین teji kirin, remplir, charger (un fusil); tegí mú, chevelu, G.: comp. بتژی; allemand dicht, dick.

تژیك tijik, baguette à fusil, poignard; p. تژه.

تسبح voy. تزبی.

تست voy. تاشت.

* تسك tesék koter. semblable à un pigeon, G.; p. دس, دبس (de la racine bactr. dareś).

تسلّی teseli, consolation; ar. تسلّی.

تسلّی teseli, prendre langue, جنـد تسلّی سواران جونه tchend souvaran tchouné teselli, combien de cavaliers sont partis pour prendre langue; ar. vulg. تسلّی (de سأل).

تسلیکر teselli-ker, visiteur, qui fait une visite de condoléance.

تسلیم کرین teslim kirin, consigner; teslím, consigne, G.; dest qodé me teslím kem, je me rends dans la main de Dieu, G.; t. تسلیم اتمك.

* تسویل tesvíl, tentation, L. образцы шр.; ar. تسویل.

تسی tisi, indigent.

تسیتی tisiti, indigence.

تسیان voy. راتاسیان.

* تسیل tasíl, menace; tasíl dem, je menace, G.; ar. تعذیل.

تشت tycht, chose, objet, effet, matière; تشتك tychtek, une chose, quelque chose; تشتك تونینه tychtek tou-niné, il n'y a rien; تشتی رفاندی tychti rewandi, contrebande; تشتك کنی tychtek keni, une chose à rire, ridicule; تشتك نینه tychtek niné, ce n'est rien; تشتکی ژ یه دخوازیم tychteki ji té dikhazim, je veux une chose de toi; تشتکی وان tychtek-i van, c'est leur affaire; تشتکی بخف tychteki bekhef, quelque chose qui se tient en secret; فلان تشت fylan tycht, une telle chose; tisht, chose, Rh.; تشته B.; جشت L. I, 99, 9. Ch 344. چیشت Ch. 322. هر جشتی, chaque chose, L. I, 100, 11. testék. quelque chose, G.; testeki kreta, une chose monstrueuse, un monstre, G.; k. or. tuštı, négat. تونشتی tu-tuštī B. 126 (comp. توکس; le préfixe tu probablement appartient à une forme du verbe «être» omise par B.); ka-tįšt, quoi, quelle chose, L.; flan testéki ghaéstia dest-a men, telle chose a été mise dans ma main, je l'ai reçue, G.; tįštik nękęve, il ne

reçoit rien, L.; bélki tịšk dizíe, peut-être il a volé quelque chose, L.; tịški doχoáze, il demande quelque chose, L.; tịški ná-χum, je ne mange rien, L.; bactr. čiś-čiδ, anc. pers. čiš-čiy, parsi تش, t'iš; p. چیز; comp. نشکی.

تشت techt, cuvier; نشتا صابون techt-a saboun, cuvier pour l'eau de savonage; p. تشت, طشت.

تشت voy. ناشت.

تشتور tychtour, chèvre d'un an; tishtūr, chèvre de deux ans, ar. جِذَع, S.

تشتی techti, dévidoire.

تشرین اول techrin evel, octobre; ciria ber G.; tišrín pešín (chez les Kurdes des contrées de Mardin et de Nisibin) L.; čẹlé-'i pešín, L.; ar. نشرين الاول, syr. ܬܫܪܝܢ, syr. moderne (du Kurde) چـرێ (čirī), Nöldeke 65, 156.

تشرین ثانی techrin sani, novembre; ciria pási G.; tišrín paší (chez les Kurdes des contrées de Mardin et de Nisibin) L.; čẹlé-'i pašín L.; ar. نشرين الثانى.

تشقاله techqalé, malheur, accident fâcheux; téskala, embrouillement, G.; téskala ce-kem, j'embrouille, G.; qodám téskala, embrouilleur, G.; ar. نشغله.

تشك techk, techik, mollet, jambe, pied.

تشکی tychki, chose, quelque chose; تشکی قصه بکه tychki qyse bi-ké, raconte moi quelque chose; voy. تشت.

تشکی techeki, doléance, plainte; تشکی حال techeki hal, doléance; ar. تشكّى.

تشگور techgour, cheval qui a les jambes semblables à celles du loup; de تشك et de گور.

*تشم tashim, secret, caché (? privy) Rh.

تشنك techenek, inflammation, gangrène; تشنکی بویه techeneghi bouié, une plaie qui commence à se gangréner; de *tech, p. نش (pour آتش) feu.

تشنتی techniti, soif, désir de boire, du pers. تشنه; voy. تنیتی.

تشویش techvich, altération, embrouillement; تشویشا دلی techvich-a dili, conscience; ar. تشويش.

تشی techi, fuseau, instrument qui sert aux fileuses; tesí kem, je file, G.; chald. teshíye, le fuseau des Yezidis, S.

تشییع techiia, conduite; تشییع جنازه‌ی دینن techiia djenazéi ditin, assister aux funérailles; ar. تشييع.

تصاق tsak, buffletin (mot arménien).

تصدق tésadouq, aumône; ar. تصدّق.

تصدیق کرین tesdiq kirin, constater; ar. تصديق.

تصویر کربن tesvir kirin, peindre; t. تصوير اتمك.

*تعالی tá'ala, le plus haut (Dieu), L.; ar. تعالى.

تعث و نحس teas ou nahs, banqueroute; ar. تعس, نحس.

تعجب کردن teadjub kirin, admirer, تعجب ماین teadjub màin, rester ébahi; tajub kirin, Rh.; ar. تَعَجُّب.

تعجیز teadjiz, oppression; تعجیز به be teadjiz, à force de prières; ar. تعجيز.

تعذیب teadib, supplice; ar. تعذيب.

تعريف كرين tearif kirin, expliquer, indiquer; t. تعريف اتمك.

تعزير كرين teazir kirin, admonester, apostropher; ar. تعزير.

تعزيه teaziié, condoléance; tahhzí G.; tāzī Rh.; ar. تَعْزِيَة.

تعطيل كرين teatil kirin, donner congé, vacances; ar. تعطيل.

تعليق tealiq, 1) dépendant, 2) espèce d'écriture; ar. تعليق.

*تعليم tālum, enseignement, G ; talim Rh.; ta'alím bi̱ké, donne des leçons, L.; tālum dem, j'enseigne, j'accoutume, G.; ar. تعليم.

*تعليون tāliun, taliún, emplâtre épispastique (? ceroto) G.

تعين voy. تاين.

*تعينى rengh tāíni, couleur de cannelle, G.

تغا tyga, jeune garçon arménien; de l'arm. ԹԱՂԱ (mot araméen, voy. Fr. Müller, Sitzungsberichte der Wiener Akad. XLI, 13).

تغاير tegaiour, diversité; ar. تغاير; comp. بى تغاير.

*تغنّى taγannī ker, il affrianda, S.; ar. تغنّى.

تغه teghé, gerbe, faisceau d'herbe, ballot, fagot; comp. تكه

تف voy. تى.

تفاق tifaq, accord; comp. اتفاق, بى تفاق.

*تفتيش teftisc, examinateur, teftisc kem, j'examine, G.; ar. تفتيش.

تفر, تفر tefer, tewir, hache d'armes; hoyau, bêche, pioche; به تفر كولان be tewir kolan, piocher; теперь, hache, P.; taver, bêche; t,ver, pioche, G.; taur Rh.; p. تور, تبر.

تفسير tefsir, interprétation; tevsīr Rh.; tefsir, tefscir kem, je fais la description, G.; ar. تفسير.

تفقين tifeqin, arriver, en parlant d'un événement; verbe dénom. de تفاق.

تفك, تفنك toufek, tifek, tifenk, fusil; تفكيد ناف حلو tifeki-d naw-hilou, fusil de chasse; تفنكى قوال tifengh-i qaval, fusil de chasse; tefangh G., teféńg L., t'fank Rh., tufeng Ch. 318, tefangh scesc-kana, fusil rayé, G.; tefengh avesium, je tire de fusil, G.; تفنك نهاويژن, ne tirez pas, Ch. 351; berk-a tefengh, balle, G.; dermán-e teféngh, poudre à canon, G ; zaza tufińg, richvend (à Alamout et Roudbari Qazvin) ou-bedeng, Ch. 301 (formé par transposition du d (t) et du b (f)); p. تُفَنَك.

تفنكچى tifenktchi, carabinier; t. p. تفنكجى.

تفنكساز toufenk-saz, armurier, qui fait les armes à feu; du pers. تفنگساز.

تف tiw, touw, crachat; تف كرين touw kirin, cracher; tefkem, t,fkem G.; ti̱f di̱-ké, il crache, L.; tif kirin Rh.; ar. تَفّ; comp. تو.

تف tew, ingérance, mélange; تف بوين tew bouin, s'immiscer, se mêler; تفى شولا وه نابيم tew-i choul-a vé na-bim, je ne m'ingère point de vos affaires; تف داين tew dàın, embrouiller; تف كرين

tew kirin, ajouter, mélanger; تف لهف tew lihew, pêle-mêle, à la billebaude; به تفی هفی be tewi-hewi, compliqué, mélangé; تف خستین tew khystin, boutonner, réunir, accumuler; پشکوژان تف دخه pychkojan tew di-khé, il se boutonne; افی پشکوژان خو تف خست ewi pychkojan khou tew khyst, il se boutonna; تف خه tew khé, boutonne toi; تف خین tew khyn, boutonnez vous; táv-da, tout de suite, S.; χvadé mürád-e ma här dū táv-da beké, Dieu réalisera notre désir, mot à mot: il mettera ensemble le désir de moi et de toi, S.; de هف précédé par la préposition te = de.

تقر voy. نقر.

تفر tiwir, radis, rave; tover, raifort, G.; p. تُرب.

*تفرك tiwírk, tourterelle, G., p. تذرو (faisan), arm. տատրակ (tourterelle), danois tiur (coq de bruyère); voy. Justi, über die kurdischen Spiranten p. 27; Hehn, Kulturpflanzen und Hausthiere, p. 318; Tegnér, der Auerhahn, p. 32.

تعزاندین tewizandin, rendre froid; prés. 3. دتعزینه, il engourdit, verbe caus. de تعزین.

تعزی tewzi, celui qui s'allonge et baille; léthargie.

تغزین tewzin, tomber en léthargie, s'étendre en baîllant, engourdir; تعزین دفع کرین tewzin defa kirin, dégourdir; comp. تزین.

تعسله tewsilé, bigarré, une pièce d'étoffe; تعسیلی هقرموش tewsile-i hewirmouch, marchandises de soie; p. تفسیله.

تعشو tewchou, petit marteau, hachette; taushu, erminette, Rh.; tefsciú, faux courbée des tonneliers, G.; voy. توشی; comp. p. تیشه.

*تفك tefka, tf,ka, crachat, G.; comp. تف.

*تفلی tâvlı, ensemble, S.; de تف et de لی (ar. ل).

*تقیه tevía, volonté, G.; c'est le partic. parf. de تفاین.

تقاتق taqataq, tac-tac, bruit réglé; mot onomatop.; comp. ar. تقّ et le verbe تقبن.

تقریر کرین taqrir kirin, référer, exposer; t. تقریر ایمك.

*تقصیر taksír, ménagement; taksír kem, je ménage, j'épargne, G.; ar. تقصیر.

تقله teqlé, bond, saut, culbute; تقله از کرین, faire un bond, une culbute; من تقله دا مین teqlé da, je fais un bond; t. تقله.

تقله جی teqledji, farceur, comique.

تقویم taqvim, gazette, journal; ar. تقویم

تقویه taqviié dàin, ravitailler; ar. تقویه

تقه زه teqazé, svelte, prompt; ar. تقزّع.

تقیان teqiian, crever, se crever, se rompre; زك تقیایه zik teqiaié, le ventre creva.

تقین teqin, crever, rompre, mourir des suites de quelque excès; de l'ar. تقّ (le ton de deux pierres qui se choquent).

تکا tika, prière, demande.

تکتبان tiktaban, souliers persans.

تکدا tikda, ensemble, tout d'un coup: همو تکدا hemou tikda, tous ensemble: de یك précédé par la préposition ت = د comp. tâvda s. v. تف.

تكرار گوتين teqrar goutin, redire; t. تكرار ديمك.

تكره tekeré, roue; t. تكرلك.

نكره voy. دخره.

تكل tikil, trouble, mélange; تكل به تكل tikil be tikil, pêle-mêle; تكل بوبن tikil bouin, s'immiscer; تكل خو كربن tikil khou kirin, agréger; tekel kem, je mêle, je trouble, G.; mãde tekel ket, l'estomac se tord, affection de l'estomac, G.; ar. معكل.

تكلاوه كربن teklavé kirin, mêler.

تكلم tekelloum, conversation; ar. تكلّم.

تكلواى بون teklevai boun, troubler, rendre trouble.

*تكليا tekelía, mélange; tekelía mãde, affection de l'estomac, G.

تكليف teklif, cérémonie; بى تكليف bi teklif, sans cérémonie, teklíf, accueil amical, G.; ǧodám teklíf, cérémonieux, G.; teklíf kem, je salue, G.; teklíf b,ela, ne fais pas tant de cérémonies, G., ar. تكليف.

*تكمير ostá takmir, architecte, dessinateur, G; ar. معمير.

*تكميل tekmil, parfait, Rh.; takmíl, valeur, prix, G.; tekmil kirin, achever, Rh; tekmíl kir, il acheva, L; ar. تكميل.

تكه teké, un seul, impair; تكه تك teké-tek, un à un; t. تك.

تكه teké, bouc, mâle de la chèvre, وكى ريهى وى دليپنه تكا من تيته برا من veki rih-i vi di-lepité teka min tité bir-a min, lorsqu'il secoue sa barbe, mon bouc me vient à la mémoire; p. تكه.

تكيه tekiié, couvent de derviches, pauvre hôtellerie; ar. تكيه.

تكر voy. تيرك.

تگه teghé, ballot; voy. تغه.

تل til, sommet d'une colline; тель P.; ar. تلّ.

تل tel, bonnet mis de côté, aram. תְּלָא (suspendre).

*تل tel, fil d'archal, G.; t. تل.

*تلاتس telā'tin, pendre, kumm-i fésa telā'tiya, l'écharpe de son fez pend au dos, S.; de تل (bonnet mis de côté).

تلاز telaz, flot, vague; t. تالاس, طلاس, طلص.

تلاس telach, égratignure; comp. تراش.

تلاش telach, embarras, souci; تلاشا telach-a dini, article de foi, fanatisme; p. تلاش (recherche); comp. تالاش.

*تلاف taláf, celui qui disperse, G.; ar. تلاف.

تلاك telak, garçon de bain; forme vulg. pour دلاك.

تلبيسى telbisi, fourberie; ar. تلبيس.

تلخ telkh, amer; du pers. تلخ; comp. تال.

تلطيف teltif, faveur, bonté; ar. تلطيف.

تلف telef, ruine; تلف بوين telef bouin, se perdre, être ruiné; taláf kem, je disperse, je prodigue, G.; telḗf kir, j'écrase, j'anéantis, L.; t. تلف انمك, ايلاف ايمك.

تلفه, تلف tilif, tilfé, dépôt d'une liqueur, dépôt de café; ar. ثفل.

*تلفاندين tilfandin, anéantir; 'askär-ē bohtā tilfándin, l'armée de Bohtan fut écrasée, S.; verbe dénomin. de تلف.

تلك telik, filet, souricière; p. تله; comp. تاله.

تلكه teleké, butin; ام جند سوار نه بی اوردوی بکفن دبه کو تلکه یکی بینن em tchend souvar be peï ordouï be-kewin di-bé kou teleke ieki binin, nous autres plusieurs cavaliers allons à la poursuite du camp, peut-être nous rapporterons quelque butin.

*تلمید tãlemid, disciple, G.; talmid Rh.; ar. تلمیذ.

*تلنگیه p-telyngía, avec vitesse, G.

تلو tilou, doigt; مهرا کره تلویا mouhra kiré tilouia, il passa l'anneau au doigt; تلویا برانی tilouia berani, pouce; تلویا کلیچ, کلحك تلویا tilouia kylitch, kyltchik, le petit doigt; тилли P.; tíli L.; telíye mazyn, pouce, S.; telíye náve, doigt du milieu, S.; telíye pečűk, le petit doigt, S.; áze tēlā bē-χemē, je joue (p. ex. du luth) S.; hürkan. t'ul (Schiefner 174), akuscha tulwe, wogul. tulet, tula (Klaproth, Asia polygl. 319).

*تلوان tlovan, raisins que l'on met au suspensoir pour les conserver pendant l'hiver, Rh.

تلوفری tilouweri, tapageur.

تلومبه toloumbé, pompe, machine; t. تلومبه, طولمبه.

تلی teleh, les grains battus mis en monceau; arm ꜧեղ (amas, tas de fruits).

تلیز teliz, mince (d'une étoffe), tendre.

*تلیشه talïšá, bûche pour chauffer, syr. talïša, S.

تم voy. دهق.

تم voy. هاتن.

*تمار tumár, étrille, G.; tēmár, S.; tumár kem, j'étrille, G.; t. تیمار اتمك; voy. تیمار.

تمارزو temarzou, inclination, désir.

*تماشا tamásca, chose digne d'être vue; curiosité, voir des choses amusantes, amusement, G.; tāmāsha, exposition, spectacle, Rh.; tamásca kem, je vois des choses amusantes, G.; tamásca-ker, curieux; ar. تماشا (p. تماشاکر).

تماغ voy. دماغ.

تمام temam, accompli, parfait; تمام بوین temam bouin, être accompli; تمام هفتیك temam heftiiek, une semaine juste تمام قنطارك همه temam qantarek heiié, il y a juste un quintal تمام کرین temam kirin, finir, achever; tamám dem, je complète, G.; temám L., tūmāni Rh., ar. تمام; comp. تمام اه.

*تمامت temāmat-ī vē, le reste d'eux, S.; ar. تمامه.

*تمان, monnaie perse, toman, Ch. 350, du pers. تمان.

تمب کشان toumb kichan, fossoyer un pré, un champ; arm. թումբ (digue).

*تمت tamét, en guise de, comme G.

تمثل کربن temsil kirin, imiter; t. تمثیل ایمك.

تمجید temdjid, glorieux; temgíd, chant d'église, G.; ar. تمجید.

تمرو temerou, boucles de cheveux, temelí, touffe de cheveux, L.; tämbarïye, cheveu, yäk tämbari, un seul poil, S.; comp. تموری.

تمزی temezi, bonnet d'enfant.

تمسوك temesouk, billet obligatoire, document; tamasúk G.; tamasúk cekem, j'acquitte, je décharge, G.; ar. تمسّك.

تمسی temsi, accroupissement, l'état d'un animal quand il se ramasse de peur; comp. p. تنسه?

تملی voy. تمرو et تموری.

*تمنی zaza témene kerd, il demanda, il présenta une requête; ar. تمنّی.

تموری temouri, une touffe de cheveux (en parlant du cheval); comp. تمرو.

تموز temouz, Juillet; tēmúz L.; dans le dialecte de Sihna تاوسان, روز تاوسان, le soleil du juillet, L. I, 102, 14; ar. p. تموز (comp. l'assyr. ʿduzu).

تمی voy. دهڤ.

تمیز temiz, limpide, propre; temiz kirin, se nettoyer, Rh.; zaza tẹmíz kerd; t. تمیز.

*تن ten, corps, personne, L.; дентерусть (lisez дентерусть), sain, P. (p. تن درست); zaza šeíšti ten, soixante hommes; plur. haut tẹ́ni, sept hommes; bactr. tanu, p. تن.

*تنا taná, repos; tranquille, G.; tanā, confortable, Rh.; taná kem, je suis en repos; me taná kiria, il m'apaisa, G.; taná nina, inquiet, G.; ʿel taná, paisible, G.; voy. تنی, بتنی; p. تنها.

تناره voy. هین.

*تنای taná, tanʿī, cabinet d'audience, G.; tanāyī, loisir, Rh.; p. تنهائی.

تنبریه voy. تمرو.

تنبل tenbel, paresseux, fainéant; tembal Rh.; p. تنبل.

*تنبلیت tambelít, sac, G.; p. t. تنبلود, vulg. tembelid.

*تنبور tenbúr, mandoline, G. L.; p. تنبور; ar. طنبور (du pers. دنبره).

تنبه tenbíh, injonction; تنبه کرین tenbih kirin, enjoindre; tämbīh bekin, proclamez, faites connaître, S.; ar. تنبیه.

تنجره tendjeré, casserolle; t. تنجره.

تند tound, austère, sévère, acre, piquant; تندی سر tound-i ser, arrogant; пад-и-тунть, tourbillon, P.; p. تند.

تندور voy. تنور.

تنشت tenicht, côté, flanc; لی تنشت li tenicht, à côté; رش تنشت tenicht rech, choléra; tanèst, G.; tanisch, coin, Kl.; tanisht Rh.; tanäshak-a suvára, une quantité, une section de cavaliers (ar. جزء خیال) S.; comp. p. تنیزه.

تنك tenik, délicat, fin; tenik kirin, amincir; tanék G.; p. تَنُك.

تنکه tenouké, fer blanc; tanéka, fer blanc, tôle, G.; tanéka zer, laiton en feuille, G.; p. تُنُکه زر.

تنکه جی tenoukedji, ferblantier; tänäktshi, fondeur de bronce, S.

تنك tenk, 1) étroit; بوین تنك tenk bouin, se rétrécir, être à l'étroit; دل تنك tenk-dil, consternation; دست تنك tenk-dest, avare; نفس تنك tenk nefes, asthme; tangha ce-kem, je reserve, G.; tangh nefs G.; tel tangha, crève-coeur; del tangha aia, il soupire, G.; tẹng L.; 2) sangle; کشان تنك tenk kichan, sangler; افژ تنك tenk-awij, cheval qui ne se laisse pas bien seller; comp. برتنك; 3) tang, flanc, côté, S.; p. تنك; comp. نافتنك, درننك.

*تنگاف tánghávv, gêné, pressé; tangāv Rh.; p. تنك یاب.

تنگاوی tenghawi, détresse, état de gêne; tangāvī Rh.

تنگزار tenghezar, embarrassé, gêné,

incertitude; ír̄o ráv-ā ma táñgazār-a, aujourd'hui notre chasse est étroite, c.-à-d. nous n'avons pas fait du butin, S.; de تنگ.

تنگی tenghi, détresse, état de gêne; p. تنگی.

تنور, تندور tenour, tendour, four de ménage; tanúr G. Rh.; bactr. tanūra, p. تنور (mot sémitique), t. تنور, تندور.

تنه tené, le pudendum d'une jument.

تنها tenha, isolé; du pers. تنها; comp. بتنی, تنی.

تنی teni, suie; au taníya, il est plein de suie, S.

*تنی tene, à peine, seulement, G.; tẹ̄ni, séparément, L.; belá tene, du moins (littér. quoique seulement) G.; p. تنها; comp. بتنی, تنا.

*تنی tení, tenía, 1) ayant soif, altéré, G.; tēnī Rh.; tení bum, j'ai soif, G.; 2) soif, G.; bactr. tarṣna, p. تشنه; comp. تهنه.

*تنیان tēnīān, avoir soif, Rh.

تنیتی tiniti, soif; تنیتی انین tiniti anin, causer de la soif; تنیتی تینه tiniti tiné, quelque chose qui altère (littér. il apporte de la soif); comp. تشنتی, تهنتی.

تو, توك tou, touk, crachat, crachement; تو کرین tou kirin, cracher; comp. تف et p. تهو, تُه.

تو tou, tu, toi; توی touï, ô toi! tú-zi, toi aussi, L.; zaza tị̄zi; ته té, te, à toi; بی ته bi té, sans toi; بتدا be-te-de, chez toi; ce cas oblique ou formatif sert de sujet auprès du parfait participial: te gōt, tu as dit (propr. dit par toi) L.; té-ra, à toi, L., že té-ra, à toi, L.; génit. díl-i te, ton coeur, L.; ȟák-e teíye, c'est à toi (littér. c'est la propriété de toi) L.; dans le dial. de Soleimanié تو to Ch. 310; abl. لە تودە le to-da Ch.; le pluriel est هون houn; hun L., hun, hingu Rh., hung B., vngho, ungho G.; k. or. hūn; cette forme a son origine dans le formatif du singulier ϑβa, dont le ϑ s'affaiblit en h; l'affixe n se trouve aussi dans l'afghane مونك mung et il parait être identique avec le m du sanscr. वयम्, यूयम्, bactr. vaẹm, yūzem; le g est identique au grec γε, γα, dans ἔγω-γε, dor. ἔγον-γα; chez Klaproth et Brugsch nous trouvons hammu et hümme, chez Chodzko ائوه eeoua, ce qui est le formatif, qui passa pour nominatif; ce formatif هوه, وه vé, hevé, chez Lerch wẹ̄, sert de sujet auprès du parfait participial: we gō, vous avez dit, L.; dat. ż wẹ́-ra L.; génit. bẹ̄rṓs-a wẹ̄, votre chaudron, L.; chez Rhea: māl-ē hava, votre maison; ablat. لە ائودە lé eeoude, Ch.; chez Berezine nous trouvons بهونكه bonguo, de به et de هونكه; la forme wẹ̄ hava, se dérive comme le nominatif du thème bactr. ϑβa; la différence entre le nominatif houn et le formatif vé a été produite par le suffixe n du nominatif, qui causa la contraction de la syllabe va en ou; dans hava on a inséré a pour rendre la prononciation plus commode; — bactr. tūm, anc. pers. tuvm. p. تو; comp. وه.

تو tou, aucun, quelque; تو نه تشنك tichtek tou ni-né, il n'y a rien; قط تو qat tou, absolument rien; تو کس, تو کسك tou kes, tou kesek, kes tou, personne (avec la négation:) nul; tu nina. rien du tout (expression en usage à Djezira)

G.; k. or. تو تشتی tu-tuštɪ, rien; توکس tūkes, personne, B. 126; chez Lerch: tün'e, tü-nüne, ce n'est pas; tü-nünin, ils ne sont pas.

تو tou, mûre; tu sciámi, mûrier syrien à fruits acides, G.; comp. تویر, p. توت, ar. توت, توث.

تو tou, crème; تو ماست tou mast, fromage à la crème; تو خاف tou khaf, lait couvert de crème; p. تو; comp. توخاف, سرتو.

توا آگری tev-a aghiri, pelle, attisoir; arm. թև.

توابعات tevabiiat, dépendance, ar. نوابعات.

توآتر کرین tevatour kirin, divulguer; ar. نواتر.

توارنخ tevarikh, histoire, annales, récit; توارنخ نوبسین tevarikh nivisin, faire l'histoire, ranger les faits selon les dates; tavarík, épigraphe, G.; comp. تاریخ; ar. نوارنخ.

*تواوی, perfection morale, L. I, 99, 10; de l'ar. تمام.

توبه tobé, conversion, repentir, voeu de ne plus pécher; توبه کرین tobé kirin, renoncer à un vice; بی توبه bi tobé, sans remords; قنجه کو ام مزین بچوك توبه بکن qendjé kou em mezin bitchouk tobé bi-kin, il serait bon que nous grands et petits fassions voeu de ne plus pécher; toba Rh.; ar. توبه (de l'araméen); comp. بی توبه.

توبه کار tobekár, repentant, G.; du pers. توبه کار.

توتك toutik, flûte; comp. دودك, دوجك; dudék, chalumeau, G.; zaza dōjík; t. دودك.

توتون toutoun, toutin, fumée, tabac à fumer; توتون ڤه خورین toutoun we-kharin, fumer, aspirer du tabac; توتون ڤه خورنی toutoun we-kharini, tabac à fumer; tutin Rh.; tutúne kišấnd, il fuma, L.; t. دوتن, توتن, تتون.

توتونجی toutoundji, marchand de tabac; t. دوتنجی, بتوتجی.

توتیا toutiia, zinc; p. توتیا, du sanscr. तुत्थ.

توج, تونج toudj, toundj, airain, bronze; p. توج.

توخاف tou-khaw, crème.

توخس toukhs, couvée (mot arménien); arm. թոռխ, vulg. թոռխս.

توخماخ toukhmakh, marteau; t. توقمق.

تور tor, filet, grille de fer; تور آڤیتن tor awitin, jeter les filets; تورا ماسیان tor-a masiian, filets pour prendre les poissons; تورا بیرهفو tor-a pirhewou, toile d'araignée; t. تور, طور; comp. طور.

تور, تورك tour, tourik, besace; t. تووره, بوروه (vulg. pour توبره); comp. توربه, تولك.

*تورات torát, l'ancien testament, G.; ar. تورات

توربه torbé, petit sac; توربا توڤی torba towi, semoir; t. توبره, vulg. torbé; comp. تولك, تور.

تورته torté, lie, ce qui reste au fond d'un vase; p. دردی, دردہ, ture vulg. torty.

تورزین teverzin, hachette des derviches; du pers. تبرزین, تورزین.

تورك tourik, besace, sac; déminut. de توربه; comp. تور.

تورنج touroundj, orange, cédrat; torunč, citron, G.; p. ترنج (malum citreum).

توره touré, plante ou tige de citrouille.

توره voy. تيره.

*توری turí, chien sauvage, chacal, G.; pehl. تورك, p. توره.

*توريجی zaza taúriǰye, Tebriz.

توريفی toreifi, race noble de chevaux.

تورين torin, cousin, fils du frère; dujiki tornun, petit-fils, Bl.; t. تورون, طورون (petit-fils).

توز touz, bouleau; t. توز (peuplier).

*توزاندين tauzándin; ramener; prés. 3. dü ǰārā bu-bāzínit, dü ǰārā p-tâzínit, deux fois il lui donna l'éperon, deux fois il s'en retourna à cheval; tauzánda, il ramena, S.

توزيك touzik, charme (arbre); déminut. de توز.

توزين teoŭzin, orner; توزيه teoŭziié, embelli, orné.

توژ touj, tranchant, violent, sévère, piquant; توژ كرين touj kirin, affiler le tranchant d'un couteau, émoudre; comp. p. توش, تُش.

توژان tojan, sac à lait.

توژی touji, violence.

توسز tousiz, imberbe; du turc توی (poil) et سز (sans).

توسی tousi, espèce de plante aromatique.

توش toch, inquiétude; p. توش.

توشمال touchmal, intendant, majordomus; du pers. توشمال.

توشی tevchi, hachette; voy. تقشو.

*توغ tuk, queue de cheval, G.; tōχ, signe de soumission, S.; pasciá seh tuk, pacha à trois queues de cheval; pasciá du tuk, à deux queues de cheval, G.; t. توغ.

*توغل tōγél, roué, débauché; ar. دغل (coupeur de bourse, fripon); comp. تول, ذغال.

توف tow, graine, semence; توف افيتن tow awitin, semer; توفی كنفی tow-i kinifi, chénevis, graine du chanvre; توفی كتانی tow-i kitani, graine de lin; tove G.; bactr. taoχman, p. تخم; comp. توم.

توفل towil, écorce, cosse; توفلا دريژ towil-a dirij, cosse longue; توفلا هشك towil-a hechk, cosse dure; توفلا نرم towil-a nerm, cosse tendre; توفلا گوزان towil-a gouzan, écorce de noix; tivel, t,vel G.; tōvi̯l hélgerim, j'écorce, j'écale, L.; comp. p. توژ.

توك touk, plume, poil; توك افيتن touk awitín, muer, changer de plumes; توكی اوی طيری افيتيه touk-i evi teĭri awitiié, les plumes de cet oiseau sont tombées; توكی طيری نعمانی touk-i teĭr-i nomani, plume d'autruche; به توك bé touk, couvert de plumes; t. توی; comp. كوتوكی.

*توك tavék allah, par hasard, G.; ar. تَوْفيق الله.

*توك tok, petite chouette; sanscr. चुक. franç. duc, lit. dukas (butor).

توك voy. تو (crachat).

توكل tokil, écorce, cosse, enveloppe de certains légumes; comp. توفل.

توكل tevekil, confiance; توكل به خدی

tevekil be khoudi, il faut se confier dans la providence de Dieu; ar. توكّل.

تول voy. توفیل.

تول tol, vengeance, représaille; maladie incurable; تول استاندین tol istandin, user des représailles; اڤژی ناجینه تولی ew-ji na-tchiné toli, eux aussi n'iront ils pas prendre vengeance; tola qo bvghrum ou stínum, je prends vengeance, G.; de تبع, ڤصـ, voy. Nöldeke 112, 384.

تول tol, câlin, polisson; توله tol-é, c'est un polisson; comp. توغل.

تولاز tolaz, débauche, vice, coquin, vaurien; تولازه tolaz-é, c'est un mauvais sujet; plur. تولازین tolaz-in; کتنا تولازی ketin-a tolazi, se jeter dans la débauche; comp. تالاز.

*تولك tolk, mauve, G ; p. توله.

تولك toulouk, outre, sac; tulk, petit sac, G.; comp. توربه.

*تولك tőlik, boucle de cheveux, L.

تولك tolik, fossette, petite fosse.

توله toulé, les petits d'une chienne; تولا نچیری toul-a nitchiri, un chien de chasse; tula, chien de chasse, G.; tőla, petit chien, S.; p. توله.

توم voy. فاین.

*توم, graine, pepin, L. I, 99, 3; p. تخم; voy. توف.

تومجك toumdjik, touffe de cheveux, toupet.

تونینه, تونه touné, ṭouniné, il n'y a pas; تونه بوین touné bouin, être ruiné, annullé, réduit au néant; de تو (aucun) et de la négation نه; niné signifie «n'est pas» (de ni نه (non) et de é (est)).

تونه ی touneï, néant, nullité, manque, misère.

*تونی túni, genou, L.

توی پای toïpaï, cadeaux de noces, que les invités donnent au fiancé; ایا ام چه ببین توی پای àia em tchi bi-bin toïpaï, he! que devons nous porter pour cadeaux de noce; t. or. toy (festin) p. توی.

*توير zaza tüyer, mûrier; dár-e tüyera; de تو.

ته té, toi, te; voy. تو.

ته voy. تی.

تهمت touhmet, soupçon, faute; ar. تهمة.

*تهنه tíhna, soif; že tihna, de soif, S.; comp. تنی.

تهنتی tehniti, soif; comp. تشنتی, تنیتی.

تهنی tihni, soif; از قوی زیده تهنی مه ez qavi zidé tehni-mé, j'ai grande soif; tehni, ayant soif, G.

تهنیه tehniié, félicitation; ar. تهنئه.

تهنیه نامه tehniié-namé, lettre de félicitation; du persan.

تی voy. هاتن.

تی ti, 1) soif; تی کشان ti kichan, souffrir de la soif; 2) ayant soif; ti bouin, être altéré, avoir soif; تی مه ti-mé, j'ai soif; nég. از تی نینم ez ti ninim; تو تی tou ti, as tu soif?

تی ti, beau frère, frère du mari; tí, frère du mari, soeur de la femme, G.

*تی tí, lame, épée, G.; bactr. taẹγa, p. تیغ.

تی ti, dat. تیرا tira, dedans; تیرا جون tira tchoun, s'embourber, s'enfoncer; تیرا کرین tira kirin, piquer, enfoncer, embrocher, enchâsser; تا تیرا کرین ta

tira kirin, passer un fil par le trou d'une aiguille; رم تیرا کرین rym tira kirin, percer avec la pique; تیرا ناجه tira natché, imperméable; locat. تیدا tida, au milieu, parmi, entre, dedans, où, y, dans lequel; تی درنای ti dernài, ce ne vient pas dedans, c.-à-d. ce n'est pas assez; té-da L.; تیاده teiadé Ch. 318; käčýk tē b-där kät, une fille se trouva dedans, S.; čil rubắn vē tē-da, quarante moines s'y trouvèrent, S.; тера́, là, P.; zaza tía, tę́da; p. تو, توی.

تیاده voy. تی.

*تیبون tí-būn, soif, S.

تیب بوین tip bouin, s'affaisser; turc orient. تیب, t. توب, دیب (ce qui est en bas, fond).

تیپ tip, compagnie, certain nombre de soldats, troupe.

تیتن titin, avoir soif; تیمه ti-mé, j'ai soif; تینه ti-né, ils ont soif; تو تی tou ti, as tu soif? تو تی نینی tou ti nini, tu n'as pas soif; هون تینه houn tiné, avez vous soif? از تی نینم ez ti ninim, je n'ai pas soif; ام تی نینم em ti ninim, nous n'avons pas soif.

تیته tité, tache blanche à l'oeil, taie; p. تیتی, تتی (poupée)?

تیتی titi, altération, grande soif; تیتی کشان titi kichan, souffrir de la soif; de تی (ayant soif).

تیتین voy. هاتن.

تیدا tida, dedans, dans l'intérieur, où, dans lequel; voy. تی.

تیدان, تیداین ti-dan, ti-dàin, oindre, enduire; littér. mettre dedans; comp. تدان.

تیر tir, rassasiement; تیر کرین tir kirin, sa rassasier; از تیرم ez tir-im, je suis rassasié; تو تیری tou tir-i, tu est rassasié; او تیره eoŭ tir-é, il est rassasié; ام, هون, وان تیرین em, houn, van tir-in, nous sommes, vous êtes, ils sont rassasiés; تیری tiri, rassasiant, suffisant; tēr, rassasiement, rassasié, Rh.; تیر tière Ch. 307; tera aia, c'est suffisant, G.; zaza siẹ̄r L. I, 75, 10; p. سیر.

تیر tir, 1) flèche; تیر افیت tir awit, il décocha une flèche; تیر افیژ tir-awij, frondeur; تیر انداز tir-andaz, archer; تیر لدا tir le-da, il frappa avec une flèche; 2) timon, rouleau; تیری پرده‌ی tir-i perdeï, une tringle de rideau; 3) rayon; تیرا روژی tir-a rouji, le crépuscule du matin; bactr. tiγri, p. تیر; comp. سرتیر.

تیر tir, dur, coagulé, épais; تیره tir-é, cela est dur, ce qui est coagulé; تیر بوین tir bouin, se durcir; tir kem, ce-kem tíra, je condense, G.; partic. passé tír-bu G.; russe твердъ, anglosax. thveran, (condenser).

تیراسو tyrasou, écrivain arménien (armén. diratsou, lettré).

تیر افیژ tir-awij, archer, frondeur.

تیرز teĭrij, rayon; l'ouverture au bas d'un manteau; p. تیریز, تریز, تیریج.

تیرژین tirijin, rayonnement; نرژینا تافی tirijin-a tawi, les rayons du soleil.

تیرك tirik, baguette de fusil; تیرکا طپانچه tirik-a tepantché, baguette de pistolet; déminut. de تیر.

تیرکش tirkech, carquois; du pers. تیرکش.

تیرمار tiremar, serpenteau; p. تیرمار.

تیرماش tiremach, abandonné, dont personne ne prend soin; تیرماش بمینی

tiremach be-mini, puisses tu être abandonné (terme d'imprécation); de تیره (tribu) et de *mach (forme radicale entrant dans les composés du verbe armén. *մահել*, user, p. ex. dans *գիւրամահ*).

تیرمه tir-mé, juillet; tírma G.; bactr. tistrya, p. تیر ماه.

تیرمه tirmé, châle de Lahore; p. شال ترمه (Brugsch, Reise der preuss. Gesandtschaft II, 89, 90); ar. شاله تُرما (Berggren 807).

تیرنداز tirindaz, petit-maître, homme bien mis; littér. tireur d'arc; p. تیر انداز.

تیرنگوزه tiringouzé, balançoire.

تیروك, تیرك teirik, teirouk, grêle; تیرك دباره teirik di-baré, il grêle; terk G., tairok Kl., тараргъ P., targ Rh.; terz, lorist. teghir R.; zaza tórge; p. تگرگ.

* تیره tírch, petite tribu, R. I, 123; Rawlinson, Journal of the Geograph. Society X, 34; tura, rameau, branche, Rh.; p. تیره.

تیره بار tirebar, extravagant, indomptable; comp. le pers. تیره شدن (être en colère).

تیری voy. تری.

تیری tiri, rassasiement; تیری دکه tiri di-ké, cela suffit; تیری ناکه tiri na-ké, cela ne suffit pas; p. سیری.

تیری tiri, dureté; comp. دل تیری.

تیز tiz, bassinet d'une arme à feu; تیز کرین tiz kirin, amorcer un fusil; تیز هلگرت tiz hil-ghirt (le fusil) a pris feu.

تیز tiz, bientôt; تیز مری tiz miri, maladif; du pers. تیز.

تیزاق tizaw, eau-forte; du pers. تیزاب.

تیزك tizik, amorce de fusil, flacon à poudre d'amorce; déminut. de تیز.

تیزك tizek, capricieux; du pers. تیز (tranchant, mordant).

تیزمری tizmyri, exténué, faible, maladif; mot à mot: dont la mort surviendra bientôt; de تیز et de مری.

تیژ, تیژی tiji, tij, 1) tranchant; tizia kem, ce-kem tizia, j'affile, G.; tabiat tizia, dur, rigide, farouche, G.; tizia nína, émoussé, G.; дійсь P.; tīzh Rh.; 2) tīzhī, le tranchant, Rh.; zaza tíżi, éclat; tiji, soleil, Bl.; bactr. tizin, p. تیز, تیزی; comp. سرتیژ.

تسین teïsin, brûler; آگر دتیسه aghir di-teisé, le feu brûle, p. تفسیدن?

تیغ tig, 1) chose élevé, un tas; 2) lame d'une épée; p. تیغ; comp. تی.

تیك tik, haut; بری تیك ber-i tik, une haute pierre; p. تیغ; voy. تیغ.

تی کرین ti kirin, répandre, verser; prés. از تی کیم ez ti kim, تو تی کی tou ti ki, او تی که coŭ ti ké; plur. ام تی کن em, houn, وان هون van ti kin; inf. تی کرین ti kirin, remplir; قالونی زبوی من تی که qaloun-i jiboui min ti ké, remplis moi la pipe; از دی وان تی کمه زنجیری ez di van ti-kimé zendjiri, je les mettrai aux fers; de تی (dedans).

تیم tim, parti, côté; تیم گرتین tim ghirtin, prendre le parti de quelqu'un.

تیم voy. هاتن.

تیمار کرین timar kirin, étriller, panser un cheval; t. اتی تیمار اتمك; voy. تمار.

*تینن tinin, coûter; cián tínit, combien cela coûte-t-il? cián tíná, combien cela a-t-il coûté? G.

تی ورانین ti-veranin, envelopper, mettre dedans, lancer, jeter; خبرا خوه تیور khaber-a khé tiver-tine, il lance des propos inutiles; de تی (dedans) et de انین (porter) précédé par la prépos. ور.

تی ور دان ti-ver-dan, rincer, nettoyer en lavant; prés. 3. تیور دیده tiver di-dé; parf. partic. تیور دا tiver da.

تی ور کرین ti-ver-kirin, lancer un bâton entre les jambes de celui qu'on poursuit; jeter quelque chose aux pauvres.

ث

ثابت کرین, ثبت, اثبات sebit, isbat, sabit kirin, corroborer, prouver; t,bát kem, sbát kem, G.; ispāt kirin, Rh.; ar. ثابت, ثبات, اثبات, t. اتمك ثبت.

ثانی sani, deuxième; ar. الثانی.

ثبوت soubout, preuve par témoin; ar. ثبوت.

ثلاث selas, un tiers; ar. اثلاث.

ثلث soulous, espèce d'écriture; ar. ثلث.

ثمرك semerek, quelque chose; سکر مه ثمرکی بز و جند دوار هنه chukur mé semerek-i pez ve tchend davar hené, grâce à Dieu, j'ai quelques brebis et plusieurs vaches; ثمرك پز دانه مه semerek pez dané mé, ils m'ont donné quelques moutons; ar. ثمر.

ثواب sevab, charité; savāb, récompense, S.; te sevāb kir, tu as bien mérité, L. I, 16, 5; ar. ثواب.

ج

جا voy. جه.

جاب djab, réponse; ایرو جاب هاتیه کو irou djab hatiié kou, aujourd'hui l'avis est venu que...; comp. جواب.

جاتری djatiri, marjolaine; ar. صعتر, سعتر, arm. զաթրիհ (origan).

*جاجك jajik, concombres confits au vinaigre, Rh.; t. جاجك (une sorte de salade).

جادو djadou, sorcier; جادوی کرین djadoui kirin, enchanter, des malefices; plur. جادوان djadouan; du pers. جادو.

جاده djadé, grand chemin; jāda, Rh.; riye jāda, sur la grande route, S.; ar. جادّه.

جار djar, fois; جاری بری djar-i ber, première fois; به جارکی be-djareki, quelquefois, d'emblée; جارکی دنی djareki dini, une autre fois; جارکی دنی افیتن djareki dini awitin, rejeter, jeter encore une fois; جارکی دنی ژبیژنکی درباز کرین djareki dini ji bijinghi derbaz kirin, rassasser, passer encore une fois par le tamis; جارنان djarnan, quelquefois; giár-a ber, encore une fois, G.; giár-e

k'idi ce-kem, je recommence; j'ajourne, je diffère, G ; giáre k'idí bezium, je le répète, G.; giár-e k'idí t-em, je retourne, G.; giár-e k'idí b-stínum, je reprends, G.; giár giár, rarement, de temps en temps, G.; jār járān, L.; giárek, une fois, G.; járki, le-járki, járde (locatif) L.; járük že-jár-ā jār zamą́na (il y avait) un jour, jadis (ainsi commencent les contes) S.; p. جاور; voy. ایجاری, جند جار, جوجار, کَه جارکی, کم جار, فه جاری, دوجار, هرجار, کُلك جار.

جارس djaris, abject, vil, bas.

*جارفك giárífk, balai, G.; p. جاروبه.

جاری, جاریه djari, djariié, servante d'un harem; concubine; ar. جاریه.

جاری djari, coulant; ar. جاری.

جاریك voy. جاریك (turban).

*جازت giázéta, récompense; giázéta dem, je récompense, G.; ar. جایزة.

جاسوس djasous, espion; giassús kem, j'épie, G.; ar. جاسوس.

جاشك djachik, ânon; dášjk L., jāsha Rh.; ar. جحش.

جاغ djag, asperges (de l'armén. jakh); arm. ჯufu.

جاغ djag, balustrade; comp. جاغ.

جاك voy. جاو.

جاکه djaké, joli, bon; comp. جاق.

*جال zaza jāl, amer.

*جام jām, verre, L.; bactr. yāma, p. جام.

جامری voy. جوانمری.

*جامع jāma', mosquée, B.; gema G.; ar. جامع.

*جامور jāmór, syr. ṭɪno, ar. رمل terre glaise, S.; t. جامور.

جان djan, âme, esprit; ژ جان و دل ji djan ou dil, tendrement; جان کشان djan kichan, être dans l'agonie; جان حبین djan hebin, avoir soin de sa santé; جانو djano, mon âme, mon ami; جانو چی دبژی افه هسپا ژ جه دکوله djano tchi di-biji ewe hespa ji-tchi di-koulé, mon ami, que dis tu, ce cheval pourquoi boite-t-il? جانی من djan-i min, mon âme, mon cher; ghiáne G.; кїань, кьянь P.; gān Rh.; jáń de-dim, je meurs, L.; haf sad min dí-kerim že giána (ar. 700 kúntu eχallis-hum min er-ruḥ) je tuai 700, S.; zaza jáń; p. جان; comp. گان.

جان voy. فه جان, ایجان.

جانباز djan-baz, voltigeur; du pers. جانباز.

جانبازی djanbazi kirin, voltiger; du pers. جانبازی.

جانبه djanpé, qualité de riz exquis.

جان جوی djan-tchoui, avare sordide; du pers. جان جو; comp. کام جو.

جان حبین djan-hebin, qui a grand soin de sa personne.

جان دان djan dan, mourir, expirer; comp. s. v. جان.

جان فدا djan-feda, dévoué de coeur et d'âme; t. جان فدا اتمك (consacrer, devouer).

جانك voy. جاو.

جانکش djan-kech, agonisant; p. جانکش.

*جانمردی zaza jānmírdi, héros; dujiki djimirdi, homme, Bl.; comp. جوانمرد.

جانمرك djanemerk, fleur blanche printanière; comp. جوانمرك.

جانو djanou, poulain; jānī Rh.; p جانه; comp. جاهنو.

جانور djanever, animal, brute; جانور بوز djanever boz, bêtes-fauves; цанварь P.; ǰena'úr L.; dujiki ǰenawar, loup, Bl.; p. جانور.

جان هشك djan-hychk, infatigable.

جاو djaoŭ, linge, toile; جاوی خام djav-i kham, toile écrue; giánk, doublure, G.; ǰau, toile, L.; joink Rh.; k. or. جاك, جك ǰek; p. جامه.

*جاوی geúvi, résine, G.; ar. جاوی.

جاوین djavin, toilerie, toiles.

جاهل djahil, ignorant, un jeune fou, illettré; از جاهلیم ez djahil-im, je suis un jeune fou; از جاهل نینم ez djahil ninim, je ne suis pas un jeune fou; ar. جاهل.

جاهنو, جاهنی, جهنی djahnou, djahni, djehni, poulain; کُلو دبه کو تو جهنکی قنج بجدی ژمرا بینی ghelo, di-bé kou tou djahneki qendj nedjdi ji-mera bini, voyons! il peut se faire que tu m'amènes un joli poulain Nedjdi, comp. جانو.

جای voy. جه.

جایز djàiz, licite; جایز نینه djàiz niné, illicite; ar. جایز; comp. بی جایز.

جباب voy. جواب.

جبار djebar, 1) chirurgien; اری جبار هات و جبراندیه eri djebar hat ve djebrandiié, oui, le chirurgien vient et mit les ligatures; 2) gibbár, géant, G.; ar. جبّار.

جبخانه djibkhané, caisson, provision de poudre, magasin d'armes; ǰăbäl-χăna S.; ar. جبخانه (munition de guerre).

جبر djebr, violence, force; ǰebŭr, à force (ar. جبراً) S.; ar. جبر.

جبراندین djebrandin, 1) bander, lier un os fracturé; 2) violenter, prendre par force; causat. de جبرین.

*جبروك ǰibrŏk, taupe, L.; comp. دزروك.

جبری djebri, forcé; جبری ستاندین djebri sitandin, usurper, envahir; ar. جبری.

جبرین djebrin, se laisser faire une violence, se contraindre; de جبر.

جبل djebel, marchand de boeufs; کریدِ جبلان keri-d djebelan, les troupeaux des marchands de boeufs.

جبلخانه voy. جبخانه.

جبلو djebelou, escouade, les hommes de la police des villages; plur. وسانه هره لنیك ربسپی ژمرا چند جبلویان بخوزی vousané heré linik rispi ji-mera tchend djebelouian be-khouzi, ainsi va chez le chef du village et demande pour moi quelques hommes d'escouade; p. جبه لو.

جبون djeboun, timide; ar. جبن.

جبونی djebouni, timidité, peur.

جبه djoubé, habit long à l'orientale; giába kurték, camisole, pourpoint, G.; ar. جُبّه (voy. Dozy, Dictionnaire, 107, Lane 1, 26, 37).

ججك voy. جوجك.

جحیم djehim, enfer, feu d'enfer; ar. جحیم.

جخت voy. جوت.

جد djed, bisaïeul; plur. اجداد edjdad; ar. جدّ, اجداد.

جد djid, soin; ar. جدّ.

جدا djuda, séparément; جدا بوین djuda bouin, être séparé de quelqu'un; جدانه djuda-né, ils sont différents; جدا

جدا کرین djuda kirin, séparer, écarter, distraire; جدا دانین djuda danin, mettre la division; zudá G.; جدا جدا, parfois, B.; bactr. vita, pehl. گویت, parsi jaδ, p. جدا.

جدای djudàï, séparation, action de diviser; zudáia G.; p. جدائی.

جدو djideoŭ, plaie au dos d'un cheval faite par la selle.

جدید djedid, frais, nouveau; ar. جدید.

جذام, جذامی djuzam, djuzami, lèpre; giusan, cancer, G.; ar. جذام.

جر djer, cruche, jarre; جرك djerik, une petite cruche; ar. جرّه.

جرات djurat, audace, courage; به جرات be-djurat, courageux; ar. جراءة; comp. جرت.

جراح djerah, chirurgien; zaza čiráñe; ar. جرّاح.

جربانديں djerebandin, essayer, examiner, faire une tentative; gerobínum G.; na gerobandia, il n'a pas éprouvé, G.; verbe causat. de جربين.

*جربانديه gerobándia, expérience, G.

*جربه djerba kirin, essayer, Rh.

جربين djerebin, subir un examen, éprouver; ar. جرّب.

جرت djuret, audace; به جرت be-djuret, hardi; جرت کرین djuret kirin, oser, avoir la hardiesse; ar. جرءة.

جرد djerd, butin, chose volée; جرد لی خستن djerd li-khystin, faire un vol à force ouverte; ar. جرد.

جرده djerdé, bande (des voleurs); ar. جريده.

جرك voy. جر.

جرك djerk, le foie; جرگا سپی djerg-a sipi, poumon; bactr. yakare; p. جگر.

جرگه djerghe, file, tente; du pers. جرگه.

جرم djurm, amende, faute; به جرم be-djurm, distrait (d'un enfant); جرم کریه djurm kiriié, il a commis une faute; جرما وی djurm-a vi, c'est sa faute: ar. جرم.

جرماق djirmaq, cicatrice, balafre, égratignure; de l'ar. جرح.

* جرن jurn, auge, mortier; syr. gúrno S.; ar. جرن.

جرنخ djerenikh, lutte, combat, vacarme.

جرنخين djerenikhin, lutter, combattre.

* جره giúrré, faucon, G.; du pers. جرّه.

جريان djeriian, couler; ar. جريان.

* جريب gerib kem, j'examine, G.; comp. جربه.

جريد djerid, zagaie, dard; جريد اڤيتن djerid awitin, lancer les zagaies; jirít L., gerrit kem, je fais un tournoi, G.; ar. جريد (Berggren 334).

جريد باز djerid-baz, habile à lancer le djerid.

* جريمه gerima, amende; ciúm ser geríma, j'exige une amende, G.; ar. جريمه.

جرين djirin, crier, en parlant d'une porte ou d'une roue; جرينا عرابه ی djirin-a arabeï, la roue qui crie, bruit d'une voiture; comp. زرين.

* جرين jerīn, arriver, se faire; či jériya, qu'est ce qui est arrivé? S.; ar. جری.

جز djuz, une parcelle; جزك djuzek, une toute petite chose; ar. جزء.

جزا djeza, châtiment; جزا داین djeza dàin, châtier, infliger un châtiment; ar. جزا.

جزا دان djeza dan, porte-malheur.

جزان djuzan, rasoir; comp. گوزان.

جزر voy. گزر.

* جزر gezr, g,zr, pont de bateaux, G.; ar. جسر.

جزر و مد djezr ou med, flux et reflux; ar. جزر و مدّ.

جزمه djizmé, bottes; ǰizme L. B.; dīzma, pantouffle, Rh.; t. جزمه.

* جزمه جی, cordonnier, B.; t. جزمه جی.

جزو djuzv, 1) chapitre du Qoran; 2) Abc; ar. جزء.

جزوی djuzvi, peu; ar. جزئی (vulg. جزوی).

* جزیره gezíra, île, G.; ar. جزیره.

جس, جهس djes, djehs, chaux; ar. جصّ; comp گز.

جسارت djesaret, audace; ar. جسارة.

جست djest, agile; جست جابك djest-tchapyk, véhément; p. جُست.

جسساندین djesisandin, tâter, examiner, espionner; دجسسینین دزمنید خو di-djesisinin dijmin-id khou, ils espionnent leurs ennemis; از جوم لی اوردویا و من قنج جسساند ez tchoum li ourdouia ve min qendj djesisand, je suis allé au camp et je l'ai bien examiné; de l'ar. جسّ.

جسور djesour, un homme habile; ar. جسور.

جسه djussé, corps; ar. جَسَد.

جسیم djisim, statue; ar. جسیم.

جسین djisin, race; جی دبژی او tchi di-biji eoŭ djahni جاهنی جسن هیه djisin heié, qu'en dis tu, ce poulain est-il de race? comp. جنس.

جسین djesin, courageux, brave.

جسین djisin, calcaire; de جس.

جعادین djeadin, s'efforcer, tâcher; de l'ar. جهد (tâche, emportement; vulg. ǰiäht).

جغا djiga, aigrette de diamants; t. جغا.

جغز djighiz, incision, ligne, coupure, mauvais joueur; on dit aussi جغز مغز djighiz-mighiz; جغز کشان djighiz kichan, biffer; جغز کرین djighiz kirin, inciser; لی قماری جغزی کرین li qoumari djighizi kirin, tromper au jeu.

جغزین djighizin, inciser.

* جفا djafā, tourment, peine, Rh.; ar. جفا.

جفات djiwat, compagnie, assemblée; جفاتا جنازه ی djiwat-a djenazei, convoi; جفاتا ایریسان djiwāt-a eĭrisan, clergé; جفاتا مفسدان djiwat-a moufsidan, clique; ar. جماعة; comp. جماعت.

جفاندین djewandin, cueillir; mi ǰevánd, je recueillis, S.; askär ǰevándia, il concentra son armée, S.; causat. de جفین.

جفین djiwin, se rassembler, se ramasser; پرس جفین pyrs djiwin, ramasser des nouvelles; ǰevían, ils se rassemblèrent, S.; am ǰevían, nous étions rassemblés, S.; de l'ar. جمع.

جك voy. جاو.

جگر djigher, foie; du pers. جگر; comp. جرك.

جگن djeghen, jonc.

جل djil, housse, parure, habit; جل جلی درانی djil der-ani, il ôta ses habits; جلی

جلا سپی djil-i sipi, robe blanche; جلا هسپی djil-a hespi, caparaçon de cheval; جلگا, جلا گا djil-a ga, djilga, caparaçon de boeuf; giúl-e qo bar-kem, je m'habille, G.; giúl ekínum (voy. ایخستین), je me déshabille, G.; ǰil L., jul Rh., جول, Ch. 347; جَلَه, جُلّی B.; ar. جُلّ, p. جل, t. جول جل (caparaçon).

جل voy. جیل.

جلا djila, le vernis; جلا داین djila dàin, vernir, lustrer, polir; ar. جلا.

جلاد djelad, bourreau; jalād Rh.; gellát kem, je décapite, G.; ar. جلّاد.

جلازوك djilazouk, délicat; comp. جلازوك.

* جلال jelál, gloire, L.; образцы пр.; ar. جلال.

* جلالی jelālī, brigand, Rh.; gelláli ce-kem, j'assassine, G.; ar. جلالی (rebelle).

جلانك djulank, linger, tisserand; p. جلاه, جولاه, جلاه; voy. جلهچی, جلفا.

جلب djeleb, sorte de marchandises; ar. جلب.

جلبر djilbir, oeuf mollet; t. جلبور.

جلد djild, tome, volume; جلدی ثانی djild-i sani, tome second; جلدی اول djild-i evel, tome premier; ar. جلد.

جلدو djuldou, donation; on appelait ainsi la donation que jadis un prince kurde accordait à la famille d'un guerrier mort en combattant, et qui consistait en villages, campagnes, jardins etc.; be-jüldū ž-min bo-stínit, qu'il prenne en donation de ma part, S.; zāχō dányme be-jüldíne, il m'a donné Zakho comme «mulk» pour toujours, S.; p. جلدو.

* جلشویه ǰil-šőye, blanchisseuse, S.; de جل et de la forme radicale de شوشتین employée dans les composés.

جلفا djulfa, lingerie. linger, fabricant de toile; comp. جلانك.

جلفی djulfi, race noble de chevaux; ar. جُلفه (voy. le Comte Rzewusky dans les Mines de l'orient V, 51).

جلك djilik, torchon, chiffon; déminut. de جل.

جلگه djelghé, fente; arm. ձեղք.

جلو djilou, djileoŭ, rêne; ǰállu S.; jäláv-a bőzō, la rêne de Bozo, S.; gelaván G.; p. جَلَو.

* جلید gelid, glace, G.; ar. جلید.

جم djem, côté; chez, vers, auprès; از به جم ته هریم ez bé djem té herim, j'irai de ton côté; از ژجم ته ناریم ez ji-djem té narim, je ne viens pas de ton côté; او ژجم میر تی eou ji-djem mir ti, il vient de la part du prince; جم وی djem vi, chez lui; ar. جنب; voy. لجم.

جم djem, ballot, demi-charge d'un cheval; جم گردان djem ghiridan, lier les charges, emballer; جم کرین djem kirin, additionner; t. جمع دیرمك; comp. جمع.

جم djum, bouchée; gium, monceau, G.

جا djima, accouplement; جا بوین djima bouin, accoupler; gemmā G.; ar. جماع.

جازه djamazé, chameau; ar. جمّازه (dromadaire).

جاعت djemaet, communauté; ǰumát,

réunion, rassemblement, L.; dujiki ǰemiet, Bl.; ar. جاعة; comp. جقات.

جال djemal, beauté; ar. جال.

جاندین giamínum, je rassemble; parf. part. giamand G.; de جع.

جمجمك djimdjimik, mante, voile de femme.

* جمجمه giámgiúmi, crâne; äz büm ǰümǰümá sultána, je suis le sultan Crâne, S.; ar. جَمْجَمَه.

جد djemed, glace, gelée; جد کردان djemed ghiridan, être gelé de froid; ǰammat Kl., ǰemat Rh.; gemét bughrum ou gemet bum, je me gèle, G.; gemét kem, je me coagule, G.; ar. جد.

جداندین djemedandin, geler, glacer; verbe causat. de جدین.

جدین djemedin, se geler; تلو و پی وان جدینه tilou ve peï van djemediné, leurs doigts et pieds ont gelé.

* جساندین gemesínum, je congèle des oeufs avec du beurre dans un plat au feu, G.; ar. جس.

* جش djamouch, mouvement; جوشگه djemouch-geh, jointure, articulation (littér. lieu de mouvement) Ch. 347; p. جنبش.

جع djemâ, pluriel; جع بوبن djemâ bouin, accoupler, jouir d'une femme; ǰumā bun, s'assembler, Rh.; ǰŭmā kirin, assembler, Rh.; gemma, assemblée, cohabitation, G.; gemma ghelak, foule, G.; ar. جع; comp. جم.

* جعه djumé, semaine, Ch. 341; ar. جعه; comp. اجمعه.

* جك jamik, jumeaux, Rh.; sanscr. यम, यम्य; comp. جیوی.

* جك ǰemyk, petit, étroit, S.

جله djumlé, en entier, tout le monde; ar. جله.

* جوس کران zaza ǰamús-kerâñ, nom d'un astérisme, qui se dit کورنکران en kourmandji.

جن djun, gris; رنگی جن rengh-i djun, couleur grise; جلی رنگی جن djil-i rengh-i djun, l'habit gris.

جن djin, démon, génie, esprit; جن کرتی djín ghirti, possédé du démon; gén G.; bä húkm-ē mír-ē ǰinâya, elle est soumise au pouvoir du prince des génies, S.; ar. جنّ (du bactr. ǰaini).

جن voy. ژن.

جنازه djenazé, cadavre, corps mort; zaza ǰinazá, ǰenazá; ar. جنازه.

جنازه ی djenazeï, enterrement.

جناق djinaq, pari; p. جَناغ, جَناب.

جناور voy. جانور.

جنت voy. جنه.

جنجره djendjeré, étau; p. جندره (sanscr. यन्त्र).

* جنجل ǰinǰíl, sonnette, S.; mot onomatopéique, comp. sanscr. किकिरा, किङ्किणी, lit. kankalas.

جندار djindar, astrologue, devin.

جندر djindir, guenille, grabat; vieux (d'un habit), Kl.; comp. جنگر.

جندك djendek, charogne, cadavre.

جندی djindi, cavalier, une femme lionne; giéndi, galant, gentil, G.; ǰindiyē bohtā, les braves (cavaliers) de Bohtan, S.; ar. جندی.

جندیتی djinditi, gymnastique.

جنس djins, race, lignée; genz G.; ar. جنس (du grec γένος); comp. بی جنس.

*جنك genk, combat; génk kem, je lutte, G.; ǰeŋg L.; p. جنگ.

*جنگار ǰangār, fléau, Rh.

جنکچی djenktchi, belliqueux; t. جنکجی.

*جنگل djenguel, forêt, Ch. 320; p. جنگل (du sanscr. जङ्गल).

جنك نامه djenk-namé, histoire de la guerre; کتبیٔ جنك نامه kitib-i-d djenk-namé, des livres qui traitent des guerres; du pers. جنگ نامه.

جنلو djinlou, possédé; t. جنلو (de l'ar. جن).

جنو djinou, possédé, fou.

جنّه djouné, paradis; ǰén'et L; ar. جنّه.

جنی voy. ژن.

جو djeoŭ, djou, canal d'irrigation, rigole; جوا افی djev-a awi, rigole, goulotte; gió ave G.; anc. pers. yuviyā; p. جوی, جوی آب.

جو voy. جهو.

جو voy. جه.

جو voy. جیو

جواب djevab, réponse, avis; جواب دادن djevab dàin, donner la réponse; جواب کردن djevab kirin, faire la réponse; jihāb, jivāb Rh., gioab G.; zaza jebābe kén'a, je réponds; comp. جاب; ar. جواب.

جوات djevat, prêt, être prêt, ce qui est préparé.

جواری djevari, voisinage; ar. جوار.

جوالك voy. جوال.

جوامر voy. جوانمر.

جوان djuvan, jeune, jeune homme; gioán G., jōān Rh., k. or. ǰevān; gioáni, poulain, G.; juwanoo R., ǰuáṅ L.; suvár de-bŭ le ǰvāníye, il monta sur le jeune cheval, S; جوان djvane, nouveau, Ch. 344; bactr. yavan, p. جوان.

جوان voy. وری.

جوانه گا djuvan-ga, djune-ga, veau.

جوانمر djuvanmir, généreux; aussi djuvamir; gioamer, brave, G.; gioamérter bum, je prévaux, G.; gioamer bum, j'ose, je suis brave, G.; p. جوانمرد; comp. جانمردی.

جوانمرك djuvanmerk, fleur printanière; comp. جانمرك; du pers. جوانمرگ (qui meurt jeune).

جوانمری djuvanmiri, courage, générosité; gioamería G.; p. جوانمردی; comp. جامری.

جوانی djuvani, jeunesse; p. جوانی.

*جوانی ǰevāni: haf sālā myn ǰevāni-a tä kería, il y a sept ans que je suis resté chez toi, S.

*جوانیه ǰuvānīye, boîte, S.

جواهر djevahir, joyau; به جواهر خملاندرین be djevahir khemilandin, incruster; javāhir Rh.; ar. جواهر (plur. de جوهر).

جواهرفروش djevahir-ferouch, joaillier; du pers. جواهرفروش.

جوبار djubar, rigole, ruisseau; ǰōbār S.; p. جویبار.

جوت djot, paire, couple, jumeaux; جوت دوربین djot dourbin, binocle; جوت جوین djot tchouin, aller côte à côte de quelqu'un; جوت بوین djot bouin, s'apparier; جوتك djotek, une paire; جوتك

جکمه djotek tchekmé, une paire de bottes; giót, égal, G.; giót giót, deux à deux, G.; giót nína, inégal, G.; du giót, deux paires, G.; jut, jot, paire, Rh., jut kirin, joindre, Rh.; jōt, joug, L.; k. or. جدّیك juddek, une paire; bactr. yaoiti, p. جفت; comp. جخت.

جوت djot, charrue; جوت فه کربن djot we-kirin, dételer les boeufs de la charrue; جوت ازوتن djot ajoutin, labourer, remuer la terre avec la charrue; giot kem, je laboure, G.; jōt L., jut, jot Rh.; zaza jit; t. جفت (comp. آهن جفت).

جوتك djotik, signe de mauvais augure que porte un cheval; جوتك جوتك جوین djotik djotik tchouin, aller en bondissant, chevroter; p. جفته (ruade).

جوتکار djotkar, laboureur; jutyār Rh.; comp. جهتکار.

جوتکاری djotkari, labourage.

جوتیار voy. جوتکار.

جوجك djudjik, le petit d'un oiseau; جوجکی الوهی djudjik-i elouhi, aiglon; чичикь coq, P.; jujik, petit oiseau, Rh.; p. جوجه; comp. جچك.

جوجه djoudjé, poulet; forme pers. de جوجك.

جوجه djudjé, nain; giugi G.; t جوجه.

جوخین djoukhin, les premiers jours de moisson.

جوخین voy. جوکن.

جورك جور djevir, djevrik, chien de chasse; petit d'une chienne.

جور djeoŭr, force, violence; به جور be djeoŭr, par force; jaur Rh.; ar. جَوْر.

* جور zaza jōr, creux, fosse; jōrde zibíl wél'e kérda láǰeki ser, dans une fosse on avait mis du fumier sur l'enfant (mort) L. 1, 81, 10; bactr. jafra, p. زرف; voy. زور.

جورود موروود djouroud-mouroud, blanc-bec, jeune homme.

جوری voy. جهور.

جوزك djouzek, une parcelle; voy. جز.

جوزه djevzé, calotte; propr. formé comme une coque de noix (p. جوزه)?

جوزی هندی djeoŭz-i hindi, muscade; t. جوز هندی, هند جوزی.

جوسر djeoŭser, petite fêlure, fente.

جوسن voy. جذام.

*جوشر jaušer (ž-āu ser?) bi-kym, je nage, S.

جوشین djevichin, vaciller, chanceler; de جش; comp. شوشین.

جوکن djoghin, aire, lieu où on bat le blé; on dit aussi جوخین djokhin; p. جوغن, جَوَن, maz. jingeh (B.).

جول voy. جل.

جول jōl-ē d'miyāna, un grand nombre de brebis, S.; ar. جول.

جوم djoum, action de plonger.

*جومی giúmi, fossé, vallée, G.; jom u jobār S.

جون voy. جوین.

جونکی djouneki, quelque chose pour goûter; de جون, جوین.

جوهال voy. جوال.

جوهر djoher, substance, bijou, objet précieux; gioahr G.; plur. jaúharā' S.; ar. جوهر (du pers. گوهر); comp. جواهر.

* جوهرچی gioáhrci, joaillier, G.; t. جوهرجی; comp. گوهری.

جوهر فروش djoher-ferouch, joaillier; comp. جواهر فروش.

جوهنی djohni, mortier; دستی جوهنی dest-i djohni, pilon.

جوین, جون djouin, djoun, mâcher; prés. از دجوم ez di-djum, تو دجی tou di-dji, او دجو eoú di-djou; parf. part. من جویه min djouié; prés. b,giúm, 2. 3. b,gít, parf. part. bgiú G.; russe жую, жевать, allemand kauen; comp. le pers. جاویدن, ژاویدن.

جون هشك djoun-hychk, dur à mâcher.

جوینك voy. جاو.

جه, جه djeh, djeoú, orge; جه لجهکی جه هیه قوی بهایه djeh li-djiheki heié qavi behaié, l'orge se trouve dans un endroit, elle est fort chère; جه جهور djeh djouhour, sac à orge; giéi G.; tscha Kl.; je L.; جه افا aw-a djehi, bière; zaza aúk-a jévi; dujiki jio Bl.; bactr. yava, p. جو.

جه, جی djih, dji, lieu, endroit, domicile; بجه be-djih, bien, justement; به جه بوین be djih bouin, se fixer, s'établir dans un lieu; جه درانین ji djih deranin, déplacer, déranger; جهی برکت djih-i bereket, pays de cocagne; جهی بی رف djih-i bi rew, accul, lieu sans issue; به جهی درو سوند خور be djih-i direoŭ sond khar, il a trahi ses serments; جه داین djih dàin, céder la place; جه گرتین djih ghirtin, se loger, prendre place; به جه be djih, natif, indigène; جهی پناهی djih-i penahi, asile, refuge; جهی پین djih-i pein, litière (de l'étable); جهی ترسی djih-i tyrsi, coupe-gorge; جهی تنگی djih-i tenghi, gouffre, abîme; جهی تنها djih-i tenha, endroit isolé; جهی نمژی djih-i nimiji, sanctuaire, temple; جهی خف djih-i khef, cachette, cabinet secret; جه کلا اقی djih kel-a awi, une source qui bouillonne; جهی اوساط dhih-i aoŭsat, centre; جهی داخل بوینی djih-i dakhil bouini, entrée; جهی رونشتنی rounichtini, habitation, résidence; جهی حکمی djih-i houkmi, tribunal; جهی خونکار djih-i khounkar, capitale; جهی سکنینی djih-i sekinini, lieu de séjour; جهی شوشتنی djih-i chouchtini, lavoir, lieu où on lave; جهی ضربان djih-i zerban, meurtrissure; جهی علمی djih-i ilmi, université; جهی قبری djih-i qabri, sépulture; جه درزی djih derzi, étui pour les aiguilles; جهی لقا djih-i liqa, rendez-vous; جهی کور djih-i kour, abîme, lieu profond; جهی هسپان djih-i hespan, écurie; gé kalasía, lieu de refuge, G.; gé dest nevesia, cabinet d'aisances, G.; jih-ē dib, la demeure de l'ourse, S.; jih-ē ma hel-ēna, ôte notre lit, S.; iek gé na vastit, vagabond (mot à mot: il ne demeure pas à un lieu), G.; gie k'idí, ailleurs, G.; ammo gé, partout, G.; بَهَمو جِیك L. I, 98, 10; jī, jih Rh., jī L.; k. or. جا; employé comme adverbe: jā, pour cela, Rh.; zaza jā, jau; jaiki, en quelque lieu; p. جا (probabl. de la racine yā; voy. Pott, Etymol. Forsch. II, 2, 21); voy. اوجا s. v. اف, بی جه, خوجهی, اینجا, قاجاو.

جهاز voy. جهیز.

جهال djuhal, sac à mettre du blé ou des marchandises; naf gioálk dem, je mets dans le sac, G.; pehl. گولاهك, گوبال

Sohrabji 43, 3); p. جوال, گوال, t. جوالق, chald. גַּוָּאלְקָא, géorg. გუვალი, grec γύλιος.

جهاندين djehandin, tâcher, s'efforcer; به جهدينم be-djehidinin, je tâcherai; de l'ar. جهد; comp. جعادين.

جهانگير djehan-ghir, conquérant; du pers. جهانگير.

جهد djehd, hâte, zèle; جهد كرين hâter; ar. جهد; voy. جهاندين.

جهر djehr, public; ar. جهر.

جهره djehré, carde, peigne pour carder la laine; p. جهره.

جهس voy. جس.

جهنم, جهندم djehendem, djehenem, enfer; geehnam G., jehén'em L.; ció gehennam, damné (littér. il va à l'enfer), G.; kuru gehennam, id. (littér. fils de l'enfer), G.; ar. جهنم (de l'hébreu גֵּיהִנֹּם).

جهنمى djehenemi, damné.

جهو djihou, juif, hébreu; plur. جهويان djihouian; giú G., tschufut Kl.; جهوك djéouéke, un juif, Ch. 349; malem giú (ar. مُعَلِّم), rabbin, G.; ar. جهود, t. vulg. جفوت.

جهور djuhour, sac à avoine qu'on suspend sur la tête d'un cheval; jehŏr S.: gióri G.

جهاز, جهيز djehiz, djehaz, dot qu'on donne à une fille; ar. جهاز.

*جى zaza je, il; wai jei, sa soeur, L. I, 81, 11; sére-i jei, à sa tête, 73, 13; comp. oset. ji (là),

جى voy. جه (orge).

جى voy. جه (lieu).

جى voy. ژ.

*جيا jía, jío, couche, lit, L.; جيگه djeigueh, lieu, Ch. 316; p. جايگاه.

جيب djib, poche; hedr. jēb L., k. or. jīv; ar. جيب.

جيبكسان djib-kesan, filou; t. جيب كسان (de كسمك couper).

جيجك voy. حوجك.

جير voy. ژير.

جيران djiran, voisin; jīrán-e mazyn, index (mot à mot: le voisin du grand, du pouce), S.; jīrán-e pečuk, doigt annulaire, S.; ar. جيران.

جيران djeiran, gazelle; t. حيران.

جيرد djeired, celui qui lance avec adresse le javelot (جريد).

جيك voy. جه (lieu).

جيگه voy. جيا.

جيل djil, jonc; germe du blé; maz. جيل (tige), arm. ծիղ (tuyau de blé), géorg. ჯილო (jonc).

جيمك djimik, voile que porte une jeune mariée; déminut. de l'ar. جبم (brocart).

جينار djinar, voisin, contigu; comp. جيران?

جينيك, جنوك djinik, djinouk, tempes; genik, geníka, front, G.; jēníḱ, boucle de cheveux, S.

جينه voy. ژ.

جيوى, جيوك djivi, djivik, jumeaux, paire; comp. جمك.

*جيى zaza jieí, nous sommes, L. I, 50, 10; comp. ژى.

چ

چاپ tchap, impression, d'imprimerie; چاپا قنج tchap-a qendj, belle impression; چاپ خانه tchap-khané, imprimerie; چاپ کرین tchap kirin, imprimer; p. چاپه (de l'hindost. چھاپ čhāp).

چاپچی tchaptchi, imprimeur.

چاپك tchapyk, agile; چاپك دست tchapyk dest, dextérité de la main; p. چابك; comp. دست.

چاپکی tchapyki, vivacité; p. چابکی.

چاتر voy. چیتر, چتر.

*چاتلمش čatlemĵš bu, il se creva, L.; t. چاتلمش.

چادر tchadir, tente; p. چادر; voy. قره چادر.

چار tchar, voile de femme; p. چادر.

چار tchar, quatre; چار چاران بنج دکه بیست tchar djaran pendj di-ké bist, quatre fois cinq font vingt; چار پارسی tchar parsi, pique à quatre tranchants; چار پی tchar-peï, quadrupède; ciahr G.: chār, chāhr Rh.; چوار, L. I, 102, 9; ciahr kus ou ciahr kornét, carré, G.; ciahr ba, les quatre vents, G.; bactr. čaϑβare, p. چهار, چار; comp. ده (dix).

*چاران čarāṅ, quatrième, L.; chārē Rh.; zaza čeherín; comp. اچاران.

چارپاز tcharpaz, agrafe, signe au front du cheval de mauvais augure; t. چاپراز (boutons à queue).

چارچنك tchar-tchenk, réduit à l'extrémité, qui marche à quatre pattes.

چارخجی tcharkhedji, les volontaires qui sortent du rang pour combattre, celui qui attaque le premier; t. چاقجی, چرخجی.

چارده tchardeh, quatorze; chārdah Rh.; dau-čār L.; zaza čārés; bactr. čaϑrudaśa, p. چارده, چهارده.

چارسو voy. چارشو.

*چارسین zaza čāresín, le quatorzième.

چارشب, چارشاف tcharcheb, tcharchaf, linceul, drap de lit, voile de femme; ciahr cief, drap de lit de plusieurs couleurs, G.; ciahr cief spi, drap de lit blanc, G.; charshāf Rh.; p. چادرشب, چارشب.

چارشم tcharchem, mercredi; ciáhr sciámbi G.; čāršembé L.; zaza čaršéme; p. چهارشنبه.

چارسو, چارشو tchar-sou, tcharchou, marché; zaza čārsū; p. چارسو, t. چارشو.

چارریان tchar-riian, carrefour, quatre chemins qui se croisent.

چارقرنت voy. چار.

چارك tcharik, turban, bandeau de tête; ciárk, ciárka, mante, châle des femmes; turban, G.; ciárk pecínum, je lie le turban, G.; چاریك, ceinture, Kl.; tcharokhia, manteau sans manches, fait de soie, Rich, 1, 180; čāryk, foulard, S.; čārḥ'ík, un turban, S.; p. چرخی.

چارك tcharik, un quart; چارکی گز چیت بده من tcharik-i gaz tchit bi-dé min, donne moi un quart de pic d'étoffe; ciahrek, un quart d'heure; chārak, un

quart, Rh.; séh ciáhrék, trois quarts, G.; čárek, quarteron, L.; p. جاریك.

* جارکندله čarkindéle, carotte, L.; p. جغندر, géorg. ჭარხლეული (betterave).

جارگاق tchargaw, galop, un cheval qui va au galop; p. جارگام.

جار گرجك tchar-gourtchik, cheval fort.

جارگوشه tchargouché, carré, district; du pers. جارگوشه; voy. جار.

جارلپی, جارلپیك tchar-lepi, tchar-lepik, marche à quatre pattes d'un enfant, ballottade; جارلپی بردان tcharlepi berdan, aller au galop.

جارمرگی tchar-mirghi, asseoir avec les jambes croisées

جاروخ tcharokh, souliers de paysans; charukh, sandale, Rh.; p. جاروق جاروغ.

جاروخیه voy. جارك.

جارحاشیه tcharhachiié, carré, bordure aux quatre coins.

جاره tcharé, remède, moyen; جار ناجار tchar na-tchar, malgré bongré; جار ناجار ام زی راضینه tchar na-tchar em ji raziné, malgré bongré nous sommes pourtant contents; جاره دبتن tcharé ditin, trouver un remède; جاره نینه tcharé niné, il n'y a pas de remède; جاره یك دوی دیتن tchareick di-vi ditin, apporter remède à cela; p. جاره; comp. بی جاره, نجار.

جاری voy. جاران.

* جاسمو čāsimo (dans le dialecte des Yezidis) nom d'homme, Kasim, S.; ar. قاسم.

جاشن tchachin, table à manger; p. جاشنه.

جاشور tchachour, asperges; comp. هلیز, کرکور; géorg. სპარაგოები.

جاغ tchag, garniture en planches qu'on met autour d'un appartement; جاغی اوده ی tchagh-i odeï, boisage d'une chambre; comp. حاغ.

جاغ tchag, temps; بی جاغه bi tchagh-é, ce n'est pas à temps; au čáγ, alors, L.; čáγ-ek, une fois, L.; t. جاق, جاغ; voy. جاغه فه, بی جاغ.

جاف tchaw, oeil; maille; arc d'une voûte; جاف ایشی tchaw-eïchi, ophthalmie; جاف اویتن tchaw awitin, cligner les yeux; جافی بلق tchaw-i beleq, des yeux noirs; ز جاف ابخستن ji tchaw cìkhystin, disgracier; جاف الفین tchaw aliqin, entrevoir, apparaître un instant, جاف برسی tchaw birsi, insatiable, gourmand; جاف برسیتی tchaw birsiti, gourmandise; جاف کوه بوین tchaw-kouh bouin, avoir les yeux éblouis; جافخوار tchawkhar, louche; جاف دابن tchaw dàin, donner un bon exemple; جاف روني tchaw rouni, félicitation; جاف روناهی tchaw rounahi, lumen sit oculis tuis (formule de félicitation); جاف راجاندن tchaw ra-tchandin, surveiller, avoir l'oeil sur quelqu'un; جاف ز دورفه نابینه tchaw ji dourwé na-biné, l'oeil ne voit pas de loin; جاف شاش tchaw-chach, bigle, louche; جاف شور tchaw chour, putassier, obscène; بره جافه beré tchawé, ce qui se jette aux yeux, belle apparence; اوردویا روسان ژ اوردویا رومی ایدی بره جافه ordouia rousan ji ordouia roumi eidi bere tchaw-é, le camp Russe a une meilleure apparence que le camp Turc; جاف فکری

tchaw we-kiri, vigilant, éveillé; جاق فکریه tchaw wekiriié, la vigilance; جاقی کانی tchaw-i kani, source; جاق گریدان tchaw ghiridan, fasciner, fermer les yeux; جاق کربن tchaw kirin, avoir l'oeil sur... وه جاقرا دکن vé tchaw-ra di-kin, ils vous attendent; جاق لکتین tchaw li-ketin, donner un mauvais oeil; جاق وازی tchaw vaji, louche; ciáv' sust, confus, G.; ciáv'kúl, mal aux yeux, G.; čăv-e ăve, fontaine, G. (ar. عين الما); ciáv' aia ser ou ciáv dem, je regarde, j'attends, G.; ciav-e qo nakínum, je ferme les yeux, je fais signe de l'oeil, G.; ciáv' kem, je fais signe, G.; tchaou kotchandé, à l'instant, Ch. 341; ciáv' áver binerum, je regarde quelqu'un avec l'oeil malin, G.; ciáv' áveri le kem, je regarde de travers, j'observe, G.; be awyrre čáva le mü de-nári, il me regarda d'un regard de côté, S.; جاو پکاوتن tchaou pe-kaoutyn, aspect, vue, Ch. 352; جاوم دکوت, j'ai vu, Ch. 316; جاوت بیه دکوه tchaou-t pié de-kouvé, tu verrais, Ch. 346; avra ciáv', ciáve, cataracte, G.; iek ciáv', louche, borgne, G.; نیو جاوان neiou-tchaouâne, front (littér. au milieu des yeux), Ch. 353; dem ber ou naf ciáv, je blâme (littér. je mets devant les yeux), G.; ser ciáv-e men at, bien-venu (littér. venu à mes yeux), G.; جاو čev B.; čau M., čām Br., k. or. جاو jāv, bilb. tchur u tchav, visage (p. چشم و چهره), lor. tcheoo, zaza čim, dujiki čem, Bl.; bān-i čími, paupière; mējéw-i čimān, id.; bactr. čašman, p. چشم; voy. نیف, یك, برجاق, بی جاق.

چاقی tchawi, voûte, arc d'une voûte, oeil de réservoir; جاقیا پری tchawiia pyri, arc d'un pont; جاقیا شینی tchawiia chini, plateau d'une balance; p. چشمه.

*جاقین ciávín kem, je porte malheur en regardant quelque personne, G.

جاقینك tchawink, lunettes; comp. چشمك.

*جاق ciáka, bien, G.; جاك, L. I, 100, 13; chāk, choik, bon, Rh.; k. or. جه; p. جاق (du turc صاق, صاغ); voy. جاکه, صاغ, جی, چتر.

جاقماق tchaqmaq, platine de fusil; جاقمق بیا کربن tchaqmaq peia kirin, abattre le chien de fusil; t. جاقمق.

*جاقو, جاقوچ ciákuč, petit couteau, G.; chaku, couteau, Rh.; p. جاقو.

جاکاجاك ساعتی tchakatchak saati, seconde.

*جاك جاك کول ciák-ciák-kúla, chauve-souris, G.

جاکوچ tchakoutch, marteau; ciákuğ kottum, je travaille au marteau, G.; chakuch Rh.; bactr. čaku, čakusa (?), p. جاکوچ; comp. جقوچ.

*جاکه zaza čáke, os de la jambe; t. جاق (jambette).

جال tchal, puits, la fosse où on conserve le blé; جال آق tchal aw, buanderie, lieu ou on lave le linge; جالا کور tchal-a kour, puits profond; جال کرین tchal kirin, enterrer, ensevelir; p. جالو, جال.

*جالشمش čališmíš debé, il se donne la peine, L.; t. جالشمش.

جالق tchaliq, balafré; t. جالق.

جالمه ساعت tchalmé-saat, horloge; t. جالمه ساعت (action de frapper la cloche).

*چالوس voy. چیطلوس.

چاله مشك tchale-mechk, une outre, musette; p. ژاله, جاله.

چام tcham, pin, sapin; voy. بنوشت; t. چام.

چامور tchamour, boue, crotte; comp. جامور.

چانچار tchantchar, clair, bois clair, blé clair, toile claire; arm. *ցանցառ* (claire-voie).

*چاندرمه čăndărma, plur. čăndărmă, gendarme, S.; du franç. gendarme.

چاندین tchandin, cultiver la terre, semer; prés. 3. دچینه di-tchiné; impér 2. بچین bi-tchin, plur. بچینین bitchinin; parf. part. چاند tchand; part. prés. چاندی tchandi; بهاری درنگ هاته چاندین بوستانی من اصلی تونه behari direng haté tchandin boustani min asli touné, on a semé trop tard au printemps, mon jardin n'a rien produit; زوی چاندین zevi tchandin, semer un champ; غنم چاندین ghenym tchandin, semer du blé; infin. چاندنی tchandini, labourage, action de semer; ام نه چاندنی و دبری ناکین em né tchandini ve debri na-kin, nous ne faisons ni labourage ni provision de bouche; چاندنی درون tchandini diroun, couper le blé, moissonner; چاندنی توفی tchandini towi, ensemencement; cínum, je sème, je plante, G.; impér. prohib. ma čína, ne sème pas, S.; me čănd, je semai, S.; partic. prés. me di doh zălămna čăndí, j'ai vu hier des gens qui semaient, S.; دیان پاچی de-iane pa-tchi, ils tranchèrent, Ch. 353 (یان est le pronom suffixe; پا est le préfixe du verbe); infin. chăndinī, semence, Rh.; arm. *ցանել*; comp. p. چیدن; comp. راچاندین, نچاندی.

چاو tchaoŭ, le lien d'une gerbe.

چاوان tchavan, comment; به ترکی ژفرا چاوان دبژین be tyrki ji-wira tchavan di-bijin, comment dit-on cela en turc? چاوانی tchavan-i, comment es tu? چاوانه tchavan-é, comment est-il? čáva G. L., جوا B.; ahhl-e tá ciáva, comment vous portez-vous? G.; kef-a ta dschauen-a, id., Sd.; du thème pronom. p. جو et de ان (comp. p. جنان).

چاوانی هسپی tchavan-i hespi, membre sexuel du cheval; comp. lat. scapus.

چاورس voy. چل.

چاوش tchaouch, huissier; valet de chambre, Ch. 354; t. چاووش چاوش.

چاه tchah, fossette; چاه زنخدان tchah zenekhdan, creux à la joue, au menton; чаа P.; bactr. čăta, p. چاه; voy. چه.

چاهر voy. چار.

*چاهر čahír, teir-i čahíri, alouette, L.; t. چایر.

چای tchài, thé; چای نه خورین tchài we-kharin, prendre du thé; du russe чай (du chinois č'a).

*چای čai, fleuve, B. L.; t. چای.

چایر tchàir, prairie; hedr. la čaírike, sur une prairie; t. چایر.

*چایراندین čairandin, mener paître; prés. 1. ciáirínum, 2. 3. ciárínit; parf. partic. ciáiránd G.; verbe dénomin. de چایر.

چبان tchiban, bourgeon, pustule; به چبان be tchiban, couvert de bourgeons; t. چبان.

*چبوقچی čibúγci, porteur de la pipe à tabac, L.; t. چبوقچی.

چپ tchep, manchot, côté gauche; dest

cep, main gauche, G., dest-ē chap, Rh.; p. چپ.

*چپان chopān, corde, Rh.; arm. ճոպան.

چپر tcheper, retranchement, barricade, embrasure, galon; چپر گریدان tcheper ghiridan, faire des retranchements; چپر گریددن tcheper ghiri-didin, ils se retranchent; ciapér ce-kem, je retranche, G.; p. چپر (comp. Patkanof, Исторія Монголовъ, 1873, p. 27, II, 138).

*چپکا tchapka, bonnet; du polon. czapka, russe шапка (Pott, dans la Zeitschrift de Hoefer II, 360).

چپل tchepil, bras d'homme.

چپل tchepil, misérable, sale, salope; chapal kirin, rendre sale, Rh.; p. چپل.

*چت tchett, stupide, Ch. 306.

چتر tchetir, parasol, parapluie; چترا بچوك tchetr-a bitchouk, ombrelle, un petit parasol; du pers. چتر (du sanscr. छत्र).

چتر, چیتر tchitir, meilleur; چتره tchitir-é, il vaut mieux; ceter bum, je me porte mieux, G.; جهتر B.; جاتر L. I, 102, 20; cētir Rh.; زوتر جاتر zotère tchatère, plus vite, plus mieux, le plus tôt vaudra le mieux, Ch. 342; k. or. چتر četter; comparatif de جاق.

چتله tchetelé, taille, où l'on marque; t. چتله.

چته tcheta, tcheté, incursion, razzia, bande de brigands; دیین کو چته لسر ری هیه di-bin kou tcheté li-ser ri heié, on dit qu'il y a des brigands sur le chemin; کورو جی دبژی چتا وان نه ایته مه kourou tchi di-biji tcheta van ne aieté mé, mon fils que dis tu, ne viendront ils pas faire leur razzia chez nous? t. چته.

چتیان tchetiian, ordinaire, qualité inférieure; شوری هانه چتیانه chour-i hané tchetiian-é, c'est un sabre ordinaire; voy. چنتیان.

چتین tchetin, difficile; t. چتین.

چچك voy. چچك.

چچك tchitchek, fleur; ciciék, G.; t. چچك.

*چچك ciúciék, petit oiseau; čučík, passereau, L.; gul čúčāk (ar. vārd el 'asāfīr, fleur, rose de passereau), S.; comp. جوجك, جوجلوك.

چخشور tchakhchour, pantalon; čaχčūr S.; p. چخچیر, t. چاقشیر; comp. چقشور.

چخمور tchekhmour, blond aux yeux bleus.

چرا, چرانی tchira, tchirani, pourquoi? ž-čiraye, à quoi bon? S.; k. or. čarā, comment? zaza čiri (pourquoi); p. چرا.

چرا tchira, flambeau, lampe; cirái G.; pē chiraw, chandelier, Rh.; čerāh sonderāñ, éteigneurs des bougies, nom d'une secte (voy. موم), L; p. چراغ; voy. بنچرا, بحیرا, دار.

چرابه tchira-pé, lampe à plusieurs becs; p. چراغ دا, چراغ پایه.

چراغبه بوین tchirag-pé bouin, se cabrer; du pers. چراغ پای.

*چراند čārānd (syr. čírto), déchiré, S.; afgh. چر, grec χείρω.

*چراندین čerāndin, mener paître, L.; verbe causat. de چرین.

*چراندنی charāndinī, mener paître, Rh.; substantif verbal du verbe causatif de چرین.

چرپی tchirpi, osier; t. چرپی (bocage, arbrisseau).

چرپی tchirpi, le cordeau ou la ligne des charpentiers; t. جرپی.

چرت tchirt, excrément d'oiseau; arm. հիրան, hürkan. čärt (Schiefner 161[a]).

چرتك tchirṭik, chassie, humeur qui sort des yeux malades; جافی به چرتك tchaw-i be-tchirtik, des yeux chassieux.

*چرتله zaza čírtelę, grillon domestique; t. جرٖتٖلاق, جرلاق.

چرتمه tchirtmé, chiquenaude; comp. avare čúrtize (Schiefner 124[b]).

*چرچك čärček, largeur, littér. quatre côtés; blindā vi u čärčekā vi, sa hauteur et sa largeur, S.

چرچی tchertchi, colporteur; t. جرجی.

چرچیتی tchertchiti, colportage; چرچیتی کرین tchertchiti kirin, colporter.

چرخ tcherkh, tour, roue, moulin; bactr. čaχra, p. چرخ.

*چرخ tcherkh̄, autour, R.; pehl. چرك, p. چرخ, جرغ.

*چرخاندین čarχandin, affiler; impér. 2. plur. gūzānā b-čärχínin, affilez le rasoir, S.; verbe causat. de چرخین.

چرخچی tcherkhtchi, tourneur; formé de چرخ, eu égard au turc چفرقچی.

چرخچیتی tcherkhedjiti, combat des escarmoucheurs; de چارخچی.

چرخین tcherkhin, travailler au tour; prés. 3. او دچرخینه eoŭ di-tcherkhiné (voy. چرخاندین).

چرز tcherez, plur. چرزان tcherezan, fruits secs; t. جرز.

*چرسك cirísk, étincelle, G.; p. سرشك.

چرك tchirk, crasse de l'épiderme; به چرك be tchirk, sale; p. چرك.

چرکاندین tchir-kandin, grincer; slav. скрежетати.

چرکین tcherkin, difforme, laid; رو چرکین rou tcherkin, visage difforme; p. جرکین.

چرم tcherm, épiderme, la peau; چرمی فقیر فقرا ٹکوران tcherm-i faqir fouqera gouran, écorcher, exiger beaucoup; چرمی حشفی tcherm-i hachefeï, prépuce, peau qui couvre le gland du pénis; چرم و هستی tcherm ou hesti, peau et os, c'est-à-dire maigre; bactr. čarman, p. چرم.

*چرمسیان chirmisīān, pourrir, Rh.; comp. جورومش.

*چرنگین čeringēn, tintement; däng čeringēna, le son du tintement (des étriers) S.; p. جرنگیدن.

*چروان cherewan, pâturage, Rh.; comp. p. جرامین, جرایین.

چروخیه voy. چارك.

چرودار k. or. čarvadār, palefrenier, guide de la caravane; p. چرواداران, جارواداران.

*چروك ciróuk, injuste, mauvais payeur, G.

*چره zaza čarę́, front, afgh. وٖڅوَلَی, russe цело.

چره tcheré, pâturage; p. جرا.

چره‌گاه tcheregah, pacage; p. جراگاه.

چریا اول tchiriia evel, octobre; ciria ber G.; comp. تشرین.

چریا باشی tchiriia pachi, novembre; ciria pási G.; comp. تشرین.

چریان tcheriian, se paître, se nourrir; comp. چرین.

چریز, چریش tchiriz, tchirich, poireau sauvage, bon à manger.

جريش tchirich, colle; t. جريش.

جريشه tchiriché, tombé en enfance; comp. شريشه.

جريك tcherik, robinet, poulie; كانيا جريك kaniia tcherik, robinet d'une fontaine; arm. ծորակ.

جرين tcherin, paître, pâturer; p. جريدن.

جرين tchirin, crier (d'une roue, d'une porte); prononciation grossière de حرين.

جسپان tchespan, prompt, svelte.

جشت voy. تشت.

جشت voy. تاشت.

*جشمك ciesmek, lunettes, G.; chashmik Rh ; du pers. چشمك.

*جشمه cesma, lieu d'aisances, G.; p. چشمه.

جشن tchechin, banquet, repas; p. جشن.

جشنه گير tchechne-ghir, maître d'hôtel; p. چاشنه گير.

جشنى tchechni, échantillon; p. چاشنى.

*جشيدم чушидимъ, goût, P.; p. چشيدن.

جفوت voy. جهو.

جفاندين tchewandin, plier, fléchir; causat. de جفيان.

جفوك tchewouk, jointure au genou; le pli du coude; de جفيان (p. جم).

جفيان tchewiian, se plier, se courber; comp. جميان.

جقاس, جقا tchiqa, autant que; جقا عمرى من هيه tchiqa oumr-i min heié, durant ma vie; zaza čikás, qui que ce soit; čįkás-ke; du thème pronom. či (qui) et de l'ar. قاس.

جقا جاق tcheqa-tchaq, cric-crac; p. جقاجق, جاكاجاك, جاكجاك (du bruit des os brisés, Firdousi ed. Mohl I, 312, 1229); comp. جكجكان.

جقال tcheqal, chacal; t. جقال, du pers. شغال (du sanscr. शृगाल, voy. Pott, Etymol. Forsch. II, 4, 500).

جقانه, جقنه tcheqané, tcheqné, haie en arbuste, buisson.

جقاندين tcheqandin, lâcher la détente, battre le briquet; دران جقاندين diran tcheqandin, claquer des dents; comp. جقمان.

جقشور tchaqchour, pantalon, culotte; voy. جخشور.

جقمق tchaqmaq, briquet; توفكى جقمغى, toufek-i tchaqmaghi, batterie de fusil, chien de fusil; comp. جاقمق.

جقوچ tcheqoutch, marteau en fer; comp. جاكوچ.

جقيان tcheqiian, craquer, le bois qui éclate; du pers. جاق, جاك (bruit d'un glaive qui frappe quelque chose).

جك tchek, arme, soit blanche, soit à feu; جك و سلاح tchek ou silah, tout ce qui sert pour armer un homme de guerre; ciek él-gherum, je m'arme, G.; zaza ček, pistolet; p. جك, جغ (instrument à battre, fouloir) arm. (dial. de Mouch) ձակ (Patkanof, Матеріалы для изуч. армянск. нарѣчій, p. 65).

جك tchik, 1) dé à jouer; 2) planche de damier; جك ليزتين tchik leiztin, jouer aux dés.

جك tchik, rameau; جك آغى tchik-aw, bras d'une rivière; جك كرين tchik kirin, ébrancher un arbre; ud. čik.

جكاندين tchikandin, arrêter le cours

d'eau; planter; prés. 3. دچکینه di-tchikiné, parf. part. چکاند tchikand; ای چکاندی cì tchikandi, tout ce qui est planté; verbe causat. de جکیان; comp. داچکاندین, روچکاندین.

*جکچکان ċikáčikān, gazouiller; ċikáčika bilbilī, le rossignol gazouille, S.; comp. russe щекотать, чикнуть et Pott, Doppelung 53.

*جکرجك ċekurjék, sauterelle; p. جکرکه.

جکل tchikil, branche; de جك.

*جکلاندین ċikelándin, planter; rumâ χva de'ardédä ċikelándia, ils plantèrent les lances dans la terre, S.; de جکل.

جکم voy. کرین et جیکرین.

جکمان tchekman, jaquette; p. جکمان.

جکمجه tchekmedjé, tiroir, cassette; t. جکمجه.

جکمه tchekmé, de race mêlée; اف حسب جکمیه ewé hesp tchekmeié, ce cheval est de race mêlée.

جکمه tchekmé, bottes; ciákma G.; chekma Rh.; p. جکمه.

جکمه tchekmé, pilav cuit dans une casserolle fermée moyennant du feu en haut et en bas.

جکمه دور tchekme-dour, bottier.

جکمه دوز tchekme-douz, bottier.

جکیان tchikiian, s'arrêter, être coupé (d'un courant d'eau); parf. part. جکیا tchikiia; p. جکیدن (dégoutter, être ferme); comp. چکاندین.

*جکونه чикунъ, comment, P.; du pers. چگونه.

جل tchil, quarante; جلان tchilan, les 40 jours au fort de l'hiver; جلانه tchilané, à quarante, par quarante; جلی tchili, quarantième; جل جیچك tchil tchitchik, quarante mamelles, pour dire un flatteur, un flagorneur; cehl G., ċel L., k. or. ċahal; zaza čaurés, quarante, ċauresín, quarantième; dujiki čewress, Bl.; bactr. čaϑβareśata, p. چهل, جل.

جلازوك tchilazouk, un cheval faible, un coup faible; comp. چلازوك.

جلبی tchelebi, un noble, un monsieur; un musicien ambulant; t. چلبی.

جلبیتی tchelebiti, urbanité, civilité.

جلدوف tchil-douw, brouillon, qui aime à brouiller; littér. ayant 40 queues.

جلغان tchelegan, épervier, vautour.

جلقاماست tchalka-mast, petit-lait.

جلقان tcheliqan, action de rincer.

جلقاندین tcheliqandin, rincer, baratter; t. چالقمق.

جلك tchelik, acier; t. چلك.

جلك tchilek, fraise; t. چلك.

جلنك voy. چلنك.

جلم tchilim, morve; arm. ՀԼԽԲ.Բ.

*جلمنا celmitá, coulis, lie, sédiment, G.

جلنك tchelenk, prompt; ciélék, alerte, habile, G.; p. چالاك.

جلنك tchelenk, aigrette, bouquet de plumes; t. چلنك.

جلنگر tchilinguir, serrurier; t. چلنگر, du pers. چلانگر.

جلو tchilou, feuille sèche; ciullú, feuillage sec, branche garnie de feuilles, G.; čelú'i dári, feuille d'un arbre, L.

جله voy. جیل.

*جلهچی ċülhäċi, tisserand, S.; p. جلّه, جلاه, t. جولها; comp. چلانك.

چلی voy. تشرین.

جلیپا tchelipa, croix; p. t. چلیپا (de l'ar. صليب).

جلیك tchelik, acier; t. چلیك; comp. جلك.

جم tchem, rivière, ruisseau; دبژین اف جمی زووا بویه di-bijin ewa tchemi zouva bouié, on dit que ce ruisseau se dessécha; جمکی بنی کور tchemek-i byn-i kour, rivière profonde; tcham Kl.; tchem, torrent et son lit, Ch. 350; tchmek Ch. 354; čäm, étang (ar. birke) S.; comp. برجم.

حم voy. جاف.

حم tchem, vapeur, brouillard.

حما voy. حه.

*جماندین tchemāndin, courber, Rh.; ciaminum, je courbe; parf. partic. ciamand, ciamá; verbe causat. de حمیان; comp. جماندین.

*جمچکو zaza čemčaqú paša, le Pacha Tchemtchaqou (nom feint).

*جمدان čämadán, frontal, bandeau, S.

*جمطیر, peloton, Kl.; la syllabe طیر semble être p. تیر (fil).

جمع voy. شمع.

جمك voy. جم.

*جمکه zaza čimke, aussitôt que, dès que; comp. chimaki s. v. حه.

جمن tchimen, gazon, prairie; ciámána, petite prairie entourée d'eau de trois côtés; чемень, P.; p. جمن.

جمنگه tchimen-ghé, gazon qui croît sur une terre mouvante.

*جمیان chemīān, se courber, Rh.; p. جمیدن; comp. جقیان.

*جمیش lor. tchemeesh, soulier, R.; p. جمشك, gil. čemūš (B.).

جمیل tchemil, anse, queue d'une poêle; ciambel G.; de جمیان (p. جم).

جن voy. جند.

*جنّان k. or. čannān, quelque peu; p. جندان.

*جنای tchinai, vert, R.

جنبر tchenber, cerceau; جنبر گریدان tchenber ghiridan, cercler; p. جنبر.

جنبل voy. جمیل.

جنت voy. جند.

*جنت cänt, sac, havre-sac, S.; t. جنتلو, géorg. ჯანთა, avare cuanta (Schiefner 43^b) kurin. cantá (185^a).

جنتك tchantik, portefeuille; dimin. de جنت.

جنتیان tchintiian, ordinaire, commun, qualité inférieure; fer ordinaire; أو پاله جنتیانه coŭ palé tchintiian-é, ce yatagan est ordinaire; comp. جتیان.

*جنجیر برجاب, globuleux, en forme de boule, Kl. (Ewlia).

جنجیل voy. خنکال.

جند tchend, combien; جند جاران tchend djaran, combien de fois; جند جارکی tchend djareki, quelque fois; جند جارکان سلاف دایں tchend djarekan silaw dàin, saluer plusieurs fois; جندکی tchendeki, quelques uns; جند کسك tchend kesek, quelques personnes; chănt jār, combien de fois, Rh.; cián G.; cann B.; cian tínit, combien cela coûte-t-il? G.; bactr. čvañδ, p. جند.

*جندان cendánd, quel quantième, L.; p. جندان.

جندی tchendi, quel quantième (du mois); p. جندین.

جنك tchenk, bras depuis l'épaule jusqu'au coude; جنك كونان tchenk koutan, battement d'ailes; ceṅg, main, aile, L.; chang, poignée, Rh.; cäñg, bras, S.; p. جنڭ; comp. بن, جارجنك.

جنك tchenk, cloche; جنك كونان tchenk koutan, sonner les cloches; t. جاڭ.

* جنكال zaza čańkál, chauve-souris; de جنك (aile).

جنكو tchinkou, puisque, étant ainsi; chunki, depuis que, Rh.; p. جونكه.

جنڭ voy. جنك.

جنڭال tchengal, crochet; ژجنڭال استاندين ji tchengal istandin, decrocher; cinghál, crochet, G.; čeṅgál, fourche, L.; p. جنڭال.

* جنڭان chengān, ramper, Rh.; du pers. جنڭ (courbe).

جنڭانی tchengani, bohémien; p. جنكانه.

* جنڭجنڭ čüngčüṅga, cliquetis, S.; mot onomatopéique; comp. جنكين.

جنڭر čingher, chiffon, torchon, G.; comp. جندر.

* جنڭك k. or. čengek, fourchette; p. جنڭك.

جنڭل tchenghel, hameçon, barre de fer à crochet pour fermer la porte; جنڭل كرين tchengel kirin, bâcler, barrer; cinghál G.; p. جنڭل.

جنڭور, جنڭر tchoungour, tchounghir, cymbale; t. جنكر (balalaika).

جنگه tchenghé, chien de fusil; p. جنڭ (crochet).

جنگه tchenghé, mâchoire; جنگا ژوری tcheng-a jori, palais, partie supérieure de la bouche; zaza cęṅę; t. جگه; comp. بن.

* جنگه tchunga, nom d'une fleur jaune, Rh.

جنگی voy. بن.

جنگی tchenghi, joueur de cymbale, musicien; du pers. جنگی.

جنگين tchinghin, tintement, son d'une cloche; جنگينا گوه tchinghin-a gouh, tintement d'oreille; de جنك.

جنيك tchinik, appât, pâture des oiseaux; p. جنه.

جنيك voy. زنك.

جنين tchinin, moissonner, faucher; prés. از جنيم ez tchinim, تو جنی tou tchini, او جنه eoŭ tchiné, plur. وان, هون, ام جنين em, houn, van tchinin; impér. 2. به جين be tchin, plur. وه جنی vé tchini; cínim L.; بجينوه, il moissonnera, L. I, 102, 16. zaza cinęn'a, parf. čína; p. جنيدن.

جو tchou, lorsque, quand; chez Garzoni et Lerch: quelque; ciú giár, jamais, et accompagné d'une négation: ne jamais; ciú nina, rien du tout; bu ciú nina, cela ne sert à rien, c'est inutile; zaza cau, quelqu'un; čaú-de, quelque part; čęwi dęsti, la main de quelqu'un; čau čehemía, jamais; bactr. ču (thème pronom. interrog.), p. چو (quand); comp. تو, جونی, ڤچو.

جو tcho, bâton; جوی شقانی tcho-i chiwani, bâton de berger, houlette; čō, čū L.; p. جوب; comp. کلجوف.

جوا voy. جاوان.

جوار voy. جار.

جواق tchou-aw, branche d'une rivière; du pers. جوآب; comp. جو.

جوال tchuval, grand sac; gioválk G.; naf gioálk dem, je mets dans mon sac, G.; juhāl Rh.; ar. جوالق plur. de جولق, qui vient du pers. جولخ, pehl. گولاهك (Sohrabji 43, 3), grec γύλιος.

جوب tchoub, un brin de bois; cióp G.; du pers. جوب.

*جوبان čobán, boucher, L.; p. جوبان (berger); comp. شقان.

*جوپی tchopee, danse, à la fin de laquelle les danseurs sont dispersés avec des bâtons, R. I, 282, 286, II, 273; de جو, cf. p. جوبی

*جوتوف čü-túf, comment (ar. eššlōn) S.; tu né-zāni áva čûtōf χvārina, ne sais tu pas ce que nous mangerons, S.; čítu L.; zaza čitaú, čítau.

*جوخ zaza čoaǰúḥ, nourrisson; t. جوجق (cochon de lait, vulg. nourrisson).

*جولوك ciúcialók, poussin, G.; diminut. de ججك (p. جوجو جوجه); comp. géorg. ბოზოლი (petit de la caille).

جوحا voy. جوخ.

جوخ tchoukh, drap, étoffe de laine; به جوخ راخستین be tchoukh ra-khystin, draper; čōḥá, čuḥá L., čōχā B., chukh Rh.; ciuka, habit serré de laine, qui va jusqu'à la moitié des jambes, G.; top ciúka, une pièce de drap, G.; p. جوخا, t. جوقه, vulg. جوجه, ar. جوخه.

جوخ فروش tchoukh-ferouch, drapier.

جودار tchoudar, marchand de moutons; littér. porteur de bâton?

جوداری tchoudari, commerce en moutons.

جور tchor, epizootie; peste! (terme d'imprécation); kurin. ćur (Schiefner 191).

جور tchour, blond, roux; او مریف جوره eoŭ merif tchour-é, cet homme est blond; comp. جخمور.

جور tchour, espèce de chèvres à poil frisé; comp. ud. ćur (ćrepu, Schiefner 89a).

جورنان tchortan, fromage mou kurde, caillebotte.

*جورومش čurumíš būm, je suis pourri, L.; t. جورومش, comp. جرمسیان.

جوره tchouré, marque blanche sur le front d'un buffle.

جوقاس voy. جقا.

جوقه voy. جوخ.

جوك tchouk, tchevik, moineau, passereau; čúk-a kasri L.; čúk-e rẽšla (comp. رشیله); p. جغك, جگوك; comp. دار.

جوك tchok, jarret, genou; جوك داین tchok dàin, s'agenouiller; جوك بوین tchok bouin, s'affaisser; جوك دوه tchok devé, un cheval qui a les jambes solides (littér. les jambes comme celles d'un chameau); p. جك genou, جوك agenouillement (emprunté à la langue kiptchak); comp. t. جوکمك s'agenouiller, géorg. ღრბოგება, ud. čöktesun.

جوکلك tchoukelik, fromage fait en petits morceaux.

*جوکوا čukuá, autant que, L. I, 20, 5, 23, 6 (littér. comme que); de ču

(thème pronom. interrog.) et de كو (p. كه), suivi du suff. casuel; comp. le pers. جكان.

*جوكور цукорь, voleur, P.; mot caucasien (avare çohor).

جوگان tchougan, crosse pour pousser une balle; du pers. جوگان.

*جوگول cióghol, guetteur, délateur; cioghol kem, je dénonce, G.; p. جغل, t. جوقول.

جول ،جولى tchol, tcholi, désert, lieu inhabité, pâturage; لى جولى ما li tcholi ma, il resta dans le désert, il bivaqua; بز لى جوليه pez li tcholiié, les moutons sont à la pâture; чуль P.; t. جول.

جولپه tcholpé, rosse; t. جولپا (massacre).

جوماق tchoumaq, massue; p. جماق, جوماق.

*جومه ciúma, action d'aller, G.; bactr. skyaoma.

*جون k. or. čūn, comme; du pers. جون.

جون ،جوين tchoun, tchouin, aller, marcher; prés. از دجيم ez di-tchim, تو دچى tou di-tchi, او دجه eoŭ di-tché, plur. هون ،وان دجين ،ام em, houn, van di-tchin; impér. بجى bi-tchi, plur. بچين bi-tchin; parf. part. من جو min tchou; جويه مر tchouié mir, elle se maria; imparf. از جوم ez tchoum, 2. تو جوى tou tchouï; conjonct. دبچيته di-be-tchité (l'armée) se mettra en marche; ewé riia tchavani di-tchitin, ce chemin par où va-t-il? جون و هاتن tchoun ve hatin, aller et venir; از نها دجم صبح نه كاريم بيم ez neha di-tchim, soubé ne-karim bim, je vais à présent, demain je ne puis pas venir; جون هندورو tchoun hindourou, pénétrer, entrer dedans; ناڤى جوى tchouï nawi, pénétrant; ام بچينه گندى em bi-tchiné goundi, allons à la campagne; به سوارى جوين bé souvari tchouin, aller à cheval; لى جونيه li tchouniié, il est en déclin; به قايق جوين be qàiq tchouin, aller en bateau; به بحرى جوين be behri tchouin, aller par mer; chez Garzoni· prés. ciúm, de-ciúm, 2. 3. cit; fut. b,cium; impér. prohib. na ciá; parf. part. cio; chez Lerch: prés. čūm, 2. šī (emprunté au pers. شوى); parf. part. čū, dučŭ; imparf. ez čūm, plur. em čúnin (n intercalé); vána čūn, du-čŭn, dans le dial. de Hedrouse čŭne, čŭna; chez Socin· čŭyän (y intercalé); parf. äz čŏma, čŭmă, plur. 3. čŏnä; lor. de-tchim, je vais, neitchim, je ne vais pas; impér. be-tchoo; dans le dial. de Solcimanié: prés. 1. دجمه de-tchme, Ch. 346; 2. دجى de-tchi, ib.; 3. دجه de-tché, Ch. 343; impér. 1. plur. بجين be-tchine, allons! Ch. 345; infin. جوين tchoeine, Ch. 343; zaza šuén'a. je vais; parf. part šę̄, šī: quelques phrases: لولا جو بووه دراو lōou-la tchou boué deräou (l'arme) le perça d'un côté à l'autre, Ch 352; ciúm ziór, j'entre, je pénètre, G.; ciúm pasi, ciúm du, je suis, je cours après, G.; di pę̄ du-cŭ, il suivit, L.; ciúm ser dráf, ciúm ser geríma, j'exige une amende, G.; ciúm a tálba, je vais chercher quelqu'un, G.; na ciúm ber, j'évite, G.; ciúm dest nevésia, je vais me purifier (alvum exonerare), G.; ciúm seriána, je fais une promenade, G.; ciúm a salál, je monte l'escalier, G.; ció gehen-

nam, condamné, G.; ciúm nek flan, j'ai recours à quelqu'un, G.; zik cit, j'ai de la diarrhée (littér. le ventre s'en va), G.; dermán zik ció dem, je lui donne une purgation, G.; comp. l'ar. يمشى بطنى; bokar cit, il s'évapore, G.; ãkel-e men cit, je suis étonné, charmé (littér. ma raison s'en va), G.; del cit, j'aime; del cit zen, voluptueux (littér. son coeur va vers les femmes) G.; سرم دجه ser-em de-tché, j'ai mal à la tête (littér. ma tête s'en va), Ch. 343; ser ghamíe ciúm, je vais en bateau, G.; b-rehva cium, je voyage; nif ciúm, nafdá ciúm, je pénètre, G.; zu beciúm, je me hâte, G.; dúra ciúm, je m'éloigne, je m'en vais, G.; sber ciúm, j'avorte, G.; kurŭk že-băr kăčekē čū (ar. rāḥ íben min quddăma), elle accoucha d'un enfant mort, S ; comp. برجوى; az du flán ciúm, j'imite quelqu'un, G.; ber ciúm, je vais en avant, G.; beraika ciúm, je vais devant, je rencontre quelqu'un, G.; pęv čūn, ils en vinrent aux mains, L.; ghel cium, j'accompagne, G.; rāz čū, il monta, L.; ghelak giár cium ou her cium, je visite, je frequente, G.; be-chim, va-chim, je m'en vais, Ch. 356; bactr. šu, anc. pers. šiyu, p. شدن, sanscr. च्यु; comp. داجون, شاندين, شوين.

جونکه voy. جنکو.

* جونه ciúna, départ, G.; de l'infinit. جون.

جونينه, جونه tchouné, tchouniné, il n'y a pas; de جو, de la négation et é (est).

جونى tchouneï, manque; subst. abstrait formé du précédent; comp. تونه ى.

جوى voy. جوينى.

جويد tchivid, indigo; t. جود, جويد.

جوين voy. جون (aller).

* جوينى čuʼíni, passé, écoulé; sál-i čuʼíni, l'an passé, L.; k. or. جوى; adjectif formé de l'infinit. جوين.

جه tchih, rosée; t. جه.

جه, جى tché, tchi, qui? quoi? quel? comme? qu'y a-t-il? ژ جيه اى ji-tchiié ew, que signifie cela? به جيه be-tchiié, à combien? que vaut cela? جى ديه بلانى بيه tchi di-bé bilani bibé, quelqu'il soit; جى مان tchi-man, hé pourquoi? جى مان هون نا گرين tchi-man houn na-ghirin, pourquoi ne le saisissez vous? جى ديژه tchi di-bijé, que dit-il? جى بكيم tchi bi-kim, que ferai-je? جى ديبينى tchi di-bini, que vois tu? جى دى tchi di, qu'a-t-il vu? جى دخوزه tchi di-khouzé, que veut-il? جى ديه tchi di-bé, qu'est ce que cela fait (littér. porte); ژ جى دخوزيم ji-tchi di-khouzim, que désirai-je? جيه tchiié, qu'y a-t il? جى دخونين tchi di-khounin, que lisez-vous? جى بويه tchi bouié, qu'arriva-t-il? جى دكه tchi di-ké, que fait-il? جى كريه tchi kiriié, qu'a-t-il fait? جى زمانى tchi zemani, à quelle époque; جى انى tchi àni, qu'a-t-il apporté; جى قدر, مقدار tchi qadar ou myqdar, combien? جى حوجه tchi haoŭdjé, quelle nécessité, à quoi bon? جى قنج جى خراب tchi qendj tchi kherab, ni bon ni mauvais; جى فايه tchi wàié, que voulait-il? جى قنج tchi qendj, comme c'est beau; جى گوتينه tchi goutiné, que veut dire cela; جى مزين جى بچوك tchi mezin tchi bitchouk, ni grand ni petit; جى مزينه tchi mezin-é, comme c'est grand;

جی بچوکه tchi bitchouk-é, comme c'est petit; čüma, pourquoi, L. S. (dans le dial. de Bohtan), k. or. جما (osète čümä, le locatif extérieur, Sjögren, Ossetische Sprachlehre, p. 186; Schiefner, Osset. Texte, p. 39, 2); chima-ki, parceque, Rh.; جه لون tché loune, comment? Ch. 344; bo-či, pourquoi? B. S. (dans le dialecte de Behdinan); bóc, boccía, G.; sebēb-če, pourquoi? L. I, 16, 7; zaza či, que? čau, où? čáya, où est? či-n-au, comment est-il? čí-ri, pourquoi? bactr. či, p. جه; comp. جاوان, جرا, جقا, جیطور, جونوف, جوکوا, هرجه.

جه tcheh, puits; comp. جاه.

*جهار chāhr nukār, de quatre côtés, Rh.; ciáhr kenár, G.; ciáhr rak, id., G.; ciáhr ãnasar, les quatre éléments, G.; voy. جار.

جهارك voy. جارك.

جهتر voy. جتر.

*جهتکار čöhtkăr, laboureur, S. (prononciation grossière de جوتکار).

جهرین voy. جاران.

جهل cehl, quarante, G.; cehl-a avíni, les quarante jours depuis le solstice d'été, les jours caniculaires, G.; cehl-a zevestan, les quarante jours depuis le solstice d'hiver, G.; cf. جل.

جهمیا voy. جو.

جی tchi, bon, joli; برخی جی berkh-i tchi, un bon agneau; هسپی جی hesp-i tchi, un bon cheval; comparat. جتر, جیتر (voy. ci-dessus); forme abrégée de جاق.

جی tchi, épi.

*جی čē, quelque chose; voy. جیبون, جیکرین, جیروستین; p. جیز.

*جی zaza či, nourriture, manger; propr. quelque chose; p. جیز.

جی voy. جیل.

*جی či, lit, S.; prononciation grossière pour جه.

جی voy. جه.

جیا tchiia, montagne; tchia souz, la montagne verte, nom d'un district kurde, Rich I, 272; dscha, dschia Sd. 1, 307; 2, 243, 248; chá spí (ar. jebel abyaz) la montagne blanche, Ainsworth, Journal of the R. Geogr. Soc. 11, 27; chá matíneh (chald. ṭúrá matíneh) ib. 28; tschia-i masin, glacier. Kl.; k. or. جیه, جیه jia, čia; pehl. جکات, p. جکاد; comp. سرحد.

*جیان čían, zaza čiáṅ, lézard L; t. جیان.

*جیبون čē-būn, devenir; prés. 1. ce-bum, je me refais, je reviens à moi, G.: 3. ce-bít, il mûrit, il est possible; ce-ná-bit, incurable, impossible, G.; bū vá'dē čē-bebé, c'était le temps, que devinse quelque chose, le terme fut accompli pour accoucher, S; parf. part. ce-bú, il se refit; mûri, G.; mār dăv-ē vī čē-bū, le serpent eut le don de la parole (littér. la bouche (la langue) lui devint) S.; de جی (quelque chose) et de بون, بوین.

جیب tchip, mollet, jambe.

جیت tchit, indienne, toile peinte, portière d'une tente; p. جیت (de l'hindost. جهیت).

جیت tchit, enclos fait en corde autour d'une tente; čīt (dans le Bohtan) čīq (dans Bahdinan) palissade de roseau, ar. زرب, S.; t. جت; comp. برجیت.

جیتر voy. جتر.

جیتی tchiti, une bouchée de viande; de جی.

جیچك tchitchik, mamelles de femme; سری جیچکی ser-i tchitchiki, le bout de la mamelle; ciciek G., chechik Rh., zaza číji (aussi: poitrine d'homme, L. I, 64, 10); p. چچو.

جیچکان tchitchkan, broussailles; comp. چچك.

جیدار tchidar, entraves pour lier les jambes d'un cheval; p. جدار.

جیر tchir, goutte, sueur, transpiration; وکو جیرا شیری vekou tchir-a chiri (ce cheval est) comme une goutte de lait; جیر اف tchir-aw, écoulement des eaux qui viennent de quelques endroits; p. چکره, ا ج (goutte).

جیر tchir, injure, parole offensive; جیر کرین tchir kirin, pester, insulter, détracter; comp. جور.

جیرك tchirik, prune.

جیروستین tchiroustin, luire; آگرك زدورفه دجیروسه aghirek ji dourwé di-tchirousé, le feu luit de loin; de جی (quelque chose) et de la racine bactr. ruč (comp. le pers. افروختن).

جیروك tchi-rouk, conte, fable; čirôk L. G.; cirok bezium, je raconte, G., littér. quoi! un jour (ainsi les contes commencent très souvent).

جیریك tchirik, fils du petit-fils; voy. نوی.

جیز و ویز tchiz ou wiz, violon (mot vulgaire).

جیژك tchijik, petit d'un animal; جیژکی چیلك tchijik-i tchilek, veau; جیژکی شیر tchijik-i chir, lionceau; جیژکا غزالا tchijik-a gazala, faon; جیژکی قژك tchijik-i qyjik, corbillat, le petit d'un corbeau; جیژکی کفروژکی tchijik-i kiwroujki, levraut; chēzik, petit d'un oiseau, Rh.; p. جوزه.

* جیط, poule; جیطلوس (dans le texte d'Ewlia جالوس) coq, Kl. Mines de l'Orient 4, 382; on est porté à supposer une faute dans le texte; جیط rappellerait l'arm. ձիւս (moineau), géorg. ბოცო.

جیطور tchi-tor, de quelle manière; čü-tôr qaúγe, de quelle façon qu'est ce bonnet, L.; de جی (جو, bactr. ču) et de طور, p. جطور.

جیفه جیقت, جیفته tchiwe-tchiw, tchiwte-tchiwt, gazouillement; t. جوچو.

جیفر tchi-wir, mets délicats, mets exquis.

* جیك čīk, quiconque, L.; číki h'akím hę-bú, tout médecin qu'il y eut, L. I, 24, 3; de جی et de جه, یك (un); comp. کیك.

جیکرین tchikirin, composer, confectionner, tricoter, fabriquer, faire un métier, tisser, émonder (un arbre), faire toutes les choses possibles; prés. از جی دکیم ez tchi di-kim, تو جی دکی tou tchi di-ki, او جی دکه eou tchi di-ké, plur. ام, هون, وان جی دکین em, houn, van tchi di-kin; impér. 2. جیکه tchi-ké, plur. جیکین tchi-kin; part. passé جیکر tchi-kir; parf. part. 3. وی جیکر vi tchi-kir; gérond. جیکریه tchi-kiriié, ayant composé; زبوی کتبکی جلد جیکربن jiboui kitibeki djild tchi-kirin, relier un livre; ژ ساخته جیکرین ji sakhté tchi-kirin, similer, imiter, contrefaire un modèle; chē kirin Rh.; ce-kem, je parviens à arranger, G.; ce ná kem, je désobéis (littér. je ne fais

rien) G.; az ce be-kem sibi flan, j'imite (je fais quelque chose comme tel ou tel) G.; dem a ce-ker, je fais faire, G.; čē-kir, je composai, L.; be méra čē-ka, fais chose avec moi (couche avec moi) S.; kuru ce-kem, j'engendre, G., ce-kem nobe (ou nobe bo-ghrum) je garde, G.; kulilk ce-ket, ciciek ce-ket, il pousse des fleurs, G.; ce-kem tira (ou tír-kem), je condense, G.; hḗlin čē-kir, il fit son nid, L; ce-kem kurta (kurt be-kem), je raccourcis, G.; ce kem pana (pana kem), j'élargis, G.; ehr ce-ket, récidive (toujours il le fait), G.; zu ce-ná kem, j'hésite, G.; du rú ce-kem, je flatte (je fais un double visage) G.; du ker ce-kem, je divise, G.; giar-e k'idi ce-kem ou nú ce-kem, je répète, G.; ber ou beraika ce-kem, je préviens, je devance, G.; t,vém ce-kem, je me résous (littér. je veux (que) je fasse) G.; zaza či-kareí, vous faites; de جی (quelque chose) et de کرین.

چیل tchil, cheval gris, blanc; جیل بوز tchil boz, cheval gris pommelé; t. جل, جیل (cheval rubican).

جیل, جیلك tchil, tchilek, vache; جیلك دوتین tchilek dotin, traire les vaches; جیزکی جیلك tchijik-i tchilek, veau de lait; ciéla G.; dschel Sd. 2, 244; chēl Rh.; чилекь P.; čei B.; čēl, čelék, veau (?) L.; comp. دای.

جیلدوش tchil-douch, vase où on trait le lait; comp. le pers. کاودوش.

جیم tchim, le carreau de gazon; tschim, roc, Kl. (?); t. جم (gazon).

جین tchin, ramas; p. چین; voy. بنجار جین.

چینار tchinar, platane; činăr näi S.; pehl. چینار, p. چنار.

چینك tchinik, amorce, appât; comp. چنیك.

چینی tchini, chinois; porcelaine, faïence; p. چینی; voy. دارجین, راوند, کارجین (?).

جیو, جیوی tchiv, tchivi, cheville; جیو لدان tchiv ledan, cheviller; jū, bondon, L.; t. چوی (ud. ču coin).

* چیه čie, 1) en avant! va! 2) ču čie, il s'en alla, L. I, 47, 5, 10; de جون (aller); comp. ossète цœj (Sjögren 195).

ح

حا voy. ها.

*حابوت hābōt, calandrine, S.; ar. خبط.

حابی habi, donneur; ar. حابی; comp. دل حابی.

حاج, حاجی hadj, hadji, pèlerin; حاج حاجك hadj-hadjk, hirondelle; ahhgi resc, hirondelle, G.; hʿaǰ, hʿáǰik, hʿáǰi rēšk, hirondelle, L.; hʿaǰi lēglḗg, cicogne, L.; شوك حاجیال, nuit des pèlerins, Kl.; ar. حاجی, حاجّ.

حاجب hadjib, portier; ar. حاجب.

حاجت, حایجت hadjet, haïdjet, outils; ar. حاجة, حایجة.

حاجی voy. حاج.

حاجیتی hadjiti, pèlerinage.

حاجیك voy. حاج.

حاد voy. حیت.

حادثه hadisé, événement; plur. حوادث hevadis; ar. حادثه, حوادث.

حادر voy. حاضر.

حار voy. حال.

حارس haris, garde, gardien; ar. حارس.

حاشا hacha, sauf, Dieu m'en garde; حاشا ژ حضورا وه hacha ji houzour-a vé, sauf votre présence, sauf le respect qu'impose votre présence; ar. حاشا.

حاشی hachi, bordure; comp. جارحاشیه, حواشی; ar. حاشیه.

حاصل hasil, ce qui provient, produit d'une ferme, comme: beurre, fromage; وه حاصلی فروتنی هبه vé hasili feroutini heié, avez vous du laitage à vendre? ایساله چره کیم حاصل نبو isalé tcheré kim hasil ne-bou, cette année peu de pâture, il n'y avait pas du laitage; حاصل کرین hasil kirin, acquérir, produire; حاصل بوین hasil bouin, provenir, حاصل الکلام hasili-l kelam, en résumé; به حاصلات be hasilat, abondance de produits, fertile; ar. حاصل; comp. بی حاصل.

حاصلی hasili, en résumé, enfin; حاصری Ch. 354; comp. ar. الحاصل.

حاضر hazir, présent, prompt, prêt; حاضر پره hazir peré, argent comptant; حاضر بوی hazir bouï, être présent; حاضر کرین hazir kirin, préparer; ḥ'azir L.; az ahhzer kalmét-a ta, je suis prêt à votre service, G.; ahhzer na bum, je manque, je suis absent, G.; zaza ḥ'adrá; ḥ'adrē kerdu, il prépara: ar. حاضر.

حاضری haziri, munition, toutes sortes de préparatifs, tout ce qui est présent; حاضری کرین haziri kirin, munir.

حاف haf, côté; ar. حافه (plur. de حایف).

حافظ hafiz, gardeur; حافظ خدی hafiz khoudi, Dieu nous en préserve; ar. حافظ.

حافیان hafiian, avoir les jambes fatiguées; ar. حافی (de حفا).

حاکم hakim, gouverneur d'une province; ahhkem, puissance; ahhkem kem, je gouverne, G.; ar. حاکم.

حاکمانه hakimané, en grand, splendidement; pers. حاکمانه.

حال hal, 1) état, santé; بد حال bed-hal, mauvais état; بهر حال be-her hal, en tout état de choses; در حال der hal, aussitôt; حال پریشان hal perichan, délabrement; حالی نه پریشانی تونینه hal-i té perichani touniné, ton état de santé n'est pas mauvais; حالی ته چاوانه hal-i té tchavan-é, comment est ta santé? حال و مال hal ou mal, condition, état d'une chose; حالی کرین hali kirin, présenter l'état d'une chose, présenter ses papiers; ahhl karába, malheur, G.; ahhl quosca, santé, G.; khosh-hal, bienheureux, Rh.; havăl-ē ta čĭa, comment vous portez vous? S. (plur. ar. احوال); حارم نبو, je suis hors de moi, littér. mon état n'est pas, Ch. 353; zaza ēn'a ḥ'ăle, cette fois; 2) par euphémisme: fièvre, typhus; ar. حال; voy. بی حال.

حالا hala, maintenant; ar. حالا.

حالبی halibi, celui, celle qui trait les brebis ou les vaches; ar. حالب.

حامله hamilé, une femme enceinte; hamla Rh.; ahhmla kem, je rends en-

ceinte, G.; ahhmla bum, je suis enceinte, G.; ar. حامله.

*حایر ahhir, soucieux, indécis, contraint, ambigu, G ; haiīri Rh.; ahhir bum, je suis perplexe, irrésolu, G ; ar. حائر.

حب heb, grain, boulette; چند حب لدانه tchend heb le-dané, combien de coups (littér. de balles) as tu tirés? حبا اسهالی heb-a ishali, pilule purgative; حبا تری heb-a tiri, un grain de raisin; ahhb, pilule; ahhbeii, grain, G.; hʿab-i trī L.; حبّی hebbi, pilule, Ch. 316; hʿębki, hʿębik, un peu, L.; ar. حبّ.

حبیندین hebandin, s'amouracher, aimer; ژ جان و دل حباندین ji djan ou dil hebandin, aimer de coeur et d'âme; کحان بحبینه kitchan be-hebiné, aimez les filles; tadhabinem, j'aime, Kl. (c.-à-d. ta d'-hʿabínem, je t'aime); hʿabắńd, il aima, L.; dínya u 'ăläm lē ḥàbbetí, le monde et les gens (tout le monde) viennent et vont chez lui (ar. ḥabbatu 'alăyyu) S.; verbe causat. de حبین.

حبر houbr, encre; حبرا سور houbr-a sor, encre rouge; ehhber G.; hober Rh.; ar. حِبر.

*حبرا ahhbra, barque, radeau, G.; aram. אברא, hébr. עֲבָרָה, voy. Pott, Et F. V, XI.

حبس habis, prison; حبس کرین habis kirin, emprisonner; حبس خانه habis-khané, maison de détenus; hʿapés L.; ar. حبس.

حبش habech, Abyssinie; ar. حبش.

حبشی habechi, Abyssin; ar. حبشی.

حبك voy. حب.

حبین hebin, aimer; ar. حُبّ.

حیاندین voy. خیاندین.

*حت zaza hʿet, auprès, à; comp. حتی.

حتی hata, jusqu'à; حتی کنگی hata kenghi, jusqu'à quand; حتی نها hata neha, jusqu'à présent; az behá vắrā nắyim hattá hūn ná-kužìn, je ne serai à votre disposition avant que vous ne vous combattiez, S.; ahhta beniát karab kem, je détruis de fond en comble, G.; eẍ ser ahhtta beni, du commencement jusqu'à la fin, G.; hʿata ebdiyeti, à tout jamais, L.; zaza hʿę́te, hʿę́ta, jusqu'à; hʿęta-ké peíńai, tant que; ar. حتّی.

*حج höjj, pèlerinage; áze čäm höjjē, j'irai au pèlerinage, S.; ar. حجّ.

*حجامه ahhgiami, ventouse de verre, G.; ar. محجامه.

حجت houdjet, preuve juridique, acte, document; حجت آنین houdjet anin, constater juridiquement, exhiber un acte; ahhgiét, ahhgiéta, prétexte, G.; ahhgiét peìda kem, je m'excuse, G.; ar. حُجّة; comp. حیجت.

حد hed, 1) limites; ژ حد بدرفه ji hed be-derwé, hors des limites; ز حد زیده ji hed zidé, dépassant les bornes: 2) race (des chevaux); افه حسپ حد هوره ewe hesp hed hour-é, ce cheval est de race pure; plur. حدود hedoud; ar. حدّ; comp. سر حد, بی حد.

حد voy. حوض.

حداد hedad, forgeron; ahhdat G.; ar. حدّاد.

حدیث hadis, les traditions orales de Mahomet; ar. حدیث.

حذر hezer, précaution; حذر کرین hezer kirin, se garder; t. حذر اتمك.

*حرا کرین härā kería, il manqua (à sa parole); ar. mahraú le baχte, S.

حرارت heraret, soif ardente; ahhrarét, excitation, chaleur de la fièvre, G.; ahhrarét de-bit, il excite, littér. il y a d'ardeur, G.; ar. حرارة.

*حرام ahhrám, défendu, illégitime, G.; harām Rh.; ahhram bo-ǩovum, je détourne, je dérobe (littér. je mange l'injuste) G.; ahhram ce-kem, je profane, G.; ar. حرام.

*حرامباز h'erambāz, criminel, L.; du pers. حرامباز.

حرامزا, حرمزا heramza, haremza, bâtard, vaurien, mauvais sujet; نو نزانی کو چه حرامزایه tou ne-zani kou tchi heramzàié, tu ne sais quel mauvais sujet il est; du pers. حرامزاده.

حرامی voy. حراوی.

حراوی heravi, brigand, voleur de grand chemin; ahhrámi G.; ar. حرامی.

*حرب zaza h'aréb, combat; ar. حرب.

حربی harbi, baguette de fusil; حربه, arme, Ch. 352; ar. حربة.

*حرت, soupir; حَرْتم وَخوارد, je soupirai (pers. تاسف میخوردم) L. I, 101, 19; on écrirait mieux هرت.

حردین heredin, heridin, bouder, bouger, se mettre en mouvement, se fâcher; ar. حرد.

حرص hyrs, entêtement; حرص پیا بون hyrs peia boun, désentêter; ḫi̯rs, courroux, L.; zaza h'ērs, h'yērs, χers, mauvais, méchant; ar. حرص (passion, avidité).

حرص voy. حصار.

حرصم ḥárṣem, grappe de raisin aigre; ar. ḥásrym, S.; ar. حصرم.

حرف herf, lettre, préposition; حرف به حرف herf be herf, littéralement; plur. حروف هجای hourouf-i hidjaï, lettres de l'alphabet; ahhrf, lettre, syllabe, G.; harf, plur. huruf Rb.; ar. حرف.

حرکت کرین hereket kirin, se mouvoir, aller; ar. حركة; comp. بی حرکت.

حرکین herekin, se mouvoir, vaciller, s'ébranler; parf. part. χvüin häríkī lĕ-sär ṭarāf-ē kōnāna, le sang coula vers les tentes, S.; ar. حرك.

*حرم zaza h'ēr̄ém, harem; ar. حرم.

حرماندین heremandin, souiller, salir; verbe causat. de حرمین.

حرمت کرین hurmet kirin, accueillir favorablement; t. حرمت اتمك; comp. بی حرمت.

حرمزا voy. حرامزا.

*حرمل ahhrmel, rue de montagne, harmale, G.; ar. حرمل.

حرمین heremin, faire des choses défendues; de l'ar. حرم.

حروب herob, plur. herobān, caroube, Rh. (dans la parabole de l'enfant prodigue); ar. خروب.

حروف voy. حرف.

حری, خری heri, kheri, boue, crotte, bourbe; ژ حری پاکژ کرین ji heri pakij kirin, débourber; حریه heriié, boueux; لی حری رونشتیه li heri rounichtiié, il

s'est embourbé, ensablé; harry Kl.; ħer'ī, poussière, L.; harī, argile, Rh.; ehhri, fange, G.; p. خره.

*حریر, حلیل, ḥarír, ḥalíl, soie, S.; ar. حریر.

حریم herim, propriétaire d'un mur mitoyen; ar. حریم.

*حزیره ḥasēră, énigme; syr. haḏaire, ḥazaire S.; ar. حزر.

حزن houzn, deuil, tristesse; ḥösn, ar. hösin, S.; ar. حزن.

*حزوق ḥazőq, gibet; daíne ḥazőqe, il pendit au gibet; ar. ḥazőq S.; ar. حزوق.

حزی voy. خزیم.

حس hys, plur. حواس hevas, sens; حواسی خمسه hevas-i khemsé, les cinq sens; حس کرین hys kirin, prendre connaissance; ar. حسّ, حواس (plur. de حاسّه).

حس hes, voix, bruit; ar. حَسّ.

حساب hisab, compte; حساب برین hisab birin, compter, calculer; ازی حساب کیم ezi hisab kim, je ferai mon compte; حسابا شمسیه hisab-a chemsiié, calcule solaire; حسابا قمریه hisab-a qameriié, calcule lunaire; ḥ'osáb L.; حَسِیو L. I, 98, 10; hasāb Rh.; asáb, somme, le sommaire, G.; asáb kem, je compte, je tiens un compte exact, G.; asáb na kem, je méprise, G.; asáb dem, je rends compte, G.; ghelak se (ou qo) asáb ket, il fait le fanfaron, G.; asáb qo na kem, je m'humilie, G.; meróv-i asáb, homme distingué, G.; be asáb, 1) sans fin, innombrable; 2) méprisable, G.; ar. حساب.

حساس hesas, gardien, sentinelle; ar. عسس (plur. de عاس).

حساندین hesandin, apprendre, faire sentir, éprouver; verbe causat. de حسیان.

حسب hisib, mesure, valeur; voy. بی حسب.

حسباندین hesibandin, faire le compte.

حسدکر hased-ker, envieux; du pers. حسدکر.

حسرت hasret, désir; حسرت کشان hasret kichan, désirer, convoiter; ḥösrât, soupir, S.; ar. حسرة.

*حسنك zaza ħasanék, nom d'homme, Hassan; ħasán aγá; t. اغا حسن.

حسنه hesené, bonté, douceur; ar. حسنه.

حسود housoud, envie; ahhsúd, envieux, G.; ahhsúdía, envie, G.; ħasíd L.; ahhsúd kem, je porte envie, G.; ar. حسود.

حسیا hesiia, connaissance (faculté de l'âme).

حسیان hesiian, entendre, sentir, connaître; prés. 1. دحسیم di-hesim; imparf. 1. حسیام hesiam; partic. passé حسیا hesiia; parf. plur. حسیا مه hesiia mé, nous eûmes connaissance; 3. حسیانه hesiiané; خدی زانی کو از بی نحسیام khoudi zani kou ez peï nehesiiam, Dieu le sait (Dieu est témoin) que je n'en ai pas senti; de l'ar. حسّ; comp. نحسان.

حسیب hesib, estimé; حسیب که hesib ké, on aurait pu juger; ar. حسیب.

حشفه hachefé, gland, voy. جرم; ar. حشفه.

حشورات hechourat, insectes, reptiles; ar. حشرات.

حشیم hachim, pompeux; ar. حشیم.

حصار hesar, siége; دانه حصاری dané hesari, assiéger; ahhsár kem ou dem, j'assiège, G.; ħasár kir, il assiégea, L.;

ehhres kem, j'assaille, G.; ar. حصار, t. احصار اتمك.

حصراندين hesirandin, assiéger, restreindre.

*حصكيف haskēf, nom d'une fortresse sur le Tigre; le-bär qaláh-ā haskēfe, devant la fortresse de Ilisu-kefa, S.; ar. حصن كيفا.

حصه hysé, portion, quote-part; ar. حصّه

حصه دار hysé-dar, ayant droit au partage; du pers. حصه دار.

حصه دارى hysédari, participation.

حصير hasir, natte; assíra G.; χazīr B.; hasīl Rh.: ar. حصيره.

حضرت hazret, excellence; حضرتا وه hazret-a vé, votre excellence; ar. حضرة.

حضور houzour, 1) présence; هاتنا حضورى hatin-a houzouri, comparation; 2) repos; ar. حضور.

حظ haz, plaisir; حظ كربن haz kirin, avoir, faire plaisir; s'amouracher; prés. از حظ دكيم ez haz di-kim; négat. از حظ ناكيم ez haz na-kim; has, khas Rh.; flan me ãz ket, tel ou tel me fait plaisir, G.; ar. حظّ.

حظين hezin, affectueux.

حفظ hefiz kirin, préserver, خدى به من حفظ بكه khoudi be-min hefiz bi-ké, Dieu m'en préserve; t. حفظ اتمك

حفظكر hefiz-ker, gardant; خو حفظكر khou hefizker, circonspect; du pers. حفظكر.

حق haq, droit, justice, raison; حق توننه haq touniné, ce n'est pas juste; ژ حق ji haq hatin, châtier; حقى نه تونه haq-i té touné, tu n'as pas raison; بى حق bi haq, sans raison; حقى دوان به بويا haq-i di-van be-bouia, auraient ils le droit; حقى سالى haq-i sali, salaire, pension annuelle; حقى اجرت haq-i oudjret, abonnement; حقى وه هيه haq-i vé heié, vous avez raison; دحقى وه دا di-haq-i ve-da, quant à vous autres; حقى وى هيه haq-i vi heié, il a raison; دحقى وى دا di-haq-i vi-da, eu égard à lui; ahhk, juste, justice, solde, G.; ħak, vérité, propriété, valeur, L.; hak, vrai, Rh.; haka, solde Rh. (syr. moderne ܚܩ, Nöldeke 394, 403); ħak-e teíye, il est votre propriété (turc حقّ سنك در) L.; ahhk dem, je paie, G.; ar. حقّ; comp. ناحق, بى حق, نحق.

حقنه hoqné, seringue; ar. حقنه.

حقه voy. هيك.

حقه باز hoqa-baz, bateleur, faiseur de tours de passe-passe; du pers. حقّه باز.

*حقى hakī, justice, Rh.

*حقيقه ahhkíka, vérité, G.; ar. حقيقه.

حك hek, gravure, l'art de graver; حك كرين hek kirin, rayer, effacer, gratter; t. حكّ اتمك.

حكات hikat, anecdote, conte; ahhkaját dem, je fais la conversation, je raconte, G.; ar. حكايه.

*حكاندين hakāndin, raconter, Rh.; de l'ar. حكا.

حكافتن voy. اخافتن.

حكم houkm, commandement, ordre; حكم كرين houkm kirin, commander, con-

damner; ohhkma, ohhkmét le kem, j'exécute, je mets à mort (t. اتمك حكم) G.; ohhkem kem, je gouverne, je châtie, G.; toprak ohhkma, gouvernement, G.; ohhkma ou ahhkmét, puissance, G.; ar. حكم, حكومه.

hykmet حكمت, mystère, science profonde; hykmet a khoudi حكمتا خدى, les mystères de la providence, puissance divine; ehhkema, science médicale; ar. حكمة.

voy. اخافتن حكوم.

houkoumet حكومت, régime, empire; ar. حكومة.

hiké حكه, démangeaison; ar. حكّه.

hekim حكيم, médecin; né min hekim nawi, khoudi chafiié نه من حكيم نافى خدى شافيه, non, je ne veux pas de médecin, c'est Dieu qui donne la santé; ahhkím G., ħakím L.; ahħkím ḳana, pharmacie; ar. حكيم.

hel حل, dissolution, digestion; ehhl bit, il se fond (le plomb, la neige); ehhl bú, il se fondit, G.; t. اولنمق حلّ.

* ahhlák حلاق, barbier, G.: ar. حلّاق.

helal حلال, honnête, légal, helal-zadé حلال زاده, honorable; hālāl, hālāl Rh.; ahhlal zada, enfant légitime, G.; ar. حلال.

* ḥalālí, ḥaláltia حلالى, حلالتى, légalité; la forme حلالى s'emploie en prose; be ḥaláltia, pour la cohabitation légale, S.

helandin حلاندين, fondre, rendre fluide; prés. 3. di-heliné دحلينه; impér. 2. be-helin به حلين; plur. be-helinin به حلينن; parf. part. heland حلاند; part. prés. helandi حلاندى; part. passé helandiié حلانديه; verbe causat. de حليان.

* ḥálabē حلبى, d'Alep; kull-a ḥálabē, bouton d'Alep (herbes Alepina); ar. ḥabbāt ḥáläb S.

houlqahoulq حلقاحلق, hoquet; mot onomatopéique; comp. ar. حَلْق (gosier).

heliqandin حلقاندين, fondre, rendre fluide; verbe causat. de حلقين.

houlqoum حلقوم, gosier, canal qui sert à la respiration; ar. حلقوم.

helqé حلقه, anneau, pli (en parlant d'étoffe, de linge); halaka Rh., kaleka G.; k. or. gālḳah گالكه (le g ici sert à exprimer le ح comme en russe) boucles d'oreilles; ar. حلق, حلقه; comp. خلقه.

heliqin حلقين, se fondre, devenir fluide, se dégeler; comp. l'arm. ⵀⵍⵇⵉⵏ (matière à fondre).

hilou حلو, lisse, poli; berné hilou-né برنه حلونه, ce sont des pierres glissantes; ellu, usé (se dit d'une monnaie), G.; ellú t-kem, ellú be-kem, ellú ce-kem, je me farde, G.; hulu Rh.; ar. حُلْوٌ; voy. نافحلو.

voy. حولا حلوا.

* ahhlúl حلول, absolution des péchés, G.; ahhlúl kem, je pardonne, G.; ar. حلول.

* huluī حلوى, le lisse, Rh.

heli حلى, gras; voy. خالى.

heliian حليان, se fondre; berf di-helé برف دحله, la neige se fond; tchem heliiaié جم حليايه, la rivière débâcle; halīān Rh.; de l'ar. حلّ, comp. l'arm. ⵀⵍⵉⵏ (fondre).

helib حلبب, lait; ar. حليب.

حلیل voy. حریر.

*حلیناندین halīnāndin, faire fondre, Rh

حمال hemal, portefaix; ãmal G.; ar. حمّال.

حمالی hemali, apportage, prix de portefaix.

حمام hemam, bain; فی صبی جوم حمامی wi subi tchoum hemami, ce matin je suis allé au bain; حمامی سوقی hemam-i souqi, bain public; ahhmám G., hŭmām Rh.; zaza ẖemám; ar. حمّام.

*حمام r,емамь, oiseau, P.; ar. حمام (pigeon).

حمامجی hemamdji, baigneur, teneur de bain; t. حمامجی.

حمایت کُر hemàiet-gher, protecteur; du pers. حمایت کُر.

*حمد hambd, gloire; hambd kirin, louer, Rh.; alahhmd,alla, Dieu soit loué; enfin, G.; ahmd-a qo, commode, sans gêne, G.; ar. حمد.

حمدانی hamdani, race noble de chevaux; ar. حمدانیه.

حمدله hemdelé, louange à Dieu; mot pris de l'ar. الحمد لله el-hamd lillah.

*حمر ahhmer, dégoût, surcharge de l'estomac; ahhmer bu, gorgé, G.; ar. حمر.

حمل hemil, charge, poids, foetus; حَمْل ناکریت, on n'attribue, impute pas (dans le texte pers. حمل نتوان کرد) L. I, 100, 15; ar. حمل.

*حمود ahhmud kem, je baptise, G.; ar. معمود, aram. עמד voy. Nöldeke 381.

*حمودیه ahhmudie, baptême, G.; ar. معمودیه, عماد.

*حنطه hanta, froment, triticum turgidum, Sd. II, 229; ar. حِنْطَه.

*حنظل ahhndal, coloquinte, G.; ar. حنضل.

*حنك ẖának, caresse; am kätna ẖanaké, nous nous avons embrassé; ẖának čē-de-kin, ils se caressèrent; ẖánäka beykīn l'gäl kiž-ē gaurána, jouissons du plaisir d'amour avec les filles des giaours, S.; comp. هنك.

*حنك zaza ẖének, menton; t. یکْق.

حنه, خنه hené, khené, couleur pour teindre les cheveux; be hänná ker, il teignit avec de la henna, S.; حنا دکْیره (p. حنا کُرفتن) Ch. 348; ar. حنّا.

*حنی zaza ẖén'i ńaútarai vęńg, pas un mot de plus, n'en parlons plus.

حوادث voy. حادثه.

حوادث نامه hevadis-namé, bulletin.

حواشی hevachi, les environs, les alentours; plur. arabe de حاشیه.

حوال voy. حال.

حواله hevalé, 1) dominant (d'un lieu élevé); 2) endossement d'une lettre de change; تو ببه حواله tou bi-bé hevale, sois chargé de l'exécution; ar. حواله.

حواندین hevandin, héberger, recevoir chez soi; prés. aze be-ẖavínym (ar. انا حوبت) S.; impér. plur. 2. na ẖavíne (ar. biyeẖví-ha) S.; parf. part. 1. mi ẖavánd S.; verbe caus. de حویان.

حوت hout, baleine; ar. حوت.

حوجه, حوجهی haoŭdjé, haoŭdjeï, nécessité; حوجهیه haoŭdjeié, il est néces-

saire; حوجه هاتن haoŭdjé hatin, avoir besoin, falloir; حوجه چی tchi haoŭdjé, quel besoin y a-t-il? augé bum, j'ai besoin, G.; h'e'uje L.; ar. حوجه.

حوری ،حور houri, hour, nymphe, jolie fille; حوریه houriié, digne d'être aimée (littér. c'est une houri); p. حوری.

حوریتی houriti, amour, passion.

حوش haoŭch, cour, enclos; حوشا چیلکان haoŭch-a tchilekan, vacherie; ahhusc G.; h'auš L.; هاوش haouch Ch. 346; haush-khāni, prison, Rh.; ar. (en Iraq) حوش, voy. Dozy, Dictionnaire des noms de vêtements 309, note; Niebuhr, Reisebeschreibung II, 211; Lane I, 8.

حوشك haoŭchik, vestibule.

حوض haouz, bassin dans un jardin; хаусь, profondeur, P.; h'ad, baquet à l'eau, L.; حوز hōouz, étang, bassin, Ch. 346; hōouz khané, l'appartement du bain où on se fait raser et où l'on prépare l'eau chaude, Ch. 347; ar. حوض.

* حول χōl, cercle, L.; hōl eivánē fākiri, il regarda tout autour du palais, S.; χóe χol di-ké, il bondit çà et là, L.: ar. حول.

حول haoŭl, an; ar. حَوْل.

حلاو ،حولا heoŭla, helaoŭ, sorte de pâte douce que les Turcs appellent helva; ahhláu,e, gateau fait de miel, sucre, farine, noix, noisettes et sésam, G.; حلوا Ch. 354; ar. حلوا, حلاوی.

حولی haoŭli, vestibule, cour; t. آولی, vulg. حولی.

حولی hevili, instance, sollicitation; de l'ar. حول (dans la IIIme conjug. signif. il a voulu, demandé).

حولین hevilin, demander aumône, solliciter, conjuger; parf. 1. حولی مه hevilimé, 3. حولیه heviliié.

حویان heviian, se fixer, jouir du repos, s'établir, demeurer commodement; ar. حوی.

حیا heia, honte, pudeur; ar. حیا; comp. بی حیا.

حیا heia, jusqu'à; هون دی حیا هی منزیلی بیبین houn di heia djih-i menzili bibin, vous conduirez nécessairement jusqu'à la station; heíya qiāmēte, jusqu'à la résurrection, L.; heiyá ánkoa, jusqu'à maintenant, L.; ar. احیان; comp. حیانك.

حیات heiat, vie; ar. حیات.

* حیانك h'ayaník, jusqu'à ce que, aussi longtemps que, L.; ar. حین, plur. احیان, احیاناً suivi de که; comp. حینکی.

حیت hit, gigot, cuisse de mouton; بده مه حیتا بزی bi-dé mé hit-a pezi, donne moi une cuisse de mouton; h'ed, h'id, cuisse, L.: ḥat, clavicule; ar. ḥât S.; bär ḥátt-e gärdänc, contre la clavicule du cou, S.; ar. حاذ.

حیجت heidjet, prétexte; ar. حجّه; comp. حجت.

* حیدی h'eí'di, aussitôt: ar. حیده, هایده (interjection).

حیراندین heĭrandin, étonner, causer de la surprise; prés. 1. ahhirinum, j'embrouille, G.; parf. part. ahhiránd, G.; verbe causat. de حیرین.

حیرین heĭrin, s'étonner, s'ébahir, se déconcerter; prés. 1. از حیریم ez heirim, imparf. plur. 3. da-ḥayírin, S.; de l'ar. حیر (indécision).

حیز hiz, polisson, garçon sans pudeur; p. حیز.

حيز hiz, outre en peau; p. خيز.

حيزى hizi, libertinage; p. خيزى (sodomie).

حيسه بيسه heïsé-beïsé, embarras, être engagé dans une affaire dont l'issue est difficile; ar. حيص بيص.

حيشى heïchi, côté d'une tente; حيشى حبشى heïchi-heïchi, côté à côte, les tentes placées l'une près de l'autre; پيش حبشى مالى وه pych heïchi mal-i vé, devant votre maison; comp. حاشى.

حيف heïf, dommage, vengeance; حيف استاندين heïf istandin, se venger; خمعا خو اسناندين heïf-a khou istandin, venger une offense reçue, h'eif L., ḥâif, vendetta, S.; áv-a gérm h'eife, c'est dommage pour cette eau chaude, L.; ar. حيف.

حيفخواز heïf-khaz, vengeur; p. حيف خواس.

حيلت voy. حيله.

حيلتكار voy. حيلكار.

حيله hilé, 1) fraude, ruse; ahhilát cekem, je fais un complot, je trompe, G.; be-híle, rusé, L.; 2) maladie qui fait tousser les brebis; حيله كافرى ته چيه hile kawiri té tchiié, la toux de tes agneaux d'où provient elle? ar. حيله.

حيله باز hilebaz, fourbe, trompeur; ĥeilebáz L.; du pers. حيله باز.

حيلەكار hile-kar, rusé; ahhilát-kár, trompeur, G.; du pers. حيلەكار.

حيلەكارى hilekari, tromperie, contrefaçon.

حين hin, temps, moment; ar. حين.

حينگى hinghi, maintenant; ز حينگيدا ji hinghida, dès à présent; ži-híngida L. оóразцы шр ; de حين, augmenté par le suffixe ki, gi (un).

حيوان heïvan, bête, animal; حيوانى سوارى heïvan-i souvari, bête de somme, monture; ahhivan G.; h'aiván L.; del ahhiván, brutal, G.; ar. حيوان.

حيوانى heivani, bêtise.

حيوه voy. هيقه.

خ

خابور khabour, mare, petit amas d'eau dans la boue.

خاتون khatun, matrone; t. خاتون.

خاتى khati, tante maternelle.

خاچ khatch, croix; kaǧ G.; p. خاچ.

خاخام khakham, rabbin; t. خاخام, خخم, de l'hebr. חָכָם.

خادم khadim, eunuque; ar. خادم; voy. خدامك.

خار voy. خوار.

خار khar, stimulant; trot, vitesse d'un cheval; خار بردان khar ber-dan, s'élancer avec impétuosité; ژئيرا خار بردا ji-wira khar ber-da, il s'élança d'ici; بلز و خار دازون belez ou khar d-ajoun, ils vont au grand trot; p. خار (épine).

*خاراندين karínum, je ronge, parf. part. karánd G.; p. خاريدن.

*خارجونك karagiúnk, karangiúk,

action d'égratigner; karagiúnk kem ou dem, j'égratigne, G.; comp. قورنجی et scr. खर्ज ?

خارز, خارس kharz, khars, fiancée arménienne; de l'arm. Հարսն.

خارمود kharmoud, levain qu'on ajoute à la farine de millet pour faire du pain.

خارو kharou, pur, sans mélange; essence, quintessence; خارویه kharouié (ce cheval) est de bonne race; اف رونی ها خارویه ew roun-i ha kharouié, ce beurre est pur.

خاروره kharouré, les traces embrouillées d'un lièvre, une affaire embrouillée.

خاروك kharouk, espèce de chaussure.

خاره kharé, ciselé; comp. l'arm. խարտեԼ et l'ar. خرّم.

خاریان khariian, s'égarer, se perdre; comp. l'arm. սխալեԼ, allem. scheren (schier dich, va t'en), angl. scare.

خاز khaz, ligne, trait; de l'arm. խազ, géorg. ხაზი, ud. χaz (Schiefner 85[a]); comp. خط.

خازغین khazghin, entremetteur de noces, musicien de noces; comp. خوزگین.

خازناك khaznak, militaire distingué; de l'ar. خاصّ (pur, notable, personne de la suite du prince), suivi de l'aff. pers. ناك.

*خاسیان χasían, ils saillirent, ils sautèrent, L.; p. خاستن; comp. برستین.

خاش khach, housse, chabraque.

خاش voy. خرد.

خاشاندین khachandin, bouillir, cuire.

خاشه khaché, cuit; خاشه نه ne khaché, qui n'est pas cuit, cru; comp. le mot suivant.

خاشیل khachil, espèce de pâte, bouillie; en russe: каша; géorg. ხაშილა (soupe au pain), armén. խարշեԼ, խաշեԼ (bouillir) խաշած (bouillon).

خاص khas, propre, particulier, pur, bis (du pain); خاص کرین khas kirin, destiner; f. خاصّ اتمك; khās, bon, Br.; merchas Kl. (c'est-à-dire: un bon homme, p. خاصّ مرد); comp. خازناك.

خاصه khasé, exprès, à dessein; ar. خاصّه.

خاصی khasi, attribut, ce qui est propre à chaque sujet; du pers. خاصی (de l'ar. خاص).

خاطر khatir, bienveillance, bon souvenir, disposition d'âme, affection; خاطر گرین khatir ghirtin, faire cas de quelqu'un; خاطر درور khatir-perver, amicalement, officieusement; خاطر جم khatir djem, rassuré; خاطر ناسی khatir-nasi, complaisance; خاطر خواستن khatir khastin, prendre congé de quelqu'un; خاطر بکه khatir bi-ké, fais moi le plaisir, ازی خاطرا ته ناکیم ezi khatir-a té na-kim, je ne te ferai rien par faveur; خاطری من دونینه khatir-i min touniné, on n'a plus d'égard pour moi; خاطری وه نه مینه khatir-i vé ne miné, ne soyez pas fâché; خاطر شناس khatir-chinas, reconnaissant, complaisant; تو لی خاطریه tou li khatiriié, tu es dans les bonnes grâces; kater aú, à cause de cela, G.; kater-a ta, avec ta permission, G.; kater-a qodé, pour l'amour de Dieu, G.; be ḥ'ātir-i tę, adieu, L.; hęv bu χátire, il était prévenant, réconciliable, L.; hātir,

cause, raison, Rh.; zaza χatĭr waišt, il prit congé (p. خاطر خواست); ar. خاطر (à Bagdad synonyme de من شان «pour»).

خاى voy. خو.

خاى, خوف khaw, khouf, crainte; به خوف be-khouf, horrible; χŏfa má-ka, n'aie point de peur, S.; ar. خَوْف.

خاى khaw, turban; comp. خام (coton).

خاى khaw, cru, qui n'est pas cuit; خاوه khaw-é, cela est cru; بو خاى khaw bu, ce qui était cru; χāv, cru (de la viande), âpre (du drap, linge) S.; p. خام, comp. بو خاى.

خاوك khawik, les flancs d'un cheval; ar. خوا (J. von Hammer, Denkschriften der Wiener Akad. VII, 171).

*خاك хаакь, terre, P.; du pers. خاك.

خاكى khaki, humble; du pers. خاكى.

خاكوستر khagoustir, cendre; p. خاكستر.

خال khal, écaille, mouche au visage, fossette des joues; به خال be-khal, moucheté; خال خالى khal-khali, cheval pommelé; p. خال.

خال khal, oncle maternel; kali G.; zen kali, femme de l'oncle, G.; h'āl L., lor. khaloo R.; zaza h'āl, vocat. h'álō; p. t. خالو de l'ar. خال.

خال voy. مادر خال.

خالت khalet, tante maternelle; kaléta G.; feileh hala R., zaza h'ála; mer kaleta, mari de la tante; ar. خالة, vulg. hala.

خالص كرين khalis kirin, purifier; ar. خالص.

خالفه khalfé, chef d'un corps de métier; t. قالفه (de l'ar. خليفه).

خالفين khalifin, s'égarer, s'écarter de son chemin; de l'ar. خالف (dégénéré).

*خالن chalin, gras, Kl.; kālyn S.; t. قالڭ (kürin. xalín).

خالى khali, vide, kalí kem, je rends vide, G.; ar. خالى.

خاليچه khalitché, tapis velu; comp. قالىچه.

خام khaın, cru, frais (forme persane de خاى); voy. خاى, برندير.

*خام kam, top kam, étoffe de coton, G.; t. طوب خام; ar. خام (plur. خوام toile).

خاما khama, une fille nubile.

خامل voy. كامل.

خامه khamé, kalem, plume en roseau; du pers. خامه, pehl. خامك.

خامه خانس khamé-khanis, action de promener les boeufs après qu'ils sont restés tout l'hiver à l'étable, pour les préparer au labourage; خامه خانس كربن khamé-khanis kirin, promener les boeufs; هيژ ام خامه خانس دكين heij em khamé-khanis di-kin, nous promenons encore les boeufs.

خامى khami, cheval qui reste longtemps à l'écurie; p. خام.

خان khan, auberge, où s'arrêtent les voyageurs; χān, maison, B.; forme abrégée de خانى; voy. بزرخان; p. خان.

خان khan, kan, titre persan; du pers. خان (t. خاقان, mong. χaqān).

خانجى khandji, hôte, qui donne à loyer.

*خانك h'ánék, petite maison, L.; χānĭk mályk, maison et chambre, S.

خانم khanoum, dame, titre qu'on donne aux femmes des Begs; p. خانم (du tatare).

خانمیان khanemiian, les parents; p. خانمان (mobilier, maison, famille), arm *խնամի* (apparenté).

خانه voy. خانی.

خانه داری khané-dari, ménage; du pers. خانه داری.

خانه قاه khane-qah, couvent de derviches; ar. خانقاه, du pers. خانگاه.

خانی khani, maison, auberge, khan, caravansérail; خانی مالی khani-i mali, cuisine; le toit de la maison; خانی بکرا khani be-kira, maison à louer; خانید خوه khani-d khou, vos maisons; kani, maison, chambre, magasin, G; h'āní, h'eini L.; khanoo Rh.; خانو Ch. 346; hedr. χáni, k. or. خانیه χānié, خینه χiīné B. 121; hindŭr-e h'āní, vestibule, L.; ser-i χāní, toit, L.; sär hánīk-ē mál-a bāv-ē mɣn maizä ka, cherche moi du haut du toit de la maison de mon père, S.; pehl. خانك, p. خانه; voy les compositions de ce mot avec اخته, اسبز, اشخانه, حکیم, حوس, حوض, دیوان, سلاح, سنس, ضرب, کار, کتبخانه, کرتی, کمرك, ملك, مس, مهوان, می, متر, منزل, مبدان, نانوا.

خاو voy. خو.

خاور khaver, disque du soleil; p. خاور (orient, occident).

خاوزار khaoŭzar, poussière de charbon; p. خاکسار.

خایس khàis, mal de coeur, inanition; خایسه khàis-é, il a mal de coeur, il tombe d'inanition; ar. خیس.

خاین khàin, traître; kain kem, je trahis, G.; kain bum, je me révolte, G.; ka'ín, χa'ín L.; zaza χa'íne ken'a; ar. خائن.

خاینی khàini, félonie, trahison; χáyintí χystin mălē ví, ils usèrent de fraude dans sa maison, S.

خایه khaié, testicules; lor. khaia, kha, oeuf; feileh khaia; du pers. خایه; comp. هبك.

* خبّاز kabbáz, kabbas, boulanger, G., ar. خبّاز.

خباط khebat, effort, activité.

خباط کار, خباط کر khebat-kar, khebat-ker, laborieux, diligent.

خبب khebeb, os; خببا کردنی khebeb-a gherdeni, l'os du menton, l'os du gosier.

خبر khaber, nouvelle, parole, discours, locution; خبرا بوش khaber-a boch, bruit mal fondé; خبرید بوش khaber-i-d boch. paroles inutiles; خبرا تونه khaber-a touné, paroles vaines; خبرا خراب khaber-a kherab, une mauvaise nouvelle; خبرا توفل khaber-a towil, allégorie, sens allégorique (discours par l'écorce); خبری به کنایه khaber-i be-kenaié, allégorie; خبر بوین khaber bouin, avoir avis; خبرا معتبر khaber-a mouateber, sens, écrit parfait; خبر دار بوین khaber-dar bouin, être informé; خبر دائن khaber dàin, annoncer, converser, hanter; از خبر دیم ez khaber dim, je donnerai avis; خبردان khaber-dan, conversation; گرتی خبردان ghirti khaber-dan, il a pris la parole; خبردانا وکی احماقان khaber-dan-a veki

ahmaqan, parler comme un imbécile; خبر رش khaber-rech, porteur d'une mauvaise nouvelle; خبر گهان khaber-ghehan, messager; خبراکی به خير khabera-ki be kheĭr, une bonne nouvelle; ژ خبری فه گريان ji khaberi we-gheriian, se dédire; خبر فه گراندين khaber we-gherandin, objecter; با خبر ba-khaber, nouvelliste, qui donne des nouvelles; kabar quósca dem, j'apporte des bonnes nouvelles, G.; kabar nu, nouvelle, G.; kabar ghrana bezium, je fais des rodomontades, G.; kabar-a qo dem, je promets, G., na vastít ser kabar-e qo, il manque à sa parole, G.; ehr kabar iek nina, inconstant, G.; iek kabar, en un mot, enfin, G.; ka-bar bo-ghrum, j'obéis, G.; h'abér hilânin, prendre connaissance, L.; ar. خبر; comp. خبر با, بی خبر, دو خبری.

خبر بزوك khaber-bezouk, cancanier; du pers. خبر بزوه.

خبر گروك khaber-gherouk, cancanier; du pers. خبر گبر.

خبری بو, il apprit, L. I, 100, 10.

خبط khebat, foule d'hommes; ar. خَبَط (plur. de خبطه).

خبطاندين khabitandin, s'occuper, s'appliquer; verbe causat. de خبطين.

خبطی kbabeti, activité, effort, application.

خبطين khabetin, s'appliquer, travailler, s'efforcer; آشيد وه دخبطين àchid vé di-khabetin, vos moulins travaillent-ils? دگل يك و دو خبطين dighel iek ou dou khabetin, coopérer; خبطيه khabetiié, c'est une chose travaillée avec soin; اڤا گمی دخبتينه aw-a ghemi dikhabitiné, ce sont des eaux navigables; syr. ܟܡܐ.

خبه khabe, fraude, tromperie; خبه خو اشکرا کرين khabé khou achkera kirin, se trahir soi-même; arm. խաբ (ar. خِبّ).

* خبيث kabít, malin, infâme, G.; ar. خبيث.

خبيص khabis, bouillie; خبيصا شکری khabis-a chekeri, confitures; ar. خبيصه.

خپاندن khapandin, tromper, attraper par ruse; هاتيه خپاندن hatiié khapandin, il vient d'être trompé; هاتنه خپاندين hatiné khapandin, ils viennent d'être trompés; prés. از دخپينم ez di-khapinim, تو دخپينی tou di-khapini, او دخپينه eoŭ di-khapiné, plur. ام, هون, وان em, houn, van di-khapinin; impér. 2. به خپين be-khapin, plur. به خپينن be-khapinin; parf. part. من, تە, وی خپاند min, té, vi khapand, plur. مه, وه, وان خپاند mé, vé, van khapand, part. prés. خپاندی khapandi, part. passé خپاند khapand; gérond. خپانديه khapandiié, ayant trompé; chez Lerch: h'apâńd, il a trompé; zaza prés. plur. 1. mā be-h'apeíni, nous dupons; impér. 2. mę h'épine, ne trompe pas; verbe causat. de خپيان.

خپخپوك khap-khapouk, captieux, qui tend à induire en erreur.

خپنك khepenk, trappe; خپنك گريدان khepenk ghiridan, fermer la trappe; t. كپنك.

خپوك khapouk, abuseur, trompeur; arm. խաբող.

خپيان khapiian, se tromper; prés. از دخپيم ez di-khapim, تو دخپی tou di-

khapi, او دخپه eoŭ di-khapé, plur. ام هون, وان دخپین em, houn, van di-khapin; parf. part. وی خپیا من, ته min, té, vi khapiia, plur. (اوان) وه, مه وان خپیا mé, vé, van ou evan khapiia; ar. خبّ, arm. խաբել.

ختب khatab, bât, selle du chameau; ar. قتب.

ختم khetim, la prière pour les morts; ar. ختم.

خماندین khetemandin, boucher, fermer une ouverture; verbe causat. de خمین.

ختمین khetemin, se boucher, se fermer; اې برینه زو دختمه ew biriné zou di-khetimé, cette plaie se fermera bientôt; ar. ختم.

*خلل, ornement, splendeur (ar. حلة) L. I, 100, 1.

خچ khytch, colostre.

خدا voy. خدی.

خدامك khoudamk, femme de chambre, servante; kadáma, esclave, concubine, G; khŭdām Rh.; ar. خدّام (plur. de خادم).

خدان, خدا khoudan, khouda, soi-même, propriétaire, maître de la maison; از خدان شغولیم ez khoudan chougoulim, j'ai mes propres affaires; chez Garzoni: q̈odám iméta ou karám, honorable; q̈odám saber, patient; q̈odám bakt, bienheureux; q̈odám mãriféta, poli, honnête; qodám keira ou keirát, bienfaisant; qodám rahhm ou meruéhht, miséricordieux; qodám téskala, fauteur de troubles; qodám ghira, ambitieux, envieux; qodám sciáper, ailé; qodám kabar, éloquent; qodám teklíf, cérémonieux; qodám kapána, peseur publique; qodám kem, je maintiens, je fais l'éducation; je garde; qo qodám ná-kem, je m'expose; ex kisa qo qodám kem, je nourris à mes frais; be qodám, abandonné; khodan kirin, garder, Rh.; on emploie ce mot comme l'ar. صاحب; p. خداوند.

خدمت, خزمت khydmet, khyzmet, service; خدمتا دولتی کرین khydmet-a devleti kirin, servir le gouvernement, خدمتا دوستان khydmet-a doustan, action de servir ses amis; خدمتا عسکری khydmet-a askeri, le service militaire; خدمت کرین khydmet kirin, servir, χĭzmet, γĭzmet L.; kalmét t-kem, je rends service, G.; χizmyah B.; zaza γĭzmét; ar. خدمة, p. خدمت; syr. moderne χilmat (Nöldeke 401).

خدوك khoudouk, affliction, chagrin; به خدوك be khoudouk, soucieux; ده خدوکه be khoudouk-é, il est affligé; خدوکی کشان khoudouki kichan, s'affliger, avoir du chagrin; khoduk, affligé, Rh.; p. خدوك.

خدی khoudi, 1) maître, propriétaire, comp. کدخدا; 2) Dieu; خدی ایذن دده khoudi izin di-dé, si Dieu permet, تو خدی دکی tou khoudi diki, fais cela pour l'amour de Dieu; خدی اوغوری بده khoudi ogouri bi-dé, adieu, bon voyage; خدی بلای وی بده khoudi belai vi bi-dé, malheur à lui; خدی تعالی khoudi teala, Dieu très-haut; به نامی خدی be naw-i khoudi, au nom de Dieu; خدی حیف خوازی عادله khoudi heif-khaz-i adil-é, Dieu est un juste vengeur; خدی امنتی بن khoudi ameneti bin, que Dieu te tienne en sa garde; خدی دجبینی khoudi

de-habini, si vous aimez Dieu; به امری خدی be emr-i khoudi, par l'ordre de Dieu; خدی راست بینه khoudi rast biné, si Dieu amène droit, c'est-à-dire: Dieu aidant; خدی راضی به khoudi razi bé, Dieu soit content de toi, c'est-à-dire: puisse Dieu te récompenser; خدیرا بـه khoudi-ra bé, pour l'amour de Dieu; خدی گرافی khoudi gherawi, par la volonté de Dieu, Dieu aidant; خدی کریمه khoudi kerim-é, Dieu est clément; chez Garzoni: ia qodé, de Dieu, divin, qodé del ruhn ket, Dieu inspire, littér. rend clair le coeur; qodé bezit, Dieu révèle, littér. parle; qodé kuru ta b,elit, que Dieu conserve ton fils; qodé t'avez ket, que Dieu te protège; qodé me boorit, que Dieu me pardonne; qodé rska det, Dieu pourvoit; qodé keír-a ta benévesit, récompense de Dieu, littér. que Dieu écrive tes bienfaits; qodé scoghol-e ta rast init, que Dieu mette en ordre tes affaires; qodé te parísit, que Dieu t'épargne; pv, pe qodé, par Dieu! χodé, χodí, χoadí L.; худи, куда P.; hédr. χoadí, k. or. خاده χādé; zaza wayér (le d s'est changé en y, et l'affixe r est ajouté comme dans χodár (L. I, 55, 1) où il est ajouté à la forme kurmandji); bactr. χvaδāta, pehl. خودای, p. خدا; comp. خودی, خوی.

خدی khoudi, divin; p. خدائی.

خدی ترس khoudi-tirs, qui craint Dieu; p. خدا ترس.

خدمت voy. خدمت.

خدمکار khyzme-kar, domestique, serviteur, χizmikár L.; kalmet-kar G.; zaza γizmkár L.; p. خدمتکار.

خر voy. کر.

خر voy. خورت.

خر khyr, la verge du cheval ou de l'âne.

خراب kherab, mal, détruit; ایدی خراب eidi kherab, pire, c'est le pire; خراب بوین kherab bouin, tomber en ruines; خراب بوی kherab boui, gâté, abîmé, ruiné; خراب کرین kherab kirin, abattre, ruiner; خراب کوتان kherab koutan, asséner; خراب نابه kherab na-bé, inviolable, indestructible; خرابه kherabé, ruine, désert; خراب خالیه kherab khaliié, lieu abandonné, inhabité; از خرابم ez kherab-im, je suis méchant; از خراب نیئم ez kherab ninim, je ne suis pas méchant; هون خرابین houn kherab-in, vous êtes méchants; هون خراب نیئن houn kherab ninin, vous n'êtes pas méchants; خراب عملاندین kherab amilandin, abuser, causer un dégât; храбъ P.; χărābūn (pour χărāb būn), ils s'enivrèrent, S.; karáb ket (la rouille) corrode, G.; ãrz karáb kiria, il a flétri l'honneur, G.; ser karáb kem, j'émousse, G.; del karáb ket, il inspire du dégoût, G.; na kangia na karába, médiocre, G.; comparat. karábtera, d'une qualité inférieure, G.; karábter bum, j'empire, G., superlat. ter karába ou eï ammo karábtera G.; zaza χeráb (détruit); ar. خراب; comp. دل خرابه, کلاوه.

خرابکر kherab-ker, malfaisant, méchant.

خرابی kherabi, méchanceté; خرابی کر kherabi kir, elle a commis un adultère; karabía, ruines, G.; kharabī, destruction, Rh.; p. خرابی.

خراج kharadj, impôt, capitation; χärāǰ, tribut, S.; ar. خراج.

*خرار karár, sac fait de laine ou d'une tissure de poil de chèvre, G.; ar. خرار.

خراش kherach, égratignure; du pers. خراش.

خراط kherat, tourneur, menuisier; ar. خرّاط.

خراطی kherati, ouvrage façonné au tour.

خرامه kheramé, amende, indemnité; voy. غرامه.

خراو voy. خوناو.

خربنك kher-benk, caroube, carouge; littér. chanvre d'âne (du pers. خر (kurd. كر) et بنك).

خربوزه kherbouzé, pastèque, melon; lor. khablizeh; p. خربزه.

خربوغه kher-boga, noeud coulant; t. بوغن, بوغم (noeud).

خربه khirbé, ruines; ar. خِربه (lieu désert).

خرت voy. خورت.

*خرت khurt u murt, lie, sédiment, G.; du pers. خرد و مرد; la forme kurde du mot pers. خرد est خور; comp. خرده خاش.

خرتك voy. خلتك.

خرج kherdj, dépense, impôt; خرجی ایلا وه سری مالی چنده kherdj-i ela vé ser-i mali tchend-é, l'impôt payé par votre tribu combien est-il par maison? kharj kirin, dépenser, Rh.; ar. خرج.

خرج khourdj, sac de voyage, porte-manteau; ar. خرج (arm. խուրջ, քուրջ).

خرجك khourdjek, valise; diminut. du mot précédant.

خرجی kherdji, argent pour la dépense; plur. خرجیان kherdjiian, marchandises communes; p. خرجی.

خرخال voy. خلخال.

خرخر khyr-khyr, râle; p. خرخر; comp. خره خر.

*خرخنك khŭrkhank, narine, Rh.

خردل khardel, moutarde; kardal G., kardal Rh., χerdál L.; ar. خردل.

خردوات khourdevat, toutes sortes de bagatelles; t. خردوات.

خرده khourdé, menu, sciure; خرده کرین khourdé kirin, couper menu, changer une monnaie en petites pièces; هره سوقی فی زری خرده بکه heré souqi wi ziri khourdé bi-ké, va au bazar, change cet or en petite monnaie; du pers. خرده: comp. هور.

خرده خاش khourde-khach, fractures; khurt u khash kirin, morceler, Rh., t. خردو خاش اتمك; comp. خرت.

خرس voy. حرص.

خرسه khyrsé, tapis velu; p. خرسك.

*خرشاگ churschag, arc en ciel, Kl.; peut-être un mésentendu; comp. arm. խորշակ (ardeur, mauvais air).

خرص khers, 1) combinaison; 2) prix convenu d'un marché en bloc; évaluation des dîmes, solution; ar خِرص.

خرصاندین kherisandin, évaluer les produits d'un jardin ou d'un champ, faire le prix, en bloc et en tâche; de خرص.

خرطاندین kheretandin, façonner au tour; de l'ar. خرط; comp. خراط.

خرقین kheriqin, s'évanouir, défaillir; ar. خرق.

خرما khourma, datte; خرمایك, une datte, L. I, 99, 4; p. خرما.

خَرْمان, moisson; وخت خرمان, temps de la moisson, L. I, 102, 16; p. خِرمَن, t. vulg. حَرْمَن.

خرمه خریم khyrme-khyrim, bruit que fait un cheval en mangeant; mot onomatopéique.

خرومر khyroumir, les restes de fourrage laissés par un cheval; comp. خرت و مرت.

*خروز kherouz, braise, Ch. 340. comp. arm. խարոյկ (de խարել brûler).

خره توشی kheretouchi, combat de chiens, chamaillis.

خره خر khyre-khyr, ronflement, kur kur kem, je ronfle, G.; denk kur kur tet, il y a un bruit de ronflement, G.; p. خراخر, خرّه; comp. خرخر.

خری khyri, résine; lait mauvais qui vient après les couches; داری حریا dar-i khyriia, arbre de mastic.

خری voy. حری.

خریدار khyridar, chaland, acheteur; du pers. خریدار.

خریط kherit, enveloppe, sac qui sert à envelopper; ar. خریطه, p. خلیته; voy. خلتك.

خریفی kherifi, décrépit; de l'ar. خَرَف (délire de vieillard).

خربن kherin, ronfler; وقتی مرینی خربن veqti mirini kherin. râler au moment de la mort. خربنا خنزیر kherin-a khynzir, grognement, cri du cochon; ḥátta χerén-ā merínne, jusqu'au râlement de la mort, S.; comp. خرخر, خره خر et p. خرفتن.

*خز zaza χoz, cochon; dujiki χis Bl.; arm. խոզ.

*خزا xazá, voilà, P.; aram. חָזֵי (impér. de חָזָא).

خزار khyzar, scie longue; de l'arm. խիզար.

خزاق khyzaq, traîneau; t. قزاق.

خزال voy. غزال.

خزان khyzan, pauvre, indigent; χezáñ L.; t. خزان, خیزان.

خزانه khezané, l'appartement du bain où on se fait raser et où l'on prépare l'eau chaude, Ch. 347; ar. خزانه; comp. خزینه,

خزروك khyzrouk, odeur de brûlé, comp. arm. խանձ (brûlure)?

خزم khyzm, allié, parent maternel; khŭzm Rh.; t. خصم.

خزمنای, خزمای khyzmaï, khyzminaï, parenté, alliance par mariage.

خزن voy. خزینه.

خزو, خزور voy. خزیر.

خزیر, خزور khozir, khezour, beau-père, par rapport au gendre ou à la bru; kasú G.; khazoo, lor. khasseer R.; khŭzur Rh., χaur L.; bactr. χvaśura, p. خسو, خسور.

خزیران kheziran, Juin; kazirán G.; ar. خزیران.

خزیم khezim, anneau de nez; hezí L., khŭzím Rh.; ar. خزام.

خزینه kheziné, trésor, خزینا خلاص نابی khezina khelas na-bi, trésor inépuisable; لی بنا ارضی خزینه جال کرین li byn-a ardi kheziné tchal kirin, enfouir des trésors; اودا خزنی, اودا خزینه ی oda khezineï, oda khazni, trésorerie; kazina, kazna, kazni G.; χasín, χizn L.; khazīn dānān, comparer des trésors, Rh.;

kazina ce-kem, id., G.; p. خزینه, de l'ar. خزانه, vulg. hazna.

خزینه دار khezine-dar, trésorier; du pers. خزینه دار.

* خس kas, laitue, G.; ar. خسّ.

خسار, خسارت khesar, khesaret, perte, dommage; خسار کرین khesar kirin, endommager; خسارت استاندین dédommager; kasuret kem, je perds, G.; ar. خسار, خسارة; comp. هسار.

خسته جگر khasté djiger, angoisse; du pers. خسته جگر.

خستین khystin, laisser tomber de la main, mettre dedans, installer; prés. 2. تو دخینی tou di-khyni; 3. او دخه eou di-khé, plur. 3. وان دخین van di-khin; impér. 2. خه khé, plur. خین khyn; parf. part. 3. اوی خست evi khyst, plur. 3. وان خست van khyst; part. prés. خستی khysti; part. passé خست, خستیه khyst, khystiié; به هف خستین be-hew khystin, ramasser; اوی زاف دراف ز دزی به هف خستی evi zaf diraw ji dizii be-hew khysti, il a ramassé beaucoup d'argent du vol; خستنا بنگی khystin-a tenghi, se jeter dans un abîme; prés. 3. dį-ǩé, il frappe; de-χíne, elle fait éclore (littér. elle lance de dedans, elle fait sortir) L.; plur. 3. deǩínin, ils touchent, ils frappent, L.; parf. part. 1. min ne hist, hedr. χist L; impart. ǩístin, ils frappèrent, L.; dans le dialecte de Soleimanié جولم دا دکنم djoul-em da de-knem, je me déshabille (voy. ایخستن) Ch. 347; همان امه دخینه, aussitôt que nous atteindrerions (le fleuve) Ch. 350; zaza eíšte, il lança; le présent de ce verbe est formé tantôt á la manière des verbes forts, tantôt à celle des faibles (causatifs); bactr. χad (vi-χaδa vend. 2, 95), p. خستن (blesser); comp. ایخستن, برخستن, داخستن, درخستن, فه خستن, راخستن, لیخستین, هفتخستین, هلخستین.

خسران khousran, perte, avarie, dommage; ar. خسران.

خسری khesiri, lésion; de خسار.

خسو voy. خزیر et خوسی.

خسیر voy. خزیر.

خسیس khesis, avare; kassís G.; ar. خسیس.

خسین voy. خزینه.

خشت khecht, la pointe d'une lance, p. خَشت, ar. خِشت.

خشخاش khechkhach, 1) pavot, 2) très fin, un grain de poudre; p. خشخاش, خشخاش کردن (pulvériser).

خشخشه khychkhyché, brûlure, maladie des brebis.

خشك khychik, glissoire.

خشکین khechikin, patiner, glisser sur la glace; az χešý'kim, aze bu-χešykym, je descends, S.; parf. part. 3. χušyki, il glisse sur ses genoux, S

خشل khechal, khechel, insouciant, paresseux, gourmand, butor; ar. کسِل.

خشم khychm, colère; du pers. خشم (bactr. aęšma).

*خشن χíšin, gros, S.; ar. خَشِن.

خشنود khochnoud, content; du pers. خشنود.

* خشه khusha, souffrance, Rh.; ar. خشوع.

خشير khychir, objets de toilette, parure d'une femme; خشرى ژنان khychr-i jinan, les bijoux des femmes.

خشيم khechim, ignorant; ghascim G.; ar. غشيم.

خشين khychin, vibrer; خشينا وريسى khychin-a verisi, vibration de la corde.

خصا voy. خصى.

خصاندين khesandin, châtrer; prés. 1. kassinum G.; parf. part. hasánd L., kassandia, châtré, G.; de خصى.

خصوص khousous, matière, affaire; ar. خصوص; comp. با خصوص.

خصه khosé, parties génitales, testicules; ar. خصيه, vulg. خَصو.

خصى khasi, eunuque, châtré, cheval coupé; hasp h'asá L.; ar. خصى.

* خضاب khazab, courroux, Rh.; ar. غضب.

خط khet, ligne, trait; khat, caractère, Rh.; ar. خطّ.

* خط h'at, non rasé, poilu, L., ar. خطّ (barbe naissante, duvet).

خطا kheta, péché, faute, délit; خطا كربن kheta kirin, pécher, faire une faute; khatā Rh.; ar. خطا.

* خطبه khoteba, assemblée, Rh.; χudbä, sermon de vendredi, S.; ar. خطبه.

خطوط khoutout, la fleur blanche de la guimauve.

خطوه khoutvé, pas d'homme, de cheval; ar. خطوه.

خطيب khetib, orateur; ar. خطيب.

خف khef, action de cacher; به خف be khef, caché, en secret; خف بوين khef bouin, se cacher, se tenir en secret; خف كرين khef kirin, cacher; ژ جافان خف بوين ji tchawan khef bouin, perdre de vue; خف دكه khef di-ké, il cache; وى خف كر vi khef kir, il a caché; ar. خفا.

* خفتان h'aftán, cafetan, vêtement mis sur la chemise et tenu par le ceinturon, S.; p. خفتان.

* خفتن хуфтень, être couché, P.; c'est le pers. خفتن.

خفيف khefif, léger; ar. خفيف.

خل khel, vinaigre; ar. خلّ.

خلا khela, lieux d'aisance; ar. خلا.

خلات khelat, manteau; khalāt, cadeau, Rh.; kalāt kem ou dem, je fais présent d'une robe, je récompense, G; خلات نوروزى, robe de fête du nouvel an, L. I, 99, 1; zaza χalaí; ar. خلعه.

* خلاخل χīl-ā-χīl, hennissement, S.; comp. armén. խլխնջիւն, խրխնջիւն.

خلاص khelas, libre, exempt; خلاص بوين khelas bouin, être libéré; خلاص بوى khelas bouï, libéré, quitte; خلاص كرين khelas kirin, sauver, libérer; χallás ker, il consuma, S.; kalás kem, je finis, je dégage, G.; kh'las, khŭlas kirin, finir, Rh.; h'elás, χelás, libre, dru, L.; be kalás, infini, éternel, G.; ar. خلاص.

خلاصكر khelas-ker, libérateur.

خلاصه khoulasé, conclusion, bref, à la fin; ar. خلاصه.

* خلاصى kalasía, défense, G.: gé kalasía, asile, G.; kalasía nína, éternel, G.; خلاصى, sauveté, Ch. 331.

* خلاط χalāt, nom d'une ville en Arménie; sēv χaláte, pommes de Khelat, S.; p. خلاط; comp. Brugsch, Reise der preuss. Gesandtsch. II, 32.

* خلاق 'l kalaḱ, le créateur, G.; ar. الخلّاق.

* خلال χelál, difficulté, confusion, L.; ar. خلال (plur. de خلل).

خلام voy. غلام.

خلای khelaï, famine, disette; de l'ar. خلا (désert).

* خلبین chalbin, jaune, Kl.; propr. ayant la couleur de la plante galbanum, χαλβάνη, syr. ܟܠܒܢܐ, hébr. חלבנה p. خلبای, géorg. ჭალბანი, russe халванъ, халбанъ.

خلتك khelitik, kheritik, havresac; p. خلیته, voy. خریط.

خلخال, خرخال khylkhal, khyrkhal, bracelet qu'on porte au pied; χelχál S., ar. خلخال.

* خلخان lor. khalkhan, bouclier; t. قلقان.

خلخله khylkhylé, monceau de pierres qui barrent le passage.

* خلط χálät, méprise; p'-χáläti, par méprise; ar. be γalaṭ S.; ar. غلط; comp. غلط.

خلط khylt, 1) lie, ce qui reste au fond d'un vase; 2) khult, gale, éruption cutanée, Rh.; ar. خلط.

خلق khoulq, physionomie, caractère; خلقی وی پاکه khoulq-i vi pak-é, il a une heureuse physionomie; خلقی وی ناپاکه khoulq-i vi na-pak-é, il a une mauvaise physionomie; خلقی کلش khoulq-i kelech, une belle physionomie; ar. خلق.

خلق khelq, création; خلق کلش khelq-e kelech, une beauté; خلق کرین khelq kirin, créer; خلق پارستین khelq paristin, philanthropie; kalk ghelak, foule, G.; kaláḱ ket, il crée (comp. خلاق); kalak, kelek, foule, Rh.; plur. калкага, калкича, gens, monde, P.; me χálk-e dälāl dîbu, j'ai vue la personne aimée (la personne de l'aimant), S.; ar. خلق.

خلق voy. قلق.

خلقاندین kheliqandin, créer, en parlant de Dieu; prés. 3. دخلقینه di-kheliqiné; parf. part. خلقاند kheliqand; part. prés. خلقاندی kheliqandi; part. passé خلقاند kheliqand, خلقیه kheliqiié; de خلق.

خلقکر khelq-ker, créateur; du pers. خلقگر.

خلق, خلق kheleq, khalqé, anneau, boucle, cercle; comp. قلق.

خلقی khelqi, peuple, vulgaire, créature, خلقی بازیر khelqi bajir, habitants de la ville; خلقی بمانی khelqi biiani, populace; ji-boui خلقی زبوی, chose publique, ce qui est pour le public; khulkī Rh.; de خلق.

خلقیت khoulqiiet, naturel; خلقیتا ویه khoulqiiet-a viié, c'est son naturel; ar. خلقیة.

خلماس khil-mach, premier sommeil, sommeil profond.

خلمت voy. خدمت.

خلمتکار voy. خدمکار.

خلندور khylindour, petit lait, premier lait de vache.

* خلو khilu, pêche, Rh.; p. خُلو, maz. غلو houlū, pêche, Melgunof, ÐMG. XXII, 210.

خلوت khelvet, conférence secrète; خلوت خانه khelvet-khané, cellule, cabinet; دخلوتدانه di-khelvetidané, ils

sont tête à tête; خلویه khelveié, il est en conférence secrète; ar. خلوة.

خلوتی khelveti, retiré, isolé.

*خلوص khalus, qui n'est pas nuisible; khalus kirin, mettre hors d'état de nuire, Rh.; ar. خلوص.

خلوصکار khoulous-kar, sincère

خلوقت khilouqet, accort; ar. خلوقه (accortise).

خلولك kheloulik, petits grains de grèle.

*خلوله kolula, creux, G.; aram. חֲלוֹל, חֲלִיל (cavité, vide).

*خلیع kalíah, luxation, G ; ar. خلع.

*خن, خم khoum, khoun, couvercle, mot ne se trouvant que dans درخم, p. نهنبن.

خم khoum, jarre, vase de terre, bactr χumba, p. خنب, خم.

خم voy. غم.

*خماخما χumāχumā, clic clac; bārān hātī χumāχumā, la pluie vint clic clac (de la gouttière); ar. خشخش S.; mot onomatopéique.

*قمخ kamaka, cul, chute sur le cul, G ; ar. خفّاقه; arm. (dial. de Mouch) քամկիլ (Patkanof, Матеріалы для изученія арміи. нарѣчій, 70).

خملاندین khemilandin, orner, embellir, chamarrer; prés. 3. او دخملینه eoŭ di-khemiliné; parf. part. 3. اوی خملاند evi khemiland; part. prés. خملاندی khemilandi; kamelínum G., kamelāndin Rh.; verbe causat. de خملین.

خملی khemili, orné; kulílk-a nū χámelí, une fleur justement épanouie, ar. baibūne jedíd teχammelät, S.

خملین khemilin, se parer, s'orner; prés. 3. او دخمله eoŭ di-khemilé; impér. به خمل be khemil, plur. به خملین be khemilin; parf. part. وی خملی vi khemili; partic. prés. ای خملی ei khemili, ornant, plur. ای خملینه ei khemiliné; part. passé خملیه khemiliié, orné, chamarré; käsk u sōr χamílli, il se para de (vêtements) verts et rouges, S.; de خمیل; comp. کملین.

خمیان khemiian, se soucier; prés. 3. قط نه دخمیه qat ne di-khemiié, il ne se soucie de rien: de خم (غم).

خمیز voy. همیز.

خمل khemil, ornement; h'amíl L.; ar. کمل, comp. کامل.

خناق khenaq, mal à la gorge, angine; ar. خُناق, du pers. خناك.

خنثی khounsa, hermaphrodite; ar. خنثی.

خنجر khendjer, poignard; kangiár, poignard court et courbé et porté par devant, G.; χančér, χančérin, L.; zaza χanjér, h'enjér; comp. یس; p. خنجر.

خندق khendeq, fossé; خندق کولان khendeq kolan, fossoyer, creuser un fossé, ar. خندق (du pers. کنده, partic. du bactr. kan, scr. खन्, arm. քանդել (démolir)).

خنفین voy. خنزفین.

خنزیر khynzir, cochon, porc; ar. خنزیر.

خنقماندین khenyqandin, étrangler, étouffer, noyer, suffoquer; وی خوه خنقاند vi khé khenyqand, il s'étouffa, il se noya; khaniqandin Rh.; ave kanakínum, je me noie, G.

خنقوك kheneqouk, suffocation, étouffement; خنقوك بوین kheneqouk bouin, être suffoqué.

خنقین khenyqin, s'étrangler, se noyer; راسته دو مروف خنقینه rasté dou mourouf khenyqiné, c'est vrai, deux hommes se sont noyés; د آفدا خنقین di awida khenyqin, périr dans l'eau; khindakīn, khŭndikīn Rh.; nā-χéniqe, il ne se pend pas, L.; de خناق.

* خنکال, خنکال ایله جنجیل, fil au fuseau (dans le texte d'Ewlia se trouve جنجیلر) Kl.

خنگرین khynghirin, se pavaner, marcher d'un pas fier; پیا دخنگره peia di-khynghiré, il marche d'un pas fier; اوی پیا خنگر ewi peia khynghir, il a marché d'un pas fier.

خنه voy. حنه.

خنین voy. کنس.

خو kheoŭ, sommeil; خوا روزی khev-a rouji, la sieste, sommeil pendant le jour; خوا شقی khev-a chevi, sommeil de nuit; خوا شیرین ترکاندین khev-a chirin terikandin, s'abandonner au doux sommeil, endormir à demi; د خو جوین di kheoŭ tchouin, s'endormir; h'āv L., khav Rh., χaa P., k. or. خاو, zaza h'au; p. خواب.

خو, خوی khou, khoi, sueur; خو دان khou dàin, dan, suer; از خو د دم ez khou di-dim, je sue; خوی به خوی داین khoi be khoi dàin, suer à grosses gouttes; qoć G., cho Kl., khch Rh.; χvēh S.; bactr. χvaẹda, p. خوی, خوی.

خو kho, sel; خویا رفاندی khoia rewandi, sel de contrebande; خویا کوتای khoia koutàï, sel pilé; بی خویه bi khoié, il est peu salé; خو کرین kho kirin, saler; خو دانین kho danin, mettre du sel; kohhé G.; choi Kl.; xy, xoи P.; khu, bilb. khueh R., χe M., χvē S., khē Rh.; p. خوَا (goût), bal. whād (sel), scr. स्वाद् (goût); comp. بخوه.

خوه, خو khou, khé, soi-même, en personne; بخوه, بخو be-khou, be-khé, personnellement; ژخو, ژخوه ji-khou, ji-khé, essentiel, personnellement; لی خو کرین li khou kirin, mettre sur soi, c.-à-d. endosser un habit; بخو سر بوین be-khou ser bouin, être à soi, ne dépendre de personne; خو بخو khou be-khou, de soi, de son propre chef; جاوا کو بخو دبیره tchava kou be-khou di-bijé, soi-disant; ژخوفه جون ji-khou-wé tchoun, n'être plus à soi, s'épanouir, perdre le sens; به مالا خو be mal-a khou, chez soi, dans sa maison; خومال khou-mal, les membres de la maison; از بخو ez be-khou, moi-même, خلات دایه فلان کسی حتی حلید خو زی داله khelat daié fylan kesi hata djili-d khou ji daié, il lui donna un manteau et même ses habits; qo qodám ná-kem, je m'expose, G.; qo pahzínum ou se pahzínum, je me pavane, G.; bu qo, de soi-même, G.; bu qo stínum, elgherum, je m'approprie, G.; bu qo bo-ghrum, j'apprends, G.; bu qo zapt kem, je m'empare, G.; bu qo báhhkovum, je murmure, G.; ser qo élgherum, je m'impose, G.; ghel qo, avec soi, G.; eẍ qo, par hazard, G.; az qo avésium nek flan, j'ai recours à quelqu'un, G.; χo, χó-ve L.; kho, khwa Rh.; zaza ei-χóe, soi-même; bactr. χvatō, p. خود.

خو voy. خوی.

خوا kha, Dieu; forme abrégée de خدی.

خوار khar, tordu, courbé, de travers,

descente, pente; خواره khar-é, cela est de travers; خوار جوین khar tchouin, descendre; خوار دیتن khar ditin, regarder quelqu'un de travers; خوار نابه khar na-bé, qui ne se recourbe pas; خوار نهرین khar nihirin, mépriser, regarder avec mépris; خوار و مار khar ou mar, biscornu, d'une forme irrégulière; dai,num a kvár, je décharge, je mets en bas, G ; tem a kuár, je descends, G.; kuar bum, j'incline, G.; kuár kiria, courbé, G.; khwar Rh.; khwārī, l'khwārī, en bas, Rh.; h'oar, en bas, L.; bactr. comp. qāirizem, anc. pers. uvāra-zmi (le pays bas), p. خوار; voy. Lerch, Khiwa p. 3; comp. لخواری, کله خوار, بیخوار, استو خوار.

خوار voy. خوه.

* خوارزا kvárzá, neveu, fils de la soeur, G.; χoarzi L., zaza-ware-zá; du pers. خواهرزاده.

* خواری khwārī, courbure, Rh.; p. خواری.

* خوازك khwazok, mendiant, Rh.; comp. p. خواس.

خوازم voy. خواستمن.

خواس khas, nu, un homme sans chaussure; از خواسیم ez khas-im, je suis pieds nus; هسپی من خواسه hesp-i min khas-é, mon cheval est sans fers; χvās, nu-pieds, S.; pē-khwās Rh.

خواستکار khastekar, demandeur, solliciteur; du pers. خواستگار.

خواستکاری khastekari, mendicité; du pers. خواستگاری.

خواستگانی khastegani, passion, penchant; comp. خوستك.

خواستن khastin, khoustin, vouloir; prés. از دخوازیم ez di-khazim ou di-khouzim, تو دخوازی tou di-khazi ou di-khouzi, او دخوزه, دخوازه eoŭ di-khazé ou di-khouzé, plur. ام, هون, وان دخوازین em, houn, van di-khazin ou di-khouzin; impér. 2. بخواز be-khaz ou be-khouzé, plur. بخوازبن be-khazin; conjonct. di-khoustin, a-t-elle voulu? parf. part. خواست, وی خوست, ته, من min, té, vi khast ou khoust, plur. مه, وه mé, vé, evan-khast ou khoust; part. passé خواست, خواستیه khast, khastiié; دخوازه di-khazé, il est à désirer; دخوازه بیته فرا di-khazé bité wi-ra, il va venir ici; do-chuazem, je veux, Kl.; dastúr koásium, je demande permission, G.; parf. part. koást G.; χoást L.; khwāzim, je veux, Rh.; me χvāst, j'ai recherché une fille en mariage, S.; infin. koástina G., k. or. χāstiné, zaza wazén'a, parf. part. waŝt, waišt; ce verbe est emprunté au pers. خواستن; la forme kurde est ڤاین; comp. نخوستی, نا خوزه, بی خواستین.

خواستی khasti, fiançailles; koástia, souhait, G.; p. خواسته; comp. نه خواستی.

خواص khewas, les propriétés, les vertus; ar. خواصّ.

خوان khan, table servie, service de table, nombre de plats servis; p. خوان.

خواندبن, خوندبن khandin, khoundin, lire, réciter, chanter les prières; خوندینا طیران khoundin-a teiran, chant des oiseaux; prés. از دخونیم ez di-khounim; تو دخونی tou di-khouni, او دخونه eoŭ di-khouné, plur. ام, هون

وان دخونین em, houn, van di-khounin; impér. بخون be-khoun, prohib. مخون me-khoun, plur. مخونین me-khounin; parf. part. خواند, وی خوند, تە, من min, té, vi khand ou khound, plur. اوان, وە, مە خواند, خوند mé, vé, evan khand ou khound; bo-ḳoínum, je lis, j'apprends à lire, G.; 2. 3. bo-ḳoínit, parf. part. ḳoénd, ḳoéndia G.; to-ḳoínit (l'oiseau) chante, G.; او نشبت دخانیت av ne-šīt du-χunīt, il ne sait pas lire, B.; χoénd L.; بِیخوِینِت, il fera sa prière, L. I, 99, 15; khwāndin, khondin Rh., k. or. خوینە χūīné, zaza lau wén'a, il aboie; lauk vánu, bāna, il chante; wē̆nd, il lisait; du pers. خواندن; voy. فە خواندین.

*خواندنی khwāndinī, action de lire, Rh.

*خواندی koéndia, étude, G.

خواه ناخواه khah na-khah, malgré bongré; du pers. خواه ناخواه; comp. بد خواه.

*خوب хубъ, beau, P.; c'est le pers. خوب.

*خوپال k. or. χūpāl, pigeon, B.; arm. Հաւիճ.

*خوپان, lieu désert, Ewlia chez Kl.

خوپسن khou-pesin, vanterie, p. خود پسند.

خوجگی khodjeghi, riche marchand; du pers. خوجگی, خواجگی.

خوجه khodja, maître d'école; dimin. خوجه کی khodjeki, ô maître (en adressant la parole à un homme de dignité); χoǰă, maître, vieillard, L.; p. خواجه.

خوهی khou-djihi, indigène, domicilié.

خوخ khokh, pêche (fruit); zaza χauχír, pêcher; ar. خوخ; comp. دار.

خودان, خوداین khou-dan, khoudain, suer, transpirer; prés. 1. از خو ددیم ez khou didim, négat. از خو نادیم ez khou na-dim; voy. خو, خوی.

خودان kho-dan, salière; de خو et de دان.

خودان voy. خدان.

خودبین kheud-bin, altier, présomptueux; du pers. خودبین.

خود بسند khoud-pesend, qui se glorifie; du pers. خود بسند.

خودە khoudé, casque, armure de tête: bactr. χaoδa, anc. pers. χauda, p. خود (d'où l'ar. خوذه).

خودی khoudi, propriétaire; be χvádi kir, il fit son éducation, S. (comp. خدان): forme plus primitive de خدی; comp. بی خودی.

خور khor, démangeaison, picotement; comp. خوریان.

خور voy. خزیر.

خور khor, mangeant, jouissant; forme radicale de خوربن entrant dans les composés; p. خور; comp. خون خور, شیر خور, گوشتخور, کیم خور, فابدە خور (s. v. گوشت).

*خور, manger, repas, L. I, 98, 12; kim kuár ou kim kvárina, à jeun, G.; p. خور.

*خور khor, soleil, Br.; du pers. خور.

*خور χūr, peau, L.; comp. arm. խոլ.ք (dépouille de serpent), kurin. xür (peau).

خورا, خورای khoura, khouraï, glouton, gourmand; ژ خورا گوتیە ji khoura goutiié, chose dite mal à propos; p. خورا, خوران.

خوراندین khorandin, démanger, gratter; ḳorínum, 2. 3. ḳorínit, parf. part.

koránd, gratter, agacer, G.; verbe causat. de خوریان.

*خورای, بخورای, gratis, Ch. 315, 344; syr. mod. hurai (Nöld. 168); comp. هور.

خورت khourt, capable, qui connaît son métier, homme gras et vigoureux; kvrta, vigoureux, G.; χur, L. I, 3, 26; compar. χúr-ter; χōrt, brave, joli, jeune, L. I, 32, 5; khurt, fertile, Rh.; χǒrd-ē gúnd-ē ma bag-ína, les jeunes hommes de notre village sont des Begs, S.; χǒrt-in, ils sont des héros, S.; χortíkek, un jeune homme, S.; bactr. comp. hãm-vareti, p. کُرد, voy. Justi, über die kurdischen Spiranten, p. 3.

خورتی khourti, vigueur; خورتی کرین khourti kirin, avoir le dessus dans une lutte, emporter; khurtí, fertilité, Rh.

خورجلین khourdjilin, tarder.

خورخور khorkhor, narghilé, sorte de pipe; comp. قورقور.

* خورروه khorrava, soir, Rh.; c'est le pers. خور رود (le soleil s'en va).

خورژبن khourijin, se lâcher, se mettre en colère; comp. خوریان.

خورك khourek, repas, dîner; p. خورك.

خورگی khouraghi, aliments; ز خورگی ji khouraghi, résidu des aliments; p. خوردگی.

خورو khorou, propriétaire seul, qui n'a pas d'associé; seulement; خورو کربن khorou kirin, simplifier.

خوری khouri, bouton au visage; h'úri, lèpre, bouton, L.; p. خوره; comp. خوریك.

خوریان khoriian, avoir une démangeaison, se gratter; s'emporter, se fâcher; سری من دخوره ser-i min di-khoré, la tête me démange; parf. part. koriá G.; χoría L; infin. korián-a dest, pé, picotement de la main, du pied, G.; verbe provenant de la même racine que خوربن (manger) et خوری; arm. քերել.

خوریك khourik, rougeole, petite vérole; korik G., khorīk Kl; comp. خوری.

خوریك khorik, les boeufs de devant dans un attelage de plusieurs paires de boeufs.

خوربن khourin, jeun, à jeun; از خوربنم ez khourin-im, je suis à jeun; állákeríni, à jeun, G.

خوربن, خواربن khourin, kharin manger; prés. از دخوم ez di-khoum, تو دخوی tou di-khouï, دخو, او دخه eoŭ di-khou ou di-khé, plur. هون, وان, ام دخون em, houn, van di-khoun; impér. 2. به خو be-khou, plur. به خون be-khoun; parf. part. خور, وی خوار, تە, من min, te, vi khour ou khar, plur. مه, وه, وان خوار, خور mé, vé, van khour ou khar; part. passé خوریه khouriié; négat. prés. 1. از ناخوم ez ṇa-khoum; سری به بخوتن ser-i té be-khoutin, mange la tête, c.-à-d. va au diable; chez Garzoni: prés. bo-kum, bo-koi, bo-kot; nég. na-kum; parf. koár; pari iek bo-kum, je me récrée, littér. je mange une bouchée; sif bo-koum, je soupe; test bo-kum, je dîne; ser test bo-kum, je déjeune; sund bo-kum, je jure; ahhrám bo-kovum, je soustrais, je divertis; infin. kim koárina, frugal, sobre; chez Lerch: prés. χum, tu do-χúi, do-χú'e ou du-χóe, bo-χóe; impér. 2. bo-χóe, bu-χóe; parf. part. ek χoár, qu'il mange, I, 35, 7;

plur. 1. mę χoár; infin. hedr. χoárine; وظیفه خَوَرَه, tu donnes à manger (pers. وظیفهٔ خور داری) I, 98, 13; خوریت, tu manges; mangez 99, 5; دیخون, ils mangent, 100, 14; chez Brugsch: prés. (avec le préfixe persan می) miarĭm, tün miarin, ewä miarì, plur. īmā miarīm, hümme miarīn, auane miarĭn; parf. 1. min huardĭm, je bus (voy. فه خورین); chez Socin: min χvārī, j'ai mangé; χvārī, il a mangé; rešvät u bartĭl du-χvin, ils mangent des présents et de la corruption, c.-à-d. ils se font corrompre; nä du-χvār (ar. mā yākil), il ne la mangea pas, c.-à-d. elle ne lui plût pas; k. or. impér. بخه bu-χa, infin. خورنه χorné; zaza suáńd wen'a, je jure; bactr. χvar, p. خوردن; voy. لی خورین, فه خورین, بی خورین.

لی خورین voy. خورین.

خورینی khourini, le manger, déjeuner, collation; p. خوردنی.

خوزگین khozghin, envoyé pour demander la main d'une fille, ami du fiancé; comp. خوازك et le pers. خواهشگر, خواستگار; khoz se dérive du thème du présent de خواستن; comp. خوزگینی, خازگین.

خوزنبر khozneber, plongeur; de l'ar. خَزْنَه et du pers. بر (qui apporte des trésors).

خوزی khouzi, plût à Dieu; خوزیا دشریدا فوت به بوبا khouziia di-cherida fevt be bouia, plût à Dieu qu'il fût mort dans le combat; خوزی کرین khouzi kirin, supplier, faire des courbettes; kuzi az búm, si j'eusse donc été, G.; kvzi men ce-kiria, si j'eusse donc fait, G.; کاشکه kachké, Ch. 340; cette dernière forme est la persane, tandis que khouzi se termine en zi ou ji (aussi); comp. Pott, Etymol. Forsch III, 90; p. کاشکی, کاش که.

* خوزلك khuzhilk, nom d'une fleur campanulée (angl. milk wort) R. 1, 143.

خوس khous, seul.

خوس khous, brouillard, givre, frimas; p. هوز.

خوستا khousta, volonté; بخوستا bekhousta, à volonté; hŏsta, bois de construction, L. (propr. ce qu'on exige pour une construction); du pers. خواسته.

خوستك, خواستك khoustek, khastek, mendiant, demandeur, pauvre; plur. خواستگان khastegan; p. خواسته (qui a demandé).

خوسته khousté, apprenti, qui apprend un métier.

خوستی khousti, fiancée; comp. خواستی et le pers. خوازنده.

خوستین voy. خواستن.

خوسر khou-ser, indépendant; p. خودسر.

خوسی, خسو khosi, khesou, belle-mère, par rapport au gendre et à la bru; χoasia L., khusu Rh., χassū S.; bal. wasi, afgh. خواښه χvāṣăh (Trumpp 8) خُوَاسِیْ (a wife's mother, Dorn); p. خسرو, خوس.

خوش khoch, bien, bon, sain; خوس بهن khoch bihin, parfum; خوش خبر khoch khaber, aimable causeur; خوس جون khoch-tchoun, pas allongé d'un cheval; خوش دنك khoch-denk, voix mélodieuse; خوش خوی khoch-khoui, affabilité; خوش طب khoch-teb, bon naturel; خوش کرین khoch kirin, guérir;

خوش هاتن khoch hatin, venir à propos, être le bienvenu; خوش بمینن khoch beminin, portez vous bien; хушъ, sain, P.; quósc-quók, beau, aimable, G.; khoshhāl, bien-heureux, Rh. (p. خوش حال);

خَوَس, odoriférant, L. I, 101, 3; del flán quosc kem, je déplore, je console, littér. je fais le coeur bon pour quelqu'un, G.; خوش اوستن khoch evisténe, aimer, Ch. 315; ɣoš L., khosh, khwash Rh., خَوَس L. I, 98, 5; compar. quoscter, plutôt; quoscter ce-kem, je refais, je répare, G.; quoscter t,vem, je prends parti pour quelqu'un, je préfère, G.; khwashtir-voi, aimé, Rh.; lor. khoshhatek, bienvenu; ce mot est emprunté au pers. خوش, tandisque la forme vraiment kurde est وش; comp. سرخوس, میخوس, ناخوس, نخوش, وش.

خوشروك khouchrouk, rougeole.

خوشك khouchk, soeur; kusk G.; mer kusk, mari de la soeur, G.; хушкъ, кушкъ P., khochk Ch 303, B.; khoshk, bilb. khushk, lor. khoceshk R., χüšk M., khīshk Rh.; propr. proche parente, P. خویش.

خوشمر khoch-mir, bon, complaisant.

خوشه khouché, épi; du pers. خوشه.

خوشی khochi, santé; دخوشدا بوین di-khochida bouin, être en bon état de santé; بخوشیا وه be-khochiia vé, à votre santé; quoscía G.; du pers. خوشی.

خوشی khouchi, grappe de raisin; comp. اوشی, کوشی.

* خوشیان khochiane, agréable, Ch. 353.

خوف voy. خاف.

*خول zaza ĥaul, bon; yau ĥaúle, une chose bonne, récompense.

خول voy. حول.

*خولستیان hedr. χolustían, ils bridèrent.

خولی kholi, cendre, poussière, terre; خولیا قومسال kholiia qoumsal, terre sablonneuse; خولی رساندین kholi rechandin, répandre la poussière; خولی نژی کرین kholi teji kirin; remblayer; ĥoalí L., khwalī Rh., kolí kem, je réduis en cendres, G.; kolí debít, il se réduit en cendres, G.; bilb. khol; syr. ḥōl, hébr. חול?

خون khevn, khevin, songe, rêve; خون دینن khevin ditin, rêver; خون دی khevin di, il a vu un songe; خون دیتیه khevin ditiié, il a fait des rêves; kahhun G., χaun L., khavin Rh.; ĸahhun kavum, je m'endors, G.; kahhun-a qo binum, je songe, je me pollue pendant le sommeil, G.; za/a haun-i χoe-de, dans mes songes; bactr. ɣvafna, arm. քուն.

خون khoun, parent paternel; خزم و خون khyzm ve khoun, parents maternels et paternels.

خون khoun, sang; دبه کو خونی بدین di-bé kou khouni bi-din ve li-hew bin, c'est possible qu'ils donneront le prix du sang et qu'ils se raccommoderont; خون زی تی khoun ji ti, dysenterie, littér. le sang vient; خون استاندین khoun istandin, saigner; خون تیکر khoun tyw-ker, hémoptyique; خون تف کرین khoun tyw kirin, cracher du sang; خون خراب khoun kherab, scorbut; خون رژیان khoun rejiian, hémorrhagie; خون کرین khoun kirin, commettre un meurtre; kuhhn ber dem, je me fais saigner, G.;

tabiat kuhhn, sanguinaire, G.; хунъ, хунинъ P., χo'ín, χu'ín L., khiun, bilb. khoon R.; khīn, khon Rh., χvīn S.; zaza gō'én, gō'ín; bactr. vohuni, p. خون; comp. شبخون.

خون khoun, lisant; forme entrant dans les composés du verbe خواندن; voy. کتباخون.

خوناف khounaw, rosée; chraw (lisez chnaw?) Kl.; zaʿíf kerí χonáve, la rosée me fait malade, S.; propr. larme: خوناوه khoun-aoué, Ch. 356; du pers. خونابه.

خونچه khountché, cabaret, plateau; diminut. de خوان; du pers. خونچه.

خون خور khoun-khour, sanguinaire; p. خون خوار.

خون دار khoun-dar, meurtrier; du pers. خون دار.

خونداری khoundari, vengeance de sang.

خوندکار khoundkar, souverain, monarque; خوندکار هزار به زی khoundkar hezar be-ji, vive l'empereur (puisse l'empereur vivre mille ans); kunkár G., χondekắr L., du pers. خونکار, خوندگار.

خوندکاری khoundkari, 1) royal, majestueux; 2) χondkắri, monarchie, royaume, L.; du pers. خوندگاری.

خوندی, خونديه, خوندايه khoundi, khoundiié, khoundaié, lettré, versé dans les sciences; p. خوانده; comp. نخوندی.

خوندين voy. خواندين.

خون رژيان khoun-rejiian, hémorrhagie; comp. p. خون ريزی.

خون ريز khoun-riz, cruel, homme de sang; du pers. خون ريز.

خون زهف khoun-zahf, sanguin.

خون سار khoun-sar, insociable, un homme froid.

خونشاندان khounichandan, égoisme, vaine ostentation; de خو (soi-même) et نشاندان.

خون شيرين khoun-chirin, affable, un homme doux.

خونکار voy. خوندکار.

خونك voy. خوه.

خونی khouni, mortel, qui cause la mort, sanglant; p. خونی.

خونی khouni, entonnoir; t. خونی.

خوه voy. خو.

خوه, خوها khoh, khouha, soeur; خوهيد ته khouh-i-d té, tes soeurs: ĥoéńg L., khuyer Br.; tu χűh-ē mín-i. tu es ma soeur, S.; χveh-ē χva, sa soeur, S.; dans le dialecte de Bohtan χyñg S.: feileh khowar, zaza wai; bactr. χvaŋhar, p. خواهر, خوه, pehl. خوك; comp. خوارزا.

خوه که khoućké, prix du sang, récompense pour un homme tué.

خو, خوی khou, khouĭ, caractère, nature, moeurs; کج نبو بلانی ژنکی بی خوی بمتن kitch nebou, bilani jineki bi, khouì bitin, si on ne trouve pas une fille, que ce soit une femme, qu'elle soit d'un bon caractère; لی خبرا خوه خوی بوين li khaber-a khé khouĭ bouin, accéder; خوی صفرا khouĭ sefra, bilieux; χu, exercé, L., u kem, j'accoutume; négat. u na-kem; u na-bum, je ne suis pas accoutumé; u bu, accoutumé; u kiria, accoutumé, G.; p. خو, خوی, scr. स्वधा; comp. بد خوی (s. v. بد), بی خو, خوشخوی (s. v. خوش), نرم خو.

خوی voy. خو.

خوی khouï, possesseur, maître; خوی کرین khouï kirin, entretenir, nourrir; خوی بوین khouï bouin, posséder; خوی درکتین khouï der-ketin, protéger quelqu'un, prendre le parti de quelqu'un; خوی ازیغ کرین khouï azig kirin, approvisionner; خوی حرمت khouï hurmet, homme d'honneur; خوی دین khouï dein, créancier; خوی جك khouï tchek, armé; خوی نان و اف khouï nan ve aw, hospitalier; خوی رنبه khouï routbé, officier, qui a un rang; خوی سعادت khouï seadet, homme fortuné; خوی کمالی khouï kemali, homme de talents; خوی علم khouï ilm, versé dans les sciences; خوی کرم khouï kerem, bienfaiteur; خوی کسه khouï kisé, millionnaire; خوی گناه khouï gounah, coupable, pécheur; خوی مالی khouï mali, maître de la maison; خوی ملك khouï mulk, possesseur d'une terre; خوی هش khouï hich, homme d'esprit; ce mot est la forme vraiment kurde de خدی; comp. مالخو, بی خوی.

خویا khouia, apparent, évident; خویا بوی khouia bouï, quelque chose qui semble paraître; خویا نابه khouia na-bé, invisible; ای خویا دبه ei khouia di-bé, visible, ce qui paraît; khoyayī bun, paraître, Rh.; az χvīyá-ma, je parus; au χvīyá-ya, il parut; azc χvīyá-büm, j'ai paru; χvīyá má-ba, ne parais pas, S; bairaq χvīāya, l'étendard devint visible; pāša χviyá-bo, le Pacha arriva, S.; p. هُوَیدا (de hu, bactr. hu, et de پیدا).

خویان khouian, les membres de la maison, les membres de la famille; de خو (soi-même), comp. p. خویش.

خویانی khouiani, aj privoisé, domestique, tout ce qui est de la maison; de خوی (moeurs).

خویای khouiaï, apparence, évidence.

خویتی, خوبتی khouïti, khouïouti, propriété, possession, protection; de خوی (possesseur).

خوبر voy. خوه (soeur).

*خوزگینی χvīzgíni, recherche en mariage; że bőye χvīzgénia, pour rechercher une fille en mariage, S; de خوزگین.

خویشاوند khichavend, prochain, parent; du pers. خویشاوند.

خه voy. خو (soi-même).

خه voy. خو (sueur).

خیار khiiar, concombre; خیار بترش, cornichons, Ch. 354; kiár sah, concombre d'âne (littér. de chien) G.; kíár-e kúčikān, id., L.; p. خیار.

*خیارجنبر kiárciámber, casse, G.; p. خیار جنبر, ar. خیار شنبر.

خیاط kheiat, tailleur; kaiát G.; ar. خیّاط.

خیال khyial, imagination, illusion; خیالکی khyialeki, une illusion; χayál L., kajál, spectre, G.; ar. خیال.

خیانت khyianet, trahison; به خیانت be khyianet, traîtreusement; ar. خیانة.

خیدین kheidin, courroucer, s'indigner, se fâcher; از ایرو زته خیدیم ez irou ji té kheidim, je suis aujourd'hui mécontent de toi; خیدیه kheidiié, il est fâché; de l'ar. غیظ.

خیر kheir, salut, avantage; به خیر be kheir, avantageusement; نه خیر, خیر

kheir, ne kheir, non, pas du tout; on dit en persan خير par politesse pour: non; keira 1) bon, bienheureux; 2) mérite, vertu, bienfait, et par euphémisme: la peste, G.; χair, non, S.; vaǵhár-a ta keir, ta marche soit bien-heureuse, G.; keira bu qodé ce-kem, je fais des bonnes oeuvres qui méritent la grâce de Dieu, G.; suba yehauwa b'χair (ar. sabáhh el χair), bon jour, Sd.; be-kheir haṫéh, bienvenu, R.; h'eir u salamét, je vous salue, litter. bon et la paix, L.; zaza h'eir, χeir; ar. خير.

خير voy. غير.

خيرات kheirat, aumône, bienfait; خيرات مرى kheirat miri, repas funèbre; ar. خيرات (plur. de خيرة).

خيرس voy. حرص.

*خيز khīz, sablonneux, Rh.; arm. խիճ (sable).

* خيسه خيسه χísa χísa, entremêlé, S.

خيش voy. هرج.

خيشك voy. خوشك.

خيفت khiwet, tente blanche en toile; اهلى خيفت ehl-i khiwet, les Kurdes demeurant sous des tentes; جنوت Kl. (lisez خيوت); kheiouet Ch. 312; kivét-a dest, parasol (littér. tente de main) G.; ar. خَيْمة; comp. خيمه.

*خيل kheil, tribu nomade, R. I, 112; afgh. χail, de l'ar. خيل.

*خيلكى kheilekce, nomade, R. I, 112.

خيلى kheili, convive, les invités à la noce.

خيلى kheili, voile d'une fiancée; kelii, voile noire devant le visage des femmes, G.

* خيلى k. or. kheïli, beaucoup; du pers. خيلى.

خيلين kheilin, s'imaginer, se forger des chimères, de l'ar. خيل.

خيم khym, base, fondement, bloc de pierre; de l'arm. հիմն.

خيمه khymé, tente; خيمه فه كرتن khymé we-ghirtin, dresser une tente, خيمه نشين khymé-nichin, demeurant sous des tentes, Kurdes nomades; ar. خيمه; comp. خيفت.

خينن voy. خستن.

خينه voy. خانى.

خيوك, خيو khiou, khiv, khevik, un homme simple, inoffensif, niais; arm. խեղ.

د

د di, de, te, préfixe du temps et du mode, qui indique la durée d'une action, voy. la grammaire; il se trouve aussi dans quelques dialectes persans.

د di, d, particule syrienne, qui accompagne le génitif surtout du pluriel; جلى دخو djil-i di-khou, ses propres habits; دزمنيل خو dijmin-i d-khou, leurs ennemis; اشيل وه ach-i d-vé, votre moulin: māl-ē t min, mes maisons, Rh.; brā-ē t wān, leurs frères, Rh.; l' sär pőz-e d' jäzmāna, sur les nez (les becs) de leurs souliers, S.; kőn-ē d' mērāna, tente des héros, S.; lyűg-e de myn, mes jambes, S.;

líng-e d hasba, les jambes des chevaux, S.; syr. ܕ.

دا da, afin que, pour que, jusqu'à ce que; هره ڭازی ڭندیان بکه دا بارید وان بدبم heré gazi goundiian bi-ké, da pare-i d van bi-dim, va, appelle les villageois, afin que je leur donne leur argent; dā S.; p. تا; comp. تا.

دا voy. ده.

دا da, suffixe du locatif, dans, à, en; le nom est souvent précédé par la préposition ده ou د: دکتبیدا di-kitibi-da, dans les livres; دمالاتدا di-mal-a-te-da, dans ta maison (ce mot se compose de la prépos. di, de mal (maison), de a, signe du génitif, de te (de toi) et du suffixe da); دباژیریدا di-bajiri-da, en ville; دوفندا di-veqti-da, à temps, dans le temps; de-jí-da, sur la place, L.; on trouve aussi d'autres prépositions: le-sér árde-da, sur la terre, L.; be sebé-da, demain, L.; ba āvḛ̄-da ċū, il marcha dans l'eau, L.; sans aucune préposition: sebḛ̄-da, le matin, L.; sḛ̄ ċār rúāṅ-da, pendant trois ou quatre jours, L.; zaza h'a kunáγ-de, dans la maison; ṡahrestán-da, dans la ville; mesáhį̄-di, dans la caisse; t. ده.

دا voy. دخی.

دیا, دی, دا da, di, diia, mère; به دای خاص be daï khas, maternel; دابیر da-pir, grand'mère, du côté du père; دیا اوکه diia oghé ou داماری da-mari, mère des enfants que son mari a eus d'un premier lit; دیا شیری diia chiri, nourrice; دیا مزین diia mezin, grand'mère; دیا دیا مزین diia diia mezin, bisaïeule; دی یك باب جدا di iek bab djuda, utérin, de la même mère, mais non pas du même père; داین dàin, mère, nourrice, bonne, sage-femme; دایه ژن daïé jin, accoucheuse; dái, dáika, daik, mère; dàin, nourrice, G.; deh, mère, Kl.; di, da, dḛ̄ L.; دایان (plur.) L. I, 98, 14; dai Sd.; де, таике P.; doi, doiik Rh.; دایق dāïq Ch. 303; daiki M., daié B.; daya, dayik, bilb. dak, feilé dayeh R.; dḛ̲ká, accoucheuse, L; dai bau, dḛ̄ u bāv, les parents, L.; da pīr, día pīr, grand'mère, sage-femme, L.; dai píra, accoucheuse, G.; da píra, grand'mère, G.; daika da píra, bisaïeule, G.; k. or. دایك daik, mère, zaza daíke, mère; déka, grand'mère (petite mère): p. دایه (nourrice), sanscr. धात्री; comp. بی دی, بی دا.

دابرستین da-beristin, s'armer pour attaquer quelqu'un; comp. برستین.

*دابزین da-bezin, descendre; prés. plur. 1. دابزین da-bezine, Ch. 354; comp. بزبن.

دابه dabé, bête sauvage, bête féroce; dahba, ar. dahḃä S.; ar. دابّه.

* دات zaza dāt, oncle paternel; comp. p. دادك (servant vieillard), scr. तात (petit père), lat., slav. tata, allemand dod; comp. دادو.

داحکاندین da-tchikandin, planter, arborer; رم داجکاندیں rim da-tchikandin, arborer une pique.

داجون da-tchoun, s'affaisser; ورم داجون verim da-tchoun, se désenfler (des tumeurs); comp. جون.

*داخستین da-khystin, ôter; prés. 1. جولم دا دکنم djoul-em da-de-knem

(pour da-de-khnem), je me déshabille, Ch. 347; comp. خستین.

داخل dakhil, qui fait partie d'une chose; داخل بوین dakhil bouin, entrer, inclure; داخل بونا خدمتی dakhil boun-a khydmeti, entrer au service; داخل کرینا نافی dakhil kirin-a nawi, insérer, y inclure; ar. داخل.

داخواز da-khaz, supplication; مه دایه داخوازا اوجاغا ته me dàié dakhaz-a odjag-a té, nous nous remettons à toi (mot à mot: nous donnons notre supplication à ton foyer); داخوازا ته لی سرسران da-khaz-a té li serseran, je consens volontiers à ta demande (mot à mot: ta supplique sur ma tête); comp. le pers. درخواست.

داد dad, loi; du pers. داد; comp. بی داد.

دادان da-dan, enfermer; دری دادان deri dadan, fermer la porte; comp. دان, بی دادان.

*دادو dado, pédagogue, G.; p. دادو; comp. دات, et Pott, Doppelung 23, 46.

دادیفریاد dadiferiad; cri de désespoir; du pers. داد فریاد.

دار dar, arbre, bois, perche, potence, béquille; دارا اغاجی dar-a agadji, potence; دارا باوی dar-a be'ivi, amandier; دارا بلانی dar-a bilani, un arbrisseau portant des fruits semblables à ceux du groseillier; دارا بگل dar-a be-goul, rosier plein de roses; دارا بنبو dar-a penbou, xylon; دارا چامی dar-a tchami, pin, sapin; دارا چرا dar-a tchira, bois résineux; دارا چوکی dar-a tchouki, un arbre qui porte une graine rouge et dont on fait des balais; دارا خرمه‌ی dar-a khourmeï, palmier; داری خریا dar-i khyriia, arbre qui produit le mastic; دارا خوخی dar-a khokhi, pêcher; دارا, داری کرمی dar-i kourmi, dar-a be-kourm, bois vermoulu; دارا نفنگی dar-a tyfenghi, crosse d'un fusil; دار رم, دارا رم dar-a rim, dar rim, la hampe d'une lance; دارا سروی dar-a servi, bois de cyprès; دارا سلبی dar-a selbi, cyprès; دارا سنطوری dar-a sentori, acacia; دارا شواتی dar-a chevati, bois de chauffage; دارا تر dar-a ter, bois vert; دارا توی dar-a touï, mûrier; دارا عودی dar-a oudi, aloès; دارا فیکی dar-a fiki, arbre fruitier; دارا فایسئی dar-a qàisii, abricotier; دارا قیسی dar-a qeïsi, prunier; دارا کزوانی dar-a kizvani, pistachier; دارا کزی dar-a ghezi, tamarinier; دارا گوزی dar-a gouzi, noyer; دارا گلی dar-a gouli, rosier; دارا گلاسی dar-a ghilasi, cerisier; دارا نبت dar-a nebet, canne à sucre; بر دار, داردا کرین ber dar ou darda kirin, pendre à la potence; دارا پلوطی dar-a palouthi, chêne; دارا مازی dar-a mazi, id.; دار وکن dar ou kin, maigre, décharné, mot à mot: perche et couverture; دار وشاندین dar vechandin, secouer un arbre; dār kir, il pendit, L.; dár kottum, je bâtonne, G.; dar-e trí, vigne, G.; dár-i abanós, ébénier, L.; dár-i zeitún, olivier, L.; dar-i ben, térébinthe, R. I, 143; dár-i beńk L.; دار اونشك dar-i onychk, arbre sec, Ch. 306; k. or. dōr, zaza dār; dár-e sayér, pommier; dár-e

tûyera, mûrier; bactr. dāuru, p. دار; comp. هفندار, سپیندار.

دار dar, tenant; comp. دیر; p. دار; comp. انباشر, ارکبدار, اجره دار, آبدار, تربه دار, بیلدار, بیراقدار, بردار, باجدار, دکاندار, دفتردار, خزینه دار, جودار, جرودار, ضماندار, زریدار, زخمدار, دیندار, قرضدار, عملدار, علدار, طلبدار, طرفدار, مرضدار, مالدار, کوهدار, کرودار, نامدار, نازدار, میلداری, ملکداری, نوبه دار, ناندار.

دار العلم dar il ylm, université, collège; ar. دار العلم.

داربر dar-byr, bûcheron, scieur de bois; castor; p. داربُر.

داربست dar-best, échasses, brancard; le pers. داربست signifie un échafaud, une baraque.

دارچین dartchin, cannelle; darcini G.; du pers دارچینی (propr. bois de Chine).

دارگوشت dar-goucht, décharné; mot à mot: perche vêtue de chair.

دارن voy. دیران.

*دارو darou, drogue, savon épilatoire, Ch. 348; du pers. دارو; comp. هزار دارو.

داره daré, escompte de poids; voy. طارا.

داری voy. دیاری.

*داری daree, maïs, R. 2, 284; t. دارو, داری, طارو; comp. طارکان.

*داریتین da-retin, verser; prés. da-résim, 2. 3. da-résit G.

دارین darin, de bois.

داس das, faucille; داس کرین das kirin, moissonner, faucher les blés; p. داس.

داستان dastan, récit, conte; du pers. داستان.

دأشاندین voy. هژاندین.

داشتن voy. دوست.

داشك voy. جاشك.

داغ dag, cautère, ustion; داغ کرین dag kirin, cautériser; fondre du beurre; dák G.; p. داغ.

داغبه daghbé, oiseau, Ch. 303; comp. دابه?

داف daw, filet, tissu à mailles; داف فه دان daw we-dan, tendre des filets; daf kem ou daf de-ve-kem, je tends des filets, G.; p. دام.

دا فه کرین da-we-kirin, développer; dé-ve-kem, je développe, G.; comp. فه کرین.

داکتین da-ketin, 1) se jeter; 2) tomber en déconfiture, devenir insolvable; 3) couvrir une jument; فلان کس داکتیه fylan kes da-ketiié, un tel est tombé en déconfiture; parf. 1. ez da-ketimé, je me suis jeté; comp. کتین.

داگر daghir, rentrée des troupeaux du pâturage; comp. داگرتین; ghir repond au pers. گر, گبر.

داگرتین da-ghirtin, saisir de tous les côtés, charger un fusil; da-ghrúm, j'entasse, négat. da-ná-ghrum; parf. part. da-ghert, da-ghertia G.; klil dá-ghrum, je serre, j'enferme, G.; comp. گرتین.

*داگرتی daghertia, enclos; comp. گرتی.

*دالقاندین dālaqándin, suspendre;

prés. 1. aze dālaqēnim, parf. part. 1. me dālaqánd S.; verbe causat. de دالقین.

دالقین daliqin, pendre, suspendre; parf. part. dălöqí, il s'était lié, S.; de l'ar. علق précédé par دا.

*دالك lor. dalik, mère; comp. دیل.

داما voy. ضاما.

داماری damari, belle-mère, marâtre; de دا et de مار (mère de mariage, celle qui devient mère en se mariant à un veuf).

دامان voy. ضامن.

داماى da-maï triste, affligé, mélancolique; comp. ماین ڤه.

دامر voy. ضامر.

دامغه damga, marque, cautère que portent les bestiaux ou les marchandises; t. دامغه.

دامن damen, le pan d'une robe; damána G.; du pers. دامن; comp. داو دانك.

دان, دان dan, dayn, dahen, orge perlé, froment perlé, tout ce qui sert à faire du potage, comme riz, herbes etc.; du pers. دان, دانه

دان voy. داین.

دان dan, vase; mot qui n'est en usage qu'à la fin des mots composés; bactr. dāna, p. دان; comp. بخوردان, جزادان, خودان, ریگدان, شمالدان, شمعدان, کادین, کلدان, مومدان, ناندان.

داناق danaw, grison; k. or. dānā, sage; p. دانا.

*دانجان, étendre, prés. 3. دانجات L. l, 98, 15; comp. انجینان.

دانزده voy. دونزده.

*دانشمند k. or. dānišmend, sage; du pers. دانشمند.

*دانشین dā-nišīn, s'asseoir, parf. 2. دا دنشی da de-nichi, tu t'es assis, Ch. 316; k. or. prés. 1. دا نبم B. 134; p. نشستن; comp. رونشنین.

*دانك dāng, 1) queue de robe, pan de robe, S.; kắti že dắng a daévo, il vint du sein de la mère, S.; 2) dedans, enfermé, dangh kísa, dans la bourse, G., forme vraiment kurde du pers. دامن.

دانه, دانکی dané, daneki, une fois, دو دانان dou danan, deux fois; mot à mot: un grain, deux grains, comme dans le ghileki· بدانه Chodzko, Specimens of the popular poetry of Persia. London 1842, p. 529; دو دانه ib.; dāna, glu, Rh.; k. or. dāné, grain; bactr. dāna, p. دانه; comp. دنه, دهن.

دانه voy. دابن.

دانی, دهنی dani, dahni, froment perlé, gruau; comp. دان.

دانین danin, poser, établir, planter, mettre; prés. ار دانتم ez datinim, تو داننی tou datini, او دابنه coŭ datiné, plur. هون, وان دابنین em, houn, van datinin; fut. از داینم ez dàïnim, تو دابنی tou dàïni, او داینه eoŭ dàiné: plur. هون, وان داینین em, houn, van dàïnin; parf. part. دانی وی, به من dānie min, te, vi dani ou daniié, plur. دانند, اوان دانی, وه, مه mé, vé, evan dani ou daniié; part. passé دانیه, دانی dani, daniié; infinit. دانینه زیر daniné jir, abaisser; دانینه فیکی fiki daniné rez, planter des fruits dans un jardin; بشت خو دانین pycht khou danin, mettre en croupe; دانینه زندانی daniné zendani, emprisonner; دانینه دهلیزی daniné de-

hlizi, encaver; دانینه ڤمی daniné ghemi, embarquer; دانینا صندوق danin-a syndouq, coffrer; دانینه نقبنی daniné niwini, s'aliter; دانینه نشان daniné nichan, fusiller; دانینه نبمکی daniné niweki, interposer; دانینه هندرو دادان daniné hindourou dadan, enfermer dedans; daínim ser, je mets sur quelque chose, L (p. بر سر دهم); chez Socin: prés. dainim, dáinym, négat. da-nā-ēnym; plur. dáinin, dātīnin, impér. daina, prohib. da-má-vena, parf. part. me, ta, vi dáni ou da-táni, négat. dānáni; imparf. plur. 3. dānín le zōzána, ils portèrent à Zozan, S.; bactr. da, p نهادن; le kurde a ajouté un n à la racine, comme l'arménien (դնեմ, aoriste եդի), le ghileki (در هنید mettez, Melgunof, DMG. XXII, 206, 20) le mazenderani (دِمَّه je donne, Dorn, Beiträge zur Kenntniss der iran. Sprachen I, 14, 1; pour دِنْمَه; دنی (p. داد) ib. 3, 3; 18, 3); la consonne initiale d se changea en h comme en persan, et tomba ensuite; da est le préfixe verbal; comp. مه نشاندامن, نادامن, نافدامن, دانین.

داو daou, le pan d'un habit; comp. دامن, دانك.

دعوت, داوت dàvet, noce, banquet; dáu'et L; dāvat kirin, inviter, Rh; t. دعوت ایمك.

داوی dàveti, les invités à la noce.

*داوران dāwurān, avaler, engloutir, Rh.; prés. davírum, négat. na davirum G.; 2. 3. davírit G., dāwurīt Rh.; parf. part. davírá G.; p. اوبردن, اوباریدن; comp. Pott, Et. Forsch. II, 3, 628.

داوشاندین dàvechandin, secouer, abattre; به شق داوشاندین be chiw dàvechandin, vergeter; prés. davascínum; parf. part. davascánd ou davascá; verbe causat de داوشین; comp. وشاندین.

داوشین dàvechin, s'ébranler, s'abattre; agneler (des brebis); comp. وشیان.

*داهاتن da-hatin, retourner; prés. de ém, de éi, de ét; parf. part. at (de هاتن) G; comp. هاتن.

داهشتین dà-hichtin, suspendre; comp. هشتین.

داهن voy. دان.

*دای dai, vache, M.; le ḍ sort d'un ǰ; comp. جیل, جی

دای voy. دا.

دایره dàiré, cercle; dáira G.; ar. دایره.

دایك voy. دا.

دایم dàim, toujours, à jamais; déimán nek bum, j'ai commerce avec quelqu'un, littér. je suis toujours auprès de quelqu'un, G.; ar. دایم, دایماً.

دایمی dàimi, continuité, persévérance.

دادن, دان dàin, dan, donner, solder, offrir; prés. از ددیم ez di-dim, تو ددی tou di-di, او دده eoù di-dé, plur. ام, هون, وان ددین em, houn, van di-din; négat. نادیم na-dim, plur. نادین na-din; futur از بدیم ez bi-dim, تو بدی tou bi-di, او بده eou bi-dé; plur. هون, ام, وان بدین em, houn, van bi-din; négat. نادی nà-di, ne donneras-tu pas? نه دم né dim, je ne donnerai pas; impér. prohibit. 2. مه ده me-dé, plur. مه دین me-din; conjonct. sing. 3. gouh ne-detin, il ne sera pas attentif; khoudi ne-dete,

que Dieu ne donne pas; plur. 1. em bideni, nous donnerons; 3. di-dené, on donne; gouh na-detin, ils n'écoutent pas; parf. part. داید, وی دا, تە, من min, té, vi da ou daié; plur. داید, اوان دا, وە, مە mé, vé, evan da ou daié; nég. نە دا né da, il n'a pas donné; نە داید né daié, il n'avait pas donné; imparf. دام dam, دای dài, دا da, plur. داین dàin; parf. دامە da-mé, دای dà-i, داید da-ié, plur. داین dà-in; passé indéfini ددام di-dam, ددی di-di, ددا di-da, plur. ددین di-din; part. prés. دای dàï; part. passé داید, دا da ou daié; infin. داین, دانە, دان dan, dané, dàin; دینی وی هبو دا dein-i vi hebou, da, il avait une dette, il la paya; ای مای او ژی دا ei màï eou ji da, il a donné aussi le restant; دیدی مە بە didi-me té, je te donne; ازی بوان دیدی مە کرین ezi be-van didi-mé kirin, j'aurai à faire à eux; دا کو da kou, il donna pour que...; امان بارە نبە وی aman paré ne-bé vi bi-deï, de grâce ne lui donne pas de l'argent; لی یك و دو داین li iek ou dou dáin, donner l'un contre l'autre, en venir aux mains; دانە بای dané bàï, vanner; ای ددە بای ei di-dé bài, vanneur; دانە باوری dané baveri, affirmer, persuader; من دا خنقاندین min da khaniqandin, je l'ai fait noyer; دانە بردان dané berdan, répudier; دانە جوین dané tchouin, faire partir; دانە حصاری dané hisari, mettre le siége; دانە خورین dané kharin, nourrir un enfant; دانە در dané der, perdre au jeu, dissiper son argent; دانە رازاندینە نخوشی dané razandiné nekhochi, aliter un malade; دانە زانین dané zanin, faire connaître; دانە ستاندین dané sitandin, faire le commerce, débit; دانە ستاندینا فی دری کویە dané sitandin-a wi deri kouié, comment va ici le commerce? دانە خورین dané kharin, condescendre (littér. se donner à manger); دانە سکینین dané sekinin, faire rester, suspendre une affaire; دانە شرمی dané chermi, confondre, faire rougir; دانە سوندی dané sondi, déférer un serment à quelqu'un; بە ددمە سوندی راست بە بیژە té didi-mé sondi rast bi-bije, je t'adjure de dire la vérité; دانە فهم کرین dané fehm kirin, faire comprendre; دانە فە خورین dané we-kharin, abreuver; دانە کرین dané kirin, donner de la besogne; دانە میل کرین dané meil kirin, inciter; دانە یاری کرین dané iari kirin, adjoindre; دانە ورگرین dané verghirtin, habiller; chez Garzoni: prés. dém, négat. bara na-dém, je dérobe; 2. déi, 3. dét; dem ber, j'offre, je présente; dem zior, je mets dedans; dem naf zangir, je mets aux fers; dem a ce-ker, je fais faire; dem ber ciáv ou dem naf ciáf, je blâme; chez Lerch: prés. dim, 2. di, de-dí, 3. de, di-dé, négat. نادات L. I, 101, 16; impér. 2. dı, bi-dé; parf. part. 1. me dísa dā, j'épargne, I, 40, 12; imparf. dām, 2. dā'i, plur. dān; parf. 3. dá'í ou dai; chez Rhea: prés. 3. dīt, parf. part. dā, dāya; chez Socin: parf. part. 1. me dáye; 3. dā, il entra (c. بە); chez Chodzko: prés. 1. ددم de-déme; parf. 1. دام دا d-am dā; یڭانك ناو ددا le sanglier fait feu, s'oppose avec ardeur, Ch. 352; k. or. impér. بدیە be-dea;

zaza dána, je donne; dā, je donnai; bactr. dā, p. دادن; comp. بادان, بانزدان, داداں, بالدان, بردان, باوردان, ڤریدان, کلدان, فه دان, سردان, نافدان, مسندان, مزدان, لیدان, نشیدان, نشاندان.

داین dàin, nourrice, bonne, sage femme; comp. دا.

داین, pan de robe, L. I, 100, 7 (le texte persan donne دامن); comp. دامن, دانك, داو.

*دابن dáin, cuve, G.

*داین daáin, tache produite par une goutte d'eau, G.

دایئی dàini, livraison; de داین.

دایه ژن daié jin, accoucheuse, sage-femme; comp. دا.

*دب dib, ourse, S.; ar. دُبّ.

دبار debar, passage; دبار کرین debar kirin, passer; بهمرا داری دکمن وکو دو خوهان be-hewra debari di-kin vekou dou khouhan, elles passent ensemble comme deux soeurs; dubár L.; zaza dabárai, subsistance, moyens; ar. دبار.

دباغ debag, corroyeur; dabagh G.; ar. دبّاغ.

دبانچه debantché, pistolet; dabéngg G., dabāńčęg L.; du cöχt dāmāncā b'sär dania, il déchargea sur lui deux pistolets, S.; on dit aussi دمانچه damantché, ar. طبنجه, t. طباجه, ossète dambača (Schiefner, Осетинскіе тексты, Санктпетербургъ 1868, p. 33 № 51); avare tamánča; comp. طپانچه.

دبر, دبره debr, debré, provision de bouche, toute sorte d'approvisionnement; دبرا مالی debr-a mali, économie, approvisionnement d'une maison; وقتی دبریه veqt-i debriié, époque d'approvisionnement; دبر داین debr dàin, entretenir, donner la nourriture; debra Rh., débbera, exercice d'une profession, ménage; debber kem, j'exerce un métier, G.; ar. دَبْر.

دبراندین debrandin, subsister, vivre.

دبریدا diberida, précédemment; de بری (commencement), précédé par la prépos. ده.

دبس voy. زبش.

دبغاندن debegandin, corroyer, tanner; ar. دَبْغ (t. دبغ اتمك).

دبندا dibinda, au dessous, en bas; de بن, précédé par la prépos. ده.

دبور debour, l'endroit où le soleil ne donne pas, ombreux, côte, penchant d'une montagne; ar. دُبْر, دُبُر (côté de derrière)?

دبه, دبی dibé, dibi, il se peut, cela se peut; 3me personne du présent de بوین.

دبه debé, hernie; du pers. دبه.

دبیر debir, commis, scribe, teneur de livres; du pers. دبیر.

*دپ dep, assiette, planche; du pers. دپ; comp. دف.

دت voy. دخت.

دجال dedjal, l'antechrist; ar. المسیح الدجّال.

دجله didjlé, le Tigre; dgel (dans le langage littéraire) G.; ar. دجله.

*دحی dáĥa, da, encore, L.; da pür, plus encore, L.; t. دخی, vulg. daha.

دخان doukhan, fumée; dukél pkéri, suie, G.; dukél ce-kem, je fume, G.,

dukél det, il fume, G.; dukēl Rh.; ar. دخان.

دخت doukht, fille; тухтеръ P., dot Rh., ditt Br.; bactr. duγδar, p. دختر, دخت.

دختمام voy. دومام.

دخره, تکره dekhiré, tekeré, un tas de bois.

دخسو dekhsou, phthisie; de l'arm. *Ընդսուս.*

دخسی dikhesi, envieux; jalousie.

دخسین dikhesin, convoiter, envier, désirer, jalouser.

دخل dekhel, blé, grains; دخل سر دایه dekhel ser dàié, le blé est en épis; دخل چه بهایه dekhel tchi behaiié, combien le blé coûte-t-il? dakhul Rh.; dakl kangia, une bonne récolte, G.; dakl karaba, une mauvaise récolte; ar. دَخْل.

*دخوان dequána, gui, G.

*دخیل dakil, grâce, pardon! G.; ar. دخیل (protégé; on demande pardon en disant: امان امان دخیل دخیل امان).

دندان didan, dents; dedáñ G., L., dūdān M.; denán P., B., S.; pu dedán, pu-e dedán, gencive, G.; comp. بودی; dedán fili, ivoire, G.; bactr. dañtan, p. دندان; voy. دندان, دران.

ددو voy. دو.

در der, 1) porte; دری دوقناد der-i dou-qanad, porte à 2 battants; در و باجه der ou badjé, terrasse; در کردیدان der ghiridan, fermer la porte; دری مالی درمال der-i mali ou der-mal, espace découvert à l'entrée de la maison; comp. بری دری; der, dēr, dīr L., dar, der Rh.; بدر شیم be-der chim, je vais mendier (littér. devant les portes) Ch. 356; k. or. دره deré; 2) lieu, endroit, point; در بژیره der-bejiré, lieu qui penche, pente; لدرا ها li-der-a ha, ici (dans cet endroit-ci); ژ وی دری هره ji vi deri heré, va de ce point; لوی دری li-vi deri, dans cet endroit; ژ فلان دریمه ji fylan deri-me, je suis d'un tel endroit; der, dēr, cour, L.; 3) hors, dehors, en dehors; cette signification sort de celle de «porte»; très-souvent une préposition précède le mot der, de sorte que ce mot garde son origine nominale: بدر دان be-der dan, jeter par la porte, dissiper son argent; او بدر دده eou be-der di-dé, il dissipe; وی بدر دا vi be-der da, il a dissipé: من بدر دایه mın be-der daié, je suis sorti; بدر کردن be-der kirin, mettre quelqu'un à la porte; bi-kšínim der, je tire dehors, L.; دینه دری, il sort L. 1, 98, 7 (dans le texte orig. بر آبد), der-é, il part, L.; dár-ē mal-ē mā u píšt-ē mal-ē mā, devant notre maison et derrière notre maison, S.; der, de, par, L., be-dér, dehors, L.; bactr. dvara, p. در; comp. درفه, دری, لدر.

در der, côte; درا بزی der-a pezi, une côte de mouton; arm. *դար* (côte d'une montagne).

*در дерь, dans, P.; لولا جو بووه دراو lōou lā tchou boué der-āou (l'arme) avait pénétré de ce côté à l'autre, l'avait percé de part en part, Ch. 352; du pers. در (pour اندر).

در dourr, bijou, joyau; ar. دُرّ.

در der, chicaneur; ar. درء.

درا voy. درون (moisson).

* دراب darába dem, je divise une chambre avec des planches, G.; ar. درب, géorg. დარბაზი (planche qui sert à fermer les boutiques).

* دراج lor. durraj, gélinotte des bois, R.; ar. درّاج (perdix francolinus), géorg. დურაჯი.

درازینك derazink, seuil d'une porte, boiserie de la porte; comp. ترازینك; p. دارابزین, دارافزبن, t. درابزین, طرابزان (balustrade, grille mobile), du grec τραπέζιον.

دراف diraw, monnaie, argent; درافی رایج diraf-i ràidj, monnaie courante; گلو دراف لوی سمتی جافانه ghelo, diraw li-vi semti tchawan-é, he! comment est la monnaie dans ce pays là? دِرافی قلب diraf-i qalb, monnaie fausse; درافی لی عجم ساگه dirawi li adjem sagh-é, la monnaie est légale en Perse; دراف بیشقه دابن diraw pychwé dàin, avancer de l'argent; درافی زبوی سفری لازم حاضر کرین dirafi ji-bouï seferi lazim hazir kirin, préparer l'argent nécessaire pour le voyage; dráf, dirhem, monnaie, G., drav Rh.; دراویت draouytt, ton argent, Ch. 344; cium ser dráf, j'exige une amende, G; du pers. درم (ar. درهم, arm. դրամ); comp. درهم.

دران diran, dent, dents; دران درانین diran der-anin, arracher une dent; دران درکتین diran der-ketin, avoir la dentition; اوه جاهنی زیده دران هبو من درانی ewé djahni zidé diran hebou, min der-ani, ce poulain avait une dent de trop, je l'ai arrachée; دران فیل diran-i fil, ivoire (voy. ددان); دران ایش diran eich, mal de dents; درانی رزی diran-i rizi, dent cariée; درانی من دیشه diran-i min diché, j'ai mal aux dents; دران حرکاندین diran tchirikandin, grincer les dents; dĕrān (dans le style poétique), S.; comp. ددان.

دراندین dirandin, dévorer, déchirer, en parlant des bêtes féroces; prés. de-derínum, négat. na-derínum G.; parf. part. driánd G.; derānd L.; verbe causat. de دریان; p. درانیدن.

درانین der-anin, extraire, tirer une chose d'une autre, faire sortir, produire; prés. از ددرینم ez di-derinim, تو دددرینی tou di-derini, او ددرینه eoŭ di-deriné, plur. وان ددرینن, هون, ام em, houn, van di-derinin; impér. 2. بدرینه be-deriné, plur. بدرینن be-derinin; parf. part. من, ته, وی درانی min, té, vi derani, اوان, وه, مه mé, vé, evan derani; بلانی دوارید وه bilani davar-i-d vé be-deriné, qu'il retrouve vos bestiaux (vos boeufs); ژ جه درانین ji djih deranin, chasser quelqu'un de son poste; ژ دست درانین ji dest deranin, déposséder; ژ ری درانین ji ri deranin, séduire; ژ نو درانین ji nou deranin, reproduire; جل درانین djil deranin, se dévêtir; اهان من درانی ahan min derani, voici, j'en ai extrait.

دراو voy. درب.

دراو voy. درو.

* دراین, dire; prés. 2. دره deréi Ch. 321; 3. دریت L. I, 98, 7 (l'origin. pers. بدرائید); plur. 1. دراون L. I, 100, 1; 3. درئن deréine Ch. 351; impér. در Ch. 337; du pers. درائیدن.

درب dirb, sentier, passage étroit; plur. دربان dirban, k. or. دراو dirāv; ar. درب (plur. دراب).

درباز derbaz, action de passer; درباز بوین derbaz bouin, passer, traverser; prés. از درباز دبیم ez derbaz di-bim, parf. part. من درباز بو min derbaz bou, j'ai traversé; به سبای درباز بوین be sobàï derbaz bouin, traverser une rivière à la nage; درباز کرین derbaz kirin, passer; parer, détourner un coup, éluder; هرکس گورا حالی خوه درباز دکه herkes goura hal-i khé derbaz di-ké, chacun doit vivre selon sa condition; comp. باز (passage).

دربان der-ban, portier; du pers. دربان; comp. دروان.

دربهار derbehar, accommodant; de بهارتین?

دربی derpi, caleçon, culotte courte; دربی دریژ derpi dirij, pantalon; derpé G., derpē Rh.; propr. ce qui est aux pieds, de در et de پی (pied).

درتنك der-tenk, lieu étroit, golfe, canal, défilé.

درج dourdj, caissette, boîte; ar. درج.

درجه, ترجه deredjé, teredjé, échelle, escalier; classe, grade, degré; تیته درجا مرگی tité deredj-a merghi, il est à l'article de la mort; daráğ G., daraj, teraja Rh.; därăñj S.; ar. درجه plur. درج.

*درخت терехть, arbre, P.; мутетерахь (lisez муте-терахь) chicot, P.; du pers. درخت.

درخستین der-khystin, extraire, ôter, séparer; prés. از ددرخیم ez di-derkhym, تو ددرخی tou di-derkhi, او ددرخه eoú di-derkhé, plur. ام, هون, وان ددرخینه, ددرخین, em, houn, van di-derkhyné, di-derkhyn; futur از درخیم ez derkhym etc.; impér. 2. تو بدرخه tou be-derkhé, plur. هون بدرخین houn be-derkhyn; parf. part. من, ته, وی, مه, وه, اوان درخست min, té, vi, mé, vé, evan derkhyst; ز ری درخستین ji ri derkhystin, détourner quelqu'un de son chemin; ز برهف درخستین ji ber-hew derkhystin, désunir, brouiller les personnes; deré-be-kem, je chasse; négat. dere-nákem, 2. deré-be-kei; parf. part. dérekest, dére-kast G.; dérekest, proscription, G.; comp. خستین.

درخن, درخم der-khoun, der-khoum, 1) bouchon, couvercle; 2) ce qui est caché.

درد derd, peste! (terme d'imprécation); درد کشان derd kichan, souffrir; dęrd, douleur, chagrin, maladie, L., Rh.; derd be-dem, je tourmente, G.; zaza dęrd; du pers. درد.

درد کش derd-kich, endurant, patient; du pers. درد کش.

درز derz, deriz, fêlure, égratignure, fente; darzí, fente de rocher, G.; p. درز (درز کردن).

درزاندین derizandin, fêler, égratigner; verbe causat. de درزین.

درزی, درزك derzi, derzik, aiguille; درزی کرین derzi kirin, coudre une plaie; dersí, derzí G.; dersí ra-kem, j'enfile, G.; dersí le-dem, je pique, G.; därzi, därsík S.; därsi-ē sär, épingle, S.; comp. le mot suivant.

درزی derzi, tailleur; terzí L. (prononciation turque), darzī Rh.; p. درزی;

ce mot est proprement identique à درزی (aiguille).

درزين derizin, se fêler; verbe dénomin. de درز.

درس ders, leçon; ای درس دده ei ders di-dé, celui qui donne des leçons; درس دبیژه ders di-bijé, il donne des leçons; ar. درس.

درست douroust, juste; درست کربن douroust kirin, mettre en ordre; جواب درست djevab douroust, réponse catégorique; درستّه douroust-é, c'est en règle, c'est parfait; drust Rh.; drest t-kem, je répare, G.; ce-kem dresta, je redresse, je relève, G ; drest nína, flexible, inquiet, injuste; scioghol drest nína, dérangement, G.; درس نکرد, il n'arrangea pas, L. I, 102, 3; p. درست; comp. نادرست.

*درستی drustī, vérité, Rh.; p. درستی.

درش dirich, alène; drésk G.; p. درفش.

*درش drush, mou, tendre, Rh.

*درشه k. or. derše, fil; lit. dìržas (courroie), russe держать (tenir, traîner), bactr. draž.

درفت derfet, occasion, moyen; درفت چاف راکرین derfet tchaw rakirin, être aux aguets, épier; ژ درفتی فایده دیتن ji derfeti fàidé ditin, usurper, se servir de l'occasion.

درفه derewé, la tête d'une caravane, d'une armée; درفه بوین derewé bouin, être en tête d'une caravane; voy. درو.

درفه derwé, hors, dehors; بدرفه bederwé, en dehors; بدرفه کتی be-derwé keti, issue, sortie qui conduit dehors; بدرفه چون be-derwé tchoun, aller dehors; ای بدرفه دکفه ei be-derwé dikewé, saillant, ressortant; ژ درفه هاتن ji-derwé hatin, sortir; دجهدا فیکی نینه ژدرفه تیتن di-djihda fiki niné ji-derwé titin, sur les lieux il n'y a pas des fruits, ils viennent du dehors; inum derva, je retire, extrais, G.; tet derva (la plante) pousse, G.; l'derwa, de dedans, Rh.; ž dérve, dehors, L.; دروو deroua, dehors, Ch. 348; ablatif de در; comp. بدر.

*درك dérik, petit arbre, L.; diminut. de دار.

*درك darek, lieu, S.; diminut. de در.

درك derk, connaissance; به درك bederk, intelligent; t. درك.

درکتین, درکفتین derketin, derkewtin, sortir, démettre; هیڤا نو درکت hiw-a nou derket, la nouvelle lune parut; بدر درکت bedr derket, la pleine lune parut; ژ جه درکفتین ji-djih derkewtin, perdre sa place, quitter son poste; هڤی ڤالا درکتین hiwi wala derketin, désappointer, perdre l'espoir; هستك ژ جه درکتین hestik ji-djih derketin, se disloquer (d'un os); ژ هیکی بدرکتین ji heiki bederketin, éclore (en parl. des animaux qui naissent d'un oeuf); prés. از درکڤیم ez derkewim, négat. از در ناکڤیم ez der na kewim; derkavum, négat. der nakavum G ; parf. part. der keft; speiat derkavum, je sors, je me tire de l'affaire en sauvant ma réputation, G.; rvz der-kavit, le soleil se lève, G.; infinit. der-keftina, sortie, G.; comp. کتین.

درك voy. درکه.

*درك zaza derg, long; derg kén'a, je prolonge; bactr. dareγa, anc. pers. darga, p. دیر.

درگست derghist, fiançailles, promesse réciproque du mariage futur.

درگوان derghevan, portier; dergha-ván G.; de درگه, comp. دربان.

درگوش dergouch, enfant trouvé, nouveau né.

درگه dergheh, 1) porte; dergha G., darga Rh.; 2) la grande porte, درگ le palais du roi (orig. pers. درگاه) L. I,.98, 9; p. درگاه, درگه.

درم direm, calibre d'une arme à feu, mesure à balles.

درمان derman, médecine, diète, poudre à canon; از درمان کیم ez derman kim, je fais diète; dermán, médecine, drogue, épices, G.; dāremāṅ L., dārmen B.; dermán kem, je guéris, j'épice, G.; darmāṅ-ē gärm, poivre, S.; dermán-e teféngh, poudre à canon, G.; dermán-e spí, salpêtre, G. (comp. ar. بارود ابیض); dermán-e ziehr, antidote, G.; dermán zik ció, purgatif, G.; dermán zik ció dem, je purge, G.; zaza dermāṅ; du pers. درمان; comp. بی درمان.

درنایت voy. درهاتن.

دررنده dourendé, féroce, bête féroce, un animal carnassier; du pers. دَرِنده (partic. prés. de دریدن (déchirer, dévorer).

درنك direnk, retard; درنك خبر داین direnk khaber dàin, hésiter à répondre; درنگی بوین direnghi bouin, être en retard; درنك ماین direnk màin, tarder; درنگی هاتی direnghi hati, tardif, venant tard; بی درنگی bi direnghi, sans retard; drengha dem, je tarde, G.; dreng, tard, Rh.; du pers. درنگ.

* درنگا drengā, bientôt, B.; ce mot semble être copié d'après le pers. دراجا.

درونگه voy. درنگه.

* دَرْنَی plein, L. I, 102, 15; afgh. درونده?

دروین, درو direoŭ, direvin, fausseté, mensonge; درو نینه direoŭ niné, sans mentir; درو گوتین direoŭ goutin, dire un mensonge; دروین درخستین direvin derkhystin, démentir; دروین درانین direvin deranin, démontrer le mensonge, drau G., Rh.; deraú, deraúk, derāv L. k. or. darāv; drau t-kem, je mens, G.; drau bezium id., G.; drau meta t-kem, je flatte, G.; dravin, menteur, trompeur, G., deravín L., drauīn Rh.; bactr. draoγa, anc. pers. drauga, p. دروغ.

درو voy. درون.

* دَرو en haut; دیته درو (l'âme) monte en haut (origin. pers. بر می آید) L. I, 98, 5; voy. درفه.

* دروار druára, couture; druár vekem, je découds, G.; de la racine bactr. dareβ, sanscr. दृभ्.

دروازه dervazé, porte cochère; k. or. davrazyah; du pers. دروازه.

* دروان derván, couvercle d'un pot; derván elgherum, j'ôte le couvercle, G.; propr. portier, comp. دربان.

* دروغ durūγ, mensonge, B.; du pers. دروغ.

دروف dourouw, marque, cautère, impression qui reste sur le corps, portrait (d'un fils qui ressemble à son père); p. دروش, arm. դրոշմ.

دروك voy. درو.

دروتین, دروتین diroun, diroutin, faucher, moissonner; prés. از ددوریم ez di-dourim, تو ددوری tou di-douri, او ددوره eoŭ di-douré, plur. هون, ام وان ددورین em, houn, van di-dourin, impér. 2. درو به be-dirou, plur. درون به be-diroun; parf. part. وی درو, ته, من min, té, vi dirou, plur. وان درو, وه, مه mé, vé, van dirou; partic. passé دِرو, دروبه dirou, dirouié; prés. sing. 3. drut G., parf. part. drú G.; p. دُرودن (prés. دِرَوَم).

درون diroun, douroun, coudre; les formes de ce verbe sont identiques à celles du précédant; prés. b,drum G., de-drŭm L., fut. ézi be-drŭm L.; 2. 3. b,drit G., fut. 2. te (lisez tu) be-drú'i L.; impér. 2. be-drŭ L.; parf. part. drú G., drū L.; bactr. dareβ (comp. dereβda, tendon).

درون diroun, moisson; وقتی درونی veqt-i dirouni, temps de la moisson; derá (lisez derú? L. I, 24, 8); drun Rh.; drú tkem, je fais la moisson, G.; zamán-e drú, temps de la moisson, G.; p. درو.

درون پوش deroun-pouch, sournois; littér. celui qui couvre, voile son intérieur; du pers. درون پوش.

درونکر diroun-ker, faucheur, moissonneur; p. دروگر.

درونگه dourounghé, champ; duranga, derwang, prairie, Rh.; de درون et de گه, گاه.

* دروی drūī, couturier, S.

دروریش voy. دوریش.

دروین direvin, mentir; prés. از دروینیم ez direvin-im, تو دروینی tou direvin-i, او دروینه eoŭ direvin-é; plur. ام, هون, وان دروینین em, houn, van direvin-in; propr. je suis menteur etc.; comp. دروین s. v. درو.

دره voy. در et درخستن.

دره voy. هرین.

* دره dré, millet, G.; ar. ذُرَة, vulg. dora.

* دره bilb. dereh, vallée; du pers دره.

درهاتن der-hatin, venir, entrer; prés. 3. négat. درنای der-nài; درنایت L. II, 174^b.

دره فبون dere-weboun, jaillir, éclater, montrer son ressentiment; de دره = در et de فبون, فه بون.

درهم dirhem, drachme; drahm G.; ar. درهم, du grec δραχμή; comp. درم.

درهنا voy. درانین.

دری diri, piquant, épine, ronce; derríyăk, un arbuste épineux, S.

دری deri, porte; کسی دری خستین kesi deri khystin, mettre quelqu'un à la porte; دری مزین deri mezin, porte grande; دری بچوك deri bitchouk, petite porte; دری دو قناد deri dou-qanad, porte à deux battans; دری فکرین deri we-kirin, piquer une tumeur, ouvrir une plaie; comp. در.

دری voy. کو.

* دریا терїа, mer, P., dḗrya L., deria M.; du pers. دریا.

دریان deriian, trouer, crever, se fendre, se déchirer; دریای deriiaï, déchiré, fendu; dirīān, Rh.; نادریت, il ne déchire pas, L. I, 98, 11; دری deri, il a déchiré, Ch. 318; zaza dịrnā; bactr. dar, p. دریدن; comp. دراندین.

دریای deriaï, accroc, déchirure.

* دریت дерить, hauteur, P. (chez Lerch II, 17); lisez дершшь, et comp. دریژ.

دریدا dirida, convenable, à propos; littér. en chemin, acheminé; de ری.

دریژ dirij, long; به دریژ be dirij, longuement; دریژ کرین dirij kirin, allonger, prolonger; دریژ بوی dirij bouï, allongé, étendu; زی دریژ ji dirij, longévité; дершшь, haut, P. (comp. дерить); derḗž dị-ké, je laisse pendre, je prolonge, L.; drēzh Rh.; sciógħol drezia ce-kem, je tire en longueur, G.; p. دراز; comp. گوهدریژ, دست دریژ.

دریژای dirijàï, longueur; drezáia, en long, G., турась P., drēzhī Rh., دریژی L. I, 101, 7; p. درازا, درازی.

* دریژبون drēšcbūn, longueur, S.

دریغ derig, refus; دریغ نابی derig na-bi, il ne sera refusé, je ne manque pas; p. دریغ, t. دریغ اولمق.

* دریتان der-inān, extraire, Rh.; درهنا, il traîne, L. I, 99, 18; de اینان.

دز diz, voleur, fripon; plur. دزان dizan; ds, des, larron, G.; dịz, voleur; furtif, L.; k. or. dez, zaza dịzd; bactr. duždå, p. دزد; comp. کادز.

دز diz, genou; دز چڤاندین diz tchewandin, plier les genoux; t. دز.

دزدار diz-dar, préfet du château; دزداری قلعی dizdar-i qeli, le commandant de la place; du pers. دزدار.

دزدی voy. دزی.

دزروك dizrouk, sangsue; de l'armén. ծղրուկ.

دزگاه dezghiah, atelier; forme vulg. pour p. دستگاه.

دزگرتی dez-ghirti, fiancée; comp. دست گرتی.

دزگن dizghin, bride, rêne; دزگن لیزاندین dizghin leïzandin, hocher la bride; دزگنا هسی لبناندین dizghin-a hespi lepetandin, remuer la bride d'un cheval; دزگن بردان dizghin ber-dan, lâcher la bride; dịzgín L.; t. دزگن, ar. دزگین (courroie de la bride, Berggren 680).

دزو voy. زو.

دزوار voy. دژوار.

دزی, دزیتی dizi, diziti, vol, volerie; به دزی be dizi, en cachette; desí kem, je vole, G., desíe, furtivement, G.; dizī Rh., dizīta, en secret, Rh.; k. or. dezī, zaza dịzdei, vol; dịzdeíe, en secret; p. دزدی.

دزی dezi, exténué.

دزی dezi, fil de coton, ficelle; dẹzí L.; t. دیزی.

دزیتا voy. دزی.

دزین dizin, voler, dérober; خرجکی مه کلومل هاتیه دزین khourdjek-i mé keloumel hatiié dizin, ma valise avec les hardes vient d'être volée; ای هاتیه دزین

ei hatiié dizin, l'objet volé; دزیه diziié, volé, soustrait; desúm, je vole; 2. 3. desít G.; bi̯-díze L.; parf. part. plur. 1. ma dezí S.; p. دزدیدن.

دژمن, دشمن dijmin, douchmin, ennemi; از خدان دژمن نینم ez khoudan dijmin ninim, personnellement je n'ai pas de l'inimitié; dusman be-kim, le kem, le bum, ce-be-kem dusmán, je tracasse, G.; düšmén, dižmín L., dishmin Rh.; zaza dịšmén; bactr. dusmainyu, p. دشمن.

دژمنی, دزمنی dijminài, dijmini, hostilité; dusmaníe G.; p. دشمنی.

دژوار, دشوار dijvar, dichvar, difficile, dur, sévère; duzuár G.; dizhwár Rh.; p. دشوار, دشخوار.

دژون dijoun, 1) injure, offense; dusciúm dem, j'injurie, G.; duzhun kirin, invectiver, Rh.; 2) malpropre, sale; p. دژنام, دشنام.

دس voy. ده.

دست voy. دشت.

دست dest, main; pièce, garniture, assortiment; دست ازو dest-ajou, un cheval paresseux; دست افبتن dest awitin, saisir; من دست افته اتکا نه min dest awité eteg-a té, j'ai jeté ma main sur le pan de ta robe, c.-à-d. tout mon espoir est en toi; دست اموز dest-amouz, animal apprivoisé (du pers.); دست بزار dest-bejar, faire sa main, faire un gain illicite (p. دست گزار, comp. بزارتین); دست بوری dest-bouri, sans façon, sans cérémonie, littér. faisant passer la main; بن دست بوین byn dest bouin, dépendre de quelqu'un; دست بی, به دست وبی dest pei, be dest ou pei, vigoureux (p. دست و پا); دست بی کرین dest pei kirin, mettre la main à l'oeuvre, commencer; دست پی نه کفتی dest pei ne kewti, intact, on n'y a pas mis la main; دست ننك dest tenk, chiche, avare (p. دست تنك pauvre) ژ دست جوین ji dest tchouin, échapper des mains, se sauver; دست داین dest dàin, tâter, convenir, prêter la main, procurer le rendez-vous; دست دده dest di-dé, assez, cela suffit; دست دانین dest danin, séquester; دست درژ dest-dirij, longue-main, voleur domestique; دو دست جلی dou dest djili, deux (pièces d') habits; دو دست جك dou dest tchek, deux armes; دست رابون dest ra-boun, applaudir, lever la main; دست راموسان dest ramousan, cérémonie de fiançailles, l'action de baiser la main du père aussitôt qu'il consent à donner sa fille en mariage; دست سست dest-sist, maladroit; دست فالا dest wala, un homme ruiné; دست فکری dest we-kiri, libéral, prodigue; دست جوخ dest tchoukh, une pièce de drap; دست کاغذ dest kaghiz, une main de papier; دست کورت dest-kourt, avare; دست کر dest-ghir, manivelle; دست کرتی dest-ghirti, une fiancée; دست کرتین dest ghirtin, fiancer, contribuer, aider; دست نکار dest-nikar, cérémonie de fiançailles; دست کشان dest kichan, renoncer, abdiquer; دست کوژ dest-koj, un boucher (comp. دسکوژ); دست کوژی dest-kouji, viande qui n'est pas légale; دست کیس dest-kis, recéleur; دست لبا

کرین dest li-ba kirin, faire signe; دست لزی dest-lezi, dextérité; دست لیدان dest le-dan, battre les mains, applaudir; دست مال dest-mal, mouchoir, essuie-main (du pers.); دست مالا استو dest-mal-a oustou, fichu, cravate; دست مالا سری dest-mal-a seri, serre-tête; دست نمیژ dest nimij, ablution; دست نویس dest-nivis, manuscrit; دست نویسار dest-nivisar, écriture; دست وشاندین dest vechandin, faire signe de la main; دست و پی لدان dest ou pei le-dan, se démener, frapper de mains et de pieds; plur. جند دستان tchend destan, combien de coups (dans un jeu); سه دستان sé destan, trois parties (de jeu); chez Garzoni: dest, main, patte de devant, manivelle, pouvoir; dest levínum, je gesticule; dest kem, je tâte; dest be-kem ou pe-kem, je commence; dest-e qo ver-ínum, je tends ma main à quelqu'un; dest dem, je soutiens; dest qodé me teslim kem, je me soumets à la volonté de Dieu; dest dellál fruhhsium, je vends à l'encan; dest flan, à l'aide de quelqu'un; az dest flan, je suis soumis à quelqu'un; dest nevésia el-gherum, je me purifie avant la prière (p. دست نماز); be dest nevésia, pollution, littér. impur et à cause de cela empêché à faire la prière; dest nevésia aia ou cium dest nevésia, je vais me purifier, c.-à-d. aux lieux d'aisance; be dest, sans le vouloir, par inadvertance; ber dest, manifeste; chez Chodzko: دست هالدگریم dest hal-deguyrim, je renonce, p. 349; dest-ytt ne-ieché, que ta main ne souffre pas, c.-à-d. ta main soit bénie, p. 353; дастъ, шесть (lisez тесть) P., dast Kl., دس L. I, 99, 5; des; dust-a pelmas, tact, R.; bilb. dest, lor. des R., zaza dest; bactr. zaśta, anc. pers. dasta, p. دست, comp. ci-dessous les mots composés commençant par دستی; تنك دست, سی دست.

دستار destar, moulin à bras, manivelle; دستاریا قهوه ی destarıia qaveï, moulin à café; dest-dár G.; p. دست آس, comp. آرش.

دستان destan, conte; du pers. دستان; comp. داستان.

دستبازی dest-bazi, comédie; du pers. دستبازی.

دست پی dest-pei, bras et jambes.

* دسترك dastruk, mouchoir, Rh., desrók G.; de l'arm. *դաստառակ*, comp. p. دستارچه.

دستك destek, rangée, étage; entremetteur des intrigues de galanterie; دستك شف destek chiw, cotret, faisceau de bois; destek, faisceau, manivelle, poignée, G.; destek kulílk, bouquet, G.; p. دسته.

دستك destik, 1) gant; دستك دری خستین destik deri khystin, déganter, 2) foyer, repaire; dimin. de دست.

دستمال voy. s. v. دست.

دستور destour, 1) permission, autorisation; دستور داین destour dàin, donner la permission; دستور العمل destour il-amel, tarif (de l'arabe); دفترا دستور العمل درست کرین defter-a destour il-amel douroust kirin, régler les registres des impôts; dastúr koásium, je demande la permission, G.; be dastúr, sans permission, G.; 2) seringue, lavement,

clystère; به دستوری رشاندین be destouri rechandin, seringuer; p. دستور (permission; la signif. de seringue ne se trouve que dans le persan vulgaire).

دسته desté, pièce, paquet, coupon, rangée, couche; c'est la forme pers. de دستك.

دسته voy. دشت.

دسته خوان deste-khan, table à manger; دسته خوان راخستین deste-khan ra-khystin, mettre la table; لی دسته خوانی رونشتین li deste-khani rounichtin, se mettre à table; دسته خوان هلانین deste-khan hil-anin, lever la table; p. دست خوان (nappe; un flan de pain sert souvent de table et de nappe à la fois).

دسته دار deste-dar, bâton; de دار (bois).

دسته دارك deste-darik, baguette; dimin. du précédant.

دسته دسته desté-desté, par groupes, par rangs, par pièces; du pers. دسته دسته.

دسته شور deste-chour, armes blanches; دسته شور چون destechour tchoun, se battre à l'arme blanche; littér. la main (sur) l'épée.

دسته کرتی deste-ghirti, fiancé, fiancée; comp. دستگرتی s. v. دست.

دستی شور dest-i chour, la poignée d'un sabre.

دستی بالطی dest-i balti, le manche d'une cognée.

دستی پی dest-i pei, gens de la maison, domestiques.

دستی چپی dest-i tchepi, la main gauche; dest cep G.; dest-ē chap Rh.

دستی درانین desti der-anin, démancher; desti est l'accusatif de dest (anse, manivelle).

دستی راستی dest-i rasti, la main droite; dest rast G., dest-ē rāst Rh.

دستی زور dest-i zor, violence, voie de faits.

دستی کیری dest-i kiri, le manche d'un couteau.

دستی هاونی dest-i haveni, pilon; dest avén G.

دسترك voy. دستك.

دسکوز deskoj, viande fournie par un boucher non-musulman; comp. دست کوژ s. v. دست.

دسماج voy. دسمی.

دسمال desmal-i seri, serre-tête des femmes musulmanes; دسمالا دستان desmal-a destan, serviette; dismál S.; voy. دستمال s. v. دست.

دسمن voy. دزمن.

*دسموجی zaza desmúnji, habitant de Desmun.

دسمی, دسمیز, دستمیژ desmi, desmij, destmij, ablution; دستمیز کرتین destmij ghirtin, se laver les mains avant la prière; zaza desmáj; de دست et de نمیژ, p. دست نماز; comp. دست نمیز s. v. دست.

دسین voy. دهی.

دشت decht, plaine; dest, desta, plaine, désert, G.; zaza deíšte; p. دشت, ar. دست.

دشتی dechti, du désert; p. دشتی.

*دشرمش dušürmíš, دشومش dušümíš, fou, insensé, L.; partic. de t. دوشرمك et دوشمك (tomber, faire tomber).

دشك douchek, magistrat, autorité.

دشكى dichki, brisable, fragile; t. دوشك.

دشمش voy. دشرمش.

دشمن voy. دژمن.

دشوار dichvar, difficile; voy. دژوار.

دشوم voy. دژون.

*دع dă, laisse; áme dăi že măr bekyn, quittons, laissons le serpent, S.; dăi že galgále kería, il ne parla plus, S.; ar. دع, دأ (impér. de ودع).

دعا doua, prière, invocation de Dieu; بد دعا bed-doua, imprécation; دعا دكه doua di-ké, il fait sa prière; plur. دعان douan; ar. دعا.

دعوا dava, procès, dispute, bataille; دعوا روبونى dava roubouni, action de garantie; دعوا كرين dava kirin, plaider; دعوى دشك davi douchek, émule, concurrent à un poste; دعوا هر دوان ناحقه dava her douan na haq-é, ils ont tort tous les deux; adăvát kem, je dispute, je contredis, je querelle, G.; dău ker, il plaida, S.; k. or. davé; ar. دعوى.

دعوت voy. داوت.

دعى voy. le mot suivant.

*دعين dăin, parler dans une assemblée; ăγa dă-dia, l'Aga parla; dăi nakéria, il ne parla pas, S.; de l'ar. داعى (parleur).

دغلى degheli, ruse; de l'ar. دغل.

دفتر defter, registre; دفتر كرين defter kirin, enregistrer; ازى دفتر كيم ezi defter kim, je porterai sur le registre; ازى دفتر ناكيم ezi defter nakim, je ne porterai pas sur le registre; naf deftar nevísium, j'inscris, G.; deftār Rh.; du pers. دفتر (grec διφθέρα).

*دفتردار deftardár, teneur des livres, agent comptable, G.; du pers. دفتردار.

*دفته duftă, couverture (ar. varăk) S.; ar. دَفّه?

دفع بوين defa bouin, éviter, repousser; دفع كرين defa kirin, répudier; دفع تيه defa tiié kirin, désaltérer; t. دفع ايمك.

دفك defik, tambourin; dimin. de دف.

دفله voy. نبل.

دفن كرين defen kirin, enterrer, t. دفن اتمك, p. دفن كردن.

دفنك difink, naseau, les naseaux d'un cheval; defn, nez, G.; defin S., difin Rh., défn kef kem, je m'ébroue, je ronfle, G., comp. p. دميدن, bactr. dam.

دفينه definé, trésor; دفينه درانين definé der-anin, déterrer un trésor; ar دفينه.

دق dew, tambourin; def L.; p. دف ar. دفّ; comp. دل, دپ.

دق dew, bouche; le bord d'une rivière; ژ دق پاشفه آنين ji dew pachwé anin, dégorger; دق پيس dew pis, mauvaise langue; ژدق ji-dew, de vive voix, verbalement; دق ژهڤ dew ji-hew, parler trop, bavardage; دق خوار dew khar, grimacier, bouche tordue; دق دريای dew deriaï, indiscret; دق شل dew chil, un homme qui bave; دڤا رو چوين dew-a rou tchouin, ramper, s'humilier; دڤا رو خستين dew-a rou khystin, s'abaisser devant quelqu'un; دق شور dew chour, le tranchant d'un sabre; دق شكستين dew chikestin, ébrécher; دق ڤكرى dew

wekiri, bavard, bouche ouverte; دڤ ڤريدان dew ghiri-dan, fermer la bouche; دڤ ڤم كرين dew ghem kirin, bâillonner, mettre un bâillon; دڤ كير dew kir, le tranchant d'un couteau; daww Kl., дафъ P., dęv L., dav, dev Rh.; dev' dénk dem, je siffle, G.; dâv-e χánǰärē, la pointe d'un poignard, S.; dâv-ē žu vá bâr-da, il affranchit leur bouche, c.-à-d. il les fit cesser, S.; dâv-ē ž vā bär dán, ils les renvoyèrent, S.; bactr. zafan, p. دهن, دهان, دهون; comp. بردفك.

دفرو dew-rou, la face du visage; دفرو كت dewrou ket, il tomba à la face.

دفگور dew-gour, un homme décrépit; littér. ayant une gueule de loup.

دفه dewé, fiente servant de combustible; دفه دشتی dewe dechti, fiente de vache qu'on ramasse dans les champs; deva Rh.; ar. دفا (chauffage).

دفی dewi, touffe d'arbrisseau, ronce, un jeune arbre.

دفی di-wi, jusqu'ici, jusqu'à présent, dès à présent; de دە et de وی (cas obl. de اڤ).

دفی نفی diwi newi, malgré bongré; de فاين.

دق deq, tatouage; دق كرين deq kirin, tatouer; ar. دقّ.

دقاندی deqandi, mouche au visage, ce qui est tatoué.

دقاندين deqandin, tatouer, barioler; de دق.

دقت diqet, perscrutation; به دقت نيرين be diqet nirin, considérer; t. دقت ايله نظر اتمك; comp. بی دقت.

دقيقه daqiqé, minute; daḳeḳ G.; ar. دقيقه.

* دقمه zaza dáqma, nom propre.

دك dyk, banc, en turc: seki (سكی), plateforme élevée dans les écuries; díkke, place élevée dans le jardin, ar. dikkeh S.; ar. دكّه.

دكال voy. دخان.

دكان doukan, boutique; دكانا بزاز doukan-a bezaz, lingerie; دكانا دلالی doukan-a delali, boutique de barbier; دكانا راوی doukan-a ravi, librairie; دكان دار doukan-dar, boutiquier; دكانا فصابی doukan-a kasabi, boutique de boucher; dekán, dukán G., dekấn L.; p. دكان.

دكه voy. دك.

دگرمی dighirmi, rond, rondeur; t. دكرمی.

دگل dighel, avec, ensemble; دگل خو dighel khou, avec soi; پارانی وه دگل خو نه اينين paran-i vé dighel khou ne inin, vous ne portez pas votre argent sur vous; دگل من dighel min, avec moi; دگل ته dighel té, avec toi; دگل وی dighel vi, avec lui; دگل وان همويان dighel van hemouian, néanmoins; دگل هف بوين dighel hew bouin, être réciproque; دگل يك و دو dighel iek ou dou, l'un avec l'autre; digél L.; de دە (en) et de گل.

* دگنك déghanek, gros bâton, G.; t. دكنك.

دل dil, coeur; بدل be-dil, brave, intrépide; دل امنای, دل امينی dil-emini,

dil-eminàï, dil-minài, consolation; دل ایش dil-eïch, mal au coeur; diarrhée (les significations de «coeur» et de «ventre» changent dans l'iranien); دل ایشاندین dil eichandin, avoir le coeur navré; دل تف بوین dil tew bouin, abhorrer, avoir des nausées; دل باکی, دل یاکیژی dil-paki ou dil-pakiji, candeur; دل حابی dil-habi, favori; دل خرابه dil-kherabé, pleureur, qui pleure aisément; دل خوشی dil-khochi, avoir le coeur content; دل ساری dil-sari, un coeur froid; دل شوتیه dil-chevitiié, avoir le coeur navrée; دل ضیزه dil-zizé, un coeur tendre; به دلی خو گوت کو be dil-i khou gout kou, il a dit dans son coeur, en lui-même que...; لی دلی من نای li dil-i min nàï, cela n'entre pas dans mon coeur, cela ne me plaît pas; دل گرتن dil-ghirtin, colique; ددل گرتمن di-dil ghirtin ou nikhyftin, dissimuler; دل کرین dil kirin, faire plaisir, satisfaire le coeur de quelqu'un; دل شکستین dil chikestin, désobliger; دل گرین dil ghirin, navrer le coeur, mécontenter; دلی من بکله dil-i min be-koulé, mon coeur se consume de douleur; دل گربدان dil ghiri-dan, lier son coeur, c.-à-d. s'affectionner; دل مابن dil màin, division de coeur, discorde; دل مزبن dil mezin, un coeur grand, généreux; دل به دست انبن dil be dest anin, gagner le coeur de quelqu'un; دلداری dil-dari, ce qui flatte le coeur, appât, attrait (du pers.); دل رشی dil-rechi, émotion du coeur; دل ستان dil-sitan, décevant, attrayant (du pers.); دلو سواری dilo suvari, ô mon coeur de cavalier, ô mon brave! دلو سوارو dilo souvaro, ô mon coeur, ô mon cavalier! noms de poëmes amoureux et tragiques; دل ننك بوین dil tenk bouin, se déplaire, être consterné; دل تیری dil tiri, la dureté du coeur; دل گری دده به وی زن dil ghiri didé be vi jin, il lie son coeur, il s'amourache de cette femme, دل نزم dil-nizim, humble; دل نزمی dil-nizmi, humilité; دل هازونین dil hajoutin, sentir le purgatif; chez Garzoni: del-ahhiván, bestial; del-taná, tranquille, del-ghert, pâmé; del-nerma, doux, clément; del-sáfi, sincère, chaste; sur la foi et la promesse; del-sot, del-sotia, douleur, chagrin; del-zapta, id.; del-kottá, palpitations; del-pákasc, chaste; del-vakam, douleur (littér. le coeur serré); del-vábú, consolation; del ve-kem, je console, littér. j'ouvre le coeur; del-spí, innocent; del-e qo, à son gré; del cit, il aime, il incline à quelque chose; del cit zen, efféminé; del aia, il aime (littér. il a le coeur); del aia a ghana, paillard, del flan quosc kem, je plains quelqu'un, littér. je rends le coeur bon pour tel ou tel; del flán maia nek men, tel ou tel est disgracié chez moi; del kaim kem, je relève son courage, je le ranime; del bezit, je suis inspiré; littér. le coeur parle; ez del, volontiers; chez Lerch: dil ket, il s'amourache, littér. le coeur est tombé; k. or. del (ventre; le ventre est souvent le siége des passions chez les Iraniens, voy. Chodzko, Specimens of the popular poetry of Persia p. 210, 541); le mot dil, malgré son emploi très-fréquent, semble être emprunté au persan دل, qui a passé de même dans

le turc; car la forme vraiment kurde est زرا; comp. دو دل, بی دل, بردلك, شیر دل, صافی دل, یك دل (s. v. یك).

دل dil, queue; دلا هسپی dil-a hespi, queue d'un cheval; ar. ذيل.

دل del, tambourin; p. دفله.

دلاف delaw, écluse; bourbier pour abreuver les bestiaux; p. تالاب.

دلاك delak, garçon de bain, barbier; du pers. دلّاك (de l'arabe); comp. تلاك.

دلال delal, crieur public; دلال كازی كردن delal gazi kirin, mettre en criée; dellál, censal, G.; ar. دلّال.

*دلال delál, amant, charmant, S.; ar. دلال.

دلبر dil-ber, séduisant, qui plaît, du pers. دلبر.

دلبند dilbend, drogman, interprète.

دلبند doulbend, mousseline; du pers. دلبند.

دلق delq, froc de derviche; ar. دلق.

*دلك dúlik, petite fenêtre, guichet, L.; t. دَلِك.

*دلك كردن deleg kirin, demander, Rh.; t. دلك اتمك.

*دلك dullek, belette, R.; ar. دلق (mustela erminea), du pers. دله (martre).

دلكشا dil-kicha, qui réjouit le coeur; du pers. دلكشا.

دلمه voy. هبك.

*دلنجی dilánci, vagabond, G.; t. دلنجی.

دلنك delink, guêtre, partie de pantalon qui couvre la jambe; delíng-ē madó qomāš-a, les guêtres de Mado sont de soie (ar. (à Damas) zemám, syr. edliñgát), S.; de ده (en) et de لنك (jambe); comp. درپی.

*دلو dälo, fou, S.; t. دلی.

دلو delou, seau, ustensile à puiser de l'eau; ar. دلو; comp. دول.

*دلوان delavān, fumier en brique, combustible, Rh.

*دلوباشی dälūbáša, officier, commandant de quarante soldats (ar. rās 'öšrīn) S.; t. دلی باشی (chef de corps des «braves» (un corps de cavalerie)).

دلوب diloup, goutte, jus; دلوب كرين diloub kirin, écouler goutte à goutte; dlop G., delop Kl.; dülőpäk, une goutte, S.; dlóp tet, il dégoutte, G.; aram. דלף.

دلوفان dil-ou-wan, bienveillant, compatissant.

*دلی doli, vallée, R. I, 144; dol-a dreizh, dol-i dreizh, longue vallée, nom d'un village, R. I, 167, 265; russe долъ, allemand thal.

دلیان deliian, tomber d'inanition; دلیایه deliàié, exténué; de t. دلی (fou); comp. دلو

دلیل delil, guide; دلیلی كرين delili kirin, conduire, montrer le chemin; ar. دليل.

دم voy. داين.

دم dem, moment, instant; دمكی demeki, un moment; دمكیدا di-demekida, dans un clin d'oeil; دم به دم dem be dem, d'un moment à l'autre; اڤی دمی ewi demi, à l'instant, dans ce moment; وه بخاطرا دمی demi be-khatir-a vé, souvenez vous un moment de moi, adieu; دم haleine, bouche L. I, 100, 13; پیش دم piech dem, devant la bouche, c.-à-d. près de, Ch. 342; p. دم; comp. هردم (s. v. هر), همدم.

دم voy. دايم.

دماغ, تماغ demag, tamag, palais, partie supérieure de la bouche, cerveau; ar. دِماغ, pers. دَماغ; comp. بی دماغه.

دمان voy. ضمان.

دمانچه voy. دبانچه.

*دمّت demmét, demméta, conscience, G.; ar. ذِمَّة.

دمد demed, botte, choses liées ensemble; t. دمد, دمت.

دمدك dimdik, bec; دمدك لی دان dimdik le-dan, becqueter; aderb. دندك, ud. dindyg (Schiefner 96^b).

دمدمی demdemi, capricieux; du pers. دمدمه.

دمرو demreoŭ, rougeole; comp. بروف.

دمس, دمز dimiz, dims, moût, vin cuit; گلو تو و دمس هیه ghelo, tou ve dims heié, he! y a-t-il des mûres et aussi du moût? dims, syr. díbis, ar. دبس sirop de dattes, S.; comp. دوشاب.

دمغه demga, marque, timbre; t. دمغه; comp. داغه.

*دمبلباز zaza dumilbáz, tambour; dumilbázi dai püroe, ils battirent le tambour; t. تعلیم باز, vulg. tulumbaz.

دمو dimou, doumou, qui a la barbe claire, imberbe; p. دومو, دوموی (ayant la barbe grisâtre).

دمورجی demourdji, forgeron; t. دمرجی.

دمه voy. دوف.

دمین demin, caractère, habitude, nature.

دن den, jarre, vase de terre; ar. دَنّ (tonneau à vin).

دن den, teinturerie.

دناق dinaw, inclus, ci-inclus, dedans; de ده (en) et de ناق.

دنبك dinbik, tambourin turc; dimbek R. I, 170; p. دنبك, arm. *Դմբակ*.

*دنبل dumbalá, truffe, G.; p. دنبال.

دنچی dentchi, teinturier.

دندا voy. کوردندا.

دندان voy. ددان.

دندك dendik, grain, pepin, دندکی گندوری dendik-i goundouri, semence de melon; dendék G., dändik S.; p. دانه.

دنك denk, bruit, cri, son, voix; به دنك be denk, à haute voix; دنکی پیان denk-i peian, bruit des pieds; دنکی به خناق denk-i be khenaq, rauque, voix prise; بی دنك bi denk, sans bruit; دنك گرتی denk ghirti, voix prise; بی دنك بوین bi-denk bouin, se taire; دنکی خوش denk-i khoch, belle voix; دنگی نمنی dengh-i ne-peni, bruit sourd; دنك دابن denk dàin, sonner, donner la voix, résonner; دنك کتین denk ketin, enrouer, دنککی دژوار denkek-i dijvar, une voix forte; دنکی سی denk-i seï, aboiement, le cri d'un chien; دنگی سان dengh-i san, cris des chiens; دنك مکه denk meké, chut, ne fais point du bruit; denk nákem, je souffre sans plainte, patiemment, je cache, G.; denk vá-gharit, écho, G.. denk kur kur tet, il ronfle (littér. le bruit du ronflement vient), G.; denk sbri, à haute voix, G.; denk belenda kem, je crie à haute voix, G.; denk dellál, proclamation, G.; denk avra, tonnerre, G.; dang-ē avir Rh.; denk avra tet, il tonne, G.; deṅg,

tumulte, L. I, 16, 5 (t. سس); deṅg-sér, braillard, crieur, L.; p. دنڭ.

*دنك dunk, queue grosse et grasse des moutons, G.; p. دنبه; géorg. ჯუმა; comp. دوف, دوجك.

*دنڭ deṅg, hors de, L.

* دنه dana, jaspe; p. دهنه, ar. دهنج, arm. *դահանակ* (malachite, Patkanof, Драгоцѣнные камни, С.-Петерб. 1873, p. 51, 73).

دنه dené, grain; comp. دانه.

دنی dini, autre, autre part, une fois; جارکی دنی djarek-i dini, une autre fois; یکی دنی ieki dini, une fois; اوی دنی evi dini, cet autre; din, l'autre, L.; hev u din, l'un l'autre, L. (comp. p. دیگر با هم); comp. ایدی, دووی, کدبن et le p. دویم.

دنیا, دنی douni, dounia, monde; اف دنیا وها هانیه ew dounia vouha hatiié, ainsi va le monde; dúnie G ; dinyá, dinyé L.; le dinyáye, sur le monde entier, S.; že γámm-ā denē, par le grand chagrin, S.; دنیا آفریننده, le créateur, L. I, 101, 17 (du pers.); tet a dunie, il nait, G.; ar. دنیا; comp. انڭی.

دنیف diniw, dans, parmi, entre; مروف دنیفا جل نخاهی سالان mourouf diniwa tchil pyndjahi salan, un homme entre 40 et 50 ans; دنیف هندك زمانی diniw hindik zemani, dans peu de temps; دنیف عوام ناسان زمانی دعاملینه diniw avam nasan zimani diâmiliné, langage qu'on emploie parmi le bas peuple; de دە (en) et de نیف.

دو deoŭ, petit-lait, boisson fait avec du lait et de l'eau; دوی گرارا ghirar-a devi, soupe au lait; dáu G., L., do Rh., Sd.; zaza dóe; p. دوغ.

دو, دوی dou, douï, partie postérieure; لی دو, لی دوی li-dou, li-douï, en arrière, après, à la queue; iek du iek, l'un après l'autre, peu à peu, G.; du ammo, le dernier, G.; az du flan ciúm, j'imite tel ou tel, G.; forme abrégé de دوف.

دو dou, fumée; دو داین dou dàin, fumer, parfumer; p. دود.

دو dou, deux; دو اوان dou awan, embouchure, entrée d'une rivière dans une autre; دوجی, دوجیان doudji, doudjiian, en deux, en deux parties; دوجیان شکست doudjiian chikest, il a rompu en deux morceaux; دوی, دوبان douvi, douian, second; دوجیان کر doudjiian kir, il fit en deux; دوتا douta, double; دوترا روژی doutira rouji, le second jour, le lendemain; دو دست dou dest, une chose double; دو طرف جوبن dou teref tchouin, clopiner; دو دهنان dou dahnan, deux fois; دو سال بری dou sal beri, deux ans auparavant; دو صبح dou subé, le lendemain matin; du tai ce-kem, je plie, G.; du giot, deux paires, G.; ehr du kenár, à travers, G.; du soḥahh, après-demain, G.; dou sbhéini, Ch. 341; du réh, carrefour, G ; du ker ce-kem, je sépare, G.; du giár, deux fois, G.; du jārān L.; دو بازه pour la deuxième fois, L. I, 99, 15, 16; ia du, deuxièmement, G.; dedŭ, deux, S.; adouï, avant hier, Ch. 341; zaza dị, du; dị rekáti, deux fois; dujiki di Bl.; bactr. dva, p. دو; comp. دە (dix), دیتر.

*دو dau, village; کوری دیان kor-i

deiane, le garçon du village, Ch. 305; k. or. دیکه diekeh, zaza dau; bactr. dańhu, anc. pers. dahyu, p. ده.

دو voy. دوه.

دوا deva, remède, médecine; ar. دوا.

دوار devar, tourneur; ar. دوّار.

دوار davar, gros bétail; دواری رشه davar-i reché, bestiaux (en parlant des boeufs et des vaches); دوارکی davareki, une bête à cornes; devar, étalon; dau'ár, troupeau, L.; dawār, cheval de bât, Rh.; t. دوار (dewār) طوار (dawār).

دوازده devazdeh, douze; duāńzdéh L., dānzdah Rh.; zaza duyés; du pers. دوانزده; comp. دودو s. v. دو, دونزده.

دواژو dou-ajou, conducteur, postillon.

دواق douvaq, voile que porte une jeune mariée; t. دواق.

دوال deval, cordonnet en cuir; p. دُوال.

دوام, دوم devam, doum, solide, ferme; solidité; به دوام be-devam, durable; ar. دوم, دوام; comp. بی دوام.

*دوان zaza dauán, villageois; de دو.

دوباره doubaré, fraude, intrigue, duperie; p. دوباره.

دوبازه voy. دو.

دوبین dou-bin, bigle, louche.

دوبسك voy. دوفی.

*دوبشتك dōpištík, scarabée, L (peut-être ce mot signifie le scorpion; voy. دوفی پشك).

دوپی dou-peï, bipède; p. دوپای.

دوت voy. دویت.

دوت voy. دخت.

دوتا dou-ta, double, pli en double; دوتا کرین dou-ta kirin, biaiser; p. دوتای.

دوترا voy. دو (deux).

دوتمان voy. دومام.

دوتین dotin, traire; prés. از ددوشم ez di-dochim, تو ددوشی tou di-dochi, او ددوشه coŭ di-doché; plur. ام, هون em, houn, وان ددوشین van di-dochin, impér. 2. دوش به be-doch, plur. دوشین به be-dochin; parf. part. من, تَه min, té, وی دوت, دوتیه vi dot, dotiié, plur. مه, وه, اوان دوت, دونیه mé, vé, evan dot, dotiié; part. passé دوت, دوتیه dot, dotiié; infin. دوتنی doteni, action de traire; dúšim, je trais, L.; scir duscium G., parf. part. dut G.; bactr. duz, p. دوخن (prés. دوشم d'une racine augmentée duχš).

دوتنی doteni, bêtes à lait, comme vaches, brebis, ânesses, buffles femelles etc.

دوجك voy. توتك.

دوجه dou-djih, lit à deux places, lit nuptial.

دوحار doutchar, embarras; دوحار بوین doutchar bouin, s'empêtrer dans une mauvaise affaire; p. دوجار.

دوجك doutchik, barbe séparée en deux, queue, coin d'oeil; دوجکا جافان doutchik-a tchawan, regard dur, regard rude, regarder quelqu'un de mauvais oeil; p. دوچه.

دوخ doukh, manche (m.).

*دوخه dohá, crâne, tête chauve, L.; p. دوخ.

دوخان voy. دخان.

دوخبری dou-khaberi, contradiction.

دوخین doukhin, cordon pour lier le

pantalon (dont les Kurdes se servent au lieu des bretelles).

دوخین devekhin, s'enfoncer.

دود, دودە doud, doudé, fumée, noir de fumée; forme persane pour دو.

دودك voy. تونك.

دودل dou-dil, indécis, irrésolu, flottant entre l'espérance et la crainte; دودلی بوین doudili bouin, se douter; du-del, hypocrisie, hypocrite, G.; du-del ce-kem, je feins, je flatte, G.; p. دودل.

*دودو zaza dödú, dudú, nom d'un oiseau qui chante «dudu»; mot onomatopéique.

دودوان voy. دووی.

دور dor, tour, circuit, enceinte, alternation; دورا هەفی سبوان گرنبە dor-a hiwi sĕivan ghirtiié, le contour de la lune est ombragé (éclipse de lune); دورا وە dor-a vé, c'est votre tour; لی دور li dor, autour, en rond; لی دورا وی دزفرە li dor-a vi di-ẓewiré, il tourne autour de lui; لی دورا بازبر li dor-a bajir, faubourg; بە دور be-dor, tour à tour; دورا من نینە dor a min niné, ce n'est pas mon tour; دور گرتن dor ghirtin, investir, entourer; тауръ, cercle, P.; daur, âge, Rh.; daur, alternatif, S.; ar. دَوْر.

دور dour, loin, éloigné; dúra kem, j'éloigne, G.; dúra ciúm, je m'éloigne, je fuis, G.; دور سی دکات, il s'éloigne, L. I, 99, 16; ž dűrvẹ, de loin, L.; zh dūr Rh.; bactr., anc. pers. dūra, p. دور.

دور dour, celui qui coud; forme radicale employée dans des composés du verbe درون (coudre) دور جکمە, سولدور.

دور voy. دوە.

دورازە voy. دروازە.

دوران devran, un revers de fortune; دوران بوری devran bouri, tout est allé au travers, l'affaire tourna en mal; ar. دوران.

دور اندبش dour-endich, prévoyant; du pers. دور اندیش.

دور بین dour-bin, lunettes d'approche; du pers. دور بین.

دوربی dourpi, râpe, lime; دوربی کرین dourpi kirin, râper, limer; t. دربی, دوربی.

دور خون devr-khoun, lecteur qui récite les prières pour les âmes des morts (mot persan); p. دور خوان.

دورمە dourmé, viandes fumées, saucisson; mot raccourci du turc پاسترمە (ar. بصطرمە).

دوروتی dourouti, hypocrisie.

دوروی dou-rouï, hypocrite, flatteur; du-ru G.; du-ru ce-kem, je flatte, G.; p. دورو, دوروی.

دوری douri, distance, espace; p. دوری.

دوربش devrich, derviche, moine musulman; darvisc G.; du pers. درویش.

دوز douz, procès, chicane, querelle; پاشی کسك دوزی لی مە نکە pachi kesek douz-i li mé ne-ké, plus tard que quelqu'un ne me fasse un procès.

دوز douz, terrain plat, plaine; اوی لی دوزیە evi li douziié, il est sur un terrain plat; t. دوز.

دوز douz, faisant; forme radicale employée dans les composés du verbe pers. دوختن; comp. جکمە دوز.

دوژه doujé, enfer; k. or. duzaχ; bactr. dužaṅh, p. دوزخ.

دوژیك doujik, montagne à pic, nom d'une montagne près de Terdjan (voy Blau, dans la Zeitschrift der Morgenl. Gesellsch. XVI, 621).

دوس deoŭs, trace, piste; دوس دیتن deoŭs ditin, dépister, voir les traces; دوسا عرابه ی deoŭs-a arabeï, ornière, les traces d'une voiture; daus L.; ar. دَوْس.

دوساندین deoŭsandin, calpestrer, fouler aux pieds, violenter, prendre de force; prés. از ددوسینم ez di-deoŭsinim, تو ددوسینی tou di-deoŭsini, او ددوسینه eoŭ di-deoŭsiné, plur. وان, هون, ام em, houn, van di-deoŭsinin; parf. part. من, ته, وی, مه, وه, اوان min, té, vi, mé, vé, evan دوساند deoŭsand; partic. prés. دوساندی deoŭsandi, part. passé دوساندیه, دوساند deoŭsand, deoŭsandiié; de دوس; comp. دوشاندین.

دوست dost, ami; دوستی منی عزیز dost-i min-i aziz, mon cher ami; دوستی صادق dost-i sadiq, ami sincère; dost be-kem, je me lie d'amitié, G.; гость-тиштени, amour, P. (c'est le pers. دوست داشتن); anc. pers. daustar, p. دوست; comp. زندوست.

دوستی dosti, amitié; دوستیا کفین dostiia kewin, ancienne amitié; به دوستی be dosti, amicalement; dostía G.; p. دوستی.

دوشاب douchab, moût, sorte d'hydromel; duscaf, moutarde, moût cuit, G.; doshāv Rh.; du pers. دوشاب (sirop de raisins secs mêlé avec du beurre et de la crème); ce mot se dérive du mandéen דובשא, ar. دبس, Nöldeke, Mandäische Grammatik 18; comp. دمس.

*دوشاندین dauscandin, piétiner, frapper du pied; prés. dauscínum, parf. part. dauscand G.; du syr. ܕܒܫ, ܕܒܫܐ (ar. دأس) voy. دوساندین.

دوشرمه douchourmé, tapis pour l'usage ordinaire; t. دوشمه.

دوشك douchek, matelas, lit, couche, banc pour dormir; لی دوشکی هسای کربن li doucheki hisài kirin, se reposer sur un matelas; دوشکا گیای douchek-a ghiiaï, paillasse; doshek Rh., došák, ar. daušak S.; t. دوشك.

دوشم voy. دوتین.

دوشم, دوشنبه douchem, douchenbé, lundi; du-sciambí G., zaza dišéme; du pers. دوشنبه.

*دوشمس dušümíš bu, il méditait, L., partic. du t. دوشنمك.

دوطرز dou-terz, équivoque.

دوغ doug, cercle, anneau.

دوغراما dograma, grille de bois; t. دوغرامه

دوغراماجی dogramadji, charpentier; t. دوغرامجی.

*دوغری dōgrī-a, c'est vrai, S.; t. دوغری, طوغری.

دوف douw, queue; دوفا هسپی douw-a hespi, queue d'un cheval; دوفی گمپی douw-i ghemii, gouvernail; دوف قالان douw qalan, le bout d'un sabre ou d'un poignard; du, queue, à l'extrémité, G.; duv L.; ciúm du, je poursuis, G.; sterk-e

b-du, comète, Kl.; zaza kaúta dịme, il poursuivit; bactr. duma, p. دنب, دم; comp. جلدوق, بردوق.

دوف پشك douw-pichk, scorpion; dupésk G., dūpíšk S.; de دوف et du thème qui entre dans la composition de la racine pik, sanscr. पिष्, donc l'animal qui pique par la queue; comp. دوپشنك.

دوف مقصوك douw-maqasouk, hirondelle; du-maqás L.; de دوف et de مقص.

*دوفان k. or. dūqān, paysan; p. دهقان (forme arabisée de دهكان).

دوقناد dou-qanad, ayant deux ailes, deux battants (d'une porte).

دوك dok, la corde d'un licou, allem. tau, anglos. teág?

*دوكمه dugmah, bouton, Kl.; t. دوكمه, p. تكمه.

دوكن, دوون doughen, douven, fléau; t. دوكن.

دوكو voy. دوه.

دول devil, cordonnet; comp. دوال.

دول dol, race, espèce animale, sperme, étalon d'un haras; t. دول.

* دول dōl, seau, S.; du pers. دول (de l'aram. דול, ar. دلو, hébr. דלי, Nöldeke, 389); comp. دلو.

دول voy. دهول.

دولاب dolab, 1) roue d'eau, roue de puits; dōláb, ar. dūláb, tcγzili, rouet, S.; 2) armoire; 3) intrigue; p. دولاب.

* دولبه zaza daúlbe, tambour.

*دولت daúléta, richesse, G.; daulet Rh.; ar. دولة.

*دولتلو dauletlū, riche, L.; t. دولتلو; comp. دولمند.

دولتمند voy. دولمند.

دولك dolik, verrou.

دولك dolik, pot de terre pour l'eau; démin. de دول.

* دولك dulik, queue, Rh.; p. دنباله.

دولمند devlemend, homme riche, fortuné; دولمند بويه devlemend bouié, il s'est enrichi; dáuletménd kem, j'enrichis, G.; dáuletménd bùm, je m'enrichis, G.; du pers. دولتمند; comp. دولتلو.

دولمه, طولمه dolma, tolma, farce, viande hachée; دولمه جيكرين dolma tchi-kirin, farcir; t. دولمه, طولمه.

دوم voy. دوام.

دومام, دونمام, دختمام doumam, doutmam, doukhtmam, fille de l'oncle; dotmán G., dótma L., dutmān Rh.; de دخت (دوت) et de معم.

دومان douman, brouillard, vapeur; ايرو دومانه irou douman-é, aujourd'hui le temps est vaporeux; t. دومان, طومان.

دومانخار doumankhar, cheval qui tient la queue de côté.

دوماهى doumahi, fin, issue, résultat; dumáia, fin, le dernier, finalement, G., dumai, dumahī, à la fin, Rh.; دواى دكوه douaoui de-koué, il poursuit, Ch. 352; دواى دكون douaouí de-koun, ils poursuivent, ib. 351; بدواى هات bedouaoui hat, il marchait après lui, ib. 351; de دوف (p. دُم, دنب).

دومز domouz, porc; t. طوكز.

دومقص voy. دوف مقصوك.

دون doun, bas; دون خويا كرين doun khouia kirin, déprimer; ar. دون.

دون don, graisse, suif; voy. دوهن.

دونزده dounzdeh, douze; comp. دوازده.

دو نكول voy. نكول.

دونونما, دونوما dounouma, donounma, flotte; t. دونانمه.

*دونه douné, hier, Ch. 316; t. دون.

* دونه duna, pâturage d'hiver des brebis, Rh.; irland. dún, allem. zaun, anglosax. tūn.

*دونی dunī, graisse, Rh., de دون, دوهن.

دوون voy. دوکن.

دووی, دویان douvi, douian, second; duduáṅ, edudúāṅ L., duyē Rh.; comp. دنی, ایدی.

دوه devé, chameau; دوه قوشی devé qouchi, autruche; دوه میا devé meia, chameau femelle; déva L., k. or. davva, zaza devé; t. دوه.

دوه, دوهی, دوهن douh, douhi, douhin, hier; ژ دوهیفه ji douhiwé, depuis hier; دوهی روژ douhi rouj, hier matin; duí G., dur Kl., dō L., duhu Rh., ducke Br.; دوگوی dūgūi B., دوی, دوین douéi, douéïn, Ch 341; k. or. دوگو dūgū; dō evári, hier au soir, L.; دوگی صباحی dūgī sabāhi, hier matin, B. (t. دون صباح); p. دوش.

دوه‌جی devedji, chamelier; t. دوه‌جی.

دوه دیش deve-dich, cheval dont les dents sortent dehors; littér. ayant des dents comme celles du chameau.

دوهن douhen, graisse, beurre, suif; به دوهن be-douhen, un mets gras; دوهنی شمالان douhn-i chamalan, chandelles de suif; دوهنی قرمی douhn-i qarimi suif (de la Crimée); dun, don, suif, Rh.; dun-e ghuz, huile de noix, G.; dun-e zeitún, huile d'olive, G., L.; duhn kem, j'oins, G.; ar. دهن; comp. دهن.

دوی devi, clairière, endroit peu touffu, tout ce qui est clair; ar. دوّ, دوی.

دوی douï, derrière, après, avant-dernier; لی دوی جوین li douï tchouin, marcher derrière; comp. دو.

*دوی dōi, préfixe verbal, identique à دا; comp. ایخستن.

دویان voy. دووی.

دوید devid, enclier; devéd G.; ar. دواة, vulg. devīd.

دویس voy. دوازده.

*دویسین zaza duyesín, le douzième, de دوبس.

دویل devil, rigole d'un moulin à eau, p. دول.

دویی voy. دووی.

ده deh, dix; ده بره deh peré, pièce de 10 paras; ده و یك deh ou iek, onze; ده و دو deh ou dou, douze; دهوسی douhousi, treize; دهوچار douhoutchar, quatorze; دهونج dehoupyndj ou dehpyndj, quinze; دهوشش dehoucheeh, seize; دهوهفت dehouheft, dix-sept; دهوهشت dehouhecht, dix-huit; دهونو dehounou, dix-neuf; ده او قدر deh ou-qadar, décuple; dáh firmán qodé, le décalogue, G.; dah iek, un dixième, G.. deh L.; les noms de nombre de 12 — à 19 chez Lerch: daudú, dausḗ, daučár, daupḗnǰ, dauṡéš, dauhéšt, daunéh; ce sont les formes vraiment kurdes; dans les formes empruntées au persan (یانزده, شانزده, پانزده, چارده, سیزده, دوازده, هفده, هژده, نوزده) l'unité précède la dizaine; zaza deṡ; bactr. daśa, p. ده.

ده di, en, dans; د کتیبیدا di kitibida, dans les livres (la syllabe da est le

suffixe locatif); د بازیرید di bajiri-da, dans la ville; د وقتید di veqti-da, au temps; chez Lerch: de mẹzél kī, enterre lui; čélek-a wi dị pē du-čū, son petit alla dans son pied, la suivit; de vaχta (pour de vaχt-da) au temps; de dekán-a χó-da, dans sa boutique; dị sal ke-da, dans une année; de nāv, dedans; ézi de āvé-de kim, je plonge dans l'eau; chez Socin: rum-ā χva d' ardé da čikelán-dia, ils poussèrent leurs lances dans la terre; comme adverbe, on trouve de dans la phrase: faida de búm (synon. le búm) je suis utile à quelqu'un, G.; bactr. da (vaẹśmen-da, οἴκόνδε) p. د (دمن بده donne moi), talyche دی (avec, Dorn, Caspia p. 218); khaladji de-djimde ba'ad, plus tard (t. شمدی) Br. 1, 338; slav. do, allemand zu; comp. دزو (s. v. زو).

* ده da, allons! da sabáte hel-īná, va, enlève la caisse; ar. da S.; ar. ده ده (allons!).

دهباندین dehebandin, dilater une plaie, disperser, mettre en désordre; verbe causat. de دهبین.

دهبه voy. دابه.

دهبین dehebin, se dilater, se disperser.

دهپنج dehpyndj, quinze; voy. ده.

دهر dehr, temps, siècle, ar. دهر.

دهره dehré, bêche; به دهره‌ی کولان be dehreï kolan, bêcher; p. دهره (faucille).

دهف di-hew, à la fois; دهفدان di-hew-dan, donner (le signal); tim, tẹ́mi, toujours, L.; tim u tim, continuellement, L.; zaza tẹ́mya, ensemble.

دهکه dehké, procès; دهکه کرین dehké kirin, intenter un procès.

دهل dehl, forêt; dáhel, jardin fruitier, S; sẹ́v-ē dáḥl-ē guríne, les pommes du jardin (ar. bistán) S.; ar. دهل (une forêt épaisse).

دهلیز dehliz, porche, coin de maison; du pers. دهلیز.

دهن, دهنه dahn, dahné, fois, une seule fois; دهنکی, دانکی dahneki, daneki, une fois; comp. دانه.

دهن voy. دوهن.

دهن voy. ذهن.

دهوك dehouk, tambourin.

دهول dehoul, tambour; دهول کوتان دهول لدان dehoul kotan, ledan, battre le tambour; daúl G., dẽhṓl, timbale (ar. طبل) S.; p. دُهْل, sanscr. ढोल.

دهی dehi, dixième; dahē Rh.; żaza dẹsín; p. دهم, دهمی, دهمین.

دی di, certes, nécessairement, il faut, on doit; انسان همو دی به میرن insan hemou di be-mirin, tous les hommes doivent mourir; وره ژبوی شاهدی دی تە بیم veré ji-boui chahidi di té bi-bim, viens, il faut que je te porte comme témoin; az dē vása dẽgā̆l ta kym (comme tu veux) je ferai envers toi, S.; dē tū va mä-kā, ne fais ainsi, S.; dē va byt, ce soit ainsi, S.; az dē kenim, il faut que je ris, Rh.; ce mot est abrégé de دفه di-wé (il désire, il veut), dans le kurde oriental min ou az devet zanim, je saurai, p. من خواهم دانست; comp. قی.

دی, دیا voy. دا.

* دی dí, hier; scev-e dí, scev-a dí, hier au soir, G.; p. دی, bal. zi, scr. ह्यस्.

دیار diiar, une chose qui paraît encore de loin; le sommet d'une montagne; diár, apparence, G., L.; diár bum, j'apparais, G.; dīyār kirin, apparaître, Rh.; p. دیدار.

دیاری diiari, présents, cadeaux; diár, contrée, présent (propr. terre donnée en cadeau), L.; diár-i kurbéti, voisinage, L.; diári ou diárii dem, inum, je fais cadeau, G.; داری بکات, donne, L. I, 101, 10; ar. دیار (plur. de دار).

دیبا diba, brocart; du pers. دیبا.

دیباجه dibadjé, préface; دیباجه دانین dibadje-danin, intituler, mettre la préface; du pers. دیباجه.

دیت diiet, prix du sang, droit de sang; وه هرجه دفی ز خون وه دیتی ام دی بدین vé hertchi di-wi ji khoun vé diieti, em di bi-din, tout ce que vous voulez pour prix du sang, nous le payerons; ar. دیت.

دیتر ditir, un autre encore; hâr-du kúr-ē díter, les deux autres fils, S.; dítra rőže, le jour suivant, S.; comp. دو (deux); comparatif de ایدی ou دنی (comp. p. دیگر).

دیتن ditin, apercevoir, voir, trouver, inventer; prés. از دبینیم ez di-binim, négat. از نابینیم ez na-binim, تو دبینی tou di-bini, négat. تو نابینی tou na-bini, او دبینه eoú di-biné, nég. او نابینه eoŭ na-biné; plur. ام, هون, وان دبینین em, houn, van di-binin; futur از ببینیم ez be-binim, plur. ام ببینن em be-binin; futur absolu: دخوازم ببینیم dou-khazim be-binim, plur. دخوازن ببینین dou-khazin be-binin; impér. 2. به بین be-bin, plur. به بینین be-binin; parf. part. دی, اوان, وه, مه, وی, ته, من دیت min, té, vi, mé, vé, evan di ou dit; négat. من نه دیت min né dit; passé indéfini: دی, وان, وه, مه, وی, ته, من ددیت min, té, vi, mé, vé, van di-di ou di-dit; parfait (passé défini): دیتیمه diti-mé, دیتئی ditii, دیتیه ditiye, plur. دیتیمه, وه, مه, وان mé, vé, van ditiié; plusquepaif. دی, ته, وی, مه, وه, وان من دیتی بو min, té, vi, mé, vé, van diti bou; subjonctif دیتی بم diti bim, دیتی بی diti bi, دیتی به diti bé, plur. دیتی بین diti bin; condit. اگر تو بدیا egher tou be-diia, si tu vois; partic. passé: دی, دیه, دیتیه, ditiié; زمف وفت بو من تو نه دیه zahf vaqt bou min tou né diié, il y a long-temps que je ne t'ai pas vu; conjonct. 2. تو دیتن té ditin, as tu vu? لذت دیتن lezet ditin, se délecter; na-binem, je hais, Kl. (p. نبینم); benim Rh.; impér. 2. bi-bíne, cherche, L., bena Rh.; impaif. tu dī L. (de dī-ī, p. دیدی); plur. 3. dīn L.; parf. 1. dīme Br.; 3. dítīe L., dītīya Rh.; infinit. ditina, objet de vue, G.; ditin-a kangia, taza, špei, belle vue, G.; دیئن dien B., ber bínum, je prévois, G.; zaza vién'a, parf. part. dī, négat. ńé-dī; le verbe vraiment zaza est aunén'a (je vois); impér. 2. baúni, parf. auńá, auńā, plur. aunaí (osset. unin); bactr. et anc. pers. dı, bactr. vaẹn, anc. pers. vain, p. دیدن, prés. بینم.

* دیتنی dītinī, action de voir, Rh.

* دیتی díti, avec la négation ne-díti, sans être vu, L.

دید voy. بدید.

دیده voy. اف (eau).

دیر dir, tenant, thème qui entre en

composition du verbe دیران; comp. اف برندیر, دیری.

دیر voy. در.

دیر deïr, couvent, monastère; دیرا قزان deïr-a qyzan, couvent de religieuses; dér G., Kl.; ar. دیر; dēro, église, Rh.; syr. ܕܝܪܐ.

دیران diran, saisir, avoir, posséder, ramasser; prés. از ددیرم ez di-dirim, تو ددیری tou di-diri, او ددیره eoŭ di-diré, plur. وان ددبرین, هون, ام em, houn, van di-dirin; impér. 2. بدبر be-dir, plur. بدبربن be-dirin; parf. part. اوان دیرا, وه, مه, وی, ته, من min, té, vi, mé, vé, evan dira; partic. passé دیرا, دیرایه dira, diraié; chez Lerch: نکا بدبریت, il conservera, I, 101, 14; فرمان بدارن, ils tiennent les commandements, 99, 5; impér. نکا بدیره, 101, 18; prohibit. مدیره, ne tiens pas, 102, 6; tŭ-n māl ne-ïri, tu n'as pas une maison, Br.; zaza wẹ-dári, il enterre; parf. plur. 3. wẹ-dẹ́rti; bactr., anc. pers. dar, p. داشتن (prés. دارم); comp. فه دارن.

دیرنك dirnak, attroupement; t دبرنك.

دیز diz, marmite; p. دیز, دبزه.

دیز diz, tas, meule d'herbes, une pile de foin; t. دیزی.

دیزك dizik, un tout petit pot, disk G., dīzik Rh.; dimin. de دیز.

دیزمه voy. حزمه.

دیسان, دیسانی disan, disani, de nouveau, item; دیسان انین disan anin, ramener, amener de nouveau; دیسان دانینه جه disan daniné djih, remettre, mettre de nouveau à sa place; دیسان گازی کرین disan gazi kirin, rappeler, appeler de nouveau; دیسان لی گریان disan li gheriian, rechercher, chercher de nouveau; dísa, aussi, encore, derechèf, L.; me dísa dā, j'épargnai, je ménageai, L.; de دی = ایدی (comp. دبتر) et de سان.

دیسك voy. دیزك.

دیش dich, 1) tante, soeur de la mère; 2) belle-soeur, soeur du mari; dish, belle-soeur, Rh.

دیش dich, dent; t. دیش, دش; comp. دوه دیش.

دیشته voy. نیشته.

* دیغن dighin, sens de la vue, R..

دیك dik, coq; dikel G., dīkil Rh.; dikelók, jeune coq, G.; dīk sileimán, huppe, L. (comp. Hafiz Diwan ed. Brockhaus 407, v. 2); ar. دیك.

دیك dik, pot de terre; p. دیك.

دیکا voy. دا (mère).

دیکل voy. دیك.

* دیکه k. or. diekeh, village; diminut. de دو, p. ده.

دیل deïl, 1) femelle; دیله گور deil-e gour, louve; dẽl-i šīr, lionne, L.; 2) spéc. la chienne; دیلك deïlik, une chienne; comp. دالك; grec θηλύς, θηλόνη, sanscr. धात्.

* دیلان dīlán, cercle de dansants (en kurde, arabe et syrien) S.

* دیلزی deilezzi (chez les Kurdes Richvend auprès d'Alemout et Roudbar-i Qazvin) cheval, Ch. 301; de دیل et zi (arm. ձի), donc propr. jument.

دیم dim, visage, les traits du visage; دیما صورتی وی dim-a souret-i vi, les traits de son visage; bactr. daẹman, p. دیم.

دیم dim, aride, privé d'eau; dēm, terre sans irrigation, Rh.; dem, semer alternativement du froment et de l'orge. R. I, 134; p. دیمه (froment qui croît sans irrigation).

دین din, fou, maniaque; هون خوه دین مکین houn khé din me-kin, ne faites pas le fou; وه خوه لی دینی دانیه vé khé li dini daniié, vous êtes tombés dans la folie; dín búm, je deviens fou, G.; k. or. den; p. دیوانه.

دین din, foi, religion; دینی حق din-i haq, la vraie religion; دینی بطال din-i betal, la fausse religion; دینی جهوبان din-i djihouian, judaïsme; دینی اسلام din-i islam, l'islamisme; دینی عسوی din-i îsavi, la religion chrétienne; din-e rásta boghrum, je me convertis, G.; din-e qo clum, j'abjure la religion, G; din-e qo clá, rénégat, G.; bactr. daęna, p. دین; comp. بی دین.

دین deĭn, dette, créance; دین ستاندن deĭn sitandin, emprunter; دین ادا کرین deĭn eda kirin, acquitter sa dette; دین دادن deĭn dàin, prêter; از به دین دادیم ez be deĭn di-dim, je donne à crédit; از به دین نادیم ez be deĭn na-dim, je ne donne pas à crédit; ژ دینان خلاص بوین ji deĭnan khelas bouin, se libérer de ses dettes; dein kem, je dois, G.; tu dein b,stina, emprunte de l'argent, G.; dēn Rh.; ar. دین.

*دین dīn, barbe, M.; comp. ردین.

دیندار deindar, débiteur, endetté; لی دونی ژ دینداری بدتر تونینه li douni ji deindari bedtir touniné, il n'y a rien au monde de plus mauvais que les dettes; deindár bum, je suis chargé de dettes, G.; dēndār Rh.; du pers. دیندار.

دینداری din-dari, piété; du pers. دینداری.

دینك dink, mortier; t. دبیك.

دینی dini, folie.

*دیو dęv, démon; hédrus. dēv, zaza d'au, dęwi L.; bactr. daęva, p. دیو.

دیوار divar, mur, enclos; دیوار به شریکای divar be chirikai, mur mitoyen, دیواری حس divar-i djes, mur de briques; دیواری کهری divar-i kewri, enclos de pierres; دیواری حری divar-i heri, mur de terre; divír L.; divár cekem, je maçonne, G.; p. دیوار.

دیوان divan, tribunal ottoman, divan, دیوانا خوندکار divan-a khoundkar, cabinet, conseil de cour; دیوان خانه divan khané, lieu d'audience, tribunal turque; diván effendi, secrétaire, G.; t. دیوان (du persan).

دیوانچه divantché, recueil de poésies, divan; du pers. ar. دیوان.

دیوانه divané, aliéné, fou; forme persane de دین.

دیوانی divani, espèce d'écriture; p. دیوانی.

*دیین zaza diéne, díín, le second, comp. دووی.

ذ

ذات zat, personnel, la personne; به ذات be-zat, personnellement; ar. بالذّات.

ذایقه zaïqé, le goût; ar. ذایقه.

ذخیره zakhiré, fourniture, provision de blé; zakira, victuailles pour les soldats, G.; ar. ذخیره.

ذرج zirdj, fiente d'oiseaux; ar. ذرق.

*ذغال zaghal, faux; zaghal kem, je fausse, j'altère, G.; ar. دغل; comp. توغل.

ذکر ziker, mention; ذکر کربن zikr kirin, mentionner; ar. ذکر.

*ذلیلی, misère, L. I, 99, 18; de l'ar. ذلیل.

ذم-کربن zem kirin, blâmer, calomnier; zámĕ na ker, il ne l'atteignit pas, S.; t. ذمّ اتمك.

ذمیمه zemimé, mauvais caractère; ar. ذمیم (blâmable).

ذوق و صفا zeoŭq ou sefa, divertissement, amusement; ar. ذوق (t. ذوق و صفا اتمك).

ذهن zehin, intelligence, mémoire; ذهن کربن zehin kirin, se préserver, se soigner; ذهن فکربن zehin we-kirin, ouvrir l'esprit; د ذهندا صورتك ملاحظه کربن di-zehinda souretek moulahizé kirin, avoir une idée; zehen, souvenir, G.; zēn, intelligence, sens, Rh.; dehn-e χva dá, il fit attention (aux filles) S.; ar. ذِهْن

ذهن zouhoun, graisse; comp. دوهن, بی ذهن.

ر

را rā préfixé verbal; p. فرا.

را voy. ری.

*رابرین, cacher; را بردوو, il cacha (dans le texte pers. فرو برده بود) L.

را بستین ra-bestin, armer, équiper, être prêt à marcher contre...

رابط rabit, règle; ar. رابط; comp. بی رابط.

*رابوری rabóri, passage, G.; de را = ری (chemin) et de بور; p. راه گذر.

رابون ra-boun, se lever, dresser la tête, être debout; prés. از رادبیم ez ra di-bim, تو را دبی tŏu ra-di-bi, او رادبه eoŭ ra-di-bé, plur. وان, هون, ام رادبین em, houn, van ra-di-bin; fut. ازی رابیم ezi ra-bim, négat. از را نابیم ez ra-na-bim; impér. 2. رابه ra-bé, plur. رابین ra-bin; parf. partic. تە, من, وی, مه, وه, اوان رابو min, té, vi, mé, vé, evan ra-bou; part. passé رابو, رابویه ra-bou, ra-bouié; اڤ رابون aw ra-boun, déborder, couler par dessus

les bords; رابویه جم tchem ra-bouié, la rivière déborda; رابون پیان ra-boun peian, s'insurger, se soulever; ژ دسته خوانی رابون ji destekhani ra-boun, se lever de table; رابون سر خوه ra-boun ser khé, dresser la tête; تو رابه سر خوه tou ra-bé ser khé, dresse ta tête; rábum, de-rá-bum, je me lève, G.; négat. ra-ná-bum G.; bokar ra-bit, la fumée se lève, G.

راتب ratib, équipage, armes, tout ce qui sert à armer un soldat; ration; rātib, solde, Rh.; ar. راتب.

راتبه ratibé, ration, soutien; plur. راتبان ratiban, ar. راتبه.

راتسیان rātasīan, glisser, passer légèrement, Rh.; ar. اَدْهس (دهس) précédé par را?

*راج rāj, marchandise, L.; ar. رواج.

راجاندین ra-tchandin, ourdir, étendre le fil, filer du fil; surveiller; rāchāndin (ch = č) mouiller le tissage, Rh.; comp. p. جیدن (étendre).

راحت rahet, repos; راحت بوین rahet bouin, prendre du repos; راحت دبه rahet di-bé, il se repose; بو اوی راحت evi rahet bou, il se reposa; راحت بیه rahet bi-bé, sois tranquille; rahat, tranquille, commode, Rh.; rahat nina, inquiet, G.; raaht kem, je me repose, G.; ăze ráḥt-ym, je suis fatigué, S.; raḥäd bu, elle devint saine, S.; zaza reḥát, repos; ar. راحة; comp. رحت.

راحتی raheti, repos, aise; rahatī Rh.

راخستین ra-khystin, étendre, déployer, tapisser, mettre en ordre les meubles; prés. از را دخینیم ez ra-di-khinim, تو را دخینی tou ra-di-khini, او را دخینه coŭ ra-di-khiné, plur. ام, هون, وان را دخینین em, houn, van ra-di-khinin; futur از راخیم ez ra-khim, تو راخی tou ra-khi, او راخه coŭ ra-khé, plur. ام, هون, وان راخین em, houn, van ra-khin; impér. 2. به راخه be-ra-khé, plur. به راخن be-ra-khin; parf. part. من, ته, وی, مه, وه, اوان راخست min, té, vi, mé, vé, evan ra-khyst; part. passé راخستبه, راخست ra-khyst, ra-khystiié; rā-hist, il se déshabilla, L.; راخبشن ra-khichyne, s'étendre; prés. رادخیشم ra-de-khichem Ch. 340, 347.

راده radé, raie, ligne; راده کشان radé kichan, tirer une raie; راده کشاندین radé kichandin, canceller; p. رده.

راز raz, mystère; k. or. rōz; bactr. razaṅh, p. راز.

*راز rāz čŭ, il monta, L.; p. فراز; comp. افراز.

رازان ra-zan, dormir, se coucher; prés. از رادزیم ez ra-di-zim, تو رادزی tou ra-di-zi, او رادزه coŭ ra-di-zé, plur. ام, هون, وان رادزین em, houn, van ra-di-zin; fut. از رازیم ez ra-zim, تو رازی tou ra-zi, او رازه coŭ ra-zé, plur. ام, هون, وان رازین em, houn, van ra-zin; futur absolu: دخوازیم رازیم dou-khazim ra-zim, دخوازی رازی dou-khazi ra-zi, etc.; impér. 2. برازه be-razé, prohib. تو رامزه tou ra-me-zé; plur. هون برازین houn be-razin; conjonctif ra-ne-zitin, qu'il ne se couche pas; parf. part. من, ته, وی, مه, وه, اوان رازا min, té, vi, mé, vé, evan ra-za; imparf. رازام razam, رازای razài, رازا raza, plur. ام, هون, وان رازاین em, houn,

van razain; passé indéfini: رادزام ra-di-zam, رادزای ra-di-zài, رادزا ra-di-za, plur. رادزین ,وان ,هون ,ام em, houn, van ra-di-zin; passé défini. رازامه ra-zamé, négat. رانه زامه ra-ne-zamé; 2. رازای ra-zài, رازایه ra-zaiié; plur. رازاین ra-zàin; plusqueparf. رازا بوم, بوی ,بو raza boum, boui, bou, plur. رازا بون ra-za boun; subjonctif: بلا رازای بیم bila ra-zai bim, il faut que je dorme; بلا رازای بی bila razai bi, بلا رازای به bila razai bé; plur. بلا رازای بن bila ra-zai bin: partic. prés. رازای ra-zài; part. prét. رازایه ای کی ra zaiié, celui qui a dormi; ازی رازیم بان از نارازیم ezi ra-zim ian ez na-ra-zim, dormirai-je ou ne dormirai-je pas? تو رازای یاں رانه زای tou ra-zài ian ra-ne-zài, as tu dormi ou n'as tu pas dormi? rāzā jām mazýn, il coucha avec la vieille femme, S.; rá-ma-za, ne dors pas, S.; bactr. zā.

*رازاندین razandin, étendre quelque chose par terre, s'étendre; prés. 1. razínum, 2. 3. razínit; parf. part. razá ou razánd G.; verbe causat. de رازان.

راست rast, assurément, certes; راسته rast-é, c'est juste, c'est vrai; راست کرین rast kirin, accommoder, corriger; راست کله rast ghelé, par hazard, d'aventure, une rencontre inattendue (phrase turque, de کلمك venir); راست گو rast-gou, véridique; راست گوتن rast goutin, avouer, dire la vérité; راست دبژه rast di-bijé, il dit la vérité; راست هاتن rast hatin, venir à propos, rencontrer; rást, plain, direct, vrai; vraiment, G.; be-rāst, vraiment, Ch. 353; rást ce-kem ou be-kem, j'aplanis, G.; egher rást át, si je réussis, G.; zaza rāšt; bactr. rāsta, p. راست.

راستگو rast-gou, véridique; راستگونه rastgou-né, vous êtes véridiques; du pers. راستگو.

راستی rasti, vérité, loyauté; به راستی be-rasti, franchement; راستیا تشتکی بیان کردن rastiia tychteki beian kirin, démontrer la vérité d'un fait; rastía, vérité, G.; rāstī, égalité, Rh.; p. راستی.

راسخ rasikh, fort, bien fondé; ar. راسخ.

رانکستن ra-chikestin, atteindre l'âge nubile.

راضی razi, content, satisfait; راضی بوین razi bouin, se contenter; به راضی کرینا وه دی ساعی بکیم be razi kirin-a vé di sai bi-kim, pour vous contenter je ferai nécessairement mes efforts; راضی بویه razi bouié, il était satisfait; بڤی راضن be-wi razin, ils y consentent, ils en sont contents; نه نینه راضی razi niné, il n'est pas content; ز خوڤه راضی ji khouwé razi, suffisant; rāzī kirin, contenter, Rh., G., Ch.; že-bóc rēzá χodé, pour l'amour de Dieu, L.; ar. راضی; comp. نه راضی.

راضیتی raziti, agrément, approbation.

رافضی rafizi, hérétique; ar. رافضی.

رافضیتی rafiziti, hérésie.

راف raw, la chasse à courre; راو raôu, Ch. 350; grec λήϊς, λεία, russe ловить (voy. Pott, Et. F. II, 2, 291).

رافستیان ra-westiian, prendre quelqu'un à gage, accompagner quelqu'un qui doit se mettre en route.

راقستین ra-westin, s'engager au service, se jeter dans une mêlée; prés. ravástum, je m'arrête, j'attends, je demeure, G.; négat. ra-na-vastúm; 2. 3. ravastít; parf. part. ra-vastá, G.; ber ravastúm, je résiste, G.; la signification de «s'engager au service» est sécondaire; comp. l'allemand «stehen» et «zu Dienst stehn, sich stellen»; de ستان فه précédé par را.

*راقی râki, eau de vie, L.; t. رافی (comp. عرق).

راکتین ra-ketin, s'étendre de son long, se coucher; rā ket, il dormit, L.; hédrus rā kátine, ils dormirent; zaza rā kuén'a, parf. rā kaúta.

راکرین ra-kirin, lever, soulever, éveiller, emporter, enlever; dersí ra-kem, j'enfile, G.; p. فراز کردن.

راگوهاستین ra-gouhastin, changer de place, se transférer d'un lieu à un autre.

رامشگر ramich-gher, musicien; du pers. رامشگر.

راموسان ra-mousan, un baiser, action de baiser; بده من راموسانکی bi-dé min ramousaneki, donne moi un baiser; دستی راموسان desti ramousan, baise-main (voy. دست); rámisan-a ta, tes baisers, S.; me rāmisānek ze-χväst, je demandai un baiser, S.

راموسان ra-mousan, baiser, embrasser; prés. از رادموسیم ez ra-di-mousim, تو رادموسی tou ra-di-mousi, او رادموسه eoŭ ra-di-mousé; plur. ام, هون, وان رادموسین em, houn, van ra-di-mousin; impér. 2. براموس be-ramous, plur. 2. براموسین be-ramousin; parf. part. من, ته, وی, مه, وه, اوان راموسا min, té, vi, mé, vé, evan ra-mousa; partic. passé راموسا, راموسایه ra-mousa, ra-mousaié; ramúsium, je baise; ramusiá, je baisai, G.; rā-miším L., rā-misān Rh.; p. بوسیدن.

ران ran, cuisse, gigot; رانا پزی ran-a pezi, épaule de mouton; rawn Rh.; zaza reh; bactr. rāna, p. ران; comp. ناف ران.

رانای ranaï, lumière; ce mot semble être dépravé de روناى.

راوشاندین ra-vechandin, secouer, brandiller; comp. داوشاندین, هلوشاندین.

*راوگر raouguère (rāv-ger), chasseur, Ch. 351; de راف et de گر.

*راوند rahvént, rhubarbe, G.; ravént cini, gomme-gutte, G.; ar. راوند (du pers. ریوند), russe ревéнь, géorg. ჭვავზღი.

راوی ravi, raconteur; comp. دکان; ar. راوی.

راوی ravi, porteur d'eau; ravián G., ar. راوی.

*راویه ravia, outre à eau, G.; ar. راویه.

راه voy. ران.

راه voy. ری.

*راه زن راهزنь, voleur, P., c'est le pers. راه زن.

راهشتین ra-hichtin, se jeter (d'un chien qui s'élance pour mordre, d'une bête féroce qui s'élance à la poursuite de quelqu'un); prés. از رادهلیم ez ra-di-hilim, تو رادهلی tou ra-di-hili, او رادهله eoŭ ra-di-hilé; plur. ام, هون, وان رادهلین em, houn, van ra-di-hilin; futur از

راهلیم ez ra-hilim etc.; impér. 2. به راهل be-ra-hil, plur. به راهلین be-ra-hilin; parf. partic. مه, وی, نه, من وه, اوان راهشت min, té, vi, mé, vé, evan ra-hicht; partic. passé راهشت, راهشتیه ra-hicht, ra-hichtiié; chez Socin: prés. aze ra hĕžim, je prends (propr. je m'élance); prohibit. 2. ra-ma-hĕža; parf. part. me rā-hišt.

راهلان ra-hilan, arracher, ravir, enlever.

رای voy. ری.

رای reĭ, opinion, intelligence; رایا من افه rei-a min ew-é, c'est mon opinion; او بوی رایه eou be-vi rei-é, il est d'intelligence avec lui; رای دابن reĭ dàin, délibérer, opiner; رای دیتن reĭ ditin, émettre une opinion; ar. رای; comp. بی رای.

رایج ràidj, courant; درافی رایج diraf-i ràidj, monnaie courante; ar. رایج.

رای دابن raĭ dàin, gracier, pardonner, accorder la grâce; ar. رعایه.

*راير zaza rayér, chemin; comp. ری.

*رب rab, el rab, le seigneur Dieu, G. 284; rub-ē ālēmīn, le seigneur de l'éternité, Rh. (ar. ربّ العالمین); zaza ya rábi, ô mon Dieu (ar. یا ربّی).

ربا riba, usure; ربا فاحش riba fahich, grosse usure; ربا کار riba-kar, usurier; ar. ربا.

ربن reben, esclave; ربنکه reben-ĕk-é, c'est un pauvre diable; از ربناته مه ez reben-a-te mé, je suis ton esclave; rabäne, orpheline (ar. بنت بلا صحاب) S.; mäimŏ rabănē be băk-a pŏr-e, Maïmo l'orpheline est avec (c.-à-d. porte) une tresse de cheveux, S.

*ربن rabán, moine chrétien, G.; syr. ܪܒܢ (magister noster).

ربین, به ربین repyn, be-repyn, herbu; جهی وی بربینه djih-i vi be-repyn-é, ce lieu est herbu.

رت rout, nu, dépouillé; اڤه دار ژ بلگان رت بویه ewe dar ji belgan rout bouié, cet arbre est dépouillé de ses feuilles; کسی ژ ملکان رب کرین kesi ji mulkan rut kirin, dépouiller quelqu'un de ses biens; p. رت; comp. سرت.

رتبه routbé, degré, rang, poste; به رتبه be-routbé, titré, qui est revêtu d'un titre; لی رتبا علی بوین li routb-a ali bouin, occuper un poste élevé; ar. رتبه.

*رتل rotl, testicule; plur. rotlán G.

رجا ridja, supplique, prière; رجا کرین ridja kirin, prier, intercéder; zaza rijá-i me, pour me plaire; ar. رجا.

*رجفاندن rijifándin, avoir la fièvre, L.

رجفین redjefin, trembler; de l'ar. راجف (fièvre).

*رجم کردن regem, ergem kem, je lapide, G; rijma kirin, Rh.; t. رجم اتمك.

رجو redjou, celui qui demande du secours, solliciteur; me räjŭ ker, j'ai espéré, exigé, S.; ar. رجو.

رجو roudjou, attrition, douleur du péché; ar. رجوع (retour).

رجی voy. رژو.

رچ retch, ouverture d'un passage encombré; sarclure; رچ کرین retch kirin, ouvrir un passage ou un sentier, sarcler; رچ که retch ké, ouvre le passage; comp. ریچ.

رچال ritchal, compote, espèce de confiture; رچالا شکری ritchal-a chekiri, confiture; riciól, confitures liquides, G.; riciól ce-kem, je confis, G.; rēchāl, concombres confits, Rh.; du pers. ربحال, رچال.

رحال rihal, habit de fête; ar. رحال.

رحتی, رحت reht, rehti, fatigue de voyage; رحت کرین reht kirin, se fatiguer; comp. راحت.

رحم rehm, pitié; ز زاران رحم کرین ji jaran rehm kirin, avoir pitié des pauvres; rahhm G.; ar. رحم; comp. بی رحم.

* رحمه rahmá, rahmét, pitié, L., b-rahhmet, miséricordieux, G.; ar. رحمه.

رحمتی rahmeti, défunt; comp. t. رحمتلو.

رحیم rehim, compassion, charité; به رحیم be rehim, par charité; رحیم کردما زاران rehim kirin-a jaran, faire la charité aux pauvres; rahīm, compatissant, Rh.; ar. رحیم.

رخ rekh, châssis; رخ در rekh der, châssis d'une porte; rak, contour, bord, pan de robe, G. (immagine (lisez margine)); rakh, angle, côté, Rh.; čār räχ-ē bőzō girtiya, ils environnèrent, cernèrent Bozo, S.; dans le dialecte de Bohtan l-raχäk-i va čőiya, il se mit en chemin, S.; p. رخ (côté), avare raχ, kurin. räχ.

رخت rekht, bride d'argent, ornement qu'on suspend sur la tête d'un cheval; räht, selle, S.; p. رخت; bal. raht (bât).

* رخت raat, entonnoir, G.; räχt, poire à poudre, pulvérin (ar. syr. it.) S.

رد red, restitution; رد سلاڤی red-a selawi, rendre le salut; ar. ردّ.

ردان radan, prix fixé d'avance sur les moutons.

* ردین redīn, barbe, M.; comp. دین.

رذیل rezil, vil, vilain; ar. رذیل.

رذیلی rezili, ignominie, abrutissement.

رز rez, vigne, jardin; رز برین rez birin, vendanger; رزی فیکی rezi fiki, verger; ras Rh., res Sd. 2, 229: réz-i trī, grappe de raisin, S.; zaza rez (cep de vigne); p. رز.

رزاندین rizandin, putréfier; verbe causat. de رزین.

رزبر rez-bir, vendangeur; p. رزبر (serpette).

رزق rizq, 1) bestiaux, bétail, nourriture; جره کیم بوبه رزق زلقتی دکشه tcheré kim bouié rizq zeliqetii dikiché, le pâturage n'était pas suffisant, le bétail en souffre; risk Rh.; 2) marchandise, sort, fortune; ar. رزق (du pers. روزی).

رزل voy. عزل.

رزوان rez-van, vigneron; p. رزبان

رزی rizi, pourri, pourriture; rezi bum, je me pourris, G.

رزیان riziian, action de pourrir, de se putréfier.

* رزیانه reziána, fenouil, G., du pers. رازیانه; comp. pehl. ارجن (Sohrabji 4).

رزین rizin, pourrir, se corrompre. rezína (les os) sont détruits, réduits en poussière, ar. rizyu, S.

رژو, رجی rejou, redji, suie, charbon, رژو به اگری rejou be-aghiri, charbon ardent; به رژو رس کربن be rejou resch kirin, charbonner; resciú G., rẽšú L.

رژوجی rejoudji, charbonnier.

رژی reji, maigre, sans graisse.

رژیان rejiian, couler, écouler, se répandre; اف رژیا aw rejiia, l'eau s'écoula,

رژیابه rejiiaié, écoulé, répandu; بی رژیان bi rejiian, l'eau qui s'arrête dans son cours, qui ne coule pas; rizhīān Rh.; p. ریزیدن; comp. ریمن.

رس voy. ریز.

* رسانه zaza reṣané, corde; ar. رسن.

رست rist, les cordes à l'usage des tentes, un rouleau de fil; rest, fil, G.; rist, lacet d'or, ornement des femmes, ar. mänḥar S.; p. رشته (comp. p. رستن, lat. restis).

رستی risti, pelote.

رستین ristin, tordre du fil, filer; p. رشتن, رستن.

* رسك rska, prévoyance; qode rska det, Dieu pourvoit, G.; comp. رزق?

رسك voy. رزق.

رسم resm, us, usage, droit, règle; رسما باجی resm-a badji, droit de douane; رسما بازیر resm-a bajir, us et coutumes d'une ville; ar. رسم.

رسوا risva, abject, vilain; رسوامه risva-mé, je suis vil; رسوای risva-i, tu es vilain; رسوانه risva-né, ils sont vils; p. رسوا, رسوای (du bactr. raęƨβ, voy. P. de Lagarde, Beiträge zur baktrischen Lexicogr. 18, 62).

رسوای risvài, vilenie.

* رسول rasúl, apôtre, prophète, G.; resūl Rh.; ar. رسول.

* رسولی resūlī, prophétie, Rh.

رسه voy. ریز.

رسین voy. رسین فه.

رسید کرین resid kirin, effacer, rayer un article; t. رسید اتمك.

رش rech, 1) noir; رش کربن rech kirin, dénigrer; رش آق rech-aw, café; رشو recho, ô garçon noir, c.-à-d. ô brave garçon; resc, noir, more, G.; raš Kl., M., Rh.; k. or. راش raš; 2) la terre; درشیدا حوین di-rechida tchouin, aller par terre (comp. t. قره noir, terre; égypt. kam, copt. kemi); p. رخش (brun foncé, marron); comp. افرش, سررش, سررشه.

* رشانی rashātī, noirceur, Rh.

رشاندبن rechandin, arroser, répandre, semer, éparpiller; prés. از درشینم ez di-rechinim, تو درشینی tou di-rechini, او درشینه eoŭ di-rechiné; plur. هون, لم, وان درشینین em, houn, van di-rechinin; impér. 2. به رشینه be-rechiné, plur. هون به رشینین houn be-rechinin; parf. part. من, ته, وی, مه, وه, اوان رشاند min, té, vi, mé, vé, evan rechand; partic. passé رشاندیه, رشاند rechand, rechandiié; قنجه دی بمالم وآق برشینم qendje di be-malim ve aw be-rechinim, fort bien, nécessairement je balayerai et j'arroserai; rescínum, j'écure, G.; rascínum, j'arrose, G.; rašánd L., rēshāndin Rh.; ar. رشّ.

رشاهی rechahi, un point noir qu'on distingue de loin.

رشای rechài, fantôme.

رش رش rech-rech, ivraie.

رشك رش rech-rechk, sésame.

رشك richk, semence de pou; p. رشك.

رشك réšik, 1) noir; ęlό réšik, aigle, L.; 2) räšík, nielle; ar. ḥabb es-sōda, syr. kómto S.; 3) rechik, chaussure en bois ou en cordes; rescek, sandales faites

de poil de chèvre, G.; reshik Rh.; de رش; comp. رش رشك.

رشکال rechkal, homme de moyen âge; littér. homme âgé (کال) et pourtant noir, ayant des cheveux noirs (رش)?

رشکگر rechik-gher, sabotier.

رشکون rech-kon, tente noire en feutre.

رشل voy. رشیله.

*رشمال rash-māl, tente noire faite de poil de chèvre, Rh.

رشمه rechmé, une chaînette d'argent pour orner la bride; rášma S.; t. رشمه.

*رشوت rešvät, présent pour corrompre les juges; rešvät u bärtíl du-χvin, ils acceptèrent des présents, S.; ar. رسوة.

رشویل voy. رشیله.

* رشّه räšša, lamentation funèbre, S.

رشه reché, cauchemar.

رشه کیا reche-ghiia, espèce de pavot sauvage (littér. herbe noire).

رشی rechi, obscurité, noirceur; rashī Rh.

رشی rechi, franges; p. ریشه; voy. ریشی.

رشیان voy. فه رشیان.

رشیشه rechiché, pluie fine; ar. رشاشه.

رشیله rechilé, étourneau; čúk-e réšla L.; rashwēl Rh.; de رش et de p. بال (aile).

رصاص resas, balle de plomb, du plomb; rŭsas Rh.; ar. رصاص.

رضا riza, volonté, satisfaction; ar. رضا.

رضامندی rizamendi, consentement; رضامندی سوس rizamendi sous, consentement tacite; du pers. رضامندی.

رطام ritam, fange; ar. رطام.

رطامه ritamé, fangeux.

رطل ritel, batman, rotel (mesure de 18 livres); آر رطل به پنجانه فرش ar ritel be pyndjané qyrch, un rotel de farine est à 5 piastres; že síh rötelá (une massue) de 30 livres, S; ar. رطل.

رعدی rádi, tonnerre, G.; rádi tet, il tonne, G.; ar. رعد.

رعیا, رعیت râiet, râia, rayas, sujets ottomans non-musulmans; plur. رعیان reâian; raia G.; ar. رعیه, رعایا.

رغیف reghit, espèce de gâteau, biscuit; ar. رغیف.

رف ref, tablette, planche pour y mettre quelque chose; p. راف, رف.

رف ref, bande, troupe; طیر رف رف دبورین teĭr ref ref di-bourin, les oiseaux passent par bandes; ar. رفّ.

رفس refes, un coup de pied; رفس لدا refes leda, il lança un coup de pied; ar. رفس.

رفك refik, étagère; diminut. de رف.

* رفیق rafīq, compagnon, B.; plur. رفیقان L. I, 100, 5; ar. رفیق.

رف rew, sortie; p. رو; voy. بی رف.

رفاندین rewandin, ravir, enlever, usurper, emporter, faire évader; ز جه رفاندین ji djih rewandin, débusquer; دبن کجا ریسبی گندی رفاندینه di-bin kitcha rispi goundi rewandiné, on dit qu'on a enlevé la fille de l'ancien du village; ravánd, enleva, S.; ravínum, je chasse, je fais aller, G.; verbe causat. de رفین.

رفك rewek, fuyard.

رفنگی rewinghi, voyageur, passager; رفنگی مه rewinghi-me, je suis en voyage; p. روانگی, روانه.

رفو rewou, haras; رفوحی rewoudji, harassier, gardien d'un haras; rava ghurġh, une troupe de loups, G ; p. رمه.

رفی rewi, voyageur, fuyard; enfant qui n'est pas encore né; رفك, رفیك rewek, rewik, un voyageur, un fuyard; p. روا.

رفیتی rewiti, voyage.

رفین rewin, voyager, s'en aller, s'enfuir; prés. از درفیم ez di-rewim, تو درفی tou di-rewi, او درفه eou di-rewé, plur. هون, وان درفین, ام em, houn, van di-rewin; fut. از رفیم, از درفیم ez rewim ou be-rewim; négat از نا رفیم ez na-rewim; impér. 2. به رفی be-rewi, plur. به رفین be-rewin; parf. part. من min, تی, وی, مه, وه, اوان رفی vi, mé, vé, evan rewi; parf. 3. رفیه rewiié, plur. 3. رفینه rewiné; part. passé رفی, رفیه rewi, rewiié: رفین ده ریان کنین rewin be riian ketin, tournoyer, biaiser; ravim, je m'enfuis (le parfait part. manque; on dit alát, de هلاتن) G.; reviá, il s'enfuit, négat. ne reviá L.; revān, revīn Rh.: رووم, je vins, L. I, 101, 19; روی, il tomba (de la main) L. I, 100, 8; derrom. j'irai, négat. narrom R.; prés. 3. دروه de-roa Ch. 321; دَرُوَت L. I, 98. 4; impér. 2. пирау́ P. (c'est le pers. برو); burroo, va, R.; plur. 1. بروین be-roin, Ch. 345; parf. 3. روبو L. I. 102, 2; رورویوه 102, 1 (dans le texte orig. رفت); infin. roine Ch. 350; p. رفتن.

رق req, sec, dur, solide; ruk Rh., rkka bo-ghrum, je suis obstiné, G.

*رق raq-i ávi, tortue de rivière, L., ar. رقّ.

رفا voy. رقص.

رقاص reqas, 1) danseur; 2) rakȧ́s, balancier, régulateur de montre; ar. رقّاص (Berggren, p. 572).

*رقص rakȧ́s, danse; raká L.; ar. رقص.

رقصین reqysin, danser, faire des sauts; p. رقصیدن.

رقم reqem, numéro, chiffre; rakam, arithmétique, algèbre, G.; ar. رقم.

رقمگر reqem-gher, arithméticien; p. رقمکار.

*رقی rukī, raideur, dureté, Rh.

رکن, رك rik, rikn, inimitié, rancune, caprice, mauvaise humeur; رك کرین rik kirin, bouder, être de mauvaise humeur; p. رَك, رڤ.

رك rek, nerf, veine, artère, crampe; رك لهف سوار بون rek li-hew souvar boun, les nerfs se sont contractés; رك کشان rek kichan, souffrir de la crampe; خون دنیف رکی دزفره khoun di-niw reki di-zewiré, le sang coule dans les veines; p. رڤ; comp. ره.

*رکاب zaza rekǡt, fois; dį́ rekȧ́ti, deux fois; ar. عَرْكَةً (une fois); عَرَكَاتٌ.

رکب rikib, étriers; به رکبان جویه be rikiban tchouié, il est parti à franc étrier; erkéb G.; ar. رکاب, p. rikēb; voy. ارکبدار.

*رکعت rakǡt, génuflexion en faisant la prière, G ; ar. رُكعه.

ركن roukn, angle; ar. ركن.

ركيان rikiian, conserver la rancune.

ركين rikin, avoir de l'inimitié contre quelqu'un; de رك; p. ركيدن.

رم rim, lance; رم نطرى rim nezeri, lance de bambou; rvhm G., rim L.; rum-á vi p-tőpa näzärîya, sa lance a une flèche de fer, S.; āgýr u pēt ż-tőp-a rúm-e vē dérēži, du feu et des étincelles sortent de sa lance, S.; rhm avésium, je jette la lance, G.; ar. رُمْح; comp. سررم.

رماد remad, cendre; ar. رماد.

رمال remal, géomancien; ar. رمّال.

رمان voy. رمضان.

*رمان zaza ramān, fuir; ramaí, il fuit; remā id.; p. رميدن.

رمبازى rim-bazi, maniement de lance.

*رمدان zaza ramedán, nom propre.

رمز remz, signe, signal; ar. رمز.

*رمژ rimzh, tonnerre, Rh.

رمضان ramazan, mois de jeûne chez les musulmans; ramán G.; zaza rője-i ramazányu, c'est le temps de carême; ar. رمضان.

*رمّك remmek, épieu, Ch. 352; diminut. de رم.

رمل reml, géomancie; علمى رمل ilm-i reml id.; رمل افبتين reml awitin, deviner par des points que l'on marque au hasard sur la terre; ramel G.; ar. رمل.

رن voy. رند.

*رنج rēnǰ, tremblement (maladie) S.; du pers. رنج.

رنجبر rendj-ber, journalier; du pers. رنجبر.

رند rind, beau, joli; رنديم rind-im, je suis beau; رندى rind-i, tu es beau; رنده rind-é, il est beau; وان ,هون ,ام em, houn, van rind-in, nous sommes, vous êtes, ils sont beaux; رند كردن rind kirin, embellir; از رندبم بان رند نبنم ez rind-im ian rind ninim, suis-je belle ou ne suis-je pas belle? هون رند نينن houn rind ninin, vous n'êtes pas beaux; comparat. رندره rind-tir-é, il est plus beau; rind L., rend Rh.; k. or. ren, ryndé; p. رند; comp. رند نه.

رندى rindi, beauté.

*رنژه k. or. renżé, beau; comp. رند.

رنك renk, couleur, peinture; رنك بنفشى جوخ renk benewchi tchoukh. drap couleur de violette; رنك دابن renk dàin, colorer; رنگك دا نك ستاند renghek da, iek sitand, son air change, mot à mot: il donna une couleur et il prit une autre; رنگكى فنج لمن كر renghek-i qendj li-min kir, il m'a joué un joli tour; رنگى وى جويه rengh-i vi tchouié, il a pâli; رنك رس renk-rech, teinturier en noir; رنگى زر rengh-i zer, couleur jaune; رنگى سور rengh-i sor, vermillon, couleur vive; رنگى سرخى لدان rengh-i sourkhi li-dan, vermillonner; رنگى سولان rengh-i solan, cirage; رنگى اسمانى rengh-i asmani, azur; رنگى مسكى rengh-i myski, couleur de musc; رنگى لعلى voy. لعل; chez Garzoni: rengh scin, bleu; rengh kesck, vert; rengh tarí, brun; rengh fili, gris blanc; rengh ghaver, gris brun;

rengh krmes, cramoisi; rengh spí, blanc; rengh zeitún, olivâtre; rengh tãíni, de couleur de cannelle; rengh narangï, de couleur d'orange; rengh ahl, pourpre; rengh ghulghuli, rosé; rengh resc, noir; rengh resc bo-ghrum, je deviens noir; rengh t-kem, je teins; eẍ rengh-a vi, cela lui va bien, littér. c'est de sa couleur; iek rengh nina, changeant; reŋg L., rang Rh.; رنك آو jus de grenades, Ch. 354; رنكى هاورمه hachis, Ch. 354; p. رنك; comp. افرنك (s. ا. اف). كورنك (s.ا. كو), غبر رنك, بى رنك, برنك, يكرنكى, هورنك.

رنكارنك renga-renk, bigarrure, variété de couleurs; du pers. رنكارنك.

*رنين renīn, s'enfuir, Rh.; p. راندن (causat. de رفتن).

رنين renin, gratter, ratisser; p. رنديدن.

رو, روى rou, rouï, face, visage; honneur, respect, égard; رو غبرين rou gaïrin, s'effarer; ز رو كتين ji rou ketin, perdre tout son crédit; رو و رومتا من لنك كسكى نامينه rou ve roumt-a min li-nik keseki na-miné, personne n'a pour moi ni égard ni respect: روى نانى rou-i nani, croûte; رو بالكى rou balghi, la face d'un coussin; روى وه دى rou-i vé di, il a vu votre face; رو بون rou boun, être endossé (d'un billet); رو بخورى rou be-khouri, marqué de petite vérole; رو به رو rou be rou, face à face, vis à vis; رو به تنى rou be teni, effronté, littér. face à suie, face noire; رو بگن rou beghen, visage agréable; رو به دق rou be deq, visage tatoué; رو جيكرى rou tchikiri, masque; رو جيكرين rou tchikirin, masquer; رو جرماق كرين rou djirmaq kirin, dévisager, égratigner; رو رش rou-rech, polisson, coupable; رو سبى rou sipi, innocent; رو ورمى rou veremi, boursouflé; رو سبى بن rou sipi bin, puisse votre face être toujours blanche (terme d'approbation, bravo); رو سور rousor, visage illuminé; رو قوى rou qavi, hardi, effronté; رو قرمجك rou qarmoutchek, contorsion; رو قرمجاندين rou qyrmitchandin, faire des contorsions; روى ترش rouï tyrch, moue, grimace, littér. le visage acerbe; رو ترش كرين rou tyrch kirin, avoir de l'humeur; روى روزى roui rouji, le disque du soleil; روى ارضى rou-i ardi, la surface de la terre; روى كمانچهى rou-ï kemantcheï, table de violon; رو كنن rou kenin, face riante, se dérider; روى واژى rou-i vaji, le revers, face opposée; ru battani, revers, G.; ru battani kem, je retourne un habit, G.; ру лингемянъ, genou, P. (c'est-à-dire la face de ma jambe); bactr. raoδa, pehl. روت, p. روى, رو; comp. دورو, دڤرو, هڤرو, يكرو.

رو rou, joue; ру, joue, рухъ, face, P.; p. رخ (joue, visage).

رو voy. روژ.

*رو zaza rō, ruisseau; anc. pers. rauta (rivière), p. رود.

*رو ru, préfixe verbal, en bas; p. فرو.

*روانن routene, rendre, restituer; prés. 3. بروانوه be-roatoua Ch. 350; verbe causat. de روين.

رواری voy. روبار.

رواق revaq, voile d'une jeune mariée, rideau d'une tente, d'une fenêtre; ar. رواق.

روال rouval, un jeune homme fait, imberbe; ruál, aride, stérile (d'une montagne sans végétation) G.; de la rac. ru (arracher), allem. reuten, comp. p. روده.

روان revan, Erivan; arm. Երևան.

رواندین voy. رفاندین.

روایت rouvaiet, récit; ar. رِوایه.

روبار roubar, rivière; robár, petite rivière, G.; rübar M.; p. رودبار.

روبار roubar, au delà; روبار کرین roubar kirin, endosser une lettre de change, passer quelque chose au profit d'un autre; rubári, confrontation, G.; rubári dem ou ce-kem, je confronte, G.; p. روبارو (Pott p. 28).

روبك roubek, quartier, 4me partie d'une chose; t. روب, de l'ar. ربع.

روبون rou-boun, se répandre, s'écouler, tomber; دران روبون diran rou-boun, tomber, en parlant des dents; زنکی دران روبویه jinek-i diran rou-bouié, c'est une femme édentée; بلك روبون belk rou-boun, tomber, en parlant des feuilles; مو روبون mou rou-boun, se dépiler.

روبك roupek, enveloppe d'un paquet, voile de femme; t. روبا (bagage, vêtement) de l'ital. roba.

*روت rōt, verge; syr. rauto, ar. qadím S.; bal. rotag (racine).

روئین voy. روئین.

روتئیم voy. روئنشئین.

روجکاندین rou-tchkandin, arracher les plumes ou les herbes; به روجکن be-routchkin, arrache; به روجکنن bo-routchkinin, arrachez.

روح rouh, âme; روح هایيه حلعومی rouh hatiié houlqoumi, le hoquet de la mort; به روح be-rouh, animé, plein d'âme, roh Kl; χvadē riḥḥ-ē va stānd, Dieu enleva son âme, S.; ar. روح; comp. بی روح.

روحانی rouhani, spirituel, ar. روحانی.

رودا roda, courant d'eau; torrent; به رودا جویه be roda ou به رودانی جویه rodani tchouié, être emporté par le torrent; p. رودخانه.

روده roudé, les entrailles; du pers روده; comp. روفی.

رو دیتن rou-ditin, un air hypocrite, tolérer; littér. regarder en bas.

روز voy. روز.

*روزکار, temps, L. I, 99, 7; اوزگار ūzgār, air, B.; du pers. روزگار.

روزنامه rouznamé, almanach, journal, gazette; du pers. روزنامه.

روزه rouzé, jeûne; forme pers. du روزی.

روز rouj, jour, soleil; به روز be rouj, pendant le jour; روزا لادی rouj-a ladi, jour de fête; روزا کوچی rouj-a kotchi, jour de départ; روزا هساي rouj-a hisai, jour de repos; روز افا rouj ou rou awa, le coucher du soleil, le couchant; روز هلاتن rouj hil-atin, se lever (en parlant du soleil); روز به روز ماین rouj be rouj màin, remettre de jour au lendemain; روژی دبری rouj-i di-beri, les jours précédents; روژی دهفتی rouj-i di-hefti, les jours de la semaine; روز فه ڤریان

rouj we-gheriian, le premier jour après les 40 jours d'hiver; روژی ای هر eï her rouji, journalier; روژ گرتن rouj ghirtin, éclipse du soleil; روژ هاتنه گرتن rouj hatiné ghirtin, il fait une éclipse; روژ دایین rouj dàin, donner le jour, c.-à-d. laisser en repos; روژکی roujeki, un jour, un beau jour; روژکی دنی roujek-i dini, un autre jour; plur. چند روژان tchend roujan, combien de jours? рушъ P., rū, rō, rōž L.; روژی, un jour, L. I, 101, 3; rőke id., L.; rőkik id., L. I, 40, 3; roozh, bilb. ruzh R.; rōš M., rūj B.; ruz kiaméta, le jour de la résurrection, G.; eï ruz ruz, chaque jour, G.; ruz der kavit, le soleil se lève, G.; ruz ghairit, éclipse du soleil, G.; k. or. rū, zaza ya rōji, un jour, autrefois; bactr. roačanh, anc. pers. raučah, p. روز; comp. نوروز, ایرو, ناڤروژ, اڤرو, هیرو, ورو, نیڤ روژ.

روژنا roujna, quelquefois.

* روژی ruzhē, jour, Rh.

روژی rouji, jeûne, carême; روژی گرتن rouji ghirtin, jeûner; ڤه روژی گریان rouji we-gheriian, le premier jour après les quarante jours d'hiver, mot à mot: passer le jeûne; روژیا مزین rouji-a mezin, grand carême; ruzí, pruzí G.; rőži me girt, je jeûnai, L.; zaza rője-i ramazányu, ce sont les carêmes du Ramadhan; p. روزه.

* روژیان rōžyáń, solaire, voy. گل.

* روژین rōjé'im, je fais abstinence, je jeûne, L.; zaza ez rōjeia.

روس rous, Russe; plur. روسان rousan; urús L.; p. روس, ossète uruss, avare 'uruṣ, kasik. 'urus, kürin. urús.

روس rous, nu; روسه rous-é, il va nu-pieds; rus kem, je déshabille, je mets à nu, G.; rus be-kem, j'écale, G.; scir rus kem, je tire l'épée, G.; compar. rūs-tir S.; comp. ڤه روتین.

روسپیتی rouspiti, bravoure, acte de dévouement, devoir, honneur; هون روسپیتی بکن houn rouspiti bi-kin, faites votre devoir; وه روسپیتی کر ve rouspiti kir, vous vous êtes comportés en braves; mot abstrait formé de رو (visage) et de سپی (blanc); p. روسفیدی.

* روش rousc, somptueux, paré (d'un grand seigneur et, ironiquement, d'un homme sale et déchiré) G., p. روش (marche hautaine).

روش revich, manière; du pers. روش.

* روشن k. or. raouchan, clair; du pers. روشن.

* روشنای рушнай, éclair, P.; k. or. روشنایه rūšnaié, lumière; du pers. روشنائی.

روشیر rou-chir, crème, la partie supérieure du lait.

روڤ row, aine; reve, pubis, G.; p. رمه, رنبه, رم.

روڤی roŭwi, boyau, les entrailles; ruví, riví G.; p. روده, bactr. urvata.

روڤی rouwi, jabot des oiseaux; lat. ruma, rumis, lit. raumŭ (chair musculaire).

روڤی rōuwi, renard; revī Kh.; bilb. riwi; bactr. raopiś (?) pehl. روباس, p. روباه, arm. աղուէս, voy. de Lagarde, Armen. Studien, 1877, p. 9.

روقاندین reoŭqandin, luire, briller, polir; de l'ar. رَوْق.

رو کرین rou-kirin, répandre par terre, verser; p. فرو کردن.

رو کورك rou-kourk, habit long.

روم roum, la Turquie; rohm Kl.; t. روم (du grec Ῥώμη), comp. اوروم.

* روم rum, nu, Ch. 347.

روم voy. رفین.

رومت roumt, point d'honneur; رومتا ته تونه roumt-a té touné, tu es sans partialité.

رومتی roumeti, partial, partialité; تو رومتی دکی tou roumeti di-ki, tu fais le partial, tu es partial.

*رومن romēn, bruit de voix, syr. rummēn S.

رومی roumi, turc, ottoman, osmanli; rúmi, Grec, G.; romi, Turc, G. 73; orket-a rumi, la Turquie, G.; p. ar. رومی; voy. اوروم.

* رومیه rumía, Rome, G.; ar. رومیه.

رون ron, roun, clarté, jour, lumière; رونا هیڤ roun-a hiw, clair de lune; صبح رون دبه subé ron di-bé, il fait jour; qodé del ruhn ket, Dieu éclaire le coeur, révèle, inspire, G.; ruhn ce-kem, ruhn de-kem, j'éclaire, G.; bactr. raoχšna, p. روشن.

رون roun, huile, beurre, pommade; رونی جی بهایه rouni tchi behaié, le beurre quel prix a-t-il? به رون be-roun, gras; به رون برقین be roun bereqin, vernir, polir avec de l'huile; رونی زیتونی roun-i zeituni, huile d'olive; رونی زر roun-i zer, beurre pur; رونی کنجی roun-i kondji, huile de sésame; رونی نقشك roun-i niwichk, beurre frais; رونی کره roun-i keré, id.; رون تی دان roun ti dan, oindre, vernir; رون کرین roun kirin, graisser; رونی باوی roun-i beïvi, huile d'amande; rün M., Sd.; zaza ruén'u téze (beurre frais); ruén'u bye sōl (beurre salé); dujiki erón; bactr. raoγna, p. روغن; comp. بی رون, هیرون.

رون voy. روبن.

روناس rounas, garance; p. روناس.

روناهی, رونای rounahi. rounaï, lumière, éclat, ez rounaï از رونای کیم kim, j'éclaireraï: rounahi dàin روناهی دابن, illuminer; rounahiia روناهیا هیڤی hiwi, clair de lune; be rounahi به روناهی, éclatant, luissant; ruhnáia G.; p. روشنای, comp. بی روناهی.

*رونتی, siége, meuble pour s'asseoir, Kl.; de رونشتن; comp. رونستیه.

* رونجی rūncí, beurrier, S.; comp. p. روغنکر et t. یاغجی.

روند revend, nomade, Kurdes nomades: ravénd G., L.; p. روندہ.

* رونستیه runéstia, demeure, G.; de رونشتن; comp. رونتی.

رونشتن rou-nichtin, s'asseoir, demeurer; prés. از رونم, از رونیم ez rou-ti-ním, rou-nim; تو رونی, تو رونی tou rou-ti-ni, rou-ni, او رونه, او رونه ew rou-ti-né, rou-né; plur. هون, ام em, houn, وان رونین, رونین van rou-ti-nin, rou-nin; négat. از رونایم ez rounàim; parf. part. وه, مه, وی, ته, من min, té, vi, mé, vé, evan اوان رونشت rou-nicht; imparf. من رونشتم min rou-nichtim, ته رونشتی té rou-nichti, وی

رونشته vi rou-nichté, plur. اوان, وه, مه رونشتن me, ve, evan rou-nichtin; partic. passé رونشتبه, رونشت rou-nicht, rou-nichtiié; part. prés. رونشتی rou-nichti, assis, demeurant, résidant; prés. runum, de-runum, négat. ru-na-num; 2. 3. rúnit, de-rúnit G.; rū-de-ne L; رو دنشی rou-denichi Ch. 316; impér. 2. run B.; parf. part. runest G.; imparf plur. 3. ru-níštin L; parf. 3. rū-ništie L.; hedr. ru-níštine, ils campèrent; de-rúnum ser ek, je couve, G.; k. or. نشنن, impér. بنی beni; zaza rúen'a, je m'assieds; ruenén'a, je place, j'assieds (verbe causat.); parf. part. rū-níšt; bactr. nis-hiδaiti (de had avec le préf. ni), partic. niśaśta, p. نشستن (prés. نشنم, d'une forme plus ancienne ni-śaδnam), نشنن: comp. اوجه, دانشمن, نزینمن.

* رونق раунакъ, lumière, P.: raunak Rh; ar. رونق.

* رونك runek, larme, G.; runik Rh.: ruhundükäk, une larme, S.; ruhundúg-ē ẓe čāv-ē χātūnē bārīn, des larmes coulaient des yeux de la femme, S.; bohtanique rōudyg, une larme, des larmes, S.; du bactr. uruᵴ, rud (pleurer), comp. sanscr. रोदन.

* رونك roaník, clair, lumineux, L.; p. روشنی.

رونکای rounikai, lumière.

* رونیس rūnaníš, bèche; ar. fúwe, syr. fūṭo S.; peut-être une faute: فوّه signifie la garance, voy. روناس.

رونه voy. رونشتین.

رونی rouni, clarté, lumière; رونیا ایڤاری rouniia eiwari, le crépuscule du soir; comp. رون, روناى.

روهن voy. رون (clarté).

* روی roi, préfixe verbale, Rh.; c'est identique à را; comp. ایخستین.

* رویدنی руидени, croissance, P.; c'est le pers. روئیدن.

رون, روین rouin, roun, liquide; ruuna G.; ruun kem, je liquéfie (du beurre, du plomb); ruun bú, déroulé (d'un fuseau) G.; p. روان.

ره voy. ری (chemin).

ره rih, sable; voy. ریك.

ره reh, racine; rē G., rah Rh., ráhen S.; rē bo-ghirt, il prend racine, G.; rē inum derva, je déracine, G.; p. ریشه.

ره rèh, veine; ré G.; rē spí, artère, G.; rah S.; p. رگ; comp. رك.

ره, ری réh, ri, barbe; به ره be-réh, barbu; ریسپی, ره سپی réh-sipi, ri-spi, barbe blanche, ancien d'un village; ره زر ré-zer, barbe-rousse; ره و پرچ سپی بوین réh ve pyrtch sipi bouin, blanchir, vieillir; ره درنز reh dirij, barbe longue; ره شه بون réh ché boun, avoir la barbe peignée; rih Kl., rē L.; rē sepí, vieillard, L.; zaza ri; bactr. raęša, p. ریش; comp. ریس, بی ره.

رها reha, délivrance; رها بوین reha bouin, se débarrasser; p. رها شدن.

رهن rehin, gage; rahan, caphar, gage, G; ar. رَهْن.

ری ri, chemin, route, passage; ریا آڤی riia awi, canal par où passe l'eau, aquéduc; ریا پان riia pan, chemin large; ریا پچکی riia pytchiki, chemin de détour; ری برین ri birin, faire une trotte; ریکی قنج برین riieki qendj birin, faire une bonne trotte; به ریڤه جوین be riwé

tchouin, se mettre en voyage; نا لی ری na li ri, abusif; نه لی ریه ne li riié, ce n'est pas dans la bonne voie, c'est abusif; به ری درکتین be ri der-ketin, se mettre en route; بری خستین be-ri khystin, accompagner quelqu'un; ری کتنا ketin-a ri, acheminement; به ری کرین be ri kirin, expédier; ز ری دری خستبن ji ri deri khystin, débaucher (une fille); ری گرتن ri ghirtin, s'acheminer; اف شولا کتیه ریا خو ew choula ketiié riia khou, cette affaire a pris une bonne voie; دریدا, بربدا di-rida, be-rida, en chemin, pendant le voyage; دریا خدی di-riia khoudi, sur la voie de Dieu; ریا خبردانی زانین riia khaberdani zanin, savoir vivre; ریا ساعتکی riia saateki, une heure de chemin; ری راحتن ri rahetin, ce sont des chemins sûrs; ریا عامی riia âmi, grande route; ریا سی کنار riia si-kinar, place où aboutissent trois chemins; ریا وه بخیر بی riia vé bekheìr bi, je vous souhaite le bon voyage; ری نشاندبن ri nichandin, montrer le chemin; ری وندا ri-vinda, hors du droit chemin; بری هاتی be-ri hati, retourné d'un voyage; réh G., rē L.: rē kirin, envoyer, Rh. (voy. ریکرین وه); rē-a kadizān, voie lactée, L.; mot à mot: voie des voleurs de paille (comp. arm. ճարպապղ, t. صمان اوغریسی, et la Mythologie de J. Grimm I, 331); b-rehva na va-stum, je ne me mets pas en route, G.; را بوروم j'ai passé (des jours) L. I, 101, 19; dans le dialecte de Soleimanié chez Chodzko: be-ré douaoui danyne, mettez-vous en route derrière eux, poursuivez-les, 351; زور راه, زور رکه zor ra-é, zor regu-é, c'est éloigné, 342; رای گرت raï guyrt, il arrêta (le gibier) 352 (p. راه گرفت); رام بوارد ra-m board, je suis quitte, 343; رای بوردد ra-i bouird, il fut quitte, propr. il fit son chemin, 343; zaza ra, rayér; ra kén'a, je convoie; bactr. raiθya, pehl. راس, p. راه; comp. افاری, رابوری, (دو ۱. s) دوره, اوه ری, کمره, فرا, شاه راه, سری ری, جار ربان, لعرا, همرا (s. v. هف) همری.

ری voy. ره (barbe, racine).

ریا riia, hypocrisie; riah G.; ar. ریا.

ریاکار riia-kar, hypocrite; du pers. ریاکار.

*ریال riál, réal (un piastre et demi), G.; t. ریال, de l'espagnol real.

ریباس ribas, oseille; rēwās, oseille cultivée (angl. pie-plant) Rh.; riwaz R. I, 227; pehl. ریواس, p. ریباس ریواس: comp. ریواس.

ریبر ri-bir, voleur de grand chemin littér. coupant le chemin; ریبری ribiri, brigandage.

ریپال ripal, vieux habits, lambeaux, guenille; comp. isl. rīfa (déchirer).

ریتن ritin, stercorare; chez Garzoni: prés. b-rum, 2. 3. b-rit, parf. part. rit; bactr. iri, p. ریدن, ریستن (impér. ری)

رینن retin, répandre, verser; prés. از رینم ez retim, تو ربتی tou reti, او ریتی eoŭ reté, plur. وان ریتین, هون, ام em, houn, van retin; impér. بریت berit, plur. بریتین be-retin; parf. part. اوان ریت, وه, مه, وی, ته, من min, té, vi, mé, vé, evan rit; partic. passé

ریت, ریتیه rit, retiié; chez Garzoni: prés. 1. resium, 2. 3. resit, parf. part. rét; rēt Rh.; k. or. rīten, impér. بریز be-rīž; bactr. riċ, p. ریختن (prés. ریزم); comp. رژیان, داریتین.

* ریج zaza rīǰ, armes.

ریچ ritch, trace, vestige; rẹč L.; comp. رچ.

ریحان rihan, basilic, plante odoriférante; ar. ریحان.

ریخ rikh, fiente de vaches, de buffles; ryẹ̄h L.; p. ریخ.

ریز riz, ligne, ordre, file; ریز شمراندین riz chemirandin, déranger; ریز کرین riz kirin, aligner, enligner; rés G., rēz Rh.; chez Garzoni: resa ḳarába, abus, vice; resa aia, avoir coutume; resa boghrum, je m'accoutume; be resa, insolite, insolent; bactr. rāza, p. رزه, رزه (syr. moderne rēzā), sanscr. राशि; comp. لیز.

ریز voy. ریس.

ریژن rijen, le produit d'une récolte, les grains qu'on recueillit d'une récolte de blé; ریژن جافانه rijen tchawan-é, comment sont les grains? goth. rikan (rac. rak) recueillir, lit. rinkti.

ریس ris, fil de lin, fil de chanvre; به ریس گریدان be ris ghiri-dan, ficeler; p. رس; comp. رستّ.

ریس reis, chef, président, capitaine d'un vaisseau; rẹ̄z, tête, pièce, L.; ar. رئس.

* ریس moût, Kl.

ریسپی voy. ره (barbe).

ریسی reïsi, présidence.

ریش rich, barbe; rīš, laine, L.; du pers. ریش; comp. ره.

ریش rich, petits boutons au corps; bactr. raẹ̀ša, p. ردش (blessure, tubercule).

ریشی richi, frange; rēši S.; voy. رشی.

ریك rik, sable; k. or. rīg; du pers. ریگ; comp. ره.

ریکدان rik-dan, sablier; du pers. ریگدان.

* ریگر rē-gir, brigand, Rh.; comp. p. راه گیر (touriste, voyageur).

ریل rel, bois, forêt; rēl S., lēr M.; comp. irland. rál, rail (chêne)?

ریم rim, matière, pus; p. ریم (de bactr. iri).

رین réin, aboyer, japper; سیك دریه seiek di-reié, un chien aboie; de-rẹ̄'i, il aboie, L.; t-revit G.; sanscr. रा (रायति) letton reet, voy. Pott, Et. F. II, 2, 599.

رینی reni, avalanche; lat. ruina.

ریواس rivas, asperges sauvages; comp. ریباس.

ریه voy. ری.

ز

* زا zá, naissance (se dit des animaux), G.; p. زاد.

* زا voy. کوچکزا, زاده.

زابوق voy. زوقاق.

زاج zadj, vitriol; ar. زاج (du pers. زاك).

* زاخ zāχ, noir, couleur noire; ar. زاغ (pierre) S.

زاد zad, aliment, le manger; زاد حاضر کرین zad hazir kirin, préparer le manger; زادی تاشتی zad-i tachti, déjeuner, زادی تربیه zad-i terbiié, sauce; zādi dem, nourrir, G.; zādi de-kem, je fais la cuisine, G.; ar. زاد.

زاد پژ zad-pij, cuisinier.

زادك zadik, pâques (mot arménien); arm. զատիկ.

* زادنی саатени, naissance, P.; forme pers. de زاینی.

زاده zadé ou zā, né; du pers. زاده; voy. اوحاغ زاده, برازا, بکزاده, حلال زاده, خوارزا.

زار zar, langue; زار شیرینی کرین zar chirini kirin, amadouer, flatter; زار بزار zar be-zar, oval; به زارکی be-zareki, unanime; ز زار من دانی سلافان بکی ji zar-min-da-ni silawan bi-ki, fais mes compliments, littér. fais des compliments de la part de ma langue; comp. بیزار.

زار, زاریتی zar, zariti, peine, douleur, souffrance; زاریم zarim, je suis souffrant; زاری zari, tu es souffrant; زاره zaré, il est souffrant; ام, هون, وان زارین em, houn, van zarin, nous sommes, vous êtes, ils sont souffrants; du pers. زار; comp. ژار.

* زار zar, dé, S.; t. زار.

زارو zarou, enfant; plur. زاروکان zaroukan; زاروك دبسرا خو کشان zarouk di-pisir-a khou kichan, adopter; زاروی بچوك zarou-i bitchouk, un enfant en bas âge, bambin; زاروی پریشان zarou-i perichan, un enfant dissipé, زارویکی دبینم zarouieki di-binim, je vois un enfant; زاروی گوه داری zarou-i gouh-dari, un enfant attentif; زاروی به عقل zarou-i be-aqil, un enfant sage; زاروی زبرجوی zarou-i jiber-tchoui, enfant trouvé; زاروی سیچ zarou-i pitch, enfant bâtard; زاروی موون zarou-i moun, un enfant méchant; زاروی مکتبی zarou-i mektebi, écolier; زاروی وه خواندین zarou-i we-khandin, caresser un enfant; yäk zāro, un enfant, S., suar Kl.; kurde richvendi (près de Qazvin et Alemout) zouar, garçon, Ch. 301: ces dernières formes, produites par une métathèse, pourraient être identiques à سوار; afgh. زامی (zaṛai, petit de bétail, Trumpp 113).

زاروتی zarouti, enfance; زارویه zaroutiié, ce sont des enfantillages.

* زاری lamentation, L. I, 99, 16; du pers. زاری.

زاریتی voy. زار.

زاریش zar-ich, maladie de langue; de زار et de ایش.

*زاعی sar,ı, tonnerre, P.; ar. صاعقة.

زاغا zaga, grotte, caverne; arm. ձաղ (trou); comp. زیغا.

زاف voy. زحف.

زاوا zawa, 1) beau-fils, gendre, nouveau marié; 2) beau-frère, le mari d'une femme par rapport au frère de cette femme; bactr. zāmātar, p. داماد.

زانا zana, docteur, savant; littérature; zanáia, activité, sagacité, actif, sagace, G.; de زانین.

زانك zank, excréments d'oiseaux.

* زانه zānḗ, genou, L.; du pers. زانو; comp. ازنو.

زانی zani, femme publique; ar. زانیه.

زانین zanin, savoir, connaître; prés. از دزانیم ez di-zanim, négat. نه زانیم ne-zanim, تو دزانی tou di-zani, négat. نه زانی ne-zani; او دزانه coŭ di-zané, négat. نه زانه ne-zané; plur. هوں, ام, وان دزانین, em, houn, van di-zanin; partic. prés. زانی; impér. به زانی zani bé (littér. sois connaissant), plur. زانی بین zani bin; impart. زانی بو zani bou, il en était instruit; parf. part. مه, وی, ده, من. اوان زانی وه min, té, vi, mé, vé, evan zani; part. passé زانیه, زانی zani, zaniié: part. 3. زانمه zaniié, négat. نه زانیه ne-zaniié; بی زانین هاتن bi zanin hatin, faire semblant de ne pas savoir: venir par mégard: به هموان دانه زانین be hemouian dané zanin, faire savoir à tout le monde; ژبر زانین jiber zanin, savoir par coeur; zanum, négat. nazánum, nezánum G., nezánem Ch. 324; 2. 3. zánit G.; le prétérit, chez Garzoni, est identique au présent, sauf la différence du pronom: men zanum (prés. az zanum); ammo zánit, public (littér. chacun le sait) G.; kes ne-zánit, inconnu, G.; zaza zźna (je sais); bactr. zan; comp. نزان.

زاهد zahid, dévot musulman; zaaht, sobriété, G.; ar. زاهِد.

زاهی zahi, accouchée; comp. p. زاج.

زایده voy. زیده.

زایر zaïr, pèlerin, visiteur; ar. زایر.

زایل بوبن zàil bouin, décliner, déchoir; t. اولمق زایل.

زاین zàin, naître, enfanter, se lever (des astres); prés. از دزیم ez di-zim, تو دزی tou di-zi, او دزه eoŭ di-zé; plur. هون, وان دزین em, houn, van di-zin; impér. بزی bi-zi, plur. بزین bi-zin; part. part. وه, مه, وی, ته, من, اوان زا, زایه min, té, vi, mé, vé, evan za ou zaié; part. 3. زایه zaié; imparf. 3. زا بو za bou, il était né; part. prés. زای zài; part. passé زایه, زا za, zaié; jin-a vi kour-ek za, زنا وی کورك زا sa femme est accouchée d'un garçon; بلی اقیس بو زایه حیوی زایه دو کور انایه beli, awis bou, zaié, djivi zaié, dou kour inaié, oui, elle a été enceinte, elle accoucha, elle accoucha de jumeaux, elle apporta deux garçons; ای زای ei zàï, nouveau né; دزی di-zi, accouchée; prés. 3. zit G.; futur bi-zé L., dē-zēta (dans le Bohtan, l'a est propre au style poétique) S.; part. part. zaíya (la chienne) mit bas, S.; impart. az zāni S.; bactr. zan (zayata, natus est), p. زادن.

زاینی zàini, naissance.

زایه zaié, issu, descendant d'une personne, d'une race; partic. de زاین.

* زبت zebát, jasmin, lis, G.; p. زنبه, ar. زنبق.

زبده zoubdé, succès, résultat; ar. زبده.

زبراندین zebirandin, affaiblir; verbe causat. de زبرین.

* زبری sbrí, véhémence, véhément; sbrí kenía, éclats de rire, G.; p. زَبَری.

زبرین zebirin, s'affaiblir; arm. ծիրեւ.

زبش zebech, melon d'eau, pastèque; debes G., زیش (lis. زبش) Kl., žäbäž, ar. šäbäš, à Damas baṭṭīḫ S.; rĕk-ā merdíne be žäbäža, le chemin de Merdin va entre melons d'eau, c.-à-d. est très-commode, S.; ar. جبس, vulg. ǰebze.

زبل zibil, fiente de chevaux; zibel G.; zaza zi̯bíl L. I, 81, 10; ar. زِبْل.

زبور zebour, psaume; zabúr G.; zā-bur, zebur, le livre de psaumes, Rh.; ar. زَبُور.

*زبون zabún, faible, faiblesse; maigre; zabún bum, je deviens maigre, G.; p زبون.

زبون ziboun, robe longue orientale; zabūn, jaquette courte, S.; t. زبون (camisole).

زحف, زاف zahf, zaf, beaucoup, trop; زحف به زی zahf be-ji, puisse-t-il vivre longtemps; زحف به کیف zahf be-kef, très-content, enchanté; زحف تی بوین zahf ti bouin, avoir grande soif; زحف خبر داین zahf khaber dàin, nouvelliste, qui donne beaucoup de nouvelles; زحف خبر دده zahf khaber di-dé, il parle trop; زحف خورا zahf khoura, gourmand, qui mange trop; زحف رند zahf rind, très joli; زحف رونشتین zahf rounichtin, rester longtemps; زحف سرف هیه zahf serf heié, il y a beaucoup de dépenses; زحف شغول zahf chougoul, accumulation d'affaires; زحف عرنین zahf ârenin, se fâcher beaucoup; زحف عمر کرین zahf oumir kirin, vivre longtemps; زحف قنج zahf qendj, très bien; زحف کرین zahf kirin, multiplier; زحف هاتن zahf hatin, affluer, venir en abondance; زحف لازم zahf lazim, très nécessaire; زحف مجد zahf moudjid, beaucoup de soin; saw, long. Kl.; zaf Rb.; zaza zāf, záv; ar. زحف.

زحفن, زحفی zahfi, zahfan, la plupart; زحفن دی zahfan di, plusieurs l'ont vu, زحفی بو zahfi bou, ils étaient nombreux; زحفیا زی zahfiia ji, plusieurs aussi; zaffa, abondance, G.; zeḫfi L.

زحمت zehmet, tourment, peine; به زحمت be zehmet, avec peine; ز همو زحمت و مشقتان غالب بو ji hemou zehmet ve mouchaqatan galib bou, il fut vainqueur de toutes les peines et obstacles; zahhmét dem, je tourmente, je dérange, je cause de la peine, G.; zahhmét kesciúm, je me fatigue, je souffre, G.; zahhmét nina, c'est aisé; zaḫmét L., zahmat Rh.; ar. زحمه.

* زحمی zahhmi, difficile, G.

زخم zakhm, blessure; p. زخم.

زخمدار zekhm-dar, blessé, qui a une blessure; du pers. زخمدار.

زدا voy. جدا.

* زدور zaza zadúr, saule.

زر zer, zir, or; به زر کلدای be zer kil-daï, dorure; zēr Rh.; plur. zḗrān, des pièces d'or, L.; čär sēr, quatre pièces d'or, S.; tām zer dem, je dore, G.; tām zer kiria, doré, G.; bactr. zairi (jaune), p. زر.

زر zer, jaune; zar Rh., zerd R., zēr, zär S.; zaza zerd; bactr. zairita, p. زرد; comp. موزر, ره زر.

*زر zer, coeur, L.; zaza zeré 1) coeur; 2) zére, en dedans, au dedans; berá zére, de dedans; c'est la forme vraiment kurde, qui est supplantée presque entièrement par le pers. دل; bactr. zareδaya, afgh. زړه (zṛah) p. دل.

زراعت zeraet, agriculture; ar. زراعه.

زرافه zerafé, caméléopard; ar. زرافه.

زراف ziraw, fiel; زراف قطیایه ziraw qetiiaié, le fiel s'est rompu, il est mort de grande fatigue; به زراوه be-zirawé, brave, courageux; zehr-áve, zehr,av G.; p. زرد آب; comp. زردان.

*زربك zerpék, exanthème, bulle sur la peau, G.

*زرت zaza zirôt, garçon.

*زرج zaza zérej, perdrix blanche; dujiki serindji, Bl.; p. زرج.

زرخ voy. زری.

زرد voy. زر (jaune).

زردان zerdaw, bile; du pers. زردآب; comp. زراف.

زردالو, زردله zerdelé, zerdalou, abricot; zardala Rh.; pehl. زردارو, p. زردالو.

*زردی d'or, L. I, 100, 13; de زر, زرد (jaune).

زرزه zirzé, gond; comp. p. t. ar. رزه.

زرك zerek, 1) roux; 2) ambre jaune; de زر.

زرك zerik, jaune d'oeuf, jaunisse; zehrakán, ictère, G.; p. زردی, زرده.

زرك zerk, zerg, javelot, dard, pointe d'une lance; zärgá, petite lance de fer; ar. zärga S.; zärk kería, il lança le javelot, S.; ar. زرق.

*زركت zerkék (sic) guêpe, G.; zirkit Rh.

زركی zereki, blême, pâle; de زر.

زرگار zerghiar, orfèvre; comp. زرگر, زرینگر.

زرگتاف zerghe-taw, crépuscule du soir.

زرگر zérgher, orfèvre; du pers. زرگر; comp. زرینگر, زرگار.

زرنه zourné, flûte, hautbois; zúrna, trompette, R., L., Rh.; zurna kirin, sonner de la trompette, Rh.; du pers. سُرنا, vulg. زرنا (chalumeau), mot slave, voy. Pott, Et. Forsch. II, 3, 723.

*زرنگاندین zringhāndin, sonner, Rh.; comp. جرنگین et le p. جرنگیدن, ترنگیدن.

*زرنیك zerník, orpiment, G., Rh.; zerṇik L.; ar. زرنیق (du pers. زرنیخ, grec ἀρσενικόν).

زروك zerouk, le bout de pipe en ambre; comp. زرك.

زره voy. زر (coeur).

زری, زرخ ziri, zirkh, cotte de mailles, cuirasse; زری خوده ziri-khoudé, cuirasse; زری وركرین ziri ver-ghirtin, cuirasser; zerík, plastron, G.; bactr. zrāδa (ar. زَرَد) p. زره.

زری zeri, une belle; زری اسمر zeri esmer, la belle brune; sē zärí, trois belles filles, S.; zäryäk, une belle, S.; de زر (or); comp. p. زرین et le nom antique Ζαριναία.

زریجی ziridji, plomb.

زریدار ziri-dar, cuirassé, vêtu d'une cotte de mailles; du pers. زره دار.

*زریقون zeríkun, minium, G.; ar. p. سریقون, du grec συριχόν, Pott, Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes, IV, 266.

زریك voy. زری.

زرین zerin, braire; کر دزره ker di-zeré, l'âne brait; کر زریا ker zeriia, l'âne a poussé un cri; zerrít, il brait, G.; parf. part. zerí G.; prés. dị-zerẹ̄ L.; baetr. jar, arm. ձռաչ; comp. جربن.

*زرین zărīn, de bronze; rúm-ā zărīn, la lance de bronze, ar. rumḥ el aṣfar S.; p. زرین (d'or).

*زرینجی zerẽnji, rayé; ʿabáye zerẽnjiya, un manteau rayé noir et blanc; ar. zerēgi S.

*زرینگر zeringher, orfèvre, G.; comp. زرگر, زرگار.

زستان voy. زفستان.

* زعا zaʿā de-kē, il vend, S.

زعفران zafiran, safran; ar. زعفران.

زغال zougal, charbon; du pers. زغال, ژغال.

زغال zougal, cornouille; de l'arm. ցորտ.

*زغر zuγúr, caillou, S.; de l'ar. زغل (comp. مزغّل qui roule, de Saulcy, Revue archéologique, novembre 1875, p. 297).

زغره zagara, la bordure d'une pelisse; t. زغره.

زفت zift, goudron; p. زفت.

*زفر zefer, sale, G.; ar. زفر.

زفر ziwir, dur; z,ver, zevra, zever G.; ar. زوّر.

زڤراندین ziwirandin, tourner; zeverínum, je tourne, G.; parf. part. zeveriá ou zeveriánd G.; verbe causat. de زفرین.

* زفریا zevéria, tournoiement, G.

زفربان voy. زفرین.

زفرین ziwirin, parcourir, revenir, tournoyer; prés. 3. او دزڤره eoŭ di-ziwiré, parf. part. وی زفری vi ziwiri; ریا نوالی دزڤره دوره riia nouvali di-ziwiré. dour-é, le chemin du vallon fait un détour, il est long; زوی دری زفری و زنکی کریت وی دیت ji-vi-deri ziwiri ve jinek-i kirit vi dit, il tourna de ce côté et il vit une femme laide; ای دزڤره ei di-ziwiré, celui qui tourne, tournant; ser zeverit, la tête est pris d'un vertige, G.: parf part. ser zevería G.; infin. ser zeveriána, vertige de la tête, G., baetr. zbar.

زفستان ziwistan, hiver; sawestan Kl., zevistắn L., R; zestān M., zustan Rh, zistan R., vistắn S.; cehl-a zevestan, les 40 jours de l'hiver, G.; p. زمستان.

زڤاق zouqaq, marché, place, rue; zoqắq L., zābŏq S. (formé par métathèse et dissimilation); t. سوقاق, de l'ar. زڤاق.

زڤاق ziqaq, bourbeux, fangeux, boubier.

زقوم zouqoum, fruit de l'arbre infernal, زقوم بخو zouqoum be-khou, mange le fruit de l'arbe Zouqoum (terme de mépris), ar. شجرة الزقوم.

زك zik, ventre, estomac; زکی ماکی zik-i maki, inné (littér. ventre de sa mère), زك دان zik-dan, biais, saillie d'un mur; زك داین zik dàin, s'affaisser; زك زیر zik-zir, corpulent; زکی من برجیه zik-i min bertchiié, mon estomac a faim, c.-à-d. j'ai faim; زك دریای zik-deriai,

ventru, qui a une grosse panse, hernie; زك مزين zik-mazin, id.; زكى بچوك zik-i bitchouk, bas ventre, abdomen; zik cit, diarrhée (mot à mot: le ventre s'en va) G.; zik ċū, il avait le flux de ventre, L.; сикъ P., zīk B., zek, bilb. zug R.; zik ghré, ventru, G.; de-zík-ō škäfté, au dedans de la caverne, S.; زيك ناشتا zik nachta, à jeun, Ch. 346; k. or. zik, coeur (l'estomac est le siége des passions, comp. دل); zaza pīzé šeṇík; pehl. شكومبو, p. شكم, اشكم; comp. شنك.

زكات zekat, aumône légale ordonnée par le Qoran et consistant dans la 40me partie de ce que l'on possède, donnée chaque année au profit des pauvres; zikat, dîme, G.; ar. زكاة.

زكام zoukam, rhume; زكام بويه zoukam bouié, enrhumé: zokkom, froideur, Rh.; ar. زكام.

زكير zekir, anneau qu'on porte au pouce pour le protéger d'une blessure par la corde de l'arc; p. زه گير, turc vulg. zekīr.

زكيماكى zikimaki, inné, mot à mot: ventre de sa mère; de زك et de ماك.

زل zil, tige, baguette; arm. ձիւղ: comp. جيل.

زل zil, castagnette, clochette; t. زل.

زلال zoulal, pur (de l'eau et de la race de chevaux), ar. زلال.

زلزله zelzelé, tremblement de terre; زلزله كرين zelzelé kirin, ébranler; zelzila Rh; ar. زلزله.

زلف zoulf, boucles de cheveux; zilf R.; zof, cheveux, Ch. 308; du pers. زلف.

زلقاندين zeliqandin, appliquer, coller; prés. 3. او دزلقينه eoŭ di-zeliqiné, parf. part. 3. وى زلقاند vi zeliqand; verbe causat. de زلقين.

زلقوق zeliqoq, tenace; colle, pain à cacheter.

زلقين zeliqin, se coller, s'attacher, être adjacent; prés. 3. او دزلقه eoŭ di-zeliqé; parf. part. وى زلق vi zeliq; زلقى بژيا هسبى zeliqi bijiia hespi, il se tint aux crins du cheval; de l'ar. لزق (par métathèse), لزاق (colle)?

زلك zilik, brin, petite baguette; zelkáie G.; dimin. de زل.

زلكنى zilketi, état de gêne; de l'ar. ازل et de كتى (de كتين).

زلو, زلول zelou, zouloul, sangsue; zelú G., zerú L.; p. زلو, زالو; comp. زورى.

زلهمى zilhemi, faible, exténué, maladif.

زليان zeliian, action de glisser; comp. فه زليان.

زلين zelin, glisser, broncher; prés. از دزليم ez di-zelim, تو دزلى tou di-zeli, او دزله eoŭ di-zelé; plur. ام, هون, وان دزلين em, houn, van di-zelin; impér. 2. بزل be-zel. plur. هون به زلين houn be-zelin; parf. part. من, ته, وى, مه, وه, اوان زل, min, té, vi, mé, vé, evan zel; partic. passé زل, زليه zel, zeliié; chez Garzoni prés zelum, 2. 3. zelit, parf. part. zelá; ar. زلّ.

زمار zemár kem, je chante un cantique funèbre, G.; ar. زمّار (psaumiste).

زمان zeman, temps, époque, siècle; زمانى بورى zeman-i bouri, le temps passé; زمانى برى zeman-i beri, précédemment; زمانى كفين zeman-i kewin,

ancien temps; zamán-e ghunéla, le temps du rut (chez le gibier), G.; zamán-e drú, temps de la moisson, G.; zamán-e kadím, jadis, G.; zamán nina, il y a peu de temps, G.; чи-земань, quand, P. (c'est le pers. چه زمان); au zamán, à cette époque, G.; eẍ zamán, autrefois, G.; zaza zemán-e verîe (précédemment); ar. زمان.

زمان ziman, langue, idiome, langage; ام em زمانا کرمانجی ژی تحصیل دکین ziman-a kourmandji ji tahsil di-kin, nous apprenons aussi la langue kurde; زمان گرتین ziman ghirtin, grasseyer; زمانی عملی ziman-i âmili, langue usuelle; زمانی ناس دعملینه ziman-i nas di-âmiliné, langue vulgaire; zemán, zewán L., zumān B., znwan, bilb. ziman R.; زوان L. I, 98, 7; suān Br.; zaza zuán; du pers. زبان; comp. ازمان, شیرین زمان.

زمر zoumour, cire à cacheter, laque; géorg. ზუმბული, arm. *զմուխ* (de *զմուռս* myrrhe, σμύρνα).

زمرد zoumroud, émeraude; zamrút scin, hyacinthe, G.; ar. زمرد, du pers. زَمَرْد, زَمَرَّد (mot sémitique, hebr. בָּרֶקֶת, A. Weber, Indische Skizzen 88; sanscr. मरकत, chinois molokiat'o, grec σμάραλδος, μάραγδος, arm. *զմրուխտ*, russe изумрудъ).

* زمرودین d'émeraude, L. I, 98, 15; du pers. زمردین.

زمستان zemistan, hiver; voy. زڤستان.

* زمه zaza zi̯mé, terre; lit. žémé, russe земля, comp. bactr. zem.

زمهر zemhir, provision de farine pour l'hiver.

زمیلی voy. سنبل.

* زمین terre, L. I, 100, 14; du pers. زمین; comp. زوین, زیرزمی.

زن voy. ژن.

زن zen, frappant, battant; du pers. زن, voy. قلبزنك, لافزن.

زنا zina, adultère; زنا کرین zina kirin, commettre un adultère; zena, inceste, adultère, G.; ar. زنا.

زنار, نزار zinar, nizar, rocher abrupte.

* زنار zenár, étole, G.; ar. زنّار (du grec ζωνάριον).

زناکر zina-ker, homme adultère; zenakār G., L.; du pers. زناکار.

زنبورك zenbourek, ressort de montre; zambarek G.; ar. زنبرك.

* زنبیل zambil, panier d'osier pour porter des balayures ou du gypse pilé, G.; p. ar. زنبیل, arm. *զամբիղ*.

* زنپاره zémpara, émeri, G.; p. سنپاره, géorg. ზუმპარა, t. صومپر (du grec σμύρις) Pott, Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes IV, 269; voy. Schrader, Höllenfahrt der Istar, p. 38.

* زنج zaza zi̯nǰ, nez.

زنجفیل zendjefil, racine de gingembre; zengibíl G.; ar. زنجبیل, vulg. زنجفیل, du sanser. शृङ्गवेर (p. شنکلیل).

زنجیر zendjir, chaîne; زنجیر ڤه کرین zendjir we-kirin, déchaîner; بزنجیر bezendjir, enchaîné; locatif دزنجیریدا di-zendjiri-da, condamné à la chaîne; zangír kem, j'enchaîne, je clos, G.; naf zangír dem, dem naf zangír, j'enchaîne, j'emprisonne, G.; p. زنجیر.

* زند zänd, poignet; zänd u bāzyn häl-myštin, ils retroussèrent les manches,

mot à mot: ils découvrirent les poignets et les bras, S.; ar. زند.

زندان zindan, prison; zaza zeindán; du pers. زندان.

زندگانی zindegani, la vie; longévité; du pers. زندگانی.

* زندو zeendoo, la vie, R.; p. زندگی.

زندوست zen-dost, galant envers les femmes; du pers. زن دوست.

زنده zendé, vivant; du pers. زنده.

زندی zindi, pou, insecte.

زنك zenk, cloche; p. زنگ.

* زنگّره zingharra, le pays de Sindjar, R. II, 86; dans le dialecte des Yezidis singáli, Forbes, dans le Journal of the R. geograph. Soc. IX, 415; ar. سنجار, assyr. sangar, chez les Anciens Singara.

زنگل zenghil, clochette; zanghél, sonnaille, G.; zangil Rh.; zeńgíl, campanule, L.; p. زنگل.

زنگلوك zenghelouk, gosier, l'os du gosier; لی زنگلوکی وی هسنك عاصی بویه li zenghelouk-i vi hestik âsi bouié, dans son gosier resta une arête; propr. petite cloche? le pharynx a la forme d'un entonnoir.

* زنگلوك zanghlūk, chardonneret, G.; russe щеглёнокъ (id.), arm. ճնճղուկ (pierrot), géorg. ჩიწყლიი (nom d'oiseau, mot tatare).

زنگو zengou, étriers; اوزنگی کوب laissez tomber les étriers, c'est-à-dire: excitez les chevaux, car les orientaux se servent des étriers au lieu des éperons, Ch. 351; t. اوزنگی; comp. کسکه زنگو.

* زنگی zéńgi, riche, L.; t. زنگین.

زو zou, prompt, svelte, vite; زو به zou bé, fais vite, dépêche toi; زو چوین zou tchouin, aller vite; زو خبردان zou khaberdan, parler vite; زو زو هاتن zou zou hatin, venir coup sur coup; زو وره zou veré, viens vite; زو هره zou heré, partez vite; ززوفه ji-zouwé, récemment; دزو di-zou, vite; zu zu, très vite, Rh.; zu ce-kem, j'accélère; négat. zu na-kem, zu ce-na-kem, je retarde, je diffère, G.; сутъ P. (la forme pers.); compar. zúter, plus vite, G.; زوتر جاتر zotére tchatĕre, le plus tôt vaudra le mieux, Ch. 342; p. زود, زو.

زوا, زوای zouva, zouvài, sécheresse; زوا بوین zouva bouin, se dessécher; از زوا دکیم ez zouva di-kim, je sèche; از زوا بکیم ez zouva bi-kim, je sécherai; از زوا ناکیم ez zouva na-kim, je ne sécherai pas; zuá G.; comp. زوفا, زها;

زواج zevadj, mariage; ar. ازواج (plur. de زوج); comp. بی زواج.

زواده zevadé, provision de bouche; zavád G.; ar. زواد, زواده.

زوار voy. سافار.

زوار zouvar, pèlerins, visiteurs des lieux saints; ar. زوّار.

زوال zeval, misère; ar. زوال.

زوان zivan, ivraie; p. ar. زوان.

زوان voy. زمان.

زوانه zivané, tuyau pour le bout de la pipe; t. زوانه, زیونه, زیوانه.

زوتك zoutik, orifice de la partie postérieure; comp. bactr. zaδańh, arm. ձեռ.

زوجاندین zevidjandin, marier, faire

un mariage; parf. part. zau'uǰāñd L.; verbe causat. de زوجين.

زوجين zevidjin, se marier, épouser; part. passé زوجيه zevidjiié, marié; de l'ar. زَوْج (mari).

زور zor, force, mépris, difficulté; زور كرين zor kirin, forcer, faire peu de cas de quelqu'un; zor kem, zor ce-kem, zor le-kem, je force, G.; zor kenia, éclats de rire, G.; زور ركه, زور راه zor ra-é, zor regu-é, le chemin est long, littér. c'est beaucoup de chemin, Ch. 342; zor-ter bum, je prévaux, G.; zaza zōr (fort); bactr. zāvare, p. زور; comp. بزور.

زور voy. زارو.

زوربتى zorbeti, révolte; de زوربه.

زوربه zorbé, prépotent, rébelle; زوربه دركفتن zorbé der-kewtin, se révolter, s'insurger; t. زوربا.

زوربستى zor-pesti, action de violer une femme; زوربستى كرين zorpesti kirin, violer une femme; زوربستى بويه zorpesti bouié, femme violée.

* زورى zorája, véhémence, G.; zori, beaucoup, Ch. 350; p. زورى.

زورى zouri, sangsue; comp. زلو.

زورين zourin, hurler (du chien); zūriya (le loup) hurla, S.; bactr. zu, isl. geyja (Vol. 43).

زوزان zozan, pâturage, lieu ou campent les Kurdes en été; zōzāñ L.; nom d'une contrée dans le Kurdistan, S.; chez les géographes du moyen age زَوَزان (voy. Barbier de Meynard, Dictionnaire géographique, historique et littéraire de la Perse, p. 290).

زوشكست zou-chikest, brisable, fragile.

زوف voy. زلف.

زوفا zouwa, sec; voy. زوا.

زوفاى zouwaï, sécheresse.

* زوق zok, zuq, paire, L.; aram. ܙܘܓܐ (du grec ζυγόν).

زوك voy. سويق.

* زول zūväl, pièce; ázē zūväl zūväl bü-kým, je taille en pièces, je morcèle, zóla że p-qatínim, coupez lui pièce par pièce, S.

زوله zevlé, cercle qu'on met au cou des boeufs pour tenir le joug; ar. زوله.

زومه zomé, camp, campement, partie d'une tribu (عشيرت); chez les Chaldéens du Kurdistan zōmā (voy. Ainsworth, Journal of the R. geograph. Soc. XI, 33).

* زوجك zōunǰik, nom d'une étoile, L

زونه voy. زن.

زوى zouï, vitesse; بزوى bezouï, pressé, trop tôt; بزوى هاتن bezoui hatin, fréquenter, venir souvent; de زو, p. زودى.

* زوين terrestre, L. I, 101, 12; du pers. زمين, comp. زمين.

زه zih, 1) l'anneau qu'on met entre les deux morceaux d'ambre d'un bout de pipe; 2) ourlet; du pers. زه; comp. زه.

زها zouha, sécheresse; زها بوين zouha bouin, se dessécher; comp. زوا.

* زهر zahr, parole, ar. كلام, S.; hezár seláva że záhr-ī zíne lē-kir, il donna mille bénédictions d'après la parole (du côté) de Zine, S; arm. ձայն (discours).

زهر voy. ژائر.

زهراف voy. زراف.

زهرقان voy. زرك.

زه و زاد zeh ou zad, descendants; du pers. زه و زاد.

زی zeï, action de mettre bas; comp. زا.

زی comp. زا, زاده et خوارزا.

* زی zeï, rivière, II. Rawlinson dans le Journal of the Geogr. Soc. X, 32.

* زیاده ziādé, trop, B.; ar. زیاده.

زیارت ziiaret, lieu de pèlerinage; لی زیارتی بوین li ziiareti bouin, être en visité; زیارت کرین ziiaret kirin, visiter les lieux saints, faire des visites; ziyāret Rh.; ar. زیارة.

زیان ziian, dommage, dégât; ziān kir, il fit dommage, L.; du pers. زیان (bactr. zyāna).

زیب zib, froid, le dernier froid de l'hiver au mois de Choubat (Février); comp. kurin. žiw (neige, Schiefner 204[a])?

زیبق voy. زیوه.

زیپ zip, soudure.

زیپك zipik, grêle; زیپك دباره zipik di-baré, il grêle; دبژین کو زیپك لی di-bijin kou zipik li kcoúchen-i me dàié, on dit que la grêle est tombée dans notre contrée; دبژین زیپککی عجیبه لی موشی باریه di-bijin zipik-ek-i adjibé li mouchi bariié, on dit qu'une grêle extraordinaire tombait à Mouch.

زیت, زیپ zeït, zeïtoun, olives; ar. زیت, زیتون.

زیدای zidàï, exagération; zeidáia G.

زیده zidé, davantage, beaucoup, trop, très, excessif; زیده داین zidé dàin, donner trop, trop cher; زیده زحف zidé zahf, excessivement beaucoup; زیده هوار zidé hevar, cris excessifs d'alarme; زیڤ zidé ziw, gémissements continuels, douleurs extrêmes; زیده دران zidé diran, surdent; زیده کرین zidé kirin, outrepasser, augmenter; comparat. زیده تر zidé-tir, de plus, par dessus; zeida bezium, j'exagère, G.; zēda bun, s'augmenter, Rh.; ar. زاید, زایده.

زیده ئی zideti, l'excédent, le surplus.

* زیده کار zeida-kár, impertinent, arrogant; zeida-kár bum, j'ai une opinion exagéré de mon mérite, G.

* زیده‌کاری zeidakaría, impertinence, G.

زبر zir, dessous, au dessous; grossier, ce qui est fait sans art et sans goût; زیر و زبر dessus-dessous; du pers. زیر (dessous, gros); comp. ژیر.

زیر زمین zir-zemin, souterrain; du pers. زیر زمین.

زیرك zeirek, intelligent, adroit, rusé, habile, expert, industrieux, maladif; zirek G.; k. or. zīrek, zīreng; bactr. jīra, p. زیرك.

زیغا ziga, caverne, grotte; comp. زاغا.

زیفی zifi, injure, offense; زیفی داین zifi dàin, injurier, offenser; comp. زیڤ.

زیڤ ziw, argent (métal); زیڤ کرین ziw kirin, argenter; زیڤ کری ziw kiri, argenté; زیڤی یالدوز کری ziw-i ialdouz kiri, argent doré; فراق زیڤ fyraq-i ziw, vase d'argent; zif kurz, argent pur; zīv, L. Rh. B.; зифь P.; zioo, bilb. ziuv R.; siv bag, fil d'argent, ar. قلابدان S.; p. سیم, pehl. اسیم, chald. סימא (du grec ἄσημος).

زیڤ ziw, gémissement; žēf kir, il injuria, il jura (ar. šātām) S.

زیڤال ziwal, prisonnier de guerre; de زیڤ.

زیڤگر ziw-ger, orfèvre; zīv-kâr S.; p. سیمگر.

* زیڤین zevín, d'argent, L.; p. سیمین.

زیکیل zikil, cal, cor, durillon; t. زکیل.

*زیلام zēlām, homme, S.; ar. صلم.

زین zin, selle; زین داین zin dàin, seller; prés. 3. زین دده zin di-dé; parf. part. 3. وی زین دا vi zin da; impér. 2. 3. زین ده zin dé; plur. 2. 3. زین دین zin din; زین فالا کرین zin wala kirin, esquiver un coup en se baissant sur son cheval; zīn kirin, seller, Rh.; k. or. zēn, zaza zién; bactr. zaini, p. زین; comp. نوزین, برزین.

زیناق zin-aw, un filet d'eau, lieu ou l'eau se filtre.

* زینت zínet, ornement, L.; zíne, une fête, S.; ar. زینة.

* زینچی zīnčí, sellier, S.; comp. p. زینگر et t. ایرجی.

زینی zini, arqué, courbe en arc; littér. de la forme d'une selle; comp. پشت زین.

ژ

ژ ji, 1) préposition, de, dès, depuis, par, à; ژ من ji min, de moi; ژ ته ji té, de toi; ژ وی ji vi, de lui; ز مه ji mé, de nous; ز وه ji vé, de vous; ز وان ji van, d'eux; ز منرا ji min-ra, à moi; ژ نرا ji tera, à toi; ز ویرا jí vira, à lui; ژ مرا ji mera, à nous; ز ورا ji vera, à vous; ژ وانرا ji vanra, à eux; ژ نشکمه ji nichkiwé, à l'improviste; ز کی وقتی ji ki vaqti, depuis quand; ز وی شفی ji vi chewi, dès cette nuit, dès ce soir; ژ بریدا ji-beri-da, dès le principe; ز بو وه ji-bou vé, à cause de vous autres; ز ویدا ji-vi-da, d'autre part; افه ز ترس کر ewé ji ters kir, il a fait cela par crainte; ژبره کی ji-bereki, d'un côté, d'un bout; ژ بحری ژ رشی ji behri ji rechi, par mer par terre; že ber, devant, L.; že ber, de, par, L.; ž kú'i, où, d'où, L.; k. or. ژاورا d'ici; eẍ era péva, d'ici, G.; zh' ira Rh.; ž-čira-ya, pourquoi cela est-il? S.; že mârra, à moi (une lettre arriva) S.; hinde ż mâ-na hinde ż vân-in, on va d'eux chez nous et de nous chez eux, S.; na eẍ au na eẍ avi, neutre, G.; ex aví tet, (l'habit) va très-bien, littér. il vient de celui-ci, G.; eẍ au (comp. ci-dessus زویدا) de là, G.; ž'ēra, de là (pers. زیرا), az žēra-ma, je lui appartiens, S.; ž dęrvę, dehors; ex zamán, autrefois, G.; zh berang, pour cela, Rh.; ex belenda, de haut, G.; eẍ aurás, id., G.; zh' penēwa, en secret, Rh. (p. از بنهان); že ser, de nouveau, L.; ex ser ahhta beni, du commencement jusqu'à la fin, G.; ż nāv, du milieu, L.; zh' nuha, dorénavant, Rh.; zh'-ber nuha, avant cela, Rh.; zh' kī-derī, d'où, Rh.; ž dűrvę, de loin, L.; zh' dūr Rh.; zh' ēk kirin, mettre en deux, Rh.; eẍ kenár-e men, de mon

côté, G.; ez del, de bon coeur, G.; eĭ ruz ruz, de tous les jours, G.; ez iek mal, de la même famille, G. (phrase persane); de-bĕže že matrān, il parle au métropolite, S.; ez mosul, originaire de Mosul, G.; eĭ kisa qo qodam kem, je le soutiens de mes frais, G.; zaza jĕne... ārd, il emporte (p. ازآن, ازین); 2) cette préposition est employée elliptiquement, en omettant le pronom; dans ce cas la voyelle est articulée plus fortement: زی فه‌گریان ji we-gheriian, renoncer, quitter; valāt žē de-tyrsé, le pays a peur de (lui), S.; ölāj žē na-bū, il n'y avait pas de remède contre (lui, pour se délivrer du serpent) S.; därmān žē bü-χvāze, il demanda de (lui) un remède, S.; voy. aussi زی کرن; 3) conjonction, que (suivant le comparatif); سرکا بلاش ز هنگفی شیرینتره sirk-a belach ji hinghiwi chirinteré, vinaigre reçu gratis est plus doux que du miel; ز هنگفی est propr. l'ablatif comme en persan; bactr. haca, p. از, ز.

زار jar, faible, pauvre, malheureux, religieux mahométan; زار بوین jar bouin, être malheureux; p. زار (du bactr. zar).

زاری jari, misère, faiblesse; ز برجا و زاری مر ji birtcha ve jari mir, il est mort de faim et de faiblesse; p. زاری.

زازی jaji, caillebotte, espèce de fromage; زازی رون jaji roun, espèce de mets, littér. fromage au beurre.

ژان jan, peste, épidémie, douleurs d'enfantement; ژان کتیه jan ketiié, une épidémie est tombée, une peste se déclara; افه ژن ژان دکشینه ewé jin jan di-kechiné, cette femme est en travail d'enfantement; žān-a sārā, mal de tête, S.; arm. ժանտ, géorg. ჯანი.

ژار, ژائر jaîr, jar, poison; ژائر داین jaîr dàin, empoisonner; بژائر be-jaîr, vénéneux; zehr, ziehr dem, j'empoisonne, G.; zhāhr Rh., žáher S.; p. زهر, arm. ժահր; comp. ماسی ژار.

*زبدل zh'badal, au lieu de, Rh.; de بدل; comp. syr. moderne ﻋﻮﺿﻲ (Nöldeke 179).

زبر voy. ژ et برجوی.

زبره, زبر ji-ber, ji-beré, par coeur; voy. بر (mémoire); p. زِبَر, زبیر.

ژبش voy. زبش.

*زبل sbel, excepté, outre; sbel au, outre cela, G.; zh'bil Rh; de l'ar. بلا.

زبوی, زبو ji-bou, ji-bouï, pour cause, à cause; زبوی وه ji-bouï vé, pour vous, à cause de vous; ژبو جی jibou tchi, pourquoi, pour quelle raison; زبوی جی نابه ji-bouï tchi na-bé, pourquoi cela ne se peut? bóe, že bóe, ž-búe L.; že-bóe rēzá χodé, pour l'amour de Dieu, L; de ز et du pers. بوی (désir, disposition), bactr. baoδa.

ژبیر voy. بر.

*ژبیژ ž-pēž, au lieu de, S.

زخوه ji-khouwé, 1) hors de soi-même; 2) soi-même; voy. خو, خوه.

ژفروها ji-wiru-ha, dès à présent, depuis maintenant; de فر, suivi par le suffixe adverb. ha.

ژمار, ازمار jimar, ejmar, compte; p. شمار.

ژمارتین jimartin, compter; prés. 3. او دژمره eoŭ di-jmiré, fut. 1. ازی

بژمریم ezi be-jmirim, je compterai; négat. از نا ژمریم ez na jimirim, je ne compterai pas; parf. part. وی ژمارت vi jimart; part. passé ژمارتیه jimartiié, compté, ce qui est compté; voy. ازمارتین.

ژمیژین, ژمیژ ji-mij, ji-mijin, anciennement, auparavant; ĭjmeǰ, ancienneté, B.; z-mezia, autrefois, G.; zh' mēzha Rh.; zh-měš-e bělind, depuis longtemps, S.; de ز et de l'ar. ماضی.

ژن jin, femme; plur. ژنبن jinin; ژنك jinik, une femme; ژنکین jinikin, quelques femmes; ژن باب jin-bab, belle-mère, mère des enfants que son mari a eus d'un premier lit; ژن عاب, ژن مام jin ap, jin mam, femme de l'oncle; ژن و مر jin ve mir, femme et mari; به ژنه be jin-e, il a une femme, il est marié; ژنکان jinikan, des femmes (voy. ژنك); ژنا اقیسه jin-a awisé, une femme enceinte; ژنا ده زارویه jin-a be zarouié, femme qui est avec un enfant, femme grosse; ژنا بی bi, veuve; ژنا بمر jin-a be-mir, femme mariée; ژنا رند jin-a rind, belle femme; ژنا رومی jin-a roumi, femme turque; ژنا زارو نایته jin-a zarou na-iné, femme stérile; ژن قحب jin qahb, femme de mauvaise vie; ژنا لافکر jin-a lawker, femme babillarde; ژنا مری jin-a miri, femme morte; ژن بردان jin ber-dan, répudier, renvoyer sa femme; ژنی jini, cette femme; ژن فقیره jin feqiré, mendiante; zen inum, je me marie, G.; жинаминъ, homme, P. (c'est-à-dire: ma femme); zen kali, tante, femme du frère de la mère, G.; zen brá, belle-soeur, femme du frère, G.; zen mămo, belle-mère (femme de l'oncle) G. (voy. ci-dessus); сенне P.; schin Kl., Sd., dschän Br., bilb. zhin, feilé zoona, zaza jéni, jéniā, bactr. jĕni, p. زن; comp. بی زن.

ژنده jindé, guenille, haillon, pièce pour racommoder un habit; du pers. زنده.

ژنده بوش jinde-pouch, déguenillé; du pers. زنده پوش.

ژنشکمه ji-nichkiwé, à l'improviste, inopinément, tout d'un coup; ژنشکمه رابون jinichkiwé raboun, s'élever à l'improviste, survenir; شمانه ژنشکمه رابویه tout d'un coup s'éleva une dispute.

ژنك jenk, rouille; ژنك ژرتیه jenk ghirtiié, enrouillé; ژنك ژرنین jenk ghirtin, se rouiller, s'enrouiller; jenk (j = ǰ, dj) Rh., p. ژنك, زنك.

*ژنك žínik, femme, petite femme, L.; žénnek S., zaza jeinéki, duzhiki tschinek, fille; diminut. de زن; p. زنك.

ژنو voy. ازنو.

ژنوه voy. شنفتن.

ژنها voy. ز.

ژنین jenin, battre le briquet, faire feu, tirer; carder la laine; fut. از بژنیم ez bejenim, négat. از نازنیم ez na-jenim; infinit. ژنینا اگری jenin-a aghiri, pierre à feu; bactr. jan, p. زدن (comp. اوزندیدن).

*ژور ziór, dedans, intérieur; ciúm ziór, j'entre; dem ziór, je mets dedans, G.; zhur Rh.; ژوروا jourova, la chambre où l'on reçoit les hommes, le biroun des Perses, Ch. 348; bactr. jafra, p. ژرف; comp. جور.

ژور voy. ژوری.

ژورین, ژوری jori, jorin, le dessus, le haut; ژ ژوری به ژیر آڤیتن ji jori be jir awitin, jeter du haut en bas; ای ژوری ei jori, ce qui est au dessus; بژورڤه درکڤتین be-jorwé der-kewtin, monter en haut; بژوری هلانین be-jori hil-anin, lever en haut, retrousser; compar. ژ هزاری ژورتر ji hezari jortir, plus de 1000 (piastres); ziorı, supérieur (d'un pays plus élevé qu'un autre) G.; gjor, gжor, siori, au dessus, Kl.; le-žúre, de dessus, L.; šiā́nd žōr, il envoya en haut, L.; zhora Rh., žǒrda, d'en haut, L.; p. زبر, de بر (bactr. upairi), et de از (bactr. hača).

زوزی jouji, jevji, 1) aiguillon (des insectes); 2) hérisson; susí, suzí G,; žüzí, žüžú L.; pehl. زوجك (pour le bactr. dužaka), p. زوز, زوزه.

زووه voy. زیوه.

زویدا ji-vi-da, autre part; ż we, de cela, en, L.; voy. ز.

ژه jih, corde de boyau, corde d'instrument, corde d'arc; bactr. jya, p. زه.

زی ji, aussi, même, également, encore; zhī Rh.; her du żi, tous les deux, L.; dans le Bohtan au-žyg, lui; mä-žyg, nous, S.; k. or. زه; zaza tį-zi, toi aussi, L. l, 66, 13; voy. از, تو; bactr. zī, slave zi (ja-zi, moi, pour jaz zi).

زی ji, la vie, existence, subsistance; زی کورت ji kourt, une vie courte; زی دریژ ji dirij, longévité; به زی ته bé ji té, sur ta vie (formule de serment); bactr. jīti, p. زی; comp. بیژی.

*ژی ži, il est (dans le dialecte de Bohtan): ā́va ħeifa χañgā myn-żi, c'est la vengeance pour ma soeur, S.; littér. il vit? comp. جیی.

ژیر jir, abject, bas, dessous; به ژیر be-jir, en bas; لی ژیری li jiri, ci-dessous; ژ زیری ji-jiri, d'en bas; در بژیره der be-jiré, lieu qui est en pente; بژیر کتین be-jir ketin, tomber en bas; сиӣръ P.; zhēra Rh., dschöèr Br., le-žēr, en bas, L.; p. زیر, ازیر (de bactr. hača et aδairi)); voy. برزیر.

ژیر jér, habile, adroit, ardent, soigneux, brave, capable; p. اژیر.

ژیرا ż'ę́ra, de là, L.; eẍ era péva, d'ici, G.; p. زیرا; voy. ژ, ایره دا.

ژیرین, ژیری jiri, jirin, inférieur; ziéri, inférieur (d'un pays) G.; p. ژیرین.

ژیف voy. زیف.

ژیك jik, mouvement, bouleversement; ژیك بلاف کرین jik belaw kirin, confondre; ژیك رابون jik raboun, se débander, se répandre, se disperser; ژیك را کرین jik ra-kirin, les troupes qui se débandent, répandre, disperser; zhēk kirin, diviser, Rh.; de ژ et de یك (un).

ژیکرین ji-kirin, couper, trancher, décapiter, abattre; prés. 3. او ژیدکه eoŭ ji-di-ké; impér. 2. زیکه ji-ké, plur. زیکین ji-kin; parf. part. 3. وی ژیکر vi ji-kir; سر زیکرین ser ji-kirin, trancher la tête, égorger; برانکی کولك لفر هیه امدی دی سر زیکین baraneki koulek liwir heié, imdi di ser ji-kin, il y a ici un mouton boiteux, il faut donc l'égorger (que vous l'égorgez); ǰē kir, décapita, L., hedrus. žē̆ kam, je tranche (la tête); žī nā́ki, tu ne tranches pas; žī ka, tranche; me žē ker, j'ôtai (ma chemise) S.; de

کرین, précédé par ز (comp. l'allemand áb-machen).

ژین jiu, subsistance, existence, vie.

ژیوه jivé, vif-argent; zibak G.; dæua Kl., ǰúvę L., zibakh Rh.; p. جیوه, ژیوه, d'où l'ar. زیبق.

ژیهاتن ji-hatin, savoir faire, connaître bien son métier; ژیهاتی ji-hati, un homme habile, qui connaît son métier; از زیهاتیمه ez jihati-mé, je connais bien mon métier.

ژیین jiin, vivre; prés. از دژیم ez di-jim, تو دژی tou di-ji, او دژه eoŭ di-jé, plur. ام, هون, وان دژین em, houn, van di-jin; parf. part. من, ته, وی, مه, وه, اوان ژی min, té, vi, mé, vé, evan ji; zhīn Rh.; bactr. ǰi, p. زیستن (prés. زِیَم).

س

سا voy. ساق.

سا voy. سد.

سا voy. سه.

سا voy. سی.

ساحر sahir, magicien; ar. ساحر.

ساحری sahiri, prestige.

ساخته sakhté, contre-façon; ساخته نشان دان sakhté nichan dan, contrefaire, simuler, faire semblant; du pers. ساخته.

ساد voy. سد.

سادان sadan, race noble de chevaux.

ساده sadé, simplement, essence; du pers. ساده.

ساده تی sadeti, simplicité; comp. p. سادگی.

سار sar, froid; ساره sar-é, il fait froid; sáreh Kl., sard Ch. 348; serd Br., k. or. serd; sar t-kem, je fais refroidir; part. passé sar bú, refraîchi, G.; bactr. śareta, p. سرد; voy. خونساز, دل ساری, سران.

سار voy. سال.

سارنج sarindj, citerne; du pers. سارنج; comp. صهریج.

سارو گرم sar-ou-gherm, engelure.

ساری sari, contagieux; ar. ساری.

ساز saz, jonchère, marais; t. ساز.

ساز saz, espèce de guitare ou de luth en usage dans le Levant; ساز لدان saz le-dan, pincer de la guitare; ساز و سوز saz ve souz, son et chant, musique; sās, ar. ṭambūr S.; du pers. ساز.

* ساز sāz, déférant, facile; p. ساز; comp. ناساز.

سازکاری saz-kari, accommodant, un homme facile; سازکاری کرین saz-kari kirin, combiner; du pers. سازکار.

ساسبند sas-bend, musicien; sās-bänd, psaltérion ou tympanon, ar. ṣantūr S.

ساسون sasoun, défilé, passage étroit.

ساعت saat, montre, heure; ساعتا حالمه saat-a tchalma, pendule; دساعتیدا di-saati-da, à l'heure qu'il est; سری ساعتی ser-i saati kiri be tchend-é, combien paye-t-on par heure

le louage? سرى ساعتى دو قرشه ser-i saati dou qyrch-é, par heure deux piastres; ساعت بار كرين saat bar kirin, remonter une montre; ريا دو ساعتان بچين riia dou saatan bi-tchin, nous marcherons deux heures de chemin; ساعت جندە saat tchend-é, quelle heure est-il? ساعت بك و نمفى saat iek ou niwi, une heure et demie; ساعت نزوكى سيان saat nizouk-i siian, vers les trois heures; sahat Kl. (comp. syr. mod. ⁂ et ⁂ Nöldeke 397, 399), zaza di sá'ati, deux heures; ar. ساعة; voy. ساعته فه, نيف ساعت.

ساعتفروس saat-ferouch, horloger.

ساعى sàï, 1) un exprès, piéton porteur de lettres; 2) s'efforçant; ساعى كربن sàï kirin, s'efforcer; ar. ساعى, t. ساعى اولمق.

ساف voy. ضوى.

سافار sawar, gruau, blé perlé; zavār, seigle blanc, ar. برغول S.; savár, seigle, froment cuit, G.; sāvār, froment pilé, cuit et séché, Rh.; arm. ⁂.

سافر sa-wir, curée, manger qu'on donne aux chiens.

ساق saq, jambe, mollet, guêtres; cca, branche, pied, P.; ar. ساق.

ساكله sa-koulé, vagabond, vaurien.

ساكن بودن sakin bouin, faire silence, s'arrêter, être inert; sākín debí, tu demeures, tu es assis, L. образцы пр.; t. ساكن اولمق; comp. سكنين.

سال sal, an, année, âge; تو جند سالى هيه tou tchend sali heié, quel âge as-tu? ايسال i-sal, cette année; سالا نو sal-a nou, nouvel an; سالنه زحف saln-é zahf, beaucoup d'années; جند ساله tchend sal-é, combien d'ans y a-t-il? سالا تى sal-a ti, l'an prochain, littér. l'an (qui) vient; заль, an; сааль, été, P.; sál-i kabísa, année bissextile, G.; sāl-i čuíne, l'an passé, L.; له ساله كرانكه, dans une année de disette, Ch. 350; همو سارك hemou sareke, annuellement, Ch. 349; zaza ser-a kšie, ser-a paryín'e, l'an passé; bactr. śareδa, p. سال, sanscr. çarad (automne); comp. نافسر, سرسال, ابسال.

سال خور sal-khour, accablé d'âge; du pers. سال خورد.

سالك salig, indice, révélation, découverte; سالك هلكرتين salig hil-girtin, faire une révélation; سالك دا salig da, il a donné des indices, il indiqua les traces, il a donné avis; سالك كرين salig kirin, indiquer, raconter; ar. سالك.

سالم salim, sauf, sain; ar. سالم.

سالوس salous, hypocrite; du pers. سالوس.

سالیانه saliiané, impôt, cens, capitation; salián L.; du pers. سالیانه.

سامعه samié, l'ouie; قوتى سامعه qouvet-i samié, le sens de l'ouie; ar. سامعه.

سامى sami, cercle pour attacher les boeufs au joug; p. سمه (bois tortu du joug, ar. سمبق, arm. սամբ).

سامير samir, espèce de gâteau.

سان san, compte; p. سان (manière, condition); comp. ديسان, كزان, كسان, يكسان, وسان, كوچكسان.

*ساناى sanái, facile, intelligible, G.; sānai Rh.; comp. اسان.

* سانایه sanáie, facilité, G.; p. اسانی.

*سانی сани, сони, front, P.

ساو voy. زخف.

*ساوات sāwāt, bétail, Rh.

ساوری savri, provisions de bouche pour les troupes; t. ساوری (voy. Vullers s. v.).

ساول saoul, cruche, cruchon; comp. سویل.

*ساوه, ساوده sāva, sēwada, pluie de l'arrière-saison, Rh.; comp. ar. صَيِّف (pluie d'été)? afgh. شیبه (grosse pluie)?

*ساهل sahhíl, sāil, mendiant; sahhil kem, je vais mendier, G.; ar. سائل.

سای sàï, veste, jaquette; du pers. سای.

سایس sèis, palefrenier; ar. سائس, سیس.

سبا soba, nageur; ar. سبّاح.

سبای, سبایتی sobàï, sobàïti, natation; سبای کرین sobàï kirin, nager.

سبب, سب seb, sebeb, cause, motif; سب باوری seb baveri, crédibilité; سب خاطرا وه seb khatir-a vé, à cause de vous, eu égard à vous; sabab, à cause, par, Rh.; sebeb bum, je cause, G.; sebébče, pourquoi? L. I, 16, 7; ar. سبب.

سبت sebet, panier, corbeille; sabat, caisse couverte de cuir et garnie de fer, Rh.; du pers. سبد; comp. سوی.

سبر voy. ژبر et بر, برجوی.

سبری voy. زبری.

*سبزار сефзесарь, pré, P.; du pers. سبزه زار, سبززار.

*سبزی себзи, verdure, P.; comp. سوز.

سبل voy. ژبل.

سبو sebou, bocal de cristal, de verre; du pers. سبو.

سبی voy. شبی.

سپیر voy. زبر, بر (mémoire).

سپارتن sipartin, appuyer, resister, durer, recommander, commissionner, confier; prés. از دسپریم ez di-spirim, تو دسپری tou di-spiri, او دسپره eoŭ di-spiré, plur. وان دسپربن, هون, ام em, houn, van di-spirin; impér. به سپر be-sipir, plur. هون به سپربن houn be-sipirin; imparf. سپاریم sipartim, سپارتی siparti, سپارت sipart, plur. اوان, وه, مه سپارتن mé, vé, evan sipartin; parf. من, ته, وی سپارتیه min, té, vi sipartiié, plur. اوان سپارتنه, وه, مه mé, vé, evan sipartiné; part. prés. سپارتی siparti; part. passé سپارتیه, سپارت sipart, sipartiié; chez Socin: prés. ázc bi-spĕrym, parf. part. mi spārt, impér. prohibit. tu ma spĕra; p. سپردن; comp. اسپارتن.

سپارك siparik, commission.

سپاره siparé, cession, recommandation; سپاره کرین, remettre, céder; p. سپارش.

*سپاهی spahi, feudataire (chez les Turcs) G.; du pers. سپاهی.

سپره spireh, appui; بسپره دیواری be-spiré divari, appuyé contre le mur.

سپصاغ sip-sag, sain et robuste; littér. dont le corps resiste même au tan (t. سپ tan)?

*سپن sipan, blanc, Rawlinson, Journal of the R. geograph. Soc. X, 30, 31; afgh. سپین; comp. سپیندار.

سپنج sipyndj, lame d'un sabre ou d'un couteau; lit. spingé (la luisante)?

* سپند, louange; سپند بکات, il fait l'éloge, L. I, 104, 3; ce mot est transposé du pers. پسند.

سپهی sipehi, beau, joli, élégant, charmant; spéi nina, laid, G.; spahī Rh.; gâllük spáhya, elle est très belle, S.; comparat. spéiter kem, j'embellis; spéiter ce-kem, je refais, repare, G.; tchetch. isbeḫa, kasikum. isbahī, hürkan. isvahi (de l'ar. صبح, صباح?).

سپهیتی sipehiti, beauté, amabilité; سپهیتی زو دبوره sipehiti zou deboure, la beauté passe vite; سپهیتی زنی وی جویه sipehiti jini vi tchouié, la beauté de cette femme s'en alla; speiát, magnificence, faste, G.; speiát der-kavum, je me retire avec honneur d'une affaire, G.

سپی sipi, pou, morpion; به سپی bé sipi, plein de poux; سپی گریان sipi gheriian, chercher ses poux; سپی گنمی sipi-i ghenymi, cosson, calandre, ver qui rogne les grains; سپی کتبه انباری sipi ketiié enbari, le cosson s'est mis dans le magasin à blé; speh G.; bactr. śpiś, p. سپس.

سپی sipi, blanc, couleur blanche; سپی آف sipi aw, l'eau avec du blanc pour blanchir la peau (p. سپیداب); سپیا چافی sipiia tchawi, le blanc de l'oeil; سپی کری sipi kiri, blanchi, ce qui est fait blanc; سپیا هیکی sipiia heïki, le blanc d'oeuf; اڤه هسپ انی سپیه ewé hesp ani sipiié, ce cheval a un front blanc; spi bum, je pâlis, G.; spi be-kem, je blanchis, G.; spi, chaux, Kl.; sepí L., iespi B., spī Rh., M., sefī Ch. 307; zaza sepí; bactr. śpaeta, p. سپید; comp. ریسپی, کورسپی, سرسپی, روسپیتی (s. v. سر).

سپیات voy. سپهیتی.

* سپیاتی spīyātī, blancheur, Rh.

سپیتای sipitàï, blancheur; سپیتای انی sipitàï ani, étoile, marque blanche sur le front d'un cheval; سپیتای پی sipitàï peï, balzane; سپیتای دران sipitàï diran, l'émail des dents; سپیتای روزی sipitàï rouji, l'aube du jour; p. سپیدی.

* سپیدا spēda, l'aube du jour, G., Rh.; spcída L.; p. سپیده دم.

* سپیدار spīdār, spindār, peuplier, L.; spindar G., ispindar R. I, 143; spindar, nom d'un village, sud-sud-ouest d'Amadia, Sd. III, 280 (chez Ainsworth Zindar); p. سپید دار.

* سپیردش zaza sipyerdíš, l'ancien d'un village; de سپی et de اردیشی.

سپیك sipik, blanc d'oeuf; p. سپیده.

سپیندار voy. سپیدار.

ست voy. سد.

* ستا stá, acier, G.; stām (voy. کفر) S.; du russe сталь; voy. برهسته.

* ستار voy. ستر (voile).

ستاندن voy. استاندن.

ستخی setkhi, étourdi, qui est sans jugement, entêté.

ستر, استر, هستر stir, istir, histir, pleurs, larmes; ستر جافان, هسترا stir-a ou histir-a tchawan, les larmes des yeux; bactr. aśru, p. ارس, maz. اسر.

ستر setr, voile; sitâr-a lĕ dĕrĕ nína, le couvent n'a pas de mur extérieur (propr. voile) S., comp. le franç. courtine; psetâr, en secret, S.; ar. ستر, plur. استار.

*ستر ster, échelle, G.; stir, escalier, Rh.; du bactr. śri (aller), scr. श्रि (d'où निश्रयनी) comp. پی ستر (s. v. پی).

ستران voy. استران.

*سترك stérk, colle faite de la racine d'une herbe, G.

ستړو voy. استوری.

ستړه voy. استرك.

ستری stiri, épines; comp. استری.

ستعمل voy. استمال.

*ستغفر الله stoġhfor allah, à Dieu ne plaise! G.; ar. استغفر الله vulg. staγfür üllāh.

ستل sitil, seau pour porter l'eau, chaudron; ssitel, cuivre, chaudron, Kl; sitel, chaudière à lessive, S.; p. ستل (ar. سطل, arm. սիտղ), du lat. situla.

ستمبل voy. استمبل.

*ستمبولی stambulii, plat très-grand, G.; de ستمبول, استمبل.

ستمکار sitem-kar, atroce; du pers. ستمکار.

*ستنك stenk, guêpe, G.; suédois sting (taon, de stinga, piquer), Diefenbach II, 323 (comp. lit. dunduris, frelon, de durti, piquer).

ستو voy. استو.

ستو stou, colonne, dans بن ستو (voy. بن); comp. استون.

ستوانك stouvank, collier de marguerites; comp. استوانك.

ستور stour, commun, vulgaire; زمانی ستور ziman-i stour, un langage commun; comp. استور.

ستور voy. استور (stérile).

ستون voy. ستو, استون.

*سته сите, an, P.; ar. شتا (hiver).

ستی siti, grande dame, madame; sittí-ā zína, la dame Zin (était la femme du Sultan) S.; ar. ستّ (ستّی madame).

*ستیر стиръ, éclair, P.

ستیرك voy. استرك.

*ستیلان stēlān, mériter; na stela-mà, je ne mérite pas; na stela-nà, ils ne méritent pas, ar. mā biyistihelu S.; ar. استاهل.

ستینم voy. استاندین.

سجاف, سجف sidjaw, sidjiw, doublure des manches, bordure; p. زجف

سجاده, سجده sedjedé, sidjadé, un petit tapis, tapis sur lequel les musulmans font leurs prières; سجده کرین sedjedé kirin, faire sa prière, adorer; sijāda B, ar. سجّاده, سجده

سحار sehar, sorcier; ar. سحّار.

سحر scher, l'aube du jour; ar. سحر

سحر sihir, magie; سحر کرین sihir kirin, charmer, faire de la magie; سحر بطال کرین sihir betal kirin, désenchanter; sahhr, magie, magicien, G., siher, amulette, S.; ar. سحر.

سحرباز sihir-baz, enchanteur; du pers. سحرباز.

سحربازی sihir-bazi, l'art de magie, du persan.

سحر خیز scher-khiz, matinal, qui se lève de bon matin; du pers. سحر خیز.

سحرین sihirin, charmer, plaire, fasciner.

*سحلقین saḥleqīn, glisser, dévier en glissant; saḥleqī, il glissa, S.

سخ sykh, touffu; سخه اق بیشه ew

biché sykh-é, ce bois est touffu; t. سق, صیق, سیق:

*سخت sahht, incommode; been sahht kem, je sens mauvais, G.; pehl. p. سخت.

سختیان sekhtiian, peau maroquinée; p. t. ar. سختیان.

سخره soukhré, corvée, service d'obligation; sukhra, violence, force, Rh.; ar. سخره.

سخسی sekhsi, les débris d'un pot cassé; t. سفسی, سافسی.

سخل sekhel, 1) agneau; سخل سلامتین sekhel selamet-in, les agneaux sont ils en bon état? سخل اویتین sekhel awitin, avorter (en parlant des femelles); دزی مه سخل دایین pez-i mé sekhel d awin, mes brebis avortent; 2) affront; سخل بردن sekhel birin, faire un affront; سخل کردن sekhel kirin, apostropher; ar. سخل.

*سخی saki, libéral, prodigue, G.; ar. سخی.

سد sed, barrière; ar. سدّ.

سد sed, cent; سد سال sed sal, cent ans, un siècle; سد سالی sed-sali, la durée de cent ans; ز سدی یك ji sedi iek, un pour cent; sad G., sād Rh.; sad hezār u hašt hezār, 180000, S.; سوت sott Ch. 349; zaza se, set, seit; bactr. śata, p. صد.

*سداب s,dáp, rue (plante) G.; p. سداب.

سدم sedem, cause, motif; سدم چی sedem tchi, quelle en est la cause? سدما نه هاتم sedem-a té hatim, je suis venu à cause de toi.

سر ser, froid; سره ser-é, il fait froid; comp. سار.

سر ser, 1) tête, chef, commencement, bout, fin, extrémité, objet, la partie fendue d'une plume, d'un kalam; plur. سران, les têtes, les grands; سری کاغذی ser-i kaghizi, adresse, suscription d'une lettre; به سرفه be serwé, en tête, ci-dessus; سری چلان ser-i tchilan, les premiers 40 jour de l'hiver; سری دران ser-i peran, agio; سری چیا ser-i tchiia, cap; سر ایالت ser cialet, chef-lieu d'une province; سری چیچکی ser-i tchitchiki, le bout de la mamelle; سر تشی ser techi, le pommeau du fuseau; سری وی دزوره ser-i vi di-zewiré, la tête lui tourne; بی سر و پی bi ser ou peï, sans tête sans pieds, pour dire: un sot: بی سر و شون bi ser ou choun, celui qui disparaît subitement; سر دانن ser danin, parier; سر دابن ser dàin, germer, commencer à germer (du blé); سری دسیبان ser-i di-sebeban, rival, jaloux, qui cause un malheur; سری ستوی ser-i stouï, chapiteau; سر ژیکرین ser ji-kirin, couper la tête, égorger; لیسر سران, سر سری ser seri ou li-ser seran, sur ma tête (formule de serment); سر بریه ser beriié, il coupa la tête (comp. سربر); بسر هاتن beser hatin, aboutir; سر گرتن ser ghirtin, épier, monter en épis; سر و بن ser ou bin, sens dessus-dessous; سر و بن ورگراندین ser ou bin ver-gherandin, bouleverser; سر ایشاندین ser eïchandin, étourdir; sar, ser Rh., sar M.; ser-e ğo belenda kem, je deviens arrogant, orgueilleux, G.; comp. سر بلند; ser nesíf dem, je renverse, G.; سرم دچه ser-em de-tché, mal de tête (mot à mot: ma tête

s'en va) Ch. 343; eẍ ser ahhta beni, du commencement jusqu'à la fin, G.; že ser, de nouveau, L.; ser be-skínum, j'abaisse, j'humilie (littér. je brise la tête); ser skest, humilié, G.; ser ḳaráb kem, j'émousse, G.; сердость, force; pers. сердюсть P. (comp. p. بر سر دست آمدن); 2) préposition, sur, contre, vers; سر سران و سر جافان ser seran ve ser tchawan, sur ma tête et sur mes yeux, c'est-à-dire de bon gré, ar. على الراس و على العين; ser kabar-e qo na vastum, je manque à ma parole, G.; ser feker-e qo na vastit, il est inconstant, G.; ser ave vastum, je nage, G.; ser auras, vers le haut, G; ser ammo, air de distinction (littér. au dessus de tout) G.; ser ghamie cium, je vais en bateau, G.; ser ser-e men at, bienvenu, littér. tu es venu sur ma tête, G.; ser kodka de-runum, je m'agenouille, G.; ser qo el-gherum, je m'en charge, G.; dans le dialecte de Soleimanié et dans le Zaza on se sert de ser comme postposition: پشت سر puchté ser, en derrière, Ch. 342; 3) adverbe: ser dem, ser be-dem, je charge, G.; ser dukél dem, j'enfume, G.; zaza ser, sére; bactr. śara, p. سر; comp. خوسر, دنگسر (s. v. دنگ), لسر, همسر.

سر syr, secret; سره syr-é, il est caché; سرانه syrané, en secret; سر فکرین syr we-kirin, déceler un secret; سر دکه syr di-ké, il en fait le secret; سر کر syr kir, il a tenu en secret; srr, secret, sacrement, G.; sir L., Rh.; srr bezium, je confie, G.; k. or. ser; ar. سرّ.

سر voy. سور.

سر voy. سال.

سراج seradj, sellier; saráǧ G.; ar. سرّاج.

سرادت seradít, manteau, G; de سر et de l'ar. ردا, plur. اردیه (manteau)?

سران seran, campement d'été sur une montagne; de سار (lieu où l'on jouit de la fraîcheur)?

سر انداز ser-endaz, taie, enveloppe d'un oreiller; du pers. سر انداز.

سراو voy. طراف.

سرای seraï, sérail, palais; serrái G., särái S.; zaza sara (cas obl. séryc L. I, 86, 2); du pers. سرای; comp. کاروانسرا.

سر ایشانی ser-eichani, l'action d'étourdir.

سر ایشی ser-eichi, mal de tête.

سر ایواری ser-eivari, le crépuscule du soir.

سر باسك ser-bask, le noyau de pipe.

سر بان ser-ban, toit, terrasse d'une maison; sér-i bāń L.

سر بر ser-byr, celui qui tient la tête d'une vache quand on la trait.

سر بر ser-bir, boucher (littér. tranchant la tête).

سر برین ser birin, décapiter; part. passé سر بریه ser biriié, tête tranchée.

سربست sär-bäst, le tréteau de roseaux de la quenouille, sur lequel on met la شلیله, S.

سر بسیت ser-besiiet, liberté, licence, indépendance; ar. سربستیة, سربسیة (du pers. سربستی).

* سربلند ser-belenda, orgueilleux, G.; ser-belińd L.

سربند ser-bend, bandeau; p. سربند.

سر بهرك ser-buhirk, conte; p. سر كذشت.

سربيدران ser-bideran, l'époque de moisson.

* سريوشك serpósk, couvercle de pipe fait de fil de fer, G.; du pers. سربوشه.

سربى ser-peï, 1) manteau (ce qui va jusqu'aux pieds); 2) ser-peh, debout, Kl. (comp. p. بر سر پا بودن).

سرت sert, sévère, piquant (du tabac, café); srt, entêté, dur (se dit d'un homme) G.; t سرت.

سرتيلك ser-typylk, chiquenaude.

* سرتراش ser-trásc, barbier, G.; du pers. سر تراش.

* سرتست ser-test, matinée; ser test bokum, je déjeune, G.; de سر et de تاشت.

* سرتو ser-tú, crème de lait d'autre bétail que de la vache (voy. قيمق) G.; sartu Rh.

سرتى serti, sévérité, boutade, action de brusquerie.

سرتير ser-tir, la pointe d'une flèche.

سرتيژ ser-tij, pointu.

* سرتيژى ser-tizia, pointe, bout pointu, G.

سر چيا ser-tchiia, le sommet de la montagne.

* سرحد сергеть, frontière, P.; du pers. سرحدّ (composition hybride).

سرخ sourkh, vermillon, couleur rouge; سرخ وندا كردن sourkh vinda kirin, dérougir; сархъ P.; forme persane du kurde سور.

سرخانى ser-i khani, toit.

سرخورى ser-khouri, mangeuse de tête (on appelle ainsi une femme qui perd son mari, ou une fille qui perd son promis, parcequ'elles sont considérées comme de mauvais augure).

* سرخوش ser-χoš, ivre, L.; ser-khush Rh.; ser-quosc kem, je m'enivre, G.; du pers. سرخوش.

سرخوشى ser-khochi, condoléance; ژ بوى سرخوشى هاتمه ته من بهست تو كور بوى ji-boui ser-khochi hatimé te, min behist tou kor bouï, je suis venu te faire mes condoléances, j'ai appris que tu es devenu aveugle; p. سرخوشى (enjouement).

سرد voy. سار.

* سرداب sardáb, cave, G., Rh.; du pers. سرداب.

سرراد serrad, crible à grands trous.

سررت ser-rout, tête découverte (on appelle ainsi les derviches, qui marchent la tête nue).

سررش ser-rech, tête noire, Persan (on appelle ainsi les Persans à cause des bonnets noirs qu'ils portent); comp. le turc قزل باش.

سررشه ser-reché, jeune fille, vierge; comp. سرسبى.

سررم ser-rym, le bout d'une lance.

سرسال ser-sal, jour de l'an.

سرسبى ser-sipi, bonne, vieille servante, mot à mot: tête blanche; on appelle aussi tête blanche les derviches qui portent un turban blanc.

* سرست sarast, vrai, Rh.; bactr. zarazda, zardista (voy. sur ces mots Spiegel, Commentar zum Avesta II, 40. Darmesteter, Mémoires de la Soc. de ling. III, 2. Hübschmann, Zeitschrift der Morgenl. Gesellsch. 28, 80. Nöldeke 386).

* سرستی sarastī, vérité, Rh.

سرسری serseri, fou, aventurier; du pers. سرسری.

سرسم sersem, idiot, tête étourdie; t. سرسم, du pers. سرسام.

سرسمی sersemi, étourdissement, imbécillité.

سرسور ser-sor, tête rouge; les kurdes appellent ainsi les soldats turcs à cause de leurs fes rouges.

* سرسیارك sürsiárik, un oiseau, L.; sisálik, vautour, L.; simsiyár, dans le fellihi sisiyár, oiseau de proie blanc avec des ailes noires, trois fois plus grand que le pigeon; il atteint l'age de 1000 ans, S.; p. سیسالك, شیشلنك (bergeronnette); géorg. სისისდედი (canepetière).

سرشو ser-chou, femme qui fait le service au bain, mot à mot: qui lave la tête.

* سر صباح sér-i sebéh, matin, aurore, L.

سرطان serethan, écrevisse; ar. سرطان.

سرعسکر ser-asker, commandant d'une armée; maréchal de champ; t. سرعسکر.

سرفکری ser-wekiri, tête nue, tête découverte.

سرقلون ser-qaloun, le noyau du narghilé; zaza serkalú; p. سرقلیان.

سرقوط ser-qot, nu-tête.

سرك serek, préposé, chef; plur. سرکان serekan; serek, pilote, L.; de سر (comme en ar. ریس).

سرك serik, godet, le fourneau de la pipe; سرکی توتن serik-i toutyn, une pipe de tabac; diminut. de سر.

* سرك sark, grêle, Rh.; bactr. śraśka, p. سرشك.

سرکاغذی ser-kaghyzi, adresse d'une lettre.

سرکتین ser-ketin, agneler; پزی وه سرکتبه pez-i vé ser-ketiié, vos brebis ont-elles agnelé?

سرکسك ser-kesk, tête-vertes; on appelle ainsi les Seïds persans à cause de leurs turbans verts.

سرکش ser-kich, cheval qui allonge sa tête, entêté; سرکش, désobéissant, L. I, 102, 10; du pers. سرکش.

سرکشی ser-kechi, insubordination; du pers. سرکشی.

سرکلاف ser-koláf, capuchon, G.

سرکله ser-kelé, licou, bride

سرکول ser-kol, tête nue; سرکول جوبن ser-kol tchouin, tenter la fortune; serkolla G., sarkol Rh.

سرکه, سیکه, سیك sirké, siké, sik, vinaigre; sehk G.; sīrké L.; p. سرکه, سك.

سرکی sereki, chef de famille, chef d'une communauté; سرکی مجلس sereki medjlis, président du conseil.

سرگر ser-gher, un homme actif, p. سرکار.

سرگر ser-ghir, la cime d'une colline; em beder-ketiné ser-i ghirek-i bilind, nous sommes montés sur le sommet d'une colline élevée.

سرگردانه ser-gherdané, tête confuse, tête affaiblie; sergherdán, pauvre, mendiant, vagabond, G.; sergirdan Rh.; du pers. سرگردان.

سرگرم ser-gherm, tête chaude, un écervelé.

سرگریدان ser-ghiri-dan, serre-tête, mouchoir de tête.

سرگریان ser-ghériian, vertige, tournoiement de tête.

سرگشته ser-ghechté, proue; de سر et de گشتی.

سرگوفك ser-gouwek, voirie, écorcherie; de سر et de گو.

* سرگویه sär-gŏya, petite selle de feutre, qu'on met sur les poulains, S.

سرگین serghin, fumier en forme de briques pour le chauffage; p. سرگین.

سرلشکر ser-lechkir, général, chef d'armée; du pers. سرلشکر.

سرلشکری serlechkiri, état-major.

سرم serim, cordonnet; p. سرم.

سرما serma, froid; سرما کشان serma kichan, souffrir du froid; sarma, froideur, Rh.; sarmáia, id. G.; bilb. sermaya, id; سرمام بوه serma-m boué, je suis refroidi, Ch. 343; p. سرما.

سرمایه ser-màié, mise dans une société de commerce, capital; du pers. سرمایه.

* سرمقوم ser-mokum, entêté, G.

سرمل ser-mil, 1) épaule d'homme; 2) manteau.

* سرنج seríng, huile de sésam, G.; ar. سیراج.

سرنرم ser-nerm, cheval qui a la bouche tendre.

سرنژی voy. زرج.

سرنوشت ser-nevicht, destin, sort, préface; du pers. سرنوشت.

سرو serv, cyprès; دارا سروی dar-a servi, le bois de cyprès; selvi G., k. or. salb, salp; t. سلو, du pers. سرو.

* سروبر sar-u-bar, prêt, Rh. (mot à mot: tête et fruit).

سرور servir, majordome, intendant; ménagère; du pers. سرور.

سروصی ser-vesi, exécuteur testamentaire.

سروفت ser-veqt, intelligent.

سروك serouk, grains légers, séparés par le tamis, criblures; comp. lat. cribrum (d'une racine cri).

سر و گوش بیس ser ou gouch pis, souillon (phrase persane).

سر و گوهی ser-ou-gouhi, oreille attentive; littér. tête et oreille.

سره seré, homme de moyen âge; comp. سری.

سرهانی ser-hati, accident, hasard.

سر هژ ser-hej, ayant la tête tremblante.

سر هشك ser-hychk, 1) fantasque; 2) d'un cheval: fort en bouche, qui prend le mors aux dents; ser-eska, tête carrée, G.

سره کانی seré-kani, source d'une fontaine; ser-kani G.

سره مر seré-mir, homme distingué; p. سره مرد.

* سرهیف ser-aif, menstrues, G. (littér. par mois).

* سری sērí, complet, ar. kamíl S.; de سر (tête); comp. p. سره.

سریان voy. سیران.

سری ری ser-i rè, en chemin, sur le chemin.

سريغ sirig, dévergondé; arm. սրիկայ (fripon).

سريه voy. سراى.

سست sist, indolent, paresseux, lâche; سست بوين sist bouin, se relâcher, détendre; بنى هانى سسته ben-i hani sist-é, cette corde est lâche; سست دبه sist dibé, il se relâche; سست بو sist bou, il se relâcha; هسى هانى سسته hesp-i hani sist-é, ce cheval est paresseux; سست اندام sist-endam, homme impuissant, inhabile à la génération; سست و مست sist ou mist, frêle; sust kem, je ralentis, je relâche, G.; sŭst Rh.; p. سست (de la rac. pers. ɔad, bactr. śad, voy. Spiegel, Commentar über das Avesta II, 44. Oppert, Revue de linguistique IV, 222); comp. دست سست.

سستى sisti, indolence, paresse; p. سستى.

* سسكه seska, perdrix d'une petite espèce et d'une couleur grise bleuâtre, R. I, 144; comp. le russe сизякъ (un pigeon colombin).

سسيان voy. سيى.

سطرنج setrendj, échecs; satryng S.; ar. سطرنج (du pers. شترنك, scr. चतुरङ्ग).

سعادت seadet, felicité, bonheur; ar. سعادة.

* سعد saaht bit, bon courage! ar. سعد (bonheur).

سعر siŷr, monopole, taxe; ar. سعر.

سعيد seîd, fortuné; ar. سعيد.

* سغلت siγlét, nécessité, L. I, 25, 2.

* سفر sefér, chemin, voyage, L.; safar Rh.; safer kem, je fais un voyage, G.; ar. سفر.

* سفرلو saferlí, voyageur, G.; t. سفرلو.

* سفره súfra, table à manger, G.; sofra Rh.; ar. سفره (صفره, voy. Berggren 754).

* سفريان sefreiane, nappe, Ch. 354.

* سفكه sŭfka, moment; pášē súfka, dans un moment, vite, S.; ar. سفكه.

* سفوف sfúf, médecine en poudre, poudre médicinale, G; ar. سفوف.

* سفيد сфить, blanc, P.; forme persane de سپى.

سفيل sefil, inoffensif, simple; sefíl, laid, détestable, L.; ar. سفيل.

* سفينه sfini, navire, G.; scfīni L.; ar. سفينه.

سفيه scfih, canaille, hébété; ar. سفيه.

سفك siwik, léger, facile, prompt; سفك كرين siwik kirin, alléger, soulager; scvék kem, j'allège, G.; зевикь, субукь P., sivik Rh.; k. or. scvek; p. سُبك.

سفكاى siwikaï, légèreté, qui ne pèse point; p. سبكى.

سفنيك sywnik, balai; سفنيكا جلى sywnik-a djili, brosse.

* سفى seví, la son, G.; p. سبوس.

سقا saqa, porteur d'eau; ar. سقّا.

سقا كرين seqa kirin, tourner, façonner au tour.

سقط saqat, estropié; سقط كرين saqat kirin, estropier; saqád L.; ar. سقط (t. قصد), arm. սախատ.

سقطى saqati, avarie, dommage; comp. ar. سقط.

سك voy. سركه.

سكار sekar, grand panier d'osier; de l'arm. սակառ.

سکتین sekitin, crever (en parlant des animaux).

*سکل skel, pot à fleurs, G.; grec σχάλιξ, goth. skalja (tuile).

سکلاوی seklavi, imbécile, confondu d'étonnement.

سکم sekem, morve; t. سمك?

سکمان sekman, à pied; sekmán, garde de chiens, chasseur, L.; t. (du pers.) سکبان (garde de chiens, janissaire, soldat du cortége des princes).

سکناندین sekinandin, asseoir, établir, fixer; sekenāndin Rh., parf. part. de-sekināṇd L.; verbe causat. de سکنین.

سکنجه sikendjé, gêne, peine d'esprit; p. سکنج (piqûre, morsure).

*سکنك lorist. sokang, os; p. استخوان.

سکنین sekinin, s'arrêter, demeurer, cesser, se fixer, s'établir, durer; prés. از دسکنم cz di-sekinim, تو دسکنی tou di-sekini, او دسکنه coù di-sekiné, plur. ما دسکنین, وان, هون em, houn, van di-sekinin; impér 2. به سکین be-sekin, plur. به سکنین be-sekinin; parf. part. من اوان سکنی, وه, مه, وی, نه, min, té, vi, plur. mé, vé, evan sekini; partic. passé سکنیه, سکنی sekini, sekiniié; ژ بی سکنین ji-peï sekinin, être debout, se tenir sur ses pieds; sekinīn Rh.; impér. 2. bi-sékine L.; parf. 3. sekiníye L.; hedrus. sekiníne, ils étaient assis; de l'ar. ساکن بوین (voy. ساکن); comp. نه سکنین (s. v. نه).

سکوت soukout bouin, garder le silence; t. سکوت اولمق.

سکو, سکی sekou, seki, banc large pour dormir, chambrette à l'entrée d'une maison; t. سکی.

سکونت soukounet, conduite; ar. سکونة.

سکه siké, empreinte; سکه لدان siké le-dan, monnayer; ar. سکّه.

سکیف voy. شکف.

سکیناندین voy. شکیناندین.

سك voy. سه (chien).

*سغوت sughuit, saule, R. I, 105; t. سوکت, سکوت.

سل voy. استرك.

*سل zaza sil, fumier; p. شلّه.

سل sil, fâché; سله sil-é, il est fâché; sél kem, j'offense, j'insulte, G.; sil bun, se trouver offensé, Rh.

سلاح silah, armes; سلاح فکرین silah we-kirin, désarmer; ar. سلاح.

سلاخ sellakh, le boucher; ar. سلّاخ (écorcheur).

سلاخ خانه sellakh-khané, abattoir, boucherie.

سلاف silaw, salutation, compliment; ژ زار من دانی سلاف بکه ji zar min da-ni silaw bi-ké, fais mes compliments, mot à mot: de ma langue fais le compliment; saláf G ; salāv Rh.; selāv kir, il salua, L.; forme kurdisée de سلام.

سلاوی silawi, salutation, cadeau; سلافیا وه silawi-a vé, pour vous saluer.

*سلال salál, escalier; ciúm a salál, je monte l'escalier; vora salal, viens en haut, G.; ar. سلالم (plur. de سلّم).

سلام selam, salut, salutation; سلام داین selam dàin, saluer; سلام علیکم selam

âlei-koum, que le salut soit sur vous (compliment reservé aux musulmans); علیکم سلام âlei-koum selam, id. (compliment en réponse); salám āleik G.; ar. سلام; comp. سلاف.

سلامتی selameti, bon état de santé, sain et sauf; salamét G.; salāmat Rh.; ar. سلامة.

سلامی selami, vestibule; mot formé d'après le t. سلاملك.

سلبی selbi, cyprès; sélvi, G.; t. سلو; comp. le nom de la ville de Selvi-stan, dont la forme plus ancienne est Sarvistan, de سرو.

سلخاندین selekhandin, plumer, écorcher, abattre les animaux, déplumer; ar. سلخ.

سلسل silsil, glaçons qui couvrent une rivière.

سلسله silsilé, race, suite généalogique; ar. سلسله.

* سلطان sultán, le sultan, le Grand-Seigneur, G., L.; sultán-um, mon Seigneur, G.; ar. سلطان.

سلف sclef, prédécesseur; ar. سلف.

*سلف seléf, usure, G.; ar. سلف.

سلق selq, espèce de plante bonne à manger, en turc pazi (پازی), blette; selk, bette, G., silk L. Rh.; ar. سلق (probabl. du grec σικελός sicilien, espagnol acelga, voy. Mahn 95, 96); comp. سلك.

سلقوك silqok, betterave, poirée sauvage; de سلق.

سلك selik, panier plat et rond; salek, panier à anse, G.; salık Rh., dimin. de سله.

سلك silk, feuille de poirée; comp. سلی.

سلم selem, prix qu'on fixe chaque année d'avance sur les moutons; ar. سلم.

* سلوف ssuluf, paille, Kl.; du russe соломa.

سلوك soulouk, sangsue; t. سلك, سولك, سلوك.

سلوکت کرین soulouket kirin, s'accorder, être d'accord.

سلوی voy. سلبی.

سله silé kirin, racler, mesurer ras; t. سله (gérond. de سلمك); comp. t. سله (mesure rase).

سله selé, grand panier d'osier; selli G.; ar. سلّة; comp. سلك.

سلی sili, colère, courroux; سلی بوین sili bouin, être fâché; de سل.

سلیطه selité, femme de mauvaise vie, ar. سلیطه.

سلیقه seliqé, homme instruit et sage, ar. سلیقه (coutume, talent).

سلیم selím, sûr, garanti, G.; ar. سلیم.

سلیمان souleiman, Salomon; سلیمانی دو نکول souleiman-i dou noukoul, oiseau de Salomon, huppe; sulcimaṅk de nukúlc L.; comp. دیك.

سم sim, corne du sabot; sum G.; bactr. śafa, p. سم, سنب.

سماط somat, table servie; ar. سماط.

سمت semt, côté, direction, contrée, vers (prépos.); به سمتا شمالی be semt-a chimali, vers le nord; ar. سمت.

سمر semer, bât; سمر لدان semer le-dan, mettre le bât sur une bête; t. سمر.

سمزیا voy. ژمژ.

سمسار simsar, courtier; p. ar. t. سمسار (du pers. سپسار).

سمسيار voy. سرسيارك.

سمور samour, zibeline; sāmurék L.; p. سمور, ar. سمّور (Istakhri ed. de Goeje ٢٢٦, 6); mot touranien, Blau, Zeitschrift der DMG. XXIII, 269.

سمول samol, Constantinople; شوانكى مزين لى سمولى بويه chevatek-i mezin li samoli bouié, il y avait un grand incendie à Constantinople; voy. استمبل.

سمير voy. سنبل.

سنامكى sina-meki, sené; senna meki G.; ar. سنامكى.

سنبل sounbul, épis; سنبلى لى ضفى ماى برهف كرين sounbul-i li zewi mài ber-hew kirin, ramasser les épis dans un champ, glaner; sembel G.; shebil Rh.; ar. سنبل.

سنبل sunbul, jacinthe; simbel G., sumbül L.; p. سنبل (Euryangium sumbul).

سنبل sinbil, moustache; سنبليد خو بادا sinbil-i-d khou ba-da, il retroussa sa moustache; simbél G.; simbēl L., Rh.; sembil B.; bilb. simeir, zaza zimēli; p. سبال (plur. arabe de سبل).

* سنبوسك sambusék, pâté farci de viande, riz etc., friteau, G.; ar. سنبوسك (pâté farci d'oignons et d'ail, Berggren 269).

سنّت sounnet, circoncision; sonét kem, je circoncis, G.; ar. سنّة.

سنتى sounneti, circoncis.

سنجاق sindjaq, 1) épingle; سنجاق الماس sindjaq-a elmas, épingle en diamants; senjak Rh.; 2) sangiak, étendard, G.; sanjiak Rh.; t. سنجق, سنجاق.

سنجو sandjou, colique; t. سنجو; comp. ترا سنجو.

* سنجو sinjov, pers. senjed, baies de ronce, R. I, 197; p. سنجد, du grec moderne ζίνζιφα, comp. t. شيزفون, du grec ζίζυφον.

سنجور sandjor, collier de chien; p. ساجور.

سند sened, acte, document, reçu; سندا تجارتى sened-a tidjareti, traité de commerce; سندا صلحى sened-a soulhi, traité de paix; سندا ضامنى sened-a zamini, police d'assurance; سندا قبضى sened-a qabzi, reçu, quittance; سندا قول و قرارى sened-a qaoul ve qarari, convention, contrat; ar. سند.

سندان sindan, enclume; لسر سندانى بجاكوجى كونان li-ser sindani be-tchakotchi kutan, frapper sur l'enclume avec le marteau; sandán G.; p. سندان.

سنطور sentor, acacia; ar. سنط.

* سنطور santúr, cymbale; santúr kottum, je joue du psaltérion, G.; t. سنطور, صنتور, ar. سنطير (tympanon ou psaltérion), du grec ψαλτήριον (aram. פְּסַנְטֵרִין).

سنك senk, pierre; سنگى مقناطيس sengh-i maqnatis, aimant, substance ferrugineuse; du pers. سنگ.

سنك sink, jalon, pieu, broche; سنگى كون singh-i koun, pieu pour les tentes; سنگى گوران singh-i gouran, aiguille à tricoter (de گوره bas), séh-ē kona helánia, il prit le piquet de la tente (ar. qalaḥ sikāk el χiyam) S.; comp. سيخ; dans le Bohtan siñg (ar. vädd), ar. سكّه, syr. isāktо S.

سنك sinek, mouche; t. سگك.

سنگالی voy. زنگره.

سنگر sengher, bastion, tranchée; du pers. سنگر.

* سنه zaza sinén'a, j'aime; pour sirnén'a, arm. սիրել.

* سنودوس sínodus, synode, G.; du grec σύνοδος.

سنور sinor, limite, frontière; سنور دانین sinor danin, poser les limites; سنور داش sinor-dach, limitrophe; t. سنور, سنور داش, du grec σύνορος.

سنی voy. سی.

* سو su, angle, côté, contour, corniche, G.; du pers. سو.

سوار souvar, cavalier, homme à cheval; سوار بوین souvar bouin, être à cheval, monter à cheval; comp. le mot رك (nerf); از ته سوار کم ez té souvar kim, je te ferai monter à cheval; تو سواری tou souvar-i, es tu à cheval? تو سوار به tou souvar bé, monte à cheval; از سوار بم ez souvar bim, je monterai à cheval: suăr L ; suár ciúm, je monte à cheval, G.; سوار اسبی نژدی بوه soar esb-i nejdi boué, il était monté à un cheval de Nedjd, Ch. 352; k. or. siār beneh, être à cheval, zaza espár vijí, il monta à cheval; pers. anc. aśabāra, pehl. اسوبار, p. سوار, afgh. سپور (Trumpp 17); comp. شپره سوار.

* سوار svora, médaille, G.; ar. سوار (bracelet).

سوالا کرین souvala kirin, acheter (des livres), s'informer; t. سوّال اتمك.

سواهل sevahil, doux, tempéré; plur. interne de l'ar. سهل.

* سوت sot, incendie, G. (partic. passé de سوتن).

سوت voy. سد.

سوتال sotal, vaurien; propr. brûleur.

سوتن sotin, brûler; prés. از دسوژیم ez di-soujim, تو دسوژی tou di-souji, او دسوژه coŭ di-soujé, plur. ام, هون em, houn, وان دسوژین van di-soujin; parf. part. من, ته, وی, وه, مه, اوان, سوت min, té, vi, mé, vé, evan sot; part. passé سوتیه, سوت sot, sotiié; parf. plur. 3. سوتنه sotiné; ژ هزاری پتر مال سوتنه ji hezari pytir mal sotiné, il y a plus de mille maisons brûlées; سوتاوه brûlé, L. I, 100, 9; sozum, sozium, je brûle, G.; sozhim, Rh.; bohtan. sōžína, nous brûlons, S.; سوچی soutchi, il brûle, Ch. 356; bactr. śuč, p. سوختن; comp. شوزین.

* سوتی sotía, incendie, G.; comp. سوت et le pers. سوختگی.

سوچ soutch, faute; سوچ افیتن soutch awitin, accuser, dénoncer; ژ سوچان پاك ji soutchan pak, de toute faute net, c'est-à-dire innocent; به سوچ be-soutch, délinquant; sūj S.; t. صوچ, سوچ; comp. بیسوچ.

* سوجی sŏeji, cordonnier, L.; de سول.

سوختنی soukhteni, combustible; soghtanī Rh ; du pers. سوختنی.

سوخته soukhté, disciple, écolier; p. (dans le Vilaiet de Roum) سوخته, t. سواخته.

سودا seoŭda, 1) négoce; سودا کرین seoŭda kirin, marchander, faire le négoce; 2) séuda, mélancolie, G.; ar. سودا.

سودا گر seoŭda-gher, marchand, négociant; du pers. سودا گر.

سور sor, rouge, couleur rouge; سور کمیت sor koumeït, bai doré; sór bum, je deviens rouge, G.; sór kem, je fais rougir au feu, G.; зурь, сархь P., soor,

lor. suer R., sōr B., M.; k. or. sur, zaza sür, sūr; bactr. śuχra, pers. anc. Ϡuχra (nom propre); p. سرخ, سور.

* سور sever, cerf, G.; comp. le bactr. śruva et le grec κεραός; voy. Dieffenbach, Gothisches Wörterbuch II, 529; Pott, Etymol. Forsch. 4, 72.

سور sour, bastion, mur d'enceinte; sura G.; سورا قلعی sour-a qeli, enceinte d'une forteresse; ar. سور; comp. شور.

* سوراخ cypaxь, trou, P.; du pers. سولاخ, سوراخ.

سوراف sor-aw, du rouge, fard; سوراف لدان soraw le-dan, mettre du rouge, farder.

سورای sorài, rougeur; sorī Rh.; p. سرخی.

سوربوز sor-boz, cheval blanc tacheté de marques rouges.

سوربنه sourpené, ennuyeux, importun.

سورتم sourtem, la flèche empoisonnée.

سورغوچ sourgoutch, aigrette de diamants; t. سورغوچ.

* سورك sorik, rougeole, Rh.; p. سرخجه, سرخره.

سوركاندین sourikandin, effleurer, toucher légèrement, serpenter; verbe causat. de سوركین.

سوركین sourikin, ramper, se traîner sur le ventre; du turc سورمك, سوركلمك.

سورگن sourgoun, exil; sorghun G., Rh.; sorghon kem, je bannis, G.; sorghon kiria, brigand, G.; t. سوركن, سركون, سوركون.

سوره soré, rougeâtre; p. سرخه.

سوری sori, tirant sur le rouge; p. سورى.

سورینك sorink, craie rouge; de سور.

سوز souz, mot, parole; سوز تونینه touniné, il n'y a rien à dire; sōz L.; t. سوز; comp. بی سوز.

* سوز sowz, vert, R.; tchia souz, la montagne verte (nom propre) R. I, 272; سَوْز L. I, 99, 1; сибстерь P. (comparat.); p. سبز (turc. vulg. صوزه); comp. سبززار, سبزی.

سوزگچ souzghetch, passoire, filtre; t. سوزگچ.

سوزن voy. شوزین.

* سوزنك susenék, gonorrhée, G.; p. سوزانك.

سوزی voy. ژوزی.

سوزم voy. سوتن.

سوس sous, teigne (insecte); p. سوس.

سوس sous, silence; سوس بوین sous bouin, se taire; سوس به sous bé, tais toi; سوس بوی sous boui, il s'est tu; t. سوس.

سوسرت sosret, merveille, choses extraordinaires.

سوسن sosin, lilas; scúsen, iris, G.; p. سوسن.

سوسیرت sousiret, un mauvais exemple; ar. سوسیرة.

سوغات scoŭgat, don, présent; سَوْقَات L. I, 100, 6; p. سوغات, سوقات, mot chorasmien; t. سوغات, avare saig'at (Schiefner 45[a]) sayigat (Schiefner, awariche Texte 109[b]), hurkan. sawg'at.

سوق souq, marché, place publique; ar. سوق.

سوق voy. سویق.

سول sol, soulier; fer de cheval; سول کرین sol kirin, ferrer un cheval; سول کشان sol kichan, déferrer un cheval; سول درانین sol der-anin, déchausser; سول بزمار sol-bizmar, clou pour ferrer un cheval; sole R., savúlta, plur. sőle, soulier de femme, S.; k. or. sūl, zaza saul; arm. (dial. de Mouch) ոլ (Patkanof, Матеріалы для изуч. армянск. нарѣчій p. 69); syr. moderne ܣܘܠܝܐ sōiltā, plur. ܣܘ sōlē, Nöldeke 23, 87, 141; chald. סוֹלְיָא, du lat. solea; comp. سوحی.

*سول zaza sōl, sel; dujiki ssolleh; du russe соль.

سولبند sol-bend, maréchal ferrant; comp. نعلبند.

سولدور sol-dour, cordonnier.

سولکر sol-ker, cordonnier, maréchal ferrant.

سوله soulé, huile de chènevis.

*سولینا solína, aqueduc souterrain construit des vases de terre ou de plomb, G.; chald. סִילוֹן, syr. ܣܘܠܝܢܐ, du grec σωλήν; comp. géorg. სოლენარი (grec σωληνάριον).

*سونتین sontin, forer, percer; prés. 1. bé-sonum, 2. 3. bé-sonit; parf. part. sont, sontía, G.; bactr. śif, p. سفتن (prés. سنبم).

سوند sond, serment; سوند خوربن sond kharin, prendre le serment; سوندا دره sond-a direoŭ, parjure; به دره سوند خورین be direoŭ sond kharin, se parjurer; به سوند be sond, sermenté; به سوندی دانه باوری be sondi dané baveri, affirmer par serment; sund G., Rh.; sōñd χvar, il jura, L.; zaza suáñd wén'a, je jure; p. سوگند.

*سوندر sonder, éteigneur; t. سوبندر; comp. جرا et موم.

سونگر soungher, éponge; t. سونکر.

*سونه sona, canard, Rh.; turc orient. سونا, سونه (canard mâle).

سوه k. or. saveh, pour.

سوهان souhan, lime; du pers. سوهان, سوهن.

*سوهر soher, glace, R.; lesgh. tzuer, tzer (Pallas), avare ćer.

سوی soĭ, genre, race; t. سوی, صوی.

سوی soui, mauvais; سوی ظن کربن soui zen kirin, soupçonner; t. سوءِ ظنّ اتمك.

سوی sevi, corbeille, panier; سویك ثری seviiek teri, un panier de raisin; saví, hotte, G.; p. سبد, سبد.

سویجی sevidji, vannier; t. سبتجی.

سویق seviq, espece de pâte dite en ture: kaout (فاوت); saúk, petit pain, G ; sāvyk, yek zavyk, plur. zaukān, galette, ar رغیف S.; ar. سویق.

سویل, سول sevil, saoul, cruche à l'eau; comp. ساول.

سوین, سون soun, souin, frotter, repasser un couteau; دو سوبن deoŭ souin, faire du beurre, mot à mot: frotter le lait beurré; دو به سو رون جی به deoŭ besou roun tchi bé, frotte le lait beurré, le beurre s'en fera; bactr. śā, p. سودن; comp. همسون.

سه voy. سی (trois).

سه seh, chien; plur. سیان, سان san ou seian; سی پسی سان seï pesi san,

fils de chien! sah G.; sah en pizi sah, coquin, canaille, G.; sa L., sā Rh., S.; sai M.; seg, plur. سگکان segekane Ch. 303, 350; k. or. sā; p. سگ; comp. سیگ.

سه seh, ouïe; کربن سه seh kirin, entendre, apprendre; از سه دکیم ez seh di-kim, j'entends; اوی سه کر evi seh kir, il a entendu; سه زکی وه افه خبرا کرینه ji ki vé ewé khabera seh kiriné, de qui avez vous entendu cette nouvelle? هرین لمالید وان سه بکبن herin li-mali-d van seh be-kin, allez, écoutez devant leurs tentes; sah, assah kirin, apercevoir, Rh.; aram. חזא; comp اسنا, اسّه, مزا.

سهو sehv, inadvertance; به سهو be sehv, par mégarde; ar. سهو.

سی, سه sé, si, ombre; زسیا وی ji sei-a vi, à l'ombre; سیا داران sei-a daran, l'ombre des arbres; lĕ-bär sihē rūna, assieds toi dans l'ombre, S.; p. سایه; comp. کره سی.

سی si, trois; زسیان یك ji siian iek, tiers; سی ماهیه si mahiié, trimestre; سی گوشه si-gouché, triangle; به سی هجه be si hedja, trissyllabe; سی دست si-dest, triple; سی پی si-peĭ, trépied, candélabre; séh ciáhrék, trois quarts, G. 54: seh sobahh, le second jour après demain, G.; sé sbhéĭni Ch. 341; sīsé L., sē Rh; se săd läk-ō hezār bin, ils étaient 300000, S.; hedr. se, plur. sían L. II, 72, 6; zaza hîrye (voy. Ascoli dans les Beiträge zur vergleich. Sprachf. V, 136; Justi, über die Kurdischen Spiranten 20, 21); dujiki hirc; heri aschmi, trois mois; bactr. θri, p. سه; comp. دوسه (s. v. ده).

سی voy. سه (chien).

سی voy. سیی.

*سی dujiki si, un; sieh aschmi, un mois; arm. սա (celui-ci), ud. sa (un).

*سی se, soi; ghelak se asáb ket, fanfaron, mot à mot: celui qui fait beaucoup d'estime à soi-même, G.; se pahzinit, se t,ehzinit, il se rengorge, G.; dans le dialecte de Sihna: دکات دورسی, il s'éloigne, L. I, 99, 16; be-hāle se, il se conservera, L.; bactr. sē, šē, pers. anc. šim, šam, šiy, p. ش.

*سی zaza sa, se, quoi? sei, comment? séńe, lequel? seńénu, comment est-il? séń'ie, pourquoi? será, ku-séra, de quel côté? ud. šu, thouch sa, avare še, hürk. si.

*سیا zaza siá, noir; bactr. śyāva, p. سیاه.

سیاحت siahet, voyage; ar. سیاحة.

سیار voy. سوار.

سیارب voy. استرك.

*سیاون siawun, chèvre, R.; propr. la noire; bal. siyāhiń pas, Pierce 85.

سیاه siiah, liste, note, un mémoire; سیاهی بدمه نه کلوملی لازم بینه siiahi bi-démé, té keloumeli lazim biné, je te donnerai une liste, tu apporteras quelques bagatelles; p. سیاهه (noirceur, registre, facture).

*سیبری sibéri, ombre; sibéri t-kem, l'ombrage, G.; سیور, سبرور L. I, 100, 15, 18; afghan. سیورَی (Dorn 513b; Trumpp, Zeitschrift der Deutschen Morgenländ. Gesellsch. XXI, 31).

سیب voy. شیب.

*سیبره separeh, trèfle, R.; p. سبریك.

* سیپه sīpa, onde, Rh.; syr. ؟هصدا

سیتاق si-taw, rayon.

* سیخ sīkh, germe, Rh.; p. سیخ.

سیخو, سیخی sikhou, sikhi, bourre pour charger une arme à feu; سیخی بدر انین sikhi be-der anin, débourrer; du pers. ar. سیخ (baguette).

* سیخور sikór, porc-épic, G.; sīχúr L.; p. سیخول.

سید, سیدا seĭd, seĭda, maître d'école; سیدا ژن seĭda jin, femme du professeur; سیدایکی قنج وی هبه seĭda-ieki qendj vi he-bé, il avait un bon professeur; sāid, gentilhomme issu de la famille de Mahomet, G.; sāid-na īsa, notre seigneur Jésus Christ, G.; ar. سيّد (vulg. seyd).

سیر sir, ail, de l'ail; ssir (le ss se prononce un peu entre les dents) G.; sīrik Rh.; p. سیر.

سیر seĭr, promenade; از سیر دکیم ez seĭr di-kim, je me promène; ar. سير.

سیر voy. نیر.

* سیر zaza sayér, dár-e sayér, pommier; de سیڤ.

* سیراموز lorist. seiramuz, abeille; comp. موز.

سیران seiran, les promeneurs; serián, séirán, promenade, G.; cium sériána, je me promène, G.; t. سيران (de l'ar. سير).

سیرانگاه seĭran-gah, lieu de promenade, théâtre; du pers. سیرانگاه.

سیرك seĭrek, transparent; t. سيرك.

سیرکه voy. سرکه.

سیرین seirin, se promener.

سیزده sezdeh, treize; sezdehi, le 13me; sēzdéh L., sēzda Rh.; du pers. سیزده; comp. دوسی (s. v. ده) et هیریس.

* سیزنك sīznĭk, instrument de musique, L.; p. سازنده.

سیزی seizi, canaille, mauvais sujet, coquin; de سه et زی (fils de chien).

سیس sèis, bouc, mâle de la chèvre; ar. تيس.

سیت sis, noir; sīs, roussâtre, S.; k. or. sis, blanc, B.; russe сизый (colombin).

سیسالك voy. سرسبارك.

سیسه voy. سی (trois).

سیشم sichem, mardi; seh sciámbí G.; sēshembé L., sēshembi Rh.; zaza syēšéme; du pers. سه‌شنبه.

سیغ sig, pieu pour ficher; p. سيخ; comp. سيخ.

* سیف sīf, épée, glaive, S.; ar. سيف (du grec ξίφος).

سیف siw, pomme; sef G., sēv L.; seif-a tala (la pomme amère) nom d'un village, R. I, 235; k. or. سیو sev, dujiki ssaiĕ; p. سيب; comp. سير.

سیودر siw-der, vestibule; de سیف, arm. ubuuſ et de در.

سیفلوك siwelouk, pomme sauvage.

* سیك seik, chien (voy. سه), dans: seík-i ăvi, bièvre, castor, mot à mot: chien d'eau; du pers. سگ آبی.

سی کنار si-kinar, à 3 côtés; voy. ری (voie).

سیکه voy. سرکه.

سیکه فروش sike-ferouch, vinaigrier; p. سرکه فروش.

* سیگت сигить, terre, P.; osset. sūdĭt', digor. šigĭt'.

سیل seil, poêle (ustensile de cuisine);

sēl, poêle à frire, L.; formé de l'ar. ساج à l'aide du suffixe l, devant lequel le ج est supprimé, comme dans توفیل.

سیلاف seil-aw, torrent; du pers. سیلاب.

سیله silé, soufflet, coup plat de main; سیله لیدان silé le-dan, souffleter; sileik L.; p. سیلی, t. vulg. سِلّه.

*سیمر sīmer, nom d'un oiseau fabuleux; bắv-ē min taír-ē símer-a āγắyē tairắya, mon père est l'oiseau Simer, le prince des oiseaux, S.; p. سیمرغ, dans la version syr. du Pantchatantra ܣܝܡܪܓ.

سین sin, tombeau; t. سن, سین.

*سیندان sīndắn, voile; vī l sắrē sındắne kamýlli, elle ajusta le voile sur sa tête, elle décora sa tête avec le voile, ar. 'ala rās el-ḥabĕs väqqefät, S.; syr. ܣܕܢ, géorg. სინდონი, სინდონი (linceul), du grec σινδών.

سینگ sing, poitrine; سینگی مریان singh-i miriian, poitrine d'homme; سینگی هسپی singh-i hespi, poitrail du cheval; sink, singh G., sing L., seng, lorist. sineg R., ṭing M, zēñg S.; zaza sinę́; bactr. śaęni (Spiegel, Commentar über das Avesta II, 625), pehl. سینگ, p. سینه.

سینه بند siné-bend, poitrail, longe de cuir, qu'on met sur le poitrail d'un cheval; du pers. سینه بند.

سینی sini, cabaret pour y mettre des plats; p. سینی, chez les nomades arabes de Syrie صینيّة (Wetzstein, Zeitschrift der Morgenländ. Gesellsch. XXII, 80, 18); ar. صینی (porcelaine de Chine).

سیوان seivan, ombrage; parasol; p. سایبان.

سیوان sivan, le disque du soleil.

سیویك sivik, l'os de la jambe; lat. tibia, lit. staibas.

سیوده voy. ساوه.

سیپری voy. سیبور.

سیوی sivi, orphelin; plur. سیویان siviian; ژ بابی و دی سیوی ji bắbi ve di sivi, orphelin de père et de mère; لی سیوی دی li sivi bi, ce qui revient à un orphelin; syę̄vi L.; kumík-i sívian, nom d'une constellation, L.; littér. troupe d'orphelins? bactr. śaę.

سیی sii, troisième; ای سیی eĭ sii, tiers, troisième; esésiắn, sesiắn L.; sīē, sēyē Rh.; comp. le pers. سیوم; voy. هیرین.

سیی sii, trente; ای سیی cĭ sii, trentième; voy. هیرس.

ش

شا cha, 1) plaisir, réjouissance, 2) gai, content; شا بوین cha bouin, se réjouir, être content; شایه chaié, il est content; شا بوم cha boum, j'étais content; شا کرین cha kirin, réjouir, amuser; bactr. šāiti, šāta, pers. anc. šiyāti, p. شاد.

شا voy. شه.

شاب chab, alun; sciebb-a spi G., šeb L.; p. شاّب, de l'ar. شب, arm. ճիպ, ճաւկ.

شاباش chabach, cadeau qu'on donne

aux musiciens; du pers. شاباش (pour شاد باش sois joyeux).

شابلوط chabelout, châtaigne; دارا شابلوطی dar-a chabelouti, châtaignier; sciáh-balót G.; du pers. شاه بلوط.

*شاپر sciapér, aile, G.; du pers. شاه پر.

*شاپك sciápék, surtout sans doublure, avec des poils de chèvre mêlés en tissant, G.; p. شپیك.

شپه, شاپه chapé, chepé, avalanche; de la rac. šap (comp. bactr. fra-šåpayeiti).

شات voy. شعتی.

شاخ chakh, branche, corne ramifiée (du cerf); شاخ برین ckakh birin, ébrancher; به شاخ be chakh, cornu; شاخی زحف chakh-i zahf, branchu; شاخی داران chakh-i daran, branches d'arbres; شاخ رابون chakh ra-boun, se cabrer; siák, corne, ventouse, G. (comp. l'arm. սրունկ, du bactr. śrva); p. شاخ.

شاد chad, joie, forme pers. de اس.

شادروان, شاذروان chadirevan, chazirevan, girande, bassin avec jet d'eau, fontaine qui joue; sciad-ruván G.; du pers. شادروان.

شادمرگی chademerghi, excès de joie; شادمرگی بوین chademerghi bouin, crever de joie; du pers. شادی مرگ.

شار voy. شال.

*شار, pays (dans le texte orig. بلده) L. I, 101, 9; bactr. χšaθra, p. شهر, شار (ville).

*شار zaza šār, étranger; géorg. შორი (éloigné).

*شارزه sciárazá, expert, homme pratique, G.; shārāza Rb.

*شارزی sciárazáia, expérience, G.

شاره در chare-der, grand chemin, lieu fréquenté; comp. p. شاه راه.

*شارگه šār-ge, ciel, L.; de *šār (couvrant, comp. شاربین فه) et de ge (lieu); comp. lit. dangùs (ciel) de dèngti (couvrir).

شارین voy. شربن فه.

شاش chach, 1) erreur; شاشه chach-é, c'est une erreur; 2) louche; شاشی chach-i, tu es en erreur; šāš bū, šažĕ bū, il était troublé, confus, S.; me rē šāš ker, je me suis trompé de chemin, S; t. شاس; comp. جاق شاس.

شاش chach, turban; ساس پیچان chach petchan, mettre un turban; šāš-ē dlāl-ē me šarmoti, le turban, le serre-tête de mon ami s'est dénoué, ar. šašet S, ar. شاس (la pièce d'étoffe qu'on roule autour de la calotte du turban) voy. Wetzstein, Zeitschrift der Morgenl. Gesellsch. XXII, 161.

شاطر chatyr, huissier, officier de police; sciáter, agile, prompt, expert, avisé, G.; ar. شاطر.

*شاطری sciátería, sagacité. G.

*شاعر šā'er, voile de tête, un grand morceau de soie noire, dont les bouts sont liés ensemble, S.; ar. شعرية (voy. Dozy, Dictionnaire 226).

*شاعر scār, poëte, G.; ar. شاعر.

شاغ chag, branche; voy. شاخ.

*شافی sciafa ket, il aveugle, il éblouit (abbagliare) G.; comp. شوافی.

*شافك sciáfek, suppositoire savonneux, G.; p. شافی.

* شاقت sciákiát, fatigue; sciákiát kcsciúm, je me fatigue, G.; tu sciákiát, tu es fatigué, G.; ar. شاقّة.

* شاكله sciákla, perche, G.; de شاخ, lit. szakalýs.

شاكرد chaghird, apprenti, élève d'un artisan; du pers. شاگرد.

شال chal, châle, pantalon en étoffe; شالی مدانی chal-i madani, étoffe rayée; كرمان شال kerman chal, châle de Kerman; shel, pantalons, Rh.; بكيسكی شار be-kicek-i char, avec un gant, un sac de laine (pour frotter le corps dans les bains) Ch. 347; p. شال.

شالك chalik, gantelet; diminut. du précédant.

* شالوله sciálulá, passereau solitaire, G.

شالی chali, camelot.

شام cham, 1) la Syrie, ville de Damas; шамъ, soir, P.; 2) pour chami: étoffe rayée (de Damas); ar. شام; comp. شنف.

شامه chamé, odorat; ar. شامّه.

شامی chami, tombeau entouré de mur: lorist. shami, melon d'eau; propr. syrien: voy. بو, گنم, مربزك.

شان chan, dignité; به شان و شوكت be chan ou cheoüket, avec dignité et honneur; به شان وناف be chan ou naw, avec dignité et gloire; ar. شان.

* شان shan, bilb. shan, épaule, R; épine dorsale, Ch. 347; шуна P.; p. شانه.

* شان sción-a enghivín, rayon de miel, G.; p. شان انگبین.

شان voy. شبین.

* شانادر sciánáder, danse, G.

شاندین, شهاندین chandin, chehandin, envoyer, adresser; prés. از دشینم ez di-chinim, تو دشینی tou di-chini, او دشینه eoú di-chiné, plur. ام, هون, وان دشینین em, houn, van di-chinin; impér. 2. به شین be-chin, plur. هون به شینین houn be-chinin; parf. part. من, ته, اوی, مه, وه, اوان شاند min, té, evi, mé, vé, evan chand; parf. plur. 3. شاندینه chandiné; partic. prés. شاندی chandi, partic. passé شاندیه, شاند chand, chandiié: وه دگّریم و دشنم نك مدیر vé di-ghirim ve di-chinim nik mudir, je vous saisirai et je vous enverrai chez le moudir; fut. 2. tu be-šíni L., impér. bi-šíne L.; parf. part. me šiáñd, j'ai envoyé, L. sheānd Rh.; imparf. 3. šeándi, šeyándi L, parf. 3. šiándíe L.; qālüna... va šándia, il nettoya sa pipe (littér. il fit sortir (la cendre de tabac) de sa pipe) S.; verbe causat. de جون, dont le چ s'est changé en ش comme dans le pers. شدن; comp. فه شاندن.

شانزده chanzdeh, seize; chanzdeï, le 16me; scesc-dah G., shanzdah Rh., zaza ši-es; du pers. شانزده; comp. دوشش (s.v. ده).

* شانسار шаанесарь, herse, P.; littér. en forme de peigne (p. شانه).

شانشین cha-nichin, belvedère, pavillon d'un jardin ou d'une maison; du pers. شاه نشین.

* شانه zaza šane-í mári, ver de terre.

* شاه sciah ãgiémi, le roi de Perse, G.; du pers. شاه عجمی.

* شاه بندر sciahh-bender, marchand du prince, G.; du pers. شاه بندر.

* شاهبون šāhebūn, joie, S.; de شا.

شاهد chahid, témoin; شاهدی ظنی

chahid-i zeni, témoin suspect; plur. شهود chouhoud; ar. شاهد; comp. شهادت.

شاه راه chah-rah, grande route; du pers. شاه راه.

شاهين chahin, faucon; sciáin, femelle du faucon, G.; šīn, faucon de chasse, ar. zuruq S.; p. شاهين (falco tanypterus).

شای chaï, banquet; de شا, p. شادی.

شايان chaian, bienséant; du pers. شايان.

شب voy. شاب.

شباط choubat, février; scuát G., äzbát S.; ar. شباط.

شباك chebak, abat-jour, fenêtre, persienne; zaza šebāke; ar. شباك, شباكه.

شبهاندين voy. شباندين.

شبره cheb-peré, chauve-souris; du pers. شبپره.

شبخون cheb-khoun, attaque faite de nuit; du pers. شبخون.

شبكه choubeké, grille; scébaki G.; ar. شبكه.

شبكه chebeké, l'aube du jour, voy. شفق.

شبل voy. سنبل.

* شبنم k. or. šabnam, rosée; du pers. شبنم.

شبون che-boun, se peigner; voy. شه.

شبه chubih, bronze; scebbo, laiton, G.; ar. شِبْه, شَبَّه.

شبهاندين chebihandin, assimiler; shibāndin, ressembler, Rh.; verbe causat. de شبهين.

شبهه chubhé, doute; شبهه به bechubhé, douteux; ar. شبهه; comp. بيشبهه.

شبهين, شبين chibehin, chibéin, ressembler; prés. 3. دشبهه, شبهه di-chibehé, di-chibé; او دشبه وه eoŭ di-chibé vé, il vous ressemble; او دشبهه وی eoŭ di-chibehé vi, il lui ressemble; دشبهه راستی di-chibehé rasti, vraisemblable; de l'ar. شبه.

* شبی sibi, semblable, de telle manière; sibi iek, égal; sibi iek nina, inégal; sibi iek ce-kem, j'égale; az ce-bekem sibi flan, j'imite, je fais comme tel ou tel; ehr sibi qo mínum, je reste toujours le même; sibi avi, ainsi, comme ça; au sibi avi, c'est comme ça; az sibi flan, je ressemble à quelconque, G.; ar. شبيه, p. شبی (portrait).

شبيان chibiian, se ressembler; shibiān, ressembler, Rh.; de شبی; comp. شباندين.

شبانه chipané, seuil, châssis d'une porte.

شپرزه chepyrzé, ruiné, celui qui se trouve dans l'état de gêne; scia-perzá, embrouillé, G.; sciáperzá ce-kem, je ne sais pas me retirer, G.; az sciáperza, je suis en embarras, G.

شپوك chepouk, accident, un cas fâcheux.

شمه voy. شابه.

* شتات sciatát, absurdité; sciatát bezium, je parle des absurdités, G.; ar. اشتات (plur. de شتّ).

شناو chetaoŭ, action de laver un cheval, action de flatter quelqu'un, faire la cour.

شتر voy. هشتر.

* شتل scetel, germe, plante de fleurs; scetel kem, je pousse des germes; je transplante, G.; ar. شتل (pepinière, du syrien?) syr. ܫܬܠܐ (pousse) ܐܬܬܫܬܠ (plantation d'arbres) kürin. ištíl (plant, Schiefner 126[a]).

شجاعت chedjaet, courage, audace; به شجاعت be chedjaet, hardiment; ar. شجاعة.

شجره chedjeré, patente, document; ar. شجره (arbre, e. a. arbre généalogique).

*شحطاندین šaχetándin, traîner; parf. part. šaχetándiya S.; ar. شحط.

شحنه chahné, percepteur des dîmes; ar. شحنة.

*شخ shakh, pic, cime d'une montagne, Rh.; p. شخ.

شخاب chikhab, vrille, de l'arm. շաղափ.

شختە chekhté, brûlé par la gelée (en parlant d'une plante).

شغول choukhoul, affaire, besogne, action; شغول بکار کرین choukhoul bekar kirin, mettre ordre à ses affaires; شغول دابن choukhoul dàin, donner du travail; شغول گرین choukhoul ghirtin, procéder, agir, entreprendre une affaire; شغولکی تمام بویه choukhouleki temam bouié, c'est une affaire terminée; شغولکی من هبه choukhouleki min heié, j'ai des affaires; chez Garzoni: sciógħol kem, je me fatigue, je m'occupe; sciógħol drézia ce-kem, je retarde une affaire; sciógħol aia, occupé; sciógħol ghelak, fatigué; sciógħol karába, une affaire inconvenable; sciógħol drest nina, désordre; chez Lerch: šuγúl; ar. شغول (plur. de شغل); comp. نشغولی, شول, مزول.

شغولی choukhouli, brodé, imprimé, façonné, artificiel.

شغولین, شغولین choukhoulin, chougoulin, ouvrager, manufacturer, broder, imprimer.

* شد zaza šid, lait; t. سد, سود.

شداندین chidandin, tendre, rendre raide, serrer; sciddínum, parf. part. sciddánd, sceddánd G.; verbe causat. de شدیان.

*شدانی shidānī, graine de lin, Rh.; p. شاهدانه.

شدت chidet, véhémence, affliction; ji شدتی دردی اه کشان ji chidet-i derdi ah kichan, soupirer de douleur; ar. شدّة.

شدره chederé, troué, mangé par les vers.

شدیان chidiian, serrer; شدیا بو chidiia bou, (la corde) était trop tendue; shidīān Rh.; ar. شدّ.

شدید chedid, furieux; ar. شدید.

شر cher, bataille, combat, carnage; شر کرین cher kirin, combattre; شری دراندن cheri beranan, cosser des béliers; tscharr Kl.; zaza šiĕr; ar. شرّ (méchanceté).

شر voy. کلی.

* شراب шерапь, vin, P.; šeráb L., scharab Sd.; ar. شراب.

شراخف cher-àkhiw, héros; de شر et de اخف, arm. ախոյան.

*شراع scrahh, une voile, G.; ar. شراع.

شرافت cherafet, noblesse; شرافت دابن cherafet dàin, anoblir; ar. شرافة.

شربت cherbet, limonade, sorbet; sciorbét G.; ar. شربة.

شربك cherbik, gobelet, tasse à l'eau; diminut. de شربه.

شربه cherbé, coupe, cruche; ar. شربه.

شرپ شرپه chirpe-chirp, bruit sourd, murmure des eaux; t. شرب شرب, arm. շիւշիւ.

شرت chiret, malice, fraude, imposture; scérrét, scérréta, querelleur, acariâtre, G.; ar. شرّة.

شرنان chouretan, rigole, gouttière; de شر, arm. ջուր, et de نان, arm. տանել, comp. խողովակ ջրոյ տանեաց.

* شرنكر sharat-kar, juge, Rh.; de شرت = شريعت et de كر.

شرته chirté, goutte; شريه شرت chirté-chírt, goutte à goutte; arm. հիւ ատ հիւ.

شرط chert, pari, convention, clause; شرط دانين chert danin, parier, mettre un pari; scért de-kem, scért bo-ghrum, je parie, G.; ar. شرط.

شرع cher, loi, droit; به شرعی be-chery, conforme au droit; ar. شرع.

شرق cherq, l'Orient; sciárk G.; ar. شرق.

شرقده cherqada, batailleur, chicaneur; t. شرقده.

* شرقی sciárki, un Oriental; vent d'est, G.; sherki, vent d'est, R. I, 145; ar. شرقی.

شرك chourik, cataracte, cascade, chute d'eau; šörrýk, gouttière, S.; de la rac. kšar, bactr. γžar, d'où le p. شران, شريدن, l'arm. ջուր (eau) etc.

شركارت chirkart, épargnes.

شركر cher-ker, combattant, militaire.

* شركاه šărgah, lieu de réunion, S.; de l'arabe شِرك (réunion) et de گاه.

شرم cherm, honte; شرمه cherm-é, il est honteux; شرم كرين cherm kirin, faire rougir; sciérma ná-kem, je me vante, G.; شيرم L. I, 99, 18; bactr. fšarema, p. شرم; comp. بی شرم.

* شرمتين šărmatin, se dénouer; parf. part. 3. šărmati S.

شرموك chermouk, honteux, qui a de la honte.

شرمی chermi, honteux, confus; شرمی بوين chermi bouin, avoir honte; scermína G.

شروال voy. شلوار.

شرور cherour, chicaneurs; ar. شرور (plur. de شرّ).

شری cheri, le mal; sherē Rh.; ar. شرّی.

* شری šéri, héros, L.; de شر.

* شری sherē, méchanceté, Rh.; de شر.

شريد chirid, lacet, galon, ruban large, t. شريد, شرت.

شرير cherir, chicaneur, querelleur, ar. شرير.

شربشه chiriché, femme tombée dans l'enfance; voy. حريشه.

شريطه cherité, file, aller à la file; ar. شريطه.

شريعت cheriiet, loi; به شريعت be cheriiet, juridiquement; sceriāt t-kem, ce-kem, je fais le procès, je suis en procès, G.; sceriāt kalas kem, je mets fin à la querelle, G.; shiriyat, sheriyat Rh., ar. شريعه; voy. بی شريعت, نشريعه.

شريف cherif, seigneur, gentilhomme issu de la famille de Mahomet; ar. شريف.

شريك chirik, associé; scirík, sciarík G.; scirík bum, je suis complice; sciarík bum, je m'associe, G.; ar. شريك.

شریکای chirikàï, association; شریکای گریدان chirikàï ghiri-dan, former une société; به شریکای be chirikàï, en compagnie; شریکای دان و ستاندینی chirikàï dan ve sitandini, société de commerce.

شرین chourin, murmurer (de l'eau coulante); آنی دشره aw di-chouré, les eaux murmurent; شرینا انی chourin-a awi, murmure des eaux; bactr. χšar, γžar, p. شُرّیدن, شاریدن (couler avec bruit).

شست chest, soixante; شست دره chest peré, pièce de 60 paras; šest L, shēst Rh.; zaza šeísti, šéšti, dujiki šešt; bactr. χšvasti, p. شست, شصت.

* شست шестъ, main, P.; p. شست (pouce).

شش chech, six; shash Rb; zaza šeš, dujiki šiš; bactr. χšvas, p. شش; voy. دوشش (s. v. ده).

ششبر chech-per, sceptre; du pers. شش در.

ششنج chech-pentch, trictrac; du pers. شش پنج.

ششخانه chech-khané, carabine; خوی ناششخانه khoui chechkhane-né, ils sont armés de carabines; tefangh sceschkana, fusil rayé, G.; du pers. ششخانه.

ششده voy. شانزده.

* ششمش بوین šišmíš bu, il s'enfla, L.; t. شیشمك, ششمك.

ششی chechi, sixième; shashē Rh.; zaza šešín.

* شط sciahht, rivière; sciahht el frát, l'Euphrate; sciahht mazén, la grande rivière, c'est-à-dire le Tigre, G.; ar. شطّ.

* شطبك, enflure, bosse, Kl. Ce mot semble être mal écrit pour شلپین.

* شعا sciá ataf, rayon du soleil, G.; du pers. شعاع آفتاب.

شعت, شعتي chat, cheati, dépérissement; ar. شعث.

شعتین cheâtin, dégénerer, s'altérer; روز به روز دشعته rouj be rouj di-cheâté, de jour en jour il dégénère; de شعث.

شعر cheâr, vers, poésie; شعر جیکرین, گریدان cheâr tchi-kirin ou ghiridan, versifier; šär, épopée, S.; ar. شِعْر; pl. اشعار.

* شعر ša'r, cheveu; šá'r-e râšša, qui a les cheveux noirs, S.; ar. شعر.

* شعله шоглѣ (lisez шоглѣ), rayon, P.; ar. شعله.

* شعیر schaïr, orge, Sd.; ar. شعیر.

شغل, شغول voy. شخول.

* شف šef, fente, L.; p. شکاف.

شفا chifa, remède; ar. شفا.

* شفتالی šiftâli, joignant, juste (en parlant des vêtements, des souliers); jäzmī zärā šüftälíya, des souliers jaunes pointus, S.; comp. russe щепеткій, щепетливый?

* شفق šefáq, l'aube du jour, L.; ar. شفق, comp. شبکه.

* شفقت shafaqat, grâce, caresse; shafaqat kirin, gratifier, Rb.; t. شفقت اتمك.

شف chiw, baguette, tuyau de pipe, pipe; شفا ری chiw-a ri, sentier, chemin étroit à travers les champs; شفا سیدای chiw-a seïdài, férule; شفا میوی chiw-a mivi,

cep, pied de vigne; شقا ظراق chiw-a ziraw, baguette élégante; شقا من تژی که chiw-a min tiji ke, remplis ma pipe; comp. grec στίβος (sentier), all. stab (bâton), russe стебель (tige, tuyau).

شڤ chew, nuit; plur. شفان chewan; شڤه chew-é, il fait nuit; ز فی شقی ji wi chewi, dès ce soir; شفکی cheweki, l'espace d'une nuit; شف و روز chew ve rouj, nuit et jour; شقا بارانی chew-a barani, la nuit pluvieuse; شفا دینی chew-a dini, l'avant-dernière nuit; شما نبی chew-a tipi, la nuit orageuse; شفا دوی chew-a doui, la nuit suivante; شفا دوهنی chew-a douhouni, hier soir; شما زادکی chew-a zadiki, nuit de pâques; شما ناری chew-a tari, nuit obscure, شما عیدی chew-a ydi, nuit de fête; شفی دریژ chew-i dirij, la nuit longue; شقا کورت chew-a kourt, la nuit courte; شقا ڭردکی chew-a gherdeki, nuit de noce; شفا وه به خیر به chew-a vé be kheĭr bé, je vous souhaite la bonne nuit; شمه در ماین chewe der màin, bivaquer; sciéf de-rúnum, je passe la nuit, G.; sciéf-a dí, hier soir; moy, чефь P.; šav Kl., B., M., Rh.; šē̆v-i nívi, minuit, L; scheau Br.; شو cheou Ch. 306; chôou roujek, nuit et jour, Ch. 341; شوك حاجیال la nuit des pèlerins, Kl.; k. or. šab, bilb. show, zaza šau; šau'e, pendant la nuit; šau-a kšī, la nuit passée; bactr. χšap, χšapan, p. شب, شو; voy. امشو, ایشقه, نیڤ.

شڤان chiwan, berger; siván G.; ševáñ L., Rh.; zaza šuáne; p. شوبان; comp. جوبان.

شقتی chiwti, chouwti, pastèque, melon d'eau; sciúti G.; shefti Rh.; comp. p. شَفت (gros) et شفتالو, شفترنڭ.

شقکور chew-kor, myope; p. شبکور.

*شقی šēwí, nocturne, L.; p. شبی.

*شقیانوك sevianok, moineau, G.; p. شفانه.

شفین chewin, parc, enclos pour les moutons pendant l'été; ševín, pastoral; de شقان (pour šiwan-in).

شقاشق chaqa-chaq, cliquetis, bruit des armes; ar. شقاشق.

شفاندین cheqandin, excéder, fatiguer; من ایرو هسپی خوه زحف شفاند min i-rou hesp-i khé zahf cheqand, aujourd'hui j'ai fatigué beaucoup mon cheval; verbe causat. de شقیان.

شقب cheqib, fêlure; ar. شَقْب.

شقشویل cheqchevil, cheval dont les dents sont irrégulières.

شقلبان cheqleban, bouffon.

*شقوق sckúk, scandale; sckúk dem, je scandalise, G.; ar. شقوق (plur. de شقّ).

*شقی shekī, fatigué, Rh.; ar. شقی.

شقیان cheqiian, avoir grand soin, se donner de la peine; de l'ar. شقّ.

شك chek, doute, peine; شك تونه chek touné, il n'y a pas de doute; sck kem, je doute, je soupçonne, G.; sck aia, il y a de doute, G.; shik Rh.; ar. شكّ; comp. بی شك.

شکا, شکایت cheka, chikaiet, plainte; بچین شکا لی اغاید وان بکین bi-tchin cheka li agà-i-d van bi-kin, allez, portez la plainte à leurs agas; skaiát, querelle, G.; skaját dem, je défère, G.; shikāyat

Rh.; شکات chkatt Ch. 348; ar. شکاة, شکایة.

*شکاتکر chkat-ker, le plaignant, Ch. 348.

*شکار k. or. šekār, chasse; du pers. شکار.

شکاف chikaf, fissure, fente, fêlure; du pers. شکاف, comp. شف.

شکافتین chikaftin, découdre, déclouer, défaire; prés. 3. او دشکفه eoŭ di-chikewé; parf. part. وی شکافت vi chikaft; bactr. šćap (Spiegel, Commentar über das Avesta I, 150), p. شکافتن; comp. بشکافتین.

شکال chekal, vieille chaussure; le-nāv šakála rū-níštia, il s'arrêta dans le vestibule, où l'on se débotte, S.

*شکّام sciákkám, soufflet: sciákkám le-dem, je soufflette, G.

شکاندین, شکناندین chikandin, chikinandin, rompre, casser, croquer; دبین هسبی لدایه بی الو شکاندیه di-bin hespi le-daié peï Alo chikandiié, on dit que le cheval frappa Alo et lui cassa la jambe; skínum, je casse; parf part. skand G.; šikáńd, iškáńd L.; infinit. šekinándin, briser, L.; sh'kāndin Rh.; k. or. eškunanden, impér. be-škīn; la langue, en jugeant le n radical du présent être le caractère du causatif, a formé le parfait participial selon la manière du causatif; le vrai causatif est šekinándin; aussi le persan a-t-il شکندن à côté de شکستن.

*شکاندین sciákinum, je sécoue, je remue, parf. part. sciákand, sciakiná G.; scandinave (islandais) skaka, anglais shake.

شکایت voy. شکا.

شکتین cheketin, se pousser, se heurter, faire une écorchure; p. شکفتن.

شکر choukr, plur. شکور choukour, remerciement; شکر من ته choukr min té, je te remercie; شکر ژبوی خدی choukr ji-boui khoudi, Dieu merci; scuker qode G. (ar. شکر اللهه); scúker qodé t-kem, je remercie Dieu, G.; šükír L. I, 27, 10; šüker L. II, 11; shukur Rh.; ar. شکر.

شکر chekir, sucre; شکر دانین chekir danin, sucrer; شکری بأوی chekir-i beïvi, confitures aux amandes; شکری نباتی chekir-i nebati, sucre candi; به شکر be chekir, sucré, bonbons; sukker frangí, sucre fin blanc, G.; šükír L.; k. or. šeker; du pers. شَکَر (ar. سُکَّر); du sanscr. शर्करा (mot dravidien).

شکرانه choukrané, festin d'actions de grâces; ar. شکرانه.

شکرت chikirt, dot, bien appartenant à la femme.

شکرلمه chekirlemé, sucreries, dessert; t. شکرلمه.

*شکس schaks, tombeau, sépulcre, Sd. I, 194; ar. شخص (statue).

شکست chikest, brisé; voy. pisct-skest (s. v. بشت), زو شکست.

شکستین chikestin, casser, briser, baisser le cours des monnaies; prés. از دشکیم ez di-chkim, تو دشکی tou di-chki, او دشکه eoŭ di-chké; plur. ام هون, وان دشکین em, houn, van di-chkin; parf. part. من, ته, وی, مه, وه min, té, vi, mé, vé, evan اوان شکست chikest; partic. passé شکستیه, شکست

chikest, chikestiié; باجاغلو لی عجم دشکه لقر به پنجیه لوی دری به جلیه قرش badjaglou li Adjem di-chké liwir be pyndjiié livi-deri be tchiliié qyrch, le ducat en Perse baisse; ici il est à 50. là bas à 40 piastres; دران شکستن diran chikestin, édenter; chez Garzoni: skínum (voy. شکاندین); parf. part. skest, skestia, je fis faillite (comp. le turc صنق cassé, insolvable); bactr. ščid, p. شکسنن (prés. شکنم); comp. شکانـدین, شکنـانـدین, را شکستن.

شکف chikew, baquet, cuvier, huche; skéf G; russe шкафъ, шкапъ (armoire), allemand Schaff (cuvier) Schiff (navire), grec σκάφη.

شکفت chikewt, grotte, parc de moutons; skefta G.; p. شکفت.

*شکڤك sh'kavik, auge, Rh.; de شکف.

شکفین chikiwin, se découdre; comp. بشکفین, شکافتین.

شکل chekil, forme; شکل درانین chekil deranin, transcrire, copier; شکل کرین chekil kirin, lier deux chevaux ensemble; وان هسان شکل بکین van hespan chekil bi-kin, liez ensemble ces chevaux; شکل گهورین chekil gouhourin, tourner une affaire; به شکلکی be chekleki, de la même façon; scekel G.; ar. شَكْل.

شکم ران chikem-ran purgatif; du pers. شکم ران.

شکناندین chikinandin, rompre, casser; prés. 3. او دشکینه coŭ di-chekiné; parf. part. اوی شکنانـد evi chikinand; verbe causat. de شکاندین ou شکستین; comp. اشکناندین.

*شکنجه skengia, torture; skengia dem, je torture, G.; du pers. شکنجه.

شکنین chekinin, peigner, carder; de شه.

شکـوا chekva, lamentation, plainte; شکوا کرین chekva kirin, porter plainte, ar. شکوا.

*شکیر škēr, tas de pierres, S.

*شکبن zaza ber šekít (l'armée) se mit en marche; ber bi-šíkni, mettez vous en marche, avancez; comp. بر شکستین.

شل chill, paralytique; ar. شل.

شل chil, humide, rhumatisme; شل بوین chil bouin, être humide; šil de-kím, je baigne, L.; maz. šir, scr. तल्; comp. دف شل.

شل voy. شال.

شلال choulal, couture large, choc, mouvement tortueux, le sifflement d'un serpent; ar. شلال, arm. շաղաղ (bâti).

شلاندین chelandin, déshabiller, dépouiller; رفی شلاندین rewi chelandin, détrousser les passants; verbe causat. de شلیان.

*شلپین shalpēn, tape, marque, meurtrissure, S.

شلر chilour, prune noire; de l'arm. շլոր.

شلف chilw, lame d'un sabre, d'un couteau; arm. շեղբ.

*شلق shulk, flot, onde, Rh; ar. syr. šālqa (Socin).

شلك chilik, le sommet de la tête, membrane qui enveloppe le cerveau; angl. skull.

شلك chelik, gant pour nettoyer les chevaux; diminut. de شال.

*شلك schilk, seuil, Kl.

شلم chilim, navet; scielem, rave, G.;

sciélem tursia, betterave, G.; shēlim Rh.; p. شلغم, شلم.

* شلن chelen, pétrir, macérer, mâsser; دمشلە demchelé, il pétrit les membres (après le bain) Ch. 347; arm. շաղել.

شلو chilou, trouble; terne; شلو كرين chilou kirin, troubler; sciellú, troublé, G.; sciellú-a, eau de neige, G. (voy. اق شلو).

شلوار chelvar, culotte; sciáruál G., šarvál L.; p. شروال, شلوار (voy. Dozy, p. 203; Pott, Zeitschrift der Morgenländ. Gesellsch. XIII, 381).

* شلە chelé, tiède; شلە آوى aou-i chelé, eau tiède, Ch. 347; lit. sziltas (chaud), szilumà (chaleur).

شلّى chilli, humidité; dujiki schillı.

شليان cheliian, se déshabiller, être dévalisé; شلياى cheliiai, dévalisant; شلىايە cheliiaié, dévalisé, ayant été dévalisé; ar. شلّح (dans le Sewad Iraq).

شليپە chelipé, file, aller à la file.

شليل chilil, seigle; shilēl, shilīl Rh.

شم chim, chausson, guêtre; p. شُم.

* شما zaza ṣimá, vous; bactr. χšmā, p. شما.

* شما бп-шума, à eux; p. шшума P.; c'est le pers. بشما (à vous).

شماتجى chematedji, tapageur.

شماتە chematé, tapage, querelle; بە شماتە be chematé, crieur; chemata, sonore; ar. شماتة (vulg šemata).

شماتە كر chemata-kir, tapageur.

* شماس scamása, prêtre, diacre, G.; ar. شمّاس.

شمال chemal, chandelle; plur. شملان chamelan; sciámal, flambeau, torche, G; p. شماله.

شمال chimal, nord; ما بينا شمال و شرقى ma bein-a chimal ou cherqi, nord-est; ما بينا شمال و غربى ma bein-a chimal ou gherbi, nord-ouest; sciámáli, nord, vent du nord, G.; ar. شمال, شمالى.

شمالدان chemal-dan, chandelier, candélabre; شمالدانا بچوك chemaldan-a bitchouk, un petit chandelier.

شماموك chemamouk, melon sauvage aromatique; šimamŏk S; ar. شمّام.

* شمبوش sciambosc, ruant, G.; ar. شموس (du pers. جموش).

شمبى chembi, samedi; sciámbí G.; ṣembé L., šambah B., shambi, shembi, samedi, semaine, Rh.; zaza šéme; du pers. شنبە (ar. سَبْت, hébr. aram. שבת); voy. يكشبە, سيشم, دوشم, جارشم, بشم (s. v. يك).

شمتوك chemitouk, glissant, lisse, poli, uni.

شمبن chemitin, broncher, glisser; prés. 3. او دشمتە coŭ di-chemité; parf. part. وى شمت vi chemit; part. passé شمتيە chemitiié; comp. شمكين.

شمراندين chemirandin, abandonner; déparler, parler en délire; sciámerínum, sciámarínum, j'abandonne; parf. part. sciámeránd, sciámaránd G.; du syr. معض

شمسيە chemsiié, 1) solaire; 2) pavillon, tente; ar. شمسيّة.

شمشاد chimchad, buis; du pers. شمشاد.

* شمشال shemshal, chalumeau de bois courbé, R. I, 138; p. شمشال (rameau de buis).

*شمشیر zaza šimšyḗr, glaive, sabre; du pers. شمشیر.

شمع chima, chandelle de cire, bougie; شمع سپی chima sipi, cire blanche; شمع زر chima zer, cire jaune; شمع تی دان chima ti-dan, cirer; sciámã, cire; scamã, bougie, G.; tschima, cire, Kl.; ar. شمع.

شمعدان chemadan, candélabre; scamadán G.; du pers. شمعدان.

شمك chimik, chausson, guêtre, pantoufle; sciamék, pantoufles jaunes, G.; de شم.

*شمکجی šimḳji, cordonnier, L.

شمکین chemikin, broncher; اوه هسبه دشمکه ewé hespé di-chemiké, ce cheval bronche; comp. شمتین.

شمیك chimik, seuil.

شناس chinas, qui reconnaît; شناسیك L. I, 100, 1; du pers. شناس; comp. خاطر شناس, استرك شناس (s. v. خاطر); la forme vraiment kurde est ناس.

*شندی šúnda, aussitôt, L.; t. شمدی.

*شنفتن, écouter, entendre; بژنَوه écoute, L. I, 102, 17; شَنَفْتِکمانَه, nous avons entendu, 100, 11; lorist. azhnaftin; zaza ńe-šnawén'a, je n'écoute pas; ne-šna'útu, vous n'avez pas écouté, vous ne savez pas; bactr. śru, p. شنفتن (prés. شِنَوَم).

*شنق šänk kirin, pendre, S.; ar. شنق.

شنك voy. شوح و شنك.

*شنك scink, estomac, G.; zaza šeník (voy. پیزه); p. شکنبه (le k et le b tombèrent, et la désinance h se changea en k, voy. Justi, über die kurd. Spiranten 11); comp. زك.

شنلك chenlik, salve; سی شنلك اقیتن si chenlik awitin, faire trois salves; t. شنلك.

* شنو шанфъ, ouïe, P.; p. شنو (écoutant).

شنه chené, van pour vanner le blé; shena, fourche à faner, Rh.; p. شنه; comp. شینی.

شو chou, qui lave; forme radicale de شوشتین, employée dans les composés; p. شو, شوی; voy. سرشو, مری شو.

شو chou, mari, homme; حمویه شو tchouié chou, elle s'est mariée, mot à mot: elle est allée à l'homme; sciú kem, je me marie, G.; p. شوی, شوهر.

شو voy. استوری.

شو voy. شف.

شوات, شواته, شوانی chevat, chevaté, chevati, incendie, feu; به شوات be-chevat, caustique, brûlant, sarcastique; شواته گرتن chevaté ghirtin, allumer un incendie; شواته ڤه کتین chevaté we-ketin, appaiser un incendie; دلی من دشوانه dil-i min di-chevat-é, mon coeur est en feu; comp. ar. شواظ, p. شوات, شواد.

شواط voy. شباط.

*شوانی sciáváf, fatigué, épuisé de faim, G.

شوبه chobé, rhume, fluxion; shōba, toux, Rh.; sanscr. क्षव.

*شوب šōp, morceau; p-sē šópa, en trois morceaux, S.

شوپی choupi, humidité.

شوتاندین chevitandin, embraser, brûler; prés. از دشوتینم ez di-chevitinim; تو دشوتینی tou di-chevitini, او دشوتینه eoŭ di-chevitiné, plur. وان, هون, ام

دشوتینین em, houn, van di-chevitinin; parf. part. اوان, وه, مه, وی, ته, من شوتاند min, té, vi, mé, vé, evan chevitand; part. passé شوتاند chevitand; gérondif شوتاندیه chevitandiié, plur. شوتاندنه chevitandiné, ayant embrasé, s'étant embrasé; chez Lerch: parf. part. me šau'utáńde, j'ai mis en feu; imparf. 2. tu šau'utándi; parf. 2. te šau'utáńdi, verbe causat. de شونبن.

شونین chevitin, s'allumer, se consumer; prés. 1. از دشوتم ez di-chevitim; prét. شوتی بو cheviti bou, il était brûlé; دلی من دشوته dil-i min di-chevité, mon coeur se consume; نانی شوتی nan-i cheviti, du pain chaud; نامن جی قدر مال شوتیه na-bin tchi qadar mal chevitiié, on ne dit pas le nombre des maisons brûlées; پی شوتین pei chevitin, regretter, plaindre, désespérer; chez Lerch: šaú'utim, je mets en feu; de-šaú'utim, je regrette; de-saú'ute, il brûle; parf. part. dil šaú'utī, j'étais fâché; comp. دل شوتیه; de شوات.

شوتك shutik, ceinture, Rh.

شوخ و شنك choukh ou chenk, folâtre, plaisant; du pers. شوخ و شنك.

شور chour, amer, salé; súra G.; p. شور; voy. جاف شور.

شور chour, enclos; شورا قلعه chour-a qeli, enceinte d'une forteresse; syr. ܫܘܪܐ; comp. سور.

شور chour, sabre; شور هنگف chour-hinghiw, brave, valeureux; شوری به جوهر chour-i be djeoŭher, le brillant d'un sabre; شوری به ابدار chouri be abdar, id.; شوری جعفریه chour-i djâferiié, sabre de la fabrique de Djafar (Djafar était un célèbre alchimiste); شوری نیریزه chour-i nirizé, sabre de la fabrique de Niriz (Niriz est le chef-lieu d'un canton de la province de Schiraz); شوری خراسانه chour-i khourousané, sabre de Khorasan; šūr L.; sanscr. क्षुर (rasoir, Pott, Et. F. 4, 61).

*شور scióra, incliné (d'une charge qui pend de côté); scior bu (la charge) pend d'un côté, G.; ǰăllu šōr kir, il laissa pendre les brides, S.; p. شور.

شور chivir, conseil, déliberation; šōr S.; šaúre χva kirin, ils délibérèrent, S.; dans le dialecte de Bohtan ševér; ar. شور.

شوراخ chou-rakh, aride; اف ارضه شوراخه ew ardé chourakh-é, cette terre est aride.

شوراف chour-aw, eau salée, saumure; p. شورابه.

شوربه chorbé, soupe, potage; شوربا به رون chorba be roun, potage gras; شوربه ناخوشان chorbé na-khochan, soupe de malades (ainsi on appelle une femme jeune et jolie en grande toilette); sciórba G.; p. شوربا.

*شوربی shora-bi, saule pleureur, R. I, 143; littér. saule pendant.

شورق choraq, soude; forme ar. de شوره.

*شورّم k. or. šavarram, obscur, B.

شوره chouré, nitre, salpêtre, tout ce qui est trop salé; du pers. شوره.

شورهنگف chour-hinghiw, un brave, héros.

شوری برین chouri birin, dessaler.

شورین chivirin, se consulter, conseiller; شوری chiviri, le consultant, con-

seillant; به ره سپیان به شوره be rih-sipiian be-chiviré, consulte les hommes à barbe blanche; بی شورین peĭ chivirin, demander des conseils; de شور.

شوزین chouzin, allumer; du pers. سوزیدن; comp. سوتن.

شوژن choujin, aiguille à coudre la grosse toile; susín G., suzhin Rh.; p. سوزن, bal. shīshin (Lassen) sūčīn (Pierce); comp. بژوژن.

شوسن voy. سوسن.

شوش choch, poumon (seulement dans برشوش); p. شش, pehl. شوش.

* شوشا шуша, eux, P.; peut-être le pers. زاوشان (d'eux).

شوشبین chouch-biu, garçon de noces.

شوشتی chouchti, lavage.

شوشتین chouchtin, laver; prés. 1. از دشوم ez di-choum, fut. از به شوم ez be-choum; impér. 2. به شون be-choun, plur. به شونین be-chounin; parf. part. من شوشت min choucht; جلید مه به djil-i-d mé be-choun ام رفینه, em rewiné, lave notre linge, nous allons partir; chez Garzoni: prés. 1. bu-scium, 2. 3. bu-scit, parf. part. scust, scustia; chez Lerch: prés. du-šúm, fut. bi-šúm, impér. bi-šŏ, parf. part. 1. min du-šušt, šušt; chez Rhea: prés. 1. shum, 2. shuī, 3. shut; dans le dial. de Sihna: fut. 1. بشوم L. I, 102, 19; impér. بشوره 102, 8 (le r est inséré pour éviter l'hiatus, comme dans l'impér. ghileki et mazenderani بشور et guebri بشْری); dans le dial. de Soleimanié دمشوا il me lave, Ch. 348, 1; infinitif šüštín, règles, S.; shushtinī, lavage, Rh.; bactr. śud, pehl. شوستن (prés. 3. شُویت, Sohrabji 28, 4, 7); p. شستن (prés. شوم ou شویم); comp. جلشویه, سرشو.

* شوشوکه zaza šauše̯vúke, nom d'un oiseau qui crie vei vei; de شو (nuit) et d'un adjectif parent avec l'arm. ցաւիլ (plaindre).

شوشه chouché, vitre, verrerie; scúsca, bouteille, flacon, G., Rh.; k. or. šīšé; p. شیشه.

شوشه جی chouchedji, vitrier; شیشه جی.

شوشین chevichin, chanceler, vaciller; پایزی شلی بو بز شوشی pàizi chili bou, pez chevichi, l'automne a été humide, les brebis sont chancelant, c.-à-d. faibles; comp. جوشین.

شوغل voy. شخول.

شوف chow, terre labourée; p. شومز.

شوق cheoŭq, reflet; canicule, chaleur de canicule; شوق افیتن cheoŭq awitin, refléter; šauq S.; šauqa dă-bu băžn-a zerăve, un reflet se montra de sa taille gracieuse, S.; šauq-a kabrīt, la flamme de l'allumette, S. comp. le mot suivant.

شوق choq, chaud; ar. شوق (ardent, spéc. de cupidité).

* شوفل šōqẏl, fève sauvage, S.

شوك cheouk, crochet, agrafe, hameçon. sciúk, hameçon, G.; šōk, chardon, épine, S.; ar. شوك (šowk).

شول choul, affaire, occupation; شول دیتن choul ditin, terminer une affaire, اف شولا نای سری ew choula nài seri, cette action n'aboutit à rien; shul Rh.; forme abrégé de شخول; comp. بی شولی.

شولکر chol-ker, ouvrier, celui qui travaille à la main; p. شغل کر.

شوم choum, malheureux, superstitieux; sciúma, impertinent. arrogant, G.; ar. شوم.

شوم voy. شوشتين.

شون choun, place, porte, lieu, côté; شون نونه choun touné, sans domicile, qui n'a ni feu ni lieu; chez Garzoni: sciún-a men, à ma place; sciún-a dar, coups (littér. signes) de bâton; sciún-a kuru, fils adoptif (littér. celui qui tient la place d'un fils); sciún-a pé, trace, vestige; sciun-a flan kem ou bum, je succède à quelqu'un, je remplace quelqu'un; bactr. štāna, p. ستان; comp. بی شون (s. v. بی).

شونيز chouniz, semence de coriandre; du pers. شونيز.

*شوين zaza šuin, aller; prés. 1. šuén'a; parf. šī; šę̄ tę̄bér, il sortit; comp. ارشوتن, كشبه, جوين.

شوين chouïn, laver; آفا شوبنی aw-a chouïni, eau à laver; p. شوئيدن.

شه chè, peigne; شه كربن chè kirin, peigner; شه بوين chè bouin, se peigner: scá G., šę̄ L., shāh Rh.; k. or. šā; p. شانه, bal. šak (Pierce).

شهادت chehadet, témoignage; شهادت كربن chehadet kirin, témoigner; شهادت نامه chehadet-namé, certificat; sciáhd kem ou dem G.; shahād Rh.; t. شهادت ايمك.

شهاندن voy. شاندن.

شهب chehb, turban, شهبا سبی chehb-a sipi, turban blanc.

شهداب chehd-ab, sorbet; du pers. شهداب.

شهده ی chehdeï, acte de témoignage; شهده ی داين chehdeï dàin, certifier; شهده زور chehde-zour, témoin banal (ar. شهاده زور); به شهده يا دل زانين be chehdaia dil zanin, pressentir.

*شهر шереръ, ville, P.; shahr Rh., šarī M., k. or. šahr, šeēr; du pers. شهر; comp. شار.

شهرستان šahrestáṅ, šehrestáṅ, ville, L.; du pers. شهرستان.

*شهنا, le roi des rois (dans le texte orig. شاهنشاه) L. I, 100, 17; forme abrégée de شاهنشاه.

شهوه پرس chehve-peres, sensuel; du pers. شهوت پرست.

شهيد chehid, martyre; sciāíd G.; ar. شهيد; comp. شيد.

شهين, شهيان, شبين chihin, chihiian, chiin, hennir; هسپی دشهی hespi dichihi, le cheval hennit; هسپی شهيا hespi chihiia, le cheval hennissait; prés. 3. scihit G.; parf. part. šę̄hiá L.; comp. p. شيه, شيهه, آشيهه (hennissement); comp. هشمن.

شهيی voy. شين.

شی chi, alezan; هسپی شی hesp-i chi, un cheval alezan; bactr. χšaeta, p. شيد (luisant).

*شيا sciá, humidité des endroits sans aération, G.

شيار chiar, agriculture; p. شيار; voy. بی شيار.

شياندين voy. شاندين.

شيب, شبب chip, sip, chéneau; شيپا آشی chip-a àchi, rigole d'un moulin; comp. شف.

شيتين chàitin, harasser un cheval; ar. شی, شوی (cuire, comp. پاتين).

شيخ chékh, cheik, chef spirituel musulman; ar. شيخ.

شید chid, santon; abrégé de شهید; comp. باشید.

شیر chir, lait; شیر دادن chir dàin, allaiter; ژ شیر بریدن ji chir birin, cesser de donner du lait; شیر گرم chir-gherm, tiède (littér. chaud comme du lait, p. شیر گرم); شیری رزی chir-i rizi, petit lait; chez Garzoni: scir duscium, je trais; scir kescium, je tète; scir de-ve-kem, je sèvre un enfant; bactr. χšīra, p شیر; comp. روشیر.

شیر chir, sabre; هردو زی بربندارین her-dou ji birin-dar-in ieki gouleié va ieki chiré, tous les deux sont aussi blessés, l'un a reçu une balle et l'autre un coup de sabre; شیر لی سراینه chir li ser iné, il reçoit un coup de sabre; scir kescium ou scir rus kem, je tire l'épée, G.; ber scir dem, je passe au fil de l'épée, G.; shir, lorist. sheer R.; mot abrégé du pers. شمشیر.

شیر chir, lion; شیر می chir-mi, lionne; شیری غران chir-i garan, un lion furieux; شیر دل chir-díl, furieux; scier G., šyēr, šēr, šīr L.; shēr Rh., M., sheir R., sheer-a kulla, sauterelle-lionne, R. I, 195; zaza šyēr; p. شیر, bal. shair; comp کلشیر (s. v. کلباب).

شیراز, شیرازه chiraz, chirazé, le dos d'un livre; du pers. شیرازه.

شیرت chiret, conseil, correction; ar. شیرة.

شیرتکر chiret-ker, consultant.

شیر خور chir-khour, nourrisson; p. شیر خوار.

شیرگر chir-gher, armurier; p. شمشیرگر.

شیرمژ chir-myj, nourrisson, qui n'est pas encore sevré; de مژ, forme radicale du verbe میتین employée dans les composés.

شیره chiré, poulain; شیره بریای chiré biriaï, poulain d'un an, qui cesse de teter (comp. p. شیر بریده).

شیره chiré, moût, jus de raisin; scili-a tri G.; p. شیره; voy. شیو.

شیره سوار chire-souvar (dompteur des lions, montant les lions) lieu saint, santon.

شیره مر chiré-mir, brave, valeureux, p. شیر مرد.

شیرین chirin, doux, affable; شیرین زمان chirin ziman, qui a la parole douce, affable; شیرین خبردان chirin khaber-dan, parler avec douceur; širīn L., Rh., scirína ce-kem, cekem scirína, j'adoucis, G.; scirina bit, il devient doux, G., p. شیرین.

شیرینی, شیرینای chirini, chirinàï, douceur; p. شیرینی.

شیس voy. شانزده.

*شیسین zaza šiyesín, le seizième.

شیستی voy. شست.

*شیستین zaza šeistiyín, le soixantième.

شیش chich, baguette; شیشا کبابی chich-a kebabi, broche; شیشا تفنگی chich-a tifenghi, baguette de fusil; t. شش, شیش.

شیشك chichik, aiguille à tricoter; diminut. de شیش.

شیشه chicha, ou شیشا مزین chicha mezin, bouteille, carafe; du pers. شیشه; comp. شوشه.

شیطان cheïtan, satan, diable; شیطان به من کنی cheïtan be min keni, le diable se moque de moi; به شیطان be

cheitan, diabolique; sceitán aia, possédé du diable, G.; ar. شیطان.

شیف chiw, le souper, le goûter; síf bo-ḱoum, je soupe, G; shīv Rh., S., B; p. شام; comp. پاشیف.

*شیف shiv, vallée, Rh.; schiw-a getschge, petit ruisseau, Sd. 2, 243; p. شب, comp. نشیو.

*شیك, شمره شیك, quintessence des fruits, Ch. 354.

شیل voy. شال.

شیلاف chilaw, jabot, poche d'oiseau.

شیلان chilan, banquet, table servie, nombre de plats, qu'on sert à la fois sur la table; p. شیلان.

شیلان chilan, aubépine; silan, églantine, G.; shilan R. I, 143; p. شیلان (jujube).

*شیلر chiler, torrent de montagne, Ch. 355; de شیف et de لیر?

شیله voy. شمره.

شیله chilé, toile rouge; du pers. شله, شیله (de l'hindoust. سیلا).

شیلی chili, laine agneline; شیلی کاوران chili kawyran, laine des agneaux d'un an; comp. شیل, شال.

*شیمبوز šim-bōz, bleu clair (des chevaux) S.; de شین et de بوز, comp. هشین.

شین, شهین chin, chihin, balance (poids); p. شاهن.

شین chin, enterrement, deuil, malheur, oraison funèbre; شین به سر منذا هات chin be ser min-da hat, le deuil est venu sur ma tête; شینا به بژیم china be-bijim, je prononcerai une oraison funèbre.

شین voy. شاهین.

شین chin, bleu; scin, bleu; scin bit (l'arbre) se couvre de feuilles, G.; šīn, vert (du feuillage) S.; afgh. šīn (Trumpp 16), kafir šīn (Trumpp dans le Journal de la société asiat. allemande XX, 415), russe синь; comp. هشین.

*شیناتی shīnātī, verdure, Rh.

*شینی scináia, verdure, G.; shīnī Rh.

شینی chini, lieu habité, campagnes peuplées; du turc شین.

*شینی šīnī, souci, deuil. S.; de شین (deuil).

*شینی šēni, n. pr. d'une femme; syr. čēni S.

شینی shīnī, fourche, Rh.; comp. شنه.

*شیو šīv, moût, L.; comp. شیره.

*شیه šeihin, chose, L.; ar. شي.

شیین chiin, pouvoir, être à même; prés. از دشیم ez di-chim, négat. از نشیم ez ni-chim; 3. کسك دشه kesek di-ché, qui peut; دشیم بخونیم di-chim be-khounim, je suis en état de lire; نشیم بخونیم nechim be-khounim, je ne suis pas en état de lire; chez Garzoni: prés. scium, je puis, je sais; négat. ne-sciúm; 2. 3. scít, parf. partic. scia; chez Beresin: او نشیت دخانیت av ne-šīt du-χūnīt, il n'est pas en état de lire; chez Socin: ne-šēm by-dím, je ne puis pas donner; am nä-šeyün va-gärínin, nous ne pouvons pas restituer; nä-šya, il n'a pu, il n'était pas en état; chez Chodzko p. 340: دشیه dechée, il convient; négat. نشیه ne-chéé; infinit. shān Rh.; bactr. χši, p. شایستن.

شیین voy. شهین.

ص

صابون saboun, savon; zaza sabún; ar. p. t. صابون, emprunté aux langues européennes, ital. sapon; voy. Pott, Et. F. II, 3, 329.

صابون پژ saboun-pij, fabricant de savon.

صابونچی sabountchi, savonnier; t. صابونجی.

صاپ sap, tige, blé sur pied; جل پنجه کولش صاپ مایه tchyl pyndjé koulech sap maié, 40 à 50 gerbes restent sur pied; t. صاپ.

صاچمه satchmé, menu plomb pour tirer; sačmḗ L.; t. صاچمه.

صاحب sahib, possesseur; صاحب هوس sahib heves, amateur; ar. صاحب.

صاحی voy. صای.

صادق sadiq, sincère, véritable; sadik, juste, Rh.; saddik kem, j'écoute, Kl.; ar. صادق.

صارق sarik, liens; sárį̄γ, écharpe du turban, L.; t. صارق.

صاطور sator, couperet; صاطورا قصابا sator-a qasaba, couteau de boucherie; t. ساطور, صاتور.

صاغ sag, sain et sauf; صاغ بوین sag bouin, être en bonne santé; صاغ و سالم بوین sag ve salim bouin, être sain et sauf; صاغ سلامت sag-selamet, valide, sain; saḱ bit, il sera sain, G.; saḱ kem, je guéris, G.; sáγ L.; zaza sáγ, sain, affectionné; t. صاغ; comp. چاق, سپصاغ, نصاغ.

صاغری sagri, la croupe du cheval; t. صاغری.

صاغی saghi, santé, vitalité; ژبوی صاغی به فایده ji-boui saghi be-fàidé, utile à la santé.

صافی safi, pur; صافی دل safi-dil, naïf, simple; safi kem, je nettoie; je filtre, G.; ar. صافی.

صالح salih, chaste; ar صالح.

صالقم salqoum, mitraille; t. صالقم.

* صان ssān, tête, Kl.; t. صان (condition, dignité).

صای, صاحی saï, le temps clair; مایه صای sàié, il fait un temps clair; sahhi G., sāī, sāhī Rh.; ar. صاحی, comp. صحوی.

صاینی saïti, sérénité.

* صایمش saimį̄š kirın, faire attention, L.; t. صایمش.

* صایه sāye, habit large blanc que l'on met en été, S.; t. صایه, صمه (de l'ital. saja, serge), comp. l'ar. شایه (manteau des Arabes en Espagne, de l'esp. sayo, Dozy 213).

* صباح sabahh, demain, G.; sabaḥ, matin, B.; sebéh, matin; sebḗ sebéda, demain matin, L.; zaza sebā́, sōbā́; ar. صباح; comp. سرصباح, دوه.

* صباح ssubach, clair, Kl.; ar. صُباح

* صباغ sabagh, teinturier, G.; ar. صبّاغ.

* صبای, matinal; بای صبای, vent du matin, L. I, 98, 14; de صباح.

صبح subé, matin, demain matin; plur. صبان suban; صبح وه به خیر بیه suba

vé be kheir bi-bé, je vous souhaite le bon jour; صبح ای ei subé, le lendemain; صبحی subeï, la matinée, temps matinal; صبح زو subé zou, demain matin; صبحی لند subeï lend, le crépuscule du matin; صبحی دوقتی سحری subeï di-vaqt-i seheri, demain matin; sobahh, sobahhi, matin, G.; subahī, demain, B., Rh.; صبحی, صبحین sbhéi, sbhéïn, demain, Ch. 341; sebeini R.; ehr sobahh bezium, je diffère, littér. je dis toujours: demain, G.; suba jchauwa b'chair, bon matin! Sd.; ar. صُبْح; voy. دو, سی (trois).

* صبحینه, matinal; نموز صبحینه, prière du matin, Ch. 346; بالندہ صبحینی, rossignol, L. I, 100, 8; voy. بالندہ.

صبر sebr, patience; صبر کرین sebr kirin, avoir patience; saber G.; sabr aia, il souffre, G.; sebȷ̈r L., sabr Rh.; ar. صبر; voy. بی صبری.

صبر sebir, suc d'aloès; ar. صَبِر.

* صبره subra, contentement, Rh.

صپان sapan, fronde; t. صپان.

* صح sah kirin, reviser; parf. part. 1. me sah kir; 2. ta χarár-ē χva sah kir, as tu revisé ton sac? S.; ar. صحّ.

صحاف sahaf, relieur; ar. صحّاف (libraire).

صحت sahat, santé; sahht bit, grand bien vous fasse! G.; sat, saht, à votre santé, Rh.; ar. صحّة.

* صحر sahra, sahhra, brut, laid, G.

صحن sihan, cabaret, plateau; ar. صَحْن, vulg. säḥän.

* صحنت sihintí dā be ǰán-e χóe, il s'efforça, littér. il donna un heurt à son âme, L.; ar. صحنة.

صحنی sehni, plateau où on met les mets; saníi, bassin, G.; comp. صحن.

* صحوی sauvi, saii, serein (du ciel), G.; de l'ar. صحو, comp. صای.

صدا seda, voix, son, bruit; cetá P., sadā Rh.; ar. صدا.

صداقت sedaqet, sincérité; ar. صداقة; voy. بی صداقت.

صدف sedef, nacre, coquille; صدفا بجوك sedef-a bitchouk, petite espèce de nacre; sedáf G.; ar. صدف.

صدقه sadaqa, aumône; صدقه برهف کرین sadaqa ber hew kirin, quêter, recueillir des aumônes; sádaka G.; ar. صدقه.

صراحی sourahi, gobelet, vase rond de métal; du pers. صراحی (de l'ar. صراح).

صراف saraf, changeur; ar. صرّاف.

* صرصله sarsallah, tempête, Kl.; ar. صرصر, صلصله.

صرف serf, 1) dépense, kimter saraf kem, je ne fais pas de la dépense, G.; 2) grammaire, ar. صرف.

صرفاندین serefandin, dépenser.

صرف نظر serf-i nezer, hela ji van serf-i nezer, enfin, passons là-dessus; t. بوندن صرف نظر.

* صری sirē birin, se refroidir, Rh.; ar. صرّ, صرّه.

صف sef, ligne, rang; ar. صفّ.

* صفا saffá, plaisir, joie; saffá kem, je me réjouis, G.; zaza sefá; ar. صفّا.

صفار sefar, chaudronnier; safár G.; ar. صفّار.

صفت sifet, attribut; ar. صفة.

*صفح safeh, large, loin, Kl.; ar. صفح (plat d'épée, côté large).

صفر syfr, zéro; ar. صفر.

صفر sifyr, cuivre, safer G., sipir, sifr Rh., sufrah B.; ar. صُفْر.

صفرا safra, bile; صفرا حركت كرين safra haraket kirin, s'émouvoir; صفرا زيك را كرين safra jik ra kirin, évacuer la bile; safra, bile, colère, G.; ar. صفرا.

*صفروى safráuvi, bilieux, G.; ar. صفروى.

*صفه seffa, galerie reposant sur des colonnes de bois, G.; ar. صُفّة.

صقا seqa kirin, battre le fer, aiguiser, tourner au tour; من صقا كر miu seqa kir, j'ai battu le fer, j'ai aiguisé; ar. صقال, comp. le turc صيقللمق.

*صقر sakkar, autour, R.; ar. صَقْر.

صقلاوى seqlavi, nom d'une race de chevaux; ar. صقلاوى (d'un district près de Feloudja, à l'ouest de l'Euphrate).

*صقن sakin bun, prendre garde, Rh.; t. صاقن, صقن (impérat. de صقنمق).

*صلا zaza silá, invitation; ar. صَلا.

صلاته selaté, salade; saláta G.; t. صلاته, ar. p. سلاطه; de l'ital. insalata ou du franç. salade.

*صلاح salahh, dévot, pieux; salahh t-em, je me réconcilie, G.; ar. صلاح.

صلط salt, seul, seulement; صلط هات salt hat, il est venu tout seul; t. صلت, صلط.

صلح soulh, paix; solahh t-kem, je fais la paix, G.; sulh kirin Rh.; ar. صلح.

صلحكر soulh-ker, pacificateur; du pers. صلحكر.

صلحين selehin, adapter, convenir; prés. 3. دصلحه di-selihé, il convient; négat صلحه نا na selihé; de l'ar. صلح.

صلوت selvet, prière du coran, صلوله selvelé, prier Dieu (pour صلوة الله); ar. صلوة.

صليب selib, croix, salíb kem, je crucifie, G.; ar. صليب; comp. جليپا.

صمر semer, la bordure d'un toit; ar. صمر (bord d'une coupe)?

صمغ semeg, gomme arabique; ar. صمغ.

صندوق syndouq, coffre; sandrúk G., sandúχ L., sanduk Rh.; ar. صُنْدوق (russe сундукъ); p. صَنْدوق.

صنعت senaat, art, métier; صنعتى زاف بنفع sanaat-i zaf be-nefe, un métier bien lucratif; sanát G.; ar. صنعه.

صنعتكر senaat-ker, artisan; sanát-kar G.; du pers. صنعتگر.

*صنف sanáf kem, je trouve, j'invente, G.; ar. صنّف.

*صنم sanám, idole, G.; sanem Rh.; ar. صنم.

*صنم پرست sanám-perést, idolâtre, G.; sanem-pārēz Rh.; sanám-perést kem, je suis idolâtre, G.; du pers. صنم پرست.

صنى voy. صحنى.

صواح savakh, plâtre; صواح كرين sa-

vakh kirin, blanchir un mur; suwākh Rh.; ar. صُوام, t. صوا.

صوباشی sou-bachi, préposé, percepteur des dîmes; su-bascí, chef de police des marchands, G.; t. صوباشی, صوقباشی.

صوبه sobé, isolé, seul; صوبه ی یان هوال هیه sobé-i ian heval heié, es tu seul ou as tu un compagnon?

صوجی soudji, l'individu qui arrose les champs et les jardins; t. صوجی.

صورت souret, forme, image, face, dessein, plan d'un bâtiment; صورت جیکرین souret tchi-kirin, dessiner; suréta, sura G.; surét L., surat Rh.; zaza surát; ar صورة, comp. فبل صورت.

صورتگر souret-gher, peintre; du pers. صورتگر.

صوغی soghi, la fin (mot turc); t. صوك; comp. صونك.

* صوفی sofi, celui qui satisfait aux lois de tout point, G.; sofī, pénitent, Rh.; ar. صوفی.

صولوغ souloug, gourmette, chaînette du mors.

صومار somar, mesure de grains turque; géorg. სომარი.

صونك sounk, annulation, destruction, fin; t. صوك; comp. صوغی.

* صهریج sahríğ, citerne, G.; ar. صهریج; comp. سارنج.

صیانت siyanet, observation, soins; ar. صیانه.

* صید sēd, chien de chasse, ar. كلاب S.; ar. صید (suyud ou sȳd, plur. de صیود).

* صیدوار se'id-vár, chasseur, L.; de l'ar. صید.

* صیدوان zaza seide-wán, chasseur; de l'ar. صید et de وان.

ض

ضابط zabit, préposé, employé; ar. ضابط.

ضاما voy. طاما.

* ضامر dāmir, camisole rouge (mot arabe), S.; ar. ضامر.

ضامن zamin, garant, caution; ضامن دابن zamin dàin, donner caution; ضامن بوبن zamin bouin, être garant; ar. ضامن (garant, t. ضامن اولمق être garant).

ضایه بوبن, ضای zàié, zài bouin, être dissipé, abîmé; zai de-kím, je perds, L.; t. ضایع اتمك.

ضبط zabt, possession, contrainte; ضبط كردن zabt kirin, conquérir; zapt, débiteur; constipation, G.; zapt kem, j'ai sous mon pouvoir, j'enferme, je tiens, je refrène, j'emprisonne, je conquiers; bu ǫo zapt kem, je me rends maître, G.; zeft kir, il conquit, L.; zaft kirin, soumettre Rh.; ar. ضبط; comp. le syr. ܙܦܬ (zapt, du kurde, Nöldeke 397); comp. ضبط دل (s. v. دل).

ضخم zekhm, fort, robuste, vigoureux; ar. ضخم.

ضرار voy. ضرر.

ضرب zerb, derb, coup; به ضرب be zerb, avec impétuosité; ضرب المثل zerbi-l mezel, zerb-i musalān, proverbe; därb-ek, un coup, S.; ar. ضرب, ضرب المثل; derb est la prononciation arabe, zerb celle des Turcs.

ضرباب zir-bab, beau-père, père des enfants d'une veuve, qu'il a épousée; zrbab G. 60; de l'ar. ضرّ (second mariage d'un polygame) et de باب (père).

ضربخانه zerb-khané, hôtel de monnaie; du pers. ضرب خانه.

ضرار, ضرر zerer, zerar, perte, dommage; ضرر درانين zerer der-anin, rétablir ses finances; ضرر ناكه zerer na-ké, inoffensif, qui ne fait pas du mal; ضرر نينه zerer niné, il n'y a pas de mal; zerer kem ou dem, je porte dommage, G.; zerár L., zarar Rh.; ar. ضرر; comp. بى ضرر.

* ضرط zyrt, pet; plur. zyrtāna, forfanteries, S.; ar. ضرط.

* ضرور k. or. zarūr, nécessaire; ar. ضرور.

ضعيف zàïf, faible, maigre; ضعيفه zàïfé, une femme décrépite; zāif kem, je rends faible, G.; zaïf Rh.; ar. ضعيف.

ضعيفى zayfi, faiblesse, dépérissement.

ضعيفين zàïfin, faiblir.

ضغط voy. ضبط.

ضلال بوين zelal bouin, s'épuiser (en parlant des liqueurs); ar. ضلال.

ضمان deman, bail, ferme, revenus; ايساله ضمانا كندى وه كى كرتيه isalé deman-a gound-i vé ki ghirtiié, cette année qui a pris la ferme de votre village? damán, damána G; dāmān kirin, prendre à ferme, Rh; ar. ضمن, ضمان.

ضماندار deman-dar, bailleur, qui donne à ferme; du pers. ضمندار.

ضمانكرى deman-keri, un fermier, un métayer.

ضوى zevi, champ; ضوى خالبه zevi khaliié, friches; ضوبا فالا zeviia wala, jachère; ضوى ازوتين zevi ajoutin, défricher un champ; saf, steppe, Kl.; ar. ضوبعه.

ضيا ziia, dragon, serpent dragon; ar. (du pers.) ضحّاك?

ضيافت ziiafet, banquet; ziafet kem, je convie à un festin, G.; zeyafat Rh., ziyāfāt, ar. ḍiyāfa, régal, S.; ar. ضيافه.

ضيز ziz, délicat, tendre, sensible; دل ضيزه dil zizé, un coeur tendre; ziz kem, j'offense, je blesse, G.; ziz bum, je suis de mauvaise humeur; ziz bu, blessé, G., ar. ضبز; comp. دل ضيز (s. v. دل).

ضيزى zizi, délicatesse.

ضيق ziq, étroit; ضيق النفس ziq-il nefs, asthme, poussif; ar. ضيق النّفس.

ضيوك zivik, cuisine d'une mosquée ou d'une école publique; dimin. de ضيوه.

ضيوه zivé, hospice pour les pauvres, hôtellerie; ar. ضيف.

ط

طابور tabour, bataillon, escadron; ṭābūr-a ʿaskär, un petit bataillon, S.; zaza tábur, bagage; t. طابور (du polonais tabor, russe Таборъ, camp).

طابو tapou, acte de propriété (terme de jurisprud.); t. طابو, طپو.

طاتله tatoulé, poison; t. طاتلو (doux).

طاخم takhoum, outils. service de table, batterie de cuisine, habillement complet, les accessoires d'un métier; طاخمی مالی takhoum-i mali, meubles, mobilier; طاخمی هسی takhoum-i hespi, tout ce qui sert pour harnacher un cheval; t. طاقم.

طار tar, disposition, établissement; ar. طرح; comp. بناطار.

طارا, طاره tara, taré, escompte sur le poids et la mesure; mot emprunté à la langue franque, turc طره, ital. tara, franç. tare.

طارگان tarigan, seigle; comp. داری, طاله.

طاس tas, soucoupe, tasse pour y poser une pipe; tási, écuelle, G.; ar. طاس; comp. بن طاس (s. v. بن).

* طاش گمی dasc-ghamíe, galère, G.; littér. bateau à pierre, bateau dont l'équipage est condamné à porter des pierres; du turc طاش (pierre), comp. l'ar. مركب الحجر.

طاشچی tachtchi, carrier, ouvrier qui tire la pierre, tailleur de pierres; t. طاشجی.

طاعون taoun, peste, épidémie; heila ta'ūn-a ḥälābi lĕ mäle kăti, ah, que le bouton d'Alep tombe sur la maison! S.; ar. طاعون.

طاغار tagar, brasier, mangal; t. طغار arm. Թաղար.

طاقی tawi, nuage; طاقیی باران ta-wi-i baran, une nuée épaisse; ṭāviyăk-a bārānē, une nuée pluvieuse, S.; ar. طخاف, طهاف.

طاقت taqet, force; طاقت انبن taqet anin, supporter; taḳát G.; ar. طاقة.

* طافه, lucarne pour laisser sortir la fumée, S.; ar. طاق.

طالب talib, cherchant, demandant; طالبی عزلی talib-i azli (il était) demandant sa démission; ar. طالب.

طالع tala, talé, sort, fortune; طالع قاوق tala-qavouq, adulateur, littér. qui fait révérence au bonnet (des grands seigneurs); طالع قاوق کرین tala qavouk kirin, flatter; تالع بی وحه tala bivedjh, fortune adverse; tala qo, hasard, G.; tala kangia, heureux, G.; tala ḳaraba, malheur, malheureux, G.; tala resc, malheureux, G.; ar. طالع; comp. بی طالع.

طالع قاوقی tal-qavouqi kirin, flatter.

* طاله taala, panic, G.; tāla, petit blé ressemblant au millet, Rh.; comp. داری, طارکان.

طامه, طاما tama, tamé, jeu de dames; طاما لیزتین tama leiztin, jouer aux dames; dama G.; ar. لعب ضاما.

طاماغ tamag, espèce de maladie des chevaux.

طامژاندين tamijandin, allécher; verbe causat. de طامژين.

طامژين tamijin, s'adonner avec passion à; طامژی tamiji, passionné, vicieux; probabl. de طمع.

طاملە damla, apoplexie; به طاملە مر be damla myr, il mourut d'apoplexie; t. طملە, طاملە, داملە.

طانە tané, génisse, veau; t. طانا, دانا.

طاوس teoŭs, paon; nom du diable, qu'adorent les Yezidis; به طاوسه هره be teoŭsé heré, va au diable (juron); taús G.; ar. p. طاؤس (du grec ταώς); voy. sur le diable-paon Layard, Nineveh and its remains I, 296 ff. Ainsworth, Journal of the R. Geograph. Soc. XI, 25. Sandreczki, Reise nach Mosul III, 251, 286.

طاولە tavla, trictrac; ar. طاولە; comp. طبلە.

طاولەجی tawladji, tabletier; t. طاولەجی; comp. طبلە.

طايفە tàifé, population, peuplade, tribu; taifa, secte, rite, G.; taifa, peuple, Rh.; ar. طايفە.

طب voy. طبع.

طباغ, طباخ tebakh, tebag, Août; tabák G., tabáγ L.; ar. اب طباج.

طب, طبع taba, teba, teb, moeurs, caractère; طبع هار tabé har, tempérament chaud; طبع صفراوی tabé sefravi, tempérament bilieux; طبع خونی tabé khouni, tempérament sanguin; طبع اگری tabé aghiri, tempérament bouillant; طبع سوداوی tabé seoŭdavi, tempérament mélancholique; طبع سرت tabé sert, tempérament violent; طبع بلغمی tabé belgami, tempérament flegmatique; ar. طبع; comp. طبیعت, بی طب, خوش طب.

طبق tabaq, couche, substance étendue sur une autre substance; طبقا خولی tabaq-a kholi, une couche de terre; طبقا ریك tabaq-a rik, une couche de sable; طبق طبق tabaq-tabaq, couche sur couche, pli sur pli; طبق طبق پیچان tabaq tabaq petchan, plisser, faire plusieurs plis à une étoffe; tabák kaghéz, feuille de papier, G.; tabak, étage, main de papier, Rh ; ar. طبق.

طبقچه tabaqtché, assiette; du pers. طبقچه.

طبلە tabla, soucoupe, petit plateau pour y poser une pipe; du pers. طبلە (mot européen); comp. طاولە.

طبیب tabib, médecin; ar. طبیب.

طبیبی tabibi, art médicale.

*طبیعت tabiãt, caractère, disposition, nature; tabiãt nesma, modeste; tabiãt kuhhn, sanguin; tabiãt quosca, gai; tabiãt seúda, mélancolique; tabiãt vakam, taciturne; tabiãt ages, inquiet; tabiãt tizia, sévère, farouche; tabiãt gherma, colérique; tabiãt kangia nina, de mauvaise humeur; tabiãt l'ansan, nature humaine; tabia, nature, sexe, G.; tabiat Rh.; ar. طبیعة; voy. بی طبیعت.

طپان tapan, plante, semelle; طپان ارضیه tapan ardiié, il se tient de pied ferme sur son terrain; t. طپان.

طپانچه tepantché, pistolet; voy. دپانچه.

*طپراق toprák, terrain de souveraineté; toprak ohhkma, le gouvernement, G.; t. طوپراق, طپراق.

*طحل tahhel, rate, G.; ar. طحال (plur. طحول).

طحل (?) tehil, disloqué.

طحلب touhleb, liane, herbe souple qui croît dans l'eau; ar. طحلب.

*طحنين zaza āríš teḥinaíni, le moulin moulut; de l'ar. طحن.

طراد tyrad, escarmouche, jeu au djerid, joûte; trāt, lieu de combat, S.; hâte trâde, il alla attaquer, S.; ar. طراد.

طرادجى tyradtchi, escarmoucheur, joûteur.

*طرح terkh, jet; بطرحك be-terkhiké, d'un seul jet, Ch. 352; ar. طرح.

طرز terz, manière, façon; به طرزكى دنى ور گرداندين be terzek-i dini vergherandin, dénaturer; طرز به طرزى terz be terzi, de toute manière, toutes sortes, طرز طرز terz-terz, divers; طرزى كهنين terz-i kewin, vieille manière; به طرزكى نا معلوم be terzeki namaloum, indistinctement, d'une façon inconnue; بعى طرزى be-wi terzi, de cette manière; ters G., târz-ē żenă, comme une femme, S.; tirzē image, Rh.; ar. طرز; voy. دو طرز, بى طرز.

طرش tarich, bestiaux, bétail; دوسا طرش جوبه نمما زوما جونكان deous-a tarich tchouié niw-a zoma djounekan, les traces des bestiaux allaient au camp de Djouneki; tarš u tālăn S; ar. (chez les Bédouins) طَرْش.

طرطر, طرطر tirtir, tirtil, chenille; t. طرطل.

طرف teref, marge, côté; طرف گرى teref-ghiri, partial, او طرف ناگره eoŭ teref na-ghiré, il est impartial; طرف طرف teref teref, de ça et de là; taraf Rh.; ar. طرف, p. طرف گرفتن; comp. اطراف.

طرفانده tourfanda, prémices; t. طرفانده, طرفنده, du pers. تروندە.

طرفدار teref-dar, partial; du pers. طرف دار.

*طرمبه trámpa, espèce de four, syr. behairi S.; ar. طرم, طرمه (foyer)?

طرمخ tyrmikh, râteau (instrument du jardinier); t. طرمق.

طرنغ tyrnag, sabot, ongle; t. طرنق.

طربغى toreifi, race noble de chevaux; littér. race élevée par la tribu de Toreif; comp. Lane, Dict. I, V, 1845.

طعام team, dîner; ar. طعام.

طعم tam, goût; طعم كربن tam kirin, goûter, essayer le goût; طعم خوش كرين tam khoch kirin, affriander; به طعم betam, appétissant; tām G., tā'm Rh., tiem R.; tam quosca, assaisonnement, G.; ar. طعم; comp. بى طعم.

طعن دادين tan dàin, censurer; ar. طعن.

*طعنه tāne, honte, S.; ar. طعنه.

*طفالى tufáli, enfant; tufāl-ē mändáli, un petit enfant, S.; ar. طفل.

طفاندين tefandin, éteindre; اگرى بطفينه aghiri be-tefiné, éteigne le feu; parf. 2. tä ṭafándi S.; verbe causat. de طفيان.

*طفقين töfüqīn, demeurer; parf. part. 3. lē töfúqi, il demeura là; le vā töfûqqi, il s'arrêta devant eux; ar. طفق, à Damas حضر S.

طفيان tefiian, s'éteindre; چرا طفيايه tchira tefiiaié, la lampe s'est éteinte; de l'ar. طفو.

طقاندين takandin, faire craquer les

membres du corps; prés. 3. de-takéene Ch. 347. Voyez, sur cette opération dans les bains E. W. Lane, ch. 16me; de l'ar. طقّ

طقس taks, rituel, G., Rh.; ar. طقس, syr. ܛܟܣ (du grec τάξις).

*طلا тильля, or, P.; lorist. tela; ar. طلا, p. طلا.

طلاب taláb, rut des chevaux, G.; ar. طلاب.

طلاق talaq, répudiation; طلاق دابن talaq dàin, répudier; talak nāmé, divorce, Rh.; t. طلاق ویرمك, p. طلاق نامه.

طلب teleb, réclamation, demande, créance; ar. طلب.

طلبدار teleb-dar, réclamant, créancier; du pers. طلبدار.

طلبه telebé, une femelle qui désire le mâle; ar. طَلَبَه.

*طلبه talba, demande; ciúm a tálba, je vais chercher, G.; tólbē mál-a Iskán āγá kería, il s'avança vers la maison d'Iskan Aga, S.; ar. طَلْبَة.

*طلسم zaza tilisím, talisman; ar. طلسم (du grec τέλεσμα).

طلقین teleqin, mettre bas (en parlant des chiennes); de l'ar. طلق.

طلوع toulou, le lever du soleil, ar. طلوع.

طلیج telidj, sol ingrat, qui ne produit rien.

طماع tama, avide; طماع از مه ez tama-me, je suis avare; طماع نینم از ez tama ninim, je ne suis pas avare; tamma G., tŭmā Rh.; ar. طمّاع.

طماعی tamâï, mélancolie.

*طمان tumán, pantalons rouges d'écarlate, G.; zaza tumáni, t. طومان, طمان (du pers. تنبان).

طمر tamar, nerf, veine; طمر رادبه tamar ra-di-bé, spasme; طمر كشان tamar kichan, souffrir la crampe; t. طمر.

طمراندین temirandin, éteindre; verbe causat. de طمرین.

طمرهندی temir-hindi, tamarin (fruit), ar. طمرهندی.

طمری temiri, une lampe qui s'éteint; celui qui dort sans lumière.

طمرین temirin, s'éteindre, mourir, فلان كس طمریه fylan kes temiriié, un tel homme est mort; ar. طمر (cacher, ensevelir).

طمع tama, avarice, avidité; tammā G.; ar. طمع.

*طمعكار tamma-kar, avide, G.; tɛmakăr L.; du pers. طمعكار.

طمعكاری tamakari, avarice; du pers. طمعكاری.

طناب, طنب tenab, tenef, corde; tanap Rh.; ar. طناب, vulg. tenef.

طو voy. طو فه.

طوار voy. دوار.

طواغ touvag, bouchon, couvercle; ar. طباق.

طوان tavan, plafond, plancher; t. طوان.

*طوبی toba, bienheureux, G.; ar. طوبی.

طوپ top, balle, étoffe, peloton, et par conséquent 1) pièce d'étoffe; طوپا جاوی top-a djavi, une pièce de toile; طوپك topek, une pièce d'étoffe, de marchandise; طوپك كاغذ topek kaghiz, une rame de papier; top kettán, pièce de linge, G.;

tŏbäk-e kitán S.; top kam, étoffe de coton, G. (pers. طوپ خام ballot de soie crue); top ciúka, draps, G.; top komasc, pièce de soie, G.; 2) canon (propr. boulet de canon); tōp bärū ou kākíl, sarbacane de sureau pour tirer aux moineaux, S.; 3) pointe, flèche de lance: āgýr u pēt ž tŏp-a rúm-ē vē dérēžì, le feu et des étincelles (vinrent) de la flèche de sa lance longue, S.; rum-á vi p-tŏpa näzärîya, sa lance était munie d'une pointe de fer, S.; t. توپ.

طوپال topal, boiteux; t. طوپال.

طوپچی toptchi, canonnier; t. طوپچی.

طوپز topouz, sceptre; tupúz, massue, G., tŏpüz S.; t. طوبز.

طور tor, grille de fer; طور طوغراما tor dograma, grille en bois; t. طور; comp. تور.

طور tor, manière; ar. طور; comp. جيطور. طو هه.

طور voy. طوره.

طوراق toraq, espèce de fromage en morceaux; t. طوراق, russe твaрóгъ, grec τυρός (voy. Pott, Et. F. II, 3, 316).

طورطوره tortoré, vagabond.

طوره, طور tor, toré, cheval qui n'est pas encore dressé; tōr, un cheval gras (propr. un taureau) S.; aram ʾoʿ (ar. ثور).

طورى, طوريك tori, torik, ignorant, naïf, qui est novice dans son métier; طوره toré, il est novice; ar. طورى (sauvage).

طوز toz, poussière; طوز ييا ناكه toz peia na-ké, la poussière ne descend pas, c'est-à-dire: il est intègre; طوزا آشى toz-a àchi, poussière qui s'élève dans un moulin; طوز كرين toz kirin, faire de la poussière; طوزك انفيه كشان toz-ek enfiié kichan, prendre une prise de tabac; t. طوز, توز.

طوزاغ touzag, filets; t. طوزاق.

طوزلمه دراننن tozleme deranin, calquer; t. توزلمق (couvrir de poudre; on calque au moyen d'un papier couvert de poudre de crayon noir).

طوش toch, bosse ou autre défaut d'un fusil; égratignure.

طوطى touti, perroquet; ar. طوطى, p. توتى, توته, تونك, bal. toto, afgh. توتا (tōtā), hindost. tōtā.

* طوغان doγán, faucon, L.; t. طوغان.

طوغراما dograma, par petits morceaux; t. طوغرامه, دوغرامه; voy. طور.

طوفان toufan, orage, déluge; tofān Rh.; p. ar. t. طوفان (du grec τυφών, voy. Pott, Et. F. V, 323).

* طوق tok, chaîne, collier, G., Rh.; ar. طوق.

طول teoŭl, tevil, entraves pour les pieds des chevaux; ar. طول; comp. طويله.

طولمه voy. دولمه.

طوله taoŭlé, bouverie, étable aux boeufs; ṭaúla, étable, S.; p. طوله (de l'ar. طويله, écurie), comp. طويله et طول.

طوله teoŭlé, corde tendue à laquelle on attache les chevaux; comp. طويله.

طومك tomik, filets pour attraper les oiseaux, appât, attrait, penchant; طامژيه طومكى tamijiié tomiki, il fut attiré par l'appât du plaisir.

طوى toi, outarde; t. توى, طوى.

طويل tevil, action de mélanger; طويل كرين tevil kirin, mêler, remuer, battre les oeufs, le beurre; هيكى طويل كرين heïki tevil kirin, battre les oeufs; comp. تقلى.

طويلاندين tevilandin, attacher un cheval au pâturage; de طويله.

*طويله tavíle, entraves des chevaux, S.; ar. طويله; comp. طول, طوله.

طيار teiar, volant (voy. مار); ar. طيّار.

طير teïr, oiseau; طير افيتن teir awitin, lâcher un oiseau instruit à la chasse; طير پيا نابه teir peia na bé, lieu où l'oiseau ne descend pas, c.-à-d. lieu mal famé, aspect affreux; طيرى ديسان هاته ڤرتن teiri disan haté ghirtin, ainsi l'oiseau a été pris; طيرى زر teir-i zer, oiseau à plumes d'or, bruant; طيرى طاوسى teir-i taousi, vanneau, paon; طيرى قوغو teir-i qougou, cygne; طيرى نعمانى teir-i nômani, autruche; طيرى هژيران teir-i hejiran, bec-figue; тиурь P. (c'est le pluriel); plur. tairâ (voy. سيمر); teir-i čahíri, alouette, L.; ar. طير (plur. طيور).

طير باز teïr-baz, oiseleur.

طيرك teirik, 1) un petit oiseau, 2) alouette; diminut. de طير.

طيروان teir-van, vendeur des oiseaux.

طينك voy. سينك.

ظ

ظار zar, déclaration; ظار شاهد كينه zar chahid ki-né, qui sont les témoins de la déclaration (à la noce)? t. ظار (de l'ar. ظاهر).

ظالم zalim, injustice; zalem, cruel, tyran; oppression; zalem kem, je suis cruel, j'opprime, G.; zālim Rh.; ar. ظالم.

ظاهر zahir, évident, manifeste; ظاهر بوين zahir bouin, être en évidence, apparaître; ظاهر نشاندان zahir nichandan, feindre; ar. ظاهر, comp. ظار.

ظاهرا zahira, apparemment; ar. ظاهراً.

ظاهرى zahiri, aspect, point de vue.

ظراف ziraw, fin, délicat; ظراف كرين ziraw kirin, affiner; ظراف ايش ziraw eich, étique; zráva, mince, G.; zráv kem, je rends plus mince, G.; śraf, affilé; sraw, mince, Kl., zerâv L., zrav, svelte, Rh.; ar. ظراف (plur. de ظريف).

ظرافى zirawi, finesse.

ظرف zarf, 1) enveloppe; 2) soucoupe servant à poser une tasse à café; ar. ظرف.

ظفر zefer, victoire; ar. ظفر.

ظل zil, ombre; ar. ظلّ.

ظلم zouloum, tyrannie, abus de pouvoir, ظلم لى بويه zouloum li bouié, tyrannisé; ظلم كربن zouloum kirin, vexer, faire des actes de prépotence; zolema G.; сулмь P.; ar. ظُلْم.

ظلمكر zouloum-ker, tyran.

*ظلومى zlumī, oppression, Rh.; de l'ar. ظلوم (tyran).

ظن zen, pensée, opinion; ظن كرين zen kirin, penser, croire que...; ظن داين zen dàin, observer; ظنده جاهنيا من قا بخوفه نای zen-dé djahniia min qa be-khouwé na-i, examine mon poulain, il ne reprend nullement; ar. ظنّ.

ظهر zouhr, midi; ar. ظهر.

ع

عابد âbid, religieux, moine; ar. عابد.

عابر abir, camp retranché.

عاپ âp, oncle paternel; arm. (dial. de Mouch) *այբ* (Patkanof, Матеріалы для изученія арманск. нарѣчій p. 57); comp. عام, معم.

عاجب âdjib, admirable, miraculeux; عاجب مروفك âdjib mouroufek, un homme bizarre; ar. عاجب.

عاجز âdjiz, dégoûté, las; عاجز بوين âdjiz bouin, se dégoûter, être las; عاجز كرين âdjiz kirin, causer un dégoût, importuner; عاجز بوى âdjiz bouï, fatigué, las; āges na-ka, ne sois pas indigné, G.; ājés L., ājïs Rh.; ar. عاجز.

عاجزكر âdjiz-ker, importun, fastidieux.

عاجزى âdjizi, importunité; āgesia G.

عادت âdet, usage, habitude; عادت كرين âdet kirin, faire usage; عادتا âdeta, comme d'usage; عادته âdet-é, c'est l'usage; عادتى قنج âdet-i qendj, excellent usage; عادت گريدان âdet ghiri-dan, établir une loi, consacrer une coutume; عادتى كهن âdet-i kewin, ancienne coutume; عادتى مون âdet-i moun, mauvais usage; ژ عادتى بدرهه ji âdet-i be-derwé, cela est hors d'usage; ādet aia, il y est accoutumé; ādét-a Karàba, vice, G.; ar. عادة.

*عادلو, juste, L. I, 101, 13; ar. عادل.

عار âr, honte, pudicité, honneur; عارى پير âr-i pir, respect, honneur; ar. عار; voy. بى عار.

عاريت âriiet, gage; ar. عارية.

عاربن ârin, acharnement, courroux, colère; ژ عارين ji ârin, du fâché; به عارين كتين be-ârin ketin, s'acharner.

*عاشق asck, ascàk, amoureux, G.; âšik L; ashek bum, devenir amoureux, Rh.; plur. عاشقان L. I, 100, 3; ar. عاشق.

عاصى âsi, difficile, dur, violent, rebelle, rebellion; عاصى كرين asi kirin, rendurcir; نابيژين جى طايفيه جرانى عاصى بونه na-bijin tchi tàifeié tchirani asi bouné, on ne dit pas, quelle est la tribu, et pourquoi ils se sont revoltés; āsi kem, je persiste, je me révolte, je fortifie (une ville) G.; āsi bum, je m'entête, G.; ášse L.; därjed dērē pē āsé-kir, il barra (par le cadavre) la porte du couvent, S.; ar. عاصى.

عاصيتى âsiti, solidité.

عاصيه âsiié, révolté, difficile à vaincre, une place d'un accès difficile; جهى وان عاصيه طوب ناجت djih-i van âsiié top na-tchit, leur position est très difficile, le canon n'y passe pas.

*عافيت āfiet bit, grand bien vous fasse! bonne chance! G.; ar. عافية.

*عاقبت akobét, finalement, G.; ar. عاقبة.

*عاقل ākel, sage, G.; ar. عاقل.

*عاكف, plur. عاكفكل, s'inclinant, L. I, 99, 19; ar. عاكف.

*عالاندين ālinum, je relève; parf. part. āland G; verbe causat. de عالين.

عالقين aliqin, se cramponner, s'atta-

cher, se coller; عالقی alíqi, celui qui se cramponne; ar. علق.

عالم alem, peuple, monde; rŭb-ē ālēmīn, le seigneur du monde, Rh.; ar. رب العالمين.

عالی زنگی ali zenghi, scandale, honte.

*عالین ālin, se lever; ruz ālit, le soleil se lève; ruz ālàt, le soleil se leva; de l'ar. عالی.

عام âm, le vulgaire; لنك عامی مقبوله li-nik âmi maqboul-é, cela est universellement reçu; بنده دبیر عامم bendé debir âm-em, je suis écrivain public; تشکی عام قصه بکه tychk-i âm qysé bi-ké, raconte moi les choses publiques; لی وجهی عامه li vedjh-i âmé, généralement; عامی, عامه ami, amé, en général, tout le monde; amm G.; ar. عامّ.

عام âm, oncle paternel; feilé ammoo, dujiki amige, ar. عمّ, p. عم; comp. عاب, معم.

عامل âmil, ouvrier, commun; ar عامل.

*عاملی āmelía, exercice, pratique, G.

عبا âba, drap de Turquie ordinaire, capote, manteau pour la pluie; āba, manteau orné de bandes d'or, dont le Pacha fait présent, G , abba R.; ar. عبی.

عبادت ibadet, dévotion; عبادت کرین ibadet kirin, adorer, prier Dieu; عبادتا ibadet-a khoudi, attachement au culte de Dieu; ar. عبادة

عبادتکر ebadet-ker, pieux; p. عبادتکار.

عباره ybaré, phrase; ar. عباره.

عبد abid, esclave; عبدی عرب abd-i areb, esclave nègre; ābed allah, pieux, G.; ar. عبد, plur. عبيد.

عبدنی abdini, dévotion.

عبر voy. عمر.

*عبرت ибретъ, miracle, P.; ar. عبرة.

عبره abré, tare, rabais; ar. عبره, géorg. ᲐᲑᲠᲐ (surpoids, débit).

عبور abour, oubour, moyen de vivre, ar. عبور.

*عبری, aloès, L. I, 101, 4; ar. عبير.

*عثمانلو osmánlí, turc, G.; t. عثمانلو

*عجایب agiaib, miracle; agiaib kem, je suis surpris; agiaib men bit, j'en suis surpris, G ; ajaib Rh.; ar. عجايب.

*عجب k. or. miracle; ar. عجب.

عجبا âdjiba, par hasard; ar. عجباً.

*عجله کرین ájele kirin, hâter; prés 1. ájele de-kim, impér. 2. prohib. ájele mé-ke L.; ar. عجل.

عجم âdjem, persan, peuple persan; لی عجم li âdjem, dans la Perse; اخوندی عجمان akhound-i âdjeman, un molla Persan; agiam, la Perse, G.; ar. عجم.

عجمی adjemi, barbare, novice; agiami, agiémi, persan, G.; ar. عجمی.

*عجه age kem, j'aime; flán me age ket, tel ou tel me plaît; āge ná-kem, j'ai en aversion, G.; ar. عجب (voy. Berggren p. 634).

عجیب adjib, merveille, به عجیب be adjib, merveilleux; ar. عجيب.

عجیبانداین adjibandin, surprendre, étonner; verbe causat. de عجیبین.

عجیبین adjibin, s'émerveiller.

عدالت edalet, équité; ar. عدالة; comp. بی عدالتی.

عداوت edavat, ressentiment; adāvat kirin, lutter, Rh.; ar. عداوة.

* عدد k. or. adad, nombre; ar. عدد.

*عدس lor. addes, lentille, R.; ar. عدس.

عدل adil, équité, justice, به عدل be adil, équitable; ar. عدل.

*عدل ádil, sac de voyage, S.; ar. عدل (plur. de عدله).

عدلتی adileti, équité; comp. عدالت.

عدو adouv, ennemi; ar. عدوّ.

عذاب êzab, punition; azāb kirin, tourmenter, Rh.; ar. عذاب.

*عذار joue; ar. عذار; voy. كُل عذار.

عذر ouzr, excuse; عذر انسن ouzr anin, se dispenser; عذر خواستن ouzr khastin, s'excuser; ar. عذر.

عراصه arasé, marché au blé; ar. عراص.

عرب areb, Arabe, nègre; dans le dial. de Hedrus aráp, iráp; ar. عرب (russe арапъ, nègre).

عربانه, عربه arabané, arabé, voiture; عربانه طوبی arbané topi, affût; arabah Kl., arabán L.; t. tatar. عرابه, عربه.

* عربده arbeda, foule, bruit, tumulte, G.; ar. عربده.

عربه voy. عربانه.

عربه وان araba-van, charretier.

عرصه arsé, champ inculte; ar. عرصه.

عرض irz, honneur, estime; arz b,skínum ou arz karab kem, je flétris la réputation de quelqu'un, G.; ar. عِرْض; voy. بی عرض.

عرضحال arzhal, requête; arzál dem, je présente une supplique, G.; ar. عَرْضُحال.

*عرضك ardek, à côté, G.; de l'ar. عرض.

عرق araq, eau de vie, rhum; ar. عرق; comp. راقی.

عرقچین araqtchin, bonnet blanc que les Turcs portent sous leur bonnet rouge; عرقچینا زارویان araqtchin-a zarouian, bonnet d'enfant; t. عرقچین.

عرناندین arenandin, fâcher, irriter, causer un déplaisir; verbe causat. de عرنین.

عرنین arenin, se fâcher, se déchaîner, se mettre en colère; عرنی areni, celui qui est fâché; de عارین.

عریضه arizé, requête, exposé; ar. عرضه, عریضه.

* عزا ezā kēshāndin, se mettre en peine, Rh.; p. عزا (affliction); de l'ar. عزا (patience).

عزایم voy. عزام.

* عزامیه āzamíe, invitation, G.

عزایم azàim, prières pour les malades; ãzám kem, j'invite, G.; ar. عزایم (plur. de عزیمه).

عزب azeb, célibataire; garçon de noces; azéb L.; ar. عزب.

عزبی azebi, célibat, virginité.

عزت کرین izet kirin, traiter bien, honorer; ar. عزّة.

عزل azil, destitution; عزل بوین azil bouin, être destitué; azil kirin, razil kirin, destituer, Rh; t. عزل اتمك; comp. معزول.

عزلت کرین izlet kirin, donner sa démission; t. عزلت ایمك.

عزیز aziz, cher, précieux; عزیز کرین aziz kirin, honorer; azíz L.; ar. عزیز.

*عسكر eskér, armée, L.; āsker skínum, je mets en fuite l'armée; ãsker baláva kem, je mets en déroute une armée;

ãsker ce-kem, je mets sur pied une armée, G.; askar héros, Kl.; ar. عسكر.

عسن èsen, gardien.

* عشا ãesca, la première partie de la nuit, G.; ar. عشا.

* عشق ascka, sympathie, penchant; ascka qodé, pour l'amour de Dieu, G.; t. عشقنه الله.

عشور ouchour, dîme; ar. عشور.

عشور achour, fête qui tombe le 10me jour après le Kourbanbayram; ar. عشورا.

* عشيران zaza aširán, de la tribu.

عشيرت achiret, plur عشيران achiran, tribu; عشيرتى زيلى achiret-i zili, la tribu de Zilanli; assiréta G.; ar. عشيرة.

عصا asa, bâton; assa, arbre, P.; ar. عصا.

عصر asr, 1) temps, siècle; 2) prière du soir; asr, soir, B.; ásịr L.; ar. عصر.

عصير asir, le moût, le jus de raisin; ar. عصير.

عطار atar, droguiste; āttár G.; ar. عطّار.

عظيم azim, grand; ar. عظيم.

* عفريت 'afrît, géant, S.; ar. عفريت.

عفو afou, pardon; عفو نه بوين afou ne bouin, impardonnable; āfú kem, je remets, G.; ãfu be-ka, pardonne, G.; t. عفو اتمك.

عفونت oufounet, infection; عفونت بيدا بوين oufounet peida bouin, empester; āfunk, moisissure; āfúnk boghirt, il se moisit, G.; ar. عفونه.

عفيف afif, chaste; āffif G.; ar. عفيف.

عقاب eqab, punition; ar. عقاب.

عقاب eqab, aigle; ar. عُقّاب.

عقايد eqàid, confiance; ar. عقايد.

* عقت акать, après, P. (l. акапь); ar. عقب.

عقد aqid, arcade; عقدين aqid-in (les maisons) sont en voûte; akdi ce-kem, je voûte, G.; ar. عِقْد.

عقرب âqreb, scorpion; عقربا ساعتى âqreb-a saati, aiguille de montre; ar. عقرب الساعات.

عقل aqil, esprit, raison; عقل تركاندبن aqil teriqandin, aliéner; عقل وركراندبن aqil ver-gherandin, dissuader; عقل سفك aqil siwik, esprit léger, volage; من عقلى خو برزه كريه min aql-i khou berzé kiriié, j'ai perdu la raison; به عقل be aqil, sage, prudent; ākŭl Rh.; áqịl L.; ãkel dresta, kangia, circonspect; ãkel kima, facile à comprendre; ãkel merovi nina, inconsidéré; ãkel-e min ció, je suis étonné, enchanté (littér. ma raison s'en alla) G.; بعقل bé-aql, probablement, Ch. 343.

* عقلق áqịlik, raison, L.; t. عقللولق, vulg. aeqyllyq.

* عقلى áqịlī, judicieux, L.

عقوبت ouqoubet, peine, punition; ar. عقوبه.

عقيب aqib, bissac, portemanteau.

عك âk, un homme brave; ar. عكّ.

* عكاز ãkás, crosse épiscopale, G.; ar. عكاز.

عكس aks, contrariété, travers; عكسا دنكى aks-a denghi, répétition du son, écho; به عكسى be aksi, taquinant, contrariant; عكس كرين akis kirin, contrecarrer; ar. عكس.

* علاج iláj, remède, L.; ŭlāj Rh.; ãlág

ce-kem, je guéris; ãlág nina, impardonnable, G.; ar. علاج; voy. بی علاج.

علاقه claqé, relation; ar. علاقه.

علامت clamet, signe, verset du Qoran, oracle; علامت دانین clamet danin, aborner; علامتا فرنگی elamet-a frenghi, obélisque; علامی شریعه elam-i cheriié, sentence; alamét, signe, étendard, L.; ãlāmat Rh.; ar. علامه.

علب alb, seau, vase de bois; ar. علبی.

*علبك aelbek, vase de bois, mesure de grains, boîte, G.

علت îlet, maladie; علتی ساری îlet-i sari, maladie contagieuse; alléta G.; ar. علّه.

*علدار allédar, maladif, G.; du mot précédent et de دار.

علف alef, fourrage, pâture; ar. علف.

علم ilm, plur. علوم ouloum, science; من علم بی نینه min ilm peï niné, je n'en ai pas connaissance; علمی صرف ilm-i sarf, grammaire; علمی حساب ilm-i hisab, arithmétique; علمی نجم ilm-i noudjoum, astronomie; علمی هندسه ilm-i hindisé, géométrie; علمی الاهیه ilm-i illahiié, théologie; علمی خواص حیوانات ilm-i khewas ou heivanat, zoologie; ãlema G.; ar. علم.

علم elem, drapeau; ar. علم.

*علماندین alemāndin, corriger, Rh.; ãlemínum, j'instruis, j'accoutume; parf. part. ãlemánd, ãlemandía G.; de l'ar. عالم (savant).

علمی ilmi, qualité requise d'un mollah; ar. علمی.

*علمین علمی ŭlmē-ŭlmīn, éternellement, Rh.; syr. ܥܠܡ ܥܠܡܝܢ.

علو alaoŭ, flamme; علوا اکثری alav-a aghiri, id.; علو کرین alaoŭ kirin, enflammer; ar. علو, comp. t. علو لنمق, علو لندرمك.

علوفه eloufé, salaire, honoraires; ãlúfa dem, je salarie, je paie, G.; ar. علوفه.

علی ala, vers; علی الخصوص ala 'l-khousous, spécialement; āleik, sur vous (voy. سلام); l'ālē, vers, Rh.; ar. علی.

علی خربنی voy. خورین (jeun).

*علیق alíka, foin, fourrage, G.; ar. علیق.

علیل alil, valétudinaire; ar. علیل.

علیم ilim, savant, mollah; álīma, ălīmān Rh.; ar. علیم, علما.

عما voy. عمه.

عمارت emaret, bijou; عمارتا ژنان emaret-a jinan, bijoux servant à la parure des femmes; palais, édifice, Br; ar. عمارة.

*عمت iméta, honneur, respect; ịméta t-kem, je fais honneur à quelqu'un, G.; ar. نعمة.

عمر oumr, âge, la vie; افه هسپه جی عمره ewé hespé tchi oumr-é, ce cheval quel âge a-t-il? عمری دریز oumr-i dirij, longévité; عمر کرین oumr kirin, vivre, prolonger la vie; به عمر be oumr, en vie, durant la vie; د عمری خودانی di oumr-i khoudani, durant ma vie, toute ma vie; عمری من هیی وه بر ناکم oumr-i min heii vé bir na-kim, je ne vous oublierai pas durant toute ma vie; abur Kl., umr Rh., ẹmr L.; ãmra aia, il vit, G.; zaza ẹmér; ar. عمر; comp. هڤعمر.

*عمل amăl, action; amăl kirin, agir, Rh.; t. عمل اتمك.

عملاندين amilandin, employer, user; ای عملاندی ei amilandi, usé, tout ce qui a servi déjà à l'usage; verbe dénomin. de عمل.

عملدار amel-dar, employée; du pers. عملدار.

عمو voy. عام (oncle).

عمودہ oumoudé, masse d'armes; ãmúd, colonne de pierre ou de briques, G.; ar. عمود.

عموم oumoum, universalité; ar. عموم.

عمومی oumoumi, universellement; ar. عمومی.

عمه âmmé, tante paternelle; zaza ém'a; ar. عمّة; comp. مت.

عناد ynad, entêtement; ãinát, entêté, obstiné; ãinát bo-ghrum, je suis obstiné, G.; ar. عناد.

*عناد کر ãinát-ker, obstiné, capricieux, G.

عنادی ynadi, opiniâtreté; عنادی مکه ynadi me-ké, ne sois pas entêté; ãinátic boghrum, je suis obstiné, G.

عناصر enasir, élément; چار عناصر tchar enasir, les quatre éléments; ciahr ãnaser G.; ar. عناصر (plur. de عنصر).

عنبر anber, ambre; ambăl S.; ar. عنبر.

عنت înet, eunuque; ar. عنّة (défaut d'impotence).

عنتری enteri, veste longue orientale, jupon; 'ántäri S.; ar. عنتری.

عندلی andeli, rossignol; ar. عندليب, عندليل.

*عنرين 'anerin, prendre en mauvaise part; prés. az 'ánerim, fut. aze be 'ánerim; parf. part. 'áneri S.; comp. عرنين.

عنعنه anané, exposé, récit; عنعنه شر كوت anané cher gout, il fit un exposé du combat; ar. عنعنه.

*عنغت angut, aigle, Kl.; évidemment ce mot signifie le canard; t. عنغت.

عنكبوت ankebout, araignée; ar. عنكبوت.

عنيدين ânidin, s'obstiner; de l'ar. عنيد (obstiné).

*عوامل كاو авомилкау, boeuf, P.; de l'ar. عوامل et de كا (boeuf ouvrier).

عوان avan, intrigant; عوانه avan-é, c'est un intrigant; p. عوان (de l'arabe).

عود oûd, aloès; ar. عود.

*عود 'ävd, géant; ar. el-'afd S.

*عود لله zaza Avdúla Beg, nom propre; ar. عبد الله.

عوده voy. عهد.

*عور awyr, clin d'oeil; be awyre čáva le-mü de-náïri, il me regarda d'un regard de travers; ar. 'awyrre, 'aworret 'ainc, plur. 'awerrát S.; ciáv' áver bínerum, je regarde avec l'oeil malin; ciáv áveri le kem, id., G.; ar. عوره.

*عوراعور 'ōrā'ŏr-ē dävána, le rugissement des chameaux, S.; ar. عرار, عرير (de l'autruche).

عورده averdé, nu; comp. p. عوری, de l'ar. عری.

عوزه, عوز aviz, avizé, défaut, l'absence d'une chose; ar. عوز.

عوض ouvez, échange, contrevaleur; عوض کرین ouvez kirin, rémunérer; ar. عوض.

عوق aoŭq, suspension; ar. عوق.

عوقين eviqin, tarder; ávoqī, il n'est pas venu, S.; de عوق.

عوندا voy. وندا.

*عونی avnai, aunai, secours de Dieu, Rh.; ar. عون.

عهد ahd, convention; سندا عهدی sened-a ahdi, contrat de convention; عهدا كفن ahd-a kewin, l'ancien testament; عهدا نو ahd-a nou, le nouveau testament; عهدا برى ahd-a beri, la convention primitive; عهدا من به ahd-a min bé, je m'engage; عهد بويه ahd bouié, une chose convenue; عهدى خدى بتن ahd-i khoudi bitin, s'il plaît à Dieu, ce sera; عَوْدَه L I, 98, 7; ar. عهد.

عياده câda, visite; ar. عياده.

عيار âiar, jauge, aloi, titre d'or, d'argent; mesure pour le beurre, le fromage etc., turc طولم (outre); عيار ڭريين âiar ghirtin, jauger; ar. عيار.

عيب aïb, défaut, honte; عيبه aïb-é, c'est une honte; به عيب be aib, estropié; عيب بكن aib bi-kin, ayez honte; ar. عيب.

عيد eïd, fête, bayram; ãid kem, ãeid bo-ghrum, je célèbre une fête, G; aidī Rh.; ar. عيد.

عيدانه eïdané, les étrennes qu'on donne le jour de fête.

عيسوى ysavi, chrétien; voy. دين; ar. عيسوى.

عيسى ysa, Christ, Sauveur; خضرتى عيسى hazret-i ysa, le Seigneur Jésus Christ (locut. turque); saidna īsa, notre Seigneur Jésus, G. (ar. سعيدنا عيسى).

*عيل zaza eil, eílek, enfant; plur. aílān; ar. عيّل.

*عين 'ain, oeil; že 'ain-a χva där ne ánia, il n'apporta rien de son oeil, c'est-à-dire il ne la regarda point, S.; ar. عين.

عيناً ainan, original, pièce originale, en nature; افا صورتا مطابقى عينيه ewa soureta moutabiq-i ainiié, cette copie est conforme à l'original; عينى âini, véritable, original; به عينى be âini, tel quel; ar. عينى.

*عينك 'ainík, vitre, carreau, S.

*عينه aina be-kem, je repolis, G.; ar. عينه (un vêtement net).

غ

*غازنده ghazénda, plainte; ghazénda kem ou dem, je me plains. G.; gāzinda Rh.; p. غزه; comp. بى غازنده.

غالب galib, vainqueur; غالب بوين galib bouin, vaincre; ghaleb kem, triompher, G.; ar. غالب.

غالبا galiba, probable; apparemment; غالبا ايرو دى بيتن galiba irou di bitin, probablement ils arriveront aujourd'hui; ar. غالبا.

غايب gàib, absent; غايب بوين gàib bouin, être absent; ar. غايب.

غبار goubar, poussière; ar. غبار.

غبرا ghebra, poussière, fumier sec; ar. غبرا.

غذمت voy. خذمت.

غرا goura, recrutement; comp. قرعه.

غرامه gheramé, amende; ar. غرامه; comp. خرامه.

غران garan, furieux; p. غرّان.

غراندین garandin, abuser, tromper; verbe causat. de غریان.

غرب gherb, ouest; ar. غرب.

غرض garęz, intérêt, dessein; ar. غرض; comp. بی غرض.

غرغرا gargara, gargarisme; غرغرا کرین gargara kirin, gargariser; ghargar G.; ar. غرغر.

غرغره ghireghiré, un grand personnage; ar. غَرْغَرَه.

غرق gherq, action de noyer; غرق بوی gherq boui, naufragé; غرق بوین gherq bouin, se noyer, submerger; gark L.; ar. غرق.

غرقین ghereqin, se noyer, submerger.

غروس voy. قرش.

غریان gariian, se tromper; او مرف به خبری وه غریایه eou mourouf be khaber-i vè ghariiaié, cet homme a abusé de vos paroles; de l'ar. غرّ.

*غریب gharíb, étranger, G., Rh., B.; zaza γarîb; ar. غریب.

*غزا γazáyē kym, je fais une expédition, une razzia, S.; ar. غزا.

غزال gazal, daim, gazelle; غزالا می gazal-a mi, biche; chasal, cerf, Kl.; gazál, ħazál L.; ar. غزال.

غزام gazam, tout ce qui tombe à terre d'un arbre, soit fruits, soit feuilles; غزامید داران gazam-id daran, les dépouilles d'un arbre.

غزل, وزل gazel, qazel, chute des feuilles; غزل رو بون gazel rou-boun, s'effeuiller; ar. غزل.

غزمکار voy. خزمکار.

غژی, غژ ghij, ghiji, étourdi, abalourdi, confus; غژ بوین ghij bouin, s'abrutir; ghesc kem, j'étourdis, G.; t. غش اولمق, p. غش کردن.

غژی ghiji, gâchis, imbroglio, cri d'attaque; غژی قوری ghiji qouri, une chose qui se traîne en longueur.

غسل gasil, ablution; ar. غسل.

غسل gousil, laver tout le corps; ar. غُسْل.

غش voy. غژ.

غشیم voy. خشیم.

غصب ghesib kirin, ravager; ar. غَصْب, p. غصب کردن.

*غضب ghażżáb-a qode, calamité infligée par Dieu, G; ar. غَضَب الله; comp. خضاب.

غضبناك gazebnak, colérique; du pers غضبناك.

غضبناکی gazebnaki, exaspération.

*غفران ghofrán, indulgence, G.; ar. غفران; voy. بی غفران.

غفراندین gafirandin, pardonner les fautes (en parlant de Dieu); de l'ar. غفر.

*غفلت ghaflét, soudain, à l'improviste, par hasard; ar. غفلة.

غفور gafour, arrière-garde.

غفير gafir, compagnon d'armes, gouverneur d'un enfant, menin.

*غلاگ ghalág, bavard, babillard, G.; comp. l'ancien allemand challōn (babiller), sanscr. गृणाति, comp. غلغال.

غلام goulam, domestique; غلامی دروست goulam-i douroust, un domestique fidèle; غلام لفرا نينن goulam liwira ninin, les domestiques ne sont pas ici; kolám G., khoulam B.; kholam Rh.; ar. غلام; comp. غلمان, ولامساره.

غلامی goulami, service, servitude; kholamī Rh.

*غلبه كرين ghalaba kirin, vaincre, Rh.; t. غلبه اتمك.

* غلتا gholtá, chapiteau de bois, G.; p. غلتان (volute).

* غلته ghultá, pile, batte, G.; p. غلته.

غلط galet, faute, méprise; γalat, tournoiement, B; ghalet kem, je me trompe; khŭlat kirin, se tromper; khŭlat bun, être mal compris, Rh.; ar. غلط; du pers. غلت; comp. غلط, بی غلط, غلطاندن.

غلطاندن galetandin, tromper, égarer, commettre une faute; verbe causat de غلطن.

غلطی galeti, illusion; voy. بی غلطی.

غلطين galetin, se tromper, s'égarer; här-dū b-haf de-γâletin, tous les deux se ressemblaient à s'y méprendre; ar. el-ätnain tĕγalletū S.; de غلط.

غلغال galgal, bruit; galgál, le parler; galgál de-kin, ils parlaient ensemble, S.; p. غلغل; comp. غلاگ.

*غلغلين γulγulīn, mugir, bruire (du vent); parf. partic. γulγulí, ar. γálγalet S.; du pers. غلغل.

غلقاندين galiqandin, barrer, fermer la porte; de l'ar. غَلِق.

غلمان ghilman, les jeunes adonis du paradis; ar. غلمان (plur. de غلام).

*غلن ghlane, tomber; prés. 3. دغله Ch. 351; sanscr. गलति.

* غله zaza γalé, froment; ar. غلّه.

غليظ galiz, épais; ar. غليظ

غم ghem, souci; غما دلی ghem-a dili, les soucis du coeur; غم كشان ghem kichan, se soucier; به غم be-ghem, soucieux, triste; ƙamma G., khŭm Rh.; ƙam ket, c'est important; ƙam ná-ket, cela n'a pas de conséquences; ƙama nina, impassible; ƙama elgherum, je suis soucieux, G.; ar. غم; comp. بی غم.

*غمار كرين ghamár kem, j'apprête, G.; de l'aram. נמר, comp. le géorg. გემრთოგს.

غمكين بوين ghemkin bouin, s'attrister; du pers. غمگين.

غوغا gaoŭga, tapage, querelle; kauγá, qauγá L.; zaza kauγá, kauγé; p. ar. t. غوغا, vulg. kawγa; pehl. كوكاس.

غوغاكر gaoŭga-kir, tapageur.

غول gol, femme impudente; p. غول.

غيبت gaïbet, absence; غيبت كرين gaibet kirin, parler mal de quelqu'un en son absence; غيبی خبردان ژ ji gaibi khaberdan, deviner, prédire les choses à venir; ghaibét, détraction, parler sourdement, G; ghaibat Rh.; ar. غَيْبة, غِيبة (vulg. γaibet).

*عيبتكر ghâibet-kar, calomniateur, G.; ghaibat-kar Rh.; p. غيبتگر.

بغير, غير gair, be-gair, excepté, à

l'exception; ġheir au, outre cela, G.; ġheir rengh, différent, G.; ɣeíne, outre, L.; ħeir-i min, outre moi, L.; zaza ħeir-ke, sinon; ar. غیر.

غیرت ghiret, zèle; غیرتا بطال ghiret-a betal, zèle inutile; غیرتا وطنی ghiret-a veteni, zèle pour la patrie; به غیرت be ghiret, zèlé, brave; غیرت برین ghiret birin, décourager; غیرت داین ghiret dàin, animer, encourager; غیرتی دینیه ghiret-i diniié, zèle pour la foi; ز غیرت کتین ji ghiret ketin, mettre de côté son zèle; ġhira, ġhiréta G.; ġhira kescium, je m'emporte, G.; ar. غیرة; comp. بی غیره.

غیرتکر ghiret-ker, zèlé.

غیرتکش ghiret-kech, plein de zèle.

* غیرتلی ghiratli, ambitieux, G.; t. غیرتلو.

غیرین gaïrin, se déteindre; ghairin, s'éclipser; prés. 3. ruz ghairit, le soleil s'éclipse; parf. ghair bú G.; de غیر.

* غیط ɣaid, colère, S.; ar. غیظ.

* غیطین ɣayyidin, s'en aller en colère, prés. 1. ɣayyidym; parf. part. ɣayyidí S., de غیظ.

غین voy. غیر.

ف

فاحش fahich, vilain, honteux; ar. فاحش.

* فادی fẹdi kir, il avait honte, L.; že me fādí ker, elle avait honte en présence de moi, S.; ar. فضیحه.

فارسی farsi, persan; fersi G., fārisī Rh.; ar. فارسی (du pers. پارسی).

فارش کرین farch kirin, faire paraître au jour; p. فاش کردن.

* فاس کرین k. or. nas (sic) keren, asseoir; comp. le pers. فاس بوفتن (placer).

فاصله fasilé, distinction; فاصله کتی fasilé keti, un coup manqué; بلا فاصله bila fasilé, sans manquer; ar. فاصله.

فاطه رش fate-rech, rate; littér. foie noire.

فال fal, fehl, mâle, فحل; فال خورین fal khourin, être couverte d'un étalon (littér. jouir de l'étalon); fāl, étalon, G.; ar. فحل.

فال fal, présage, sort; فال ڤه کرین fal we-kirin, deviner, prédire les choses qui doivent arriver; اوان فال خوریه evan fal khouriié, elles ont eu une heureuse rencontre, littér. elles ont consommé le bon augure; ar. فال.

* فالج faleg̈, apoplexie, G.; ar. فالج.

فالچی faltchi, diseur de bonnes aventures; t. فالجی.

فالچیتی faltchiti, divination.

فام voy. فهم.

فانوس fanous, lanterne, fanal; فانوس ڤه خستین fanous we-khystin, allumer un fanal; ar. t. p. فانوس, du grec φανὸς.

فایده fàidé, avantage, profit; به فایده be fàidé, avantageux; فایده دیتن fàidé ditin, trouver son intérêt; فایده کرین fàidé kirin, profiter; faída, profit, intérêt, usure, G.; foida Rh.; faida dem, j'aide,

je suis utile, G.; faida de bum, le bum, j'assiste quelqu'un, G.; faída ná-be, il ne peut être surpassé, S.; ar. فایده; comp. بی فایده, پایده.

فایده خور faidé-khor, usurier.

* فایده کار faida-kar, usurier, G.

فایده منن fàidemend bouin, se prévaloir; du pers. فایده منن.

فایظ fàiz, usure, intérêts; ar. فایظ.

* فتش feteš, inquisition, recherche, S.; ar. فتش.

فتفت fit-fit, sifflet; فتفت لیدان fitfit ledan, siffler; mot onomatopéique.

* فتق fétka, hernie, hernieux, G.; ar. فتق.

* فتمان fátmān, ciel, L.

فتنه fytné, zizanie, discorde; fétna, discorde; fetni, schisme, G.; fetni cekem, je sème la discorde, G.; ar. فتنه.

* فتنه کار fetna-kar, délateur; fetna-kar bú, il fit naître la discorde, G.; fitna-kar, séditieux, Rh.; p. فتنه کر.

فتیل fitil, mèche, charpie; ftíl G.; fetíl, fil, S.; ar. فَتیل, vulg. فِتیل, p. پتیله, فلیته, talmud. פתילה, byzant. φητίλιν, φυτίλιον (Pott, Et. F. II, 360), arm. փիլթայ, géorg. ფიტრა, avare pilta, russe фитиль; comp. پلته.

* فتیلك fetílek, écheveau qu'on tient par la main en filant, S.; diminut. de فتیل.

فجاتاً foudjetan, soudain, à l'improviste; فجاتاً کرتن foudjetan ghirtin, surprendre quelqu'un; ar. فجاءتاً.

فجر fedjir, l'aube du jour; وکو فجر vekou fedjir we-bou di-bi-tchim, je partirai dès que le jour poindra; ar. فَجْر.

فچی fytchi, tonneau, baril; t. فوچی.

فحل voy. فال.

فحیل fehil, mâle, tout ce qui est par excellence; فحیل کربن fehil kirin, se distinguer, rendre légitime; دی رابن رو یك و دو راموسین و هف دو فحیل بکن di ra-bin rou iek ou dou ramousin ve hew dou fehil bi-kin, nécessairement levez vous, donnez un baiser l'un à l'autre, et pardonnez vous mutuellement; ar. فحیل.

* فخ faχ, traquet pour prendre le renard, S.; p. فخ.

فدا feda, sacrifice; ar. فدا; comp. جان فدا.

فدان fidan, arbuste, arbrisseau; t. فدان.

فر fer, chose qui est détachée de sa paire; fárr-ē mizíne, un plateau de balance, S.; ar. فرد.

فر fyr, fer, vol d'oiseau; p. فر, پر.

فر fyr, gorgée, bouchée; فرك fyrek, une gorgée, une bouchée; comp. پاری.

فرا voy. فره.

فرات frat, Euphrate; zaza ferátu; de l'ar. فرات (assyr. purat, anc. pers. ufrātu).

فراجه voy. فرجی.

فراخی fyrakhi, surabondance; du pers. فراخی; voy. فرهی.

فرار ferar, charges, bagages qu'on envoie en avant; plur. فراران feraran; ar. فرار (fuite).

فراری ferari, déserteur, contrebandier, contrebande; ar. فرّار.

فراش ferach, gardien d'un tombeau; ar. فراش.

فراڤين ferawin, dîner, repas du midi; fravín, fravíni G., frāvín S., Rh.; littér. le (repas) copieux; p. فراوان (نعمت فراوان lautae epulae).

فراق fyraq, vase, pot; فراقی زیڤ fyraq-i ziw, pot d'argent; فراقید اشخانه ی fyraq-id achkhanéi, ustensiles de cuisine; ferâγek, vase, écuelle, S; ar. فراغ.

فراندين ferandin, s'envoler; prés. 3. او دفرینه eoŭ di-ferineˊ, parf. part. 3 وی فراند vi ferand; دانه فراندين dané ferandin, faire voler, faire partir un oiseau; frínum, frand G.; sär-ē vi feränd, il lui coupa la tête (mot à mot: fit voler sa tête), S.; hedrusi: ferând, fit tomber; verbe causat. de فرين.

* فراوا, largeur, L. I, 100, 14; p. فراخا.

فرای voy. فرهی.

فرتوته fortouté, une femme décrépite; du pers. فرتوته.

فرتونه fyrthouné, orage, vent impétueux; furtúna, tempête sur mer, G.; t. فورتونه, فورطونه, فرطنه, grec φορτούνα, de l'ital. fortuna.

فرجه feredjé, manteau en châle à manches longues; farrâğa, toge, capuchon des docteurs mahometans, surtout du grand habit d'un patriarche, d'un moufti ou d'un pacha, G.; ar. فرّاجه, géorg. ფარაჯა.

فرجی feredji, manteau de femme; ar. فرجی.

* فرجين fareǰín, regarder; parf. 3. lē de-farreǰé, il les regarda, S.; de l'ar. فرج.

فرخ ferkh, les petits d'un oiseau; فرخی کوتری ferkhi koteri, pigeonneau; ferrih, oiseau, Kl.; fârχek kūčík, un jeune chien, S.; färχek kitték, chaton, S.; färχ-ē daulät-ē, tu es favorisé par la fortune (en allemand: ein Glücksvogel), S.; ar. فرخ.

* فرز färäs, la reine du jeu d'échecs; debínin fīl u färäs u satrynǰána, on apporta l'éléphant et la reine et l'échiquier, S.; du pers. فرز.

فرزبن ferijin, s'ébrouer, faire du bruit avec les naseaux; comp. فربن.

فرش ferch, tapis, lit, meuble d'appartement; فرش کرین ferch kirin, étendre un tapis, faire le lit; فرس هلانبن ferch hil-anin, ôter les meubles d'une maison, frāš B.; k. or. farš; ar. فرش, فراس.

فرشته firichté, ange; du pers. فرشته.

فرشك fyrichk, jabot; du grec φάρυγξ.

* فرشو farašṓ, colostre de vache, S.; p. فرش, فرشه (voy. Diefenbach, Gothisches Wörterbuch I, 292); comp. فرو.

فرصت furset, occasion; فرصت ز دست جوین furset ji dest tchouin, laisser échapper l'occasion; firsénda, fersénd, fi̯rséndik L.; ar. فرصه.

فرض ferz, supposition; فرض کرتن ferz ghirtin, supposer; فرضا از دجم fereza ez di-tchim, supposant que je m'en aille; او فرض دکه کو eoŭ ferz diké kou, il suppose que; faraza, en supposant, Rh.; ar. فرض, فرضا.

فرطك fyrtik, un nez morveux.

* فرعون firṓn, pharaon, L.; ar. فرعون.

فرفره fyrfyré, distrait, étourdi, blagueur; vocat. فرفرو fyrfyrou; t. فرفره.

فرفور voy. فغفوری.

فرق ferq, distinction; tête; فرق کردن distinguer; fi̯rké, rarement, L.; ar. فرق.

فرقین feriqin, se méfier, reculer de peur; commencer à épier; گنم فرقین ghenum feriqin, les blés commencent à épier; prés. 3. säv nä-d-ferike, la nuit ne se passe pas, il ne fait pas jour, S.; de فرق.

فرك firik, crampe, douleur aux bras, aux jambes; ar. فكك.

فرك fyrk, déhanché.

فرك fyrek, trait, boire d'un seul trait; ferk kem, fer kem, boire par gorgées, G.; diminut. de فر.

*فركان firkán, frotter; parf part. fi̯rká L.; de l'ar. فرك.

فركاندین firikandin, frictionner, frotter, digérer; prés. 1. de-fi̯rkínim L.; parf. part. förikánd S.; verbe causat. de فركان.

*فركوسی ferkosí, vibration, G.; aram. פורכסא, פרכום.

*فركوسین ferkosin, lancer, vibrer; prés. 3. ferkosít G.

فرمان ferman, édit, ordonnance, passeport, firman; فرمانا نشانی ferman-a nichani, patente, brevet, firmán-e papa, bulle du pape, G; firmán kem, je prononce un jugement, G.; firmán na élgherum, je suis désobéissant, G.; du pers. فرمان.

فرمانی fermani, jaquette; ar. فرملیه (jaquette à la mamelouque).

*فرمون fermoun, ordonner; prés. 3. افرموت L. 1, 99, 16; parf. part. فرمو 98, 14; فرموه 100, 19; فرمویه fermouié, Ch. 318; p. فرمودن.

فرن voy. فرنك.

فرن voy. فرون.

*فرنچی förnačí, boulanger, S.; zaza feríñji; de فرن (فرون).

*فرنجی franǵi, Européen, G.; ar. فرنجی.

*فرنقه faránqa, chaîne de pieds; ar. färänqa, syr. ifäräñqa S.

فرنك frenk, Européen, catholique; frangh zahhmét, syphilis (t. فرنك زحمتی) G.; فرن frène, Europe, Ch. 344; p. فرنك.

*فرنگستان franghistán, Europe, G.; p. فرنگستان.

فرنگی frenghi, 1) européen; 2) vérole; p. فرنگی.

فرو ferou, lait caillé, plat préparé avec le premier lait de brebis; comp. فرشو, کالفری, نشکفری, هشکفری et p. فله.

فروتن fyroutin, vendre; prés. از دفروشیم ez di-fyrouchim, تو دفروشی tou di fyrouchi, او دفروشه eoŭ di-fyrouché, plur. ام, هون, وان دفروشن em, houn, van di-fyrouchin; parf. part. من, ته, وی, مه, وه, اوان فروت min, té, vi, me, ve, evan fyrout; partic. prés. فروتی fyrouti, part. passé فروت, فروتیه fyrout, fyroutiié; chez Garzoni: prés. 1. fruhhsium, 2. 3. fruhhsit, parf. part. fruhht; chez Lerch· prés. 3. de-ferúše; chez Rhea: prés. 1. frozhim, impér. 2. frozha, parf. part. frot; k. or. impér. 2. be-frūš; du pers. فروختن (bactr. vač précédé par fra).

*فروختن fruhhtina, vente, G.; du pers. فروختن.

فروزی fyrouzi, sifflement; فروزیا طیران fyrouziia teĭran, gazouillement des oiseaux; فروزی لیدان fyrouzi ledan, siffler.

فروزين fyrouzin, siffler.

* فروس farús, ferús, ourlet colorié; farús kem, j'ourle, G.

فروش fyrouch, vendeur, plur. فروشان fyrouchan; du pers. فروش; comp. ساعتفروش, جوخ فروش, اجزافروش, كتابفروش, فيشكفروش, سيكه فروش, ميفروش.

فروكه fyrouké, les petits des oiseaux; p. فروك.

فرين, فرون fyroun, fyrin, four; forn, four européen, G., Rh.; zaza ferín; t. ar. فرن, de l'ital. forno.

فره fereh, large, vide (d'une maison ruinée); فره كرين fereh kirin, agrandir, rendre plus grand; frá kem, j'élargis, G.; fer'e L.; frā kirin, élargir, Rh.; Фирра, profondeur (lisez largeur) P.; zaza herá; p. فراخ.

* فره ferä sard-é, il fait très froid, Br.; du pers. فره.

* فرهبون farah-būn, largeur, S.

فرهى ferehi, ferahi, largeur, abondance; لى فرهئى بوين li ferehii bouin, abonder; frāī Rh; comp. فراوا, فراخى.

فرى fri, vol, volée; comp. فر.

* فرياد Ферьядъ, lamentation, P.; du pers. فرياد.

فريبنده feribendé, enjôleur, qui trompe par des paroles flatteuses; du pers. فريبنده.

فريق feriq, général divisionnaire; t. فريق پاشا (de l'ar. فريق division).

فريقت feriqet ne-bim, ne soyez pas insouciants; ar. فراغة; comp. avare paraχatan (gai) kasikum. paragʿat, hürk. pargʿat (tranquille), kurin. faráχat (calme).

فريك férik, froment rôti, bon à manger; ar. فريك.

فريك firik, poulet; qui n'est pas encore mûr; t. or. فريك (oisillon).

فرين fyrin, voler, se soutenir en l'air; prés. از دفريم ez di-fyrim, تو دفرى tou di-fyri, او دفره eoŭ di-fyré, plur. هون, وان دفرين em, houn, van di-fyrin; impér. 2. به فر be-fyr, plur. به فرين be-fyrin; parf. part. وى, ته, من مه, وه, اوان فرى min, te, vi, me, ve, evan fyri; partic. passé فريه, فرى fyri, fyriié; infinit. فرينا طيرى fyrin-a teïri, vol d'oiseau; b-frum, frum, je vole; 2. 3. frit, parf. part. frí G.; prés. 3. defér'e L.; zaza prés. 1. ferén'a, parf. feráye; comp. پربن.

فرين ferin, s'ébrouer; χvīn že árde füría, le sang bouillit sur la terre; ar. فار S; ar. فهر (voy. J. von Hammer, Denkschriften der Wiener Akad. VII, 154 note 16); comp. فرزين.

فس fes, fes, bonnet turc; ar. فس (ainsi nommé d'après la ville de Fes en Maroc).

فس fys, le saut d'un coq; فس كرين fys kirin, cocher (en parlant des coqs), comp. sanscr. पस्, grec πέος et πόσθη.

* فس fs fs, pet; f,s kem, je pète, G.; mot onomatop.; comp. l'allem. fist, ar. فسّ.

فساد fesad, cabale, sédition; ar. فساد.

فستق fystiq, pistache; fį̈stik, lentisque, L.; ar. فستق (du pers. دسته).

فستكين fystekin, glisser (du pied).

فسق fiseq, éhonté, polisson; ar. فسق.

فسقيه fysqiié, jet d'eau; ar. فسقيه (pour فستقيه).

* فسه fssa, lié; azman fssa, bègue;

azman fssa báhhkovum, je bégaye, G.; p. بسته.

* فشك fišík, présure, syr. fišikke, ar. därmăn S.

فشکی fychki, fumier sec du cheval; t. فشقی, فشکی, grec φουσκί.

فشنه fychné, cerise noire; t. ar. وشنه, russe вишня; comp. وشنه.

فشین fychin, siffler; فشینا ماری fychin-a mari, sifflement de serpent; mot onomatopéique; comp. p. فش (bruit que fait un habit relâché), فشافش (sifflement des flèches).

فصال fesal, occasion; وکو فصالی دبینین بك و دو دکوزدن vekou fesali di-binin iek-ou-dou di-koujin, aussitôt qu'ils trouvent une occasion, ils s'égorgent l'un l'autre; comp. فصل.

* فصحه fassiéhh, expression, avec expression; fassiéhh báhhkovum, je parle avec expression, G.; ar. فصحه.

فصل fesl, part, chapitre; plur. فصول fesoul, les saisons; fasál, proportion, G.; au fasal bo-ghrum, je me résous, littér. je prends cette sorte, G.; fasāl, nombre, limite, Rh.; ar. فصل.

فصیح fesih, éloquent; ar. فصیح.

فضل fezl, vertu; فضل نامعدود fezl namâdoud, vertu rare; به فضل be fezl, vertueux; به فضلا کامله مرفکه be fezla kamilé merifcké, c'est un homme de grand mérite; ar. فضل.

فضولی fouzouli, intrigant; faẍúl, délateur, souffleur, G.; faẍulía t-kem, je flagorne, je me mèle d'affaires qui ne me regardent pas, G.; ar. فضول, p. فضولی کردن.

فضی voy. فادی.

فطر, فطار fitar, fitour, premier repas qu'on fait pendant le jeûne de ramazan; aze bu föṭerim, je cesse le carême, S.; ar. فطر, افطار.

* فعل fól-ē χărăb čē-de, il fait une mauvaise action, S.; ar. فِعْل.

فغفوری fagfouri, porcelaine; farfúri G., ferfúr L.; du pers فغفور (du sanscr. भगपुत्र, traduction du chinois t'ien t'sè) qui se prononce en turc faγfūri ou farfūri, russe фарфоръ, grec mod. φαρφουρί, géorg. ფარფორი.

* فق k. or. faqq, bouche; zaza fe̱k, fe̱g, fe̱g velá'i, il bâillait; dujiki fik; ar. فكّ (mâchoire); comp. فك.

فقرا voy. فقیر.

* فقور fe̱kúr, chagrin; fe̱kúr fe̱kárera me heíye, je souffre chagrin sur chagrin, L.; ar. فُقُور (plur. de فَقْر).

فقی feqi, plur. فقیهان feqihan, étudiant en théologie; fakka, jurisconsulte, G.; ar. فقیه.

فقیر feqir, plur. فقیران feqiran, pauvre, misérable; از فقیریم ez fekir-im, je suis pauvre; تو فقیری tou feqir-i, tu es pauvre; او فقیره eoŭ fekir-é, il est pauvre; plur. ام, هون, وان فقیربن em, houn, van feqir-in; فقیر کردن feqir kirin, dénuer, priver; ژن فقیره jin feqiré, une pauvre femme; faḱír, pauvre, calme; faḱír de-búm, je m'appauvris, G.; fakare̱, fekír, mendiant, L.; fóḱara, pauvreté, G.; ar فقیر plur. فقرا (les hommes pauvres).

فِك fek, ce qui est ouvert, une chose résolue; ar. فكّ.

فك fik, chalumeau, flûte; mot onomatopéique; arm. փող, géorg. ფუფუ.

*فكا fikā kir, il siffla, L.; mot onomatopéique (voyez Merkel, Physiologie der menschlichen Sprache, 213).

فكاندين fikandin, jouer de la flûte, siffler; verbe causat. de فكين.

فكر fikir, pensée, imagination; فكرا بطال fikr-a betal, pensée inutile, illusion; feker kem, je pense, je présume, G; fikkar di-kem, je sens, Kl; feker le-kem, je considère quelqu'un, G.; feker vaġharínum, je déconseille, G.; feker-a qo bezium, j'assure, je propose, G.; ser feker qo na-vastít, inconstant, G.; ar. فكر; voy. بى فكر.

فكركر fikir-ker, sagace; du pers. فكركر.

فكرى fikiri, considération.

فكرين fykirin, foukourin, méditer, penser, voir, regarder; prés. از دفكريم ez di-fykirim, تو دفكرى tou di-fykiri, او دفكره eoŭ di-fykiré, plur. هون, ام وان دفكرين em, houn, van di-fykirin; impér. 2. به فكره be-fykiré, plur. هون به فكرين houn be-fykirin; parf. part. من, تە, وى, مە, وە, اوان فكريه min, té, vi, me, ve, evan fykiriié; part. passé فكريه fykiriié; fikirīn, penser; fukrīn, regarder, Rh.; de فكر.

فلى voy. فيكى.

فكين fikin, siffler, gazouiller; de فكا; comp. فكاندين.

فلاح voy. فله.

فلال filal, sabot, espèce de soulier d'homme; t. فلار (bottine).

فلان fylan, tel, un tel; فلان نشت fylan ticht, une telle chose; فلان كس fylan kes, une telle personne; flán, tel et tel, un certain, G.; ez flán va-na-bú, je ne le quitte pas; ez fláu va-búm, je ne le poursuis pas, G.; flán testéki ghaéstia dest-e men, cette chose parvint dans ma main, G.; flán me ãge ket, ãz ket, il me plaît, G.; ar. فُلان (p. فَلان).

فلانه voy. كيكك.

فلتى feleti, qualité d'Arménien; de فله.

فلتين filitin, 1) se sauver; بلانى بفلته bilani be-filité, peut-être il (le malade) se sauve; 2) surprendre; mĭs-ē mó fólleti, j'eus un grand besoin de pisser, littér. mon urine me surprit, S.; ar. فلت (فلته).

فلز filis, jeune tige de blé; t. فلس, فلز.

فلستان felestan, chrétien; pour فلستينان, de Palestine (فلسطين).

*فلس felesc kem, je disloque, G.; p. پراش, پرس.

فلشين felichin, dissiper, disperser; p. پريشيدن, پراشيدن, پرشيدن.

فلفل fylfil, poivre rouge; ar. فلفل (du pers. فلفل); mot indien, sanscr. पिप्पली.

*فلفلك zaza filfilík, papillon; filfilík-a šau, phalène; comp. پلپلك.

فلق feleq, malheureux; ar. فلق.

فلك felek, ciel; ar. فلك.

فلكيات felekiiat, astronomie; ar. فلكيّات.

فله felé, arménien; فلكى, يكى فله felé ieki, feleki, un Arménien; plur. گوندىد فلان gound-id felan, les villages arméniens; فلكى زمانى feleki zimani, la langue arménienne; fallah, paysan, chrétien,

G.; flah, Arménien, Kl.; föllah, chrétien, S.; ar. فلّاح.

فن fen, art, science; فنی شری fen-i cheri, stratagème; ar. فنّ.

فنا fena, mortalité; ar. فنا.

* فنتو fintő, calèche, L.; du russe фаэтонъ, géorg. ფაეტონი, comp. t. هنتوو (du hongrois).

فنجان fyndjan, tasse à café; finjān L., G.; fanjān Rh.; ar. فنجان, du pers. پنگان (du grec πύνξ).

فند fynd, bougie; fundek, G.; fönd, fándük S.; ar. فند.

فندق findĵk, noisette; p. فندق; comp. بندق.

فندك voy. فند.

* فندگوله fendeguleh, rouge-gorge, R. I, 143.

فنر fener, lanterne, fanal; فنرا شیشه fener-a chiché, lanterne de verre; فنرا کاغذی fener-a kaghyzi, lanterne de papier; فنرا مشمع fener-a mouchema, lanterne de papier ciré; faner G.; t. فنر, russe фонарь, du grec φανάριον.

* فنك finok, nom d'une petite race de chien, G.; ar. فنك (le Fennek des Maures, le Zerda des Arabes, canis zerdo).

فنی féni, comme, égal à; féni vía, conformément à cela, L.

* فواره foara, jet d'eau, Ch. 346; ar. فوّاره.

فوت feoŭt, mort; فوت بوین feoŭt bouin, mourir; t. فوت اولمق.

فونی feviti, passé, qui n'est plus, qui n'existe plus; de فوتین.

* فوتی fouti, turban des Kurdes, Ch. 351; ar. فوطه (voy. Dozy, Dictionnaire 342).

فوتین feoŭtin, disparaître, se perdre; prés. 3. دفوته di-feoŭté; de l'ar. فَوْت.

فهرست fihrist, catalogue, table de matière; du pers. فهرست.

فهم fehm, entendement; فهم کرین fehm kirin, faire entendre; fahem, talent, jugement, G.; fahem kem, j'entends, G.; fahem be-kem, je rends capable, G.; fahem le-kem, je fais comprendre, G.; fām kirin, comprendre, Rh.; ar. فهم; voy. بی فهم.

فهماندین fehemandin, persuader, donner à entendre; verbe causat. de فهمین.

فهمین fehemin, s'entendre, avoir l'idée d'une chose; de فهم.

فهیته fehité, vilenie, bassesse; aram. פְּהִיתָה.

* فهم fahím, sage, intelligent, capable, éloquent, G.; ar. فهیم.

فیانك feanik, froid (subst.) R.

* فیربه, apprend, dans le texte origin. بیاموز, L. I, 100, 9; c'est فیر suivi par l'impératif به.

فران firan, bavard, grand parleur.

* فیروزی Феруза, victoire, P.; c'est le pers. فیروزی.

فیشك, فیشنك fichek, fichenk, feu d'artifice, fusée; فیشك افیتن fichek awitin, tirer un feu d'artifice; t. فشك آتمق.

فیشك فروش fichek-ferouch, artificier; du pers. فشك فروش.

فیکی fiki, fruits; فیکی کال fiki kal, fruits verts; فیکی گهشتی fiki ghehichti,

fruits mûrs; fēkī Rb.; feki ná-ket, infructueux, G.; ar. فاكهه, vulg. فاكيه.

فیل fél, ruse, tromperie; p. فلیو.

فیل fil, éléphant; فیل صورت fil-souret, géant; fīl, éléphant du jeu d'échecs, S.; ar. فیل (du pers. پیل, sanscr. पीलु).

* فیلسوف filosóf, philosophe, G.; t. فیلسوف (du grec).

فیلوان filvan, cornac; du pers. فیلبان.

* فیلی fili, d'ivoire, gris blanc, G.; du pers. فیلی.

فینو fino, bonnet rouge turc, fes; تو دی بچی باژیر ژبوی من فینو بینه tou di bi-tchi bajir ji-boui min fino biné, tu vas nécessairement à la ville, apporte moi un fes; او فینو وی کفنه eoŭ fino vi kewn-é, ce fes à lui est vieux, c'est-à-dire: son fes est usé.

* فینو fīnó, hache (?), ar. syr. fās S.

ف

فا voy. فه.

فاژی wàji, travers, inverse, l'envers; فاژیه wajiié, c'est de travers; فاژی بو waji bou, cela a été à l'envers; p. واژ.

فالا, والا wala, vala, vide; تفنك فالا كرین tifenk wala kirin, décharger un fusil; فالامه wala-mé, je suis oisif; فالا نابه wala na-bé, il ne reste pas oisif; فالا بوین wala bouin, se vider, être oisif; فالایه walàié, ce qui est vide; فالای walà-i, tu es oisif; تو فالا نینی tou wala nini, tu n'es pas oisif; فالا كرین wala kirin, vider; فالا سكنین wala sekinin, être dans l'inaction; zīn žēra vála kería, il le désarçonna, S.; comp. فالا دست (s. v. دست); de فا (فه)?

فالاتی walati, oisiveté.

فان wan, pluriel de ان (ce, ceci); لقان نزوكان li-wan nizoukan, tout dernièrement; vána būn, ceux-ci étaient, L.; ž vána, par ceux, L.; jem vána, vers ceux, L.; ž vánara, pour ceux, L.; امان amane Ch.; voy. ان, فه.

فای wàï, désirant; de فاین; voy. خوشترفای, پیشفای (s. v. خوش).

فاین wàin, désirer, aimer; prés. از دفیم ez di-wim, تو دفی tou di-wi, او دفه eoŭ di-wé; plur. هون, وان دفین em, houn, van di-win; parf. part. من ته, وی, مه, وه, اوان دفی min, te, vi, me, ve, evan di-wi; conditionel passé مه دفا me di-wa, nous aurions voulu; conjonct. em di-witin, je voudrais; hertchi te di-witin, tout ce que tu souhaiteras, partic. passé دفیه, دفی di-wi, di-wiié; infinitif فاین wàin, amour, désir; به فاین be wàin, par amour, chéri; فاینا ز دل و جان wàin-a ji dil ou djan, l'amour ardent, aimer de coeur et d'âme; فاینا ولاتی wàin-a velati, amour de la patrie; فاینا وه كیم نبه wàin-a ve kim ne-bé, puisse votre amour ne pas diminuer; ای دفی ei diwi, aimant, celui qui aime; chez Garzoni: prés. te-vem, t,vem, négat. na-vém, 2. t,véi, 3. t,vet; kutt na-vém, je hais; kes na-vét, haï; t,vem ce-kem,

je me résous; parf. part. t,vía, négat. natvía, na-vía; chez Rhea: infin. wētin, tu-wętin; chez Socin: me devē tu nake, je te défends de faire cela (impersonnellement); me devē tu bidē min, je veux que tu me le donne; hâkär tä pχva dāvâd de-vīya, si tu aimes les noces; chez Chodzko: prés. (impersonn.) دی, دت, دم d-em, de-t, de-i, plur. de-mane, de-tane, de-iane évé; aussi دوه de-vé, il aime, p. 315; parf. part. اوست دم d-em éouist; infinit. اوستن éouisténe; k. or. min ou az de-vet, je veux; baetr. χvād, p. خواستن; comp. افسن, خواستن.

فر wyr, mensonge; فره wyr-é, c'est un mensonge; comp. serb. varanje (tromperie).

فر wir, mets; p. خور; comp. ساقر, جبقر.

فر wir, ici, par ici; ji-wir زفر وها vouha, de temps à l'avenir; زفر زوی ji-wir ji-vi, par ici par là; li-wir li-vi لعر لوی, ça et là; wir-da vi-da tchoun فردا وبدا جون, aller par ci par là, çà et là, tergiverser; wer, ainsi, L.; levír, ici, S ; l'vir Rh.; datif abrégé du pronom démonstr. اف; dans la forme wir-da la lettre r est regardé comme appartenant à la racine même, comme le r de l'armén. իր ou իրեան (de lui), իրեւ (par lui), baetr. ava; comp. زفروها.

فرا wira, ici; de vi (voy. او) et de ری (chemin); comp. لعرا.

فرك werik, bouillie, gruau; comp. russe варивo (soupe), de варить, lit. vìrti (cuire).

فرکر, فرك wyrek, wyre-ker, un menteur; de فر.

فرکرتن voy. ورکرتن.

فریشك wyrichik, arc pour carder et battre la laine, chardon.

فه wé, ce, celui, cela; فه هسپا بی قصوره wé hespa bi-qousour-é, ce cheval est sans défaut; chez Lerch: va teira, cet oiseau; va her du lâv-i wi, ses deux fils; vaya, celui-ci; vayá-ye, c'est celui-ci; ve šerâba, ce vin (accus); va inǰia, cette perle (accus.); va gundiâna, ces paysans (pour فان) ve kę̂čikan, ces filles (accus.); chez Socin: va, ainsi; dē tū va mā-kā, ne fais pas ainsi; dē va byt, que ce soit ainsi; va-yâ, c'est ainsi; vä-nâ, pas ainsi! wa, ainsi, Rh.; ваува, oui, P.; comp. افی, فی, فان, اف.

فه wé, préfixe verbal signifiant l'action d'ouvrir, de retour, de refaire; zaza ā (آکردن); p. وا.

فه بر we-bir, en gros, contract.

فه بربن we-birin, fixer le prix, trancher une question; p. وا بریدن.

فه بون we-boun, fleurir, éclore, ouvrir, se délier, débâcler; prés. از فه دبیم ez we-di-bim, تو فه دبی tou we-di-bi, او فه دبه coŭ we-di-bé, plur. ام, هون em, houn, van we-di-bin; impér. فه به we-bé, plur. هون فه بین houn we-bin; parf. part. من, نه, وی, مه, وه, اوان فه بو min, te, vi, me, ve, evan we-bou; partic. prés. فه بوی we-bouï, partic. passé فه بوبه, فه بو we-bou, we-bouié; ji-hew ژهف فه بون we-boun, se déjoindre; va-bú, ouvert, G.; weh bun, être ouvert, Rh.; ez flan va-bum, je ne le poursuis pas, G.

فه بهین we-bihin, saisir, éprouver une

sensation subite; de بهین, forme plus simple que بهستن.

*پاستین فه va-pāstin, fouler aux pieds, marcher sur quelque chose, Rh.; p. پایستن.

پیچاندین فه ve-pecinum, je redouble; 2. 3. ve-pecinit G.

*جاری فه vē-ǰāri, aussitôt, L.; wē-ǰāri Rh.; zaza aú-ǰara, wi-ǰára, wi-ǰā, aú-ǰa; comp. اف (ce).

*جان فه zaza ve-ǰān, sortir, faire sortir; prés. vē-ǰén'a, je sors; ez vizdí ǰenén'a, je siffle; futur vē-ǰā, je ferai sortir (tes yeux), je t'aveuglerai; parf. espār vi-ǰí, il monta sur son cheval; plur. vi-ǰíai, ils sortirent; p. اجیدن; comp. اجان.

جنکاندین فه we-djenckandin, effaroucher; verbe causat. de جنکین فه.

جنکین فه we-djenekin, s'épouvanter, s'alarmer; اف هسب فه جنکه ew hesp we-djeneké, ce cheval est ombrageux; اف استره فه جنکه ew istiré we-djeneké, ce mulet est ombrageux.

*جاغه فه we čāγe, autrefois, L.; wē chāghi, alors, Rh.

خستن فه we-khystin, allumer; prés. از فه دخنیم ez we-di-khynim, نو فه دخنی tou we-di-khyni, او فه دخنه eoŭ we-di-khyné, plur. وان, هون, ام em, houn, van we-di-khynin; futur. از فه خیم ez wy-khim, نو فه خی tou wy-khi, او فه خه eoŭ wy-khé, plur. وان فه خین em, houn, van wy-khin; impér. 2. خه فه wy-khé, plur. خین فه wy-khin; parf. part. من, نه, وی, مه, وه, اوان فه خست min, te, vi, me, ve, evan we-khyst; parf. plur. 3. اوان فه خستنه evan we-khystiné; part. passé خستیه فه, خست فه we-khyst, we-khystiié; ازی مومی فه خیم ezi moumi wy-khim, j'allumerai la chandelle; négat. از مومی فه ناخیم ez moumi we-na-khim; وان شملان فه دخینن van chamelan we-di-khynin, ils allument les chandelles.

خواندین فه we-khandin, caresser, consoler.

خورین فه we-kharin, we-khourin, boire, fumer une pipe; prés. 3. او فه دخوه cou we-di-kha; impér. 2. خوه فه we-kha, plur. خون فه we-khin; parf. part. 3. وی فه خور vi we-khar; part. passé خورده, خوریه فه we-khar, we-khouriié; او می ناخوه فه eoŭ meĭ we-na-khé, il ne boit pas de vin; افا بیری نیته فه خورین aw-a biri tité we-kharin, l'eau de puits est elle potable? chez Garzoni: prés. va-koum, va koi, va-koot; négat. va-na-koum, parf. part. va-koar; vē-χoár, il but; hedrus. va-χoárin, il burent; va-khwarin Rh.

*دارن فه zaza wē-dári, il enterre, parf. plur. wē-dérti; de دیران; p. دانستن.

دان فه we-dan, dresser une tente, creuser, retrousser les manches; دست فه دای dest we-dāï, le bras retroussé; vē-dā, il ferma la porte, L.; p. دادن فه.

دانین فه we-danin, poser, tendre; زبوی گرتنا من داف فه دانه ji-boui ghirtin-a min daw we-dané, pour m'attraper ils tendirent des filets.

راس فه voy. افراز.

رساندین فه we-resandin, détacher une

corde; verbe causat. de فه رسیان, p. ریسانیدن.

فه رسیان we-resiian, se délier; فه رسیابه (les chevaux) se sont déliés; prés. va-rásit, parf. partic va-rásiá G.; va-resīān Rh.; comp. فه رسین.

فه رسین we-resin, ouvrir, se détacher; فه نه رسین we-ne-resin, n'ouvrez pas; p. ریسیدن (comp. ریس fil).

فه رشاندن we-rechandin, découdre, délaire, détisser, faire vomir; weh-rēshāndin Rh.; verbe causat. de فه رشین.

فه رشیان we-rechiian, vomir; vomissement; vah-rescium, parf. part. vah-resciá (le fusil) partit, G.; comp. فه رشین.

فه رشن we-rechin, vomir, se découdre, se défaire; p. هراشیدن.

فه رونین we-routin, tailler, fendre, écorcher, éplumer; prés. از فه دروزیم ez we-di-roujim, تو فه دروزی tou we-di-rouji, او فه دروزه eoŭ we-di-roujé, plur. ام فه دروزین, وان فه دروزین, هون em, houn, van we-di-roujin; impér. فه روز we-rouj, plur. فه روزین هون houn we-roujin; parf. part. من, ته, وی, مه, وه min, te, vi, me, ve, evan فه روت اوان we-rout; part. passé فه روتیه, فه روت we-rout, we-routiié; bactr. ruc̀ (anavauruχti), sanscr. लुञ्चति.

فه ریکرین we-ri-kirin, envoyer, expédier; prés. 3. او فه ریدکه eou we-ri-di-ké, négat. فه ری ناکه we-ri-na-ké, plur. 3. négat. فه ری ناکن we-ri-na-kin; impér. 2. فه ریکه we-ri-ké, plur. هون فه ری کن houn we-ri-kin; parf. part. 3. وی فری کر vi we-ri-kir; parf. plur. 3. اوان فه ریکرنه evan we-ri-kiriné; part. passé فه ریکریه, فه ریکر we-ri-kir, we-ri-kiriié; صبحی فه ریکه نیقا کری بزکی قالاو بنه subeï weriké niw-a keri pezek-i qalaou biné, demain envoye chercher parmi le troupeau un mouton gras; verer kem, j'envoie, G.; verer kem a tálba, je fais venir quelqu'un, G.; parf. part. verer kiria G.; de ری (chemin), comp. rē kirin s. v. ری.

فه ریکن we-ri-kin, envoyer; forme contractée de فه ریکرین.

فه زلیان we-zeliian, s'allonger.

* فه ساعته we-sá'ate, aussitôt, L.

voy. وسان فه سان.

فه سنان westan, s'arrêter de fatigue; impér. به فسته be-westé, reste là, halte là; chez Garzoni: prés. 1. vastúm, 2. 3. vastít, parf. part. vastá; part. passé az vastá, je suis fatigué; na vastít ser kabar-e qo ou ser feker, il est inconstant, il ne persiste pas dans son sentiment; wāstin Rh.; p. وا استادن; comp. را فستان, هستان.

فه ستاندین westandin, fatiguer, estrapasser un cheval; vastínum, je lasse, je fatigue; parf. part. vastánd G.; wastāndin, placer, poser, Rh.; verbe causat. de فه سنان.

فه ستك westek, un cheval qui se fatigue vite; de فه ستان.

فه ستیان we-stiian, se lasser, se fatiguer; prés. از دستیم ez di-westim, تو دفستی tou di-westi, او دفسته eoú di-westé, plur. ام, هون, وان دفستین em, houn, van di-westin; négat. از نافستیم ez na-we-stim, je ne me fatigue pas; impér. 2. به فسته be-westé, plur.

هون به ڤستین houn be-westin; parf. part. اوان ڤستیا, وه, مه, وی, ته, من min, te, vi, me, ve, evan we-stiia; partic. prés. ڤستیای we-stiiaï, partic. passé ڤستیایه, ڤستیا we-stiia, we-stiiaié; comp. ڤستیان را.

فه‌سو wesou, colère; فه‌سویه wesouié. il est en colère, il est fâché; فه‌سو هاتن wesou hatin, réprimander; gronder, s'échauffer, se mettre en colère; براستی از ژ ته فه‌سو هاتمه be-rasti ez ji te wesou hatimé, vraiment je suis fâché contre toi.

فه شارتین we-chartin, cacher, conserver, voiler; prés. از فه دشریم ez we-di-chirim; تو فه دشری tou we-di-chiri, او فه دشره eoŭ we-di-chiré, plur. ام هون, وان فه دشرین em, houn, van we-di-chirin; futur 1. از فه شریم ez we-chirim, négat. از فه ناشریم ez we-na-chirim; plur. 1. ام فه شرین em we-chirin, négat. ام فه ناشرین em we-na-chirin; impér. 2. فه شیر we chir, plur. فه شرین we-chirin; parf. part. من, ته, وی, مه, وه, اوان فه شارت min, te, vi, me, ve, evan we-chart; partic. prés. فه شارتی we-charti, partic. passé فه شارتیه, فه شارت we-chart, we-chartiié; نانکی فه دشریم naneki we-di-chirim, je conserve un pain; من خوه فه شارت min khé we-chart, j'ai caché moi même; chez Garzoni: prés. 1. ve-sciérum, je cache, j'enterre; 2. 3. ve-sciérit; parf. part. vesciárt, vesciár, vesciára, caché; p. افشاردن; comp. هشرین.

فه شاندین we-chandin, brandir, mouvoir.

فه شرین we-chirin, se cacher; shārin, weh-shārin, cacher, Rh.

* فه طو we-to, ainsi, Rh.; de فه et de طور.

voy. اڤقاس. فه قاس

فه قطاندین we-qatandin, partager, séparer, diviser, démêler; vâ-t-qatíne, il sépara, S.

فه قطیان we-qatiian, se séparer, se diviser; ری کهشه فه نا قطه ri kiwch-é we-na-qaté, le chemin est clair, il ne se divise pas, ژنیك فه نقطیان ji-nik we-ne-qatiian, obséder.

* فه کفتن ve-keftin, prédire, présager; prés. vé-kavum, 2. 3. vé-kavit, parf. part. vc-kéft G.; p. کافتن, وا کاویدن.

فه کبین we-ketin, 1) avoir une rechute, retomber malade; 2) s'allumer, se brûler.

فه کرا we-kira, ensemble, l'un avec l'autre; comp. فیکرا.

فه‌کرین we-kirin, ouvrir, délier, se concilier l'esprit; prés. از فه دکیم ez we-di-kim, تو فه دکی tou we-di-ki, او فه دکه eou we-di-ké, plur. ام, هون, وان فه دکین em, houn, van we-di-kin; futur از فکیم ez we-kim, تو فکی tou we-ki, او فکه eou we-ké, plur. ام, هون وان فکین em, houn, van we-kin; impér. فکه we-ké, prohib. تو فه مکه tou we-me-ké; plur. هون فکین houn we-kin, prohib. هون فه مکین houn we-me-kin; parf. part. من, ته, وی, مه, وه, اوان فه‌کر min, te, vi, me, ve, evan we-kir; part. prés. فه‌کری we-kiri; part. passé فه‌کر we-kir, we-kiriié; از فکریه ez we-na-kim, je n'ouvre pas,

je n'ouvrirai pas; chez Garzoni: ve-kem, je détache, je délie; de-ve-kem, j'étends (un drap de lit); vek-kem, de-vekkem, j'ouvre; vek be-kem, je cueille; ve rús kem, je plume; négat. ve-ná-kem, de-ve-na-kem; 2. de-ve-kei, 3. négat. vek-ná-bít (le noeud) ne se défait pas; parf. part. ve-kiria, vek-kiria, ve rús kiria; waddikkim, j'ouvre, Kl.; ve-kir, il ouvrit, L.: weh-kirin Rh. zaza impér. 2. plur. prohib. ve-mé-ki, ne relâchez pas, L. I, 64, 4; comp. آکردن; p. وا کردن voy. لی فه‌کربن, سرفکری, دا فه‌کرین.

فه‌کشتین we-kouchtin, éteindre; شوانه فه‌کشتین chevate we-kouchtin, éteindre l'incendie.

*فه‌کشین va-kešīn, reculer; parf. part. va-kešía S.

فه‌کو voy. وك.

*فه‌ڤار vaǵhár, progrès; vaghár-a ta kéir, ta voie soit bénie, G.

فه‌گراندبن we-gherandin, retourner en arrière, rebrousser chemin, convertir, changer; prés. 3. او فه دگرینه eou we-di-gherimé; parf. part. وی فه‌گراند vi we-gherand; weh-gerāndin Rh.; vá-gerānd, il répondit, S; verbe causat. de فه‌گربان; p. وا گردانیدن.

فه‌گرتبن we-ghirtin, reprendre, redresser; prés. 3. او فه دگره eou we-di-ghiré; parf. part. 3. وی فه‌گرت vi we-ghirt; کونان هیزی لی هیزی فه‌گرتنه kounan heïji li heïji we-ghirtiné, ils ont dressé les tentes côté à côté; p. وا گرفتن.

فه‌گریان we-gheriian, rentrer, retourner sur ses pas; prés. 3. او فه دگره eou we-di-gheré; parf. part. وی فه‌گریا vi we-gheriia; partic. passé فه‌گریایه, فه گریا we-gheriia, we-gheriiaié; فه گریانا بازبر we-gheriian-a bajir, au retour à la ville; وکو ژن فه‌گریا ve-kou jin we-gheriia, lorsque la femme retourna; ز فه‌گربان ji-we-gheriian, renoncer, se désister, quitter; impér. 2. ز فه گره ji-we-gheré, plur. هون ز فه ژ تلکه ژ فه گرین houn ji-we-gherin; ji teleké ji-we-gheré pachi qazakh rasti me di-bin kherabé di-bé, renonce au butin, nous pourrons plus tard rencontrer les Cosaques, l'affaire sera mauvaise; chez Garzoni: va-gharium, je restitue, je tourne; négat. va-na-gharum, 2. 3. va-gharit, parf. part vaghariá; le va-gharum, je cherche une chose perdue; k. or. vā-gerdīnch; zaza a-geíra, ā-geraí (il alla); p. وا گردیدن; comp. لی فه‌گریان.

*فه‌گزان, فه‌گزاندبن va-ghez-ghezínum, je tremble, j'ai des frissons; 2. 3. va-ghez-ghezínit; parf. part. va-ghez-ghezá; p. گزیدن, précédé par گز (dents) et فه.

فه‌گهاستین we-gouhastin, troquer.

فه گهوراندین we-gouhourandin, échanger, faire une échange; verbe causat. de فه‌گهورین.

فه‌گهورین we-gouhourin, changer, se changer.

فه مالين we-malin, entreprendre.

فه مان we-man, être pensif, être préoccupé; comp. فه ماين.

فه ماين we-màin, réfléchir, penser, se préoccuper; p. وا ماندن.

فه مراندين we-mirandin, éteindre, étouffer; chez Garzoni: prés. 1. ve merí num, négat. ve-na-merínum, 2. 3. ve-merínit; parf. part. ve-mérant; verbe causat. de فه مرين.

فه مرين we-mirin, s'éteindre.

فه مشتين we-michtin, retrousser, nettoyer.

* فه نافه we-návc, ici, G.; de فه (ce) et de نافی (milieu).

* فه نشيان ve-núscium, je colle, je joins; 2. 3. ve-núscit; parf. part. venúsciá G.; venusīān, coller, Rh.; de نشای.

* فه نشك venusciekka, gluant, glutineux, G.; voy. نشك.

* فه نشين zaza wén'iši, va à la rencontre, L. 84, 12.

* فه هجاندين va-hagínum, j'épèle; 2. 3. va-haginit; parf. part. va-haginá, G.; de l'ar. هجا.

فه هونان we-hounan, contrepointer un habit.

قهونكر wehoun-ker, tailleur qui contrepointe.

فی wi, ce, cette; به قی ژنی be wi jini, à cette femme; دی بازیری di-wi bajiri, dans cette ville; comp. اِی; chez Lerch: ve-kéčike, hanc puellam; īš vía dī, il vit cette chose; be púrs-a vía, sur ces paroles; vía bilbíla, hanc lusciniam, le-vía, à ceci; le-vyá, sur cela; ż vía pùčúkter, plus petit que celui; chez Garzoni: pu vi scert, à cette condition; zaza wi-jā (voy. فه حاری), cas obl. de اِی (ce).

فی wi, nécessairement, il faut: اوفی بکه eou wi bi-ke, il faut qu'il fasse; فی بده wi bi-dé, il faut qu'il donne; de فاین; comp. دی.

فبنين voy. فابن.

فيدر voy. در.

فيز wiz, gros; هسپی حزا استو hespi wiz-a oustou, un cheval qui a le cou gros, du bactr. vaz (corroborer) vāza (force), pehl. وزیتن, comp. Pott, Et. F. III, 647.

فيكرا wykira, république; ولات فيكرا valat wykira be-khouié, gouvernement républicain; comp. فه كرا.

ق

قا qa, quelque part; suivi d'une négation ce mot signifie: nul, nullement, absolument rien; قا تونه qa tou-né, moins que rien; قا جی خبر هيه qa tchi khaber heié, n'y a-t-il rien de nouveau; comp. قط, فه.

قا qa, où; abrégé de قانی.

قاب qab, fourreau, étui; قابا كاغذی qab-a kaghizi, pli, enveloppe d'une lettre, t. قاب, قب.

قابل qabil, probable; قابله qabil-é, il est probable; az kabel ta, je me t'offre, G.; ar. قابل; comp. نافابل.

قابلين qabilin, être capable; de قابل.

قاپو qapou, la porte, les gens du palais; t. قاپو, قمو.

قاپوت qapout, capote; t. قاپوت (de l'ital. capotto ou du pol. kapot).

قاپوجی qapydji, portier; t قمپوجی.

قاتق qàtık, repas frugal, lait caillé; t. قاتق (viande outre le pain).

قاتل qatil, assassin; ar. قاتل.

قاتمه qatmé, ficelle, cordon.

قادر qadir, capable; قادر بودن qadir bouin, être a même, قادر دیمم qadir di-bim, je suis à même; قادری نفسا خوده qadir-i nefs-a khouié, être a même de retenir ses désirs; qadír bu, il était capable, L.; qadír kir, il put, L.; ar. قادر

قار qâra, colère, S ; ar. قهر

قارس qarâs, glace, S.; ar. قارس.

قارسین qaresin, se glacer, se convertir en glace, se figer.

قارشمش qarişmış de-bé, il se mêle des choses d'autrui, L.; zaza mā qarîş íe-bén'i, nous ne nous mêlerons pas, t. قارشمش.

قارقاش qarqach, blanc.

قاریه, ragoût de mouton, Ch. 354; kailē, viande conservée en beurre, Rh.; ar. قلیه (vulg. qalya, fricassée); comp. قلی.

قاز qaz, oie; chass Kl., кась P., zaza qañz; t. قاز.

قازق qazouk, pal, pieu; قازغی دانه dané qazoughi, empaler; kazók kem, j'empale, G.; ar. قازق.

قازمش qazanmış de-kē, il touche (de l'argent) L.; t. قازمش.

قاس qas, tant, autant, selon; قاسك qasek, une certaine quantité; به قاسی وه خوندی نیم be qas-i vé khoundi nim, je ne suis pas autant savant que vous; به قاسی قدرنا خو be qas-i qoudret-a khou, selon ses forces; قاسك درنج لمال قاسك pirindj li-mal peïda di-bit, une petite quantité de riz se trouve a la maison; قاسی قدر qas ı qadar, bien a propos; qās, place, S.; le-qâs-ē bīs pārā, de la grandeur d'une pièce de vingt paras, S ; ar. قاس; voy. افقاس, بی قاس, هنده قاس, حقا.

قاسك qasik, plus. قاسکان qasikan, dessein prémédité.

قاشان qachan, uriner (en parlant des chevaux); t. قاشنمق, قشانمق.

قاشك qachik, petite casserolle; t. قاشق (cuillère).

قاشمر qachmer, bouffon, drole; kasmér kem, je fais des farces, G.; t. قاشمر, comp. نبف قاشمر.

* قاشمرجی kasmérci, bouffon, G.

* قاشمری kasmerîi, kasmériát, bouffonnerie, G.

قاصد qasid, ambassadeur, envoyé, un exprès qui porte des lettres; قاصدی خدی qasid-i khoudi, envoyé de Dieu, apôtre; kased G., kasíd S.; قاصد اجل, ange de la mort, L. I, 103, 5; ar. قاصد.

قاصدی qasidi, embassade, mission.

قاضی qazi, qadi, Kadi, juge; به قاضی بربن be kazi birin, citer devant le kadi; ar. قاضی.

قاطر, قانطر qatir, qantir, mulet; qatír L., kántir S., zaza katír; t. قاطر.

قاطرجی qatirdji, muletier; katerci, katergi G.; t. قاطرجی, قاترجی, قترجی.

قاعده qàïdé, règle; قاعدا تجارتی qàïd-a tidjareti, règle commerciale; ar. قاعده.

قافك qàfik, pot à fleurs, fragment d'un pot; comp. l'arm. կաւ (glaise), d'où կաւագործ (potier).

قافلە qafilé, caravane; k. or. kafla; ar. قافلة.

* قافلی qafilī, engourdi; qafilí-e, il est engourdi, L.; ar. قافل.

* قافی ḳafi, rime, G ; ar. قافية.

قاق qaq, fruits secs; t. قاق.

قاقژين qaqyjin, s'inquiéter, se trouver dans l'embarras; du t. قاوشمق.

* قاقلە kakúlla, cannelle, G.; ar. قاقلة, pehl. قاقوره, du sanscr. कक्कोल (Lagarde, Gesammelte Abhandlungen 35, 21).

* قاقن kakun, hermine; t. ar. p. قاقم (Blau, Zeitschrift der Morgenl. Gesellschaft XXIII, 269; Dozy, Dictionnaire 359).

قاقنج qaqyndj, réprimande; du t. قاقنمق.

قال qal, action de purifier un métal; قال كرين qal kirin, purifier l'or ou l'argent; t. قال انمك.

قال qal, dispute, querelle; zaza káli kén'a, je parle; ar. قال (parole).

قالان qalan, fourreau; kavelan, kańlán G.; t. قولاڭ vulg. قولان.

قالب qalib, moule; kaleb, estampe, modèle, forme, G.; kaleb le dem ou cekem, j'imprime, je forme, G.; ar. قالب.

قالدرم qaldirim, pavé; t. قالدرم, قلدرم.

قالك qalik, coque, cosse, écale, écorce; قالكی هيكی qalk-i heïki, coque d'oeuf; قالكی فندقان qalk-i fyndiqan, coque de noisette; قالكا سيڤی qalik-a siwi, pelure de pomme; قالكا پيوازی qalik-a pivazi, pelure d'oignon; قالكی دارا ڭوران qalik-i dara gouran, écorcher un arbre; قالك ڤه كرين qalik we-kirin, écaler.

قال مقال qal-meqal, billebaude, tumulte, chaos; ar. قال مقال.

قالن qalyn, gros, robuste; chalin Kl.; t. قالن, قالڭ.

قالو qaleoŭ, gras, bien nourri; قالوه qalev-é, il est gras; قالو بوين qaleoŭ bouin, s'engraisser; قالوی qalevi, corps gras, embonpoint; ḳaláu kem, j'engraisse, G.; kalav kirin Rb., kalāwī, obésité Rb.

قالیجه qalitché, tapis velouté; du pers. قالیجه.

قام, قامت qam, qamet, taille, stature; قام نادە qam na-dé, cela n'arrive pas à la taille d'homme: ar. قامة.

* قام zaza qām, qui, lequel; plur. qāmi, qámeḱ, qámuk, quel qu'il soit; qān-ja-ke, de quel côté; qān-ja-rá, d'où; كامان kamiana, lequel d'entre eux, Ch. 321; pehl. كتام p. كدام, mazend. kudūm, talych كام quoum B. 26, 33; guebri كمی kōmī B. 103.

قامبوچ, قامپوشك qampoutch, qampouchk, bulle d'eau.

قامچی qamtchi, kantchou, fouet; قامچی لدان qamtchi le-dan, fouetter; t. قامچو (du polon. kańczug).

قامسی voy. قومسی.

قامش qamouch, canne, roseau; membre viril; kāmish Rb ; t. قامش.

قامك voy. قام.

قان voy. قانی.

قانجا voy. قام.

قانح qánāḥ kir, il la persuada; ar. qana'u S.; ar. قانع (content).

قانطر voy. قاطر.

قانون qanoun, canon à feu; قانون به جه انین qanoun be djih anin, solenniser (parquer les canons); ital. cannone.

قانون qanoun, règlement; kanún, règle; pénitence, aller à confesse; kanún kem, j'impose une pénitence, G.; ar. قانون (du grec κανών).

قانی, قان qan, qani, où, en quel lieu; قانی بارا من qani par-a min, où est ma part? kānī Rh., S.; t. قنی, قانی.

قانی voy. کانی (fontaine).

*قاو chawe, amadou, Kl.; t. قاو.

قاوت qavout, pâte, bon à manger; t. قاوت, قود.

قاورمه qavourma, viande fumée (mot turc); t. قاورمه.

قاوق qavouq, bonnet que portaient jadis les seigneurs turcs; qauγ, espèce de bonnet, L.; t. قاوق.

قاون qaoun, melon; t. قاون.

قاوه qavé, café; kahhve G., qáhwe L., hédrus. qéve, qévata; ar. قهوه.

قاوه جی qavedji, cafetier; zaza qaifeǰí, t. قهوجی.

*قاوی zaza qaúvi, qaúwi, pourquoi.

قاویش qàvich, faisceau d'herbes, poignée d'herbe, paquet.

قاه voy. خانه قاه.

قاهیم qahim, fort, solide; kaím kem, j'affermis, G.; koiīm Rh.; ar. قایم.

قایسی qàisi, abricot; t. قایسی; comp. قیسی.

قایش qàich, longe, un morceau de cuir; kaísh, ceinture de cuir rouge et blanc couverte d'argent filé; qaısh es-sēf, baudrier, S.; t. قایش.

قایق qàiq, chaloupe, barque; t. قایق.

*قایل ká'il, content, affectionné, L.; ar. قایل.

*قایمقام qaimaqám, gouverneur, L.; ar. قایم مقام.

*قایمیاتی koimīātī, solidité, Rh.; de قاهیم.

قبا qaba, grossier, ce qui est fait sans art, sans goût; t. قبا.

قباحت qabahat, mauvaise action; ar. قباحة.

قبار qabar, bulle d'eau, bulle d'air; t. قبارجق.

*قباص zaza qabás baší, garde du corps; t. قواص باشی.

قبال qabal, en gros, d'une fois; contract, convention; kabála, contrat concernant une entreprise commune, G., Rh.; ar. قبال.

قبالاق qabalaq, têtière, capuchon; têtière de cheval; t. قبالاق.

قبالق voy. قره بالق.

قباله qabalé, décision par écrit, document; ar. قباله.

قبر qăbir, qebr, tombeau; kabr G.; ar. قبر.

قبرستان qaberistan, cimetière; kabịrstán L., kifristáni S.; du pers. قبرستان, comp. گورستان.

*قبروس kobrus, Chypre, G.; t. قبرس.

قبض qabz, constipation, dysurie; قبض کرین qabz kirin, percevoir, prélever; قبض بوین qabz bouin, être constipé; kábza, constipé, G.; ar. قبض.

قبضه qabze, un manche; قبضا دور بینی qabza dour-bini, le tube d'une lu-

nette d'approche; qabda χánjäre, le manche d'un poignard, S.; ar. قبضه.

قبقاب qabqab, socque, espèce de souliers; t. قبقاب.

قبله qyblé, temple de Mecque; ar. قبله.

قبله نامه qyblé-namé, boussole; koblanáma G., kublanāma Rh.; du pers. قبله نامه.

قبله نما qyblé-nouma, boussole; du pers. قبله نما.

قبلهی qybleï, méridional; kubli, vent du midi, G.; ar. قبلی.

قبور qoubour, fontes de pistolets; qabūr S.; t. قبور.

قبول qaboul, acceptation; قبول کردن qaboul kirin, accepter; قبول دبه qaboul di-bé, acceptable; kabúl kem, je consens, j'exauce, G.; kabúl na-kem, je refuse, je contredis, je déplais; partic. passé makbúl G.; kabúl bum, je plais, G.; ar. قبول.

* قبه qúbbeh kâmbära, boucle de ceinture; ar. qubbet el kamar S.

قبیله qabilé, qabilé, tribu; ar. قبیله.

قپاغ qapaq, couvercle (mot turc); قپاغا چاڤی qapag-a tchawi, paupière; قپاغا سری qapag-a seri, crâne; t. قپاق, قپو.

قپامه voy. کباب.

قپودان پاشا qapoudan-pacha, amiral; t. قپودان پاشا (du grec καπιτάνος, ital. capitano).

قپودانی بحری qapoudan-i behri, amirauté.

قت qet, trèfle; t. قت.

قتل qatl, meurtre, assassinat; قتل کردن qatl kirin, assassiner; قتلی به حق qatl-i be haq, la loi du talion; ar. قتل.

قجج بجج qydjedj-bydjedj, radotage.

قجله qadjelé, pie (oiseau); p. قچل, کجله, قژله.

قجور qodjour, salé, mettre trop de sel.

قچ qytch, inférieur en mérite; t. قچ (le derrière).

قچك, قچ qytch, qytchik, jaune; kurin. χacú (vert)?

قحبه, قحب qahb, qahbé, putain; kahhbah G.; ar. قحبه.

قحط qaht, famine; قحطی جهانگیر qaht-i djchan-ghir, famine universelle; ar. قحط.

قد qad, 1) pièce sciée; قد کردن qad kirin, scier du bois; 2) taille; ar. قدّ.

قدا qeda, malheur, accident fâcheux, ar. قضا; comp. قضا.

قداره qadaré, yatagan; t. قداره, غدّاره

* قداس kodás, messe; kodás kem, je consacre, G.; ar. قداس.

قداغ qadag, soudure.

قدح qadeh, verre à boire; قدحا بلوری qadeh-a bilouri, un verre de cristal; قدحی آوی qadeh-i awi, un verre d'eau; ar. قدح.

قدحین qadchin, terminer une affaire: de l'ar. قطع (comp. قطیان).

قدر qadr, pouvoir, considération, quantité, tant, autant; به قدری کارنی be qadr-i karini, selon ses forces, selon son pouvoir; قدری سدی qader-i sedi, centaine; به قدر be-qadr, respectable; به قدری امکان be qadr-i imkan, autant que possible; قدر هین qadr hein, avoir de la valeur; قدرکی qadereki, une certaine quantité; kadar-khāl, médiocre, Rh.; قدریك qedriyek, un peu, Ch. 348; ar. قدر; comp. اوقدر, بی قدر.

قدرت qoudret, puissance, force, به قدرت be qoudret, puissant; فدرنا ادا هبه دینی qoudret-a eda deïnì heié, il est solvable; فدرنا مطلق qoudret-a moutlaq, toutepuissance de Dieu; kadrét-a qodé, G.; ar. قدرة.

*قدس kadas, saint; kadas kirin, sanctifier, Rh.; kods-i halīl, Jérusalem, Rh. (ar. قُدْس خليل); ar. قُدُّوس (sainteté).

قدق كربن qydık kirin, chatouiller; t. قدمق.

قدك qedek, toile bleue; du pers. قدك.

قدمگاه qadem-gah, latrines; du pers. قدمگاه.

*قدوس kadús, saint (en parlant de Dieu); kadusa maríam, la sainte Marie, G. 284: ar. قدوس, syr. ܩܕܝܫ.

قده qoudé, arrogant; ar. قُطَع.

قدیفه qadifé, velours; kadifa G., qadifé L.; ar. قطيفة.

قدیم qadim, 1) ancien; 2) Dieu; kadím G.; ar. قديم (القديم Dieu).

قر qyr, mortalité, en parlant des animaux; قر كتبه بزی qyr ketiié pezi, la mortalité tomba sur les brebis; قركربن qyr kirin, mettre en déroute, tuer; du t. قرمق (rompre), voy. فرغون, قران.

قر qar, plur. قران qaran, dette payable à terme; نه خو قر توننه te khou qar touniné, tu n'as pas des dettes; voy. قرض.

*قر, terre (dans le texte origin. كل) L. 1, 101, 5; t. قرا.

*قراچ karach, nomade, Rh.; t. p. قاراچی (Bohémien).

قرار qarar, approbation, fixation; قرار داین qarar dàin, arrêter une opinion; به قرارکی نینه be qarareki niné, cela n'est pas décidé; krrár kem, je promets, je confirme; impér. krar be-ka G.; k'rar kirin Rh.; ar. قرار, voy. اقرار, بی قرار.

قراسه qyrasé, levier; du grec χαρχήσιον?

قراض qaraz, fonds; به قراضه be qarazé, à titre de fonds; ar. قراض.

قرافل qarafil, girofle; karúnfol G.; karafil L.; karanfīl, girofle; anneau de nez, Rh.; ar. قَرَنْفُل, t. käränfül, du grec καρυόφυλλον, voy. Gildemeister, Script. arab. de rebus ind. 35; Pott, Et. F. III, 110 note.

قراق qyraw, frimas, givre; قراق موبان دگره qyraw mouian di-ghiré, le frimas s'attache aux cheveux; t. قراغو; comp. قرمی, فرم.

قرالتو دینن qaraltou ditin, voir peu à cause de l'éloignement; t. قرالتی (sombre).

قرامات qaramat, souci, peine.

*قران korán, le coran, G.; ar. قرآن.

قران qyran, mortalité (en parlant des animaux), épizootie; t. قران; comp. قر, فرغون.

قراول qaraoul, 1) sentinelle; 2) la mire d'un fusil; t. قراول; comp. قره قول.

قربان qourban, sacrifice; قربان كرین qourban kirin, sacrifier, immoler; قربانا نه مه qourban-a te me, je suis tout à toi; korbán G., kvrbán ce-kem G.; ar. قربان.

قربانكر qourban-ker, celui qui coupe les animaux en offrande.

*قربت kurbét, voisinage, L.; ar. قربة.

قربشك voy. كوربشك.

* قربه korba, outre à eau en peau de chèvre, G.; ar. قربه.

* قربينه qarabína, carabine, S.; t. قرابنه, p. قرابين (mot europ.).

قرپوز qarpouz, pommeau; قربوزا زبن qarpouz-a zin, le pommeau de la selle; qalpūs-a zíni S.; t. قرپوصه, ar قربوز, p. قربوس.

* قرپين qarapēn, révolte; ar. γulūl S.; cig. kurapenn, coripen (Liebich, Borrow).

* قرنال qartál, aigle, L.; t. قرنال.

قرتماغ qartmag, ordure; t. قررتمق, قرارتمق (noircir).

* قرح qaraχ, bord, rive, Ch. 354; t. قراك, قراق, قراغ.

قردار voy. قرضدار.

* قرز kurz, pur; zif kurz, argent pur, G. (syr. sēmo qurz S.).

* قرزو karaziú, suie dans la pipe de tabac, G.; voy. قربش.

* قرسار kvrsár, pirate; t. قرسار; de l'ital. corsaro.

قرش qourch, qourouch, piastre; ghvrús, ghrúsc G., gorúš L.; غروش kurūš B., غروش Ch. 349; t. غروس, غراش, ar. غرش plur. عروش, arm. (dialecte de Mouch) խուրուշ (Patkanof, Матеріалы для изученія армянск. нарѣчій, p. 63), ossète груз, грус (Sjögren, Osset. Studien 377), avare ǧurus' (rouble), kasikum. x̣urus', hürkan. k'uruš (Schiefner), kubätchi kgurusch (Dorn, Mélanges asiatiques VII, 85), russe грошъ, lit. graszis, allemand Groschen, de denarius grossus, Pott, Et. F. IV, 444.

قرشلق qarchilik, batterie de fusil; t. قرشولق.

قرش مرش qyrch-myrch, ordures, balayures; t. قرش مرش.

قرض qarz, emprunt, dette; بقرض b-querz, à prêt, Ch. 344; ar. قرض; comp. قر.

قرضدار qarz-dar, قردار qardar, débiteur; du pers. قرضدار.

قرطان qourtan, bât, bardelle, selle pour les bêtes de somme; ar. قرطان.

قرعه qourâ, tirage au sort, loterie, recrutement; عشيرا دريانه زبوى قرعه عاصى بونه achira diriane ji-bouï qourâ asi bouné, la tribu de Diri se révolta à cause du recrutement; ar قرعه; comp. غرا.

* قرغو kvrghó, nom d'une petite espèce de faucon, G.; t. قرغو (pers. قرغوى) du grec κίρκος, comp. avare x̣erg'ú (autour, Schiefner, Awarische Studien 102[b]), kasikum. x̣irg'u (Schiefner), géorg. ჯირგიტ, russe кре́четъ; mazend. kyrček (Melgunof, die Südufer des kasp. Meeres, p. 225), voy. Pott, Et F. II, 4, 502; IV, 33. Hehn, Culturpflanzen und Hausthiere, 526.

قرغون qyrgoun, maladie mortelle, mortalité (des animaux), épizootie; t. قرعون; voy. قر, قران.

قرقر qyr-qyr, bruit, vacarme; mot onomatopéique; comp. قره قر et l'ar. قرقره.

قرقره qarqaré, linceul; comp. ar. قرقر (vêtement de femme).

قرك qyrik, corbeau; qaraq L.; comp. t. قرغه (corneille), afghan. كارڅه, قارغه (corbeau, corneille), grec κόραξ.

قرم qourm, racine d'arbre; qurm-e dári, tronc d'arbre L.; kurm, racine, Rh.; ar. قرمه, grec κορμός.

قرم qarm, gelée blanche; comp. قرانی, قرمی.

قرماش qyrmach, rides; ar. كرمشه; comp. قرمچك.

قرمچاندین qyrmitchandin, chiffonner, froncer, rider, faire des rides; رو قرمچاندین rou qyrmitchandin, faire des grimaces; verbe causat. de قرمچین.

قرمچك qarmoutchek, rides, contorsion; comp. قرماش.

قرمچین qyrmitchin, se rider; kermci, plié, ride, G.; karmci, las, G.

*قرمز krmes, cramoisi, G.; kirmiz L.; t. p. ar. قِرْمِز (قرمزی), vulg. kermes; du sanscr. कृमिज.

قرمزاندین qyrmizandin, rougir, rendre rouge.

قرمزی qyrmizi, cramoisie; t. قرمزی.

قرمشاندین qermichandin, mâchonner; du turc. قرمشدرمق.

قرمی qarimi, gelée blanche; comp. قرم, قرانی.

قرمی qarami, de la Crimée? voy. دوهن.

قرمین qaremin, geler, se figer; قرمیه qaremiié, gelé, glacé.

قرن qarin, ventre; قرن به قرن qarin be qarin, de génération en génération (comp. بشت به بشت), t. قارن, قرن.

*قرنت kornét, angle, G.; kurnīt Rh.; ar. قرنة; comp. چارقرنت.

قرنفل voy. قرافل.

قرنقونج, قرنقوچ qarneqoundj, qarneqoutch, hirondelle; قرلغوج, قرلنغج.

قرنی qyrni, tique.

*قروره kurora, kolora, pain de millet, Rh.; chald. קילורין, du grec κολλύρα.

قروش qaravach, servante, fille esclave; t. قروش.

قره qourré, celui qui lit bien le coran; ar. قرّا.

قره اغاج qara-agatch, orme; t. قره اغاج.

قره باش qara-bach, évêque; littér. qui a la tête noire; t. قره باش (moine).

قره بالق qarabaliq, foule; kalabála, foule, confusion, G.; قبالق kabalyk, gens, monde, Ch. 351; t. غلبه لق (vulg. kalabalek).

*قره جادر kara-čádir, nom des Kurdes nomades à l'ouest du Tigre, L. I, XIV; du t. قره (noir) et de جادر.

قره دنمز qara-dinmez, hypocondriaque; mot corrompu du turc qara-gulmez.

قره قاس qara-qach, ayant des sourcils noirs; t. قره قاش.

قره قر qyre-qyr, tumulte, vacarme; قره قر مکین qyre-qyr me-kin, ne faites pas du bruit; comp. فرقر.

قره قوره qara-qouré, cauchemar.

قره قوش qara-qouch, aigle; zaza karakúš, autour; t. قره قوش (l'oiseau noir, aigle).

قره قول qara-qol, avant-poste; دبین کو قره قولی وان راستی هف دو هاتنه شرك کرنه di-bin kou qaraqol-i van rasti hew dou hatiné cherek kiriné, on dit que leurs avant-postes se rencontrèrent et firent un combat; t. قرلقول (voy. قراول).

قره وله qaravilé, soulier.

قرهین qarehin, s'enrichir; de l'ar. قرع, قریعه (la meilleure part du bien).

قریان qyriian, silence, cessation du bruit; comp. قرین.

* قریتا karitá, poutre du plafond, G.; kārīta, gārīta Rh.; syr. ܩܪܝܬܐ.

قریش qyrich, ordure, saleté; cérumen; sauce du tabac; به قریش be-qyrich, sale, malpropre; قریژیا گوه qyrijiia gouh, matière des oreilles; قریش کربن qyrich kirin, salir, encrasser; قریژیا سری پاك کربن qyrijiia seri pak kirin, décrasser la tête; comp. قرس مرس; avare qeriš (gale), kürin. qurúš (Schiefner 134^b); voy. کربژی, قرژو.

* قریش qarīš, treille, véranda, syr. qāriš S.; p. کریز, کریج.

قربشی qyrichi, accroupissement.

قریڤ qiriw, compère, parrain; کی بویه قرڤا وی ki bouié qirw-a vi, qui a été son parrain? ملا قاسم بوبه قریڤ mela qasim bouié qiriw, molla Kasim a été le parrain; karíb G.; ar. قریب.

قریڤاتی qiriwati, circoncision (littér. cérémonie en présence du parrain).

قرین qarin, conjoint, attaché; ar. قرین.

قرین qyrin, querelle, dispute; qīrén be ősc kätía, la lamentation s'empara d'Osé; sē qīrá, trois exclamations; ar. qīrēn S.; ar. قربنه.

* قرین qarin, cesser, se désister; prés. aze žē qarým; impér. 2. prohib. maqāra S.; ar. قرّ.

قز, قزه qyz, qyzé, fille; قز قوشی qyz qouchi, vanneau; قزا خوهی qyz-a khouhi, nièce; chiss Kl., qiz L., qīs S., t. قز.

قزاخ qazakh, cosaque; دشبه کو جاڤی وه ژ قزاخ ترسیایه di-chibé kou tchaw-i ve ji qazakh tyrsiaié, il paraît que vos yeux sont effrayés des cosaques; t. قزاق.

قزارمی voy. لرز.

* قزان kazán, chaudron, G.; kazăn Rh.; t. قزان, قزغان.

قزانج qazandj, gain; قزانج کربن qazandj kirin, acquérir; قزانجا حرام qazandj-a heram, simonie, gain illicite; t. قزانج.

قژك qyzik, hermaphrodite; diminut. de قز.

قزاوغلان qyz-oglan, hermaphrodite (littér. fille et garçon).

قزل qyzil, rouge; t. قزل.

قزل qyzil, cordon; ar. قَلْس?

قزل voy. غزل.

قزلباش qyzil-bach, Persan; littér. tête-rouge; t. قزلباش.

قزلجه qyzildjé, petite vérole; t. قزلجه (rougeâtre).

قزل قورت kuzel-kurt, que la colique te tienne (expression d'imprécation) G.; on dit küzilkort, quand un Juif passe; on appelle قزل قورت (ver rouge) un insecte demeurant dans une plante et retirant la tête si l'on le touche; les chevaux qui avalent cet insecte sont pris par la colique, S.

* قزی qazzē, ceinture de soie, S.; de l'ar. قزّ, p. کز, کج (soie); comp. کری.

قژراندین qijirandin, faire pétiller; du turc قزرمق.

قژك qyjik, plur. قژکان qyjikan, corneille, corbeau; قژکا دوڤی دریژ qyjik-a

douw-i dirij, corneille à longue queue, pie; kasksk, pie, corbeau à bec et jambes rouges, G.; kĭžĭk, corbeau; qĭžăk, pie, L.; p. كشك, كسك.

قژين qyjin, siffler, une balle qui siffle; mot onomatopéique.

قس qas, prêtre; ar. قِس.

*قساوت كرين qasavét kirin, s'affliger; impér. 2. prohib. qasavét mé-ke; parf. part. kisau'ét kir L.; ar. قساوة.

قسم qasem, serment; ar. قسم.

*قسم kasém kem, je partage, G.; t. قسم انمك.

قسم qysm, sexe; قسمی نبر qysm-i nir, sexe masculin; ar. قسم.

قسمت qismet, sort, destin; ar. قسمة.

قشا qacha, prêtre nestorien; kasia G.; syr. ܩܫܝܫܐ.

قشا qycha, frimas, gelée blanche, humidité sur les murs produit par le dégel; du t. قش (hiver)?

قشاو qachaoŭ, étrille; ar. قشاوه, t. قشغو.

*قشاوت kassavat, balayures, cochonnerie, saleté, G.; ar. قشامة.

قشر qychr, écorce; قشری سیران qychr-i siran, écorce d'ail; ar. قشر.

قشرتبن qychartin, écorcer, peler.

قشرين qychirin, peler (en parlant des corps des animaux, quand la superficie de la peau s'en détache).

قش قش كرين qych-qych kirin, croasser; mot onomatopéique.

قشلاق qychlaq, habitation d'hiver; qĭšlé, kišlá L.; t. قشلا, قشلاق.

قصاب qasab, boucher; ar. قصّاب.

قصاص qysas, talion; ar. قصاص.

قصاندين qousandin, couper avec les ciseaux; angliciser les chevaux; kosandin G, Rh.; de l'ar. قصّ.

قصبه qasabé, plur. قصبان qasaban, bourg; ar. قصبة.

قصد qasd, but, intention, préméditation; voy. بد قصدی (s. v. بد), بقصد.

*قصر kasser, château, G.; qasr B.; ar. قصر.

قصرين qesirin, engourdir, être saisi de froid; de l'ar. قَصَر, قصرة (courbature du dos).

قصصی qousesi, tondeur de moutons; de l'ar. قصص (tonture).

قصناخ qasnakh, bande, lien plat et large; t. قِصنق.

قصور qousour, faute; ام قصوری em qousouri na-kin, nous n'y manquerons pas; t. قصور اتمك; comp. بی قصور.

قصه qysé, conte, anecdote, récit; به ریڤه زدرا قصه بكم be riwé ji tera qysé bi kim, en chemin je te ferai un récit; قصه بیژی qyse-biji, conteur d'histoire; kese P., Kl.; qĭsá, qĭsé L.; ar. قصّة.

قصه qesé, court, chemin le plus court; t. قصه.

قصير qousir, tondeur des brebis; ar. قصير.

*قصيص qessés, fissure des cheveux (maladie); ar. al-qṣaiṣ S.

قصيل qasil, tige, écorce, chaume; قصيلی ڭنم qasil-i ghenym, tige de blé; qasīl, herbe, fourrage, S.; ar. قصيل.

قضا qaza, 1) aventure, malheur; قضا

خدی qaza khoudi, épreuves de Dieu; 2) diocèse, juridiction; ar. قضا; comp. قدا.

*قضی kis, kisi, kizi, sable, G.; ar. قضاع.

قط qat, quelque part; قط تشتکی نابیژم qat tychteki na-bijim, je ne dis rien; قط تشتکی ناخوزم qat tychteki na-khouzim, je ne veux rien du tout; قط نابه qat na-bé, tout au moins; قط نینه qat niné, à moins; قط کسك لمال نینه qat kesek li-mal niné, personne n'est à la maison; la négation manque, et pourtant قط signifie «nullement»: قط به طرزکی qat be terzeki, d'aucune manière; قط لی جهکی qat li djiheki, nulle part; قط زمانك qat zemanek, jamais; قط کسك qat kesek, personne; kut, kutt, quelque part, jamais, rien; kutt na-vém, je hais (littér. je ne le veux point) G.; kat, quelque part, L; kŭt, kat Rh.; کوت, کاب B; ar. قطّ.

قط qat, qit, un morceau ou la moitié d'un tout; قط قه گهورین qit we-gouhourin, dépareiller; قط کرین qit kirin, casser en deux; kat, impair, G.; ce-kem kat, je rends impair, G.; قوت qoutt Ch. 353; comp. قطع کرین, قطك.

قطی, قطا qata, qati, absolument; قطا ناجم qata na-tchim, je ne partirai nullement; kati lazem, il faut absolument, G.; ar. قطعا.

قطاندین qatandin, déchirer; prés 3. او دقطینه eoŭ di-qatiné, impér. 2. به قطینه be-qatiné, plur. هون به قطینین houn be-qatinin; parf. part. اوی قطاند evi qatand; قطاندیه qatandiié, il est déchiré; قطاندینه qatandiné, ils sont déchirés; katāndin, couper, taxer, Rh.; kadínim, je satisfais; di-kadínim, je dévore. L.; šuγúl-e χva qadānd, il finit son affaire, S.; verbe causat. de قطیان; comp. قه قطاندین.

*قطب kútbí, pôle, G.; ar. قطب.

قطران qatran, goudron; قطران تی دان qatran ti dan, goudronner; kaitrán G.; ar. قطران.

قطراندین qytrandin, lever les étriers, croiser les étriers sur la selle; de l'ar. قطر (côté).

قطره qatré, goutte; ar. قطره.

قطرین qaterin, égoutter, découler; هندك هندك قطرین hindik hindik qaterin, découler; de قطره.

قطع کرین qata kirin, couper, scier, kut kem, j'anéantis, G.; t. قطع اتمك; voy. قط.

قطك qatik, morceau que l'on mange à la hâte; diminut. de قط ou قطی.

قطك qitek, individu, dépareié; kíttàk pēlāvī, une paire de souliers, S.; de قط avec le suffixe ek (un).

*قطك qatík, caille, L.; ar. قطا: comp. کیوت.

قطك qitık, chat; kiték G., kitték S.: ar. قطّ (mot nubien).

قطمر qatimar, espèce de pâté, gaufre; ar. قطمر.

قطن qoutin, coton; ar. قطن.

قطو qitou, morceau; قطو قطو ماینه qitou qitou màiné, il en reste un peu par ci par là; comp. قطی.

قطی voy. قطا.

قطی qati, morceau; قطی قطی qiti-qiti, peu à peu; zaza qáti kinjắń, habits, allemand Kleidungsstücke; ar. قطعه.

* قطی qatí, concombre, L.; aram. صهد (ar. قثّآ).

قطیان qatiian, se déchirer, user; prés. 3. دفطه di-qeté; parf. part. قطیا qetiia; part. passé قطیای qetiiaï, déchiré, usé; قطیایه qetiiaié, ce qui est déchiré; qędía, il se passa, il finit, L.; de l'ar. قطع; voy. قدحین, قه قطیان.

* قعن qin, court, L.; kinn-á mena, ma trapue (maîtresse) S.; ar. قعن.

قفا qafa, abri, lieu où l'on se met à l'abri de la pluie et du vent; ar. قفا.

قفس qafes, carcasse; ar. قفس.

قفص qafes, cage; قفصا تل qafes-a tel, cage en fil de laiton; kafs msck, souricière, G.; k. or. kafas; ar. قفص.

قفل qyfil, cadenas, serrure; قفلی دربژ qyfl-i dirij, cadenas, serrure mobile; kfl, kfel G.; ar. قفل.

* قفلاندین qafelắndin, fermer à clef; parf. part. qafelắńd L.; de قفل.

قفلگر qyfil-gher, serrurier; du pers. قفل گر.

* قفله qaflé, fardeau; qafl-ýk ēzíng, un fardeau de bois; ar. قفة S.

قفضی qawdi, une poignée de quelque chose; قفضیك كوللك qawdiiek koulilk, une poignée de fleurs; ar. قبضه, comp. قبضه.

قڤزین qyqyjin, se trouver dans l'embarras.

قل voy. كل.

قلا qala, étain; قلا كرین qala kirin, étamer; Kalái G., kalá'i L.; t. قلای (ar. قلعی).

* قلاب, licou, Ewlia chez Kl.; géorg. ჭიმაჯი.

قلاب qoulab, charnière; kalába, crochet; kaléb, gond, G.; ar. قلاب.

قلاب qoulab, aspiration, tirer le tabac en fumant; de l'ar. قلب.

قلابدون qlabedoun, tresse d'argent; källabdőn, brocart, ar. källabdūn S.; ar. قلابدان.

* قلات келлать, joug, P.; ar. قلات (plur. de قَلْت).

قلاتك qelatik, blé rôti, bon à manger.

قلاجی qaladji, étameur; t. قلایجی.

قلاده qeladé, encolure du cheval; ar. قلاده.

* قلاش qeláš, meute, L.; ar. قلاده.

قلاش kelę́š, brigand, L.; ar. قلّاش.

قلاشتین qalachtin, creuasser, fendre, couper le bois, déchirer, bêcher; prés. 3. قوئ دقلشه او di-qaliché, plur. وان دقلشین van di-qalichin; impér. 2. به قلس be-qalich, plur. هون به قلشین houn be-qalichin; parf. part. 3. وی قلاشت vi qalacht, plur. اوان قلاشت evan qalacht; part. passé قلاشتیه qalachtiié, plur. قلاشتنه qalachtiné; parf. 3. plur. ایشقه باگا ریسبی قلاشتنه و سی داواری وی دزنه ichewé paga rispi qalachtiné ve si davar-i vi diziné, cette nuit on a enfoncé l'écurie de l'ancien et on lui a volé 30 boeufs; prés. kalé-scium, 2. 3. kalescit G.; di-qalíše L.; parf. part. kalásct G.; kelāshtin Rh.; p. خراشیدن; comp. قلشین.

قلافت qalafet, costume.

قلامپاره qolampara, pédéraste; p. غلامپاره, turc vulg. kulambara.

* قلانجك zaza qalañjík, corbeau; comp. قرك et le mazend. سیو کلاچ (Melgunof, die Südufer des kasp. Meeres, 225).

قلاندین qalandin, griller, rôtir; prés. 3. او دقلینه eoŭ di-qaliné; impér. 2. به قلین be-qalin, plur. هون به قلینین houn be-qalinin; parf. part. 3. وي فلاند vi qaland; kelắnd L., hedrus. kalắndin, ils ont cuit; kalắndie, ayant cuit; ar. قلی.

* قلاو zaza qulắv, étui; ar. فَلَف.

قلب qalb, faux (se dit d'une monnaie); ar. t. p. قلب.

قلبزنك qalbezenk, faux monnayeur; du pers. قلبزن.

قلبزنگی qalbezenghi, billonnage; قلبزنگی جیکرین qalbezenghi tchi-kirin, billonner.

قلبله voy. قره بالق.

* قلپاندین qulepắndin, faire tomber, S.; verbe causat. de قلپین.

قلپانی qouloupani, culbute, soubresaut.

قلپك qylpik, rapport, rot, vapeur désagréable montant de l'estomac à la bouche; comp. كلپك.

قلپوس voy. قرپوز.

* قلپین qulypin, tomber; parf. part. qyllypĩ S.; ar. قلب.

قلتق qaltaq, arçon, arc de bois pour une selle de cheval; t. قلتاق, قلتاق.

قلتین qouleteïn, bassin, réservoir; kolatín G.; p. قلاتین.

قلچك qyltchik, qaltchik, barbe d'épi, arête; t. قلچق.

قلچك qiltchik, manche; قلچکا کراسی qiltchik-a kirasi, manche de chemise; t. قولچق.

* قلخ kŭlŭkh, kŭrŭkh, ciseaux pour tondre les brebis, Rh.; t. قرقجق.

قلری qoleri, malpropre, sale; de قلیر.

قلش qelch, qalch, fente, fissure, fêlure; p. خراش, خریش.

* قلشتی kalésctia, fissure, G.; de قلاشتین.

قلشی qalichi, crevasse.

قلشین qelechin, se crevasser, se fendre, قلشیه qelechiié, crevé, fêlé; comp. قلاشتین.

قلعه qelé, fort, forteresse; لنیفا قلعی li-niw-a qeli, dans l'intérieur du château; kalã G., kalah Kl., kalē Rh.; ar. قلعه.

* قلقل qúlqul, verrou, ar. qalqalé; qúlqula nä-škästa, il ne brisa pas les verroux (les qalắqil ou les fers que la clef lève) S.

* قلقین qalyqin, mouvoir; parf. part. qalyqīye S.; de l'ar. قلق.

* قلم zaza qilm, court.

قلم qalem, plume, roseau à écrire; bureau d'administration; قلما رصاص qalem-a risas, crayon; قلما موی qalem-a moui, pinceau; قلما هسنی qalem a hesini, plume d'acier; به قلمی ژین be qalemi jin, vivre de sa plume; قلم بربن qalem birin, couper une plume; قلم تراشین qalem terachin, tailler une plume; Kalam G.; ar. قلم (du grec κάλαμος).

قلم تراش qalem-terach, canif; Kalám-trásc G.; du pers. قلم تراش.

قلمدان qalem-dan, encrier; du pers. قلمدان.

قلن qalin, trousseau qu'on offre à la fiancée et que les parents gardent pour eux; qalân, prix d'achat pour une femme, ar. náqed S.

* قلنج qōlýnǰ, hanche, S.; comp. كولمك et le grec κωλέα.

* قلندر kalandér, moine, mendiant; kalandér bum, devenir pauvre, G.; qalendér L., kalendār Rh.; ar. t. قلندر (du pers. كلندر).

قلوره voy. قروره.

قلوز qoulouz, écart; قلوز بوين qoulouz bouin, être ombrageux, faire des écarts (en parlant d'un cheval).

قلون qaloun, pipe, tuyau de pipe; قلون كشان qaloun kichan, fumer une pipe; قلون وه خورين qaloun we-kharin, fumer la pipe; kaliún G.; قاليون دكشم Ch. 348; zaza kalûn; p. t. قليون, ar. غليان, غليون.

* قلوى kalvái, convention; kalvái ce-kem, je conviens, je susurre, G.; comp. قول.

* قله zaza qíle, flamme; isl. hyr.

قله qoulé, bastion, tour; قليا بجوك qouleia bitchouk tourelle; ar. قلّة.

قلى qeli, viande frite, fricassée; قلينك qelinek, friture, tout ce qui est frit; kali, frit, G.; ar. قليه; comp. قاريه.

قلير qylir, sale, saleté; ar. قَذَر, قذِر.

قليون voy. قلون.

قمار qoumar, jeu de hasard; kumār kirin, jouer, Rh.; ar. قمار.

قمارباز qoumar-baz, joueur, qui a la passion du jeu; du pers. قمار باز.

قمارى qomari, mafa, espèce de palanquin.

قماش qoumach, brocart, toile d'or, d'argent; komásc, soie, G.; qomáš S.; ar. قماش.

قمتك qamtik, bonnet kurde; قمتك گريدان qamtik ghiri-dan, enlacer le bonnet de divers mouchoirs.

قمج qamtch, extorsion, enlèvement.

قمج qamtch, le creux de la main; plur. قمچان qamtchan; به قمچان اف خور be qamtchan aw khar, il a bu l'eau dans le creux de la main.

قمچك qamtchik, queue de mouton.

قمر qamer, 1) lune; 2) cheval noir; qamár, gris, rosé, S.; ar. قمر.

قمرى qameri, lunaire; ar. قمرى.

قمرى qoumri, tourterelle; ar. قمرى, géorg. ყომრული.

قمش qymych, risque, danger, péril, hasard; قمش هاتن qymych hatin, courir le danger; از قمش ته نايم ez qymych te nàim, je ne te ferai pas courir risque.

قمقمه qoumqouma, flacon; قمقما حبرى qoumqoum-a houbri, encrier; ar. قمقمه, comp. كمكم.

قميان qemiian, roussir, brûler les mets.

قناد qanad, aile (mot turc); t. قناد, فند; comp. دو قناد.

قناعت qanaet, contentement; ar. قناعة; comp. بى قناعت.

قنبور qanbour, bossu; t. قنبور.

قنج qendj, bon, joli; ايدى قنج eïdi qendj, meilleur; قنجتر qendjtir, préférable; قنج مرف qendj merif, un homme de bien; قنج لاقردى كرين qendj laqyrdi

kirin, parler bien; قنج کرین qendj kirin, faire du bien; از قنج دکیم ez qendj di-kim, je fais bien; négat. از قنج ناکیم ez qendj na-kim; قنج نه زانه qendj nezané, méconnaissant; قنجه qendjé, c'est très bien; قنج وضعاندین qendj vczeandin, façonner, embellir; chez Garzoni: kangia, bien fait, bon, beau; bonté; kangía ber qodé, vertu, mérite devant Dieu; kangia clum, je me désiste de la bienfaisance; kangia niáscit, il sait le bon, c.-à-d. reconnaissant; kangia nina, mal, laid, défectueux; na kangia na karába, pas bon pas mal c'est-à-dire médiocre; kangia kem, je fais bien; kangia feker kem, je considère bien; кашжа P.; kañj L., kanj Rh.; t. قنجه.

قنجی qendji, bien, bonté; قنجی کربن qendji kirin, faire le bien; بہ قنجی beqendji, joliment; qéñji L.

قنچه qountché, bouton de rose; قنچه گلی qountché gouli, bouton de rose éclos; p. غنچه (t. ud. qondja).

قندور voy. کندر.

قندیل qandil, lampe; t. قندیل, grec καυδήλα, de l'ital. candela.

قنز voy. قاز.

قنصر voy. قونسول.

قنطاره qantaré, mesure pour faire des cartouches; kantár, quintal; 50 drachmes font une vakie (وقیه), 12 vakie un men (منا), 4 men un kuntkar, 30 kuntkar un kantár G. 211; ar. قنطار, du grec κεντηνάριον, centenarius (voy. Pott, dans la Zeitschrift de A. Kuhn XII, 73; Et. F. III, 83).

قنغی qenghi, quand; قنغی وقتی qenghi veqti, à quel temps; kangʰi G., kéñgi, kíñga L., kenghi R., kangi, kinga Rh.; k. or. kingī, zaza kį̄ñga; t. قنغی (quel, lequel).

* قوا kowa, lorist. kawa, habit, R.; کوا L. II, 182[a]; ar. قبا.

قواتی qavati, achat, emplettes, commission, recommandation; comp. فویتی.

قوار qyvar, chardon; kīvār R. I, 143, Rh.; p. کنکر, arm. կանգառ, ar. قناریه, t. انکنار, du grec κινάρα, κυνάρα.

قواره qavaré, pourriture; comp. قوربن.

قوارتین qavartin, extraire en grattant; du t. قوپرمق.

قواغ qavag ou دارا قواغی dar-a qavaghí, bouleau; kawak, peuplier, R. I, 105; t. قواق (tilleul).

قوال qaval, flageolet; t. قوال.

قوال qaval, pontife des Kurdes yezidis; ar. قوّال (orateur).

قوام qavam, ordre, règle, stabilité, قوام دیتن qavam ditin, organiser, mettre en règle; ar. قوام.

قوان qavan, chassant; t. قوان; voy. ناخیر.

قوپچه qoptché, agrafe; kobčá, bouton d'un habit, L.; t. قوپچه.

قوت qout, pâture, nourriture; ar. قوت.

قوت qouvet, force; قوتا من نینه qouvet-a min niné, je n'ai pas de force, قوتی شامه qouvet-í chamé, odorat (p. t. قوتِ شامّه); ژ قوتی کتین ji qouveti ketin, s'affaiblir; kuét, kuéta, force, recréation, G.; kuét bo-ghrum, je me renforce, G.; kuét dem ou kem, je renforce, G.;

kowet Rh., bilb. kawat, zaza qóat; ar. قوّة; voy. بی قوت.

قوت voy. قط.

قونا voy. فاوه.

* قوتاندین ka'utándin, chasser, expulser; parf. part. ka'utánd L. I, 13, 2; du turc قودی (qovdy, il chassa); comp. قوراندین.

* قوتاندین ka'utándin, rassembler, entasser; parf. part. ka'utánd L. I, 17, 6; du turc قودی (qody, il rassembla).

قوتك qotek, jaquette, veste de nuit; ar. قدعه (vêtement court)?

قونك qotik, frange, houppe.

قوتی qouti, boîte; قوتی بورن اوتی qouti bournouti, tabatière; قوتی گوشت qouti goucht, tailloir; qotí L.; t. قوتی.

قوده qoudé, un air suffisant, content de soi-même.

قوراندین qaoŭrandin, chasser quelqu'un, congédier; du thème caus. de قومق; comp. قوباندین.

قوراندین qaoŭrandin, frire; du turc قاورمق, قورمق.

قورت voy. فزل قورت.

قورتین qavartin, extraire, tirer une chose d'une autre, ôter le superflu en grattant; du t. قیرمق.

قورطساندین qortesandin, couper la crinière et la queue d'un cheval; du lat. curtus (comp. franç. courtaud, ital. cortaldo, espagn. cortón)?

قورده بوین qouredé bouin, être cassé.

قورغ qouroug, comète; t. قویرقلو یلدز.

* قورغشن kurguschun, plomb, Kl.; zaza qirqišún; t. قورشون, tchagatai قورغاشون (de kurgalčun), tatare kargaschin, ölöte chara-chorgolčin (ch = kh) mongole gorcholdji, Klaproth, Asia polyglotta 276; syr. qirqušim, Nöldeke 388; hürkan. g'urg'as'in, kürin. qurqús'um (Schiefner).

قورقور qorqor, narghilé, espèce de pipe; comp. خورخور.

قورقولق qourqoulouq, fer qui entoure la détente d'un fusil; t. قورقولق.

قورمش kurmíš kir, il évalua, L.; t. قورمش.

قورمو qourmou, les parties sexuelles d'homme; ar. غرمول?.

* قورنجی korongi, pincement; korongi dem ou kem, je pince, G.; comp. خارجونك.

قوربجین qouroundjin, pincer.

قورنه voy. قورین.

قوروق qourouq, abstinence, jeûne; t. قوروغ.

قوروم qouroum, suie; t. قوروم, قورم.

قورغ, قوری qorig, qori, défense, prohibition; قوری کرین qori kirin, défendre, prohiber; t. قورق.

قورین, قوری qouri, qorin, bruit, cri, tintamarre; comp. قرین.

قورین qaoŭrin, pourrir, se détruire.

قورون, قورنه, قوربن qouroun, qourin, qourné, bassin, baignoire; t. قورنا, قورنه, قرنا.

قوز, قوسی qouz, qousi, vulva; kuz G., quz L.; quzz S.; ar. كسّ, du pers. كس, grec κύσσος, κυσός, lit. kužys (voy. Pott, Et. F. II, 2, 710 note).

قوزقوم qouzqoum, croupière: t. قوسقون, قوسقن, قوسغن.

قوزه voy. كوژه.

قوس qaous, arc; قوس قزح qaous-qazah, arc en ciel (littér. arc de l'ange des nuages); ar. قوس.

قوسیان qosiian, froisser, meurtrir, trouer; part. prés. قوسیای qosiiaï, froissant.

قوش qoch, la course de chevaux; از و تو بچینه قوشی ez ou tou bi-tchiné qochi, moi et toi nous irons à la course; t. قوشی.

قوش qouch, croupière; abrégé de قوزقوم.

*قوش qouch, oiseau; t. قوش; comp. قره قوش, دوه قوشی, پری قوشك.

قوشاد qouchad, poutre.

*قوشن qaušăn, série, ligne; qaušă-näk-a suvăra, une ligne de cavaliers, ar. qaušăn S., k. or. qušīn; t. قشون.

قوشه qoché, paire, couple; du t. قوشمق (joindre).

قوط qot, nu-tête, tête découverte; comp. سرقوط.

قوغا voy. غوغا.

قوغو qougou, cygne; t. قوغو.

قوڤك qowyk, entonnoir; de l'ar. قمع.

قول qaoŭl, parole, promesse; بڤی قولی be-wi qaoŭli, de cette condition; قول و قرار qaoŭl ou qarar, convention; قول کرین qaoŭl kirin, convenir, faire pacte; قول گریدان qaoŭl ghiridan, stipuler; kawil kirin Rh.; zaza kaul; t. قول اتمك; comp. قلوی.

قول voy. قوله.

*قول qoul, émoussé, Ch. 307; on écrirait mieux کُل (ar. کلّ).

قولاج qouladj, brasse; t. قولاج.

قولان voy. قالان.

قولای qolaï, facile (mot turc); qolá, profit, L.; t. قولای.

قولبه qouloubé, cabane; t. قالبه, قلبه, قولیبه, arm. կոլխպա, du grec καλύβη.

قولپ qolp, la queue d'une poêle ou d'une casserole; t. قلب, قولب.

قولچ qoultch, coin.

قولچق qoltchaq, brassard; t. قولچق.

قوللق qoulliq, service; k. or. qūllaq, qūlluγ; t. قوللق.

قولنج qoulindj, refroidissement; قولنج بوین qoulindj bouin, engourdir, être saisi de froid; kolénğ, colique, G.; t. ar. قولنج, p. کولنج (du grec κωλικός).

قولنجین qoulindjin, se crisper, trembloter; قولنجی qoulindji, ramassé de froid.

قوله qolé, esclave; kul Rh.; t. قول.

قوله qoulé, isabelle (voy. هسپ); koláh, cheval aubère, S.; t. قولا, قولاه, قوله.

*قولی kulī, esclavage, Rh.; de قوله.

قولین qavelin, convenir sur quelque chose; de قول (parole).

قوم qaoŭm, compagnie, société, multitude d'hommes ou d'animaux, troupe, groupe; قوم قوم آنین qaoŭm-qaoŭm anin, grouper, assembler en groupe; qaum, peuple, L.; kavm, kaum Rh.; χva le kŏm-a ʿaskär-ē suvára dáia, il se précipita au milieu des cavaliers, S.; kŏm-ē stęraka, constellation, S.; kumík-i sivian, nom d'une constellation, L.; ar. قَوْم.

قوم qoum, sable; قوما چمی qoum-a tchemi, sable de rivière; قوم رشاندین

qoum rechandin, sabler; chun Kl.; t. قوم.

قوم qaoum, cas, évènement; قوم بوين qaoum bouin, avoir lieu; وكو به قومه vekou be qaoumé, en cas de besoin; kaumi G.; káumi bit, il a lieu, G.; kaúmi le bú, il lui arriva, G.; de l'ar. قوم?

قومبره qoumbaré, bombe; kombara avésium, je bombarde, G.; t. قومبره, ar. قمبره, ossète qumbara (Schiefner, Осетинскіе тексты p. 33 № 30), avare gúmpara (Schiefner 120[a]).

قومجی qoumdji, orfèvre (mot turc); t. قويمجی.

قومسال qoumsal, sablonneux; t. قومسال.

قومسی qoumsi, intrigant, cancannier; qamsí, espion, traître, L.; t. قومضی.

قومسيتی qoumsiti, zizanie, intrigue, cancan; plur. قومسيتيان مكه qoumsitiian me-ké, ne fais pas d'intrigues.

قوملق qoumlaq, sablonneux; t. قوملق.

قومين qaoumin, arriver, en parlant des évènements; وسا دقومه vousa di-qaoumé, cela arrive ainsi; كورو چی بويه چی قوميه kouro tchi bouié tchi qaoumiié, ô mon fils, qu'y a-t-il, qu'arrive-t-il? kawimĭn Rh.; de قوم.

قوناغ qonag, habitation, palais; قوناغا قونسول qonag-a qonsol, maison consulaire; لی قوناغا خو پيا بوم li qonag-a khou peia boum, je suis descendu à ma maison; Kunák, étappe, journée (à la fin de laquelle on se repose dans l'auberge) G.; t. قوناق.

قوناقچی qonaqtchi, logeur; t. قوناقجی.

*قوند quńd, chouette, L.; propr. criant qou; ud. qui (hibou).

قوندق qondaq, 1) maillot; قوندق گريدان qondaq ghiri-dan, emmaillotter; 2) crosse de fusil; t. قوندق, تفنك قونداغی.

قوندز qoundouz, castor; t. قوندز (voy. C. F. Heusinger, Meletemata quaedam de antiquitatibus castorei et moschi. Marburg 1852 p. 7).

قونسول qonsol, consul; qanser S.; t. p. قونسول.

قونيتی qouniti, clément.

قوی qavi, ferme, solide; beaucoup, très; قوی عاملی تشتكی qavi âmili tichteki, une chose fort usitée; قوی قنج qavi qendj, très bien, très joli; قوی مالدار qavi maldar, très riche; قوی كور qavi kour, très profond; kaúvi ostá, adroit, G.; kaúvi kiméta, précieux, G.; kaúvi karába, mortel, G.; qawí, fort, L.; kauwī, kawī, très, Rh.; ar. قوی.

قوبتی qaviti, recommandation, commission; kauját, attention, recommandation; kauját kem, je fais attention, je recommande; kauját ce-kem, je fais soigneusement, G.; comp. قواتی.

قويم voy. قاهيم.

قه qé, absolument; نه قه qé ne, au moins; از تقی قه كسكی نابيم ez tewi qé keseki na-bim, je ne fréquente personne; قه خبر هين qé khaber hein, n'y a-t-il rien de nouveau? comp. قا.

*قهار qahár, tout-puissant, Dieu, S.; ar. القهّار.

قهرمان qahriman, héros; du pers. قهرمان.

*قهرين qaherīn, devenir fâché; parf.

part. qáherī, káhería (ar. inγadab انغضب) S.; ar. قهر.

قهقه qahqaha, risée, éclat de rire; ar. قهقه.

قهوه voy. قاوه.

قی qeĭ, vomissement; ar. قیء.

قیا qaia, roc, rocher; t. قیا.

قیار کرین qaiar kirin, ferrer deux pieds d'un cheval; قیار بکه qaiar bi-ké, ferre.

قیاس qiias, mesure, comparaison; قیاسه qiias-é (l'habit) est d'après la mesure; قیاس کرین qiias kirin, supposer; qiās B.; ar. قیاس.

قیافه qiiafé, apparence, façon d'habits; قیافه فه گهوراندین qiiafé we-gouhourandin, se déguiser; ar. فیافه.

قیامت qiiamet, jour du dernier jugement, alarme, grande confusion; دنیفا واری مه قیامت رابو di-niw-a var-i me qiiamet ra-bou, dans notre camp règne une grande confusion; kiamét G., kiyām Rh.; ar. قیامة, قیام.

قید qaĭd, entrave; قیدی حیات qaĭd-i heiat, viager (t. قید ایله); قید و بند کرین qaĭd ou bend kirin, enregistrer, garrotter; kaida, prohibition, fer au pied; kaída kem, je le mets aux fers; kaída ce-kem, je défends; ar. قید (t. قید اتمك); voy. بی قید.

قیده قیده qyde-qyd, cri de la poule quand elle couve; مریزك قیده قید دکه mirijk qyde-qyd di-ké, la poule glousse; mot onomatopéique; avare qoáqoadize.

قیر qir, bitume, poix; قیرا رش qir-a rech, goudron; قیر و بنوشت qir ou benoucht, importun, littér. goudron et résine; kir G.; ar. قیر.

قیران voy. قرین.

قیس qeĭs, supposition, probabilité; لقیسی li-qeĭsi, tout juste (d'un vêtement); ar. قیس.

قیسی qeĭsi, prune; t. قیسی (abricot gros); comp. قایسی.

قیطان qaĭtan, cordonnet; قطان گریدان qaĭtan ghiri-dan, lacer; keitán G., kaitān L.; t. قبنان, قبطان.

قیطك qytik, cuisse d'un animal.

قیفجی voy. قاوه جی.

قیلی voy. قاریه.

قیم qim, confiance, espérance.

قیمت qimet, valeur, prix; قیمت زیر نشیدان qimet jir nichidan, dépriser, kiméta kima, à bon marché, G.; kimet kem, j'apprécie, G.; k. or. qiimet; ar. قیمة; comp. بی قیمت.

*قیمتکار qimet-kar, taxateur, G., p. قیمتگر.

قیمش qemíš, content, S.

*قیمق káimák, crème du lait de vache, G.; kaimak, crème douce, Sd. III, 176; qaimāg S.; t. قیمق.

قیمه qimé, hachis; t. قیمه.

ك

كاه, كا ka, kah, paille; كا تژى كرين ka teji kirin, empailler; kái G., qā L; p. كاه.

كابر kabir, noble, grand personnage; ar. كابر.

* كابنه kábiné, vue, aspect; kábin-ē jezíre bohtá lĕ-kŏ ṭarafía, de quel côté peut on voir la ville de Djezira dans le Bohtan? S.; du pers. كابنه.

كابوز kabouz, bossu; p. كبوس (courbe)?

كابوس kabous, cauchemar; ar. كابوس.

* كابه kábe, genou; ar. kába S.; comp. كعب.

كابين kabin, présents faits à la fiancée au jour de fiançailles, le payement à la femme pour le mariage; du pers. كابين.

كابر voy. كبر.

كابك kapek, sciure, son du blé; آرى به كابك ari be kapek, farine avec le son; t. كبك.

كاتار katar, crête d'un oiseau; كاتارا مريژكان katar-a mirijkan, la crête des poules; de l'arm. կատար.

* كاتب kyātib, écrivain, Rh.; ar. كاتب.

كاجور katchor, un serpent endormi, méchant comme une vipère.

كاچين voy. كارجين.

كاخجين kakhtchin, glaise.

* كادز, voleur de paille; voy. رى.

كادك, كاده kadé, kadik, espèce de gâteau, de craquelins; plur. كادان, كادكان kadan, kadekan; arm. կաթայ, géorg. ქადა, ud. k'at'a (Schiefner 83^b), du franç. gâteau.

كادين kadin, grenier à foin, à paille; kahdín, cave, ar. qábu, syr. 'ölíṭo S.; p. كاهدان.

كار kar, profit, affaire, action; كارا خوى kar-a khoĭ, saline; به كار be-kar, utile; به كار كرين be-kar kirin, mettre ordre à ses affaires; كار كرين kar kirin, tirer profit; كار انين kar anin, acquérir; кĭарь, travail, P.; kar-a qo kem, je m'habille, G.; kēr be-hátän, ils étaient utiles, S.; bactr., pers. anc. kāra, p. كار; comp. بكير, بى‌كار, كير.

* كار kar, faisant; mot employé seulement dans les composés; bactr. kara, p. كار; comp. كر, كُر et les mots composés اری‌كار, پرستكار, بهتانكار, افتراكار, اوستاكار, خلوصكار, حيلتكار, توبه‌كار, تماشاكار, زيده‌كار, زناكار, رياكار, رباكار, خوندكار, غيبتكار, طمعكار, صناعتكار, ستمكار, ليبكار, گناهكار, فيمتكار, فتنه‌كار, فايده‌كار, هرزه‌كار, نيفيكارى, نميزكار, محبتكار, يريه‌كار.

كارك, كار kar, karik, chevreau; karek G.; arm. քաղ (bouc)?

كاربار karibar, ambre jaune, bout de pipe en ambre; p. كاربا, كهربه (ambre jaune).

كارتو kartou, le reste d'un repas, rassis; p. كاردو (vieux mets, fragments).

كارجين, كاخچين kartchin, kakhtchin, poire sauvage; littér. poire de Chine? hurk. xár (poire), thouch xor (pomme).

كارخانه kar-khané, fabrique; كارخانه

كارخانه صابونى kar-khané sabouni, savonnerie; كارخانه هڤرموش kar-khana hewir-mouch, soierie; du pers. كارخانه.

كاردى voy. كير.

* كاركه kārgah, pigeon, B.; comp. قرك.

كاروان karvan, caravane; kárvān L.; karaván-bascí, guide de caravane, G.; du pers. كاروان; comp. كاوران.

كاروان سرا karvan-sera, khan, auberge; كاروانسرايك كرى كرين karvan-seraiek kiri kirin, tenir un hôtel à loyer; du pers. كاروانسراى.

كارى kari, champignon; p. غارى.

كارين karin, pouvoir, être à même; جفاس دكارين لز لى خو بكين tchiqas di-karin lez li khou bi-kin, autant que vous pouvez, dépêchez vous; از دكاريم ez di-karim, je puis; از نه كاريم ez ne-karim, je ne puis pas; كاريه kariié, il a pu; كارنه kariné, ils ont pu; دكارى خدامكى ژبوى مه پيدا بكى di-kari khoudam-ki ji-boui mé peida bi-ki, peux tu me trouver une servante? nekárym b-ēm, je ne puis pas venir, S.; tū nekárē me bu-kúše, tu ne peux pas me tuer, S.; arm. կարել.

كاسه, كاسك kasik, kasé, pot, jatte, vase en terre; كاسا ڤرارى kas-a ghirari, soupière; kas, gobelet, G.; kasék, tasse de terre, G.; kāsik, gobelet, Rh.; yek kās-e au bār, apporte un verre d'eau, Br.; ar. كاس, p. ar. كاسه.

كاسك kasik, amorce, poudre que l'on met dans le bassinet; propr. petit pot; diminut. de كاس, كاسه.

* كاس kāṣ, perle fausse, Rh.; du pers. كاس, كاچ, sanscr. काच.

كاش kach, angle; montée rude, endroit coudé; kāš, plur. kášā, colline, S.; gil. keše (angle).

* كاشتن каштень, semer, P.; c'est le pers. كاشتن.

كاشكه voy. خوزى.

كاشو kachou, mail, jeu de mail.

كاغذ kaghiz, papier, dépêche; كاغذ فه كرين kaghiz we-kirin, ouvrir une lettre; كاغذا ابراى kaghiz-a ibraï, acquit; كاغذى به دمغه kaghiz-i be-demga, papier timbré; كاغذى ظراف kaghiz-i ziraw, papier fin; كاغذا اعلا kaghiz-a âla, id.; كاغذى برى بون kaghiz-i beri-boun, quittance; كاغذى قمارى kaghiz-i qoumari, cartes à jouer; كاغذى كسك kaghiz-i kesk, du papier vert; كاغذان بكناري فلان برى بكين kaghizan be-kinar-i fylan be-ri bi-kin, vous adresserez vos lettres à un tel; kaghéz G.; kaγíd, kaγíd, lettre, L.; kāghas Rh., k. or. kāγaz, zaza kaγít; p. كاغذ (t. كاغذ, ar. كاغذ).

كاغنك kagank, sarclure; كاغنك كرين kagank kirin, sarcler, échardonner; mot pris de l'arménien; arm. քաղհան.

كافتر voy. كوتر.

* كافر kafer, kafar, infidèle, mécréant, apostat; kafer bum, j'abjure la foi, G.; kāfir, kufr Rh. (voy. كفر); ar. كافر.

كافورى kafouri, camphre; p. كافور (du sanscr. कर्पूर).

كاور kawir, agneau d'un an; شيلى كاوران chil-i kawiran, laine d'agneau; كاور نه ميره kawir ne miré, l'agneau ne meurt pas, c.-à-d. si l'agneau vendu avant sa naissance vient à crever, le vendeur en est responsable; kāwer Rh.; kāvyr, agneau

de deux ans, S.; lorist. kaour, agneau d'un an, R.; isl. gymbr.

كافل kawil, ruines, malheur; خدی كافل بكه khoudi kawil bi-ke, que Dieu le punisse; kaveltera, pire, G.; kaveltera bum, j'empire, G.; eĭ ammo kaveltera, le pis, G.

كاكل kakil, cerneau, le dedans d'une noix; كاكلا خبری kakil-a khaberi, paroles de noyau, c'est-à-dire 1) le résumé d'un récit; 2) bêtises; kakell-e baíf, kakl baíf, amande, G.; kákel, gland, S.; comp. géorg. კაკალი, კაკლი, avare gagá, grec κόκκος, κόκκων.

كاكير ka-ghir, mur massif; du pers. كارگير.

كال kal, fruit vert; كاله افه فيكه cwé fiké kal-é, ce fruit est vert; p. كال.

كال kal, vieillard, vieux; كال بوين kal bouin, vieillir; كال دبه kal di-bé, il vieillit; كال بويه kal bouié, il a vieilli; از كالم ez kal-im, je suis vieux; تو كالی tou kal-i, tu es, او كاله eoŭ kal-é, il est vieux; plur. هون كالين ام em, houn kal-in, 3. وان كالنه van kal-iné; kál-e be séri, la grande ourse, L.; ar. كَهْل.

* كالبون kál-bun, vieillesse, L.

كالش kalésc, charogne, G.; de كال et لاش.

كالفری kale-firi, petit lait; comp. فرو.

كالفسك kalafisk, accroupissement, action de s'asseoir à la manière orientale, c'est-à-dire: les jambes posées sur le sofa; كالفسك رو نشتين kalafisk rou-nichtin, s'accroupir; ar. تكرفس (Berggren p. 11).

كالك kalik; grand papa; voy. باب; dimin. de كال.

كالك voy. كُالك.

* كالك kalak, melon, R.; p. كالك, كاله, sanscr. कालिङ्ग.

كالماست kalemast, aumône en blé.

* كاله zaza kálma, kálme, épée, glaive; chez les Kurdes Richvend kalémove Ch. 301; grec σκάλμη (mot thrace), isl. skalm.

كالی kali, vieillesse; كالی كتين kali ketin, tomber dans la vieillesse; كالی كتی kali keti, décrépit; de كال.

كالين, كاليان kalin, kaliian, bêler, pousser des cris de douleur, sangloter; prés. از دكالم ez di-kalim, تو دكالی tou di-kali, او دكاله eoŭ di-kalé, plur. ام, هون, وان دكالين em, houn, van di-kalin; impér. 2. به كاله be-kalé, plur. هون به كالين houn be-kalin; parf. part. من, ته, وی, مه, وه, اوان كاليا min, te, vi, mé, vé, evan kaliia; partic. prés. كالی kali, partic. passé كاليا, كاليايه kaliia, kaliiaié; kāliá, il bêla, L.; all. hallen.

كام kam, soudure, jointure.

كام kam, planche garnie de fer ou de pierre pour écraser la paille.

* كام kam, lequel; plur. كامان kamiane Ch. 320, 321; comp. قام.

كامچو kam-tchou, avide, un cheval qui ne saurait se rassasier; du pers. كام جو.

كامل kamil, accompli; kámil, adulte, S; kamel kem, j'accomplis, G.; ar. كامل; comp. خميل.

كاملی kamili, perfection.

كان kan, mine, minerai, métal; du pers. كان.

كانك kanik, fronde pour lancer des pierres; abrégé de بركانی?

كانكش kanekich, malveillant; du pers. كينه كش.

كانون kanoun, nom d'un double mois; كانون برى, اول kanoun beri ou evel, décembre; ايرو يكى كانونى برى irou ieki kanoun-i beri, aujourd'hui c'est le 1^or^ décembre; كانون ثانى, پاشى kanoun pachi, sani, janvier; kanún piciúk, décembre, G.; kanún-i pešīn L. I, XV; kanún pasi, mazén, janvier, G.; kanún-i pašín L.; ar. كانون.

كانى kani, voyons, allons donc (comme le turc bakaloum (بكلم)); كانيم kanim, voyons! كانى لكويه kani li-kouié, voyons, où est-il? لفى ساعتى ميزر بكه كانى بگن دكى li-wi saati mizer bi-ké kani beghen di-ki, examine cette montre, voyons, si tu seras content.

كانى kani, fontaine; آفا وه كانيه aw-a vé kaniié, votre eau vient-elle de la fontaine? kanni Kl., qáni L., áv-a qánya, eau de fontaine, L.; kahnī S.; lorist. kehni; bactr. χānya, p. خانى; comp. كهنى.

كانى voy. كى (qui).

*كانيان kāniyān, pouvoir; prés. 1. négat. né-kānim, 3. káné, il est prêt; parf. part. kāniá L.; k. or. داكام dakkam, je puis; infinit. كاينه B. 119, 136; arm. կարեհաւ; comp. كارين.

كاو kaoŭ, orgueil; پر كاوه pyr kaoŭ-e, il est plein d'orgueil; p. كو, كاو.

كاوار kavar, nom d'une contrée stérile près de Van; voy. گولك.

كاوران kavran, caravane; comp. كاروان.

كاوم voy. قه كفتن.

*كاووت kāvŏt, arbrisseaux dont on fait des tuyaux de pipe, ar. qaiqab (قيقب) S.

*كاوير kavir, poitrine, B.; bal. gwar (Pierce).

كاه voy. كا.

كاهن kahin, astrologue; ar. كاهن.

كاين kàin, ruminer, remuer du lait pour faire du beurre; p. خائيدن.

كباب kebab, rôti; كباب پاتن kebab patin, rôtir un rôti; كباب ور گراندين kebab ver-gherandin, tourner la broche, tourner le rôti; kebbab kem, ce-kem, je rôtis, G.; qápame, rôti de mouton, L.; kibāb Rh.; zaza kebáb; ar. كباب.

كبابجى kebabtchi, rôtisseur; p. كبابجى.

كبار koubar, noble, grand personnage; ar. كبار.

*كبار kabār, aube, crépuscule du matin, ar. füger S.

كبانى kebani, une vieille servante; boulanger; kabaníe, cuisinière, G.; comp. lit. kepéje (boulangère).

*كبر kaber, câpre, G.; du pers. كبر (du grec κάππαρις).

كبر kibir, orgueil; كبر كرين kibir kirin, s'enorgueillir; ar. كِبْر.

*كبريا kobria, orgueilleux; orgueil; kobria boghrum, je deviens orgueilleux, G.; ar. كِبْرِيَا; comp. بى كبريا.

كربت voy. كبريت.

كبودر voy. كوتر.

كبه kebé, espèce de drap ordinaire; t. كبه.

*كبه kob, kuba, chapelle, tombeau d'un saint, coupole, Rh.; p. گُنبَه, گُبَه, گُپَه, ar. قُبَّه.

* كبير kebīr, orgueilleux; orgueil, L. I, 31, 9; ar. كبير.

كبيسا kebisa, année bissextile; sáli kabisa G.; ar. العام الكبيس.

* كپ kap, bouche (seulement dans le composé كپكوژ); p. كپ.

كپو, كپ kep, kepou, nez; دكپو di kepou khaber-dan, parler du nez; كپ باكژ كربن kep pakij kirin, moucher le nez; كپ پاهن kep-pahen, camard; كپ خون kep-khoun, écoulement du sang par le nez; كپى طيران kep-i teïran, bec d'oiseau; كپ كر kep-kir, nez aquilin; كپ لهوا kep li-heva, nez en l'air; c.-à-d. présomptueux; кепу, капу P.; bilb. kupoo; propr. courbure, de la rac. kap, kamp, grec καμπή?

* كپان kapán, balance publique, G.; p. كپان (ar. قبّان, t. قپان).

كپنك voy. كپنك.

كپر kepir, chaumière; kepra G.; kābir, kápr Rh., käper, ar. irzála, fellihi qaprána, bohtani kōl S.; kōl u káper S.

كپكوژ kap-koj, un cheval qui ronge son frein; de كپ et de كوژ (mâchant (la branche, la part du frein qui est mise dans) la bouche).

كپنك kepenck, maladie de foie dont souffrent les brebis; comp. lit. képenos (foie).

* كپنك kapán, kapanek, manteau de laine non tissue, que les bergers portent sur les épaules, G.; kapenek, R. I, 290; p. كپنك.

كپو voy. كپ.

* كت kett, étoile tombante, Kl.; littér. tombée, de كتين.

كت voy. كتين.

كتاب voy. كتب.

* كتابفروش k. or. kitāb-furūš, libraire; du pers. كتابفروش.

كتان kitan, toile de lin, toile de chanvre; ktán, kettán G.; p. كتان, ar. كتّان.

كتب kitib, livre, almanach; دكتبيدا di-kitibi-da, dans le livre; كتبا خوانه kitiba khané, il lit les livres; كتبا انجيلى kitib-a indjili, le nouveau testament; كتبا خدى kitib-a khoudi, l'écriture sainte; كتبا بصمه kitib-a basma, livre imprimé; كتبا لغتان kitib-a loughetan, dictionnaire; ژبوى كتبكى جلد گريدان jiboui kitibeki djild ghiridan, relier un livre; ketéb G., kitáb B., L., kitēb Rh., kteb Ch. 308; ar. كتاب, p. كتيب.

كتبا خون kitiba-khoun, lecteur.

كتبخانه koutoub-khané, bibliothèque; du pers. كتبخانه.

* كتخدا k. or. ket-χudā, bailli; du pers. كتخدا; comp. كيا, كبوخى.

* كتل куталь, vallée, P.; c'est le pers. كتل (défilé).

* كتلك kotélk, boulette, G.; ar. كتله.

كتوى ketevi, la morve; morveux; اڤه هسبا كتوى جى لى بكين ewe hespa ketevi, tchi li bi-kin, ce cheval a la morve, que faut-il faire?

* كه kuttah, aw kuttah, chute d'eau, Kl.; de كتين.

كتين ketin, tomber, être situé; s'amaigrir, vieillir; prés. از دكڤم ez di-kewim, تو دكڤى tou di-kewi, او دكڤه coŭ di-kewé, plur. ام هون, وان دكڤين em, houn, van di-kewin; futur از كڤم ez

kewim; impér. 2. به کفه be-kewé, plur. هون به کفین houn be-kewin; conjonct. 2. di-kewin, 3. riia me di-kewin, notre chemin va-t-il (par des villages)? parf. part. من, ته, وی, مه, وه, اوان کت min, té, vi, mé, vé, evan ket; partic. prés کتی keti, vieux, décrépit; partic. passé کتیه, کت ket, ketiié; بازیر کسانی کتیه bajir kousani ketiié, de quelle manière la ville est située? parf. 1. والله زدست کتمه vallah ji-dest ketimé, mon Dieu, je commence à vieillir; plur. 3. اری به بی کتنه و گهانه eri be peï ketiné ve ghehané, oui, on les a poursuivis et on les a atteints; کته گری ket-é ghiri, tombé dans la misère (dans le puits); infinit. ژ دست کتین ji dest ketin, tomber, commencer à vieillir; ژ بی کتین ji pei ketin, faiblir de jambes; کتینا صورتی ketin-a soureti, se costumer; وقتی کتینی veqt-i ketini, chute, la saison de chute; وقتی کتینا بلگی veqt-i ketin-a belghi, l'époque de la chute des feuilles; کتینا ترسی ketin-a tyrsi, se mettre en danger; کتینا گمی ketin-a ghemi, s'embarquer; ژ نظر کتین ji nezer ketin, tomber en disgrâce; کتینا تندوری ketin-a tendouri, être enfourné; لهف کتین li-hew ketin, s'entrechoquer; بشوفه کتین bechouwé ketin, tomber par derrière; chez Garzoni: pres. 1. kavum, de-kavum, négat. ná-kavum, 2. 3. de-kavit; parf. part. keft; kahhun kavum, je m'endors, deré kavum, je suis banni; derè keft, bandit; chez Lerch: prés. kévim, parf. part. ket χamízi, il embrassa; dil ket, il devint amoureux; imparf. 1. ez kétim ávé, je me baignais, je plongeais; chez Rhea: infinit. kaftin, kautin, kyautin; chez Berezine: kaften, k. or. کاتن, impér. بکاف, prés. 1. داکاوم B. 134; dans le glossaire ketdeneh, impér. بکوه bekevi; chez Chodzko: کوتن koutyne, 332; اوزنگی کوت laissez tomber les étriers, donnez de l'éperon, 351; جاوم دکوت tchaou-em de-kout, mon oeil est tombé, j'aperçus, 316; دکویه de-kouié (celui qui) tombera (entre vos mains) 318; جاوت پیه دکوه tchaou-tt pié de-kouvé, ton oeil tomberait, 346; hedrus. kátinę, ils dormirent; zaza peíra kaut, il la poursuivit; maz. da-keten, gil. bekaften (Melgunof, Journal de la Soc. orientale allemande XXII, 201, penult.); bal. kapht (voy. Lassen, Zeitschrift für die Kunde des Morgenl. IV, 423, 430, 456, 461); ossète χavün, digor. χaun; comp. داکتین, درکتین, کفتین, فه کتین, سرکتین, راکتین, هنگافتین, ورکتین, هلکتین.

کجله kadjele, pie (oiseau); p. کجله; arm. կաչաղակ; comp فجله.

کج ketch, de travers; p. کج, کژ; comp. کر

کچ kitch, plur. کچان, کچین kitchan, kitchin, fille, jeune fille; کچ خراب کرین kitch kherab kirin, défloner, ôter la virginité; کچ مام kitch-mam, fille de l'oncle; keč, keccia G., keccia piciuk, enfant féminin, G., kȩč L., кечамепъ P. (littér. ma fille); kič Sd., B., R.; plur. کَچْکَل L. I, 98, 15; kīj-é gaurána, filles guèbres, S.; کیژ, کیچ kitch, kij Ch. 303; k. or. kyačok; maz. kidja, oss. kizge.

* كچا kučá, où, L ; du pers. كچا.

* كچك kichek, jeune, plus jeune; kur-ē kichka, le plus jeune fils, Rh.; кпгюкь, petit, P.; k. or. kačik; t. كچك, كوچك (petit); comp. كجك.

كچپا ketch-pa, panard; هسب كچپا hesp ketchpa, cheval panard; du pers. كج پا.

كچل ketchel, teigneux; kaciál, teigne, teigneux, G.; p. كچل.

كحل kŏhol, teinture pour les yeux, collyre; kĕḥél S.; ar. كحل; comp. كل.

كد ked, terrain inégal; ar. كدّ.

* كدان keddán (kurd., syr., ar.) chaux, S.

كدر keder, tristesse, affliction; به كدر be-keder, affligé, attristé; ar. كدر.

كدور kedour, trouble (adj.); ar. كدور.

كدى kedi, animal apprivoisé; كدى كرين kedi kirin, apprivoiser; comp. كيى.

كدين, كدى kidi, kidin, autre, second, G.; kedín L.; de دنى, ايدى, précédé par le pronom relat. (Garzoni p. 22)

كر ker, sourd; از كرم ez ker-im, je suis sourd; négat. از كر نيئم ez ker ninim; او كره eoŭ ker-é, il est sourd; وان كرنه van keriné, ils sont sourds; كرّ kera Rh., L 1, 102, 20; bactr. karenå, karapan, p. كر, afgh. كوپر Trumpp 27.

كر kir, courbé; grec κύλλος, russe кривый; comp. كيل, كيرو, كب كر, گردان كر.

كر kér, troupeau surtout de bétail menu; كرى پز ker-i pez, troupeau de moutons; تە جند كر پڤ خستيه te tchend ker pew khystiié, combien de troupeaux as tu réuni, c'est-à-dire acquis; karek paz G.; bactr. χareδa, oss. kord, digor. koar (assemblée, foule).

كر ker, âne; كرى كر ker-i ker, un troupeau d'ânes; كر كوڤى ker kouwi, âne sauvage, onagre; ما كر, كرى مى ma ker, ker-i mi, ânesse; kerr, kerro G., mah kerra, ânesse, G.; χer B., kiar Sd.; zaza ḫer, dujiki hérin; bactr. χara, p. خر; comp. ماكر.

كر ker, lopin, morceau; plur. كرات kerat, fragments; كر كر بوين ker ker bouin, être en morceaux; كر كرين ker kirin, morceler, déchirer; كرى كرى بربن keri keri birin, dépecer; كرك kerek, un petit morceau; كريد شكستى kerid chikesti, restes d'une chose brisée; سه كران sé keran, trois coups (de fusil); du ker ce-kem, je sépare, G. (voy. دو); ar. كرّه; comp. كرت, كرد.

* كر ker, kar, faisant (comp. كار); comp. بخشكر, بيركر, تسليكر, حفظكر, شرتكر, سولكر, رقمكر, درونكر, خلاصكر, شركر, شيرتكر, شولكر, شماته كر, شكاتكر, صاحكر, صنعتكر, ضمانكر, ظلمكر, عاجزكر, فكركر, غيرنكر, غوغاكر, عنادكر, عبادنكر, لاقشكر, كغشكر, قربانكر, فوبكر, فركر, نصيحتكر, نفيكر, ورقكر, وزنكر, ويرانكر, هوريكر, هينكر, يغمكر.

* كر kur, coin; kurrek, un coin; kúrr-ā náve, le coin du milieu, ar. qarniet en-nus; c'est la place d'honneur la plus éloignée de la porte, S.; comp. كرجك.

كر kor, fosse; اڤ كره كوره ew koré kour-é, cette fosse est profonde; ar. كُرّ.

كرات voy. كر (lopin).

كراد kourad, oignon sauvage; ar. كرات, كراط (porreau).

كراز voy. كُلاس.

كراس kiras, chemise; كراس بى پسير kiras bi pesir, chemise sans collet, pour dire: calomnie; كراس دربى kiras-derpi, chemise-caleçon, pour dire: linge de corps; كراس دربى ڤه كُهوراندين kiras-derpi we-gouhourandin, changer de linge; كراسى مارى kiras-i mari, peau de serpent; krasi G.. avál kras, pantalons, G. (littér. camarade de la chemise); p. كرباس (coton) du grec κάρπασος (mot indien).

* كرّاش karráš, meunier, S.; littér. âne de moulin.

كرام voy. اكرام.

كران kiran, poutre; de l'arm. գերան.

كراويل keravil, osselet, petit os d'un gros animal; voy. كرك.

كرايه voy. كرى.

كرب kerb, colère, rage, dépit, chagrin; kerba ve-kem, je menace, je suis en colère, kerba le ve-kem, je cause du chagrin, négat. kerba ve le na-kem, kerba va bum, je suis irrité, G.; ar. كرب.

كربت kirbit, allumette; kirbít L.; kibrít, soufre, G., Rh.; ar. كبريت (du pers. كُوكرد, voy. كركُوت, كوكُر, كُورت, كيكُورت).

* كربله zaza korbelá, corneille; lat. corvus.

* كربنده karbenda, muletier qui fait porter du bois, G.; p. خربنده.

كربين kerebin, s'emporter, se livrer à la colère; de كرب.

* كربين kerbína, irrité, colérique, G.; de كرب.

كرپال kerpal, vieux habits, lambeaux; comp. lat. carpo, discerpo?

كرپچ kerpitch, brique, tuile non cuite; كرپچا شوتاندى kerpitch-a cheoŭtandi, brique cuite; t. كربج, russe кирпичь.

كرت keret, fois, une fois; ar. كرّة; comp. كر, كرد.

كرت voy. كورت.

كرت kirt, gravure; كرتا لى كهريه kirt-a li kewriié (c'est comme) une gravure sur pierre; du t. كرتمك.

كرت kyrt, glouglou; مرشكا كرت كرت دكه mirichka kyrt kyrt di-ké, la poule caquette; mot onomatop.

كرتك kourtek, veste, vêtement intérieur; كرتكا استو kourtik-a oustou, partie enfoncée de la nuque; kurtak, jupe, Rh.; giába kurték, jupon, G.; p. كرته, كرتك, ar. قرطق, géorg. გურჯი, russe куртка.

كرتك kertik, une parcelle, bois sur lequel on marque les objets vendus à crédit, t. كرتك.

كرتمه kertmé, dans la phrase بشيك كرتمه bechik kertmé, promesse de mariage au berceau.

كرج kiridj, chaux; t. كِرَج.

* كرچك kurčík, la place d'honneur près de la cheminée, vis-à-vis de la porte, S., comp. كر.

كرچك voy. كنا كرچك.

* كرچن kirchin, grincer, Rh.; arm կրճտել, կրճտեմ, gothique krusts.

كرجون kirtchoun, restes de fourrage laissés par un cheval.

كرخ kerkh, abondant.

كرخى kerkhi, abondance, foison.

كرخين kerikhin, avoir une aversion pour quelque chose; حتى كرخينى خورين hata kerikhini khourin, manger jusqu'à la satiété; de l'ar. كره.

كرد kered, pièce, fois; plur. دو سه كردان, deux trois fois; kerd, pièce, Ch. 353; comp. كر, كرت, كرك.

كرد kourd, Kurde; plur. اكراد ekrad; kurd, plur. kurdekane Ch. 303 (كردكان); zaza kird; ar. كرد (chez Xénophon Anab. III, 5, 15 Καρδοῦχοι).

* كردان krdana, collier; kardán-a ta āza kem, je vous déchaîne, j'enlève tes chaînes G. 209; ar. كردان (du pers. كردانه); comp. كردان.

* كردستان kurdistán, le pays des Kurdes, G.; du pers. كردستان.

كردكه kerdighe, pain moitié orge moitié froment; t. كرده.

* كردى kurdi, kurde, Ch. 324.

كردى kerdi, rigole, petit canal.

* كردى kurdí, jupe fourrée, G.; p. كوردين, كوردى.

كررانديں kerirandin, réitérer; de l'ar. كرّر.

* كرسانديں karasínum, je presse contre le mur une main de quelqu'un, qui la retire par force; 2. 3. karasínit, parf. part. karasánd G.

كرسل kersil, fiente de chevaux; scr. करीष?

كرسى koursi, chaise; كرسيا دريژ koursiia dirij, long siége, banc; كرسيا واعظى koursiia vaazi, tribune, chaire; ar. كرسى.

كرش kirich, copeau, brin de bois; p. كرشته.

* كرش krisch, arc pour tirer, Kl.; t. كرش (corde à boyau).

كرشك kourichk, rides; كرشكى آنى جوين kourichk-i ànii tchouin, dérider le front; كرشك كه كرين kourichk we-kirin, défaire les plis; p. كرنج.

كرشك voy. كفروزك.

* كرشه kirsha, traîneau, Rh.; du russe кережа?

كرغان keragan, pot à fleurs.

* كرفس kerefs, céleri, G.; p. كَرَفس (ar. كَرْفَس), arm. կարոս, ud. karow (Schiefner 82^b).

كرق voy. كورك.

كرك kerik, l'intérieur des fruits à pepin; dimin. d'un mot signif. os, comp. كراويل.

* كرك kerek, pièce, Rh.; dimin. de كر.

كرك voy. كر (troupeau).

* كرك zaza kịrik, cou; sanscr. कक; comp. كيره.

* كرك zaza kẹ́rge, poule; kẹ́rga-i mịsri, poule d'Inde; dujiki kerk; pehl. كرك, كلك, p. كرك, oss. k'ark' (Schiefner, Осетинские тексты p. 9 № 45) voy. Klaproth, Asia polygl. Atlas XXX, Pott, Et. F. II, 4, 504.

كركرك kyrkirk, chénevis, graine de lin; دارا كركرك dar-a kyrkirk, plante de lin.

* كركنج kerkínj, écrevisse, L.; p. كرك, خرچنك, du grec καρκίνος.

* كركنجيله zaza kirkịnjẹ́le, grenouille.

كركور kirkor, herbe aromatique, en turc et en arménien tchachour.

كركون kerkoun, chiffon, un morceau de feutre.

كركو voy. كفروژك.

كركوت kirgout, soufre; voy. كوكر.

كركه voy. كرك (poule).

*كرلخ kurlukh, trouble, peine, Rh.

كرم kerem, générosité, bonté; plur. ژ كرمان خنقاندين ji kereman khenqandin, combler des présents; ar. كرم.

كرم kouroum, ver, vermisseau; كرم خورى kouroum-khari, mangé par les vers; كرمى بنيرى kourm-i peniri, mite; كرمى دارى kourm-i dari, ver qui ronge le bois; كرمى كوزى kourm-i guvezi, cochenille; كرمى هرمشى kourm-i hewirmouchi, ver à soie; kermi G., kùrmí S, кырмь P., kirm Rh.; bactr. kerema, p. كرم.

*كرم kurüm, faiblesse; aze bu kurüm-üm, je suis faible, S.; p. كرم, كرم.

كرماخ kermakh, rongé, mangé par les vers.

كرماغ kermag, crible aux grands trous.

كرمانجى kourmandji, kurde, kourmandji; به كرمانجى خبردان be kourmandji khaberdan, parler le kurde; kurmánğ, kurmánğï G., kermenj R.; voy. Rödiger et Pott, dans la Zeitschrift für die Kunde des Morgenl. III, 6.

*كرمتيك krammatík, grammaire, G.; du grec.

كرمت kiramout, brique; t. كَرَمِت (ar. فرميد); du grec κεραμίς.

كرمش ker-mich, cousin (insecte); p. خرمگس.

كرمك kourmik, petit ver; diminut. de كرم.

كرمك kermik, moucheron, cousin, insecte.

كرمك voy. كلم.

كرمى بوين kourmi bouin, être vermoulu, rongé; de كرم.

كرميتى kourmiti, l'action de se vermouler.

*كرمين kurümin, faible; az kurümīn, je suis faible, S.; de كرم.

كرناموت ker-na-mout, l'âne ne meurt pas, nom de la fête du 20me Mars, le jour où les Kurdes vont habiter sous les tentes et où ils mènent leurs bestiaux au pâturage; de كر (âne) et de l'ar. موت.

*كرنبيت kárnabit, chou-fleur, G.; ar كرنبيت, قرنبيط.

كرندو, كرندى kirendou, kirendi, faux à manche long; kerendi Kl.; de l'arm. գերանդի.

كرنك kerenk, poireau; käräng, arbuste épineux, ar. qa'ūb S.; p. كرنج.

كرنك voy. كولنك.

كرنل kirnil, voiture d'enfant.

كرو voy. كور (garçon).

كرو voy. كرو.

كروان kervan, ânier; de كر et de وان; p. خربان.

*كروادار kéruedár, muletier, G.; p. كرايه دار.

*كروره karawara, caille, R.; peut-être l'ar. كروان (une espèce de perdrix), peut-être karawara est une faute d'impression pour karawan.

*كروس karús kem, je prêche, G, syr. ܟܪܘܣ (arm. քարոզ) du grec κῆρυξ

** كروس корось, coq, P.; du pers. خروس.

كروش voy. كشروژ.

كروه kourouh, réunion de gens; كروها ايريسان kourouh-a eĭrisan, l'ordre de moines, corps ecclésiastique; du pers. گروه.

كره voy. كورت.

كره سى kere-si, couvert d'ombre; du pers. كره et de سى (ombre).

كره ياغى kere-iaghi, beurre frais; p. كره.

* كرى korē, révolte, tumulte, Rh.; comp. قره قر, قرپين, قورى.

كرى keri, ânerie; de كر; p. خرى.

كرى kouri, 1) le manche; كريا بالطى kouriia balti, le manche d'une cognée; كريا كيرى kouriia kiri, le manche d'un couteau; ژ كرى درانين ji kouri deranin, démancher; 2) trou de quelque instrument; كريا شوژنى, كريا درزى kouriia derzi ou chojini, trou d'une aiguille; géorg. ყუნი.

كرى kouri, poulain; du pers. كره; comp. كورك, كور.

كرى kiri, loyer, louage, prix de loyer; كرى بويه kiri bouié, loué, affermé; كرى داين kiri dáin, louer, affermer, donner à ferme; كريا وى بده kiriia vi bi-dé, donne lui sa récompense; كرى كربن kiri kirin, louer, abonner; كرى كرنين kiri ghirtin, s'abonner; دكارى بيست كان di-kari bist gan ji mera kiri bi-ké, si tu peux, loue moi 20 boeufs; kéruc, louage, à ferme, G.; kérue stínum, je prends à louage, G.; kiraiah, kiraih B., ar. كرا. p كرايه.

كريار kiriiar, acheteur; keriára, achat, G.; vâkī be-hātáya be kiryār íné, s'il viendrait au marché, S.; p. خريدار, خريدارى.

* كريار keriára, procédé, manière de faire, G.; p. كردار.

كريت kirit, dégoûtant, vilain, laid; kreta, difforme, brut, G.; kret kem, je confonds, je couvre de honte, je maltraite, G.; krēt, laid, Rh.; ar. كريهة.

كريجى kiridji, locataire; t. كراجى.

كريز keriz, bardache, polisson; كريزه keriz-é, c'est un polisson; kŭrēzh kirin, souiller, Rh.; p. كرس, كرس, كرسه, كرش (saleté) arm. գարշ.

* كريژى kurēzhī, saleté, Rh.; comp. قريش.

* كريشى korēshī, kurēshī, poire, Rh.; russe грушa, lit. kriáusze (mot caspien, voy. Hehn, Kulturpflanzen und Hausthiere, 537).

كريك keriiek, parcelle; diminut. de كر.

* كريم karīm, clément, indulgent, Rh.; zaza kerım; ar. كريم.

* كريميك Dieu de bonté (dans le texte persan كريمى) L. I, 98, 12.

كرين kerin, acheter; prés. از دكريم ez di-kerim, تو دكرى tou di-keri, او دكره cou di-keré, plur. وان, هون, ام em, houn, van di-kerin; infinit. كرينى kerini, achat, action d'acheter; به كرينى ستاندين be kerini sitandin, acquérir par achat; ژ نوڤه كرين ji nouwé kérin, racheter; هره كودكى جه بكره heré kodeki djé be-keré, va et achète un kot d'orge; مريڤك هر روژى شش نان

دکره merifek her rouji chech nan dekeré, une personne achète chaque jour 6 pains; ژبوی ری ازوغه به کرین و بینین jiboui ri azoughé be-kerin ve binin, achetez pour la route de la provision et l'apportez; از دی جند هوفه نان و پنیر به کریم ez di tchend hoqa nan ve penir be-kerim, il faut que j'achète quelques oks de pain et de fromage; chez Garzoni: prés. 1. kerúm, dekerum, négat. ná-kerum; 2. 3. dé-kerit; parf. part. kería; di̯-kérim L., impér. bi̯-kére L., parf. part. kerí L., condit ęk bi̯-kería, si j'achetais, L.; هیچت کری hitch-ett keri, as tu acheté quelque chose? Ch. 344; p. خریدن, sanscr. क्री.

*کربن korīn, mugir; prés. 1. korim, 3. korīt; parf. part. korī Rh.; prés. 3. koorít G.; mot onomatopéique; comp. کوربن.

*کرین kirīn, couper; passif parf. 1. ęz kír-im L. I, 30, 12; bactr. kar.

کرین kirin, faire; prés. از دکم ez di-kim, تو دکی tou di-ki, او دکه coŭ di-ké, plur. وان دکین, هون, ام em, houn, van di-kin; fut. از کم ez kim; impér. 2. بکه bi-ké, prohib. مکه me-ké; plur. 2. بکین bi-kin, prohib. مکین me-kin; conjonct. 1. min kirin, j'ai fait; min baver na kirin, je ne le crois pas; 3. khoudi rehm be-ketin, que Dieu aie pitié; khoudi qaboul be ketin, Dieu accepte (de bonnes oeuvres); parf. part. من, ته, وی, مه, وه, اوان کر min, té, vi, mé, vé, evan kir; partic. prés. کری kiri, partic. passé کر kir; plusqueparf. 3. کری بو kiri bou; کریه kiriié, ayant fait; تو دی چه لی کی tou di tchi li ki, qu'en feras tu? از به ته دکم ez be té di-kim, j'ai à faire à toi; من بوان نه کر min be-van ne-kir, je n'avais rien à faire à eux; infinit. ازی بوان ددمه کربن ezi be-van didimé kirin, j'aurai à faire à eux; کرنی kirini, action de faire; سر زی بکت ser ji be-ket, qu'il égorge (en allemand: er mache den Kopf ab); من کازی کرن min gazi kirin, j'ai invité; من کرنه min kiriné, j'ai fait; chez Garzoni: prés. az kem, t-kem, tu kei, t-kei, av ket, t-ket, plur. am kem, t-kem, ungho kei, t-kei, vvan ket, t-ket; impér. 2. b-ka, t-ka, plur. ken, prohib. me-kin; parf. part. men, ta, av, am, ungho, vvan kir, kiria; plusqueparf. kan men ce-kiria; chez Lerch: prés. ęz kim, de-kím, tu ki, de-kī ou di̯-kī, au di̯-ké, plur. em kin, de-kín, 3. wān de-kín, di-kén; fut. be-kím, bekém; impér. 2. ke, bi̯-ké, kī, kíe, prohib. mę́-ke, mę-ké; parf. part. me, tę, wi, plur. 3. wāń kir, kiríe; imparf. 1. cz kirím, 2. (négat.) né-kiri, plur. 3. kírin, di̯-kerin, čę̄-kérin (ils fabriquaient), négat. né-kirin; parf. 1. me kerírne, 3. kírie; chez Socin prés. azc čé-kem (je fabrique); tu čé-ke, au čé-ke, plur. 1. am čé-kin; impér. 2. tu čé-ka, plur. hūn čé-kin; parf. part. mükkir (de mün kir), men čé-ker, ta kir etc.; chez Rhea: prés. az kim, tu kēī, au ket, plur. am, hun, wān ken; impér. 2. ka, plur. ken; parf. part. min kir, kirīa etc.; plusqueparf. min, ta, wi, ma, hava, wān kirī-bu; fut. az dē kem; chez Chodzko: prés. de-

kem, de-kci, de-ka, plur. de-kéine, de-kéite, de-kane (la lettre e finale est muette); impér. 2. de-ké, 3. be-ka, plur. 1. be-kine, 2 be-keitt, 3. be kent; parf. part. dc m, dc-tt, dé-i, de-mane, de-tane, de-iane kyrt; plusquep. kyrdé boum, boutt, bouï, boumane, boutane, bouiane; dans le dialecte de Soudj bulaq: prés. 2. دكيت L. I, 98, 13; 3. négat. ناكات 99, 15; plur. 1. négat. ناكن 99, 20; impér. 2. بكه 100, 19; بكا 101, 11; 3. بكا 99, 8; plur. 2. بكن 98, 7; parf. 3. كردوه, كردويه 99, 19; 100, 19. Dans le dialecte de Hedrouse: prés. 1. kam, 2. négat. nă-ki, 3. ka, ta-ka; parf. plur. 3. kírna; zaza prés. 1. kén'a; plur. 2. či-kareí; parf. part. kęrd; bactr. kar, p. كردن; voy. بر كربن, فه كربن, زی كربن, رو كربن, جيكربن, هلكربن, لی كربن.

كزاخه kezakhé, veste courte; comp. le russe кожухъ?

* كزان kizan, conduit, tuyau.

كزب voy. كزب.

كزخی kezikhi, salaison, tout ce qu'on prépare en saumure, comme viande, fromage etc.

كزك kizik, les restes de la graisse fondue (دهن).

كزك kizik, viande rôtie, rôt; arm. կիզուել (brûler, rôtir)?

كزك kizik, scarabée; p. كوزد, خبزدو, خفزد, خبزدوك.

كزك voy. كسك.

كزم kizm, mât d'une tente; plur. كزمان kizmau.

كزموك kezmouk, criblures, partie grossière qui reste sur le tamis; كزموكا دخل kezmouk-a dekhil, criblures de blé.

كزوان kizvan, pistache; kazuván, kasuván, térébinthe, G.; kezván (ar. بطم) S.; p. كزوان (melisse, citronnelle).

كزی kezi, tresse, boucles de cheveux; kasí floc, G.; russe кóса, lit. kasà.

كزی voy. خوزی.

كزير kizir, sergent de police dans un village, Rh.; du pers. كزير; comp. وزير.

* كزين kezín, pois, ar. kišen S.; ar. كشنه.

كژ kéj, courbe, tordu; كژ بوين kej bouin, changer d'idée; p. كژ; comp. كج.

كژ kĕj, drap kurde en coupon; p. كژ (soie ordinaire), comp. قزی.

كژان kijan, quel, lequel; ريا ژوری و ژبری كژان نزوكه riia jori ve jiri kijan nizouk-é, le chemin d'en haut et d'en bas — lequel est plus proche? كژان داره kijan dar-é, quel est cet arbre? كژانه kijan-é, lequel en est? kižăn L., k. or. kizān; de كبژ; comp. tag. k'ätzon, Sjögren, Ossetische Sprachlehre p. 90, note 2).

* كژاوه, litière placée sur un chameau, L. I, 103, 1; du pers. كجاوه ou كژاوه.

* كژراوان, les hommes tués, L. I, 100, 3; comp. le pers. كشتار.

كژك kijk, quel, lequel; گوندی وه لسر كژك قضايه gound-i vé li-ser kijk qazàié, dans quelle qaza est situé votre village? comp. كيژ.

كژك voy. قژك.

كژی keji, bande, sangle; du pers. كژی; voy. قزی.

كس, كسك kes, kes-ek, personne, une personne; به راست ته كسك نينن be rast te kesek ninin, en verité, tu n'as personne; من به غير ژ دامارکی کس تونه min be-gair ji damareki kes touné, outre ma belle-mère je n'ai personne; plur. كسان kesan, gens, personnes; kes pe na vastit a flan, personne ne tient tête à tel ou tel, insurpassable, G.; kes ber flan na vastit, id., G.; kes báver na-ket, personne ne le croit pas, incroyable, G.; kes na-vét, personne ne l'aime, détesté, G.; kes na niásit, personne ne le sait, inconnu, G.; be kes, délaissé, G.; kes, kes-k L., kas, kes Rh.; bactr. kaščiḍ, anc. pers. kasčiy, p. كس; comp. اوكس, توكس (s. v. تو) هركس, فلان كس.

كساد kesad, peu de trafic; ar. كساد.

كسال voy. كڤزال.

كسان, كسا kou-sa, kou-san, 1) comment, de quelle manière, pourquoi; 2) de cette manière, ainsi, alors; كسان وسان kousan vousan, tel quel; de كو (pronom interrogat.) et de سان.

كسب kesb, moyens de vivre, subsistance; كسب كرين kesb kirin, gagner; ar. كسب.

كسبره kesberé, menu plomb, grenaille; littér. grains de coriandre; ar. كزبره, p. كسبره.

كسرين keserin, fatiguer; كسره keseré c'est fatigant; ريا ژورى قصيه لاكن كسره riia jori qeseié lakin keseré, le chemin d'en haut est court, mais il est fatigant; de l'ar. كَسْر (rupture, affliction d'âme).

كسك voy. قَرْك.

كسك kesk, vert, couleur verte; كسك رنك كرين kesk renk kirin, verdir; كسكه سور keske-sor, arc en ciel (littér. vert et rouge); كسكه سور داهشتيه keske-sor dahechtiié, un arc en ciel parut; kask, bleu, Kl.; käsk, bleu clair, bleu du ciel, S.; kesck, vert, G.; kesk u sór, arc en ciel, G.; kesck bit, il verdoie, G.; kezk, noir, B.; kezek, brebis noire, B.; anglosaxon heasu (gris).

كسك, كسكو kesk, keskou, cuillère de cuisine.

كسك kesek, pierre de la grandeur à pouvoir saisi d'une main, motte; كسك هور كرين kesek hour kirin, émotter; t. كسك.

كسك kesk, fromage frais; voy. كشك.

كسك voy. كس.

كسكاى keskài, action de verdir.

كس كرين kis-kirin, chasser les brebis aux champs; impér. 2. كس كه kis-ké; mot onomatopéique; comp. كش كرين.

كسكه زنگو keske-zengou, aller bride abattue (littér. étriers coupés, du t. كسك).

كسكى keski, verdure.

كسل kisil, chaux; ksel G.; ar. كِلس; comp. كلس.

* كسلان kislán, indolent, G.; ar. كسلان.

* كسلانى kislanie, indolence, G.

كسمك kesmik, plomb de chasse, grenaille.

كسوان voy. كزوان.

كسى voy. كزى.

* كسى kesí, beau, charmant, aimable, G., L.; p. كَش, كش.

* كسيل kasíl, beau; dín-e kasíla, la belle foi (chrétienne) S.

* كسيلا kusíla, pieu, G.; kušülk, traverse, S.; syr. ܟܣܝܠܐ.

كسيم kesim, en gros, entreprise en gros, contract; t. كسيم (prix, taxe).

كش kich, poids, ce que pèse une chose; ınāndin bär kešáne, ınāndin bär mızáne, ils le mirent au poids, ils le mirent à la balance, S.; de كشان; comp. l'arm. կշիռ (balance, d'où կշռել peser), et le scr. कर्ष.

كش kich, traînant; forme radicale entrant dans les composés du verbe كشان; bactr. kaša, p. كش; comp. دردكش, سركش, غيرنكش, كانكش.

كشان kichan, traîner, supporter, souffrir, peser, pendre, fumer (du tabac); كشانا داری kichan-a dari, pendre, attacher au gibet; به جربی لسر تختی خط كشان be tchirpi li-ser takhteï khat kichan, tirer des lignes sur une planche avec la règle; كشانا دريژ كرين kichan-a dirij kirin, tirer en longueur; chez Garzoni: prés. 1. kescium, 2. 3. kescit, parf. part. kesciá; кешидень P. (c'est le pers. كشيدن); dans le dialecte de Soudj Bulaq chez Lerch: دكيشيت نيووه tu retireras (la langue, c'est-à-dire tu te tairas) 103, 6; كشيتوه, il s'est tiré en longueur, 98, 10; il a atteint 99, 10; كيشاده il a couvert 98, 15 (formé d'après le pers. كشيده); k. or. كشينه kšınch; bactr. kareš, kaš, p. كشيدن; comp. فه كشين, هلكشين.

كشاندين kichandin, traîner; prés. از دكشينم ez di-kichinim, تو دكشينی tou di-kichini, او دكشينه eoŭ di-kichiné, plur. هون, وان دكشينين em, houn, van di-kichinin; fut. از بكشينم ez be-kichinim, etc.; impér. 2. به كشين be-kichin, plur. هون به كشينن houn be-kichinin; parf. part. من, ته, وی (او) كشاند (وان) اوان, وه, مه min, té, vi (eoŭ), mé, vé, evan (van) kichand; partic. prés. كشاندی kichandi, partic. passé كشاند, كشانديه kichand, kichandiié; bi-kšínim der, je retire; passif: je suis repoussé, L. I, 14, 1; kišánd, il retira, il ouvrit, L.; imparf. plur. 3. vána kišándin L.; kēshāndin Rh.; verbe causat. de كشان; comp. هلكشاندين.

* كشت zaza kišt, flanc (du corps humain); pehl. كوست, p. كشت.

كشتار kichtar, angle, montée rude, coude; comp. كاش.

كشتكير kouchteghir, lutteur; du pers. كشتگير.

* كشتی k. or. kišti, navire; du pers. كشتی; comp. سركشته.

كشتی kouchti, combat, lutte, assassinat; نيڤ كشتی كرنه niw kouchti kiriné, on l'a fait moitié mort; kustia G., kustia merovi, meurtre, G.; p. كشتی.

كشتی كير kouchti-ghir, lutteur; du pers. كشتی كير.

كشتين kouchtin, tuer, massacrer; prés. از دكوژم ez di-koujim, تو دكوژی tou di-kouji, او دكوژه eoŭ di-koujé, plur. هون, وان دكوژين em, houn, van di-koujin; fut. از بكوژم ez be-koujim; impér. به كوژ be-kouj, plur. به كوژين be-koujin; parf. part. من, ته, وی, مه, وه, اوان كشت min, té, vi, mé, vé, evan koucht; partic. prés. كشتی kouchti; partic. passé كشت, كشتيه koucht, kouchtiié; از ته بكوژم ez te

be-koujim, je te tuerai; négat. از ته ناكوژم ez té na-koujim; chez Garzoni: prés. 1. kusium, 2. 3. b-kusit; parf. part. kust; chez Lerch: kužím, plur. vâna de-kužin, ils se tuent; impér. 2. bi-kúže; parf. part. 1. me kušt; chez Socin: passif parf. az kuštíma, je suis tué; tu kuští, au kuštíya, plur. am, hūn, au kuštína; zaza prés. 1. kišén'a, parf. part. kišt; bactr. kuš, p. كشتن; voy. كشتين فه.

كشتن voy. كشتين.

*كشتيوان, pilote (dans le texte pers. كشتيبان) L. I, 99, 13.

كشف voy. كفش.

كشك kechk, fromage mou kurde, boulettes de fromage; kashk, keshk Rh.; p. كشك.

كشك kichik, échecs; p. كش (échec et mat).

كش كرين kich-kirin, chasser les poules; impér. 2. كه كش kich-ké; mot onomatopéique; p. كش; comp. كس كرين.

*كشل kishil, colle, Rh.; p. خشل, خشيل.

*كشنش ksnís, coriandre, G.; kišniš L.; t. كشنش (du pers. كشنيز, كشنيخ, كشنيز).

كشيش kechich, moine, prêtre; keschis, prêtre nestorien, Kl.; p. t. كشيش, ar. قسيس, syr. ܩܫܝܫܐ.

*كسينه kashina, truite, R. I, 143; géorg. ჯოხურელა (perche), comp. ჯაბხანა (carassin).

*كشيه zaza kšīe, passé; voy. شف, سال (nuit); pour ke šī (qui passa).

كعب voy. كعبې.

كعبه kâbé, la kaaba; pierre sainte du temple de Mecque; ar. كعبه.

كعب kap, cube, dé, osselet; كعب قمار ليزتين kap qoumar leiztin, jouer aux dés; qab L.; ar. كعب (de κύβος, cubus, Mahn I, p. 7).

كف kef, écume; كف هلانين kef hilanin, ôter l'écume, despumer; kaw Kl.; kef el-gherum, j'écume, G.; kaf kirin, écumer, Rh.; bactr. kafa, p. كف.

كف kef, paume de la main; كما پې kef-a peï, plante du pied; p. كف (de l'ar. كفّ).

كفايت kefâiet, suffisance; كفايت دكه kefâiet di-ke, il suffit, c'est assez; t. كفايت انمك.

*كفت zaza kift, épaule; p. كفت.

*كفت kift, fourchu (du pied de la brebis etc.) Rh.; p. كفت.

*كفتار keftár, hyène, L.; du pers. كفتار.

كفتين voy. كتين, كمتين.

كفته kifté, boulette de viande; t. كفته.

*كفتى keftía, chute, G.; de كفتن (كتين).

*كفچى käfčī, trou; plur. hammú käfčía, touts les trous, S.; p. كاف (pour شكاف) avec le suffixe چى.

كفچى voy. كفچى.

كفر koufr, blasphème; كفر گوتن koufr goutin, blasphémer; ژ كفرى ور گراندين ji kufri ver-gherandin, renoncer à une fausse religion; kafar kem, je blasphème, G.; kufr, infidèle, Rh. (voy. كافر); kufr kirin Rh.; kefír, péché, L.; ar. كُفْر.

كفز kefz, plante rampante; كفزا باقى kefz-a baqi, plante de grenouilles, c.-à-d. plante qui croît dans l'eau.

كفش voy. كفش.

كفشكر kifich-ker, affiche, annonce, celui qui met au jour les annonces; p. كشفكر; comp. كفشكر.

كفك kifik, moisure; t. كف.

كفكير kef-ghir, écumoire; du pers. كف گير.

كفلت voy. كلفت.

كفلى kafelí, las, L.; voy. قافلى.

كفن kifin, linceul; كفن كرين kifin kirin, envelopper d'un linceuil; kefen G., kafân, suaire, S.; ar. كفن.

كفى kefi, mouchoir de tête; käfffyē χva, son mouchoir de tête, S.; ar. كفيه.

كفيل kefil, garant; kafíl kem, je garantis, G.; kafīl, garantie; kafīl bun, garantir, Rh.; t. كفيل اولمق.

* كڤ kew, montagne, R.; кю P.; lorist. kiu; kouek, une montagne, Ch. 306; zaza koi, bactr. kaofa, anc. pers. kaufa, pehl. كوف, p. كوه.

كڤان kiwan, arc, archet des cardeurs; كڤان اڤيتن kiwan awitin, tirer de l'arc; كڤان به ژه kiwan be jih, un arc tendu; kevána, arc, portique, G.; kawan R.; p. كمان.

كڤاندين kewandin, recourber; p. خمانيدن.

كڤتين kewtin, tomber; دكڤه عقلى di-kewé âqli, cela tombe dans l'esprit, pour dire: c'est probable; comp. كتين.

كڤچى kewtchi, cuillière; كڤچك kewtchik, une cuillière; kaúciék G., kavchek Rh., käfčí S., k. or. qafčī; p. كچه.

كڤر kewir, pierre; به كڤر be-kewir, plein de cailloux; كڤرى آشى kewr-i àchi, meule; كڤربر kewir-byr, tailleur de pierre; كڤرى رش kewr-i rech, ardoise; كڤرى زنارى kewr-i zinari, roc, rocher; كڤرى سليمانى kewr-i souleïmani, onyx; كڤرى قبرى kewr-i qabri, pierre sépulcrale; كڤرى گلور kewr-i ghilouver, bille, pierre ronde; كڤرى كن kewr-i koun, une pierre perforée; كڤر ماين kewir màin, gravelle; كڤرى هستان kewr-i hestan, pierre à feu; كڤر كرين kewir kirin, lapider; كڤر رنين kewir renin, tailler des pierres; kawir Kl.; kḗvir, ḱḗvir, pierre, verste, L.; kavír-ē ānîšk, pierre angulaire, S.; k. or. گاور gyavr; dujiki kémür; p. گهر.

كڤروژك kiwroujk, lièvre; ki,vrisk G.; kḛrőšk, ḱergú L., kervesh, bilb. kerishk, lorist. kergheh R.; kērusk, lapin, Rh.; zaza ārgóš, dujiki awrish; p. خركوش, خركوشك (pour la forme dujikie comp. le russe ебрáмка).

كڤرى ká,vri, roc glissant, G.; de كڤر.

* كڤزنك kḛvznḭk, écrevisse, L.; comp. mazend. kavaz (tortue).

كڤژال kiwjal, tortue, crabe, écrevisse; kuselá G., kessal R. I, 143; kú'isi L.; bactr. kaśyapa, p. كشو, كشف.

كڤش kiwch, enquête, chose mise au clair; كڤش نينه kiwch niné, ce n'est pas clair, inconnu; كڤشه kiwch-é, il paraît كڤشا رازى ژبوى ته لازمه kichw-a razi-boui te lazim-é, il faut que je m'ouvre à toi; kefsa, manifeste, clair, G.; kefs kem, je révèle, je déchiffre, G.; t. كشف اتمك, comp. نكڤش.

كڤشاى kiwchaï, privilège, avantage accordé à une personne.

كڤشكر kiwch-ker, signifiant; comp كفشكر.

كڤشى kiwchi, notoriété.

كفل kewil, peau, fourrure; kavel, kavla, toison, pelisse, G.; kaul, kyavil Rh.; kyaul kirin, muer (skin) Rh.; lĕ-bín kavýlɪ, sous la peau, S.; zaza koéle; p. كول.

كفلك kewlik, herbe qui croît dans les montagnes; de كف; p. كوهل (prune sauvage).

كفم voy. كتين.

كفن kewin, ancien, vieux; kahúna G., kĕvin, kahúna L, kyaun Rh.; kávne, femme (dans le Bohtan) S.; zaza kahán; pehl. كوهن, كهوبون, p. كهن, كهنه, كهوين.

كفنار kewnar, vieux, caduc; دار كفناره un arbre caduc; كفناری kewnari, ancien, ce qui est passé de mode, qui n'est plus en usage; de كفن à l'aide du suffixe ār.

كفنی kewni, vétusté; p. كهنه كی.

كفوك kewok, bave, écume; p. كفك.

كفوك kewouk, tourterelle; kĕvúk L.; kavŏk (syr. yaunō) S.; littér. l'oiseau bleu (p. كبود) sanscr. कपोत; comp. كونر.

كفی kewi, la dernière neige qui reste de la fonte; littér. (neige) de montagne, neige qui n'apparaît que sur les hauteurs; de كف.

كك kek, père; ككی من kek-i min, ô mon père! ككو keko, ô père! kĕkō, frère, L.; kako, frère, R. I, 151; on ne se sert de ce mort qu'en adressant la parole à quelqu'un, S.; mot onomatopéique, comp. pers. كاكا et voy. Pott, Doppelung 44, 46.

ككول kekoul, une touffe de cheveux; p. كاكل, gil. kōkul (Melgunof, dans le Journal de la Soc. orient. allemande XXII, 222, 3).

كل kil, collyre; comp. كحل.

كل kil, défenses du sanglier, de l'éléphant etc.; p. كلك, arm. կեր֊ք, russe клыкъ.

كل koul, 1) trou, ouverture; كلی درزی koul-i derzi, chas, trou d'une aiguille; kvlá, creux, G.; kolai, repaire, Kl; kul L.; qul, repaire d'une couleuvre, S.; 2) blessure, kul kem, je blesse, G., kvl, kvla, enflure, tumeur, G.; kul bun, apostumer, Rh.; k. or. qul, blessure; kúl-a răš, la blessure noire, le bubon noir, c'est-à-dire la peste, S.; 3) peste, maladie contagieuse; kúll a ḥálabē, bouton d'Alep; ar. ḥabbāt ḥalāb S; kúllĕ māl bâkō, que la peste vienne à la maison de Bäko, S., 4) grande douleur; دلی من به كله dil-i min be kul é, mon coeur est navré de douleur; že kúllā že dârda, de tourment de l'amour, de douleur, S; grec κοῖλος, lat. caula, allemand hohl, Höhle; comp. كولك.

كل kel, chaleur; bouillon, en parlant de l'eau qui bout ou d'une source qui jaillit à gros bouillons; كل جوين kel tchouin, bouillir, jaillir, déborder; kal, chaud, Rh., comp. كلين.

*كل kel bun, s'immiscer dans quelque affaire, Rh.; t. خَلْط اتمك.

*كل kel, pilier, colonne; kel-i šīn, nom d'un stèle sur la route de Rowandiz à Uschnei, Rawlinson, Journal of the R. Geogr. Soc. X, 20; russe колъ, lit. kůlas; comp. كيلوشك, كيلوكا.

*كل kul ket, il crée (Dieu), littér. il fait tout, G.; ar. كُلّ.

*كل kel, buffle, Rh.; p. كل (mâle, buffle).

كل voy. كلاف.

*كلا kolā, mauvais, Rh.; ar. خلعا (plur. de خليع).

*كلا kala resc, corbeau; kala ġháur, corneille, G.; zaza qalāńjík, corbeau; p. كلاغ.

كلابه koulabé, cercle pour attacher les boeufs au joug, bourrelet; ar. كلابه (tenailles, comp. le russe клещи qui a aussi les sens de tenailles et de branches du collier).

*كلابه kulāba, abscès, Rh.; de كل.

كلاجك kilatchik, froment rôti, bon à manger; t. كلاج (oublie).

كلاخ kelakh, charogne; gael. ceal (mort).

كلاخى kelakhi, fichu en soie; p. كلاخ.

كلاشنبن voy. قلاشتين.

كلاف koulaw, tapis en feutre, bonnet kurde; kolaf spí, bonnet blanc, G.; كُلاو coiffure, L. I, 99, 2; kul, kulik, bonnet, L.; kulāv Rh.; kuláv, couverture de feutre, S.; p. كلاه; comp. سركلاف.

كلام kelam, paroles; كلام كچان kelam kitchan, chansons que chantent les filles, chansons érotiques; كلامى قديم, كلام الله kelamou-llah, kelam-i qadim, le coran; kalám gioahr, les paroles de la consécration, G.; ar. كلام, comp. الام كلام.

كلان kilan, rincer, mêler, agiter, baratter; sanscr. कॄ (किरति), arm. խառնել.

كلاوه kelavé, ruines, maison en ruine; p. خرابه (de l'ar.); comp. خراب.

كلباب kelebab, coq; kelley-bab, lor. kelley-shir R.; gil. qūlū, anc. irland. coileach (voy. Hehn, Kulturpflanzen, 523).

كلبتين kelbetin, tenailles; kelebtán G.; ar. كَلْبَتون, t. كلبتان.

كلباجا kelepatcha, gelée de viande; كلباجا بزى kelpatcha pezi, pieds de mouton; du pers. كله پاچه, du persan كله (tête) et du turc پاچا (espèce de viande préparée des pieds et des têtes de moutons).

كلبك kylpik, maladie de gorge qui règne parmi les brebis et autres animaux; comp. قلبك.

كلت kylt, chènevis sauvage dont les pauvres à Mousch font un mauvais pain.

كلچ, كلجك kylitch, kyltchik, le petit doigt (voy. بلو) p. كلنجك, كلنج, avare kiliš (Schiefner 112^b).

كلحوف kil-tchouw, instrument pour teindre les yeux; de كل et de چو.

*كلخان kulkhān, poêle, Rh.; p. كلخن, كلخان.

كلخوت kelkhout, émoussé.

كلدان kil-dan, 1) dorer; 2) cordonnet; comp. كيلدان.

كلدان, كلدانك kil-dan, kil-dank, vase de collyre; du pers. كحلدان.

كلدان kil-dan, teindre les yeux avec collyre; prés. 3. كلده kil-di-dé, parf. part. 3. وى كلدا vi kil-da; partic. parf. كلدا, كلدايه kil-da, kil-dàié.

*كلر kilér, lézard, L.; t. كلر.

كلر kiler, cave pour réserver des vivres; t. كلر (du grec κελλάριον).

*كلرجى kelertchi, dépensier, Ch. 354; t. كلارجى, كلرجى.

كلس kils, gypse; ar. كلس, comp. كسل.

كلسكه kalaska, carrosse, calèche; p. كلسكه, du russe коляска.

كلش kelech, beau, charmant, gracieux, joli; t. كلش (pour كلج, homme brave, généreux).

كلفت koulfet, famille; kuflet Rh.; kúlfet, enfant, L.; kurin. ḳiflét (famille), ar. كلفة (servante).

* كلفت кулфеть, gros, lourd, P.; p. كُلْفْت.

كلفه koulfé, source, ouverture en arc, oeil de réservoir.

كلفچه kelewtché, 1) fuseau, rouet; 2) cadène, chaîne pour attacher les forçats; كلفچه كرين kelewtché kirin, emmenotter; p. كلابه, كلافه (rouet).

كلق voy. خلق.

كلك kelek, radeau, bateau; كلو كلك لسر آفى كريدانه ghelo, kelek li-ser awi ghiri-dané, holà, a-t-on lié le radeau sur l'eau? kalék, radeau avec des outres attachées au-dessous, G.; du pers. كلك.

* كلك kalek, veau mâle, G.; p. كلك.

كلك koulk, laine courte, laine de rebut, étoupe; p. كلك.

كلاف voy. كلك.

كلك رون kilek-roun, beurre frais; comp. كره ياغى.

كلكوان kelek-van, batelier; كلكوان كيه و به چند درباز دكه kelek-van kiié ve be-tchend derbaz di-ké, qui est le batelier et à combien conduit il?

كلكوانى kelekvani, navigation.

كللك koulilk, fleur; كللك رو كرين koulilk rou kirin, défleurir; كللك كرين koulilk we-kirin, fleurir; kulik, kulilk G.; kulilk det ou ce-ket, il fleurit, G.; gulilik L., kulílk, une fleur de printemps, S.; comp. p. كلاله (bouquet).

كلم kelem, chou; kalam G.; p. كلم.

كلم, كلمك kouloum, koulmek, poing, coup de poing; plur. كلمان koulman; كلمان لخست koulman le-khyst, il frappa des coups de poing; kúrmik, kúlmek L., šīr kúlmek lē dā dib, le lion frappa l'ourse avec ses pattes, S.; p. كلنبه (chose ronde).

كلمپر kelem-per, feuilles sèches que le vent emporte; homme à taille dégagée.

كلمز kel-miz, qui urine au lit; comp. كلين.

كلمك voy. كلم.

كلموه voy. كالمه.

كلمه kelemé, terme, mot, diction; ar. كلمه.

* كلند kolend, courge, G.; p. كَلْوَند.

كلندر kouloundyr, gourde, courge vidée; comp. كولندر.

كلو kilo, fille nestorienne, fille arménienne; kaló, veau femelle; les Mahometans appellent ainsi les filles chrétiennes et juives, G.; comp. كلك.

كلوچ kouloutch, gâteau sans levain, p. كلوچ.

* كلوج kolǒc, corne, L; comp. كوج et l'arm. (dial. de Mouch) կռուճ.

* كلوخ kelǒχ, crâne, S., le pers. كلوخ signifie argile sèche, brique; comp. le franç. têt.

كلوز keloz, cruche, pot; سيك هات كلوز گرت و رفى seiek hat keloz ghirt ve rewi, le chien vint, s'empara du pot et

s'enfuit; kolós G.; comp. sanscr. कलश et le p. كليزه (vaisseau à eau).

كلوس kolos, bonnet kurde; comp. ar. قَلَاسٍ (plur. de قلنسوه)?

كلول kiloul, rouleau, roulade, culbute; كلول كرين kiloul kirin, rouler, culbuter; p. كلوله; comp. كلوله.

كلومل keloumel, menues emplettes. bagages, hardes; دو بارگير كلوملى مه تيرا ناكه dou barghir keloumel-i mé tira na-ké, deux bêtes de somme ne suffirent pas pour nos bagages; mot onomatopéique, comp. t. مرق قرق, Pott, Doppelung p. 73.

* كلون kilún, serrure, G.; syr. ܟܠܘܢܐ (serrure) ܟܠܘܢ (empêchement).

كله kellé, pain de sucre; p. كلّه.

كله kilé, calibre d'un fusil, mesure de poudre pour la charge; ar. كيله.

كله kelé, tête; p. كه; comp. سركله.

* كله kelleh, défilé; kelleh balin, kelli-ba, noms des défilés dans le Kurdistan, Rich I, 239, 393. Ce mot semble être identique au précédent.

* كله kulla, rideau, G.; p. كِلّه.

كله koulé, membre viril; p. كُله; comp ساكله.

كله خوار kele-khar, courbé, tordu; littér. ayant la tête baissée.

كله زورى kele-zori, rôti.

كله كوز kele-gouz, un fou, un homme fantasque, étourdi; un cheval vicieux, rétif.

كله واژى kele-vaji, de travers, tordu.

كله وير kelé-vir, maison qui tombe en ruine.

كولى kouli, pelote; p. كُوله; comp. كُول.

كلى keli, une femme qui désire le mâle, une veuve qui désire l'homme, une vache en chaleur; de كل.

* كلى kalí, ardeur, Rh.; de كل.

كلى kouli, cigale, sauterelle; كلى خورى kouli-kharí, champ mangé par les sauterelles; kuhhli G., koolla R. I, 171; kulē, kulı Rh.; géorg. ჯუჯი, ჭლიტა, ჭრჭალი, comp. Pott, Doppelung 61.

* كلى keli, bleu, G.

كلى voy. كلباب.

* كليا кліá, seigle, P.

كليان keliian, pétiller, bouillir; parf. part. كليا اوان, وه, مه, وى, ته, من min, té, vi, mé, vé, evan keliia; كلياية keliaié, étant bouilli; كليان keliian, l'eau qui bout, marmite qui bout; comp. كلين.

* كليج kilíj, clef, L.; p. كليچه, comp. russe ключь.

كليد kilid, serrure; därí kelíd kería, il verrouille la porte, S.; du pers. كليد (du grec κλείς); comp. كليل.

كليسه kilisé, église; p. t. كليسه (du grec ἐκκλησία).

كليك kilik, tourterelle; le pers. كليك signifie la chouette.

* كليل klíl, clef; klíl be-kem, je ferme à clef; klíl da-ghrum, je ferme, G.; kilīl kirin Rh.; comp. كليد.

كلين kelin, bouillir; prés. از دكليم ez di-kelim, نو دكلى tou di-kéli, او دكله éoŭ di kelé, plur. وان دكلين, هون, ام em, houn, van di-kelin; fut. از كليم ez kelim; impér. 2. كل به be kel, plur. 2. هون به كلين houn be-kelin, 3. وان به كلين van be-kelin; parf. part. من, ته, وى, مه, وه, اوان كلى min, té, vi, mé, vé, evan keli, partic. prés. كلى keli;

part. passé كل kel; kél'e, il bout, L.; kelía, il bouillit, L.; lat. calere, russe калить.

كلين koulin, lit; kulīn, couchette, Rh.; arm. անկողին.

كم kym, noeud, lien, liasse; p. خَم.

كم voy. كربن.

كم voy. كيم (manque).

* كما koma, peut-être, Rh.; du pers. گمان (doute); voy. كمان.

كمال kemal, perfection, industrie; به كمال be-kemal, capable; كمال ديتن kemal ditin, se perfectionner; كمال دابن kemal dàin, perfectionner; kamál, tanateur, G.; ar. كمال; comp. بى كمال.

كمانچه, كمان keman, kemantché, violon; kamémcia G.; kámanča L.; du pers. كمانه, كمانچه.

كمچ kemtch, ébréché, un couteau ébréché.

كمر voy. كفر.

* كمر kamar, ceinture; kemér, kembér L.; bactr. kamara, p. كمر.

كمراه koumrah, gros et gras; du pers. گمراه.

كمره kem-ré, peu à peu; du pers. كمراه, كمره.

* كمك kumyk, éponge, syr. fāṭyrto, ar. kimekāt (plur.), S.; comp. pers. كما.

كمك kemik, un animal qui a les oreilles ou la queue coupées; probabl. de كيم (p. كم).

كمكمو kemkemou, bavard, grand parleur.

كمكوژ kemkoj, un homme curieux; comp. گمكوژ.

* كمل kumil, sauterelle (dans la traduction du Nouveau Test. Constantinople 1857, Matth. 3, 4); ar. قمله.

* كمل kamel kem, je taxe, G.; de l'ar. كمل, comp. كمال.

كملاندين kemilandin, perfectionner; chez Garzoni: prés. 1. kamelínum, j'embellis, je pare; 2. 3. kamelínit; parf. part. kameländ; partic. parf. kameländ, ornement, parement; kamelándin Rh.; verbe causat. de كملين.

كملين kemilin, se perfectionner, comp. خميلين.

كمن kemen, corde avec un noeud coulant; p. كمند.

* كمونك kamútk, roussi, brûlé; kamútk kem, je brûle mon habit, G.; comp. syr. ܩܛܡ, Nöldeke 237, et كميان.

* كمه kemma, turban, tarbouch; kemsóher, portant un turban rouge, S.; p. كمه.

كميان kemiian, roussir, brûler les mets, comp. كمونك et فميان.

كميت koumeït, cheval bai; كميتى وه كرى koumeit-i we-kiri, bai clair, kemēd, cavale, jument, S.; ar. كميت (cheval alezan avec la crinière et la queue noires).

كمين kemin, embûche; кӣймень, cacher, P.; du pers. كمين.

كن ken, le rire, chose qui fait rire; به كن be-ken, joyeux; زبوى وى كنا من نى ji-boui vi ken-a min t-i, cela me fait rire; p. خنده.

كن koun, tanière, trou, caverne, vulva; كنا هرجى koun-a hirtchi, tanière d'ours, كنا مشكى koun-a mychki, tanière de rat; كنا بطال koun-a betal, veuve (littér. vulva otiosa); كن زمين, كن ارضى koun zemin, koun ardi, terrier, trou dans la terre;

كنا درزيى koun-a derzii, chas, l'ouverture d'aiguille; كنا مرژك koun-a mirijk, verrue; كنا كپو koun-a kepou, narine; كنا فنجانى koun-a findjani, le dos creux d'une tasse à café; كنا رم koun-a rim, le bout opposé de la lance; كن كرين koun kirin, percer, faire un trou; كن فه كرين koun we-kirin, pratiquer une ouverture; كن كرتين koun ghirtin, calfeutrer; كن كن koun-koun, troué; kun, cul, G., Rh.; qun L.; kuna ou kun frá, poltron (frá, large) G.; kun-gha, pédérastie, G.; kún, grande outre à eau, S.; p كن, كون.

كن kin, couverture; ar. كنّ (voy. دارو كن s. v. دار).

كنار kinar, bord, côté, rivage; ز كنارى من ji kinar-i min, de ma part; كنارى بحرى kinar-i behri, le bord de la mer; ز كنارکى به كنارى دنى جوين ji kinarcki be kinar-i dini tchouin, passer d'un bord à l'autre; كنارى ترس كرتين kinar-i ters ghirtin, prendre une affaire à contre-sens; كنارى مران kinar-i miran, côté de la maison destiné pour les hommes; كنارى زنان kinar-i jinan, côté de la maison destiné pour les femmes; au kenár, en deçà, G.; kenár ave, rivage, G.; kenár-e rast, à droite, G.; kenár-e pisct, dos, revers, G.; kenárek, à part, G.; zaza kenâr; baetr. karana, p. كنار, كران; comp. بى كنار, سى كنار.

كناندين kenandin, faire rire; verbe causat. de كنين.

كنايه kenaié, allusion; ar. كنايه.

*كنتكار kuntkar, nom d'un poids, la 30me part d'un قنطاره, G.

كنج kounj, coin; ganisch Kl. (Asia polygl.); p. كنج.

كنج kindj, linge, habillement; كنج شوشتين kindj chouchtin, laver le linge; كنج كنحى كهن kindj-i kewin, linge usé, vieux habits; t. كيجك.

كنجك kindjik, bourre, matière qui sert à charger les armes à feu; de كنج (comme en ar. ليف signifie habit et bourre); comp. arm խինձիկ (chiffon).

كنجك koundjik, angle; comp. كنج.

كنجى kondji, sésame; kunji, cumin, S.; p. كنجد, كنجيد.

كندال kendal, ravin; de la racine baetr. kan, p. خندن (creuser).

كندر koundyr, 1) citrouille; كندرى زمستانى koundyr-i zemistani, citrouille d'hiver; 2) poire à poudre; درمان دكندريدانى هيه derman di-koundyrida-ni heié, il y a de la poudre dans la poire; qundúr, kundĵr L.; p. كندورى; comp. كندور.

كندك koundik, poire à poudre en citrouille; kundek, petite espèce de citrouille, G.; kundēk Rh.; dimin. du précéd.

كندن voy. الت.

*كندير kändír, chanvre, syr. šurîto, ar. qynneb S.; t. كندر.

*كنر kenĵr, nom d'une plante dont on fait des tuyaux de pipe, L.; du grec κόναρα, κουκουνάρα (plante conifère) Blau, Zeitschrift der Morgenländ. Gesellschaft, XXVIII, 582.

كنف kinif, chanvre; تاى كنف ta-i kinif, la filasse du chanvre; p. كنو, كنب, ar. قنب.

كنف kenef, latrines; ar. كنف.

كنك kounik, trou; diminut. de كن.

كنك koung, muet; p. كُنك (turc vulg. künk).

كنم voy. خستين.

كنه voy. كُنه.

* كنيا kenía, le rire; kenía det, bouffon (il donne à rire) G.

كنين kenin, rire, sourire; prés. از دكنيم ez di-kenim, تو دكنى tou di-keni, او دكنه eoŭ di-kené, plur. ام هون, وان دكنين em, houn, van di-kenin; impér. 2. به كن be ken, plur. هون به كنين houn be-kenin; parf. part. من, نه, وى, مه, وه, اوان كن min, té, vi, mé, vé, evan ken; partic. prés. كنى keni, partic. passé كنيه, كن ken, keniié; دانه كنين dané kenin, faire rire, donner lieu à rire; پى كنين pei kenin, se moquer de quelqu'un; شيطان به من دكنه cheitan be min di-kené, le diable rit de moi, phrase kurde, quand on est désappointé dans ses amours; از پى كنى ته مه ez pei keni té mé, tu te moques de moi; chez Garzoni: prés. 1. kenum, 2. 3. kenit, parf. part. kení; chez Lerch: prés. de-kén'im, 3. de-kén'e; parf. part. keniá; imparf. 1. ez keníam, je voudrais rire, L. I, 17, 6; chez Rhea: prés. az kenim, tu kenī, au kenit, plur. am, hun, wān kenin; impér. 2. b'kena, plur. b'kenin; imparf. az kenīm, tu kenīe, au kenī, plur. am, hun, wān kenīn; parf. az kenīma, tu kenīī, au kenīya, plur. am, hun, wān kenīna; plusqueparf. az kenī-bum, tu kenī-buī, au kenī-bu, plur. am, hun, wān kenī-bun; conditionel az dē kenī-bām, tu dē kenī-bāī, au dē kenī-bā, plur. am, hun, wān kenī-bān; bactr. χvand, p. خنديدن.

كو keoŭ, perdrix; كوجكى كوى djoudjik-i kevi, perdreau; كو درى keoŭ deri, francolin; káu G., kau L., keow R.; p. كبك, كبك درى.

كو voy. كف.

كو kou, qui, quel, que, où; اى كو eï kou, celui qui; به كودايه be kou da-ié, vers où, où est-il? به كوفه be-kouwé, où? تو دى بجى كو tou di bi-tchi kou, où dois tu aller? كلو زكونه بك كرماجه و يك فليه ghelo, ji kou-né, iek kourmandj-e ve iek feleié, holà, qui sont ils? l'un est Kurde, et l'autre est Armenien, chez Lerch: ku, lequel, si, où; ž ku, d'où, kú'i, de quel côté; kóe, où (gilek koé. Melgunof, Journal de la Soc. asiat. allemande XXII, 202); hedrus. kúvę, de quel côté; chez Berezin: koiā, kāieh, où, k. or. kū; chez Chodzko 343: koié, a-koié, de quel côté; chez Rhea: ku, pourque, na ku, non que; ko-rang, ku-rang, comme; bactr. ku, p. كُ (dans كُجا) كو (où) maz. gil. كو; comp. كوفه, لكو, ماكو, وك. ياكو.

* كو kew, bleu, Rh.; p. كبود, gil. kebūd, maz. kāu, gāv, gaiu (Berezin p. 78 et dans le glossaire).

كوار kouvar, ruche; كوارا مشان kouvar-a mychan, une ruche de mouches à miel; كوارا ارى kouvar-a ari, fannière; ar. كوارة, p. كواره, كواره.

كوار kavar, porreau; p. كوار.

كيارك, كوار kivar, kiiark, champignon; kevárk, éponge, G.; kiwārk, amadou, Rh.

* كواشه kavášа, rameaux mis sur le toit de la véranda, S.

كواندبن kevandin, appliquer un remède caustique sur le corps, bander les plaies; de l'ar. كوى.

كوانه kevané, coin, angle.

كوبه koubé, bordure d'une robe, ourlet, doublure; t. كوبّه (toile, housse)?

كوپ koup, jarre, grand vase de terre; t. كوپ.

كوبال koupal, mail, crosse, crosse de berger; كوبال لدان koupal le-dan, crosser, pousser une balle avec une crosse; kōpál, bâton de pâtre, bâton crochu, S., G.; gopāl Rh.; p. كوبال, كوبال.

*كوبال, brandiller, Kl. (?).

كوپرى kvpri, pont de pierre, G.; t. كوبرى.

كوپك koupik, vase de terre, pot; diminut. de كوپ.

كوپك kopek, chien; كوپكى بلخ kopek-i pelekh, chien à poil long, barbet; t. كوبك.

* كوپكى zaza kōpéki, de chien.

كوت kout, la goutte (maladie); كوت بوبه kout bouié, goutteux; p. كوت.

كوت voy. كونه.

*كوت kut, battement, L; kot kotum, le chatouille; kot kotána, chatouillement, G., p. كوفت (coup, heurt).

كوتان koutan, frapper, battre, piler, broyer; prés. از دكونم ez di-koutim, تو دكوتى tou di-kouti, او دكوته eoŭ di-kouté, plur. ام, هون, وان دكوتن em, houn, van di-koutin; impér. 2. به كوت be-kout, plur. هون به كوتن houn be-koutin; parf. part. من, ته, وى, مه, وه اوان كوتا min, té, vi, mé, vé, evan kouta; partic. prés. كوتاى koutàï, partic. passé كوتايه, كوتا kouta, koutaié; كوتانا دهى koutan-a djehi, monder de l'orge; chez Garzoni: prés. 1. kottúm, bó-kottum, négat. na-kottúm, 2. 3. kottit, bókottit; parf. part. kotá, kottá; chez Lerch: prés. 1. du-kutím, 3. di-kutḗ, fut. 1. bo-kutim, parf. part. kutā́; chez Rhea: prés. 3. t'kotīt, parf. part. kotā, zaza kuén'a; p. كوفتن (prés. كوبم).

كونان kotan, charrue à laquelle on attelle 6 à 12 paires de boeufs; mot caucas.: arm. գութան, turc d'Aderbeidjan كوتان, oss. guf on (Schiefner, Осет. тексты p. 32, № 33), avare kutan, ud. k'ot'an, thusch gutan, abchase kotan, tchetch. gotan, kürin. kuṭén (Schiefner), ingushe gotanger, qizylbach, qazakh kotan (Kl., Asia polygl., Atlas XXXV), géorg. ჯუთანი.

كوناندبن koutandin, frapper; جاق كوناندبن tchaw koutandin, ciller; comp. p. جشم زدن.

كوتاهى koutahi, fin, chose dont la valeur est déterminée; كونابى, imperfection, L. I, 99, 20; de كوته; p. كوتاهى.

كوتر kotir, pigeon, tourterelle; koter G., кебудерь P.; k. or. كافتر giafter B. 119; lorist. kemootir, zaza kotér; p. كوتر; comp. كفوك.

*كوترى koutere, marchandise, Ch. 344; t. كوتره.

* كوترم kyotrum, paralytique, Rh.; t. كوترم.

كوتك koutek, force, violence, bastonnade; كوتك كرين koutek kirin, astreindre; به كوتك be koutek, par force, moyennant la bastonnade; chez Garzoni:

koték stínum, je m'arroge, je prends de vive force; koték ce-kem, je nécessite, je fais violence; kotćk le-kem, je contrains; t. كوتك.

كوتوكى koutouki, le petit duvet; de كوت (كوته) et de توك.

كوت, كوته kouteh, kout, court; кута P.; كوداه براز koudah barāz, marcassin, Ch. 350; p. كوتاه, كوته.

كوتى kouti, méchant, mauvais; كوتى خبردان kouti khaberdan, médire, parler mal de quelqu'un; كوتى كرين kouti kirin, faire une mauvaise action; kotí L.; t. كوتو.

كوتى kouti, pelote de fil.

كوتين kotin, ruminer, ronger; prés. 3. او دكوته eoŭ di-koté, parf. part. وى كوت vi kot; partic. prés. كوتى koti, partic. passé كوت kot, gérond. كوتيه kotiié, لگاب كوتين ligab kotin, ronger le frein; comp. كوژين.

كوجور kodjour, courtaud, nain.

كوچ kotch, souche, bûche, morceau de bois, racine d'arbre, pierre pour indiquer le chemin, cornes d'un bouc; به كوچ be-kotch, cornu; arm. կոճղ (tronc, billot, cippe) կոճ (cheville) géorg. ჯოხი (poutre).

كوچ kotch, voyage, départ, mouvement d'un camp, bagage; plur. كوچان kotchan, bagage; وسانه صبح يا دو صبح ام كوچ بكين vousané soubeh ia dou soubeh em kotch bi-kin, ainsi demain ou après demain nous partirons; امدى قنغى ژڤى وارى ام كوچ بكين imdi qenghi ji wi vari em kotch bi-kin, donc quand partirons nous de ce campement? كوچ كرين kotch kirin, transférer, plier bagage, au fig. mourir; zaza kuč, champ (bal. kūčig, champagne); t. كوچ.

كوچ kotch, feu qu'on allume dans un camp.

* كوچاندين kotchandyn, fermer, Ch. 341; sanscr. कुच् (voy. Pott, Et. F. III, 143); comp. كوچك (creux).

كوجر, كوجرگى kotcher, kotcherghi, nomade, les Kurdes nomades de Hekiari; kocer, maçons, ouvriers vagabonds, G; de كوچ.

* كوچران zaza kučerán, kučelán, foyer, âtre; comp. كوچك.

كوچك kotchek, 1) jeunes danseurs publics, i. q. مويده; 2) le petit d'un chameau; t. كوچك (دوه نك كوچك).

كوچك koŭtchik, chien; nom de chien; kúčik L.; on dit kūčik aux environs de Mardin, mais sā dans le Bohtan, S.; zaza kūčík; mot provenant du nord de l'Asie, voy. Justi, dans la Revue de linguistique publ. par M. Hovelacque. Paris 1873, p. 95.

كوچك koutchik, fourneau, cheminée où on allume du feu; kucick G., kúčik S

* كوچك kōček, creux, concavité, kōčk-é ʿašíra áγa pē be-gärínin, entourez le Divan de Achira Aga, ar. fâttelu ed-dīvān S.; scr. कुच्; comp. كوچاندين.

* كوچكان kúčikān, de chien (voy خيار).

كوچكزا koutchik-za, fils de chien (injure).

كوچكسان koutchik-san, chien des chiens (injure, littér. comme un chien).

* كوجه k. or. kūčah, rue; p. كوجه.

كوجه بند koutche-bend, retranchement. du pers. كوجه بند (barricade).

*کوختنی kokhtinī, toux, le tousser, Rh.

کوخك koukhek, toux; q̈okía G., kokhik Rh.

کوخك koukhik, cabane; diminut. du pers. کوح (کاح).

کوخی keoŭ-khi, intendant, préposé du village; kyaukhē Rh.; forme défigurée du pers. کدخدا; comp. کیا, کتخدا et le géorg. ქეხა, ქეხაჲ.

کوخین koukhin, tousser; prés. 1. از دکوخم ez di-koukhim, négat. از ناکوخم ez na-koukhim; q̈okum, je tousse, nous troussons; q̈okít, tu tousses, vous toussez, il tousse, ils toussent; q̈okí, je toussai, G.; kokhīn Rh; p. خفیدن, oss. kufin.

کود kod, kot, nom d'une mesure (un somar à 16 kot); کیل و کود kil ve kod, le kilo et le kot; p. کود, ud. qud, géorg. ქოდი.

*کودری kúdari, cuir, canepin, G.; t. کودری.

*کودری kūderī, où, B.; de کو suivi du suffixe در (p. در dans ایدر); comp. کیدری, لکو.

*کودك kodk, genou; ser kodka derunum, je m'agenouille, G.; kunari (dialecte de Kunar dans le Kabulistan) kuta, pendjabi गोडा, voy. Trumpp, Zeitschr. der Morgenl. Gesellsch. XX, 418; bal. kūnd.

کودك kodik, tasse de bois; کودکا سری kodik-a seri, crâne; kodek G.; dimin. de کودی.

کودن keoŭden, paresseux; du pers. کودن.

کوده kodé, taxe, impôt sur les brebis.

کوده voy. کوته.

*کودی кодн, tonneau, P.; comp. کودك et l'anc. pers. kondy.

کور kŏr, kour, crotte, boue, terre détrempée, bourbier; بکور be-kor, bourbeux; kur Rh., bilb. kor; anc. haut allem. horaw, anglosax. horu; comp. اڤکوره (s. v. ناڤکور (اف (s. v. نانی).

کور koŭr, gros; comp. کوره.

کور kōr, aveugle; chez Lerch: kŭri, kú'ir, kur, kōr, χu'ír; comp. Gueíz-a kwera, noix vide, nom d'un village, Rich I, 190; kora Rh., kōr, inutile, S.; zaza kōr, kóer; p. کور; comp. میلکور, شڤکور, نانکور.

کور kour, bouc, chevreau de 2 ans; comp. کار.

کور kour, garçon, fils; کوری من kour-i min, mon fils; کوری وان, اوان kour-i van, evan, leur fils; کورو kourou, ô garçon; کورو من kourou min, ô mon fils; کوری عابی kour-i api, cousin, fils de l'oncle; کوری اخرتی kour-i akhyreti, fils adoptif (t. اوغلی اخرت); کوری ممکی kour-i memiki, enfant à la mamelle; کوری برا kour-i bera, fils du frère, neveu; کوری تی kour-i ti, fils du beau-frère; کوری خالی kour-i khali, fils de la tante; کوری قحبی kour-i qahbi, bâtard; حالی کوریذ ته جاوانه hal-i kourid té tchavan-é, comment est l'état de santé de tes fils? کوری کولانان kour-i kolanan, garçon de rue, gamin; chez Garzoni: kuru ce-kem, j'engendre un enfant; kuru avesium, j'avorte; kuru zena, bâtard; kuru scir, petit garçon; kuru mazén, jeune homme; kuru piciúk, enfant; kuru gehennam, condamné (ar. ابن

الجهنّم); chez Chodzko: kor, plur. kore-kane, 303, 352; kor-i goure-m, mon fils aîné (littér. grand) 352; kor-i deianc, le garçon du village, 305; куррy, куррс P., kur B., Rh., R., M., kúr'o L., bilb. kur, fils; lorist. kurrek, poulain; p. كره (poulain); maz. كُره (id.), gil. كور (fille, Melgunof dans le Journal de la Soc. asiat. allem. XXII, 195, 203, 26); comp. پشكورى.

كور kour, profond; كور رى koure-ri, sentier; kur Rh.; arm. խոր (anc. pers. χῦρος (Hesych) voy. de Lagarde, Gesammelte Abhandlungen 223, 17).

كور voy. كوركرين.

كور voy. كوربن.

*كوراتى kurātī, profondeur, Rh.

*كورانكران kavránker.ń, nom d'un astérisme, L.

كورا, كورای kouràï, kourahi, ah dommage; kōrahī, aveuglement, S.

كور بشك voy. كوره بشك.

كورت kourt, court, bref; كورت كرين kourt kirin, abréger, diminuer, raccourcir, avaler; k. or. كُرّه kurré; du pers. خرد, خورد; comp. دست كورت.

*كورتان k. or. kourtane, pain, Ch. 301.

كورتى kourti, 1) adject., courtaud; 2) subst. diminution, raccourcissement.

كوردندا kour-dounda, malheureux à cause des enfans, où parce qu'il n'a pas d'enfants; p. دندا (perdu).

كورز korz, un arpent de terre; p. كرز. كرزه.

كورسپى kour-sipi, toupet de barbe grisonne.

كورشك voy. كفروژك.

كورشه kourché, compact, condensé, برف كورشه berf kourchiié, la neige est condensée; كورشه كرتن kourché ghirtin, se condenser; kursha, neige gelée, croûte de neige gelée, Rh.; de la racine bactr. χruš (être dur), lit. krusza (glaçon) anc. haut allemand rosa (croûte de glace).

كورك kourk, pelisse; zaza kurq: t. كورك; comp. روكورك.

كورك kourik, kourk, poche; russe куль, кулёкъ, lit. kulė.

كورك kourk, couvée; مرشك كورك مرشكا به هنده ای mirichk kourk rou-nichtiié, une poule qui couve; ew mirichka be hindé hekan kourk rou-nichtiié, cette poule a couvé tant d'oeufs; كورك دانين kourk danin, couver; kvrka, poule couveuse, G.; pehl. نكورك, p. كورك, كرك.

كورك kourik, poulain, garçon; diminut. de كور.

كوره, كورك kourik, kouré, soufflet, كوركا حدادان kourik-a hedadan, soufflet de forge; kúri G.; t. كورك.

*كوركچى kurkči, pelletier, S.; t. كوركجى.

كور كربن kour kirin, faire la barbe, se raser; littér. rendre court (كورت).

كورنگان kouringan, espèce de trèfle, en arménien: gouringa.

*كوره курьэ, balle; p. курѣ, ar. курря́ P.; ar. كره, كوره, p. t. كره.

كوره بشك kouré-bechk, blaireau;

qurbęšík, lynx, L.; zaza kōr-bešūk, taupe; t. كورشبك (taupe).

كوره قژی kore-wiji, qui a les yeux petits, qui cligne les yeux; comp. arm. *կոբա-Հայեաց*.

كوره مار kore-mar, vipère (orvet); comp. t. كور يلان.

كورى kouri, sillon; كوريد كور نينه kourid kour ninė, les sillons ne sont pas profonds; كورى فه كرين kouri we-kirin, faire des sillons, sillonner; de كور (profond).

كورى kouri, les boeufs attelés qu'on emploie dans une aire; lit. kárvé (vache), prussien curwis (boeuf).

كورى kouri, gencive.

* كورى kúri, curé, G.; ar. خورى (du grec χωρεπίσκοπος).

كورى voy. كورك (soufflet).

كور, كورين kour, kourin, abreuvoir, lavoir de bain, auge où on donne à boire aux chevaux; de l'arm. *գոռ*, *կոռ*, t. قرنا.

كوردن koŭrin, imberbe; de كور (garçon).

كوز kouz, parc, étable de brebis; comp. برکوز, et allem. hag.

كوز, كفز kcouz, kcfz, herbe souple qui croît dans l'eau; كفزا بافى kcfz-a baqi, «plante de grenouille».

كوز, كوزك kouz, kouzik, cruche, pot à l'eau, garde-manger dans une tente; ghosk G., кувс, vase, P.; ar. كوز, p. كوزه.

كوز kouz, bosse, bossu; كوزك kouzek, un bossu; ژبوى كوزكى گوتين ji-boui kouzeki goutin, on demanda à un bossu; كوز بوين kouz bouin, se courber, se voûter; p. كوز.

كوز koz, charbon ardent; t. كوز.

كوزر kozer, ivraie, mauvais grains.

كوزك voy. كوز (cruche).

كوزه kozé, cocon, la conque du ver à soie; t. قوزه, arm. *գոզակ*, *խոզակ* (du sanscr. कोश).

كوزى kouzi, bosse; كوزيك kouzik, une bosse; كوزيكا دوه‌ى kouzik-a deveï, bosse du chameau; de كوز.

كوز kouj, anse, le bout d'un ballot; p. كوز (courbé).

كوز kouj, tuant; forme radicale entrant dans les composés de كشتين; p. كش; comp. مرف كوز.

كوز kouj, ruminant; de كوزين, comp. كپكوز.

كوژه koujé, martre, fouine; zaza quzé, blaireau; arm. *կուզ* (fouine) *կզեաքիս* (martre), comp. scr. (védique) कशीका (belette).

كوزين koujin, ruminer; comp. كوتين, لى كوزين.

كوساله kousalé, veau; du pers. كوساله.

* كوسبو kusbuh, courbé, Kl.; i. e. كوژ بو (il était courbé).

كوستك kostek, entraves pour les chevaux; وان هسپان كوستك بكه van hespan kostek bi-ké, mets les entraves à leurs chevaux; t. كوستك.

كوستين koustin, glapir; p. كوستن (battre).

كوسكى kouski, levier; t. كوسكى (verrou).

كوسله voy. كفژال.

كوسه kosé, imberbe; كوسه مصرى kosé mysri, sabre égyptien; kŏsa (ar. t.

et kurde) homme qui a la barbe claire, S.; p. كوسه; avare kuṣá.

كوسى kousi, hérisson; arm. կոզեհ.

كوش koch, sein, tenir quelque chose dans ses bras; زاروك لى كوشى ديا خو zarouk li koch-i diia khou, l'enfant sur le bras de sa mère; koscia, giron, G.; kōš, tablier; sanscr. कोश कोष (enveloppe).

* كوش kōš, pantoufle, Ch. 346; p. گوش, كفش.

كوش voy. كوشه.

كوشك kochk, belvedère, chambre d'été, kiosk; p. كوشك.

كوشك kouchik, citrouille sauvage; p. گشنك.

كوشكو kouchkou, insomnie.

كوشن keoŭchen, contrée, les environs.

كوشه kouché, coin, angle; kusí G; bactr. gaoša, p. گوش; comp. جاركوشه, سيكوشه (s. v. سى trois); كوشه.

كوشى kouchi, grappe de raisin; comp. خوشى, اوشى.

* كوغه, foyer, Kl.; oss. kona (Schiefner, Осетинскіе тексты p. 32, № 26, p. 36, l. 11).

كوفى koufi, coiffure de femme; kōfī, barette rouge des femmes; ar. kōfīye, syr. ikōfīye (ar. ṭarbūš طربوش) S.

كوفه kouwé, où, en quel lieu? كلو ژكونه ژكوفه تين ghelo ji-kou-né ji-kouwé tin, he, qui sont ils et d'où viennent ils? بچى كوفه kouwé bi-tchi, où vas tu? بچيم به كوفه be kouwé bi-tchim, où irai-je? de كو.

كوفى kouwi, 1) sauvage; كوفى پز kouwi pez, gazelle; 2) cerf; kuí, sauvage, G.; kŏvi L., kīwī Rh.; p. كوهى; comp. كڤ.

كوك kok, 1) racine, gingembre; كوكى كنفى kok-i kinifi, chènevis; 2) souche d'une famille; t. كوك.

* كوك kok, beau, poli, parfait; ce-kem kok, je rends parfait, G.; k. or. kūk; p. كوك كردن.

كوكر koughir, soufre; kokurt Kl.; voy. كيكورت.

كوكى keoŭki, javelot; action de manier le bâton, exercice au bâton; كوكى لخست keoùki le-khyst, il frappa avec le bâton, il fit jouer le bâton.

كول kol, sans cornes, privé des cornes, nu; p. كَلَ (défectueux), grec κόλος; comp. سركول, پيكول.

* كول kōl, cabane, chaumière, S. (voy. كپر) arm. խուղ.

* كول kōl, chapelet de pièces d'or, sâr-ē m tĕšē ž kŏl-ē zĕra, ma tête souffre (de la pression) du diadème de pièces d'or, S.; arm. քուղ, քօղ.

كول voy. جاك كول جاك.

كولان kolan, rue, quartier; به كولانا خبط kolan-a be-khebat, rue fréquentée, كولانا كرتى kolan-a ghirti, cul de sac. rue sans issue; كولانا دريژ kolan-a dirij, rue longue; كولانا بچوك kolan-a bi-tchouk, ruelle; p. كو, كوى?

كولان kolan, creuser, graver; prés. از دكولم ez dí-kolim, تو دكولى tou di-koli, او دكوله eoŭ di-kolé, plur. هون, ام, وان دكولين em, houn, van di-kolin; impér. 2. به كول be-kol, هون به كولين houn be-kolin; parf. part. من, ته, وى

اوان كولا, وه, مه min, té, vi, mé, vé, evan kolà; partic. prés. كولای kolàï, partic. passé كولایه, كولا kola, kolaié; chez Garzoni· prés. 1. bó-kolum, 2. 3. bó-kolit; parf. part. kolá, bó-kola; p. كولیدن.

كولبین koulebin, dévorer, manger avec avidité; كولبی koulebi, dévorant; كولبیه koulebiié, c'est un dévorant; de l'ar. كلب.

كولش koulech, gerbe, tige de blé; چند قدر كولش مایه tchend qadar koulech màié, combien de gerbes sont restées? comp. russe колосъ.

كولك koulek, fenêtre, lucarne; kullak S.; zaza kőlikai zínji, narines; dimin. de كل (trou).

كولك koulek, boiteux; بزی كولك pez-i koulek, brebis boiteuse; arm. կաղ, grec χολοβός.

كولك koulik, cabane; diminut. de كول; arm. խղիկ.

كولك kulik, queue, Rh.; probabl. une faute d'impr. pour دولك.

كوللك koullik, voirie, où l'on jette les boues; kulik Rh.; comp. كولیمك.

كولیمك koulimek, hanche, fesse; comp. قلنج et l'arm. կողմն (côté).

كولندر kouloundyr, gourde, courge vidée; p. كلوند, كلونده; comp. كلندر.

كولنك koulink, grue; kolengh G., kolíńg L, kolink Rh.; zaza kerínǵ; p. كلنك.

*كولوسنك kaulusank, cocon du ver à soie, G.

كوله kolé, esclave; t. كوله.

كولی kouli, flocon de neige.

*كولی dujiki kóli, bois.

كولیان kouliian, boiter; prés. از دكولیم ez di-koulim, نو دكولی tou di-kouli, او دكوله coŭ di-koulé; plur. ام, هون, وان دكولین em, houn, van di-koulin; impér. 2. به كوله be-koulé, plur. هون به كولین houn be-koulin; parf. part. من, ته, وی, مه, وه, اوان كولیا min, té, vi, mé, vé, evan kouliia; partic. prés. كولیای kouliaï, partic. passé هسپی كولیایه, كولیا kouliia, kouliaié; من دكوله hesp-i min di-koulé, mon cheval boite; de كولك (كول).

كولیك kouliwek, lieu où l'on jette les immondices.

كولین koulin, grande armoire pour conserver le lit et autres objets; comp. كلین.

* كولین kúlin, éternuer; prés. 3. kúle L.

كوم voy. كتبن.

كوم koŭm, coiffure, bonnet, tout ce qui sert à couvrir la tête; ar. كُمّة.

كومر koŭmir, charbon; kōmir S.; zaza kömür; t. كومر.

كومر koūmir, cheval qui a le cou gros.

* كومرجی kőmerčī, charbonnier, S.; t. كومرجی.

كومرشی koumrechi, méfiant, soupçonneux; jalousie; كومرشی كرین koumrechi kirin, exciter la jalousie.

كومش voy. كاوميش.

كومك koumyk, capuchon de pipe, couvercle, coiffure; dimin. de كوم.

كون kon, tente; p. خون; comp. رشكون.

كونا voy. كوتان.

كونر kounir, tumeur, bubon; kōnír L.; comp. isl. kaun.

كونلگ kunlig, encens, Rh.; t. كونلك.

كونه voy. كڤن.

كونى kouni, inflammation, gangrène.

كووى voy. كوفى.

كوه kouh, émoussé, faible (de la vue); كوه بوين kouh bouin; s'émousser, s'affaiblir; دراني من كوه بويه diran-i min kouh bouié, mes dents sont usées; كيرا من كوه بويه kir-a min kouh bouié, mon couteau est émoussé; حافى من كوه بويه tchaw-i min kouh bouié, mes yeux sont éblouis; كوه كرين kouh kirin, émousser; كوهى kouhi, un homme énervé; p. كند (syr. moderne kūd, Nöldeke 401).

كوهى voy. كوفى.

كوى voy. كف.

* كوى kävi, lieu couvert de neige, peut-être: glacier; plur. kävyán S.; comp. كف?

كوى voy. كو (qui).

كويسى voy. كڤزال.

* كه ke, que, G., L.; كه L. I, 98, 3; ka-tíšt, quoi? L.; na ka, à moins, Rh.; hedr. ko, que; k. or. zaza ke; bactr. ka (interrog.); p. كه.

* جاركى كه ka-járki, chaque fois, L.; comp. لجاركى s. v. جار.

كهدين voy. كادين.

كهربا keh-riba, bouquin de pipe en ambre; du pers. كهربا, ربا كه (succin, ambre jaune); voy. كاربار.

* كهرته kvhhrta, vautour, G.

* كهره kahhrá, caille, G.; comp. p. كركرك, كراك (bergeronnette), lit. këlẹ (id.).

كهن voy. كڤن.

كهنى kehni, fontaine; comp. كانى.

كهواره kehvaré, berceau; du pers. كهواره.

كى ki, qui, quel, lequel, où; لى كى li ki, à qui, pour qui? كيه او لى coŭ li kiié, où est-il? كى هات ki hat, qui est venu? كيمه از ez ki-mé, qui suis-je? تو كئى tou kiï, qui est tu? كبه او cou kiié, qui est-il? كينه ام em ki-né, qui sommes nous? كينه هون houn ki-né, qui êtes vous? كينين وان van kınin ou كبنه وان van kiné, qui sont ils? ki cï van, lequel entre eux? G.; chr ki bit, chacun, quelque personne, G; kı, qui, Rh.; كى ki, quel, B kiia, qui est il? G.; kiva, où, G.; kināve, où, G.; ıa-ku, par qui, P.; تا كى ta kiei, jusqu'à ce que, Ch. 342; k. ou ki; p. كِه, كى; comp. كژان.

* كى kai, que, L. I, 41, 10; ar. كى

* كى zaza kei, maison; khalaji kie, chambre, Br. I, 337; bactr. kata, p. كد.

* كى zaza kai kén'a, je saute.

كيا kiia, intendant, l'ancien du village. كياى مزرعى kiia-ï mezraï, fermier t. كهيا (du pers. كتخدا), comp. كتخدا.

كيارك kiiark, champignon; comp. كوار

كيج voy. كج (fille).

كيچ ketch, puce; plur. كيچين ketchin: كيچ درانين ketch der-anin, épucer chasser les puces; kiéc G., kēch Rh. ketch R., lor. keik, p. گيك.

كيچيچ kitchitch, action de gratter (en parlant des poules qui grattent la terre), mot onomatopéique.

كيدرمه kidermé, tuyau de bout de la pipe, dans lequel se dépose la suie; t. كيدرمه.

* كيدرى kıderī, où, Rh.; comp. لگو, كودرى.

كير kir, immondice; t. كبر.

كير kir, mérite, convenance, prix, valeur; بكير be-kir, bon, convenable; بكير نای be-kir naï, inconvenant; بكير هاتن be-kir hatin, mériter, convenir à, valoir; تو به كيرى جى تيى tou be kir-i tchi tïï, tu n'es bon à rien; بكير هاتنا شخولى be-kir hatin-a choukhouli, servir à quelque chose; كيرى شخولكى نای kir-i choukhouleki nàï, cela n'est bon à rien; كيرى جاندنى تى kir-i tchandini ti, arable, labourable; بكيرى جى ديتن bekiri tchi ditin, à quoi bon cela peut servir? p. كار, comp. كار, بكير, بيكير.

كير kir, couteau; كيرا باغوانى kir-a bagvani, serpette; كيرا دستى رس kir-a desti rech, couteau à manche noir; خاين كير خدى khàin kir khoudi, puisse le couteau de Dieu frapper le traître! ker G., ḱēr L., kēr Rh.; zaza kárdi; bactr. kareta, p. كارد.

كير kir, veretrum; kiri, pénis, G., Rh.; qir L., kīr S.; p. كير.

كيراسو kirasou, caille; comp. p. كُراس.

* كيرك kerík, petit couteau, G.; dimin. de كير.

كيرو kirou, nez aquilain; littér. courbé, comp. كر.

كيروسك voy. كفروژك.

* كيره kíra, cou, cime de montagne, ar. رقبه; dē-čym sár-ē haf kōra, j'irai à travers les 7 cimes, S.; comp. كرك et l'arm. կռճ (կռանդ).

* كيريه zaza kíryc, dimanche; oss. kūric, digor. koric (semaine), géorg. ჯვრის, thusch kwira, tchetch. kira (du grec κυριακή).

* كيزر kīzir, épi, Rh.

كيژ voy. كچ (fille).

كيژ kij, quel, lequel; لم بچينه كيژ واری em bi-tchiné kij vari, où irons nous faire un campement (littér. nous irons à quel campement); kīzh ki, qui? Rh.; de كى et de ژى; comp. oss. t'idji (qui) et كژان, كژك,

كيژيك voy. قژك.

كيس keïs, occasion.

* كيس kayás, keiyás, finaud, rusé compère, L.; ar. كَيِّس; comp. پركيس (s. v. پر beaucoup).

كيسخه kīskhe, plante d'oignon.

كيسك kisik, bourse, sachet; كيسكى توتونى kisik-i toutouni, bourse à tabac; kís, kisa G., kïse L., kīsik, kisk Rh.; ex kis-a qo qodam kem, j'entretiens de mes frais, G.; بكيسكى شار be-kisek-i šār, avec un sachet de laine pour le frottement, Ch. 347; p. كيسه, ar. كيس (du grec κίστις); comp. دست كيس (s. v. دست).

كيش kïch, cap, promontoire.

كيف keif, plaisir, repos, délice, débauche, santé, allégresse, il dolce far niente; كتينا كيفى ketin-a keifi, se jeter dans la débauche; به كيف be-keif, amusant, qui est en gaieté; كيفا وه چاوانه keif-a vé tchavan-é, comment va votre santé? كيف دانه كرين keif dané kirin, s'amuser; كيف خوشى keif khochi, allégresse; kéif G., L., B.; kēf Rh., keif inum, être gai, G.; keif dem, j'attire, G.; keif det, plai-

sant, G.; keif-e-t khoch-é, votre santé est elle bonne? Ch. 343; keif flan ce-kem, je protège quelqu'un, G.; bu kéif-a qo, à mon gré, G.; keif stinum, je me réjouis; keif dresta nina, inquiet, G.; kef bu, il était content, L.; zaza keif sefá, en pleine santé; ar. كيف; comp. بى كيف.

كيف كربن kif kirin, se moucher; كيف كه kif ké, mouche toi; comp. كيم.

* كيفيه keifía, kéifie, plaisir, gaieté, G.; ar. كيفيّة.

كيكو voy. كيك.

كيچ voy. كيك.

كيكو ki-kou, celui qui, quiconque; kẹ̄k, kīk L.; kiké, un autre, Ch. 322; de كى (qui) et de كه, كو (que); comp. چيك.

* كيكو zaza kẹ̄kú, coucou; mot onomatopéique, voy. Pott, Doppelung p. 52.

* كيكه zaza keí-ke, aussitôt que; comp. كيكو.

كيگورت kigourt, soufre; p. گوگرد, syr. moderne kugurd (Nöldeke 117), maz. gil. gugerd, afgh. kokurt, thusch, suane gogird, géorg. გოგირდი, hébr. גָּפְרִית, d'où l'ar. كبريت (voy. de Lagarde, Gesammelte Abhandl. p. 74); comp. كبريت, گوگر, گورت, گوگرد.

كيل kil, courbé; p. كيل; comp. گر.

كيله, كيلك, كيل kil, keilé, kilik, kilo, boisseau, mesure en Turquie; كيلا كيم keil-a kim, mesure fausse; كيلا راست keïl-a rast, mesure juste; اڤه كيله عيار نينه ewé keile âiar niné, ce boisseau n'a pas de jauge; ar. كيل, p. كيله.

كحل, كيل keil, kiayl, cheval de race, chez les Turcs kehlan ati; ar. كحيلان; voy. le comte Rzewusky dans les Mines de l'Orient V, 51.

* كيلا kēlā, combustible, Rh.; ar. gelle (fiente de chameau sèche, Lane I, 208), chald. גֵּלָּא (fiente), tchetchentze kelli.

كيلاندين keilandin, mesurer; verbe dénominat. de كيل.

* كيلاو, semence, L. I, 102, 15 (texte pers. مزروع); du verbe bactr. kārayẹiti (il laboure le champ).

كيلدان kildan, crin, cordon en poil de chèvre; comp. كلدان.

كيلك keïlik, côté, aine; t. كبرك.

كيلوشك kilochk, poteau pour indiquer le chemin; russe колышекъ, comp. كل.

* كيلوكا كايلوكا, poteau, pieu, P.; russe колякъ; scr. कीलक, comp. كل.

كيم kim, pus, matière; كيم كربن kim kirin, se moucher; كيم كه kim ké, mouche toi; forme persane du mot كيف; p. خيم.

كيم kim, imparfait, incomplet, manque; كيم زاد kim zad, repas frugal; ژاژمارى كيم ji ejmari kim, déficit, ce qui manque du compte; وى پلى مهمان كيم نين wi pili mihman kim nein, dans ce moment les étrangers ne manquent pas; كيم بوين kim bouin, se diminuer; كيم كربن kim kirin, déduire, diminuer; comparat. كيمتر kimtir; chez Garzoni: kima aia, il manque; kima bu, il manqua; na kima na zeida, ni moins ni plus; kim giár, rarement; comparat. kimter saraf kem, je fais des épargnes; kem B., kēm, kīm Rh.; bactr., anc. pers. kamna, p. كم.

كيماسى kimasi, manque, défaut, nécessité; خدى كيماسيا اوجاغا وه نه دتن khoudi kimasiia odjag-a vé ne detin,

Dieu préserve votre famille du manque; du pers. كماسی; comp. بی كيماسی.

كيمخور kim-khour, sobre, qui mange peu; kim-kuár, kim-koárina G.

كيمه kimé, abortif, chétif; زاروك كيمه zarouk kimé, enfant abortif; de كيم.

كيمين kimin, défectueux, incomplet; p. كمين.

كين kin, rancune, ressentiment; كين د دلدا البته روژكی كفش دبه kin di-dilda albeté roujeki kiwch di-bé, le ressentiment de son coeur un jour nécessairement se manifestera; bactr. kaẹna, p. كين.

* كينك kínik, grand, L.; p. كِنْك (homme gros et ignoble)?

* كينه zaza keína, fille; keíneka, keíneke, kẹ̄nek (diminut.); bactr. kainẹ̄, tal. kīneh, keneh, kōneh, khalatchi kennek (Br. I, 338).

* كيوت keutt, perdrix, Ch. 320; comp. قطك (caille).

* كيوه kéva, fruits, G.; peut-être une faute pour méva (ميوه).

كيوی voy. كوڤی.

كيی keï, animal apprivoisé; keii bekem, j'apprivoise, G.; kyahī Rh.; de كی (maison); comp. كدی.

ڭ

گا ga, boeuf, taureau; plur. گايد, گان gan, gàid; بيست گان bist gan, vingt boeufs; گايد كرمانجان هنه gài-d kourmandjan hené, les Kurdes ont des boeufs; گای آڤی gà-i awi, buffle d'Egypte; گا كوڤی ga kouwi, cerf, ure; ġha, ġhái G., gäh Sd.; k. or. گ go; bactr. gao, p. گاو; comp. يلكاو, عوامل گاو, جوانه گا.

* گا gha, coiens; forme qui entre dans les composés du verbe گاين; comp. كنگا (s. v. كُن).

* گابوغا ga-boγá, cerf, L.; de گا (boeuf) et d'un mot turanien, tatare bugá, kalmuque bugu (cerf, renne) etc., voy. Klaproth, Asia polyglotta, Atlas XXXXIV, t. بوغا (boeuf) avare bug'á (id.) voy. Schott, Abhandl. der Berliner Akademie 1871 p. 33.

گادان, گاندان gadan, gandan, gain, profit; geāndān kirin, se tourmenter, Rh.; de l'ital. guadagno.

گاران garan, troupeau; گارانا چيلكان garan-a tchilekan, troupeau de vaches; gārān, pâtre, Rh.; comp. bal. gorung (troupeau), p. گواره بان (pâtre).

گارز gariz, millet; gharez G., gāris L, Rh.; pehl. گاورَس, p. گاورس.

گاريتا voy. قريتا.

*گاريچك gārēchik, jointure, Rh.; p. گرهچه.

گاريز gariz, cloaque, lieu des ordures; p گاريز (vulg. gerīz).

*گاز gāz, chaux; ar. ǰäs, syr. gáso S.

گاز voy. گز (morsure).

*گازچی gāzčí, barbouilleur, S.; de گاز.

* گازك ghazék, pincettes, G.; diminut. du pers. گاز.

* گازك ghazék, doigt du pied, G.

* گازن gāzín ker, il s'excusa, S.

گازی gazi, appel, cri, lamentation; گازی کرین gazi kirin, crier, béler; گازی کرینا داوتی gazi kirin-a daveti, inviter à la noce; گازی کرینا زادی نیڤرو gazi kirin-a zadi niwrou, inviter au repas du midi; گازی بکه محکمی gazi bi-ké mehkemeï, il appelle en justice; گازی کرینا میدانی gazi kirin-a meidani, défier, provoquer au combat; تو گازی که tou gazi ké, appelle; تو گازی مکه tou gazi me-ké, n'appelle pas, ghazi t-kem, j'appelle, G.; p. غازه, گواژه, گواژ; comp. بلنگاز.

گازین gazin, appeler, se plaindre; de گازی, p. گواژیدن.

گاسن voy. گسان.

* گافچی k. or. gāfčī, goutte.

گاڤ gaw, pas, moment, instant; گاڤی فره جوین gaw feré tchouin, enjamber, marcher à grand pas; گاڤکی gaweki, un moment; گاڤ بهٔ گاڤ gaw be gaw, pas à pas; وی گاڤی vi gawi, dans ce moment; اوی گاڤی دخوزم evi gawi dikhouzim, je veux à l'instant même; ghaf G.; ve-ghâve, maintenant, G.; ghav-a kidi, il y a peu de temps, G. (littér. l'autre pas); ghavek, un moment, G.; wē gāvē, alors, Rh.; ghav' ghav', de temps en temps, G.; gāva, au moment que, S.; zaza gămye, un pas, un peu; bactr. gāma, p. گام.

گالك galik, les bas d'hiver; kalek, souliers de laine, G.; kālēk, kālik, sandales, Rh.; p. گالك, syr. ܟܠܝܐ, grec καλίκιοι, lat. caliga.

گالکه voy. جلقه.

گالگال galgal, murmure, bruit, foule, chaos, tumulte; kâttin gālgâle, ils commencèrent à parler, S.; mot onomatopéique, comp. غلغال.

* گاماسی gá-masi, poisson, L. I, XVII; p. گاو ماهی.

گامی voy. گاڤ.

گامیش voy. گاومیش.

گان gan, accouplement, coït; ghana, coït, inceste, impudicité, G.; ghana t-kem, je commets un adultère, G.; p. گان.

* گان gān, âme, Rh.; ghiane G., кіань, кьянь, esprit, P.; p. جان; comp. جان.

گاندان voy. گادان.

گاوان ga-van, berger du gros bétail, gaván, gován L.; p. گاوبان.

گاور voy. کفر.

گاورمش voy. هفرموش.

* گاوزل guiavyzl, pierre (chez les Kurdes Richvends entre Alamout et Qazvin) Ch. 301.

گاومیش gaoŭmich, buffle; ghamesc G., Kl.; gamēsh Rh., komíš L.; p. گامیش, گاومیش (de گاو et du sanscr. महिष, afgh. میښه mēšah Trumpp 55), bal. gawaiš, maz. gūmīš, gil. gomīš, arm. գոմեշ. Ce mot passa dans beaucoup de langues, voy. Justi dans la Revue de linguistique, T. VI, Paris 1873 p. 92.

* گاه gha, lieu, G.; du pers. گاه; comp. اورگه, جموشگه, چمنگه, درونگه, هشارگه, قدمگاه, شرگاه, سیرانگاه, دزگاه.

گاهگیر, گهگیر gah-ghir, gheh-ghir, rétif; ghaghré G., gah-girī ker, le cheval était rétif, ar. hārūn S.; du pers. گاه گیر.

گاین gāin, s'accoupler; prés. از دگیم

ez di-ghim, تو دگی tou di-ghi, او دگه eoŭ di-ghé, plur. ام, هون, وان دگین em, houn, van di-ghin; impér. 2. بگه bi-ghé, plur. هون بگین houn bi-ghin; parf. part. اوان گا, وه, مه, وی, ته, من min, té, vi, mé, vé, evan ga; partic. prés. گای gaï, partic. passé گایه, گا ga, gaié; chez Garzoni: prés. 1. ghum, 2. 3. ghit; parf. part. ghá; χortíkek hē nághā kâssyk, un jeune homme pur, S.; bactr. gā, p. گادن (prés. گایم).

گب k. or. gab, parole; p. گپ.

گبر ghebir, Arménien; گَور, adorateur du feu, L. I, 98, 13; gāvír, Russe, S.; ghiaour R. II, 89; p. گبر, گاور (infidèle).

گبره ghebré, gant pour nettoyer les chevaux; ar. gäbra (Socin), géorg. ჯაბრა (étrille).

گپ ghep, joue; p. کپ, کپ.

* گپ k. or. gep, beaucoup; p. گپ, گپ.

گچ ghetch, chaux; t. گچ, avare gać.

* گچک getschek, petit; schiw-a getschge, petit ruisseau, Sd. 2, 243; comp. گچک.

* گچمش gečmĮš nā-bim, je ne passerai pas, L. I, 20, 9; t. گچمش.

گد ghed, fosse, terrain dont la surface est inégale, bosse dans un vase, saillie, courbe, brèche; اڤا دیواره گده ewa divaré ghed-é, ce mur est déversé; voy. کد.

گدا gheda, mendiant; گدا چشم gheda-tchechm, avide; du pers. گدا, گدا چشم.

گدك ghedek, buffletin; gadak Rh.; kurin. gwedég (Schiefner 176a), afgh. kaṭai (Dorn 550).

گدو ghedou, courge; p. کدو.

گدول goudoul, bamboche, marionette, courtaud; comp. t. گلدوم?

گدیش ghidich, monceau; gidĮsh Rh.; arm. գադիշ.

گر ghir, gale, démangeaison; ghorí G.; gurī, lèpre, S.; gir, gīr Rh.; p. گر; comp. گور.

گر ghir, 1) cercle, tour; ghira G.; gyrd, à l'entour, Ch. 352; 2) colline, cime, sommet; گرك ghirik, une colline; ger, digue, Rh.; gir-ghiaour, colline des Guèbres, R. II, 89; bilb. ghird (colline); p. گرد; comp. سرگر.

گر ghir, rouleau; گر بوین ghir bouin, se rouler; گر کرین ghir kirin, rouler; ژ وی نزاری گر دبتن ji vi nizar-i ghir de-bitin, il roula du haut de ce rocher; gher kem, je roule, G.; le čār gärá, dans les 4 angles (de la chambre), ar. fätäl (lieu où l'on se tourne) S.; k. or. gerd, terre, poudre; p. گرد.

گر ghir, puits, fosse, cavité, creux; کته گری keté ghiri, tombé dans la misère (littér. dans le puits); gerr, rivière, Sd. II, 243; bactr. gereda, afgh. gaṛang.

گر gher, plat, plate, terrain plat; دگریدا di-gherida, dans un terrain plat; t. قر (qer); comp. بنگر.

گر gher, tourbillon; گراڤ gher-aw, tourbillon d'eau; p. گرداب; comp. گر (cercle).

گر gher, si; گر تو دخوازی gher tou di-khazi, si tu veux; comp. اگر.

* گر gir, gros, pesant, L.; gir bun, croître, Rh.; k. or. ger, grand; comp. گرو, گران et le sanscr. गुरु.

* گر ger, faisant; forme radicale du verbe کرین dans les composés, p. گر, comp. کار, کر et les composés برکشکر, زرینشکر, زرکر, رقمکر, رشکشکر, راوگر, قفلشکر, صورتشکر, شیرگر, سرگر, زیقشکر, هاسنشکر.

* گر gir, saisissant; forme radicale du verbe گرتین dans les composés, p. گیر; comp. ریگر, جهانگیر, تاگری, اگرگیر, کشتی گیر, کاگیر, طرف گری, سوداگر, مزاجگر, گولشگیر, گاگری, کفگیر, میراتگر.

گر voy. گریانی.

گرار ghirar, soupe, potage; گرار شیر ghirar chir, soupe au lait; ghrari dem, je donne à manger, G.; ghrari de-kem, je cuis, G.; gerár, soupe, ar. طبیخ S.

گراق ghir-aw, les eaux croupissantes; de گر (puits).

گراقی gher-awi, s'il veut, par la volonté de quelqu'un; de گر (si) et de قاین.

گران ghiran, grave, pesant, onéreux, coûteux; avancée dans la grossesse; قوی گرانه qavi ghiran-é, c'est très cher, très coûteux; به گران هاتن be ghiran hatin, tomber à charge, venir à charge; گران بها ghiran beha, prix élevé; گرانه ghiran-é, ce qui est cher; ایساله دخل لقی دری گرانه isalé dekhl li-wi-deri ghiran-é, cette année le blé dans ces contrées est cher; گران کرین ghiran kirin, rendre pesant un fardeau; گران چوین ghiran tchouin, ralentir la marche; ghrana bum, je pèse, G.; gerán L., girān Rh., B.; له ساله گرانگه dans une année de cherté, Ch. 350; p. گران.

* گران gerán, action de marcher, L.; p. گردان.

* گرانتی gheranitee, pesanteur, R. I, 140.

گراندین gherandin, promener, faire tourner; اشی دگرینه achi di-gheriné, il fait tourner le moulin; هسپی وی گراند hesp-i vi gherand, il a promené son cheval; گراند gherand, promené; گراندیه gherandiié, ayant promené; bi-gerínim, je porte (je fais passer) L.; impér. plur. 2. be-gärínin S.; verbe causat. de گریان; p. گردانیدن; comp. فه گراندین.

گراندین ghirandin, faire pleurer; verbe causat. de گرین.

گرانی ghirani, pesanteur, accablement, embarras, charges, cauchemar, mal caduc; به گرانی be ghirani, sérieusement, gravement; گرانی داین ghirani dàin, donner de l'embarras; گرانی کشان ghirani kichan, avoir des soucis, souffrir des peines; ghranía, disette, G.; p. گرانی.

* گراور ghrover, rond; ghrover kem ou ce-kem ghrover, j'arrondis; ghraver kem, je roule, G. (comp. گر کرین); guruwir Rh.; görovär, ni court ni long, S.; p. گرداور; comp. گلور.

گربز gourbiz, robuste, fort, vigoureux; du pers. گربز.

* گربه курбъ, chat, P.; c'est le pers. گربه.

* گرتی ghertía, enclos, G.; de گرتین; comp. داگرتی.

* گرتیغانی girtī-khāni, prison, Rh.

گرتین ghirtin, saisir, prendre, engorger, boucher, arrêter; prés. 3. او دگره eoŭ di-ghiré; impér. 2. به‌گر, به‌گره be-ghir, be-ghiré, plur. هون به گرین houn be-ghirin; partic. prés. گرتی ghirti, part. passé گرت ghirt; gérond. گرتیمه ghirtiié; conjonct. هیژ خو به گرین heij khou be-ghirin, patientez un peu; حبس گرتین habis ghirtin, condamner aux galères; روژ هاتیه گرتین rouj hatiié ghirtin, il y a l'éclipse de soleil; بر گرتیه ber ghirtiié, pleine (parlant des femelles); گرتنا کفری ghirtin-a kewri, lapider; به گریم be-ghirim, j'admets que...; ژبر به گرتین ji-ber be-ghirtin, séparer un petit de sa mère; خدی خاینان پی بگریتن khoudi khainan pei be-ghiritin, Dieu punisse les traîtres; chez Garzoni: prés. 1. bo-ghrum, 2. 3. bo-ghirt, parf. part. ghert, ghertia; bu qo bo-ghrum, j'apprends; chez Lerch: prés. 1. dį-grím, 3. dį-gré, fut. 1. bį-grím, bį-gérim, 2. bį-géri, 3. bį-gére; impér. 2. bį-grí, bį-gére, bį-gré, plur. 2. bį-grín; parf. part. 1. me girt, imparf. plur. 3. gírtin; دگریتوه, il prit, L. I, 102, 4; hedrus. bį-gerírne, je prendrai; chez Socin: impér. (prohib.) ná-gerā, ne prends pas; chez Chodzko: prés. 1. دگیرم 348; parf. 2. گیرتت guyrt-ett, tu as pris, 318; گیرن guiren B. (peut-être une faute); chez Rhea: prés. 1. girim, impér. 2. gira, parf. part. girtīya; zaza gén'a (je prends), parf. part. geráut; geráute vęra, il retira; bactr. gereβ, p. گرفتن (prés. گیرم du bactr. gar); comp. دل گرت, دا گرتین (s. v. دل), هلگرتین, ورگرتین, گرتین.

* گرجی gurdshi, Géorgien, Kl.; p. گرجی, russe Грузія.

گرچک gourtchik, rognon; گرچکا چپی gourtchik-a tchipi, le mollet de la jambe; diminut. du pers. گرده (bactr. vereδka).

گرچك gourtchik, gâteau; گرچکا بچوك gourtchik-a bitchouk, pâté en petits morceaux; p. گربچه.

گرچی gher-tchi, quoique; comp. اگرچه.

گرد voy. گر (cercle).

گرد voy. گر (rouleau).

گرداب ghirdab, gouffre; du pers. گرداب.

گردان gherdan, le cou; گردان کر gherdan-kir, cheval qui a le cou courbé; گردان کل gherdan-kil, celui qui a le cou long; кердень P., bilb. gerdan; p. گردان, گردن.

گردان voy. سرگردانه.

گردانی, گردنی gherdani, gherdeni, collier, fichu; comp. گردان.

گردباد ghird-bad, trombe terrestre, débâcle, fonte de neige; du pers. گردباد.

گردك gherdek, lune de miel, nuit de noce; گردك بوین gherdek bouin, consommer le mariage; p. گِردك.

گردکان ghirdekan, noix; du pers. گردکان.

* گردون gerdun, charrette, Rh.; p. گردون.

گرده ghirdé, sphérique, le rond; du pers. گرده.

گرز gourz, masse d'armes, massue;

گرزی پهلوانا gourz-i pehlivana, massue de lutteur; bactr. vazra, p. گرز.

گرز gourz, faisceau d'herbes, botte de foin; gurs Rh.; armén. *խուրձ* (bouquet).

گرگ ghirik, os de la jambe, épaule; گرکی ملان ghirk-i milan, les épaules des bras.

گرگ gherek, nécessairement; گرگ از بری باڤیژم gherek ez beri bawijim, il faut que je tire le premier; t. گرگ.

گرگ ghirik, pâte en pain; گرگ کرین ghirik kirin, faire le pain, mettre la pâte en morceaux pour en former le pain; p. گرده.

گرگ gourk, espèce de bois propre à faire des piques; دارا گرگی ژبوی رم قنجه dar-a gourghi ji-boui rim qendjé, le bois de gourk est bon pour faire des lances.

گرگ ghirk, colline, sommet; girik Rh.; diminut. de گر.

* گرگ garik, l'agneau d'une brebis noire, Sd. 2, 244; arm. *գառ*.

* گرگ k.-or. gerrek, boue, argile; diminut. de گرد (voy. گر rouleau).

گرگ voy. گور (loup).

گرگه ghereghe, quoique, si même; de گر (si) et de که, comp. p. اگرچه.

گرم gherm, chaud; گرم کرین gherm kirin, chauffer; گرم بوین gherm bouin, s'échauffer; gherma, chaud, emporté; gherma kem, je chauffe, j'irrite, G.; ġerm L., bilb. germaya (littér. il y a de la chaleur); zaza ġerm, germ; bactr. garema, p. گرم; comp. سرگرم, شیرگرم.

گریان voy. گرم.

گرتین voy. گرم.

* گرماتی germātī, chaleur, Rh.

گرماڤ gherm-aw, eaux thermales; p. گرماب.

* گرمان germān, chaud, B.

* گرمای ghermaia, chaleur, G.; p. گرما.

گرمخی ghermikhi, fermentation, puanteur.

گرمشاندین ghermichandin, trépigner (en parlant des animaux).

گرمك ghermik, thermes; comp. arm. *ջերմուկք*.

گرمی ghermi, chaleur; p گرمی.

گرنوس gournous, couture mal faite; voy. گروز.

گرو voy. گورو.

گرو ghireoŭ, gage, hypothèque; گرو دانن ghireoŭ danin, hypothéquer; du pers. گرو.

گرو ghirou, tard, retard, en arrière; t. گرو; voy. گیرو.

* گرو giru, cru, Rh.; comp. گر.

* گروار ghruár kem, j'écorce, je pèle, G.; syr. ?

گروانه ghirvané, nantissement, gage; de گرو, comp. گرهنی et p. گروگان.

گروز, گرنوس gourouz, guirouz, gournous, fil ordinaire, fil hérissé, rempli de noeuds.

گروه gourouh, réunion de gens; گروها ایریسان gourouh-a eïrisan, sacerdoce; du pers. گروه.

* گروی giruī, crudité, Rh.; de گرو.

گری, گره ghiri, 1) noeud; گریا داری ghiriia dari, noeud d'arbre; ghré, noeud,

jointure, constipation, G.; gerę̄, noeud, L.; ghré t,pel, articulation du doigt, G.; ghré-b-dem, je noue, je forme des liens, G.; prés. 3. gerę̄ di-dé L., parf. part. ghré-b-da G.; 2) ghiré, ghiri, noce, célébration du mariage; p. گره, گری, sanscr. ग्रन्थि; comp. گریدان, گاریچك, ویگره.

گره voy. گهره.

گره لاوژ ghere-laouj, chansonette, couplet de chanson.

* گرهنی grahni, otage, gage; grahni dem, je donne en gage, G.; comp. گروانه.

گری voy. گره.

گری ghiri, galeux; de گر.

* گریا k. or. giriā, pleurs; p. گریا (pleurant) گریه (pleurs).

گریان gheriian, se promener, se tourner; prés. 3. او دگره eoŭ di-gheré, impér. 2. به گر be-gher, plur. 2. هون به گرین houn be-gherin; parf. part. 3. وی گریا vi gheriia; partic. prés. گریای gheriiaï, partic. passé گریا gheriia, promené; gérond. گریایه gheriiaié, étant promené; imparf. 1. از گریام ez gheriiam; تف گریان tew gheriian, tourner une chose sens dessus sens dessous; لی گریان li gheriian, courir après quelqu'un, après quelque chose, rechercher; پی گریان peï gheriian, poursuivre; تو لی کیفی دگری tou li keifi di-gheri, tu cours après les plaisirs; خدی مه پی دگره khoudi me pei di-gheré, Dieu nous poursuit; از چوم وها پاك دنیڤا اوردوی گریام ez tchoum vouha pak di-niwa ordouï gheriiam, je suis allé et je me promenais nettement au milieu du camp; chez Garzoni: prés. 1. gherúm, gheriúm, 2. 3. gherít, begherít, parf. part. gheriá; infinit. gherián, gheriána, promenade; lé-gherum, je cherche; négat. lé-na-gherum; chez Lerch: parf. part. 3. gería; lę̄-gería; imparf. 1. ez di-geríam; 3. di-gería, plur. di-gerían; chez Rhea: prés. 1. gerīēm, 2. geriēī, 3. gerīēt; plur. 1. 2. 3. gerīēn; impér. 2. b'gerīē, plur. b'gerīēn; imparf. gerīām, gerīāī, gerīā, plur. gerīān; parf. gerīāma, gerīāī, gerīāya, plur. gerīāna; plusqueparf. gerīā bum, buī, bu, plur. gerīā bun; chez Socin: prés. 3. le mēryk de-gärē, il cherche l'homme, S.; zaza: prés. 1. gerén'a, je vais; parf. part. 3. geíra, digeraí, il alla ça et là; bactr. vereδ, pehl. ورتیتن, p. گردیدن; comp. سرگریان, ور گریان, لی گریان, ڤه گریان.

گریان ghiriian, verser des larmes, fondre en larmes; ghiriána G.; comp. گرین.

گریانی gheriiani, promenade, action de se promener; گریانا شڤی gheriian-a chewi, patrouille de nuit; گر و سیران gher-ou seïran, un tour de promenade (گر abréviation de گریانی).

گریدان ghiri-dan, lier, composer, versifier, arrêter un compte; prés. از گری ددیم ez ghiri-di-dim, تو گری ددی tou ghiri-di-di, او گری دده coŭ ghiri-di-dé, plur. ام, هون, وان گری ددین em, houn, van ghiri-di-din; impér. 2. هون گری بده houn ghiri-bi-dé, plur. من بدین houn ghiri-bi-din; parf. part. من min, تی, وی, مه, وه, اوان گری دا

vi, mé, vé, evan ghiri-da; partic. prés. گری دای ghiri-daï; partic. passé گری دا ghiri-da, gérond. گری دایه ghiri-ḍaié, ayant lié; دبیژن گری دایه گویا di-bijin ghiri-daié gouia da kitchi ghiri-daié, on dit qu'on lui (au nouveau marié) a noué l'aiguillette, on prétend que la mère de la fille l'a lié; بند گری دان bend ghiri-dan, lier une digue, construire une digue; نه بند گری نه دایه te bend ghiri-ne-daié, tu n'as pas construit une digue; بیت گری دان beit ghiri-dan, composer des vers; grē-dān Rh.; voy. گره (noeud); comp. سرگریدان.

گریدای ghiridàï, ligature (terme de magie), état d'impuissance.

گری طاغ ghiri-dag, nom de la montagne d'Ararat (ture).

گرین ghirin, pleurer; prés. از دگریم ez di-ghirim, تو دگری tou di-ghiri, او دگره eoŭ di-ghiré, plur. ام, هون em, houn, van di-ghirin; وان دگرین parf. part. من, ته, وی, مه, وه, اوان گری min, té, vi, mé, vé, evan ghiri; partic. passé گریه, گری ghiri, ghiriié; infinit. گرینی ghirini, l'action de pleurer, pleurs, lamentation; به گرینی مری فه دگریتین be ghirini miri we-di-gheritin, par des pleurs peut on ressusciter le mort; chez Garzoni: ghirúm, de-ghirum, 2. 3. ghirít, de-ghirit; parf. part. ghrí, ghirí, ghiría, ghiriá; on dit aussi ghirt; chez Lerch: prés. 1. ez di-grím, di-girím, 2. di-girí, di-gerí, 3. di-grí; parf. part. 3. we giría, plur. 3. wána giría; imparf. 1. ez giríam, 2. tu giríai; chez Rhea: prés. az grim, tu grī, au grit, plur. am, hun. wān grin, impér. 2. b'gŕa, plur. b'grin; imparf. az grīm, tu grīe, au grī, plur. am, hun, wān grīn; parf. az grīma, tu grīī, au grīya, plur. am, hun, wān grīna, plusqueparf. az grī bum, tu grī buī, au grī bu, plur. am, hun, wan grī bun; condit. az dē grī bām, tu dē grī bāī, au dē grī bā, plur. am, hun, wan dē grī bān; infinit. grīn; diggiri, je pleure, Kl. (je pleurais); bactr. gareδ, p. گرستن, گریستن, گرئیدن (prés. گریَم).

گرینك gherinek, abîme, tourbillon d'eau; comp. p. گردنای (sabot, toupie).

گریو voy. گورو.

گز ghez, morsure; گز کرین ghez kirin, faire une morsure; ǧez L.; zaza gāz; p. گز.

گز, گاز ghez, gaz, 1) aune, archine, mesure; به گز بیقان be ghez piwan, mesurer à la toise; kavŏk-ā gärdán gāza, un pigeon à cou long d'une aune, S., bäžn-ā dälāle gāz u bŏst-ā, la taille de l'aimé a l'hauteur d'une aune et d'une palme, c'est-à-dire est très-haute, S.; 2) pic, sommet d'une montagne (comp. le franç. pic, qui a le double sens de sommet et d'une mesure); p. گز.

* گز ghiéz, gypse, G., comp. جس; voy. Pott, Et. F. III, 36; Blau, Zeitschrift der Morgenländ. Gesellsch. XXV, 543.

گزان voy. گزتین.

* گزاندین ghezandin, mordre; va ghez ghezínum, je tremble (littér. je mors les dents) G.; comp. گزتین.

گزب ghezeb, foie; kăzab, entrailles, S.

گزتین gheztin, mordre; prés. از دگزم ez di-ghezim, تو دگزی tou di-ghezi, او دگزه eou di-ghezé, plur. هون, ام وان دگزین em, houn, van di-ghezin; impér. 2. به گزه be-ghezé, plur. هون به گزین houn be-ghezin; parf. part. تە, من, اوان گزت, وه, مه, وی min, té, vi, mé, vé, evan ghezt; partic. prés. گزتی ghezti; partic. passé گزت ghezt, gérond. گزتیه gheztiié; هاتیه گزتین hatiié gheztin, il vient de mordre; chez Garzoni. prés. 1. ghezúm, 2. 3. ghezít, parf. part. ghezá; verbe dénomin. de گز, p. گزیدن; comp. گزین, گزاندین.

گزر ghizir, carotte, p. گزر.

گزگزك, گزگز ghezghez, ghezghezk, ortie; ghezíngh G.; comp. p. گزنه.

* گزنگ guezing, l'aube du jour; legar guezing, avec les premiers rayons de l'aurore, Ch. 341.

گزو ghezou, manne; ghazó G., ghezo R. I, 142; gazzó, manne, qui couvre les arbres ballot (بلوط) au commencement de la pluie, S.; p. گزو.

گزوك ghezouk, cheval qui mord, de گز (morsure), comp. arm. կծոտ.

گزیر voy. گزیر.

گزین ghezin, mordre, comp. گریین.

*گز gyž, soufflet; gẏžäg be sări āni, il lui a donné un soufflet, S.

گرگین ghijikin, se hérisser, dresser les cheveux; arm. (dial. de Mouch) գուշ գալ (Patkanof, Матеріалы для изученія армянскихъ нарѣчій p. 58).

گزم voy. گشتین.

* گسان gisson, soc, Kl.; gāsin Rh.; ce mot semble être le partic. prés. de گشتن (celui qui laboure).

گستل, گستر goustir, goustil, bague, anneau, sceau, cachet; gustīr S.; comp. هنگستر.

* گش giš, gi, gišk, gisk, chacun, tout; gištek yek, seul, chose unique; plur. gi̯škān, touts, L.; allem. ganz (lit. ganà)?

* گش guech, éclat; گش کردن guech kyrdyne, briller, Ch. 340; comp. کسی.

گشت ghecht, partie de plaisir; جونه گشتی tchouné ghechti, ils sont allés en partie de plaisir; du pers. گشت.

گشتك voy. گش.

* کشتن каштень, labourer, P.; prés. 1. ġe̯žim L.; p. گشتن.

کهشتی voy. گشتی.

کشك voy. گش.

* گف ghéf, menace; ghéf le-kém, je menace quelqu'un, G.; gaf Rh.; p. غو (cri de guerre).

گفاشتین ghewachtin, presser, pressurer; chez Garzoni: prés. 1. ghavésium, 2. 3. ghavéscit, parf. part. ghavásct; p. گویستن (prés. گویسم).

گفراندین, گوراندین ghiwirandin, ghivirandin, digérer; prés. 3. دگورینه di-ghiviriné; verbe causat. de گفرین.

گهرك ghiwrik, agneau qu'on vient de sevrer; bal. gwarag (agneau tétant).

گهرین, گورین ghiwirin, ghivirin, digérer; prés. 3. دگفره di-ghiviré, négat. ناگفره na-ghiwiré; p. گواریدن (گواشتن).

گفزه ghewezé, bavard, intriguant; t گوزه; voy. گوزه.

* گفشاندین gewišandin, presser; fut. bi-gewišínim L.; verbe causat. de گفشین.

گفشك ghiwichk, arbuste, dont les fleurs sont rouges; gweizh, gowheizh, églantier, R. I, 143; guhíš S.; p. کوهج.

گفشین ghewichin, pressurer, épreindre, به دست گفشین be dest ghewichin, pressurer avec la main; گفشی ghewichi, ce qui est pressé, suc, jus; comp. گفاشتین.

گفی gouwi, fromage frais; pehl. گوفتا (fromage)?

گل goul, rose; gul, épi, Rh.; gul ruzhian perest, tournesol, R. I, 143; gul-i rožyáṅ L.; p. گل.

* گل киль, glaise, argile, P.; gil B.; p. گل.

* گل ghel, avec, G.; ghel qo, avec soi-même, G.; ghel bákhavum, je m'entretiens avec quelqu'un, G.; ghel maktúb, avec la lettre, G.; comp. دگل, لگل, هفگل.

* گلا gäl'a, butin; méra d-kúžid gäl'a zűve âdē-garína, il tue l'homme et il rapporte vitement le butin (le cheval de l'ennemi tué) S.; ar. الغلائع plur. de القليعه.

گلاب goul-àb, eau de rose; du pers. گلاب.

گلاج gheladj, farceur, querelleur; comp. گلج.

* گلاقیژ ghill-aweizh, Sirius, R. I, 183.

گلان goulan, mai, mois de roses; gulán L. I, XVI; de گل.

* گلبن gűlbün, rose, S.; du pers. گلبن.

گلبنگی goul-benghi, voile en soie, mousseline; comp p. گلبند (étoffe de soie).

گلته ghilté, vacarme, dispute, querelle.

گلجی ghelidji, goulidji, plaisant, rieur.

گلج, گلچ gheldj, gheltch, querelle, dispute; گلج گیره gheldj-ghiré, querelleur.

گلخ ghelkh, plat grand et rond.

گلخوی goul-khoi, à moitié.

* گلدیك gildíke (dans le Bohtan) tapis, S.

* گلزار k. or, gulzār, bosquet de roses; du pers. گلزار.

* گلستان k. or. gülıstān, parterre de roses; du pers. گلستان.

گلش goulech, lutte, combat à la lutte; t. كورش, vulg. güleš.

گلك ghelek, beaucoup; chez Garzoni ghélak meróvi, concours, foule du peuple; ghelak giár, souvent; ghelak giár cium. je fréquente; ghelak merín, mortalité, ghelak zéida, excessif; ghelak nína, peu; ghelak mínit, durable; ghelak se asab ket, présomptueux, fanfaron; galakjar, souvent, Rh.; de گل (avec).

* گلگاش gulgáš, rose épanouie, S., gāš pour gahašt.

گلگل ghylghyl, millet sauvage, plantain dont les habitants de Mouch et de Bitlis préparent du pain, pain moitié millet moitié seigle.

گلگلی goulgouli, golgoli, fleurs imprimées sur une étoffe; rengh ghúlghuli, couleur de rose; de گل (rose) voy. Pott, Doppelung p. 89, l. 22.

گللك voy. گلك.

گلو ghelo, par hasard, peut-être, he bien, voyons! holà!

* كلواز gälváz, collier qui pend par devant, ar. magläd S.

كلور ghelouver, corps sphérique; comp كراور et p. كله, غلوله.

* كلوشين gäl-väšīn, haillon pour ôter la sueur des chevaux, ar. gäbra S.

كلوفنك gouloufank, gouloufink, frange, houppe; comp. كلوك.

كلوك ghilouk, pelote; كلوك كرين ghilouk kirin, faire une pelote, gällē gulök, chou, S. (littér. ayant des feuilles comme une pelote); p. كلوك (pour كلوله).

كلوك goulouk, frange; comp. كلوفنك.

كلول ghiloul, petit pois, pois goulu; gulol, gulul, froment bouilli avec du beurre fondu, Rh ; p. كلوك, كلول (pois).

كلوله gouloulé, boulet, balle; p. علوله, كلوله; comp. كلبل.

* كلومسك ghlomesk, pelote; ghlomesk bafer, pelote de neige, G.; russe клубъ, клубочикъ, lat. glomus.

كله voy. كول.

كله ghelé, haras; p. كله.

كله وان ghele-van, inspecteur d'un haras; p. كله بان.

كلى ghili, avertissement, plainte, ton plaintif; ازى كلى كم ezi ghili kim, je porterai plainte; تو هره كلى tou heré ghili, va porter plainte; تو مچه كلى tou me-tché ghili, ne vas pas porter plainte; كلى كازين ghili gazin, bouder, reprocher, apostropher quelqu'un, donner un avertissement; كلى كرين ghili kirin, faire ses condoléances, s'entretenir, pleurnicher; geleh kirin, se plaindre, S.; amme gílhē vī čē be-kín, si nous portons plainte de lui, S.; gilhe be-ké, porte plainte, S.; p. كله كردن; comp. كيره.

* كلى gúlē, nom propre d'une fille, S.; de كل (rose).

كلى gheli, défilé; ghelii G., geli Sd. 2, 243; čōbu gälyäkĕ kūra, il avait passé à travers des défilés profonds; ar. gäli S.; p. كله, géorg. ღელე, ღელჲ.

* كلى gíli, branche, rameau, L.; zaza gıl.

كليز ghiliz, bave; كليز روبون ghiliz rou-boun, baver; ghliz, ghliza, ghaliza, bave, mucosité, G.; p. كليز.

* كليك gelēk, ensemble, Rh.; de كل (avec) et de يك.

*كليل gilīl kirin, faire rouler; gilīl bun, rouler, Rh.; p. كلول, comp. كلوله et كلول.

كم voy. كاين.

كم ghem, mors, bride; كم ژ سرى هسپى فه كرين ghem ji ser-i hespi we-kirin, ôter la bride à un cheval, débrider; ġem L., gam S.; t. كم.

كمار ghemar, saleté, ordure, torchon; كمار ممار ghemar-memar, toute sorte d'immondices.

كمان gouman, scrupule, soupçon, idée, opinion, imagination; كمان كرين gouman kirin, présumer, conjecturer; كمان هيه gouman heié, il est à présumer; du pers. كمان (bactr. vīmanañh), comp. كما.

كمرك goumrouk, douane; ghumrók G.; t. كمرك, كومرك.

* كمركچى ghumrókci, douanier, G.; t. كمركجى.

گمرکخانه goumrouk-khané, douane; du pers. گمرك خانه.

گمره goumreh, gros et gras, bien nourri; voy. کمراه.

گمگم ghimghim, goumgoum, vase à l'eau; gümgüm, grand pot à café, S.; ar. قمقم, t. کمکم; comp. گوگم, قمقمه.

* گمگمك gumgumúk, gumgumuk gaurána, felána, lézard, L..

گمکوژ ghem-koj, flatteur, curieux, bavard; comp. کمکوژ.

گمی ghemi, vaisseau; گمیا تجاران ghemiia toudjaran, bâtiment de commerce, vaisseau marchand; گمی غرق بوین ghemi gherq bouin, naufrage; گمی لی قومی رونشت ghemi li qoumi rounicht, le vaisseau a échoué sur un banc de sable; گمی کازی کرین ghemi gazi kirin, héler; ژ گمی بدر کتین ji ghemi be-der ketin, débarquer; ژ گمی پیا کرین ji ghemi peia kirin, se débarquer; ghamíe G., ser ghamíe cium, je vais en bateau, G.; gamī, gemi Rh.; t. کمی; comp. طاش.

* گمیجی gemíji, navigateur, batelier, L.; t. کمیجی.

گمیجیتی ghemidjiti, marine, navigation.

گن goun, bourses, testicules; به گن be-goun, non châtré; p. گند.

گنه, گناه gounah, gouné, péché; گناهی مزین gounah-i mezin, grand péché, péché mortel; گناهی ته به من نای gouneh-i té be-min nàï, ton péché ne retombe pas sur moi; گنه اقیتن gouné awitin, inculper; ghúna kem, ce-kem, je pèche, G.; ghúna aslía, péché originel, G.; gunę́, gúne L., gunhā Rh.; du pers. گناه (pehl. وناس); comp. بی گناه.

گناهکار gounah-kar, pécheur; گناهکار کرین gounah-kar kirin, scandaliser; ghúnakár G., gunkár L., gunhākar Rh., du pers. گناهکار.

* گنبل ghambúl, mâtin, G.; gambul Rh.; arm. գամբռ.

گند gound, village, campagne; ام بچینه گندی em bi-tchine goundi, allons à la campagne; گندید کو لی کناری فراتنه gound-id kou li kinar-i frat-iné, les villages qui sont sur l'Euphrate; gündeh M., gundā B.; gundágaili, nom d'un village dans le Sindjar, Forbes, Journ. Geogr. Soc. IX; 416; pehl. گوند (comp. le nom de la ville Gund-i šāpūr), p. عند, هند (forme arabe), arm. գունդ (bataillon).

گندور goundour, melon; ghundór G., gundura Rh.; p. گندوری (voy. کندر), ud. gündärü, avare gunzári.

گندور ghindour, roulement; کندور بوین ghindour bouin, se rouler; گندور کرین ghindour kirin, rouler; gindőr, rouleau pour aplatir le toit, S.; aram. גִּנְדָּר.

گندی goundi, villageois, gundián L.; gúndi S.; de گند.

گنش voy. گنج.

گنفس ghenefis, finesse, astuce.

* گنك genék, sureau, L.; gēnák, ar. syr. ga'nna S; p. گنده (puant), comp. کیا

* گنکه gunge, tuyau, Rh.; p. گنك (drain).

گنم ghenym, blé, froment; گنم جاندین ghenym tchandin, semer du blé; plur گنمان دست به سر دانی کرینه ghenym-

man dest be ser dani kirin-é, le blé commence à germer; ghenam G., кеиу P., gamin Kl., génim L., Rh., Sd.; genim-ē shāmē, maïs, Rh.; dujiki genem; p. گندم.

کنه voy. گناه.

کنه ghené, tique; k. or. کنه, punaise; p. کنه.

* کنه کرجك ghena-kerciek, épurge, G.; de کنه (voy. گنی puant) et de p. کرجك (lin).

گنی gheni, puant, qui sent mauvais; ghení bit, il pourrit, G.; p. گنده.

گنیتی gheniti, croupissement.

گو gou, gaoŭ, excrément; گوی مشی gou-i mychi, chiure de mouches; گو ریتن gou ritin, stercorare; bactr. gūϑa, p. گوه, گه; comp. سرگوفك.

گو, گوی gou, goĭ, balle à jouer, globe; گو لیزتین gou leiztin, jouer à la paume; گویا ارضی gouia ardi, globe terrestre; p. گو, گوی.

گو gou, parlant; forme entrant dans les composés du verbe گوتین; p. گو; voy. راستگو.

گو voy. گوتین.

کو voy. گوه.

گوان voy. گاوان.

* گواندان gevāndān, rivage, S.

گوبلك goubelck, champignon; du russe губа, губка.

گوپال voy. کوپال.

گوپك goupik, bouton de rose, bourgeon.

گوپکین goupikin, bourgeonner.

گوتین goutin, parler, dire; prés. از دبژم ez di-bijim, تو دبژی tou di-biji, او دبژه eoŭ di-bijé, plur. وان, هون, ام em, houn, van di-bijin; fut. از به بژم ez be-bijim, etc.; impér. 2. به بژ be-bij, plur. هون به بژین houn be-bijin; parf. part. من, ته, وی, مه, وه min, té, vi, mé, vé, evan گوت اوان gout; partic. prés. گوتی gouti, part. passé گوت, گوتیه gout, goutiié; جی دبژی tchi di-biji, que dis tu? گوتنا وان goutin-a van, à leur dire; گو کو اغی دکل gou kou aghi dighel rıspi qyrin kiriné, on dit que l'aga a (ont) fait une dispute avec l'ancien du village; passif: من گوته min gout-é, j'ai dit; ته گوته té gout-e, tu as dit; chez Garzoni: prés. 1. bezium, 2. 3. bezit; parf. part. ghot; chez Lerch: prés. 1. de-bẽžim, 2. de-bẽži, 3. de-bẽže, de-bé, plur. 1. de-bẽžin, de-bín, 3. de-bín; fut. 1. bebím, bi̯-bím, 3. bi̯-bé; impér. 2. be-bíže, bi̯-bé; parf. part. 2. te̯ gōt, 3. wi gō, plur. 2. we̯ go, 3. go; imparf. plur. 3. gōn; hedrus. gōt, il dit; gōtié, il a dit; گوتوه, il est dit, L. I, 100, 13; chez Rhea: prés. 1. bēzhim, parf. part. gōt; chez Socin: prés. aze bẽžim, tē bẽže, auwwe bẽže, plur. 1. amme bẽžin, 3. auwwe bẽžin; conditionel bo mẏn na-bẽo (je veux que) tu ne me dis pas; parf. part. me, ta, vī, ma, va, vā gōt, imparf. plur. 3. gõtin; chez Beresine: prés. 1. دوجیم de-vedjim, aoriste بوجیم bedjim, impér. 2. بوجی bedji; chez Chodzko: impér. 2. بگه bgé, 320; بزه bezé, 317; parf. part. gout, 321; k. or. prés. گوام, دیم gūem (cette forme est

persane); impér. ببه, parf. 1. گوتم; lorist. ishim, je dirai; beesh, dis; zaza vâja, je dis; ńe šén'a vâja, je ne puis parler; vā, il a dit; les deux racines que l'on remarque dans la flexion de ce verbe sont la bactr. vač ou vaš (de vaχ-š), et la persane ancienne gub (p. گفتن); comp. وتن.

* گوج guj, force, Rh.; t. كوج.

گوداری voy. گوهداری.

گور gour, loup; ghúrgh G., gur Kl., L.; gurk Rh., gürg M.; zaza verg, velg; bactr. vehrka, p گُرگ (گَرگ Firdusi ed. Mohl I, 104, 445); comp. تشگور, دفگور.

گور gor, onagre; du pers. گور.

گور gheoŭr, brun; ghaver, gris, G., gaur, blanc, gris (se dit d'une barbe, d'un âne, d'un boeuf blanc) S.; allemand grau.

گور voy. گبر.

گور gour, le moment le plus pressé d'un travail; گور بیدره gour bideré, le moment le plus pressé de la moisson; p. گورا گور (گورا گور).

گور gour, gale, maladie de peau; comp. گبر.

گور gour, tombeau, gōrn L.; du pers. گور (de l'ar. قبر).

* گور ghaver bú, léthargique, G.

گورا goura, selon, conformément; گورا زمانی goura zemani, selon les circonstances; گورا من goura min, selon moi; گورا وقتی goura vaqti, selon le temps; گورا وه goura vé, selon vous autres: t. گوره, voy. انگوره.

گوران gouran, peuple à demeure fixe, les Kurdes agricoles; zaza gurâ, gurę, labour; du bactr. varez.

گوران gouran, dépouiller, écorcher, ôter la peau; جرمی فقیری گوران tcherm-i feqiri gouran, écorcher les pauvres; دگورتن di-gouroutin, on ôtera la peau.

* گوراندین gurándin, égorger, sacrifier; prés. áze bu-gurénim, parf. part. 1. mu gurând; partic. passé gurándi, égorgé, S.; verbe causat. de گوران.

گوراندین voy. گقراندین.

گورانه voy. گگمك.

گورت gourt, soufre, comp. گبگورت.

* گورج gurǰ, une belle femme, S.

گورژبن gourijin, tonner, gronder, گورژنا اوران gourijin-a aoŭran, un coup de tonnerre, گورژنا اسمانی gourijin-a asmani, le ciel tonne, verbe dénominatif d'un nom onomatopéique, comp. le pers. غرنبیدن, غرنبس (bactr. gared), le turc گورلمك, l'ud. gürüpesun et ci-dessous گورین.

گورستان gouristan, cimetière; du pers. گورستان (voy. قبرستان).

گورگر gourghir, soufre; comp. گبگورت.

گورکم ghiorkem, beau, superbe; t. گورکلو.

گورگلوق gourghelouq, la vitesse d'un cheval; trotteur, t. یورعه لق.

گورن voy. گور (tombeau).

گوری, گورو gheoŭrou, gheoŭri, goulot, gorge, passage étroit; گوری هاتنه گردن gheoŭri hatiné ghirtin, engouer la gorge, گوریا خورخوری geouriia khorkhori, le goulot d'un narghilé; گوریا شیشهی gheouriia chichéi, le goulot d'une bouteille; گوریا آشی gheouriia achi, le canal du moulin; گوری ایش gheouri eïch, angine; گوری به اور gheouri be-

our, goître; gheru bé-berum, je décolle, G.; gherú frá, glouton, G.; кирy P., ġaúri L., geryu, gavrī Rh.; p. كلو, comp. bactr. garaṅh.

كوروژين gouroujin, écorcher; بلا بكوروژى bila bi-gourouji, soit, qu'il écorche; comp. كوران.

گوره gheouré, grand; گَوْر sublime, L. I, 98, 3; گوره دنيا le seigneur du monde 100, 16; gawr R., gevra kalaa, le grand château (nom propre) R. I, 269; gauré Br., gouré Ch. 352, 307; gaouré, 346; pehl. كفر, afgh. غَوَر (gros).

گوره gouré, bas, vêtement pour couvrir le pied; گورا هفرموش goura hewirmouch, bas de soie; گوره ڤه كرين gouré we-kirin, attaquer, fondre sur quelqu'un, littér. ouvrir les bas; گوره بزمار gouré bizmar, clou pour ferrer le cheval; ghora G., gora Rh.; p. گورب, arm. գուրպայ, գուռպայ.

گوره voy. انگوره, گورا.

گورى voy. گورو.

گورى gouri, galeux: de گور.

گورى gouri, sacrifice, offrande, flamme; گوريا آگر gouriia aghir, la flamme du feu; ته مه گورى gouri té mé, je suis tout dévoué à toi, گورى بوين gouri bouin, se dévouer, être victime de son dévouement; ghori, flamme, G.; gŏri L., gorí, victime, S.; mirzāγå żéra begória, Mirza Aga devint la victime pour lui, S.; sanscr. घृ, russe горѣть, arm. գոռ (éclat).

گوريتى gouriti, gale; de گورى.

گورىخ gourikh, chien de berger.

گورين voy. گڤرين.

گورين gourin, détoner; گورينا طوپى gourin-a topi, détonation du canon; mot onomatopéique; comp. p. غريدن, t. گورلمك et ci-dessus گرين, گورژين.

گوز gouz, noix; gu'íz L., gueiz-a kwera, noix creuse (nom d'un village, R. I, 190); govíz S., gvīzĕ hindĭ, noix de coco, S. (ar. جوز الهندى); gīs, noyer, Rh.; p. گوز.

گوز gouz, méchant, mauvais; p. گوز, comp. گله گوز.

گوز ghevez, guvez, teinture de la couleur de chocolat, écarlate; t. گوز (guvez, rouge foncé); comp. گوزى گرم.

گوز gheoŭz, action de se rouler, de se vautrer; all. kugel?

گوزان gouzan, rasoir; gūzánă b-čărχínin, repassez le couteau, ar. gōzān mūs S.; ar. (dans le Khouzistan) qosan (faucille, de قوس arc), Taylor, Journal of the R. Asiat. Soc. XV, 410; comp. جزان.

گوزك gouzek, l'os de pied; گوزكا لنك gouzek-a link, cheville du pied; zaza gōzéke; p. گوزك.

گوزكى ghevezeghi kirin, caqueter.

گوزلك ghiozlik, lunettes; t. گوزلك.

گوزه ghevezé, caquet, bavard, gūża, bavardage, S.; t. گوزه; voy. گڤزه.

گوزى guvezi, cochenille; به گوزى be guvezi renk kirin, cocheniller; comp. گوز.

گوزين gheoŭzin, se rouler, se jeter par terre, se vautrer; prés. از دگوزم ez di-ghevizim, تو دگوزى tou di-ghevizi, او دگوزه eoŭ di-ghevizé, plur. هون, لم

وان دگوزین em, houn, van di-ghevizin; fut. از به گوزم ez be-ghevizim etc., impér. به گوزه be-ghevizé, plur. به گوزین be-ghevizin; parf. part. مه, وی, ته, من min, té, vi, mé, vé, evan gheviz; partic. prés. گوزی ghevizi, partic. passé گوز, گوزیه gheviz, ghevizié; gavŭzīn Rh.; de گوز.

گوژ voy. گوشه.

گوسك voy. گوزك, گوز.

گوشت goucht, viande, chair; گوشتی درانان goucht-i diranan, gencives; گوشتی داواری قلاو زاف بها ددن goucht-i davar-i qalaoŭ zaf beha didin, la bonne viande de boeuf se vend chère; گوشتی برخ goucht-i berkh, viande d'agneau; گوشتی چی بهایه gouchti tchi behaié, combien coûte la viande? گوشتی پزی goucht-i pezi, viande de mouton; گوشتی به طعم goucht-i be-tâm, viande d'un bon goût; گوشت خور goucht-khour, carnassier; گوشتی گای goucht-i gâï, viande de boeuf; هوقه گوشت به چندیه hoqa goucht be tchendiié, combien (coûte) une ok de viande? گوشتی نو goucht-i nou, viande fraîche; گوشتی کلیای goucht-i keliaï, bouilli; ghost G., guscht Kl., gōšt, gōvd (cette forme est la vraiment kurde) L., gōšt Rh., M., Sd., bilb. ghosht, zaza gōšt, dujiki goscht; p. گوشت.

* گوشك gaušék, léger (du tabac) L.; t. گَوْشك.

گوشه, گوژ gouché, gouj, coin; گوشه نشین gouché nichin, épiant; گوشیك, un coin, L. I, 102, 19; comp. چارگوشه, هشت گوشه, گوشه.

گوشیار voy. هشیار.

گوڤ gouw, enclos destiné pour les brebis; gaua Rh.; arm. գոմ, géorg. ბოძი, comp. گوم.

گوڤند gouwend, danse en rond qui ressemble au sirto des Grecs; گوڤند لیزتین gouwend leiztin, danser en rond; گوڤند گرتن gouwend ghirtin, danser en se tenant par la main; گوڤند دگرین و درقصین gouwend di-ghirin ve di-reqisin, ils se mettent en ronde et ils dansent; ghovend G., gōvénd L., gōvänd, place de danse, S.; afgh. غوَنډ (ronde, Dorn).

گوڤه guwé, ver qui ronge les étoffes; گوڤه خورین guwé kharin, le ronger des vers; t. كوه.

* گوكه dujiki gúke, veau; diminut. de گا (گاو).

گوگم goughim, vase de l'eau; comp. گمگم.

گول goul, chevelure de femme, boucles de cheveux; گولی وی دریژه goul-i vi dirij-é, sa chevelure est longue; zaza gíle; p. گُلَه.

گول gol, lac; t. كول.

گول voy. گوله.

گولاك goulak, boucles de cheveux.

گولشگیر goulech-ghir, athlète, lutteur; composé hybride du t. كولش (vulg. pour كورش) et du pers. گیر, comp. كشتی گیر.

گولك golk, veau de lait; گولك golik, un petit veau; گولکا کاواری golk-a kavari, abâtardi (littér. veau de Kavari);

گولکا می golk-a mi, génisse; گاومیشی golk-a gaoŭmichi, buffletin; gólik L., gulilek Rh.; zaza gō'eliḳ, gólek; formé de گو (گا) à l'aide du suffixe لك.

گولك goulouk, essaim; arm. ՀոլԼք, ՀոլԼք.

* گولکان zaza gōlikán, pâturage des veaux.

گولکوان golik-van, pâtre du village.

گوللك voy. گولك.

گولە goulé, ballé d'une arme à feu; گوله پرین goulé perin, bondir (en parlant des boulets ou des balles); du pers. گوله (de گلوله).

گولی gouli, boucles de cheveux; comp. گول.

گوم gom, bercail, bergerie; comp. گوش.

گون voy. گونی.

* گونلا ghunéla, rut des bêtes fauves, G.; comp. p. گشن.

* گونمش gōanmiš mé-be, ne sois pas confiant (dans le texte turc مغرور) L. I, 31, 6; gōanmiš náḇe (lisez de-bé) 25, 4; t. گونمش.

گونی gouni, broussailles, ronce; plur. کوکی گونیان تینن و ددنه داواران kok-i gouniian tinin ve di-dené davaran, on apporte les racines des arbustes et on les donne aux bestiaux; ghúni, tragacanthe, G.; ghewun, plante qui produit la gomme arabique, R. I, 142; gīnī, buisson d'épines, Rh.; gvīn, syr. qišóro, plante que l'on brûle et jette çà et là, S.; p. گون.

گونی gouneï, lieu où la neige est rare.

گوورم voy. گوورین.

گووشت voy. گوشت.

گووه voy. گوش.

گوه gouh, oreille; دگوهی ویدا di-gouh-i vi-da, à ses oreilles; گوه بری gouh beri, oreille coupée; chez Garzoni: ghoh; ghoh-le-m, j'écoute (littér. je suis l'oreille vers quelqu'un); ghoh-le, j'écoutai; az ghoh-le, j'écoute; ghoh le bum, id.; guh Kl. Rh., gōh L., góh-e mḗsi, coquille, L. (pers. گوش ماهی); ro, кувве, кувъ P., ghiu, bilb. gheh R., گو L. I, 102, 17; گوو guéou Ch. 303; k. or. gū, dujiki gosch; bactr. gaoša, p. گوش; comp. سروگوهی, بی گوه.

گوهار gouhar, pendant d'oreilles; ghohark G., gōhár L.; bactr. gaošāvare, p. گوشواره, گوشوار.

گوهان gouhan, mamelles; گوهان کرین gouhan kirin, former les mamelles (de la grossesse); گوهان کریه gouhan kiriié, ayant les mamelles formées, c'est-à-dire être près du terme d'accoucher.

گوهدار voy. گوهدر.

گوهداری gouhdari, bienveillance, attention; godari kirin, faire attention, Rh.; de گوهدار; p. گوشداری.

گوهدان gouh-dan, écouter favorablement, prêter l'oreille; ghohe dem, j'écoute; négat. ghoh na-dem G.; p. گوش دادن.

گوهدر gouh-dir, attentif; ghohe-dar G.; p. گوشدار.

گوهدریژ gouh-dirij, âne (oreillard).

گوهر gouher, parc de moutons.

گوهری gohieri, joaillier; du pers. گوهری, comp. جوهرجی.

گوی voy. گو.

گویا gouia, on dirait que..., comme si; du pers. گوئیا, گویا.

گوین gouin, esclave, serviteur; از گویناته مه ez gouin-a te-me, je suis ton esclave, très humble serviteur.

گوین gouin, corbeau; zaza gō'ín, gō-hín, grand-duc; de la rac. gu (crier).

گوین voy. خون (sang).

گویو gouiou, excrementis inquinatus (juron); de گو.

* گویه góya, jeu de paume; on jette la balle çà et là avec un bâton, S.; de گو (balle).

گویه voy. سرگویه.

گه gheh, lieu; voy. شارگه, گاه.

گه gheh, jointure; gah Rh.; gah, l'os au bout de la colonne vertébrale, S.; gah pa̍rr-a stóē, muscle cervical, S.; da̍v-ē χva āvēt gah pa̍rr-a stū, elle mit sa bouche à sa nuque, à son cou, S.; scr. गात्र.

گها voy. گیا.

گهاستین gouhastin, troquer, changer; voy. گهورین et فه گهاستین, را گهاستین.

گهان ghehan, qui fait arriver; comp. خبر گهان.

گهان ghehan, arriver; گهانا کنار ghehan-a kinar, aller à bord; comp. گهین.

گهاندین ghehandin, faire parvenir, faire atteindre; prés. 3. او دگهینه eoŭ di-ghehiné, parf. part. وی گهاند vi ghehand, partic. prés. گهاندی ghehandi, partic. passé گهاندیه, گهاند ghehand, ghehandiié; gahāndin, gihāndin, apporter, Rh.; bü-gehénym, je parviens; bü-gahínin, ils parviennent, S.; verbe causat. de گهین.

گهره ghihré, les boeufs attelés qu'on emploie dans une aire, battage; gară kirin, battre en grange, Rh.

گهشتین ghehichtin, mûrir, arriver, atteindre; prés. از دگشینم ez di-ghechinim, تو دگشینی tou di-ghechini, او دگشینه eoŭ di-ghechiné, plur. ام, هون, وان دگشینین em, houn, van di-ghechinin; fut. از گهژم ez ghehijim, تو گهژی tou ghehiji, او گهژه eoŭ ghehijé, plur. ام, هون, وان گهژین em, houn, van ghehijin; impér. 2. به گهژ be-ghehij, plur. هون به گهژین houn be-ghehijin; parf. part. من, ته, وی, مه, وه, اوان گهشت min, té, vi, mé, vé, evan ghehicht; partic. prés. گهشتی ghehichti, part. passé گهشتیه, گهشت ghehicht, ghehichtiié; گهشتی ghehichti, mûr, pubère (comp. نگهشتیه); chez Garzoni on trouve gheést, gheéstia, ghaestía, comme le prétérit de گهین; găhăshtin, arriver, Rh., گیشتم, j'étais arrivé, L. I, 100, 7; me gehāšt, j'ai fait arriver, S.; bü-gehēšim, je fais arriver, S.; گیشتی guéichti, tu auras rencontré, Ch. 317; gišti, mûr, L.; verbe formé de گهین; voy. گیشین.

كەكە gheh-gheh, périodiquement; géġé L.; du pers. كەكە.

كەهكير voy. كاهكير.

كەوارە ghehvaré, berceau; du pers. كەوارە; comp. كەوارە.

گەوراندين gouhourandin, faire un échange; chez Socin: prés. 3. maráz dugohārēne surā̆t-e īsā́n, la maladie altère le visage de l'homme; parf. part. gohārā́nd, altéra; verbe causat. de گەورين.

گەورين gouhourin, changer, échanger; chez Garzoni: prés. 1. ghoorum, b,ghoorum, 2. 3. b,ghoorit, parf. part. ghoost, ghoostia; chez Socin: prés. 1. az gohā̆rym, je me suis changé; 2. tu bu-gohā̆ra; plur. 1. am bu-guhū̆rin, nous échangeons; imparf. plur. 3. guhártin, ils échangèrent; p. گاشتن (prés. گارم) گشتن; comp. فه گەورين.

* گەوستين guhostin, éloigner, écarter; prés. 1. guhozim, impér. 2. guhoza, parf. part. guhost Rh.; chez Socin: prés. 3. devē že kúr-ē χva bu-guhéze, il veut rechercher une fille en mariage pour son fils; parf. part. bū̆k-ē χva gohā̆st, il recherchait en mariage l'épouse (de son fils); ce verbe a été emprunté au persan گذاشتن (prés. گذارم), dont la forme vraiment kurde est بهارتين; la sifflante du thème prétérital s'est glissée d'une manière inorganique dans le présent.

گەين ghehin, atteindre, aboutir; prés. از دگەم ez di-ghehim, تو دگەی tou di-ghehi, او دگەه eoŭ di-ghehé, plur. ام em, هون, وان دگەين; négat. از نا گەم ez na-ghehim etc.; impér. 2. بە گەژ be-ghehij; plur. هون بە گەژين houn be-ghehijin (appartient au verbe گەشتين); parf. part. تە, من, وی, مە, وە, اوان گەيا min, té, vi, mé, vé, evan ghehia; اڤە ضويا دگەه افی ewé zeviia di-ghehé awi, ce champ atteint les eaux, le marais; chez Garzoni: prés. 1. gheúm, 2. 3. ghéit, parf. part. gheést (voy. گەشتين); dans le dialecte de Sihna بگيم je viendrai, L. I, 100, 7, chez Socin: eγā́ musile, il arriva à Mosoul; plur. eγā́n māl, ils vinrent à la maison; p. گائيدن, گاهيدن (la signification de ce verbe est restreinte); comp. گاين, نگەای, كەهان.

گش voy. گش.

گيا ghiia, گياه ghiiah, herbe; گياى مسكى ghiia-i miski, armoise, plante aromatique; گياى هشك ghiia-i hechk, foin, herbe sèche; chez Garzoni: ghia ghré, endive sauvage, chicorée; ghiá-bend, absinthe (littér. herbe pontique); ghiá ghené, sureau (littér. herbe puante); p. گياه; comp. گيه.

گيان voy. گان (âme).

گينر ghitir, mollet, gras de la jambe; comp. holl. kuit, Diefenbach II, 480.

گيجلك ghidjelik, gilet, veste de nuit; t. كيجلك.

گيدى ghidi, timide; lo gídi, holà, coquin! S.; heilā gidy-ā nazána, ô gaillard ignorant, S.; p. گيدى; comp. انگدى.

گير voy. گر (saisissant).

گیر voy. گر (gale).

گیرا voy. گریان (se promener) et ڤه گریان.

گیرو ghirou, retard, rester en arrière; امژی گیرو نابین em-ji ghirou na-bin, nous aussi nous ne resterons pas en arrière; gīro kirin, différer, ajourner, Rh.; t. کیرو, کرو; voy. گرو.

گیره ghiré, dispute, querelle; comp. گلج گیره, گلی.

گیری ghiri, galeux; comp. گری, گوری.

گیزك ghizik, balai de bouleau; gēzik, Rh.; diminut. de گیزی.

گیزی ghizi, balai, vergette; بگیزی مشتیین be-ghizi michtin, balayer; گیزی کرین ghizi kirin, balayer; ای گیزی دکه eĭ ghizi di-ké, balayeur; giza'i L.; comp. p. کلکزو (balai fait des argots de tamaris, گزو).

گیسو voy. گیزك.

گیس voy. گوز (noix).

گیسك ghisk, chevreau; hurk. giźva (Schiefner 158^b).

گیسو ghisou, chevelure, boucles de cheveux; zaza gi̯ži̯k; p. گیسو, arm. գիսակ.

* گیسه gĕsa, chef d'une tribu, S.; syr. ܓܶܓܳܣܳܐ (brigand, assassin).

گیشتیین voy. گهشتین.

* گیشین guéichyne, être incandescent; prés. plur. 3. گیشنت guéichentt Ch. 317; littér. être accompli (du fer chauffé). comp. گهشتین.

گیفك, گیڤك ghifik, ghiwik, houppe courte, frange.

گیلاس ghilas, cerise; ghelás, cerise aigre, G.; keras, cerise, G.; kerĕ́z L.; p. گیلاس, t. کراس, ar. قراز, arm. կեռաս.

* گینج gēnǰ, nom propre d'homme, S.

گینی voy. گونی.

گیو voy. هیڤ.

* گیه gáya, chanvre, ar. حشیش; tā gáya, brin d'herbe, S.; comp. گیا.

ل

ل, لی li, à, en, dans, sur, près, pour; وه حضورا لی li houzour-a vé, en votre présence; لی جهی بوی li djihi bouï, ce qui est à sa place; لی خزمتا خوندکاری li khyzmet-a khoundikari, pour le service du Roi; لته li-té, à toi; لبر من li-ber min, sur moi, près de moi; لبر خستین li-ber khystin, mettre sur soi un habit; لبر دری liber deri, devant la porte; لبر دانین liber danin, mettre en face; لبر پیان سکنین liber peian sekinin. rester sur pieds; لی کناران li kinaran, dans les environs; لی کناری بازیر li kinar-i bajir, à côté de la ville; le jem, tout près, L.; le pĕ́šye, par devant, L.: lehínda, loin, L.; l'-kīderī, de quel côté, Rh.; le-kúdärēya, où est elle? S.; l'-ēk weh-kirin, partager (ēk un, یك) Rh.;

لمثل, comme, L. I, 101, 16; لَوْ وختوه depuis ce temps là, L. I, 101, 1; chez Chodzko: لَه پاشان lé pachane, après, 342; لَه پاش lé pach, devant, 346; لَه پیده le pieda, à la recherche, après, 345; لَه پاشو lé pechôou, par derrière, 342; لَه نزیك lé nezík, tout près, 346. Cette préposition est employée absolument, comme adverbe: ghoh-le-m, je écoute (littér. mon oreille est sur...), parf. ghoh-le, j'écoutai, G.; voy. کوه; elle se trouve aussi comme préfixe verbal, dans le-dān, le-kirin etc., et la voyelle, en ce cas, est allongée; ar. ل.

لا la, non; ar. لا.

* لا la, côté, Ch. 352; لَه لاو لاو lé laou laou, de tous côtés, 353; لَه همو لایکوه le hamo laiekoué, de toutes parts, 351; لولا چو بووه دراو lôou-la tchou houé derâou, de ce côté (la lance) était sortie dehors, la lance l'avait percé de part en part, 352; لا جوه il perça, L. I, 99, 10; comp. ولَه, اووه.

* لا zaza lā, ruisseau; comp. لی.

لابد laboud, absolument; ar. لابدّ.

لابه, لاب voy. لیب.

لابهی labehi, supplication; p. لابه; comp. لاوهی.

لاپ voy. لپ.

لاپچین laptchin, bottes ordinaires à la turque; t. لاپچین, ud. lapčin (Schiefner 106ª).

لاپك voy. لپك.

لاپه lapé, cataplasme; t. لاپه, لاپا.

لاج ladj, jeune homme; zaza lāǰ, dujiki ladjik; arm. լաճ.

لاجورد ladjverd, azur; du pers. لاجورد.

لاجوردی ladjverdi, vert de gris; du pers. لاجوردی (bleu azuré).

لاچك latchik, coiffe, mouchoir de tête.

* لاجین lačín, espèce d'oiseau, L.; turc orient. لاجین (faucon royal), avare, hürkan., kasikum. lačin, tchetchentze lēči (Schiefner).

لاد lad, dimanche, fête; روژا لادی rouj-a ladi, id.; roz-a lalí de S.; de l'ar. یوم الاحد.

لازم lazim, il faut, nécessaire, soit; لازم بی لازم نبی lazim bi lazim ne-bi, soit qu'il vienne soit qu'il ne vienne pas; لازم به be-lazim, important, indispensable; لازمه بته be-té lazim-é be-sitin, tu as besoin, prends le; لازم بوین lazim bouin, falloir; لازم نویسار lazim nivisar, il faut écrire; لازم نینه lazim niné, il n'en faut pas; ژبوی جی لازمه ji-boui tchi lazim-é, à quoi cela est nécessaire? لازمی شخولا دولتی lazim-i choukhoul-a deoŭleti, les affaires urgentes d'état; lazem G., lazím L. B.; ar. لازم.

لازوت lazout, blé de Turquie.

لاش lach, cadavre, charogne; leš L., G.; lash Rh.; lāš, corps (p. ex. d'une fille vivante) S.; zaza leš, léša; p. لاش (prononc. vulg. turque leš) géorg. ლაში; comp. کالش.

لاشه laché, riens, bagatelles; ar. لاشی.

لاغر lagher, maigre; p. لاغر.

لافزن lafazan, babillard, qui parle trop; du pers. لافی زن.

لاف, لاق law, laf, paroles vaines, bavardages; لاق کرین law kirin, bavarder, dire de choses futiles; p. لاف.

لافکر law-ker, bavard, charlatan.

لاڤكرى lawkeri, vanité.

لاق laq, convenablement, dûment; لاق باوريه laq baveriié, il est digne de confiance; comp. لايق, بى لاق.

لاقردى laqyrdi, paroles, conversation; اوى لاقردى كر evi laqyrdi kir, il a dit bien des choses; لاقردى كرين laqyrdi kirin, taquiner; laqardí L., lākirdī Rh.; t. لاقردى.

لال lal, muet; p. لال.

لالوكر lal-ou-ker, pantomime; littér. muet et sourd.

لاله lalé, tulipe; du pers. لاله; comp. هلهال, هلاله, الال.

* لالى lālē, contre, vers, Rh.; de ل (à) et de على.

لامه lamé, mâchoire, joue.

لان voy. لانه.

* لانرك làndek, berceau, G.; diminut. de لانه, voy. Nöldeke 123.

لانه, لان lan, lané, nid; p. لانه, آلانه; comp. هيلون.

لاو laoŭ, jeune homme; pl. لاوان lavan; لاوه lavé, c'est un jeune homme; láva, jeune homme de 20 ans, G.; lau, lāv, lo, lauk L., lok, mâle, L.; lāv Rh.; k. or. لو, لوه lov, lav, lové; p. نوه, sanscr. नवक, voy. Pott, Et. F. IV, 682; arm. (dial. de Mouch) լաւ (du kurde), Patkanof, Матеріалы для изученія армянск. нарѣчій, p. 62.

* لاواز lāvāz, maigre, grêle, Rh.

لاوژ, لاوژك lavouj, lavyjk, couplet de chanson, chanson héroïque; لاوژك گوتين lavyjk goutin, chanter des couplets; lauk, chanson, L.; lauzhē Rh.; zaza lauk; lau wén'u, il aboie; lauk vánu, bána, il chante; comp. l'arm. հնչակ et le p. نوازش, نوازى; voy. گره لاوژ.

* لاون laven, canne, G.

لاوهى lavahi kirin, conjurer, demander; lava kirin Rh.; du pers. لاوه كردن; comp. لابهى.

لاوى, لاويني lavi, lavini, jeunesse; لاويه laviié, les folies de la jeunesse.

لايق làiq, digne, convenable; لايق بوين làiq bouin, mériter, convenir à; لايق پسنينى làiq pesinini, digne de louange; لايق نينه làiq niné, il ne convient pas, il n'est pas digne; ar. لايق; comp. لاق.

لايقى làiqi, habilité, mérite.

لب, لب lib, lip, grain, pilule, bolus; plur. لبوبات, لبيد libid, liboubat; لبيد قومى libi-d qoumi, grain de sable; lebek merǰǎn, une petite boule de corail rouge, S.; ar. لبّ.

لبا li-ba, tout ce qui est exposé au vent; لبا بوين liba bouin, se mettre en route; لبا كرين liba kirin, agiter, faire du vent, لبايه libaié, une chienne en chaleur; دست لبا كرين dest liba kirin, faire signe de la main.

* لبا l'ba, contre, vers, Rh.; de ل et de با (avec).

لباده libadé, habit de derviche; libada, manteau d'hiver, Rh.; ar. لباده.

لباس libas, habit, effets, bagage; لباس ور گرتين libas ver ghirtin, s'habiller; ar. لباس.

لبتين voy. لپتين.

* لبد libad, feutre, R.; ar. لبد.

لبر li-ber, vis-à-vis; كانى لبر دريه kani li-ber deriié, la fontaine est vis-à-

vis de la porte; lebér, auprés, devant, L.; de ل et de بر (sur).

لبلبی leblebi, pois rôti; t. لبلبی.

لبن li-byn, sous, dessous, en bas; لبنی libyni, le dessous; لبنی حکمی وه li-byn-i houkm-i vé, sous vos ordres; لبن صندوغی li-byn sandoughi, sous la caisse.

لبود libod, instrument pour carder, cardeur, laineur, marchand de laine; دبن لبود هاتنه ناڤا اوبا مه di-bin libod hatiné naw-a oba mé, on dit que les marchands de laine sont arrivés dans notre camp; ar. لبّاد.

لب lep, poignée, main, l'endroit où le bras se joint à la main; lapk, patte, G.; lāp L.; gothique lofa, anc. haut allemand lāfa, russe лáпа, лáпка (de lapati, saisir, voy. Pott, Et. F. V, 186, 374; Diefenbach II, 154; Fick 604, 854, 862); comp. جارلمی.

لپات lipat, accent, mouvement; qui n'a pas de conduite.

لپتاندین lepytandin, remuer, trépigner; پی لپتاندین pei lepytandin, frapper du pied; verbe causat. de لپنین.

لپتین lepatin, lepytin, se mouvoir, se remuer; prés. از د لپتم ez di-lepytim, تو د لپتی tou di-lepyti, او د لپته eoŭ di-lepyté, négat. نا لپته na lepyté, inébranlable; plur. ام, هون, وان د لپتین em, houn, van di-lepytin; impér. 2. به لپت be-lepyt, plur. هون به لپتین houn be-lepytin; parf. part. من, ته, وی, مه, وه min, te, vi, me, ve, evan اوان لپت lepyt; partic. prés. لپتی lepyti, partic. passé لپت, لپتیه lepyt, lepytiié; chez Socin: az labŏtim, je me mus; fut. aze billabötim; de لپات.

لپسن lepisin, bourrer, remplir avec force.

لپك lepik, gant; lapek G., lāpĵk L., lapuk, lapik Rh.; diminut. de لپ (comp. ar. کفوف gant, plur. de کفّ, arm. ձեռնիկ de ձեռն, lit. pìrsztine de pìrsztas, doigt, gaëlique lámann de lam, main).

لپوك lipok, joujoux, poupée, comédie, farce.

لپه lepé, bouillie; t. لاپا, لاپه.

لجام ledjam, rêne; ar. لجام, comp. لغاب.

لج کرین ledj kirin, contredire; ar. لجّ.

لجم li-djem, auprès, à côté de; از لجم نه ez li-djem té na-sekinym, je ne resterai pas auprès de toi; لجم ته جوم li-djem té tchoum, je suis allé chez toi; از لجم ته رونیم ez li-djem té rounim, je demeurerai auprès de toi; لجم مالی li-djem mali, à la maison; le-ǰem L.

لحر letcher, une femme dévergondée.

لحا voy. لحیف.

لحه lehdjé, chose, quelque chose.

لحد voy. لاد.

لحظه lehzé, instant, moment; ar. لحظ.

لحنه lahané, chou, L.; t. لحنه (du grec λάχανον).

لحاف, لحیف lehif, lihaf, couverture; leĥîf L. I, 95, 16; k. or. لحا کرنه laĥā kerné, s'habiller; ar. لحاف (bal. laihaph, ud. laifa, syr. moderne ܠܚܦܐ); comp. لوخا.

لخواری li-khari, en bas, à bas.

لخوم loukhoum, boulette, petite boule de pâte; ar. لحوم (plur. de لحم pain).

*لدر le-dér, à l'extérieur; L.; l'derwa, dehors, Rh.; voy. درفه.

لدراها voy. در.

لذت lezet, goût, saveur; لذت دیتین lezet ditin, se délecter; زادی به لذنه zadi be-lezeté, mets d'un bon goût; lãzéta, charme pour les sens, G.; lãzét dem, kem, je réjouis, je caresse, G.; k. or. lazzet; ar. لذّة.

*لر lìr, pétéchies, G.; comp. p. لَرَه, لَرّی (lèpre, éléphantiasis).

لراوه voy. ایره.

*لرز k. or. larz-i kazārmē, fièvre; p. لرز (tremblement) et t. قزارمق (rougir).

*لرزا lerzá, tremblement, G.

لرزاندین lerzandin, faire trembler; verbe causat. de لرزین.

*لرزك lärzík, tremblement; lärzík-äk, une palpitation, S.; p. لرزه.

لرزی lerzi, frisson; لرزی از کرتم lerzi ez ghirt-im, le frisson m'a pris; p. لرزه.

لرزین lerzin, trembler, s'agiter; prés. 3. او دلرزه eoŭ di-lerzé, plur. 3. وان دلرزین van di-lerzin; impér. 2. به لرزی be-lerzi, plur. به لرزین be-lerzin; parf. part. 3. وی لرزی vi lerzi, plur. اوان لرزی evan lerzi; partic. prés. لرزی lerzi, partic. passé لرزیه, لرزی lerzi, lerziié; infinit. به لرزین be lerzin, en tremblant; chez Garzoni: prés. 1. lerzúm, 2. 3. lerzit, parf. part. lerzá; pehl. لرجیتن p. لرزیدن.

لز, لزی lez, lezi, vitesse; به لز be-lez, pressé, avec vitesse; به لزو جارلبی ازوتین be-lez ou tcharlepi ajoutin, aller vite au galop; از بلزم ez be-lez-im, je suis pressé; ام بلزین em be-lezin, nous sommes pressés; وان بلزنه van be-lez-iné, ils sont pressés; لز کرین lez kirin, se presser, se dépêcher; لز د کم lez di-kim, je me dépêche; نه لز کر té lez kir, tu t'es dépêché; beléz, vite, vitesse, G.; beléz kem, je me dépêche, G.; lazē kirin Rh.; chez Socin: belâza, essoufflé, ar. malzūz, syr. mâlezōno; az balâzzin, je suis las; az belâz-būm, j'étais las; ar. لز, یلز; comp. دست لزی (s. v. دست).

لزاندین lezandin, presser, accélérer; prés. 3. او دلزینه eoŭ di-leziné, impér. prohibit. 2. نلزینی ne-lezini, ne te dépêche pas; plur. هون نلزینن houn ne-lezinin, ne vous dépêchez pas; parf. part. 3. وی لزاند vi lezand; partic. prés. لزاندی lezandi, plur. لزاندینه lezandiné; partic. passé لزاندیه, لزاند lezand, lezandiié; verbe dénominat. de لز.

*لزکی lesgi, Lesghien, Kl.; p. لغزی.

لزمت lizoumet, nécessité; لزمتا فلان lizoumet-a fylan kesi hindé deĭn heié, un tel est redevable tant; ar. لزمة; voy. لوازمات.

لزی voy. لز.

لزوره voy. ژوری.

لژیر voy. ژیر.

لستین listin, lécher; voy. السنین.

لسر li-ser, dessus, au-dessus, sur; لسر پیان li-ser peian, sur pieds, debout; لسر جمدی زلین li-ser djemedi zelin, patiner sur la glace; لسر جرمی نشان جیکرین li-ser tchermi nichan tchikirin, tatouer, barioler la peau; لسر حقی

li-ser haqi, suivant le bon droit; لسر سری li-ser seri, sur ma tête, pour dire: très-bien, volontiers; لسر رو li-ser ṛou, superficiellement; جلید وی لسر وجهی djili-d vi li-ser vidjehi sipehiié, ses habits sont à la mode; لسر عادتی li-ser âdeti, suivant l'usage; لسر وی li-ser vi, sur cela, là dessus; لسر جی فرینا وان بویه li-ser tchi qyrin-a van bouié, sur quel objet était leur dispute? لسر خونه li-ser khouné, ils vivent (littér. ils sont) sur l'extrémité personnelle; de ل et de سر (sur).

لش lech, corps mort; voy. لاش.

لشکر lechkir, armée, troupe; لشکری پیان lechkir-i peian, infanterie; لشکری شکستی lechkiri chikesti, défaite, déroute d'une armée; lashkir Rh.; du pers لشکر.

لطای letaï, injure; de l'ar. لَعْط (dommage fait par l'oeil malin).

* لطف k. or. lutf, caresse; ar. لطف.

لطیفه letyfé, plaisanterie; ar. لطیفه.

لطیفی letyfi, amabilité; de l'ar. لطیف.

لطیان letiian, esquiver, éviter, tomber à la renverse.

* لعاب k. or. lu'ab, salive; ar. لعاب.

لعل laal, rubis; رنگی لعلی rengh-i laali, bouche vermeille, lèvres de roses; ar. لعل.

لعنت lanet, anathème; comp. نعلت.

لغاب ligab, bride, mors; لغاب کوتن ligab kotin, ronger le frein; laghaf kem, je bride, G.; laghāv Rh.; laghaf berda, à bride abattue, G.; p. لگام (d'où l'ar. لجام).

لغت loughet, mot, phrase, dictionnaire; loghát G.; ar. لغه plur. لغات.

لغم voy. لقم.

لف voy. لڤ.

لفافه lefafé, linceul; ar. لفافه.

لفظ lefz, mot, parole; plur. لفظان lefzan; لفظی مشترك lefz-i mouchterek, ambigu, synonyme; لفظ هم معنا lefz hemmâna, synonyme; ar. لفظ.

لف liw, lèvres; لڤا ژیرین, ژورین liw-a jirin, jorin, mâchoire inférieure, supérieure; لفا هسپی liw-a hespi, ganache, la mâchoire du cheval; le,v G., lef Kl., lęv L., lēv Rh., hedrus. lyęv, zaza lau; p. لب.

* لماندن levandin, mouvoir; prés. levínum, parf. part. dest levánd, il gesticula, G.; verbe causat. de لعین.

لعرا li-wira, ici, par ici; لڤرایه li-wira-ié, il est ici; نهات لفرا ne-hat li-wira, il n'est pas venu ici; وره لعرا veré liwira, venez ici; l-wērī, là, y, Rh.; levrá, ici, L. I, 13, 9, 30, 2, 39, 6; hédrus. le-vrā; de vi (voy. اڤ) et de ری (chemin); comp. فرا.

لعلمك liwliwk, article, jointure des os; de لهف (par réduplication).

لعی li-wi, ici, dans, en, sur; لعی دری li-wi-deri, là dessus, ici, dans ce lieu; لعی دنیا li-wi douniia, dans ce monde; لعی کناری li-wi kinari, dans cette contrée, de ce côté; لعی نافی li-wi nawi, sur ces entrefaites; l'wēdar, dehors, Rh.; hédrus. l wí-a, il est dedans; c'est le cas oblique de اڤ (ceci) précédé par ل.

لعین, لعیان liwiian, liwin, se mouvoir, trépigner, bouger; prés. 3. او دلڤه eoŭ di-liwé, plur. وان دلڤین van di-liwin; parf. part. 3. وی لڤیا vi liwiia, plur. اوان لڤیا evan liwiia; partic. passé لعیابه, لڤیا liwiia, liwiiaié; chez Garzoni:

prés. 1. levúm, 2. 3. levít, parf. part. leva; na levít, immobile; impér. 2. da billiv, eh bien, allons, S.; de l'ar. لوى.

لقيره voy. وى.

لق leq, plaie, coup; لق كرين, لق سوين, leq kirin, leq souin, limer une serpe ébréchée, aiguiser à coups de marteau; leq ledem, je me chamaille, je me querelle, G.; leq ve-kem, je démembre, je partage, G.; ar. لق.

لقا liqa, rencontre; لقا بوين liqa, laqi bouin, se rencontrer; laqáyc gur būn, ils rencontrèrent un loup, S.; ar. لقا, لقى.

لقاندين leqandin, remuer, bercer, transférer; verbe causat. de لقيان.

لقب leqeb, prénom, sobriquet; ar. لقب.

لقلق leqleq, cigogne; leghlegh G., ñaji leglég L., lek Rh.; ar. لعلق, p. t. لكلك, ud. längläng, kurin. leglég (grue), voy. Pott, Doppelung 56; Diefenbach I, 64.

لقم leqoum, mine (terme de fortification); لقم كولان leqoum kolan, miner; laghma G.; ar. لغم.

* لقما luqmá, sage; yäk luqmáe, un homme sage comme Loqman (لقمان) S.

لقمه loqmé, bouchée; ar. لقمه.

لقيان leqiian, se mettre en mouvement, en route; de لق.

لك lek, oeuf gâté, une chose dérangée; لك بون lek boun, sortir de sa place, dérangé; p. لغ.

لك lek, un corps d'armée de 100000 hommes; به لكان be lekan, à milliers; p. لك (100000, du sanscr. लक्ष, hindost. لاكھ).

لك louk, lek, cire à cacheter; lak Rh; lek, laque, G.; du pers. لاك, لُك (du sanscr. लाक्षा, hindost. لاكھ).

لكُلك voy. لك.

لكان lekan, patin, sorte de souliers pour marcher sur la neige, à dessus en poil de chèvre, à dessous en planche; p. لكا, لا لكا (botte), ud. lalakan.

لكم lekem, griffe, patte, serre.

لكن lakin, mais; laken G., Ch. 308; zaza lakím-ke, c'est pour cela; ar. لكن.

لكى, لكو li-kou, li-ki, où; لكى درى liki-deri, dans quel lieu? لكويه likouié, où est-il? لكو درى likou-deri, dans quel endroit? le-kóe L.; le-kuda-rēya, où est-elle? S.; k. or. le-ku; voy. كيدرى, كودرى.

لكوزين li-koujin, manger gloutonnement.

لكه leké, tache; لكه كرين leké kirin, faire des taches; لكه درانين leké der-anin, dégraisser; p. لك, لكه; comp. لكه بى.

لكى voy. لكو.

* لكل sur, vers, L. I, 98, 14; 99, 2. لكر le-guére Ch. 344; لكار le-gar Ch. 341.

لكلك voy. لقلق.

لكن leghen, cuvette; لكن مسين leghen misin, une cuvette en bronze; laghén G, lagán. grand plat pour y mettre des mets, syr. úlägän, ar. lägän S., ar. لقن, p. t. لكن (du grec λεκάνη) comp. لينا.

* لله dujiki lille, année.

لولو voy. للى.

لهق voy. لم.

* لم lem, non; اكر او لم بهيايه eguer

aou lem beheyaïé, s'il ne l'avait pas empêché, Ch. 326; ar. لم.

لم voy. انى (ceci).

* لمّن lemmen, je touche; t. ar. لمس انمك Kl.; de لهڤ suivi de l'affixe du plur.?

لموز voy. نميژ.

* لمه lemé, ici, Ch. 316, 342; her lemé, justement ici, Ch. 342; comp. انه.

لمه لمه limé-limé, en morceaux, tranche, filet de boeuf; tat lemme (Dorn, Caspia 218, 8) de la rac. lam (casser) russe ломить.

لمها voy. ليخستين.

لند lend, le crépuscule du matin; لنده lend-é, le jour commence à poindre.

لنك liṇk, lank, cuisse, jambe; líṅg-e nerduán, échelon, L.; lingē, pied, Rh.; lyng-ed hasba (dans la prose lyng-e hasba), les jambes des chevaux, S.; lyng-ede myn, mes jambes, S.; zaza liṅg, dujiki lingi; p. لنك; comp. بعلنك.

لنك link, le chien de fusil; لنكى زيرى lingh-i jiri, chien abattu, fusil en repos; لنكى ژورى lingh-i jori, chien bandé; ce mot semble être identique au précédent.

لنك lenk, boiteux, perclus; langh, langher G.; k. or. leng; p. لنك (لنكر signifie perfide).

لنكر voy. لنك (boiteux).

* لنكرى langherie, plat, planche, G.; langarī Rh.; p. لنكرى.

* لنكين langhin, boiter; prés. 1. langhum, 2. 3. langhit, parf. part. langhí G.; p. لنكيدن.

لنيك li-nik, près, auprès; لنيك من وره li-nik min veré, approche de moi; تو دى لنيك مه خزمت بكى tou di li-nik me khyzmet bi-ki, serviras tu auprès de nous? لنيك منه li-nik min-é, il est auprès de moi; اى لنيك من eï li-nik min, celui qui est auprès de moi; له نزيك le nezik Ch. 346.

لو, لورا, لورانى leoŭ, leoŭra, leoŭrani, car, parceque, à cause, supposé que; لورا كو leoŭra kou, à cause que; لو دجيم leou di-tchim, si je pars; لولا lâoula, de ce côté, Ch. 352; de او précédé par ل.

لو voy. لف.

* لو zaza lu, lyu, lú'e, renard; bactr. raoża (voy. Spiegel, Commentar über das Avesta I, 161).

لو voy. لاو.

لو voy. لاوزك.

لو lo, ô; لو دلو lo dilo, ô mon coeur (titre d'une chanson kurde); comp. لولو.

لوا liva, poils soyeux d'agneau; لواى برخان liva-i berkhan, laine agneline; sanscr. लव.

لوازمات levazimat, exigeance, nécessité, munition de guerre; لوازماتى دينيه levazimat-i diniié, les exigeances de la religion; لوازماتى شرى levazimat-i cheri, les exigeances de la guerre; ar. لوازمات; voy. لزمت.

لواس levach, pain en feuilles; p. لواش.

لواطه livaté, pédérastie; لواطه كرين livate kirin, s'adonner à la pédérastie; t. لواطه اتمك.

لواندين levandin, trépigner; comp. لقاندين.

لوبيا lobia, faséole; lupék, lupin; p. لوبيا. ar. لوبيه, arm. լոբիա, sanscr.

लाभ्य, du grec λοβοί, voy. Pott, Zeitschr. für d. Kunde des Morgenl. VII, 158.

لوب lop, tapis ordinaire.

لوپك voy. لوبيا.

* لوتاندين leoŭtandin, souiller, se souiller, marcher dans la boue; prés. 1. la,utínum, 2. 3. la,utínit, parf. part. la,utánd; partic. passé la,utand, tache, G.; verbe causat. de لوتين.

لوتى leoŭti, ordure, saleté; láuti, la,úti G.

لوتين leoutin, souiller, éclabousser; prés. از دلوتم ez di-levitim, تو دلونى tou di-leviti, او دلونه eou di-levité, plur. هون, وان دلونبن, ام em, houn, van di-levitin; impér. 2. به لوت be-leoŭt, plur. هوں به لونين houn be-leoŭtin; parf. part. وه, مه, وى, ته, من min, té, vi, mé, ve, evan اوان لوت leoŭt; partic. prés. لوتى leoŭti; part. passé لوتيه, لوت leoŭt, leoŭtiié; de l'ar. لوث.

لوحجه louhdjé, ciel, horizont; ar. لوح (l'air entre la terre et le ciel).

لوخا كرين loukha kirin, habiller; تو لوخا كه tou loukha ké, habille-toi; voy. لحيف.

لود, لوده lod, lodé, tas, monceau; لوديد كهاى lodi-d ghihaï, tas de foin.

لور lour, caille; arm. լոր.

لورا voy. لو.

* لورين lurin, hurler; prés. 3. lurít (le loup) hurle, G.; mot onomatopéique.

لوزى voy. لاوژك.

لوقك loqek, une bouchée, morceau que l'on mange en hâte; de l'ar. لقمه.

لوقوزين loqoujin, grouiller, du bruit que fait le ventre; mot onomatopéique; comp. ar. لقّ.

لوك lok, trot; لوك جوين lok tchouin, aller au trot; لوك لوك جوين lok lok tchouin, aller vite au trot; p. لوك, لوك لوك رويدن.

لوك voy. لاوزك.

لوك lok, chameau mâle; comp. لاو.

* لوكه loka, coton, R.; du pers. لوكه

لولا voy. لا et لو.

لولان lulan, convolvulus, R. I, 143, comp. p. ar. لبلاب.

لولك loulik, tuyau, bec d'une aiguière; لولكا كانئى loulik-a kanii, tuyau de fontaine; لوله loulé, lavoir de bain; robinet; lulia, canon de fusil, G.; lulia pé, jambe (tibia) G.; zaza lyulí, flûte; p. لوله.

لولو, لولى, او لولو, او لولى lolo, lelí, ô lolo, ô leli, ho! hola! interjection; lolo, pour appeler un homme; leli, pour appeler une femme; pour appeler quelqu'un les Yezidis disent lóló G.; mot onomatopéique; comp. لو, او لولو.

لومه lomé, blâme, reproche; لومه كربن lomé kirin, faire des reproches; ar. لومه.

* لومه lúma, à cause de cela, L. I, 9, 5; lōma, 43, 1, 44, 4; de اى précédé par ل et suivi par le suffixe casuel ma.

لون leoŭn, couleur, manière; ar. لون. voy. جه لون (s. v. جه) ولو.

* لونان zaza launá, il baisa; de lau (lèvre).

* لوندى lawandī, manchette, Rh.

لوه voy. لوى.

لوى li-vi, là, là bas; لوى درى li-

vi-deri, en cet endroit là; لوی دری برده livideri ber-dé, laisse là bas; لوی دری بسکین lívi-deri besekin, reste là; لوی دریه livideriié, y est-il là? lúe G.; له اوو Ch. 345; k. or. لوه; de وی (cas obl. de او) précédé par ل.

لویان voy. لقیان.

لوبك voy. لاو.

* له leh, Pologne, G.; t. له (du polonais).

له اووه le-oué, au delà, Ch. 342; comp. لوی.

لهژین, لهسین lehijin, lehisin, haleter, perdre haleine; de l'ar. لهد.

لهف li-hew, ensemble, d'accord; لهف کتین li-hew ketin, s'aborder, choquer, heurter; لهف انین li-hew anin, accommoder, reconcilier, amener la paix; لهف هاتن li-hew hatin, venir à un arrangement, s'accorder; دنگی لهف هاتنی هیه dengh-i li-hew hatini heié, le bruit court d'une entente; لهف هاتی li-hew-hati, accord, entente; لم لاو لاو lem laou laou, de touts côtés, Ch. 353; de هف (هم) précédé par ل; comp. لفلفك.

لهم lihim, soudure; لهم کرین lihim kirin, souder; laíhm G.; ar. لحم, t. لهم اتمك.

* لهندا le-hinda, de, L.

لهوز lihouz, levier, barre pour soulever les fardeaux, instrument de maçonnerie.

* لهیره l'hēra, ici, Rh.

* لی lē, mais, S.; ar. الّا.

لی leĭ, torrent; دبیژن لیکی هاتیه و چند مال بریته di-bijin leieki hatiié ve tchend mal biriné, on dit qu'un torrent vint et emporta plusieurs maisons; lēhíya, flots, vagues, ar. el maug S.; lī kim, je fonds, je verse, L.; gallois lli, de sanscr. ली (ली), russe лить; comp. لا.

* لی lē, ah, hélas! S.; comp. لولو.

لی li, lē, préfixe verbal; voy. ل.

لیاقت liiaqet, aptitude; ar. لیاقة; comp. بی لیاقت.

* لیان lean, parler; fut. de-leam; impér. 2. bi-lea R.; بلیت, il répond (dans le texte pers. گوید باز) L. I, 100, 2; p. لائیدن.

لی انین li-anin, adapter.

* لی اینان li-inan, apporter; bira le-inum, je fais souvenir; parf. part. bira le-iná; comp. l'bīr enān; nave leeínum, je nomme; parf. part. nave le eíná G.

* لی بوین le-bouin, être présent; faida le búm, je suis utile, G.; kaumi le bit, il arrive, survient, G.

* لیبکار lēbakar, lēbikar, lēbkar, trompeur, G.

لیبی voy. لیب.

لیب líp, fraude, artifice; laēbi G., lēb Rh.; lēbi le kem, je trompe, G.; p. لابه.

لیپاندین lepandin, tromper.

لیچ litch, bassin, réservoir; لیچ جیکرین litch tchi-kirin, pratiquer un réservoir; افا لیچی aw-a litchi, eau de réservoir; de l'arm. լիճ.

لی خستین li-khystin, frapper, enfoncer, ficher; prés. از دلخم ez di-likhym, تو دلیخی tou di-likhi, او دلیخه eoŭ di-likhé, plur. ام, هون, وان دلیخین em, houn, van di-likhin; impér. 2. به لیخه be-li-khé, plur. به لیخین be-li-khin;

parf. part. اوان, وه, مه, وى, نه, من ليخست min, té, vi, mé, vé, evan li-khyst; partic. prés. ليخستى li-khysti, partic. passé ليخستيه, ليخست li-khyst, li-khystiié; از بزمار ليخم ez bizmar li-khym, je fiche un clou; از بزمار لى دار خم ez bizmar li dar khym, je fiche un clou dans le bois; از قامچكى ليخم ez qamtchiki li-khym, je frappe avec le fouet; از لهف خم ez li-hew khym, j'enfoncerai tout ensemble; ازى ستون ليخم ezi stoun li-khym, je placerai une colonne; وى ليخستيه vi li-khystiié, il a été frappé; lemaha, pousser, Kl. (c'est le prohibitif 2 sing. le-ma-χa); chez Socin: aze dâr̄ı léχĕme že meḥubbätt-e dela, je frappe la porte selon le désir de mon coeur; hedrus. lye-χíst, il frappa; k. or. prés. 1. لتم letem, impér. 2. لتخ letχ, لخن leχin; parf. part. leχist; parf. لخستم.

* لى خورين le-kharin, convenir; le du-χvé, cela lui plaît, S.; comp. p. در خوردن.

* لى خورين lē-khorīn, blâmer, Rh.; comp. p. خوار et le sanscr. स्वर् (स्वणाति).

لى دان le-dan, frapper; impér. 2. ليده le-dé; chez Garzoni: prés. le-b-dem, négat. le-ná-dem, parf. part. le-da, le-bdá; leden B.; chez Chodzko: impér. 2. لدا le-dé, plur. ليدن 351; vä l-min dā, il me frappèrent, S.

ليدك ledek, coup; de لى دان.

* لير ler, forêt, M.; voy. شيلر, ريل.

ليره voy. ايره.

ليز liz, trait, ligne; comp. ريز.

ليز leïz, jeu, plaisanterie; ليزكى به leïzeki be-leïzin, nous jouerons un jeu; comp. p. آليز.

ليزاندبن leïzandin, faire jouer, hocher.

لمزنين leïztin, jouer; كو ليزتبن gou leiztin, jouer à la paume; infinit. ليزتين, ليزبن leizin, leiztin; chez Garzoni: prés. 1. be-leizum, je danse; 2. 3. be-leizit, parf. part. be-leizt; chez Lerch: prés. 1. līzim, je joue; imparf. plur. 3. līstin; p. آليختن, goth. laikan (sauter).

ليستاندبن leistandin, faire jouer; هسب ليستاندن hesp leistandin, caracoler; verbe causat. de ليزتين.

لبغك lifik, gant pour laver le corps; diminut. du pers. ليف.

لى فه كرين le-ve-kirin, voy. كرب.

* لى فه كريان le-va-gharián, chercher une chose perdue; prés. 1. le-va-gharum G.

* ليك l'ek weh-kirin, partager, Rh.; de ل et de يك.

* لى كرين le-kirin, appliquer, G.

لى كوژين li-koujin, manger toute sorte de cochonnerie.

لى كريان li-gheriian, chercher, prés. 1. lé-gherum, négat. lé-na-gherum G.; le-gería, il cherchait, L.; le merýk de-gäré, il cherchait l'homme, S.

ليل lil, boue.

* ليلاندين līlāndin, s'écrier; se qīrā be-līlīnin, écriez nous trois fois (littér. trois cris) S.; verbe formé d'une interjection comp. او لولو, لى, لولو.

ليمشت li-micht, torrent.

ليمو limo, limon, citron; leímún G.; du pers. ليمون, sanscr. निम्बूक.

* ليمه le-emé, en deçà, Ch. 342; de ام (اڤ).

لینا lina, grande cruche de terre cuite, G.; aram. לְנִינָא (du grec λάγηνος, lagena); comp. لکن.

* لیوان līvān, antichambre, S.; ar. p. لبوان (de ال ایوان) voy. Lane I, 10.

لی هاتین li-hatin, convenir, s'entendre; prés. 2. لی توی چاوان به پیژی li-tou-i tchavan be-piji, comment donc pourras tu rôtir? 3. او لیتی eoŭ li-t-i, cela convient; او لینای eoŭ li-na-i, cela ne convient pas; le-et, (l'habit) va très-bien, G.

م

* م pronom suffixe de la première personne; le parfait participial est joint, dans le dialecte de Soleimanié, avec le suffixe: دم هشت de-m hecht, je laissai; s'il y a un objet, on y appuie le suffixe et la particule de est omise: خووتم فروت khei-ouet-em froutt, je vendis ma tente; dans le dial. de Sihna: کُنم کرد kun-em kerd, je pratiquai un trou, L. I, 101, 20; p. م, voy. ام.

ما voy. مه.

مابین ma-bein, milieu, entre; مابین دابن mabein dàin, discontinuer; مابینا شمالی و شرقی mabein-a chimali ve cherqi, nord-est; لمابینا مه li-mabein-a mé, entre nous autres; مابن مابین mabein-mabein, de temps à autre; دمابینا باران نکلیف نبنه di-mabein-a iaran teklif niné, entre amis point de cérémonies; mābēn, mābaīn Rh.; ar. مابین.

مابینجی mabeindji, médiateur, arbitre.

ماتك matik, berceau; ماتك هزاندن matik hejandin, bercer; mahândek S.; diminut. de مهد.

ماتك voy. مت.

ماجرای ma-djerai, ce qui est arrivé; ar. ماجرای.

* ماچ, ماجب mač kir, il baisa, L.; macíp, un baiser, G.; māchī (ch est č) Rh.; p. ماچ کردن.

مادب mouadib, de bonne conduite; ar. مأدب.

مادر mader, supplique, instance; مادر کرین mader kirin, supplier.

مادك madek, buffle femelle; p. ماده (femelle).

* مادکاو mōde-gāv, vache, B.; p. ماده کاو; comp. مانکه.

ماده madé, femelle; du pers. ماده; comp. می.

مار mar, mariage; ژ بوی وه ماری دای راضیتی دا ji-boui vè mari dàï raziti da, la mère a-t-elle donné son agrément pour ce mariage? mer kem, je me marie, je prends une femme, G.; mahär kerin, ils donnèrent en mariage, S.; zaza mára kérde χóe-ri, il prit une femme; ar. مَهْر; comp. بامری (s. v. باب) et دا ماری.

مار voy. ماك.

مار mar, serpent; ماری طیار mar-i teiar, dragon; k. or. moār; p. مار.

مار voy. مال.

ماران maran, cheville, boulon.

ماران maran, garde-manger; de l'arm. մառան.

مارت mart, mois de Mars; t. مارت, arm. մարտ.

* مارجوك mārejŏk, lézard, L.

* مارستان marestán, hôpital d'aliénés, G.; du pers. مارستان (pour بیمارستان).

* مارغ márägh, petite selle dont on se sert en dressant un poulain, ar. márägе S.

* مارك márek, vipère; marék, ascaride, ver dans le corps, L.; diminut. de مار (serpent).

مارگسك marghisk, couleuvre; de مار.

مارن maran, pétrin, huche.

* مارين mārin, bêler; prés. 3. maré L.; propr. faire mā; arm. մռալ.

* مازجی māz-čí, pêcheur, S.; de ماسی.

مازی mazi, bois de chêne, gland, noix de galle; masi, noix de galle, G.; t. مازو, مازی.

مازین voy. مزین.

ماست mast, lait caillé; masti, babeurre, G.; ماستی گرتی mast-i ghirti, fromage mou; māzd S.; p. ماست.

* ماستیا, boissons rafraîchissantes, Ch. 354 (probabl. du petit-lait, plur. de ماست).

ماسی masi, poisson; ماسیی هور masi-i hour, alevin; ماسی زار masi-jar, fleur jaune qui sert pour étourdir les poissons (p. ماهی زهره); ماسی کرا masi-kera, larve, frai; ماسی نجیر کرین masi nitchir kirin, pêcher; ماسی گیر masi-ghir, pêcheur; mahsi bo-ghrum, je pêche, G.; mas M., ناهیك nāhīk B., másí L., lorist. musi, zaza māsí; bactr. maśya, p. ماهی, gil. mōhi, maz. tal. mōï, gebri mūsū, bal. nāhigh.

* ماسیرنج masi-ring, colle; masiringkem, dem, je colle, G.

ماش măch, lentille; māsh, fève, Rh.; maash, vesce, R. I, 261; p. ماش (phaseolus mungo).

ماش voy. خلماش, تیرماش.

ما شا الله ma-cha-allah, bravo! (phrase arabe).

ماشك machik, pince; p. ماشه, comp. مواشه.

ماشك machik, mets préparé pour les enfants.

ماصور masour, enflure, gonflement.

ماصیره masiré, chalumeau, filet d'eau; t. ماسوره, مآسوره, ماصوره, ماصره, مصره, arm. մասուռ, p. ماشوره.

ماضی mazi, essieu.

ماضی voy. ژیز.

مافه mafé, litière; ar. محفّه.

ماك mak, 1) mère; mār Br.; dujiki maié; 2) source; ماکی وی فسادی ژ mak-i vi fesadi ji fylan kesi, la source de ces troubles provient de tel ou tel; bactr. mātar, p. مادر (dont le kurd. māk pour mād-k est le diminit.), tat mōi (Dorn, Caspia 218, 4), talych mou, gil. mår, maer (Melgunof, Zeitschr. der Morgenländ. Gesellsch. XXII, 206, 6; Chodzko Sp. 527, 533), maz. mār (Chodzko Sp. 570, 578); comp. نیرماك, زکیماکی, برامك.

ماك mak, teinture.

ماکر ma-ker, ânesse; mah kerrá G.; de ma (p. ماده, comp. مادك) et de کر.

ماگو ma-kou, le restant, le reste; littér. il resta que (de ماین).

مال mal, maison, habitation, biens, ri-

chesses, bestiaux, bétail; دمالدانه di-malda-né, ils sont à la maison; ژمالی ji-mali, domestique (qui est de la maison); مالا بلند mal-a bilind, maison haute; مالا جڤاندين mala djevandin, ramasser les fonds; من هره مالا خوه min heré mal-a khé, je vais à la maison; مالا نزيم mal-a nizim, maison basse; مالا كاڤير mal-a kaghir, maison massive; مالی ميری mal-i miri, fisc, bien de l'état; مالا مری mal-a miri, capital mort; مال راخستين mal ra-khystin, arranger la maison, meubler, مال ڤه شارتين mal we-chartin, ménager, faire de l'économie; مالك جيكرين malek tchi-kirin, bâtir une maison; مالی فروتنی mal-i fyroutini, maison à vendre; مالی افا mal-i awa, maison d'abondance (formule de remercîment, en turc bereket olsoun); دوی مالبدا اوديكی فالا هيه di-vi malida odeieki wala heié, il y a un appartement vacant dans cette maison; mal-a piciuk, kuru, utérus, G.; mal-i avá (que) la maison (soit pleine) d'abondance, phrase de remercîment après le dîner; māl-ī awa, adieu, Rh.; chez Chodzko: مالوه maloué, à la maison, 343; ماروا maroua, en dedans, 348; له ماراوا le marava, dans l'intérieur, 324; ar. مال; comp. بيشمال, رشمال, درمال, نافمال.

مالباتی mal-bati, cousins issus de germains, parents qui composent une famille.

مالپرست mal-perest, homme vénal; du pers. مالپرست.

مالخو mal-kho, intendant de la maison; malkoi, l'ancien d'un village, G.; malχóe gund L., ملخو malχō B.

مالخوليا malkholiia, mélancolie; t. مالخوليا (du grec).

مالدار mal-dar, riche; du pers. مالدار.

مالداری maldari, richesse; du pers. مالداری.

مالك malik, bât; p. پالان, comp. پالك.

* مالك mályk, chambre, S.; diminut. de مال.

* مالنج malengë kem, j'enduis un mur, G.; p. ماله, ar. مالج (truelle); comp. موله.

* مالوس ma-los, laie, Ch. 350; de mā (voy. مك, مى, femelle) et d'un nom dérivé de la rac. lus (fouiller), lit. ráusti.

مالی mali, femme mariée; مالیا ته يكه يانه زيديه maliia té iek-é iané zideié, as tu une seule femme ou plusieurs? de مال.

مالين malin, balayer; prés. از دمالم ez di-malim, تو دمالی tou di-mali, او دماله eoŭ di-malé, plur. ام, هون, وان em, houn, van di-malin; futur از مالم ez malim, etc.; impér. 2. به ماله be-malé, plur. هون به مالين houn be-malin; من, ته, وی, مه, وه, اوان ماليا min, té, vi, mé, vé, evan maliia; partic. prés. مالی mali, partic. passé ماليايه, ماليا maliia, maliiaié; هره دری مالی به ماله heré der-i mali be-malé, va, balaye le dehors de la maison; به گيزی مالين be ghizi malin, nettoyer avec un balai; chez Garzoni: prés. 1. be-málum, 2. 3. be-malit, parf. part. malést; малимъ, tact, P. (propr. je touche, je frotte); parf. part. mālt L.; malīn, gratter, Rh.; pē māliya, il frotta, S.; bactr. mared, p. ماليدن; comp. فه مالين.

ماموریت mamouriiet, commission, charge; ar. مأموريّة.

ماموول mamoul, espéré; ar. مأمول; comp. ناماموول.

*مان mane hal-de-guiri (le sanglier) s'arrête, Ch. 352; littér. l'action de rester; comp. ماین.

مانع mani, défense; مانع کرین mani kirin, défendre; t. مانع اتمك.

*مانك манкь, lune, P.; mang R., Br.; bilb. maang, mahang; bactr. mâṅh, anc. pers. māha, p. مانك; comp. هیف, مه.

مانگه manghé, buffle femelle; maṅgá, vache, L.; منگایه mangaié, Ch. 316; zaza maṅgá; p. مانه کاو = ماده کاو;

مانه mané, prétexte, faux-fuyant; comp. مهانه.

مانه voy. مینا.

ماه voy. ماکر.

ماه voy. مه.

ماهر mahir, homme d'esprit; ar. ماهر.

*ماهوت k. or. māhūt, drap; p. ماهوت.

ماین, ماهین voy. مهین.

ماهیه mahiié, salaire pour un mois; máh S.; de ماه = مه; comp. p. ماهیانه.

مای mài, reliquat, arrière, arrérages; ای مای ادا کرین eĭ mài eda kirin, payer l'arrière; c'est le partic. prés. de ماین.

مایل màil, penchant, enclin, affectionné; مایل لی کیفی màil li keifi, qui aime la débauche; ar. مائل.

ماین màin, rester, demeurer, s'arrêter; prés. از دمینم ez de-minim, تو دمینی tou de-mini, او دمینه eoŭ de-miné, plur. وان دمینین, هون, ام em, houn, van de-minin; fut. از مینم ez minim; impér. 2. به مینه be-miné, plur. به هون مینین houn be-minin; parf. part. تی, من min, té, vi, mé, وی, مه, وه, اوان ما vé, evan ma; partic. prés. مای mài; partic. passé مایه, ما ma, maié; به زاروی ماین be zaroui màin, rester avec un enfant (être grosse); خدی بکه لی بیرا khoudi bi-ké li bir-a min be-miné, Dieu fasse que cela reste dans ma mémoire; chez Garzoni: prés. 1. mínum, négat. na-mínum, 2. 3. mínit; parf. 3. máia; chez Lerch: prés. 1. de-mĭnim, 2. de-mĭne; parf. part. mā; va dị mắ, celui-ci resta; imparf. 2. má'i. plur. 3. mān, parf. 3. mắye; la forme mend (aussi en zaza) L. I, 41, 1, est empruntée au persan ماندن; chez Socin fut. 1. aze bĕ-mĭnem, 2. tē be-mĭne, plur. 1. amme bĕ-mĭnin; impér. 2. bĕ-mĭna; imparf. az mām, tu mắi, au mắ, plur. am, hun, au mān, parf. part. 1. ma mā, infin. mayīn; l'infinitif mīnin (Rhea) est formé faussement; bactr. anc. pers. man, p. ماندن; comp. ماین ده.

ماین màin, abdomen (voy. کمر); ar. مأنه.

مایه voy. مالك.

مایه maié, levain; p. مایه; voy. بی مایه

مایه سلطان maié sultan (en turc sermaié sultan) le fonds d'une maison de commerce, capital employé pour fonder une telle maison; t. سرمایه سلطان.

مایه سیر maié-sir, hémorrhoïdes, t. مایه سیل; comp. سیر باوه.

*مایی maíi-bú, déchiré, G.; ar. محی.

مبادله moubadilé, permutation; به مبادله be moubadilé, mutuel; ar. مبادله.

مبارك moubarek, bénédiction du ciel (formule de félicitation); مبارك کرین moubarek kirin, complimenter; ambárak, mvbarak, mubarak G., m'bārek Rh.; ambárak kem, je bénis, G.; ar. مبارك.

مبارکی moubareki, bénédiction, abondance, solennité.

مباشر moubachir, percepteur; ar. مباشر.

مباحثه moubahisé, controverse, débat; مباحثه کرین moubahisé kirin, parier; ar. مباحثه.

مبذر moubezir, dissipateur, prodigue; تو مرفکی مبذری tou merifek-i moubezir-i, tu es un homme prodigue; ar. مبذّر.

* مبرد mábred, lime; mabred kem, je lime, G.; ar. مبرد.

* مبس mepís kir, il mit au cachot, L.; ar. حَبَسَ.

* مبس خانه mepís-ĥāné, prison, L.

مت met, tante paternelle, grand'mère; meta, metā G., mat Rh., mētĵk L.; ar. عمّات (p. عمّه); comp. عمه.

متاحد بون mouteahid boun, se liguer; ar. مناحّد.

متارکه moutariké, trêve, suspension; ar. متارکه.

متاع metâ, objets, effets; متاعی بازرگانان metâ-i bazirganan, marchandises; ar. متاع.

* متاله metāla, gémissement, souci; metāla de-kšéne, il gémit; ar. matāla S.

* متاله muttālá kirin, expliquer, Rh.; ar. مُتَأَوِّل.

متح meth, metih, louange; متح کرین meth kirin, faire des éloges; metta kem, je fais l'éloge; metta qo kem, je me vante, G.; mūtta Rh.; ar. مدح.

متحد moutehid, union, ce qui ne fait qu'un tout; ar. متّحد.

متحیرانه moutehàirané, à la volée, inconsidérément; ar. متحيّر.

* مترخانه matär-χāna, orchestre, ar. mahtär-χāna S.; du pers. مهترخانه.

مترس meteris, retranchement; ar. متترس.

مترش metrouch, qui a la barbe rasée; ar. مترش (formé du pers. تراشیدن).

متصل moutesil, jonction; متصل بوین moutesil bouin, se joindre; متصل کرین moutesil kirin, joindre; ar. متّصل (joint).

متعلق moutealiq, rélatif, dépendant, accessoire; متعلق بوین moutealiq bouin, dépendre, appartenir; ar. متعلق.

متفق moutefiq, allié; متفق بون moutefiq boun, se liguer; ar. متّفق.

متفرق moutefeṛiq, divers; ar. متفرّق.

* متقب matkap, tarière, foret; matkap kem, je fore, G.; ar. مثقب (turc vulg. matgap).

* متك miték, buis, myrte, G.; p. ar. مَتك (citronnier).

متل متل voy. مثل.

متولی mouteveli, directeur, dirigeant les affaires des legs; ar. متولّی.

متين metin, texte; ar. متن, vulg. متين.

مثال misal, image, allégorie, exemple; misala, exemple; miṡal, proverbe, G.; mịṣálek, fable, L.; misāla, par exemple, Rh.; ar. مثال.

*متل metel, exemple, G.; لمثل comme L. I, 101, 16; ar. مثل; comp. بی مثل.

مثلا mesela, par exemple; ar. مثلاً.

مجادله moudjadilé, querelle; ar. مجادله.

مجال medjal, pouvoir, faculté; ar. مجال; comp. بی مجال.

مجور, مجاور moudjaver, moudjivir, gardien d'un tombeau; ar. مجاور.

مجبوری medjbouri, obligé, forcé; ar. مجبور.

مجد mydjid, soigneux; megét, en vérité (comme promesse) G.; mijid Rh.; ar. مجدّ.

مجدای mydjidàï, intention, dessein, plan, but.

*مجر meger, Hongrie, G.; t. مجر (du hongrois).

مجسم moudjesim, mouchoir de tête.

مجلا moudjela, poli, verni; ar. مجلّا.

مجلد moudjelid, relieur; ar. مجلّد.

مجلس medjilis, séance, assemblée, conseil; plur. مجلسان medjlisan; meǰlīs, tribunal, S.; ar. مجلس.

مجموع, مجمع medjmâ, medjmoû, recueil; ar. مجموعه, مجمع.

*مجور megéver, absinthe, G.

مجوی midjivi, quête, demandeur, solliciteur.

مچاندین mitchandin, cligner les yeux, fermer les yeux, serrer le poing; comp. p. مچیدن (arracher, frotter), grec μάσσω (pétrir), lit. mìnkyti (id.).

محابین voy. محابن.

* محافظ, gardeur; محافظ بکه, protège, L. I, 101, 9; ar. محافظ.

محبت mouhabet, amitié, amour; به محبت be mouhabet, amicalement; محبت فه خورین mouhabet we-kharin, boire à la santé, toster; محبت نشاندین mouhabet nichandin, montrer de l'amitié; mehhbét G., muhubat Rh.; ar. مَحَبَّة.

محبتکار mouhabet-kar, ami; محبتکاری mouhabet-kar-i mourouf, philanthrope.

*مَحْبُوبَیك, amant, L. I, 101, 4, ar. محبوبی.

محتاج mouhtadj, nécessiteux; mahhtaǧ, nécessité, G.; muhtāj Rh.; az na mähtcǰ-e māl-e dinyǎe-má, je n'ai pas besoin des trésors du monde, S.; ar. محتاج.

محتاجی mouhtadji, besoin.

محتکر mouhtekir, accapareur; ar. محتکر.

محتمل mouhtemel, présumable, vraisemblable; محتمل نینه mouhtemel niné, invraisemblable; ar. محتمل.

محدود mahdoud, limité; ar. محدود: voy. نامحدود.

*محرم mahhram, serviette, essuie-mains, G.; ar. مقرمه, t. vulg. محرمه.

محروم mahroum, privé, privation; محروم کرین mahroum kirin, priver; mahrūm be-bím, je m'en vais les mains vides, L.; mahhrum, excommunié, G.; ar. محروم.

محزن mehzen, magasin; ar. محزن.

محس mehes, étrille; هسپی محس کرین hespi mehes kirin, étriller un cheval; măhăs Rh.; ar. محسّ; comp. معس.

محسك, محس mehs, mehsik, chausson; p. مس (chaussure sans semelle attachée aux bas); t. مست, kurin. mäs (Schiefner 233^b).

محصل mouhsil, receveur, exacteur, huissier; ar. محصّل.

محضر mouhzir, huissier, officier de police; ar. محضر.

محك mehek, pierre de touche; ar. محكّ.

محكم mouhkem, solide, fort; محكم سپارتین mouhkem sipartin, recommander fortement; moḳum, ferme, solide, stabile, dur; moḳum kem, je rends ferme, G.; mukhkum Rh.; ar. محكم.

محكمه mehkemé, tribunal; máhhkame G.; ar. محكمه.

محله mahalé, quartier d'une ville, d'un village; محله ز دری قلعی mahalé ji-deri qeli, l'enceinte de la forteresse; zaza me-ĥla; ar. محلّه.

محمد mouhammed, Mahomet; mahhumet, G.; zaza meĥméd, me-méd; ar. مُحَمَّد, vulg. مَحْمَد.

*محمور maḥmūr, nom d'une fleur rougeâtre, ar. maχmūr S.

محو بوین mehv bouin, s'user; کفر محو دبه kewir mehv di-bé, les pierres s'usent; t. محو اولمق.

محیط mouhit, entourant; ar. محیط (voy. بحر).

محین mahīn, user, gâter par l'usage, Rh.; de l'ar. محّ.

مخابن moukhabin, dommage, regret; وسانه جاره نینه مخابنا وی خورتی vousané tcharé niné moukhabin-a vi khourti, ainsi point de remède, quel dommage pour ce jeune homme! moḳáben G.; muhabīn, mukhabīn, digne de pitié, Rh.; ar. محابا.

مخالف moukhalif, contraire; مخالفی حقی moukhalif-i haqii, contraire au bon droit, c'est-à-dire il a tort; اق شولا مخالف ناموسیه ew choula moukhalif namousiié, cette affaire est contre l'honneur; مخالفی عادت moukhalif-i âdet, contraire à l'usage; به مخالف حرکت کرین be moukhalif hereket kirin, transgresser; مخالفی قیاس moukhalif-i qiias, disproportion; mokálef G.; ar. مخالف.

مخالفت moukhalifet, opposition, contrariété; به مخالفت حرکت کرین be moukhalifet hereket kirin, transgresser; ar. مخالفة.

*مخبر makhbar, tombeau, Rh.; ar. مقبره.

مختار moukhtar, maire d'un bourg ou d'un village; گازی مختاری کند بکه من شول پی هیه gazi moukhtar-i gound bi-ké min choul peï heié, appelle le maire du village, j'ai affaire à lui; ar. مختار.

مختصر moukhteser, bref; máktasar, abrégé; móktasar, épilogue, G.; ar. مختصر.

مخز mekhyz, boisson fait avec du lait et de l'eau, petit lait, en turc eïran.

مخس voy. مش.

مخصوص makhsous, exprès; ar. مخصوص.

*مخصی moksi, eunuque, G.; ar. مخصی.

*مخفور maχfür, tapis, ar. zūlīye S.; māfúr, tapis de pluche, G.; ar. معافری (voy. Tabari, traduit par le docteur H. Zotenberg I, 101, IV, 494).

مخكم voy. محكم.

* مخل moḳel, petit tamis; moḳel kem, je tamise, G.; moghŭl kirin Rh.; ar. مِنْخَل.

مخلوط mekhlout, mélange; ar. مخلوط.

مخلوق makhlouq, créature; maklúḳa, G.; ar. مخلوقه, مخلوق.

مخه mikhlé, omelette.

مخمر mekhmer, velours; mahhkmul G.; ar. مخمر, comp. مخمل.

* مخمل maḳmel, nappe, serviette, G.; ar. مخمل; comp. مخمر.

مخين mekhin, un Assyrien, un Nestorien.

مد med, longueur; ar. مدّ.

مـدار medar, subsistance, moyen d'existence; ar. مدار, comp. p. مدار كردن (vivre).

مـدارا moudara, mesquin; medára, intercession; medára t-kem, j'intercède; medára le-kem, je garantis, G.; p. مدارا كردن, de l'ar. درا; géorg. მდარება (bas, vil), მდარება (attendrir).

*مداراجي medáraci, entremetteur, G. (formé de مدارا comme مياجي de ميان).

مداس midas, soulier, pantoufle; ar. مداس.

* مداعى medāī, ennemi, Rh.; ar. مداعى.

مدانى madani, de Hamadan (voy. سال); p. همدانى.

مدبر moudebir, intendant, préposé; ar. مدبّر.

مدخل medkhel, entrée; ar. مدخل.

مدد meded, aide, secours; مدد خواستن meded khastin, demander du secours; ar. مدد.

مدرس mouderis, maître d'école, premier rang pour parvenir à la dignité de molla; ar. مدرس.

مدرسه medresé, école; madrasi G., madrasa Rh.; ar. مدرسه.

مدعى moudeï, plaideur; ar. مدّعى.

* مدو mâdo, nom d'une fille; syr. bâde S.

مده moudé, temps; مديكى moudeieki, quelque temps; ar. مدّه.

مدير moudir, préfet; ar. مدبر.

مديك modēk, bol, bassin, Rh.

* مذب meṫab, foi, G.; ar. مذهب.

* مذبح mazbah, autel, Rh.; ar. مذبح.

مر myr, la mort; comp. مرك.

مر voy. مرد (mort).

مر mir, homme; مرى من مريه mír-i min myriié, mon mari est mort; مرى فلان زنه mir-i fylan jin-é, c'est le mari d'une telle femme; مرى مالى mir-i mali, les gens de la maison; مر كلامه mir kelam-é, il est éloquent; plur. مركان mirikan; chez Garzoni: mer, homme; mera, brave; mer nína, impotent; mer kusk, le mari de la soeur; mer ḳaleta, le mari de la soeur de la mère; mer meta, le mari de la soeur du père; mēr L., mēr Rh: bactr. maŝya, anc. pers. martiya, p. مرد; comp. پشتمر, بى مر (s. ١٠ بشت), خوشمر, نمر, مرد, سره مر.

مر mer, houe, pelle; măra Rh.; ar. مرّ, aram. מָרָא, du grec μάρδον (lat. marra).

* مر mer, mouton; plur. مركان merkane Ch. 303.

* مـر mur, myrrhe, Rh.; ar. مرّ, hébr. מֹר.

مرابط marabet, nonne, religieuse; ar. مرابط (?).

مراد mirad, désir, but, passion, objet; مرادی هردو دلان mirad-i her-dou dilan, la passion de deux coeurs; amrád G., merád L.; ar. مراد (voy. مُراذ).

مراذ meraz, désir, but, voeux; مراذا meraz-a min bi-ké, cède à mes voeux; ar. مراد (voy. مراد) comp. بی‌مراذ.

مرار mirar, voirie, où l'on jette des ordures; مرار بوین mirar bouin, crever, mourir; مرار بویه mirar bouié, plein d'ordures; merár, animal crevé ou écorché, G.; p. مُردار, comp. مردار.

مراری mirari, perles; mrári G.; k. or. mervārī; p. مروارید (du grec μαργαρίτης); comp. مکربت.

مرافعه mourafa, procédure, procès; ar. مرافعه.

مرال meral, bison, boeuf sauvage; ture or. مرال (biche); p. مرال (bouc de montagne).

مرام meram, but, intention, désir; مراما وه افه meram-a vé ew-é, telle est votre intention; مراما وی meram-a vi, son but; مرام کرین meram kirin, se proposer, avoir l'intention; ar. مرام.

مرامت meramet, réparation; مرامت کرین meramet kirin, raccommoder; ar. مرمّه.

* مراندین merāndin, tuer, Rh; prés. 1. merínum, 2. 3. merínit, parf. part. meránd, j'éteignis, G.; verbe causat. de مرین; p. میراندن.

مرانه mirané, virago; p. مردانه.

مرانی mirani, virilité, noblesse; p. مردانگی.

مرای miraï, hypocrite; ar. مرائی.

* مربّا mrábba, confitures; mrábba ce-kem, je confis, G.; ar. مربّا, مربّی.

مربه mourabé, action de s'asseoir avec les jambes croisées; ar. مربّع (carré), comp. ar. تربع (Berggren 72).

مرت voy. خرت.

* مرتبه márteba, martaba, emploi, charge, dignité, G.; ar. مرتبه.

مرتی meriti, humanité.

مرج merdj, pari.

* مرجان merján, perle, Rh., S.; ar. مرجان (petite perle, corail, du syr. ܡܪܓܢܝܬܐ, grec μαργαρίτης, comp. مراری).

* مرجه marǰa, cuivre (Güldenstädt chez Lerch); comp. مس.

مرجه مرج myrtche-myrtch, bruit de baisers; mot onomatop.

مرحمت merhemet, charité; به مرحمت be-merhemet, charitable; meruehhta, meruhhéta G.; merḥamét L.; ar. مرحمة; comp. بی مرحوت.

مرحوم merhoum, défunt; مرحوم بویه merhoum bouié, trépassé; ar. مرحوم.

مرخ merkh, genévrier; ar. مرخ.

* مرخس merχas, bon, Kl.; c'est مر خوش (bon homme).

مرخصه merkhesé, évêque (de l'ar. mourakhas); ar. مرخصه.

مرخین merikhin, se reposer au gîte (des animaux); comp. le mot suivant.

مرخین merekhin, se vautrer; de l'ar. مراغه.

مرخین merekhin, ruminer.

مرد murd, mort, qui est mort; مرد

بويه murd bouié, mort; mer G.; bilb. mird, la mort; bactr. mereta, p. مرد.

مرد merd, généreux; از مرفك مردم ez merif-ek merd-im, je suis un homme généreux; merda, homme brave; merda bum, je risque, je suis brave, G.; mard, brave, G.; bilb. merd; zaza mẹrd, mịrd, myẹ́rde; du pers. مرد; comp. مر, نامرت.

مردار mourdar, sale, malpropre; c'est la forme persane de مرار.

مرداری mourdari, saleté, pourriture; du pers. مرداری.

* مرداسنج merdasengg, litharge, G.; ar. مرداسنج (du pers. مرداسنك).

*مردم zaza mẹ̄rdúm, mẹrduöm, mẹrdüm, homme; du pers. مردم; comp. مرف.

* مردنی merdiníe, bravoure, G.; p. مردانگی.

*مردو murdoo, la mort, R.; p. مردگی.

مردیاه merdiiah, poutre; t. مرتك (arm. մարդակ)

مرز merez, collier d'un chien; ar. مرس.

مرژك voy. مرشك.

مرژیان merijiian, murmurer, se plaindre, marmotter.

مرژین mirijin, murmurer, se plaindre doucement, gronder; comp. t. مرلدامق.

مرس meres, âge d'un chien; اى تازى جند مرسيه ew taji tchend meresiié, ce levrier quel âge a-t-il?

مرساندین meresandin, écraser, broyer avec les doigts, fouler aux pieds.

مرشك, مرژك mirichk, mirijk, poule; مرژكا رش mirijk-a rech, merle; مرژكا مصرى mirijk-a mysri, dindon, dinde (comp. كورك); mirisk G., mirišk Kl., Sd., P.; mirīshk Rh., mrį́šk L., B., Ch. 305; mershk R.; mrį́šk-i šămi, poule syrienne, L.; حقّه يمرشك hyqq-e iamrichk, oeuf de poule, Ch. 305; k. or. mirišk; arm. մարի; comp. Justi, über die kurd. Spiranten 13.

* مرصوما mar-súma, le carême des Chrétiens, G.; du syr. ܨܘܡ et ܨܘܡܐ, comp. ܨܘܡ ܕܢܝܚ (jejunium dominicum); géorg. მარხვა.

مرض meraz, maladie; مرضا حالى meraz-a hali, la fièvre pernicieuse; maraz S.; ar. مرض.

مرضدار merez-dar, maladif; du pers. مرضدار.

مطال, مرطال mertal, metal, bouclier; matál G., mŭttāl Rh., mürtā́l S., aram. ܡܛܠܐ.

مرطب mirtib, bohémien, vagabond; littér. musicien; ar. مطرب; comp. مطربى.

* مرغابى мурхаби, canard, P.; c'est le pers. مرغ آبى.

مرف merif, mourouf, homme, une personne; plur. مرفان mouroufan; مرفى باورى merif-i baverii, une personne sûre; مرفى به عمر merif-i be-ôumir, homme âgé; مرفى به عقل merif-i be-âqil; مرفى پير merif-i pir, homme vieux; مرفى بكزاده merif-i bek-zadé, homme notable; مرفى به ادب و حيا merif-i be edeb ve heia, homme d'honneur et modeste; مرفكى بى عاره merifek-i bi-âr-é, c'est un homme sans vergogne; مرفى خويمال merif-i khoui-mal, homme riche, propriétaire; مرفكى معقولى mouroufek-i mâqouli, un grand personnage; مرفى غيرت زاف merif-i ghiret zaf,

homme plein de zèle; مرفی بحری merif-i behri, marin; مرفی قنج merif-i qendj, homme bon; مرفی جوان merif-i djuvan, jeune homme; مرفی قالو merif-i qaleoŭ, homme gros; مرفی مزین merif-i mezin, homme grand; مرفی مشهور merif-i mechhour, homme distingué; مرفکی به ناموسه merifek-i be-namous-é, c'est un homme vertueux; مرفك merif-ek, un homme, une personne; ژ مرفان درفه ji mouroufan di-rewé, misanthrope; ژ سد مرفان پتر کازی کریه ji sed mouroufan pitir gazi kiriié, il a invité plus de 100 personnes; ژ هر کنـارکی دو مـرف بریندارین ji her kinareki dou mourouf birindar-in, de chaque côté il y a deux hommes blessés; chez Garzoni: meróvi, homme, personne; az merovi flan, je suis serviteur de tel ou tel; merovi qode, bienheureux; merovi mál, qui habite dans la même maison, parent, merovi men, défenseur (littér. c'est mon homme); merovi ghund, ghundan, villageois; merovi asáb, homme respectable; chez Lerch: mẹrū, homme; her mẹrú ki, chacun; мурупъ P., maruw, mari, Kl.; mrov, morov B., mruv Sd., merō M., mirov, mērov Rh.; marhṓv S.; p. مردم; comp. مردم.

مرفای merifaï, mouroufaï, humanité; p. مردمی.

مرف کوژ merif-kouj, homicide.

مرفی merifi, humain.

مرقیق mouraqiq, minorité; de l'ar. رقّ.

مرك marak, merek, hangar pour la paille, grenier à foin; arm. մարագ, kurin. marḳw (Schiefner 232^b).

مرك mirk, prairie; plur. مرگان mirgan; mergha G.; mḗreg S.; mḗrg-e vâr-e čoχäre, nom d'une localité à 3 heures à l'est de Bädlis, S.; p. مرغ (herbe) arm. մարգ (prairie), d'où l'ar. مرج.

مرك merk, la mort; مرگی من mergh-i min, ô ma mort, c'est-à-dire: ô ma belle pour qui je meurs; مرگی مفاجه mergh-i mefadjé, mort subite (ar. موت مفاجه); bactr. mahrka, p. مرگ; comp. جوانمرك.

* مرکب markab, vaisseau, G.; ar. مرکب.

مرکب mourekeb, encre; ar. مرکّب.

مرکین merekin, froncer les sourcils de chagrin.

مرکموش merghemouch, arsenic; merghamús, arsenic blanc, acide arsénieux, G.; mergamush Rh.; du pers. مرگِ موس (mort des souris).

مرمر mermer, marbre; مرمری سپی mermer-i sipi, albâtre; marmar G., Rh.; p. ar. t. مرمر (du grec μάρμαρος).

* مرمن меременъ, femme, P.; ar. مرأه, مرءه (men, semble être «moi», ma femme).

مرندی merendi, faulx à manche court.

مرو voy. مرف.

* مرو zaza meróe, poire; dujiki múru, p. امرود, مرود.

مروار mervar, perle; plur. مروارید mervarid; comp. مراری.

مروبهین mirvebihin, nutritif.

مروبین mirvebin, mets délicat; de l'ar. مروّب (lait aigre, البن رایب).

مروت merouvet, modération, conscience; ar. مروّة.

مروز mourouz, chèvre au poil très-frisé.

مروز mourouz, chagrin, mauvaise humeur, tristesse; مروزی دکته mourouzi di-keté, il tombe dans la tristesse.

مرهم voy. ملهم.

مرهونه merhouné, gage; ar. مرهون.

مری myri, 1) mort, morte; mería G., meri, miri Kl.; 2) la mort, carnage; mería G., miri Kl.; partic. passé de مرین.

مری شو myri-chou, l'homme chargé de laver le corps du mort.

* مریم maríam, Marie, G.; ar. مریم.

مرین myrin, mourir; prés. از دمرم ez di-myrim, تو دمری tou di-myri, او دمره eoŭ di-myré, plur. هون, ام em, houn, van di-myrin; fut. از مرم ez myrim; impér. 2. به مره be-myré, plur. هون به مرین houn be-myrin; parf. part. من, ته, وی, مه, وه, اوان مر min, té, vi, mé, vé. evan myr; part. prés. مری myri, part. passé مریه, مر myr, myriié; کوری ریسپی کندی دمره kour-i rispi goundi di-myré, le fils de l'ancien du village meurt; ژ برجیان دمرم ji birtchiian de-myrim, je meurs de faim; به مری myri bé, puisses tu mourir; مریه myriié, décédé; infinit. مریں هیه myrin heié, nous sommes mortels (littér. le mourir existe); chez Garzoni: prés. 1. merúm, 2. 3. merít; parf. part. mería; infinit. meren, mortel, mortalité; chez Lerch: prés. 1. de-mérim, 3. bi-mére, il meurt; imparf. 1. mérim; parf. part. mirīya Rh.; chez Socin: prés. az merüm; aze bü-mrüm, tē bü-mre, aúwwe bü-mré, plur. ámme, hŭne, aúwwe bü-mrin; parf. az mer-üm, tu mir-i, au mer, plur. am, hun, au merin; k. or. meren, impér. mer; zaza merén'a (je meurs); bactr., anc. pers. mar, p. مردن, comp. فه مرین.

* مرینی mirinī, le mourir, Rh.

مز miz, pissant; forme entrant dans les composés du verbe میزتین; p. میز; voy. کلمز.

* مز mz, acerbe, G.; ar. مُرّ.

* مزا mezē kir, il regarde, il vit, L., maizä ka, regarde, S.; syr. ܚܙܐ.

مزاج mizadj, tempérament, complexion, ar. مزاج; comp. بی مزاج.

مزاجگر mizadj-ghir, accort; du pers. مزاجگیر.

مزاد mezad, enchère publique; ar. مزاد.

مزل, مزار mezar, mezel, tombeau; mazāra G., mezél L.; zaza mezél; ar. مزار.

مزارجی mezardji, fossoyeur; t. مزارجی.

مزال voy. مزار.

مزبله mezbelé, canal où l'on jette les ordures; ar. مزبله.

مزد muzd, récompense; du pers. مزد; comp. بی مزد.

مزدان myz-dan, frotter, raboter, polir, prés. از مزددام ez myz-di-dam, تو مزددی tou myz-di-di, او مزدده eou myz-di-dé, plur. هون, وان مزددین em, houn, van myz-di-din; fut. ازمزدم ez myz-dim, etc.; impér. 2. مزده myz-dé, plur. هون مزدین houn myz-din; parf. part. من, ته, وی, مه, وه, اوان مزدا

min, té, vi, mé, vé, evan myz-da; partic. prés. مزدای myz-dàï, part. passé مزدا, مزدایه myz-da, myz-daié; de مز (abrégé de مست) et de دان, comp. مست.

مزدوپا muzdoupa, prix de visite qu'on paye au médecin ou à une autre personne; de مزد et du t. بای (portion).

مزدور myzd-ver, journalier, mercenaire; du pers. مزدور; comp. مزوری.

مزدوری myzdveri, salaire d'un journalier; qui a loué quelque chose; du pers. مزدوری.

مزرستان mezeristan, cimetière; du pers. مزارستان.

مزرع mezra, maison de campagne, ferme; ar. مزرع.

مزرعی mezraï, fermier, métayer.

مزغال mazgal, embrasure, retranchement (mot emprunté à l'arménien, mazgal); t. مازغال, مزغال.

مزگفت mizgheft, mosquée; musghefta G.; مزگاوت mesgaout Ch. 346; du pers. مزگت (de l'ar. مسجد, comp. l'espagnol mezquita); voy. Justi, über die kurd. Spiranten 5; comp. مسجد.

مزگین mizghin, bonne nouvelle, pourboire qu'on donne au porteur d'une bonne nouvelle; مزگین بده من mizghin bi-dé min, donne moi mon pourboire; قوی شا بوی زرك مزگین دایه qavi cha boui zirek mizghin daié, il a été très-content, il m'a donné un ducat de pourboire; mesghíni dem, mesghín dem, je porte une bonne nouvelle, G.; p. مژدگان, مژدگانه.

مزل voy. مزار.

مزوری mizouri, domestique; p. مزدور; voy. مزدور.

مزه mezé, goût, saveur, un morceau qu'on garde pour la bonne bouche; du pers. مزه.

مزی voy. مژو.

مزین mezin, grand, célèbre; ای مزین eï mezin, celui qui est grand, souverain; مزین بوین mezin bouin, grandir; مزین کرین mezin kirin, anoblir, élever; comparat. مزینتر mezintir; superlat. مزینترین mezintirin, les plus grands; chez Garzoni: mazén, compar. master kem, j'agrandis; superl. ter mazén, master ammo; masen, dos d'une montagne, Kl. (voy. جیا); mẹzín L., мазиль P. (voy. اڵی); māzin Rh.; mazýn, chef, S.; hedrus. māzín, mẹzín; p. مهین, dial. de Semnan mesīn (Schindler), bal. mazan; comp. arm. մեծ, bactr. mazañδ.

مزیناى mezinaï, grandeur, noblesse, élevation: māzinātī Rh.

مژ, مژی myj, myji, brouillard; ایرو مژه irou myj-é, aujourd'hui il fait du brouillard; mes G., mesg Kl.; p. مژ.

مژانك mijank, cils; plur. مژگان mijgan; мумe P.; mezu-lánk, paupière, G.; muzhu-lank Rh.; zaza mẹ̈j̱ẹ̈wi čimān (paupière); p. مژه (le suffixe kurde lank est identique avec لان pers.); comp. مژی.

مژو mejou, moelle; mezí G., meschi Kl.; bactr. mazga, p. مغز, comp. بی مژو.

مژول mijoul, loisir, retard; chez Garzoni: mezül kem, je retiens, j'occupe; mezuli qo kem, je me fatigue; mezul bu, occupé; ar. مشغول.

مژولی mijouli, passe-temps; mezulía G.; comp. مشغولی.

مژی miji, cils; comp. مژانك.

مس mys, cuivre; p. مس, maz. mis, mers (Beresin 77), gil. mirs (Melgunof, Zeitschrift der Morgenländ. Gesellsch. XXII, 198); comp. مرجه.

* مس mas, pantoufle de maroquin jaune, Rh.; masék G.; chald. mesaḥta, plur. meshe, souliers d'hiver de cuir, S.; ar. مسح.

مس voy. مست.

* مساح zaza mesáh, sac à farine; ar. أَمْساح (plur. de مِسْح).

* مسافر msáfer, voyageur, G.; musāfer, célibataire Rh.; ar. مسافر.

مسال voy. مثال.

مسب meseb, secte; ar. مذهب.

* مسبح msbahh, chapelet des Chrétiens, G.; ar. مسبحه; comp. تزبی.

مست mest, ivre, ivrogne; mesti bu, ivre, G.; mest t-kem, je m'enivre, G.; مس L. I, 101, 5; p. مست.

مست myst, poignée, la paume de la main; مزدان, مست دان myst dan, myz-dan, frotter; مستك برنجی mystek birindji, une poignée de riz; mst, mstek G., mstek dem, je donne un coup de poing, G.; mŭst Rh.; bactr. musti, p. مشت.

* مستحق mstahhḱ, mérite, méritant; mestahhk nína, indigne; mstahhk bum, je mérite, G.; mustahak Rh.; ar. مستحق.

مستدان myst-dan, user de friction; frotter avec la main; voy. مزدان.

مستر voy. مزین.

مستعمل mousteamel, usité, en usage; ar. مستعمل.

مسجد mesdjid, mosquée; ar. مسجد; comp. مزگفت.

مسخره maskhara, harlequin; ar. مسخره (vulg. masχara).

مسخرتی maskhereti, harlequinade; de l'ar. مسخرة.

مسرانی mysrani, bois à côté de la crèche pour attacher les animaux; arm. մսուր (crèche).

مسطح mousateh, superficiellement; ar. مسطح.

مسطر mester, transparent, papier où sont tracées des lignes et dont on se sert pour écrire droitement; ar. مسطره (t. مسطر).

* مسف mesf, écumoire, G.; ar. مصوب?

مسك voy. مس.

مسك voy. مشك.

مسك misk, musc; مسك به be-misk, parfumé de musc, muscat; msk, mvsk G.; büsk S; ar. مسك, voy. مشك.

* مسكين meskīn, pauvre, misérable, timide, G. Rh.; ar. مسكين.

* مسكينی meskīnī, pauvreté, Rh.

مسلغ mouslig, baignoire; t. مُسْلُق.

* مسلم m,selm kem, j'affranchis; ar. مَسَلَّم.

* مسلم musellem, gouverneur, G.; ar. مُسَلِّم (lieutenant d'un nouveau pacha).

مسلمان mousoulman, musulman; ar. مسلمان.

مسلمانی mousoulmani, piété musulmane; ar. مسلمانی.

مسمار mysmar, clou; ar. مسمار; voy. بسمار.

مسواك misvak, bois avec lequel les dévots musulmans frottent les dents avant la prière; ar. مسواك.

مسهل moushil, purgatif; ar. مسهل.

* مسیح mesih, le Messie, Rh.; ar. مسیح.

* مسیل masíl, vallée, voie; mērdíne bü-masíla, la ville de Mardin a des voies, c'est-à-dire: on peut y parvenir de tous côtés, S.; ar. مسیل (lit d'un fleuve).

مسین misin, mesin, 1) de bronze; 2) pot à l'eau en bronze; مسینی آقی mesin-i awi, aiguière; بلانی مسین بینین bilani mesin binin, qu'on apporte une aiguière; مسینی جای misin-i tchàï, théière; مسینی قاوی misin-i qavi, cafetière; masínk kahhve G.; masīna, id., Rh.; zaza mesín, coupe de cuivre; p. مسین, مسینه (de مس).

مشا, مش mech, mecha, pas, action d'aller au pas, aubin; مشا قژکی mech-a qyjiki, griffonnage (littér. pas, traces du corbeau); مشا هسپی mech-a hespi, pas allongé d'un cheval; مش دکه mech di-ké, il va au pas; دشبه افه هسپا کیم مشا di-chibé ewe hespa kim-mecha, il semble que ce cheval n'a pas un bon pas; مشا هسپی خراب کرین mech-a hespi kherab kirin, détraquer un cheval; مشا وی هسپی سپهیه mech-a vi hespi sipehiié, le pas de ce cheval est beau; dé-kē mâša (le cheval) court (vite) S.; ar. مشی.

مش mych, mouche; مش قوراندین mych qaoŭrandin, chasser les mouches; مشا هنگیقی mych-a hinghiwi, abeille; mesc G., mesch Kl. (Fundgruben IV, 314) meż (Asia polyglotta 77); mēš L., мехесь P., mēsh Rh., S.; zaza meiyés; bactr. maχši, p. مگس; comp. کرمش.

* مش mish, abondant, Rh.; p. مَشت.

مشار mychar, scie; مشاری سولدوریان mychar-i soldouriian, tranchet, outil de cordonnier; mesciár kem, je scie, G.; mishār Rh.; ar. منشار.

مشاق michaq, domestique pour le travail ordinaire, garçon d'écurie; de l'arm. մշակ, thusch muša, p. مشاق, وشاق.

* مشبه, doute; ar. مشبه; voy. بی مشبه.

مشبه mouchebih bouin, ressembler; ar. مشبّه.

مشت moucht, poing; forme persane de مست.

مشت micht, abondant? voy. مش; p. مشت (id.) arm. մշտ (toujours); seulement dans لیمشت.

مشتا, مشتی mouchta, mychti, caserne, cabane d'hiver, quartier d'hiver des Kurdes chez les Arméniens; مشتا نشین mouchta-nichin, casernant; مشتی بوین mychti bouin, hiverner, passer en hiver chez les Arméniens; مشتی دابن mychti dàin, mettre les bestiaux en pension durant l'hiver; ام دبری ناکین مشتی دبین em debri na-kin mychti di-bin, nous ne faisons pas des provisions d'hiver, nous avons nos quartiers (c'est-à-dire chez les Arméniens, qui doivent entretenir les Kurdes et leurs bestiaux pendant l'hiver); t. مشتا.

مشتاق mouchtaq bouin, désirer; ar. مشتاق.

مشترك mouchtirek, ayant plusieurs significations; ar. مشترك.

مشتری mouchteri, acheteur, chaland, compétiteur; ar. مشتری.

مشتمل mouchtemil, réuni; ar. مشتمل.

مشتی mychti, habitation d'hiver; مشتی بوین mychti bouin, hiverner;

داين mychti dàin, mettre les bestiaux en pension d'hiver; voy. مشتا.

مشتين mychtin, essuyer, balayer; bactr. marez, p. مشتن; voy. فه مشتين, هل مشتين.

مشخت mouchekht, ruiné, perdu, dissipé.

*مشرق meshrik, est, Rh.; ar. مشرق.

مشعله mechalé, flambeau, torche; mashall Rh.; ar. مشعل, مشعله.

مشغولى mechgouli, occupation, passe-temps; comp. مژولى.

مشقت mouchaqat, obstacle; ar. مشقّة.

مشك mychk, musc; p. مشك, voy. مسك.

مشك mechk, outre; مشك كلان mechk kilan, rincer l'outre, c'est-à-dire: faire du beurre (un outre sert de baratte chez les Kurdes); meshk kirin, écorcer, écaler, Rh.; p. مشك.

مشك mychik, souris, rat; مشكى ضويى mychk-i zevii, mulot; مشكى كور mychk-i kor, taupe; msck, mesck G.; mišk L., мышь P., mišk Rh., M.; zaza muš; p. موش; voy. موشكور.

*مشكل muškil, difficile, B.; ar. مشكل.

مشمر mychmir, abandonné, qui n'a personne au monde; مالىد مه مشمرين mali-d mé mouchemr-in, nos maisons sont toutes seules (sans garde); du syr. ܥܙܠ.

مشمرى mychmiri, délaissement.

مشمش mychmych, abricot; zaza miš-mišyér, abricotier; ar. مشمش.

مشمع mouchema, de cire, banne, toile cirée; ar. مشمّع.

مشوره mouchiveré, conseil, délibération; zaza méšore kerd, il délibéra; t. مشاوره اتمك.

مشهور mechhour, distingué; masciúr G.; ar. مشهور.

مشياك mechiiak, alchimiste.

مشيان mechiian, balancer, vaciller, vibrer, se pavaner; اى دمشه cĭ dimeché, qui marche en se pavanant; chez Socin: mâšia, il se hâta; az mâšíyäm čūm pēšīye, je courus au devant de toi (ar. ana mešît ruḥt laqeddâma); ar. مشى.

مشين mechin, basane, peau de mouton préparée; ar. مشين.

مصارف mesarif, frais, dépense; ar. مصارف (plur. de مصرف).

مصالحه mousalihé, la paix; مصالحه كرين mousalihé kirin, faire la paix; ar. مصالحه.

مصحف moushef, le Koran; mesaf G., misâf, mishav Rh.; ar. مصحف (un exemplaire du Koran).

*مصر zaza misr, Égypte; ar. مصر.

*مصرى zaza mṣri, égyptien; ar. مصرى.

مصرف mesref, dépense, celui qui dépense; مصرف داين mesref dàin, défrayer, msraf kem, je dépense, G.; t. مصرف اتمك; voy. مصارف.

*مصطكى mstékki, mastic, G.; ar. مصطكى (du grec μαστίχη, voy. Pott, Zeitschrift für die Kunde des Morgenl. VII, 101); géorg. მასტიკი; ce mot semble être dérivé du pers. پسته (ar. فستق).

مصلحت maslahat, affaire; ar. مصلحة.

مضاختين mezakhtin, dépenser; de l'ar. مضياع (dépenseur).

مضبطه mazbata, jugement, sentence; ar. مضبطه.

مضخاندين mezikhandin, dépenser en folles dépenses; verbe causat. de مضخين.

مضخين mezikhin, se ruiner par les dépenses, se perdre par la dissipation; comp. مضاختين.

مضر mouzour, pernicieux; ar. مضرّ.

مطابق moutabiq, conforme; ar. مطابق.

مطال voy. مرطال.

مطبخ metbekh, cuisine; matbak cekem, je cuis, je fais la cuisine, G.; ar. مطبخ.

* مطبخچى matbakci, cuisinier, G.; t. مطبخجى.

مطرا metra, évêque; ar. مطران.

مطرباز metrabaz, accapareur, monopoleur; t. مطرباز.

مطربازى metrabazi, monopole.

مطربى mytribi, imposteur; matérb, charlatan, G.; hafd metúrba, sept musiciens, S.; ar. مطرب; comp. مرطب.

مطلا moutela, dorure; ar. مطلا.

مطلق moutlaq, absolument; مطلق خواستن moutlaq khastin, vouloir absolument, exiger; ar. مطلق.

* مطهر maatahr, purgatoire des Chrétiens, G.; ar. مَطْهَر.

مظنه mezenné, il est probable; ar. مظنّه.

مع maa, avec, ensemble, ar. مع.

معاش mâch, gage, salaire; ar. معاش.

* معاف mãaf, mãf, libre; mãaf kem, je délivre, je privilégie, G.; t. معاف اتمك.

معافور voy. مخفور.

معافه mâfé, espèce de palanquin; ar. مُخَفّه.

معاند mouanid, obstiné; ar. معاند.

معاهده mouahidé, alliance, convention; ar. معاهده.

معبد mâbed, temple; ar. معبد.

معبر mouabir, astrologue; ar. معبّر.

معبود mâboud, centre d'un corps d'armée.

معتبر mouateber, respectable; ar. معتبر.

معجون mâdjoun, pastille excitative, opiat; معجونا قرمزى mâdjoun-a qyrmizi, alkermes; mãgiún, électuaire, confection, G.; ar. معجون.

معدن mâden, mine, minerai; ar. معدن.

معده mâdé, mîdé, estomac, appétit, tempérament; معده پاك كرين mîdé pak kirin, restaurer sa santé; معده وه هيه mâdé vé heié, avez vous de l'appétit? käčýg bē mā̃ da, la fille était sans appétit (ne l'aimait pas) S. (l'estomac est le siége des passions); mãde tekel ket, j'ai de la nausée, G.; ar. معده.

* معرص meariz, maquerau, cornard; mãres, entremetteur de mariages, G.; ar. مُعَرِّص.

معرفت mârifet, art; معرفت به bemârifet, avec art; chez Garzoni: mãriféta, grâce, bonne manières, éducation, intelligence, adresse; politesse, honneurs, bienvenue; mãriféta kem ghel, je fais un salut à; mãrifet nagiúm, astronomie; marīfat Rh.; ar. معرفة; comp. معرفت بى.

* معزول mãzúl kem, je casse, je dé-

grade; māzúl bum, je suis cassé, G.; t. معزول انمك; comp. عزل.

معس maas, étrille; comp. محس.

معطل mouatil, jour de vacance, congé; mātal, niais, G.; ar. معطّل.

معطلی mouateli, vacances.

معقول mâqoul, noble, distingué, personnage; plur. معقولان mâqoulan; chez Garzoni: mākúl, vénérable, civilisé; mākúl t-kem, ce-kem mākúl, je traite avec distinction; mākúlter kem, j'élève; ar. معقول; comp. نمعقولی.

معقولی mâqouli, convenance; نه معقولی کریه ne mâqouli kiriié, il parla hors de propos.

* معلاق melák, foie; melák spi, poumon (t. اق جکر); ar. معلاق.

* معلم mālem, docteur, professeur; mālem giú, rabbin; mālem ātraf, confesseur (ar. معلّم الاعطراف), G.; ar. مُعَلِّم.

معلوم mâloum, connu; معلوم نینه mâloum niné, inconnu; معلوم وه به mâloum vé bé, sachez que...; ar. معلوم; comp. نا معلوم.

معم mam, oncle paternel; معمی مزین mam-i mezin, grand-oncle; معمو mamo, ô mon oncle! mām, māmo G., māmu Rh., maam, lor. mamoo R.; formé par réduplication de l'ar. عمّ; voy. عام, پسمام, دوتمان.

معنی, معنا mana, mani, sens, signification; معنا وی خبری بده من mana vi khaberi bi-dé min, donne moi le sens de cette phrase; ma'na Rh.; manā aia, il a la signification, G.; manā t-kem, manā bezium, j'interprète le sens, G.; ar. معنی.

معنق maneki, cheval; ma'nägh, cheval de noble race, S.; ar. معناق.

معیشت meïchet, moyens de vivre; حال و مال معیشت hal ou mal meïchet, moyens de subsistance; ar. معیشة.

معین mouâien, adjoint, aide; ar. مُعِين.

* معین māin, digérer; prés. 1. māum, 2. 3. māit G.; de l'ar. معی (boyau), ماعی (nourriture digestible).

مغاره megaré, caverne, grotte; ar. مغاره (kürin. muǵwár, Schiefner 236[b]).

مغامر mougamir, malheureux, qui est à plaindre; ar. مغامر.

مغایر mougàir, contraire; مغایر عادتی mougàir âdeti, contraire aux us et coutumes; ar. مغایر.

مغرب megreb, ouest; maghreb G., maghrab Rh.; ar. مغرب.

* مغربی maǵhrebi, occidental; vent d'ouest, G.; ar. مغربی.

* مغرور maghrúr, orgueilleux, G.; ar. مغرور.

مغروری magrouri, orgueil, vaine gloire.

* مغره zaza muγará, Mugara (nom propre).

مغز megz, moelle; c'est la forme persane de مژو.

* مغصین maγasın, avoir dégoût; az maγasím, je suis dégoûté, S.

مغك myghik, cousin (insecte); allemand mücke, angl. midge.

مغل voy. مخل.

مغل meghel, endroit, gîte d'un animal; arm. մսկող; voy. le Journ. as. VI, 19, 527.

مغلطه megleté, repaire de voleurs, réunion de mauvais sujets; خو ایخستنا

مغلطی khou eïkhystin-a megleteï, s'aventurer; ar. مغلطه.

مغلق mougleq, difficile; ar. مغلق.

مغلوبی magloubi, vaincu (les Kurdes prennent souvent ce mot pour «vainqueur»); ar. مغلوب.

مغمك mygmyk, moucherons, cousins; mot onomatopéique; comp. مغك et Pott, Doppelung p. 61; kürin. mizmíz (Schiefner 235^{b}).

مفاجه mefadjé, subite; ar. مفاجه (voy. مرك).

مفت mouft, gratis; p. مفت.

مفتح mufteh, clef; müftá S., bümüftá-ka, boutonne, S.; ar. مفتح, مفتاح.

مفتوحانه meftouhané, les commencements, les premières études du Koran; ar. مفتوح.

مفردی mufurdi, huissier, sergent de police; mafúrdi G.; ar. مَفْرَد (seigneur, grand).

*مفرق mafrak, métal; mfrak, bronze, G.; mefrák, Bronze, L.; müfraq S. (aussi en arabe); mafrak, étain, Rh.; ar. مَفْرَغ (fondu); géorg. მჭედრობი (fer blanc).

*مفرق mōfrík, aune, palme (?) L. I, 33, 1; ar. مِرْفَق (coude).

مفسد moufsid, malicieux; plur. مفسدان moufsidan; ar. مفسد.

مفسر moufesir, drogman; ar. مفسّر.

مفلس mouflis, banqueroutier; ar. مفلس.

مفلسی mouflisi, banqueroute.

*مقابل makabil, vis à vis, rival; mokabil, en face de, G.; ar. مُقابِل.

مقابله mouqabilé, réciprocité; به مقابله be mouqabilé, réciproque; ar. مقابله.

مقات mouqat, attentif; voy. مقید.

مقار voy. منقار.

مقارن mouqarin, prochain; ar. مقارن.

مقام maqam, musique; mekáma kangia, mélodie, G.; ar. مقام.

مقبر meqber, sépulcre; ar. مقبره.

مقبرستان meqberistan, sépulture, cimetière; du pers. مقبرستان.

مقبولی maqbouli, acceptable, agréable; makbúl, agréable, consentement, G.; makabul Rh.; ar. مقبول; comp. نامقبول.

مقدار myqdar, un certain nombre, d'environ; مقداری جلان myqdari tchilan, une quarantaine; mayдáräki, un certain nombre, S.; ar. مقدار.

مقدر mouqader, sort; مقدرا من mouqader-a min, mon sort; mokkáder G.; ar. مقدّر.

*مقدس mkáddas, mokaddas, sacré, G.; muqaddás, sanctifié, L. образцы шр.; ar. مقدّس.

*مقدسی mokdasi, pèlerin chrétien allant à Jérusalem, G.; ar. مقدّسی.

مقص maqas, ciseaux; مقصا جرای maqas-a tchiraï, mouchettes; mokáz G., mokás kem, je coupe, G.; ar. مقصّ; comp. دوف مقصوك.

*مقصاندین mokasándin, couper; prés. 1. mokasínum, 2. 3. mokasínit, parf. part. mokasánd, partic. passé mokasándia G.; verbe dénomin. de مقص.

مقصد meqsed, but; عینی مقصده âin-i meqsedé, le véritable but; ar. مقصد.

مقصدات maqsedat, voeux, désirs; مقصداتی وی اڤیه maqsedat-i vi eweié, tels sont ses voeux; ar. مقصود, vulg. maqsad.

* مقطره máktara, fourneau, G.; ar. مقطره.

* مقلیك meqilík, casserolle, bouilloire pour cuire des oeufs, L.; ar. مِقْلا.

مقناطیس meqnatis, aimant; máknatis G.; t. مقناطیس (du grec μαγνήτης)

مقول meqoul, modèle; ar. مقوله.

مقوی mouqava, carton; ar. مقوّی.

مقید mouqaied, attentif; به مقید mouqaied bé, sois attentif; zaza mukaít-e χóe bi, qu'ils prennent garde: ar. مقيّد.

مقیدی mouqaiedi, application, soin; به مقیدی be-mouqaiedi, exact.

مکاره mekaré, fourberie; ar. مكّار (fourbe).

مکافات moukafat, récompense; مکافات کرین moukafat kirin, récompenser; t. مكافات اتمك.

مکالمه moukialemé, conversation; ar. مكالمه.

مکان mekan, situation, endroit; ar. مكان.

* مکب mekáb, corbeille; le-biyn mekábbe, sous la corbeille; syr. mekábbe S.

مکتب mekteb, école; ar. مكتب.

مکتوب mektoub, lettre, épître; mekτúb G. ar. مكتوب.

مکث mekis, retard; مکث کرین mekis kirin, arrêter, retarder; t. مكث اتمك.

مکر mekir, fourbe; finesse, ruse; ar. مَكْر (imposture).

مکرم moukrim, hospitalier; ar. مكرم.

* مکروزه mukruza, museau, Rh.

مکمل moukemel, accompli; ar. مكمّل.

* مکایه zaza migai'e, fourbe? L. I, 74, 5.

مگر megher, si ce n'est, par hasard; du pers. مگر.

* مگریت magrit, perle, Kl.; de l'arm. մարգարիտ; comp. مراری, مرواری.

* مگنه magäna, robinet d'un aqueduc, S.; voy. منگنه, منجنك.

مل mil, 1) bras, épaule; ملی وی هسپی ز جه mili-d mé, mon bras; مل ملیه دركتیه mil-i vi hespi ji djih der-ketiié, ce cheval s'est épaulé; مل شینی mil-i chini, la verge d'une balance; mel, épaule, G.; mel dem, porter sur l'épaule, G.; mil, bras, Rh.; mīl, cou, Br.; plur. millán, épaules, S.; 2) plateau d'une montagne, promontoire; mil, défilé, Rawlinson, Journal of the R. Geograph. Soc. IX, 30, 41; p. مل; voy. سرمل (s. v. نافی) نامل.

ملا mela, mollah, savant, docteur en théologie; ملا خوندی mela khoundi, mollah lettré; ملا زن mela jin, maîtresse, qui enseigne quelque art; ملایك melaiek, un certain mollah; ملامه mela-mé, je suis mollah; mella, mollá G.; mollāh, mallāh Rh.; zaza mél'a; p. t. ملا, de l'ar. مولى.

ملاتی melati, doctrine.

ملاحظه moulahizé, méditation, observation; ملاحظه کرین moulahizé kirin, méditer; t. ملاحظه اتمك.

ملازه melazé, rhume de cerveau; arm. մաղաս (pituite).

ملاقات moulaqat, rencontre; ملاقی کرین moulaqi kirin, se rencontrer, s'unir; ar. ملاقات, ملاقی.

ملامز melamez, simple, inoffensif.

ملایت melaiet, état de mollah, connaissance de mollah; ar. مولاية.

*ملایکت meláiket, ange, G.; ar. ملايكة (plur. de ملك).

ملایم moulàim, tranquille, caractère doux; ar. ملايم.

* ملبس mlébes, bonbons; ar. ملبّس (amandes couvertes de sucre, Berggren p. 269).

* ملبوس melbús, vêtement, S.; ar. ملبوس.

ملت milet, nation; melléta G.; ar. ملّة.

* ملچك zaza miličík, passereau.

ملحم moulehem, charnu, gros; ar. ملحّم.

ملز melez, coupon d'étoffe.

* ملعون mãlaún, maudit, G.; melũn L; ar. ملعون.

ملك melek, ange; ملك طاوس melek taous, ange-paon, nom du Satan qu'adorent les Yezidis (voy. Layard, Nineveh and its remains I, 294, 297; Ainsworth, Journal of the R. Geograph. Soc. XI, 25); malak Rh.; ar. مَلَك.

ملك mulk, bien-fonds; milk, terre labourable, Rh. propriété L.; chez Garzoni: melk, possession, terrain, acquisition; melk kána, bien-fonds héréditaire; melk bab, héritage; melk aia, posséder; melk kérum, j'acquéris un bien-fonds; ar. مُلْك.

* ملك milk, règne, L. образцы пр.; ar. مُلْك.

ملکداری mulkdari, acquisition; du pers. ملکداری.

مملکت voy. مملکت.

ملوان melevan, nageur; از ملوانم ez melevan-ym, je suis, تو ملوانی tou melevan-i, tu es, او ملوانه eoŭ melevan-é, il est un bon nageur; هون, ام وان ملوانین em, houn, van melevanin, nous sommes, vous êtes, ils sont des nageurs; malaván kem, je nage, G.

ملوانی melevani, l'art de nager.

ملوت mouleves, souillé; ar. ملوّث.

* ملول melul, triste, Rh.; ar. ملول.

ملهم melhem, onguent, emplâtre; ملهما تیدای برینا من دهباند melhema tidàï birin-a min deheband, tu a mis l'onguent sur ma plaie, elle se dilata; mrahm, onguent; mélgiam, málgema, melgema, emplâtre, G.; t. ملهم, ar. مرهم, p. ملهم, ملغم, aram. מְלוּגְמָא, hürkan. malḫwäm (baume vulnéraire de jaune d'oeuf, de miel et farine de froment).

ممك memik, 1) sein d'une jeune femme, mamelon; ممکی تازه memik-i tazé, sein à peine formé; mamék, sein de mère, G.; mẹmík L.; mâmk-a me, mon sein, S.; 2) lorist. mimek, tante; mot onomatopéique, t. ممه, lat. mamma, haut allemand memm, hürkan. mama, küi in. mam, akuscha mamma (sein), p. مام, grec μάμμα, lit. mama (mère), allemand muhme (tante); voy. Pott, Doppelung 32, 33.

ممکن moumkin, possible, c'est possible;

ممکن نینه moumkin niné, ce n'est pas possible; mimkun, possibilité, Rh.; ar. ممکن.

* مملکت memlekéta, empire, monarchie, règne, pays, état; memlekét L.; zaza melmekét; ar. مملكة.

* مى мами, poule, P.; lorist. mamir; géorg. მამალი (coq, de მამა père), laz. mumúli (Pott, Doppelung 61), mamuli (Klaproth, Asia polyglotta 123, Sprachatlas II).

من min, moi (formatif de از); men G.; емень P. (la voyelle e est le یای اضافت); min L. Rh.; p. من, voy. از.

من men, batman, poids d'environ 6 ocks ou de 18 livres (demi poud); le batman turc contient 6 ocks, une ock à 3 livres; منا قاوی men-a qavi, une men de café; chez Garzoni: men à 12 vakie (ock, وقیه), quatre men sont 1 kuntkar, 30 kuntkar un kantár; p. من (le man ou batman dit batman des caravanes contient 1600 mysqal منقال = 6 ocks, et 30 batman font 1 kantar, tandisque le batman de Téhéran ne contient que 640 mysqal).

* من de, من لره d'ici, B.; ar. من.

* مناتکی monáteki, un rouble, L.; du russe монéта.

مناره minaré, minaret; ménorá G.; menārá S.; ar. مناره.

مناسب mounasib, convenable; menáseb G.; ar. مناسب; comp. نامناسب.

مناسبت mounasibet, convenance; ar. مناسبة; comp. بی مناسبت.

* منافق menáfaḱ, impie, scélérat, réprouvé, hypocrite, G.; ar. منافق.

منبر minber, mimber, chaire de prédicateur; ar. منبر.

منت minet, obligation; منت برین minet birin, s'engager, s'obliger; mẽnét G.; mẽnét el-gherum, je remercie, G.; mẽnét bo-ghrum, je m'oblige, G.; minăt kēshāndin, remercier, Rh.; ar. منّة.

منتشه menteché, massue.

منجل mendjel, chaudron; mangiél G.; manjal, grand bouilloire, Rh.; mangeluk, bouilloire à thé, Rh.; bal. manjal.

منجنك mendjenik, mangonneau, machine pour lancer des pierres; manjanik Rh.; p. t. ar. منجنیك, منجنیق, vulg. منجلق, syr. ܡܓܓܢܝܩܐ (du grec μαγγανικόν).

* منداr mendār, enfant; mendāriké ke, l'enfant qui..., Ch. 318; comp. arm. մանր, մանար (petit) մանուկ (enfant).

منديور, منديبر mendebour, mendebir, insolvable, ruiné; مهو ژ من پاره دخوزه جی دبیژی امان نبه بدی منديوره meho ji min paré di-khouzé, tchi dibiji, aman ne-bé bideï mendebour-é, Meho me demanda de l'argent, qu'en dis tu? pour l'amour de Dieu, ne lui donne pas, c'est un banqueroutier; du pers. منديور.

منديوری mendebouri, banqueroute.

منـدر minder, matelas, lit; منـدر جیکرین minder tchi-kirin, faire le lit, arranger le lit; t. منـدر.

منـدل mendel, barre, loquet; منـدل کرین mendel kirin, bâcler, barrer; t. منـدال.

* منـدور mandúr, voué, G.; ar. منـذور.

* منـدیا zaza múndia-i aíšma fátma, arc en ciel.

منزل menzel, habitation; manzéla, chambre, G.; ar. منزل.

منزل menzil, station, poste, relais, courrier; manzíl G.; ar. منزل.

* منزلجی menzilci, postillon, G.; t. منزلجی.

منزلخانه menzil-khané, relais, station de poste; du pers. منزلخانه.

منزوی mounzevi, casanier; ar. منزوی.

منسف mensef, plat rond et grand; ar. منسف.

منشور menchour, illustre, fameux; ar. منشور.

* منصف mänsäf, serviteur, S.; ar. منصف.

* منصور mansúr, vainqueur, G.; ar. منصور.

منتظر mountezir, attendant; منتظری حزای به mountezir-i djezài bé, attendez-vous à la représaille; ar. منتظر.

منع mena, défense; منع کرین mena kirin, interdire; t. منع اتمك.

* منفاق monfak, buffet, G.; ar. منفاق.

* منفك monfak, munfak, soufflet de forge, G.; ar. منفخ.

منقار minqar, 1) bec d'oiseau; 2) mnkar, ciseau (à tailler les pierres) G.; makāra kirin, travailler en ciseau, Rh.; ar. منقار.

منقل monkal, foyer portatif, G.; mangal, brasier de cuivre, Sd. 1, 108; ar. منقل; géorg. მანგალი.

* منك miník, petit chien, L.; comp. bal. bing, géorg. ფინჩ, ფინთ (barbet).

منگنه menghene, étau, machine pour serrer; manghano, pressoir, G.; mangēna, machine, Rh.; t. منگنه, de l'ital. mangano (grec μάγγανον); voy. منگنه.

منگوش men-gouch, boucle d'oreille; du pers. منگوش.

* منو mano, manno, homme, Kl.; sanscr. मनु, allemand mann.

* منه zaza miná, de moi.

منی mini, mon cher; de من (moi).

منی mini, instances, désirs; منی کرین mini kirin, implorer, former des souhaits; ar. منی (plur. de منیه).

مو mou, poil, cheveux; موی خنزیری mou-i khynziri, soies de cochon; مو کری کری mou ghiri ghiri, crépu; مو وشیان mou vechiian, muer; مو ریتن mou retin, changer de poil; مو کشان mou kichan, ratisser un cuir; mū, poil du corps, L.; mi R., B.; zaza mū, poil, plumage, múye; p. مو, موی; comp. دمو.

مواجب mevadjib, salaire, appointement; ar. مواجب.

مواخذه mouakhizé, blâme; ar. مؤاخذه.

مواشه mevaché, pince; plur. arabe du pers. ماشه.

مواشی mevachi, bête sauvage; ar. مواشی (quadrupèdes domestiques); comp. وحشی et مواخش (de موحّش).

موافق mouvafiq, conforme; ar. موافق.

موال meval, but, utilité; ar. مآل; comp. بی موال.

* موت mōt, vin, L.; digor. myt, tagaur. müd (hydromel).

* موت мут-е перахь (lisez терахь) chicot d'arbre, p. матетарахь P.

موت maoŭt, meoŭt, la mort; ar. مَوْت.

موتا meouta, mort; ar. موتی.

* موج múğ, onde; múğ ket (la mer)

roule; múg 'l bahhr, flot de la mer, G., мума P.; ar. مَوْج.

موجب modjib, cause; به موجب be modjib, pour cause; ar. موجب.

موجود meoudjoud, sis; ar. موجود.

موجودات meoŭdjudat, nature; ar. موجودات (plur. de موجود).

موجین meoŭdjin, s'agiter (en parlant des eaux et des flots); de موج.

* موچك mochék (ch = č) petit panier, Rh.

موچین, موچینك moutchin, moutchink, pincettes pour arracher le poil; du pers. موچینه.

مودن modin, bout de pipe, bouquin de pipe en ambre; modénk G.; armén. մուտք (entrée), grec μύτη (nez, museau), allem. mund.

موذن mouazin, celui qui donne le signe de prières; ar. مؤذّن.

مور voy. مهر.

* مور mōr, poudre (dans le dial. de Bohtan) S.; ar. مور.

مور mor, brun, noir; t. مور.

مور mour, chicaneur.

مورڤ morow, mogrof, commissaire de police dans les provinces caucasiennes; وسانه بچین شکا لی مورڤ بکین vousané bi-tchin cheka li morow bi-kin, ainsi allez et portez la plainte au mogrof.

مورك voy. موری.

موری mouri, chicane, tort.

موری mouri, fourmi; merú G., mírо L.; bactr. maoiri, p. مور.

موری, مورك morik, mori, fausses perles, marguerites en verre; مورکا چاڤان morik-a tchawan, perles contre le (mauvais) oeil (de couleur bleue); p. مهره, ar. مهرق (de مهر).

موزی, موز moz, mozi, bourdon, mouche; موزی زر moz-i zer, guêpe; mōz, bourdon, Rh.; p. منج, مخ, منك, maz. måz (Melgunof, die Südufer des Kaspischen Meeres, p. 30); comp. سیراموز.

موزر mou-zer, roux, cheveux roux; mú-zer, blond, G.; de مو et de زر (jaune).

موزلان mozelan, enclos pour les bestiaux; comp. géorg. ჯესკლი (haie de pieux) ჯოხკლი (poutre).

موزیك mouzik, 1) veau, 2) enfant de la femme et de son premier mari; arm. մատղ (veau mâle d'un an); ud. mozi.

موز, مویژ, مویز meoŭj, mevij, meviz, raisin; موژی هشك mevij-i hechk, raisin sec; mevís, cubèbe, G.; mevís resc, raisin noir; mevís sór, raisin rouge; موز Kl.; mevīǰ B., mēwush Rh., mavīš (ar. زبیب cubèbe) S.; p. مویز.

موژیك moujik, paysan (mot russe); russe мужикъ.

موژین meoŭjin, miauler; de meoŭ (miau); comp. le turc میاولمق, ar. مؤا, russe мякать, grec μύζω etc.

* موسا músa, Moïse, G.; musá L.; ar. موسی.

موسم mevsoum, saison; ar. موسم.

* موسیقی musikí, musique; ar. موسیقی, du grec μουσική.

موش voy. مشك (souris).

* موشکور musc-kór, taupe, G.; míšk-i χu'ír L.; moush-a kwera R. I, 196; zaza múšu kōr, rat-taupe; p. موش کور, موشك کور; voy. مشك.

*موصل mosul, Mosul; ez mozul, habitant de Mosul, G.; musili Rh.; ar. موصل.

*موصلی mosuli, habitant de Mosul, G.

موقوت, میقوت moqout, miqout, maillet, marteau en bois; ar. میقعة.

مول mol, vagabond, vaurien; p. مول.

*مولا maula, pour cela, S.; ar. من الان.

*مولایکه molaïkḗ, péril; ar. مهلکه Ch. 352.

مولت voy. مهلت.

مولود mevloud, naissance; maulúd, jour de naissance, G.; ar. مولود.

موله molé, truelle; comp. مالنج.

موله molé, plâtre; russe мѣлъ, lit. mélas (plâtre) mólis (argile).

موم moum, chandelle; mūm sonderáṅ, éteigneurs des bougies (voy. جرا); p. موم.

*موم mōm, fleur; yäk mṓmi, une fleur; desmál-ē mắdō že mṓmīya, la coiffure de Mado est (bariolée) de fleurs, S.

مومدان moum-dan, chandelier.

مومن moumin, orthodoxe (en parlant des musulmans); ar. مؤمن.

مومی moumi, mouchoir de tête; du pers. مومی (chint à couleur de cire).

مون moun, vil, vilain, méchant, ignoble; comp. géorg. ვუნი (gale).

*مون mon, mou; mon kirin, amollir, Rh.; talych nōm (p. نرم)?

مونبار mounbar, saucisse; t. بومبار, p. مومبر (Zeitschr. d. Morgenl. Ges. 31, 489).

مونك mounik, noeud de tige.

مونی mouni, vilenie, bassesse.

*مونی monī, mollesse, Rh.

مویده moïdé, jeunes garçons employés à la danse, travestis en femme; on les appelle aussi kiotchek كوچك; voy. Brugsch, Reise der preuss. Gesandtschaft I, 387.

موز voy. موژ.

مه meh, mih, brebis; plur. مهان مهیه بران خوریه mehan beran khouriié, les brebis ont goûté les béliers (furent couvertes par les béliers); مهید استور به جندی ددین mehi-d isteoŭr be tchendi di-din, pour combien donne-t-on les brebis stériles? mih Rh., möh, plur. mīhā S.; bactr. maęša, p. میش; comp. می.

مه mé, nous; ma G. Rh., mę L., mę χoar, nous buvions, L.; zaza mā; c'est le formatif employé en instrumental, accusatif; p. ما; voy. از.

مه mé, moi; voy. از.

مه meh, lune, mois; مها نو meh-a nou, nouvelle lune; mah, mois, G. Rh; mah, męh, męhek, męhin, mois, L.; mahā M. (ā semble être le یای اضافت); p. ماه, مه (Hafiz 18, 7); comp. تیرمه, مانك.

مه mé, ne, particule prohibitive; مه بیژه me bijé, ne parle pas; مبه me-bé, n'enlève pas; ma G. Rh.; bactr. mā, p. مه.

مه voy. می.

مهانه mehané, prétexte, subterfuge; mah'nē Rh.; p. بهانه; comp. مانه, بهانه.

مهتر mehtir, meilleur, le meilleur; du pers. مهتر.

مهتر voy. میتر.

مهج mehdj, entrailles; ar. مهج (âme, haleine).

مهد mehd, berceau; ar. مهد; comp. ماتك.

مهر voy. مار.

مهر muhur, cachet; مهر کرین muhur kirin, cacheter; مهر خراب کرین muhur

kherab kirin, rompre le cachet, décacheter; moor, cachet, anneau à cacheter, G.; mohr Rh.; pehl. مودر, p. مهر, scr. मुद्रा.

مهرسه mehresé, supérieur d'une église, évèque arménien; comp. مرخصه.

مهرك mohrýk, colonne vertébrale, ar. χäräz S.; p. مهره.

مهره mehré, la dot; ar. مهر; comp. مار.

مهره muhré, lissoir; مهره کرین muhré kirin, lisser; du pers. مهره.

مهك voy. مه (mois).

مهلت, مهل muhul, mohlet, délai; mohlat Rh.; zaza maulét; ar. مهله.

مهمان voy. میوان.

مهموز mehmouz, éperon; ar. مهماز.

مهن voy. مه (mois).

مهندس mouhendis, ingénieur; ar. مهندس.

مهندك voy. مانك.

مهنك mehenek, plaisanterie, facétie; من مهنك کر min mehenek kir, j'ai plaisanté; comp. هنك.

مهوان خانه mihvan-khané, hôtel; du pers. مهمان خانه.

مهیا mouheia, préparé; ar. مهيّا.

مهین, ماهین, ماین mehin, mahin, màin, jument; مهینا وه فال خوریه mehin-a vé fal khouriié, votre jument a-t-elle été couverte par un étalon? majina G., mẹhín L.; ماگینی māgīnī B. (le g semble remplacer le h comme en russe); mahīn Rh. Sd.; main R.; lor. mohan, zaza māhín, p. مادیان, مادینه, bal māthiñ, pehl. ماتیان.

می mi, meï, femelle; meh G., mah, meh B., mē Rh., meíya L.; p. ماده, مایه; voy. شیرمی, پزمی, مادہ (s. v. شیر) میامی (s. v. میه, می).

می, میه mi, miia, brebis; میا قارقاش miia qarqach, brebis de couleur blanche; miia chini, brebis de couleur brunâtre; میامی míia-mi, brebis femelle; میا رش miia rech, brebis de couleur noire; mī, mē̆š L., meik-i ávi, bièvre; mī ávi, loutre, L.; dujiki míe; voy. مه.

می meï, vin, liqueur, boisson; می خورین فه meï we-kharin, boire du vin; می فه ناخوه meï we-na-khé, abstème, qui ne boit pas du vin; méi G., mei L., mah Rh.; мей, grappe de raisin, vin, P.; p. می, scr. मद्य.

می voy. مو.

میا măia, maladie des chevaux, qui leur fait changer de sabot; من نیری افه هسپا میا فه دگهوره min ṅiri ewe hespa măiā we-di-gouhouré, j'ai examiné ce cheval, il change de sabot.

مبارم voy. خورین (manger).

* میان maiyān kirin, accommoder, Rh.; zaza myáni, milieu; myáni šaúe, à minuit; locatif myáñde, au milieu; bactr. maiδyāna, p. میان.

* میانچی miánci, médiateur; miánci de-bum, j'accommode, G.; t. p. میانجی.

* میاننی zaza myańén'i, moyen, au milieu.

* میت meit, mort, cadavre, L.; ar. میت.

میتر meiter, palefrenier, cocher; máhtār S.; t. مهتر (du pers.).

میتین mitin, teter; prés. 3. کچك هیژ شیر میژه ketchek heij chir mijé, une fille est encore à la mamelle; chez Rhea: prés. 1. mīzhim, parf. part. mīzht, infinit. mīzhtin; chez Socin: impér. 2. be-méža

bé-lĕva, tète avec tes lèvres; grec ἀμέλγω, lit. melžu, allemand melken; comp. شیرمژ.

* میخ михь, clou, cheville, P.; du pers. میخ.

میخانه mei-khané, cabaret, taverne; meí-kána G.; du pers. میخانه.

میخك mikhek, girofle; du pers. میخك (armén. մեխակ, géorg. ᲛᲔᲮᲐᲙᲘ).

میخوش mei-khoch, aigre-doux; p. میخوش.

* میدان midan, place publique, G.; de-maidán, au milieu, S.; ar. مَیدان, مِیدان.

* میدانخانه меидань-ханъ, cour, P.

میر mir, émir, bek; plur. میران miran; میرکی mireki, un prince, un seigneur; mír, prince; mira, princesse, G; zaza mĭre; ar. امیر, میر.

میر voy. مر (homme).

میرات mirat, héritage; میرات استاندین mirat istandin, hériter, prendre un héritage; ای کو میرات استاندیه ei kou mirat istandiié, héritier, celui qui a pris l'héritage; mīrāt Rh.; ar. میراث.

* میرانگر mīrāt-gir, héritier, Rh.

میراخور mir-akhor, écuyer, chef de l'écurie; mir ahhkur G.; du pers. میراخور.

میراو mir-aw, surveillant des eaux; p. میرآب, میراو.

میرانه mirané, en prince, magnifique; داونکی میرانه daouetek-i mirané, une noce magnifique; du pers. امیرانه.

میرزا mirza, monsieur (titre donné seulement aux Persans); du pers. میرزا.

میرو voy. موری.

* میرون mirún, confirmation (des Chrétiens); mirún dem, je confirme, G.; syr. ܡܘܪܘܢ (du grec μύρον).

میره voy. میر.

میری miri, fisc, trésor, bien de l'état; میریه miriié, ce qui appartient à l'état; میریا خوی miriia khoï, gabelle; du pers. میری.

میریتی miriti, administration; میریتیا ارزرومی miritiia erzeroumi, administration d'Erzeroum.

میز miz, urine, pissat; میز هاتیه گرتین miz hatiié ghirtin, dysurie; میز نکوتین miz nikoutin, strangurie; miz, mīz Rh.; miz-kem, je pisse, G.; miz ghertia, dysurie, G.; bactr. maęza, p. میز.

میزتین, میزنین miztin, mistin, uriner, pisser; chez Garzoni: prés. 1. mizum, 2. 3. mizit, parf. part. mizt; mīstin Rh.; chez Socin: fut. 1. aze bö-mísim, parf. part. 1. mö mīst; bactr. miz, p. میختن (prés. میزم).

میزر mizer, tablier, essuie-main, voile; میزر بر mizer-ber, un petit tablier, chemisette (de بر sein); ar. مبزر.

میزین mizin, balance; mizén, balance dans le Zodiaque, G.; mēzín L.; ar. میزان.

میژ voy. ژمژ.

میژان mijan, un nourrisson, enfant qui tète; de میتین.

میژاندین mijandin, teter; verbe dénomin. de میژان.

میژم voy. میتین.

میژو mijou, agneau qui tète; de میتین.

میش voy. مش (mouche).

میش voy. می (brebis).

* میشتە zaza meíšte, demain; meíšte yereí, demain soir; meíšte sebáh, demain

matin; meíšte nemájira, demain au temps de la prière de matin; comp. نیشته.

میشستان, میشه miché, michestan, forêt, bosquet; mesh Kl., méše L.; t. میشه (chêne), میشستان, میشه لك (forêt de chênes); grec mod. μέσσε, maz. mis (une espèce de chêne, Melgunof, die Südufer des Kaspischen Meeres 221), tcherkess. mess, qizylbache mescha (Klaproth, Sprachatlas XXXIX), syr. mod. mēšā (du kurde, Nöldeke 400).

میظر mizer, regard, observation; میظر کرین mizer kirin, observer, jeter un regard; هره میظر بکه اغا لی ماله heré mizer bi-ké aga li mal-é, va voir si l'aga est à la maison; ar. منظر.

میفروش mei-ferouch, tavernier; du pers. می فروش.

میقوت voy. موقوت.

میك voy. می (brebis).

* میکوك mekuk, réglisse, G.; t. میان کوکی.

میل meil, désir, inclination; میلا دستی دریژیی meil-a dest i dirijii, attentat; ar. مَیل.

میل mil, instrument à teindre les yeux; ar. مِیل.

میل voy. مل.

* میلاد miléd, jour de naissance, G.; ar. میلاد.

میلداری meildari, adhérence; du pers. میلداری.

میلکور mil-kor, indifférent, qui ne se soucit de rien; de meil et de کور (aveugle).

میمون maimoun, singe; meimūn L., G.; du pers. میمون.

مینا mina, émail; مینا لی خستین, مبنا خستین mina khystin ou li-khystin, émailler; du pers. مینا (bactr. minu).

مینا mina, pareil; ازی مینا ته مه ez-ji mina té mé, moi aussi je suis égal à toi; ام همی مبنا هقین em hemi mina hew-in, nous sommes tous égaux les uns aux autres; اوژی مینا وی eoŭ ji mina vi, il lui ressemble aussi; mīná L.; ez miná-ma, je ressemble, S.; mīná-na, ils ressemblent, S.; zaza manén'u, il est égal; p. مانا, comp. bactr. mãnayen.

* میناندین mīnāndin, comparer; parf. part. 1. me dŏst-ē χva minānd bu gul, j'ai comparé mon amie à la rose, S.; verbe causat. de مینین.

مینم voy. ماین.

* مبنین mīnin, ressembler, Rh.; prés. 1. az de-mínym S.; p. مانستن, مانیدن.

میو miv, cep de vigne; mĕv-e teri S., p. میو.

میوان, مهمان, مهوان mihvan, mihman, mivan, hôtes, les invités, les personnes en visite; مهوان نواز mihvan nevaz, hospitalier; مهوان نوازی mihvan nevazi, hospitalité; اروکه کلك میوان هبه irouké ghelek mivan he-bé, aujourd'hui il y a beaucoup d'étrangers; میواند من هیه mivani-d min heié, j'ai des visites, j'ai du monde; meván, invitation, réunion, G.; mevan kem, j'invite, G.; mīvan, hôte, L.; mēvān, mēwān Rh.; p. مهمان.

میوانی mivani, festin, invitation à un banquet; mevánie G.; p. مهمانی, géorg. მეფანი.

میوش voy. موژ.

میوك mivik, bouton; میوك كرین mivik kirin, boutonner; diminut. de میوه.

* میوه meva, fruit, G.; meivé L.; мивегай, fruits, P. (p. میوها), k. or. mīvé; pehl. میفنك, p. میوه, bal. nīwag.

میبا voy. می (femelle).

میبس voy. مش (mouche).

ن

نا na, non, ne, non-pas; نا افندم na efendi-m, non, monsieur; نابه na-bé, c'est impossible; نابی na-bi, cela ne peut se faire; نا تونینه na touniné, non, il n'y a pas; na na, non, non, à Dieu ne plaise! G.; na ka, naku, pour que non, Rh.; chez Garzoni: ber ná-dem, je continue; batal na-kem, id., feki na-ket, infructueux; na-vem, je refuse; kutt na-vem, je hais; kes na-vet, haï; na-elum, j'empêche, je ne permets pas, je défends; ehs ná-bu, futur; na-cium ber, j'évite; kabul na-kem, cela me déplaît; na kangia na karába, médiocre; na ex au, neutral; na kima na zeida, pas moins pas plus; idí na-kem, je regrette; denk na-kem, je me tais; ãz na-kem, je blâme; kes na-niasit, inconnu; na-vastit ser fekr, inconstant; na-levit, immobile; na-zaṇit, sans expérience; na dem, je réfuse; qo qodam na-kem, je montre mon faible; karáb na-bit, il dure; bara na-dem, je prive, je dérobe; asab qo na-kem, je m'humilie; na-em, je manque, je ne suis pas là; ahhzer na-bum, je ne suis pas présent; ce-na-bit, irréparable; vek-na-bit, qu'on ne peut résoudre; na-bit, impossible; na-et a ghot, indicible; nerm na-bit, implacable; ãge na-kem, je déteste; niscan na-dem, je me déguise; na-nevum, je ne dors pas, je veille; zu ce-na-kem, j'hésite; na-binem, je hais, Kl.; p. نا, comp. نه, نینه.

* نا امید, désespéré, L. I, 98, 18; du pers.

نابدید na-bedid, inaperçu; du pers. نابدید.

* نابویه na-búia, qui n'est pas mûr, G.

نابه voy. نافی.

نابینا na-bina, aveugle; du pers. نابینا.

* نا بینی на-бини, narines, P.; p. نای بینی.

ناپاکی napaki, impureté; du pers. ناپاکی.

ناچاری natchari, la force des choses; به ناچاری be natchari, forcement; ناچاریه natchariié, ils sont dangereux; ایدی از ژ ناچاری ددم eïdi ez ji natchari di-dım, enfin, forcement je te les donne; du pers. ناچاری; comp. نچار.

* ناح nah, soupir; nah t-kem, nah nah kem, je gémis (des malades), G.; ar. ناح.

* ناحق na-ahhk, injustice; na-ahhk kem, je tourmente, j'opprime, G.; na-hak, injuste, Rh.; du pers. ناحق; voy. نه حق (s. v. نه).

* ناحقی nahakī, injustice, Rh.

ناحه voy. بحی.

* ناخصه náχäsma, surtout; náχäsma biyáni bö-bīnit, surtout si (le cheval) voit un étranger, S.

* ناخن нахонь, ongle, P.; c'est la forme persane de نینوك.

ناخوزه na-khouzé, qui ne demande rien (littér. il ne demande pas); comp. p. ناخواه.

ناخوش na-khoch, infirme, malade; مه ناخوش کت me na-khoch ket, nous sommes tombés malades; naquósca G., nakhush Rh.; naquosc bum, je deviens malade, G.; нахушь, douleur, P., p. ناخوش; voy. نخوش.

ناخوشی nakhochi, maladie, indisposition; ناخوشیا وبای nakhochiia vebaï; attaque de choléra; ناخوشی کرتین nakhochi ghirtin, tomber malade; naquoscía, fièvre, G.; nakhushītī, maladie, Rh.; p. ناخوشی.

ناخیر nakhyr, troupeau de vaches; ناخیر قوان nakhyr-qavan, époque où le troupeau quitte le pâturage; de l'arm. Հախիր, géorg. ნახირი, kurin. neχír (Schiefner 221[b]).

نادر nadir, rare, chose rare; náder, excellent, rare, merveilleux, G.; ar. نادر.

نادرست na-douroust, déloyal; du pers. نادرست.

نادری nadiri, rareté

* نادین nādin, mettre; dĕ ágr-e küčkidă nádia, il le mit dans le feu du foyer, S.; p. نهادن; voy. دانین, نایِن, نهان.

نارنج narindj, orange; narangg G.; du pers. نارنج.

ناربن narin, piler, mettre en poudre, broyer; de هیران précédé par le préf. ni?

ناز naz, charme, agacerie; ناز کربن naz kirin, agacer, faire des simagrées; p. ناز کردن.

ناز voy. ناساز.

* نازدار nāz-dār, tendre, Rh.; comp. p. نازبردار.

نازك nazik, délicat; nazék, nasek G.; p. نازك.

نازکی naziki, délicatesse.

*نازل nāzíl buía, il descendit du cheval, S.; ar. نازل.

نازله nazilé, catarrhe, fluxion; ar. نازله; comp. نزله.

نازوتی ne-ajouti, terre qui n'est pas labourable.

ناس nas, connaissance, entendement, ناس کربن nas kirin, connaître, entendre, ناس دکم nas di-kim, je connais; وسانه تو هسپان ناس ناکی vousané tou hespan nas na-ki, ainsi tu ne t'entends pas aux chevaux; ناس نینه nas niné, on n'en a pas connaissance; p. شناس; voy. ناسین.

ناس nas, les hommes, les habitans; ar. ناس.

* ناساز, ناز naz, na-saz, rude, grossier, brutal, G. L.; p. ناساز.

ناسین nasin, connaître, être reconnaissant; prés. از دناسم ez di-nasim, تو دناسی tou di-nasi, او دناسه eoú di-nasé; plur. وان دناسین, هون, ام em, houn, van di-nasin; impér. 2. تو به ناس tou be-nas, plur. هون به ناسین houn be-nasin; parf. part. من, ته, وی, مه, وه min, té, vi, mé, vé, evan اوان ناس کر

nas kir; parf. plur. 3. اوان ناس کرنه evan nas kiriné; partic. prés. ناسی nasi, partic. passé ناس کر, ناس کریه nas kir, nas kiriié; chez Garzoni: prés. 1. niãscum, 2. 3. niãscit; parf. part. niãsct; infinit. niãscina, savoir, connaissance; شناسین L. I, 100, 2; nyāsīn Rh.; parf. part. nyāsī Rh.; pers. anc. χšnāš, p. شناختن.

* ناشتا nachta, jeun, à jeun, Ch. 346; du pers. ناشتا.

ناشی nachi, ignorant, étranger à un métier, novice, commençant; ام ناشینه em nachi-né, nous sommes ignorants; ar. ناشی (nouvellement produit), t. ناشی اولمق (croître, provenir).

*ناصر nāzir, administrateur, Rh; ar. ناصر.

ناصور nasour, ulcère fistuleux; ar. ناسور, ناصور; comp. باصور.

ناطور nator, gardien; nātir, baigneur, valet de bain, Ch. 346; ar. ناطر.

ناغلط na-galet, infaillible.

ناف naw, 1) nombril; nāv, reins, croupe, L.; comp. نافك; 2) intérieur, milieu; نافا زکی naw-a ziki, entrailles, littér. intérieur du ventre; نافا نانی naw-a nani, mie d'un pain; نافی ران naw-ran, à mi-jambe; نامل na-mil, au milieu des épaules; chez Garzoni: naf, dans; naf dest, paume de la main; naf gioálk dem, j'ensache; naf zangír dem, j'enchaîne, je mets aux fers; naf scusca, dans la bouteille; locat. náfdá, dans l'intérieur; náfdá cium, j'entre, je perce; chez Lerch: nāv, milieu; že nāv, de l'intérieur; de nāv, au milieu; nāv-band, tout au milieu, Rh. (littér. au milieu de la bande); nába, dans (dans la langue poétique) S.; nav-kúr, nom d'une plaine dans le Kurdistan, Journal of the R. Geograph. Soc. XI, 23; له نوه راسته le néoua rasta, juste au milieu, Ch. 346; p. نافی; comp. نافك.

نافی naw, nom, célébrité; نافا وه چیه naw-a vé tchiié, quel est votre nom? به نافی be-naw, renommé, célèbre; نافی دهفدان naw dihewdan, donner le signal d'attaque; نافی دوان چیه naw-i di-van tchiié, quel est leur nom? chez Garzoni: nave ehr mínit, immortel; nave mazén, célébrité, célèbre; nave karába, perdu d'honneur; nave kangia, réputation; nave bezium, nave dem, nave le-eínum, j'appelle; nāv L. M., ʜaay P., nām Rh.; zaza namé; bactr. nãman, p. نام; voy. بد نام, بی ناقه.

نافتنك naw-tenk, taille fine.

نافحلو naw-hilou, lisse à l'intérieur.

ناقداری naw-dari, l'action d'accréditer; du pers. نامداری.

نافدان naw-dan, accréditer.

نافدانین naw-danin, nommer, donner le nom, accréditer.

نافران naw-ran, cuisse d'un animal; voy. aussi نافی.

نافروز naw-rouj, midi; zaza nav-rõja; p. نافِ روز; comp. نیڤ روژ.

نافسر naw-ser, homme de moyen-âge; comp. p. نیمسال.

نافك nawik, nombril; nafk, nafka, navek G., návik L., nauk R., lorist. nàook; p. نافه; comp. ناڤ.

نافمال naw-mal, économe, intendant.

* ناڤنجی navengi, médiateur, G.; nā-

vinjī Rh.; formé de ناڤ comme میانجی de میان.

ناڤنو naw-nou, mauvais nom, mauvaise réputation; littér. renommée pas encore fondée, encore nouvelle; ناڤنو کرین naw-nou kirin, diffamer.

* نافی nāwē, nom, Rh.

ناقابل na-qabil, inadmissible.

ناقوس naqos, cloche, planche qui sert de cloche; nakus G.; ar. ناقوس.

* نالیك nalík, matelas, piqué, G.; p. نهالی, bal. nipāl, nipād (Pierce).

نالین nalin, se plaindre, gémir; prés. از دنالم ez di-nalim, تو دنالی tou di-nali, او دنالە eoŭ di-nalé; plur. هون, ام وان دنالین em, houn, van di-nalin; impér. 2. نالە بە be-nalé, plur. هون بە نالین houn be-nalin; parf. part. تە, من وی, مە, وە, اوان نالی min, té, vi, mé, houn, evan nali; parf. plur. 3. اوان نالینە evan naliné; partic. prés. ای نالی eï nali, part. passé نالیە, نالی nali, naliié; infinit. nālēn, le soupir, la plainte (du rossignol) S.; p. نالیدن.

نام voy. ناڤ (nom).

نامادود na-madoud, sans borne; du pers. نامعدود.

نامامول na-mamoul, inespéré.

نامدار nam-dar, renommé; du pers. نامدار; comp. نافداری.

* نامرت méchant, Ch. 351; du pers. نامرد.

* نامردی намерти, paresse, P.; du pers. نامردی.

نامرە na-myré, qui ne meurt pas (prés. 3. négat. de مرین).

نامعلوم na-maloum, indistinct, peu clair.

نامقبول na-maqboul, inacceptable; du pers. نامقبول.

نامل voy. ناڤ (milieu).

ناملی namli, lame d'une épée; t. ناملی (du pers. نام, portant le nom du fabricant).

نامناسب na-mounasib, inconvenant; du pers. نامناسب.

ناموس namous, honneur, réputation; لی ناموسی کتین li namousi ketin, toucher à l'honneur; لی ناموسی انین li namousi anin, se compromettre; ar. ناموس (du grec νόμος); comp. بی ناموسی.

نامە namé, lettre; du pers. نامە; comp. les composés de ce mot avec ابرا, امر, شهادت, حوادث, جنگ, تهنیه, اینن, طلاق, قبله, وصیت.

نان nan, pain; نانی عزیز nan-i aziz, pain bénit; نانی خاص nan-i khas, pain bis; نان کوشت nan-goucht, repas (littér. pain et viande); نانی گرم nan-i gherm, pain chaud, نانی تازه nan-i tazé, pain frais; نانی بیمایه nan-i bi-maié, pain azyme; نانی بهفبر nan-i be-hewir, pain sans levain; نانی طری nan-i tiri, pain cuit sur les charbons (ar. خبز طری pain frais); نانی کارتو nan-i kartou, pain rassis; نانی زبوی مه بدرینه nan-i jibouï me be-deriné, ôte le pain pour moi nan pesium, je boulange, G.; nāñ, pain, alimens, L.; hedrus. nāñ, nāneta (forme comme qévata, voy. فاوه); non Sd.; zaza nāñ, nā, dujiki non; p. نان, bal. naghan, arm. հնձան.

* نانپان nan-pan, boulanger de maison, G.; de pan = وان; p. نان با, نان وا.

نانپیژ nan-pyj, boulanger; nān-pesh Rh.; de پژ; p. نانپز, نانپز.

نانچوکی nan-tchouki, herbe aromatique pour assaisonner les mets.

نان‌دار nan-dar, hospitalier.

* نان‌دان nan-dán, panier à pain, G.

نانکور nan-kour, ingrat; p. نانکور.

نانکوری nankouri, ingratitude.

* نانوایخانه boulangerie, Ch. 345; du pers.

نانوك voy. نینوك.

* نانی nani, repas, Ch. 354.

* ناو nav, nacelle, Kl.; pers. anc. nāvi, p. ناو.

ناو naou, canal, gouttière, rigole; p. ناو; comp. bactr. navya.

ناودان naou-dan, conduit d'eau; du pers. ناودان; comp. نوین.

* نَاوَوَه en bas (dans le texte pers. فرو) L. I, 98, 4; de ناف (dans, en) et de وه ce.

ناوه voy. ناین.

ناویت voy. نود.

* ناهس na ehhs, stupide; na-ehhs kem, j'assourdis, je stupéfie, G.; p. ناهوش.

ناهموار na-hemvar, disparate; du pers. ناهموار.

ناهیك voy. ماسی.

نای naï, c'est impossible; نای خوندین naï khoundin, impossible de lire; on dit aussi نایته خوندین naieté khoundin; نایته کشان naieté kichan, impossible de supporter; de هاتن.

نایل nàil, désirant, obtenant; نایل بوین nàil bouin, obtenir, atteindre le but; t. نایل اولمق.

نایم voy. هاتن.

* ناین mettre, placer; نَاوَه mis, placé (dans le texte pers. نهاده) L. I, 99, 2; p. نهادن; comp. نادین.

نبات nebat, sucre candi (voy. شکر); du pers. نبات.

نبالغ ne-balig, mineur, qui n'est pas majeur; p. نابالغ.

نبض nebiz, pouls; نبض نیرین nebiz nirin, consulter le pouls; بچیم حکیمی بینم bi-tchim hekimi binim bilani li nebz-a té be-niré, j'irai, j'amenerai un médecin pour qu'il consulte ton pouls; náfża G.; ar. نبض.

نبهستی ne-behisti, inoui.

* نبی nebi, voie, chemin (voy. پشت) L.; ar. نبی.

نپاتی ne-pati, cru; p. ناپخته.

نپیخین nepykhyn, haleter, être hors d'haleine; de l'aram. נפח (souffler).

نپنی ne-peni, invisible, sourd; passage invisible.

نتیجه netidjé, succès; نتیجا خیری ne-tidj-a kheïri, bon succès; ar. نتیجه.

نجار nedjar, charpentier; nãgiár• G.; ar. نجّار.

* نجاست нитааэеть (lisez ничааэеть?) pers. ничагаэеть, immondice, P.; ar. نجاسه.

نجدی nedjdi, provenant du Nedjd en Arabie; هسپکی نجدی باشی hespek-i nedjdi bachi, c'est un superbe cheval de la race nedjdi; سوار اسبی نژدی بو souar esb-i nejdi boué, il était monté sur un cheval de Nedjd, Ch. 352; ar. نجدی.

* نجس nejis, sale, impur, Rh.; neges kem, je souille, G.; ar. نَجْس.

نجسی nedjisi, impureté, excrément.

نجمین nedjimin, clocher, boiter un peu; prés. 3. او دنجمه eoū di-nedjimé; مهینا

ریسپی ژی دنجمه میظر که mehîn-a rispi ji di-nedjimé mizer ke, la jument du maire boite aussi un peu, examine la.

* نجوم nagiúm, les astres, G.; ar. نجوم (plur. de نَجْم).

نجیب nedjib, noble, généreux; ar. نجیب.

نچار na-tchar, malgré, contre le gré; ne-čăr, sans secours, L.; p. ناحار; comp. ناچاری.

نچاندی ne-tchandi, non cultivé.

* نچو zaza né-čau, ne personne, nul.

نچیر nitchir, chasse; nacír kem, je vais à la chasse, G.; nēchīr (ch = č) Rh.; nejîr, chasseur, L.; p. نخچیر.

نچیروان nitchir-van, chasseur; nē-cherwān Rh.; p. نخچیروان.

نحس nehes, funeste; ar. نحس.

نحسیان ne-hysiian, insensible.

نحق ne-haq, injuste; voy. ناحق.

نحو nehv, grammaire, syntaxe; ar. نحو.

نحی nehi, contrée; zaza naḧé; ar. ناحیه.

نخاشه ne-khaché, qui n'est pas assez cuit.

نخافتین nykhaftin, couvrir, envelopper, cacher; verbe causat. de نخفتین.

نخت nekht, trousseau que le fiancé destine à sa future; nakht, prix d'achat d'une femme, Rh.; ar نقد.

* نختك nekhteke, un peu, Ch. 343; de l'ar. نقطه (point).

نخته nykhté, pluie; اف نختیا ژبوی ew nykhteia ji-bouï پزرا ژی ضراره pezra ji zerar-é, cette pluie fait du mal aux brebis; comp. نکوتین.

نخر nykhyr, monopole, taxe; comp. نرخ.

نخری noukhri, le premier enfant, l'aîné; p. نخری.

* نخشین naχšîn, bigarré, L.; de l'ar. نقش (peinture); comp. t. نقشلو.

نخفتین nykhyftin, se dérober, se cacher; p. نهفتن; comp. نهفتین.

نخوستی ne-khousti, involontairement; de نه et de خوستی (partic. prés. de خوستین).

نخوش ne-khoch, indisposé; neχóš L.; voy. ناخوش.

نخوشی ne-khochi, maladie; نخوشیا عمومی ne-khochiia oumoumi, épidémie; voy. ناخوشی.

نخوندی ne-khoundi, illettré.

* ندارہ nadára, faculté visuelle, G., ar. نظاره.

* ندح nadaḥ, rosée, S.; ar. ندی.

* نذور, نذر năder kem, nadúr kem, vouer, G.; ar. نِذْر, plur. نذور; voy. منذور.

* ندیتی ne-dîti, sans être vu, L.

نر ner, chameau mâle; ner, mâle, G.; nēr Rh.; ner-a ghai, taureau, G.; bactr. nara, p. نر; comp. نیر; نر est une race croisée du bagar et du schutter; géorg. ნარი.

نرخ nyrkh, taxe, droit d'octroi; du pers. نرخ; comp. نخر.

نردوان nerdouvan, degré, échelle; نردوانکی محکم nerdouvanek-i mouhkem, une échelle sûre; nerduán L., ērdaván S.; du pers. نردبان.

* نرگس narghís, narcisse, G.; nergíz L.; du pers نرگس (du grec νάρκισσος).

نرگیله nerghilé, pipe persane; du pers. نارگیله.

نرم nerm, mou, adoucissant; نرم خو

nerm-khou, débonnaire; nerm kirin, lénifier; chez Garzoni: nerma be-kem, je radoucis, j'apaise; nerma bit, il s'amollit, (le temps) devient chaud, doux; nerm na-bit, implacable; narm Rh.; zaza nemr; p. نرم.

نرمی nermi, adoucissement; narmī, narmiātī, délicatesse, Rh., p. نرمی.

* نرین nărīn, nŭrīn, rugir (du lion), Rh.; prés. 3. de-nerít, parf. part. nerít G.; allemand schnarren, voy. Pott, Et. F. II, 3, 710.

نزار nizar, rocher; ز نزاری کر بوین ji nizari ghir bouin, rouler du haut d'un rocher; comp. زنار.

نزان ne-zan, ignorant; nezane G. (littér. il ne sait pas); nezăni bu, il ignora, L.

نزانی, نزانیتی nezani, nezaniti, ignorance; nazánia G.; de زانین; comp. نه زانت (s. v. نه).

نزدیك voy. نیك.

* نزدیکی voisinage, L. I, 98, 3; mot pers.

* نزله nezla, refroidissement, rhume; nezla bo-ghrum, je prends froid, G.; ar. نزله; comp. نازله.

نزم nizm, bas; نزم کرین nizm kirin, abaisser; اف دیواره نزمه ew divaré nizm-é, ce mur est bas; nesma G., nism Kl., nizĭm L., nīzm, nizim Rh.; bactr. niśma (var. niϑma).

نزمی nizmi, bassesse.

نزوك nizouk, près, auprès, proche; nezīk B. G., nizík L. Ch. 342; nēzuk Rh.; نزیك له le nezik, près de, Ch. 346; nezík kem, j'approche, G.; nezík 'l vakt, imminent, G.; nezík mería, moribond, G.; p. نزدیك; comp. نیك.

نزوکاهی nizoukahi, approchement.

نزوکی nizouki, proximité; نزوکی حملی nizouki hemli, temps où la femme doit accoucher; به نزوکی be nizouki, prochainement; نزوکی کرین nizouki kirin, approcher; نزوکی بوین nizouki bouin, s'approcher; p. نزدیکی.

نزول بکا qu'il descende, L. I, 99, 7; t. نزول اتمك.

نزیك voy. نزوك.

نزده nijdé, une bande de voleurs; بری نها نژده لوی ری هبو beri neha nijdé li-vi ri he-bou, jadis il y avait une bande de voleurs sur ce chemin; نژده هاتیه nijdé hatiié, une bande de brigands est venue; ar. نجده (bravoure, bataille); comp. نجدی (héros).

نژدی voy. نجدی.

نژینین nijinin, murer, murer une porte; parf. part. وی دری اودای نژینی vi der-i odaï nijini, il mura la porte de la chambre; nizhinīn Rh.; p. نشاندن, نشانیدن (verbe causat. de نشستن, kurde رونشتین).

نسب neseb, nomination; حسب و نسب heseb ou neseb, origine, condition, famille; formule turque, de l'arabe.

نسبت nisbet, attribution, relation; نسبت بوین nisbet bouin, avoir rapport à, référer, dépendre; نسبت کرین nisbet kirin, imputer; ar. نسبة.

نسخ nesekh, espèce d'écriture; ar. نسخ.

نسخه nouskhé, exemplaire, amulette; ar. نسخه.

نسك nisk, lentille; neeskh R.; p. نَسك, نَزَك (pour نرسك, نرسنك).

نسم voy. نزم.

نسيه nesiié, à crédit, donner quelque chose à crédit; ar. نسيه.

* نش ونما بكا fais l'éducation, L. I, 101, 11; t. نشو ونما بولمق.

نشا voy. نشای.

نشان, نشی nichan, nichi, indice, marque, but, cérémonie de fiançailles; به نشان be-nichan, marqué, tacheté, fiancé; به نشانه be-nichan-é, cela est marqué; به نشان افیتن be nichan awitin, tirer au but; نشانا سنوری nichan-a sinori, marque qui indique la frontière; نشان کرین nichan kirin, faire une marque: نشان دانین nichan danin, mettre des bornes a un terrain; niscán bo-ghrum, j'apprends, je vise (au but) G.; nishān kirin, fiancer, Rh. (arm. նշանել, t. نشان قومق), nishān bun, se fiancer, Rh.; du pers. نشان; voy. بی نشانو.

نشاندان nichan-dan, indiquer, exhiber; prés. 3. او نشان دده eoŭ nichan di-dé; parf. part. 3. وی نشان دا vi nichan da; دلی نشاندان iek dili nichandan, conspirer: niscán na-dem, je me déguise, G.; comp. خونشاندان.

نشاندانین nichan-danin, marquer, coter; p. نشان نهادن.

نشاندای nichan-daï, donnant des indices, apparence; c'est le partic. prés. de نشاندان.

نشای nichaï, farine melée avec du lait pour assaisonner un mets; nsscá, amidon, G.; p. نشاسته, vulg. nišesté, arm. նշահիկ, նշաստ.

نشتر nichter, lancette; nescter G.; du pers. نشتر, نیشتر.

* نشته níšte, cheval, L.; littér. (animal) sur lequel on s'assied, (animal) de selle; de نشتین (رو نشتین).

نشخولی ne-choukhouli, non travaillé, inculte.

نشریعه ne-cheriié, illégal.

* نشك nuscekka, gluant, matière glutineuse; comp. نشك فه.

نشك nichk, nouveau; ce mot semble dérivé de نو à l'aide de l'affixe šk; comp. ژ نشکفه et نفشك.

نشکفری nichke-firi, premier lait de vache.

نشدان nichi-dan, déclarer, donner à entendre; de نشی (= نشان) et de دان.

نشوف, نشیف nichouw, nichiw, penchant, pente d'une colline; nesíf, pente, à bas, en bas, sous, dessous, G.; nesíf beem, t-em, je descends, G.; ser nesif dem, je bouleverse, G.; shīv, vallée, Rh., nishīv, en bas, Rh.; nesheoo, vallée, R.; p. نشمو, نشیب; comp. شیف.

* نشین nišīn, s'asseoir; هاو نشین, être assis ensemble (p. همنشین) L. I, 101, 6; دادنشی dā-de-niši, tu t'es assis, Ch. 316; دنشین, prenons place, Ch. 345, p. نشستن (comp. رونشتن).

نشین nichin, assis; هاو نشین, compagnon, L. I, 103, 1; du pers. نشین: voy. مشتا.

* نصاری näzäri, flèche de fer d'une lance, p. nâzari S.; p. نصال (pluriel de l'ar. نصل).

نصاغ ne-sag, malade; nasaka, malade, maladie, G.; nasaka bum, je suis malade, G.

نصب nesb, emploi; نصب كرين nesb kirin, instituer, employer; nasib kirin Rh.; t. نَصْب اتمك.

نصرت nesret, victoire; ar. نُصرة.

نصيب nesib, prédestiné, destin, sort; ar. نصيب.

نصيحت nesihet, conseil, admonition; nüsīhat Rh.; ar. نَصيحة.

نصيحتكر nesihet-ker, consultant; du pers. نصيحتگر.

نطاق nitaq, ceinture; ar. نطاق.

نظام nizam, ordre, administration, réforme; نظام داين nizam dàin, mettre en ordre, arranger; نظاما بازيرى nizam-a bajiri, police de la ville; nizām, soldats, militaire régulier, Rh.; ar. نظام.

نظر nezer, mauvais oeil; ز نظر كتين ji nezer ketin, tomber en disgrâce; نو لنظرى tou li-nezeri-i, tu es dans les bonnes grâces; نظر ناكات, il ne regarde pas, L. I, 99, 5; نظرى كردوه, il a regardé, 100, 19; ar. نظر.

نعامه voy. نعمان.

نعل nal, fer de cheval; نعل كشان nal kichan, déferrer un cheval; نعل آقيتن nal awitin, se déferrer (du cheval); nāwl kirın, pē nāwl kirin, ferrer, Rh; ar. نعل; voy. پينعل.

* نعلبند nal-benda, maréchal ferrant, G.; nawl-band Rh.; du pers. نعلبند.

نعلپاره nal-paré, ferraille.

*نعلت nalét, malédiction; nalét kem, je maudis, G.; nālăt Rh; ar. لعنة, vulg. نعلت (on a transposé les lettres pour détourner le mauvais augure), oss. nalat', avare na'ana (Schiefner, Awarische Texte 110a), syr. mod. na'lat (Nöldeke 401).

* نعلجه naljá, fer sous le talon, S; diminut. de نعل.

نعلين nâlin, socque, chaussure en bois; p. نعلين.

نعمان noman, autruche; طبرى نعمانى teïr-i nomani; nāma G.; ar. نعامه.

نعمت nêmet, bienfait; نعمت انكار كردن nêmet inkar kirin, méconnaître le bienfait; nāmét allah (arabe), nāmét-a qodé, la grâce de Dieu, G.; ar. نعمه; comp. عمت.

* نعنه nānā, menthe des jardins, G.; ar. نعنه.

نفخ nefakh, soufflet, instrument à pousser l'air; ar. نفخ (le souffler); comp. منفك.

نفر nefer, individu, soldat; نفر عام nefer âm, milice, troupe irrégulière; نفرى لشكرى nefer-i lechkiri, militaire, soldat, ar. نفر.

نفران nifran, malédiction, horreur; از لته نفران بكم ez li-té nifran bi-kim, je te maudirai; از لنه نفران ناكم ez li té nifran na-kim, je ne te maudirai pas; nefrím dem, je maudis, G.; nifrın kirin Rh.; du pers. نفرين (de نا افرين).

نفرت nifret, antipathie; ز فلان تشتى نفرت كردن ji fylan tychti nifret kirin, avoir antipathie pour quelque chose; t. نفرت اتمك.

نفرين neferin, maudire, abhorrer.

نفس nefes, respiration, haleine; نفس استاندين nefes istandin, respirer, prendre haleine; نفس نا ستاندين nefes na standin, prendre la respiration; نفسا خو غالب

بوین nefs-a khou galib bouin, se vaincre soi-même; بنفسا خدانه خورین be-nefs-a khoudané kharin, maîtriser ses passions; نفس کوتان nefes koutan, haleter; نفس ماین nefes màin, perdre haleine; نفسا رژیایه nefs-a rejiaié, glouton; chez Garzoni: nefs, haleine, envie; be-nefs, effréné; له هر نفسیکا, à chaque souffle, L. I, 98, 6; nefs, âme, L., образцы пр. noos, esprit, R.; ar. نفس.

نفسانی nefsani, passion, penchant; ar نفسانی (effréné).

نفض voy. نبض.

* نفط nafta, naphte, G., naft Rh., ar. نفط, du pers. نفت.

نفع nefa, avantage; naf L.; ar. نفع.

* نفق nafak, entretien, Rh.; ar. نفقة.

* نفله niflé, nez, B.; isl. nef, anglosax. neb, nebb.

* نفیر nafíra, trompette, G.; p. نفیر (plus anc. نبور).

نفیکر nefi-ker, négatif, qui nie; de l'ar. نفی (négation).

* نقاندین nevandin, endormir; prés. 1. nevínum, 2. 3. nevínit; parf. part. nevást (cette forme appartient à نعستین) G.; n'wāndin, faire coucher, Rh.; verbe causat. de نفیان ou نفسنین.

* نفست newist, sommeil, Kl. P.; bilb nooslia (lisez noostia?).

نقستین nywistin, se coucher, s'étendre de son long; chez Garzoni: prés. 1. nevúm, négat. na-nevum, 2. 3. nevít; parf. part. nevéstia, négat. na-nevest, il veillait; chez Rhea: prés. 1. n'wim, infinit. n'wistin; nusten R.; bi-nva, t'endors, S.; ez da-noustym, je dormirais, Ch. 326; p. غنودن (غ est le préfixe, identique à أَ, bactr. vi), comp. p. نوان, isl. hnīpinn, anglosax. hnap, hnipian.

نفستینی n'wistinī, le coucher, Rh.

نقشك, نفك niwik, niwichk, beurre frais; nivísk G., nīwīshk Rh. S.; comp. نشك (nouveau), bal. naiwagh (beurre)?

نقمان newiian, se reposer, sommeiller.

نفیسی voy. نمیژ.

نفین niwin, lit; نفینا من جیکه niwin-a min tchi-ké, arrange mon lit; حویه نفینی tchouié niwini, il s'est couché; nevín G., n'wīn Rh.

نفینچی nevīnčí, arrangeur de lit, S.

* نقاره nakára, timbales, G.; p. نقاره, ar. نقاریه (voy. Berggren 445; B. v. Dorn, Mélanges asiat. VI, 684 № 28).

نقاش voy. نقش.

نقاط voy. نقط.

نقاندین neqandin, choisir ce qu'il y a de mieux (en parlant des brebis); fut. 1 be-nákēnym, ar. anáqqi S.; ar. نقی.

* نقب naqáb, pente, ar. naqabāt S.

نقش neqych, dessin; به نقش be-neqych, brodé; نقش کرین neqych kirin, dessiner, broder; نقش سخولین neqych choukhoulin, broderie, nakásc, broderie, nakásc kem, je peinds, je grave, je brode, G.; ar. نقس (turc vulg. naqych).

نقط nouqet, point (terme grammat.), nukát, point (dans l'écriture), zéro, G., nukza, iota, Rh.; ar. نُقْطَة (plur. نُقَط, نِقاط).

نقل neqil, transport, récit; نقل کرین neqil kirin, conter, transporter; t. نقل ایمك.

نقل nouqoul, fromage sucré; ar. نقل (pain blanc pétri avec du lait et des oeufs).

نك nik, pointe; نكا تشى nik-a techi, la pointe du fuseau.

نك voy. نيك.

نكا nouka, à présent; nuk ex nuk peua, ci-devant, G.; nuka Rh.; k. or. nōga, zaza nekaí; de نو bal. noka, de nouveau, encore; comp. lit. nùgi (allons! maintenant); comp. Pott, dans les Beiträge de Kuhn VI, 269; voy. انكا, نها.

* نكا, garde; نكا بديريت, il gardera, L. l, 101, 14; impér. 2. نكا بديره, 101, 18; p. نگاه داشتن.

* نكاح никïахъ, mariage, P.; nekah L.; ar. نكام.

نكار voy. انكار.

نكار nikar, peinture, écriture; du pers. نگار, voy. دست نكار.

نكار voy. جهار.

* نكاندين nakínum, je ferme (les yeux), je cligne; parf. part. nakánd G.; lat. nicere, russe принкать.

نكاى voy. نكا.

نكسين nikisin, s'abattre (d'un cheval); نكسيه nikisiié, abattu d'esprit, démoralisé; de l'ar. نكس.

نكفش ne-kiwch, inconnu.

نكوتين nykoutin, égoutter, tomber goutte à goutte; ز تلوى وى خون دنكوته ji tilou-i vi khoun di-nykouté, le doigt lui saigne; ز كپو خون دنكوته ji kepou khoun di-nykouté, le nez saigne, il saigne du nez.; ar. نُكْتَه (goutte).

* نكوك nikúk, griffe, ongle, L.; hurkan. nikwa (Schiefner 179^b).

نكول noukoul, bec; دو نكول dounoukoul, huppe (oiseau à 2 becs); سليمانى دونكول souleymani dounoukoul, huppe de Salomon; suleimank de-nukúle L. (voy. Hafis ed. Brockhaus 407, 2), nekel G.; nekúl, nekúlik L., zaza nakúr'e; p. نك, نوك; comp. نوك.

نكيس nekis, côté, flanc.

نگهاى ne-ghehaï, ce qui n'est pas mûr.

نگهشتيه ne-ghehichtiié, mineur.

نم, نمى nem, nemi, humide; nem Kl.; bactr. nāmya, p. نم.

* نما, croître; ar. نما, voy. نش.

نما nouma, démontrant; p. نما, voy. قبله نما.

نماج voy. نميژ.

نماژ voy. نميژ.

نمام nemam, zizanie; ar. نمام (serpolet).

نمام nemam, intrigue, commérage; calomniateur; ar. نمّام.

* نماندیا namándia, l'action de tremper, G.

* نماندين namánum, je baigne, je trempe; 2. 3. namánit; parf. part. namánd, namándia G.; verbe dénominat. de نم, p. نميدن.

نمايان noumaian, apparent, semblant; du pers. نمايان.

نمد nemed, tapis en feutre; lorist. neoo, feutre; p. نمد.

نمر ne-mir, eunuque; گريدايه يا نمره ghiridaié ia ne-mir-é, est il noué ou impuissant?

* نمسا namsa, Allemagne, G.; ar. نمسا (t. نمچه, du pol. niemiec).

* نمساوی namsávi, Allemand, G.; ar. نمساوی.

نمعقولی ne-mâqouli, inconvenant; impolitesse; من بتو نمعقولی کریه min betou ne-mâqouli kiriié, je t'ai fait une impolitesse.

نموش nemouch, forme, modèle; p. نمایش.

نمونه nemouné, échantillon; p. نمونه.

* نمه náma, du reste, au reste, ar. mābāqā; náma čār rōzā mer, du reste, elle mourut après 4 jours; āv-ē kahnŕe námā tē, l'eau de la fontaine ne vient plus, S.

نمی, نمیز nymij, nymi, prière; نمیژا nymij-a djehri, prière vocale, prière de nuit; نمیژا به خف nymij-a bekhef, prière à basse voix; نمیژا عصری nymij-a asri, prière à 4 heures après midi; chez Garzoni: nevésia kem, je prie; nevésia be-ka bu ma, ora pro nobis; nevésia ser mería, sermon funèbre; nemĕ̆ž kim L.; n'wēsh, n'mēsh Rh.; nweizh, nuezh R. 1, 255; نمه L. 1, 101, 20; bohtan. lämŭ̆ž kir, il se lava, S.; نیوز nïeouj, Ch. 346; zaza nemāj; bactr. nemaṅh, p. نماز, comp. tchetchenz. lāmaz, hürkan. lamus (témoignage d'estime); comp. دست نمیژ (s. v. دست), دسمی.

* نمیز کار nevesia-kar, dévot, G.

نبنوك voy. نبنوك.

نو nou, neoŭ, nouveau, neuf, récent, frais; nouvellement; مرف نویه merif nouié, c'est un homme neuf; جل نو djil-i neoŭ, habit neuf; نو هاتم nou hat-im, je suis arrivé nouvellement; ژنو ji-nou, de nouveau; ژنوڤه ji-nouwé, récemment; ژ نوڤه کرین ji-nouwé kerin, racheter; نو ایجاد nou idjad, nouvelle manière; نو بوین nou bouin, restaurer à neuf; نو کرین nou kirin, renouveler; nu cekem, nu bezium, je repète, G.; nu dest be-kem, je recommence; nuh L.; bactr. nava, p. نو; comp. نافنو.

نه, نو nou, neh, neuf (nombre); nah G. B., nēh L., năh Rh; zaza nau, dujiki niu; bactr. nava, p. نو; comp. دونه.

نو no, pénible, difficile; دردی افینی قوی نویه derd-i ewini qavi noié, le mal de l'amour est bien pénible; p. نو.

* نو no, ne, ou, L.; russe но.

نوازش nevazich kirin, faire bon accueil; du pers. نوازش.

نواسی voy. نمیژ.

نوال nouval, gorge, vallée, défilé; نوالکی دخینه هشاری nouval-eki dikhiné hechari, ils se mirent en embuscade dans un vallon; nawall Kl., navál S.; p. نهال (terrain de chasse)? comp. le mot indien nullah.

نوالك nevalouk, vallon, ravin.

نواله nevalé, provision, vivres; du pers. نواله.

نو اموز nou-amouz, commençant, novice; du pers. نو آموز.

نوای voy. نود.

* نوابن zaza nauayín, le quatre-vingt-dixième; de نوای.

نوبر nou-bar, prémices, le premier produit; p. نوبر.

نوبه nouba, noube, tour, tour de rôle; nobe, garde, G.; nobe bo-ghrum, cekem nobe, je surveille, G.; noba kirin, relever un factionnaire, Rh.; nauvét L. 1,

23, 9; zaza néwete pa'úte, il fit la garde; ar. نَوْبَه, vulg. nōbe.

* نوبه جی nōbeči, garde. L.; t. نوبتجی.

نوبه دار nobe-dar, gardien; nobadar, sentinelle, Rh.

نوت voy. نود.

* نوتری zaza ńaútarai, pas un autre; voy. جنی; russe вторый; comp maz. اوتی (uti, autre, Beresin 83); le mot est précédé par la négation.

* نوجك zaza nujík, poing.

نود, نهود noud, nehvid, quatre-vingt-dix; nōd L., nāwēt Rh.; zaza nauaí, dujiki nawari; bactr. navaiti, p. نود.

نوروز nourouz, nouzouz, le premier jour de l'année persane, équinoxe du printemps; naú-rúz, G.; du pers. نوروز.

* نوروزی, du nouvel an, L. I, 99, 1; du pers. نوروزی.

نوزده nouz-deh, dix-neuf; nōzdéh L., nuzdak Rh.; zaza neu-yés; p. نوازده, نوزده; comp. دونه (s. v. ده).

نوزدهی, نوزدی nouzdehi, nouzdeï, le dix-neuvième.

نوزین nou-zin, poulain propre à monter; de نو (neuf) et de زین (selle).

نوس voy. نفس.

نوسلیه voy. نقست.

نوشت nevicht, nyvicht, écrit, talisman; du pers.; voy. سرنوشت.

نوشی nouchi, boisson; نوشی کرین nouchi kirin, boire; به نوشی جان nouchi djan bé, buon pro ti faccia (compliment que les orientaux adressent à celui qui a vidé sa coupe d'eau ou de vin); k. or. nūš, appétit; p. نوش.

نوق بوین nouq bouin, plonger, immersion; نوق بوی nouq bouï, plongé, noyé; نوق کرین nouq kirin, submerger.

نوك neoŭk, bout, extrémité; نوکا قلمی neoŭk-a qalemi, le bec du kalem; du pers. نوك قلم, comp. نکول.

نوك neoŭk, les flancs du cheval.

نوك nouk, pois (légume); nōk G., L.; p نخود.

نوك voy. نکا.

* نوکر k. or. nūker, serviteur; du pers. نوکر.

نوکی nouki, l'ocque, poids contenant 3 livres.

نوکین nevykin, efflanquer, être enfoncé (des flancs du cheval); de نوك.

نوکه voy. نکا.

نوو nevou, petite-fille; comp. نوی.

نووت voy. نوبه.

* نووکه zaza navaúke, jusqu'à ce que.

نوهه voy. نکا.

نوی nevi, petit-fils; نوی چیریك nevi tchirık, fils du petit-fils; navī Rh.; bactr. napāδ, pers. anc. napā, p. نوا, نواده, نبیره; comp. نهو, نوو.

نویس voy. نوزده.

نویسار nyvisar, écriture, caractères, inscription, calligraphie; به نویساری رند be nyvisar-i rind, en beaux caractères, belle écriture; du pers. نویسار.

* نویساندین nevisandin, écrire; prés. de-nevisínim; parf. part. nevisáńd L.

نویسی nevisi, beau-fils, belle-fille, enfant d'un autre lit; comp. p. نواسی (petite-fille).

نویسین nyvisin, écrire; prés. از دنویسم ez di-nyvisim; تو دنویسی tou di-nyvisi;

او دنویسه eoŭ di-nyvisé; plur. هون, ام وان دنویسین em, houn, van di-nyvisin; fut. از به نویسم ez be-nyvisim etc.; impér. 2. به نویسه be-nyvisé, plur. به نویسین be-nyvisin; parf. part. نه, من وی, مه, وه, اوان نویسی min, té, vi, mé, vé, evan nyvisi; partic. prés. ای نویسی eĭ nyvisi; part. passé نویسبه, نویسی nyvisi, nyvisiié; chez Garzoni: prés. 1. nevísium, be-nevisum nave qo, je souscris; 2. 3. benévisit, qu'il écrive; parf. part. nevísia; impér. 2. be-nevisé L.; chez Socin: prés. aze bi-n'vísem, tu bi-n'vīsé, au bi-n'vísc, plur. am, hūn, au bi-n'vísen; parf. part. plur. 2. va n'vīst, 3. vā n'vīst; n'wīsīn Rh.; k. or. impér. 2. be-navīs, be-navīsi; fut. 1. نوسم Ch. 356; zaza prés. 1. nušén'a, fut. 1. bi-nusá; parf. part. nóšt, négat. ńe-nöst; pers. anc. ni-piš, p. نوشتن.

* نویسیا nevísia, écriture, G.; c'est le partic. parf. du précéd.

* نوین noín, noína, aquéduc de pierre, G.; comp. ناودان.

نوین voy. نهی.

نه voy. نو.

نه nè, ne, non, ni; نه لی ریه ne li riié, c'est inadmissible; نه خوستین ne-khoustin, refuser, ne pas vouloir; نه زانین ne-zanin, ignorer; نه سکنین ne-sekinin, sans discontinuer, sans s'arrêter; نه مر نه زی ne mir ne ji, ni mort ni vivant, pour dire qu'un homme végète; نه هشتین ne-hichtin, retenir, ne pas laisser; نه لجه ne li-djih, mal à propos; na, ne, non, G., Rh., B., ne L.; ne... ne..., ni... ni..., L.; na ka, na ku, à moins, Rh.; неҷень, nyo P., نی L. I, 99, 5; zaza ne, nébe; bactr. na, p. نه (né, dans la poésie souvent nā), dans les composés نا; p. نی (bactr. nōiδ, anc. pers. naiy).

نها neha, actuellement, maintenant, déjà, donc; ژنهادا ji-nchada, dès à présent; ای نها eĭ neha, actuellement; زبوی نها بوین jiboui neha bouin, ce qui est provisoire; نها کا neha ka, aussitôt que; نها وی بیتن neha vi bítin, il va venir maintenant; nōhá L.; nuha Rh.; zh-nuha, dorénavant, Rh.; de nu (maintenant, bactr. nū, p. نون) suivi par le suffixe adverb. ha; comp. نکا, انکا, hurk. lianaḫa, naḫa.

نهال nouhal, vallée, défilé; voy. نوال.

نهال nihal, plante, arbuste; نهال به be-nihal, pépinière; p. نهال.

نهان nehan, placer; نهانه حهی nehané djihi, on l'a mis en place; p. نهادن (du bactr. dā); comp. نادین.

نهایت nihaiet, terme, fin, but; ar. نهایه.

نه تمام ne-temam, incomplet.

نه خواستی ne-khasti, involontairement; p. ناخواست; comp. نخوستی.

نه راضی ne-razi, malcontent; du pers. ناراضی.

نه راضیتی ne-raziti, désagrément.

نه ریند ne-rind, laid.

نهری voy. نیری.

نهرین voy. نیرین.

نهفتین nihiftin, cacher; comp. نخفتین.

نهنی voy. نهی.

نهو nehvo, petit-fils; ایدی ته نهو هین eĭdi te nehvo hein, donc tu as des petits-fils? voy. نوی, نوو.

نهوید voy. نود.

نهودی nehvidi, le quatre-vingt-dixième; نود و یکی neved u ieki, le 91me (du pers.); zaza nauayín.

نهی nehi, prohibition; ar. نهی.

نهی nehi, neuvième; nahnē Rh.; zaza nauwín; p. نهم.

نی neï, manque, pénurie; هی و نی heï ve neï, ce qu'on a et ce qu'on n'a pas, c'est-à-dire qu'on n'a rien; de هین précédé par la négation.

نی voy نه (non).

نی voy. نو (ou).

نی neï, roseau, chalumeau; lorist. nei, lance; p. نای, نی.

* نیار nä-yár, ennemi, S.

نیاری ne-iari, inimitié, hostilité; دنیفا di-niw-a زیلان و حیدران بویه نیاری zilan ve haideran bouié neiari, parmi les Zilans et les Haiderans se déclara l'inimitié.

نیاشین voy. ناسین.

* نیان zaza neyaí, ils se baissèrent; de ni (en bas)?

نیت niiet, but, intention; نیتی شر niiet-i cher, mauvais augure; نیتا وه بیه niiet-a ve bi-bé, si vous avez l'intention; niehht G.; niehhta ce-kem, j'ai l'intention; niehht-a qo bezium, j'assure, je certifie, G.; nīat Rh.; ar. نیّه.

* نَیْحَه, roseau, L. I, 99, 3; du pers. نیحه.

* نید nēd, commandement, ordre; nēd kir, il ordonna; il se disposa, L.; p. نوید (message).

نیر nir, mâle; نیری گاران nir-i garan, un mâle dans le troupeau de vaches; bactr. nairya; comp. پزنیر.

نیر nir, joug; nirá, poutre (allem. Jochbalken), G.; ar. نیر, syr. ܢܝܪܐ.

نیران voy. نیرین.

* نیراندین nērāndin, regarder, Rh.; verbe causat. de نیرین.

نیرموك niremouk, hermaphrodite; de نیر et de موك = ماك, p. نرماده.

نیری, نهری niri, nihri, پز نیری pez-niri, bouc de trois ans; nerí G., nēri, bélier, Rh.; nḗri, bouc, L.; de نیر (mâle).

نیری voy. دیران.

نیری niri, épis.

نیرین, نهرین nirin, nihirin, regarder, observer, prés. از دنیرم ez di-nirim, تو دنیری tou di-niri, او دنیره eoŭ di-niré, plur. وان دنیرین, هون, ام em, houn, van di-nirin; impér. 2. به نیره be-niré, plur. به نیرین be-nirin; parf. part. من, ته, وی, مه, وه, اوان نیری min, té, vi, mé, vé, evan niri; partic. passé نیریه, نیری niri, niriié; به جد نهرین be djid nihirin, examiner avec attention; لبر خو نیرین li-ber khou nirin, baisser les yeux; chez Garzoni: prés. 1. be-nérum, bí-nerum, 2. 3. bé-nerít, bí-nerít; parf. part. be-nerá, bi-nerá (be est le préfixe verbal ou la préposition); chez Rhea: prés. 3. nērīt, parf. part. nērā, infinit. nērān; de-nări, il regarde, S.; bactr. kar (comp. aiwi-kareta, observant), p. نگریدن, gilek نریدن (Beresin 59).

نیزم voy. نزم.

نیزه نیز nize-niz, gémissement, cris plaintifs.

نیسان nisan, avril; ماهی نیسان mah-i nisan, mois d'avril; ar. نیسان.

* نیشته zaza naíšta daíšta, naíšta yaíšta, çà et là.

* نیطه nēza, faim, S.; ar. نَـكْظ.

نیڤ niw, 1) moitié; نیڤ ڤالا niw-wala, creux; نیڤ تاین niw-tàin, demi-ration; نیڤ روژ niw-rouj, midi (comp. روژ نافی); نیڤ ساعت niw-saat, une demie heure; نیڤ ڤاشمر niw-qachmer, mauvais plaisant (mot à mot: moitié de bouffon); نیڤی شڤی niw-i chewi, minuit; nīv-šĕv L., nīv-šav M., نیوه شو nioué chôou Ch. 341; نیمه رو nimé-ro, midi, Ch. 341; ni,vro, i,vro G., nīv-rŏ L. Rh.; نیو جاوان neiou-tchaoûane, front, Ch. 353; نیو له, au milieu, L. I, 98; k. or. nīm; 2) dans, parmi, chez; دنیڤ کرماجان di-niw kourmandjan vouha âdet-é, tel est l'usage parmi les Kurdes; دنیڤا دوستان di-niw-a dostan (conversation) entre amis; nif G.; bactr. naęma, p. نیم

نیڤشکان niwichkan, incomplet, à moitié; de نیڤ.

نیڤك niwik, poirée, folia betae.

نیڤك, نیڤکی niwek, niweki, le milieu; p. نیمه.

نیڤی niwi, la moitié d'un tout.

نیڤیکاری niwi-kari, être de moitié avec quelqu'un, société de marchands.

نیقتی nikiti, goulu, gourmand, ar. نیّق, نیقة.

نیك nik, chez, auprès de; nek G. L; mot contracté de نزوك (p. نزدیك); comp. لنیك, بنیك.

* نیك нки, bon; ник-ендишь, bienveillant, P.; du pers. نیك, نیکو, نیك اندیش.

نیم voy. نیڤ.

نینك neĭnik, miroir; لی نینکی نهربن li neiniki nihirin, se mirer; نینکا زیڤ neinik-a ziw, miroir d'argent; nainuk Rh. G.; zaza ainé; p. آینه, آئینه.

نینوك neinouk, ongle; نینوك عاصی کرین neinouk asi kirin, s'agriffer; نینوك بڕین neinouk birin, rogner ses ongles, couper les ongles; nanŭk L. G., nainuk Kl., ninuk Rh., нахонь, нейнукъ P. (la première forme est la persane); bilb. nanyok, zaza nęṅgŏ; p. ناخن.

نینه niné, il n'y a pas; nina G.; c'est la 3me personne du présent de هین, précédé par la négation; comp. تو, هین.

* نینمن zaza neyén'u, il éternue; comp. بهنیژین.

نیو voy. نمد.

نیوژ voy. نمیژ.

نیویشك voy. نقك.

و

و ou, et; bactr. uta, anc. pers. utā, p. و.

و ve, et; والحاصل ve'l-hasil, en somme, du reste; ar. و.

و o, suffixe du vocatif; باوو bav-o, ô mon père! ککو kek-o, id.; مەو mem-o, ô Mem! کرو من kor-ou min, ô mon fils! دلو سواری dil-o souvari, ô mon cher

cavalier! yā gúrg-ō, ô loup! S.; p. ā (دلا).

وا voy. گوتمن.

واجب vadjib, nécessaire; واجب بوین vadjib bouin, devoir: ar. واجب.

واجه voy. گوتین.

* واجش zaza vāčiš, exécrable; p. بجیز.

واحد vahid, particulier; ar. واحد.

وار var, gîte, halte, station, campement; واری هافینی var-i hawini, campement d'été; واری بایزی var-i pàizi, campement d'automne; ملا اغا لکی واری دانیه mela aga li-ki vari daniié, molla Aga où a-t-il placé son campement? واری کوزی var-i kouzi, bercail, lieu où agnèlent les brebis; zaza wār, campement d'hiver; bactr. vara; arm. վայր, վար (dans մարտա-վար lieu de combat); վարուժն; comp. بیوار.

وارا voy. باربن.

واران voy. باران.

وارت varis, veris, héritier, proche parent; plur. وارثید وی اوی زی دکوزن varis-id vi evi jeni di-koujin, ses proches parents tuent cette femme; ar. وارث.

وارد varid bouin, arriver; ar. وارد.

وارزه voy. خوارزا.

واریل varil, baril, barillet; t. واریل (de l'ital. barile).

واز voy. باز.

وازنه voy. خواستن.

* واژ vaj, force; bactr. vāza; comp. وز, بیواژی.

واژی vaji, envers, travers, revers; واژی بوین vaji bouin, démettre, disloquer le pied ou la main; p. باز; comp. فاژی, کله واژی, چاق واژی, بروواژ.

واسطه vasité, intervention; ar. واسطه, comp. بی واسطه.

واصل بوین vasil bouin, rejoindre; t. واصل اولمق.

واعظ vaaz, prédicateur; ar. واعظ.

واقع, واقعی vaqa, vaqeï, cas, événement; دوافعدا di-vaqyda, sur ces entrefaites, ar. واقعه.

والا voy. فالا.

* والقپامسی valqapamasí, pain de froment, pain d'épice, L.

والله vallah, sur mon dieu; v,allah G.; ar. واللّه.

وان van, ces, ceux-ci, ils; اوان evan (cas obl) leur; دوان دران di-van deran, dans ces endroits; ژوانی ji-van-i, tu es un de leur; ژ وان یکی ji van ieki, l'un d'entre eux; chez Lerch: wę, wę̄, ils, formatif wāṅ, wáṅa, dat. wān-ra; chez Chodzko: آوان āouane (nomin. et format); awanä, auane Br.; ž wāṅ, à eux, L.; voy. او.

وان van, possesseur, ayant; ce mot est employé seulement dans des composés, comme le pers. وان ou بان (bactr. peśupāna); comp. باغوان, باغجه وان, برخوان, پشتوان, بیریوان, بیدروان, بروانك, طیروان, صیدوان, سیوان, ینجاروان, کشتیوان, کروان, فیلوان, عربه وان, کولکوان, کله وان, گاوان, کلکوان, هشتروان, نجیروان, نانپان.

وانك voy. بانك.

وانو voy. خواندین.

واهمه vahimé, idéal, imaginaire; ar. واهمه.

وای voy. وی.

وای voy. خوه (soeur).

وایشت voy. خواستین.

وبا veba, peste, choléra; ar. وبا (choléra).

* وت zaza vęt, wéta, hors, de; vęt ārd, il emmena; bactr. vita.

* وتن, dire, parler, L. I, 101, 18; parf. part. 3. وُت, وتی 100, 6; دُوب 101, 20; imparf. 1. وُنم 101, 4; passif prés. 3. وَنه 100, 11. Ces formes du dialecte de Sihna sont d'accord avec celles du Mazenderani (infin. بوتن bauten), du Talych (واتو votu, Beresin 44; وای vai, parlant etc., voy. Chodzko 567) de l'Afghan (p. e. وُه Dorn, a Chrestomathy p. 13, 1); p. گفتن; comp. کوتین.

وجود voudjoud, corps; ar. وجود.

وجه vedjh, manière; plur. وجهان vedjhan, لی وجهی کنایه گوتین li vedjh-i kenaié goutin, s'exprimer d'une manière allégorique; بهر وجهی be-her vedjhi, de toute manière; لی وجهی عامه li vedjh-i âmé, généralement; به وجهی شرطی پاکیژ کرین be vedjh-i cherti pakij kirin, absoudre par jugement; ar. وجه; comp بی وجه.

وحشی vehchi, sauvage; ar. وحشی.

وخت voy. وقت.

* وختی, quand, L. I, 98, 5; de وقت.

ودا voy. اودا.

ور ver, si; wére ézi ... be-drūm, si j'aurai cousu, L. I, 47, 11; p. ور (de واکر ou وار).

* ور voy. بر (sur).

ورده, ور voy. بر (devant).

* ور wer, arrière, de retour, encore; wer de-míne, il reste en arrière, L.; bactr. apara.

* ور ver, de, hors, L.; zaza vęr, véra; comp. بر.

ورانین ver-anin, envelopper; تی ورانین ti ver-anin, mettre dedans; dest-e qo ver-ínum, je donne la main, G.; zaza wer-ánd, il prit (la main); comp. برابنان, تی ورانین.

* ور پیچان ver-pecium, je plie, j'enveloppe (des habits); parf. part. verpecía G.

ورت voy. وارت.

ورچ voy. هرچ.

وردان voy. بردان.

تی وردانن voy. تی وردانن.

وردیه voy. ورشتن.

وردك verdek, canard; voy. اوردك.

* وردی verdi, caille, G.; p. وردیج, ورتیخ, ونك, sanscr. वर्तिका.

ورز با verze-ba, vent nord-est.

ورزنه voy. ورشتن.

ورزین voy. باورزین.

* ورسه wersa, veau, Br.; p. وررا (pour ورزگاو boeuf de labour).

* ورشتن zaza war-zén'a, war-dén'a, je me lève; plur. 3. wirdi, ils se lèvent, parf. 3. weríšt be aspár, il monta sur le cheval, 62, 15; plur. 3. weríšti, 49, 5, p. ورخاستن (impér. ورخیز), gil. ورشتن, impér. وریز, parf. 1. ورشیتمه Melgunof, Zeitschrift der Morgenländ. Gesellsch. XXII, 200, 2; 207, 28, 26; comp. برستین.

* ورشك weršák, hermine, L.; pehl.

varsnagān; comp. le russe барсукъ (blaireau).

ورق vereq, feuille; ar. ورق (du pehl. ورك); comp. بلك.

ورقكر vereq-ker, fabricant de feuilles en métal.

ورك voy. برج.

* ورکتین zaza kaut ver, il suivit.

ورکرین voy. ورکرین.

ورك voy. کور (loup).

ورگراندین ver-gherandin, renverser, retourner, traduire; عقل ورگراندین âqil ver-gherandin, détourner, dissuader; ز عربی به ترکی ورگراندین ji arabi be tyrki ver-gherandin, traduire de l'arabe en turc, ز زمانی ترکی به زمانی کرماجی ورگراندین ji ziman-i tyrki be ziman-i kourmandji ver-gherandin, traduire de la langue turque en langue kourmandji; verbe causat. de ورگریان.

ورگرتین ver-ghirtin, s'habiller, se vêtir, s'affubler; prés. از ورگرم ez ver-di-ghirim, négat. از ورناگرم ez ver-na-ghirim; تو ورگری tou ver-di-ghiri; négat. تو ورناگری tou ver-na-ghiri; او ورگره eoŭ ver-di-ghiré; plur. هون, وان ورگرین em, houn, van ver-di-ghirin; fut. از ورگرم ez ver-ghirim; impér. 2. بورگره, وربه گر be-ver-ghiré, ver-be-ghir, plur. هون بورگرین, وربه گرین houn be-ver-ghirin, ver-be-ghirin; parf. part. من, ته, وی, مه, وه, اوان ورگرت min, té, vi, mé, vé, evan ver-ghirt; ورگرتی ver-ghirti, s'habillant; ورگرت ver-ghirt, habillé; ررگرتیه ver-ghirtiié, s'étant habillé; وه ورناگرین vé ver-na-ghirin, vous ne vous habillez pas; خو تین و جلیل وردگرین tin ve djili-d khou ver-di-ghirin, ils viennent et ils mettent leurs habits; p. برگرفتن.

* ورگریان wer-gerīān, tourner, Rh.; chez Garzoni: prés. 1. ver-gherum, négat. ver-na-gherum, 2. 3. ver-gherit, parf. part ver-gheriá; ver-gería, il s'en alla, L.; p. برگردیدن.

ورم verem, marasme, desséchement du corps; t. ورم.

ورم verim, enflure, gonflement; ورم داجون verim da-tchoun, se désenfler; ورم گهشتی verim ghchichti, abcès abouti; voram bum, je m'enfle, G.; voram, enflure, enflé; vorámtiá, enflé, G.; ar. ورم; comp. استسقا.

ورماندین verimandin, gonfler, rendre enflé; voramínum G.; parf. part. voramánd G.; verbe causat. de ورمین.

ورمین verimin, gonfler, enfler; ورمیه verimiié, étant gonflé.

* ورور verver, roue, G.; formé par réduplication de la racine sanscr. वल्, lat. volvere, isl. Virvir (tourbillon, nom d'un nain, Voluspa 15).

* وروی wér'oe, depuis longtemps, L.; de we (celui-là) et de رو = روز.

وره voy. ور (de).

وری voy. بری.

وریان veriian, tomber (en parlant des feuilles et des graines).

وریس veris, corde, ficelle, cordon; varís G., wẹrís L., verīs Rh., vărís S.;

gil. varɪs; comp. ریس, et le pers. وَرسَن, russe верша, goth. vruggo.

ورين verin, venir; ce verbe forme seulement l'impératif: وره veré, viens; وره فيرا veré wira, viens ici; prohibit. مره meré; plur. هون وربن houn verin; prohib. مربن morin; vora, viens, venez, G.; وارا B, wurra, R. I, 316; wärreh Sd.; zaza ńēri, ne viens pas; wér'e L., wera, plur. werin Rh., vâra, plur. vârin S. Ce verbe se dérive de la rac. bactr. i (aller), précédé par ور; comp. هرين et هاتن.

* وربنه wer'íne, aussitôt, L. (?).

* وربنه zaza veryén'e, le premier; de وری (voy. بری commencement).

وز vez, force de corps; bactr. vāza, voy. بيوز, واز.

وزا veza, maigre, faible, exténué; گوشتی وزا goucht-i veza, la viande maigre; ar. وزأ.

* وزد zaza vịzdé ǰenén'a, je siffle; littér. je tire du cou (? arm. վիզ); voy. ايجان.

وزن vezen, poids, balance, pied de vers; وزنا راست vezn-a rast, poids juste; وزن كرين vezen kirin, peser; ar. وزن.

وزناندين vezinandin, faire peser, mesurer; prés. 3. او دوزنينه cou di-vezinné; parf. part. 3. وی وزناند vi vezinand; ام دی هری و لوا بوزنين em di hiri ve liva be-vezinin, il faut que nous pesions la laine et la laine agneline; verbe dénominat. de وزن.

وزنكر vezin-ker, peseur.

وزه vezné, mesure pour une charge de fusil, ar. وزنه.

* وزی, défaut de maturité (dans le texte orig. خويد) L. I, 102, 16; de وزا.

* وزيارى zaza viz-yēri, hier soir; comp. guebri گزه (hier, Beresin)?

* وزير vezír, vizir, pacha à 3 queues de cheval; vizír G.; zaza wēžír; ar. وزير (du pers. ou pehl.); comp. كزير.

وزين vezin, bourdonner, souffler; با دوزه ba di-vezé, le vent souffle; p. وزيدن.

* وژد, état, condition, Kl. (Mines de l'Orient IV, 380, 1[a]).

وسان, وسا vousa, vousan, ainsi, comme çà; از وسان ددم ez vousan didim, je donne comme ça; از وسان نادم ez vousan na-dim, je ne donne pas comme ça; وسان ديسان vousan disan, tel quel; وسانه vousan-é, cela est ainsi; نه وسانه جافی ته مزين بويه ne vousan-e tchaw-i té mezin bouié, ce n'est pas ainsi, tes yeux étaient grands (c'est-à-dire. tes yeux étaient effrayés); وسانه نينه vousan-é niné, la chose n'est pas ainsi; وسای vousani, tellement; وسان هاتيه vousan hatiié, comme cela est venu, c.-à-d. ainsi va le monde; de او et de سان.

وستان voy. زفستان.

وسعاندين veseandin, agrandir, élargir; de l'ar. وسع.

* وسل vassál, vasál, pièce, part; vasál vasál, pièce par pièce; vasál vasál be-kem, je mets en pièces, G.; p. كسِل (de bactr. pers. anc. śar, précédé par vi).

* وسلوك vasalók, chicorée, endive sauvage, G.; bal. wasal, ar. بصل (scilla).

* وسمان zaza wēsmán, nom propre d'homme, L. I, 72, 13.

* وسمه, fard, Ch. 348 du pers.

وسوسه vesvesé, soupçon, défiance; اڤه مرف وسوسیه ewé mourouf vesvesiié, cet homme est soupçonneux; وسوسه کرین vesvesé kirin, entrer en soupçon; ar. وسوسه.

وسیله vesilé, moyen; به وسیله be-vesilé, moyennant; ar. وسیله.

* وش zaza vaš, herbe; váš-i beng, térébinthe; bactr. vāštra, p. واش.

وس vech, mouvement, force; vech, bon, Ch. 356; zaza weš, bon, sain; wéši kén'a, je me réconcilie; c'est la forme vraiment kurde de خوش; bal. waš.

وش waš, porc, cochon, L.; uasch Kl.; lat. verres, sanscr. वृषन् (taureau), voy. Pictet, les origines indo-europ. I, 335.

وشاق vachaq, loup cervier; t. p. وشق.

وشان voy. وشنان.

وشاندین vechandin, secouer, mouvoir; verbe causat. de وشیان; p. فشاندن, افشاندن; comp. داوشاندین, راوشاندین.

وشتر voy. هشتر.

* وشنان zaza vešnán, brûler; prés. 1. vešén'a, je brûle; vešnén'a, je fais brûler; parf. part. vešá, je brûlais; vešná, je fis brûler; de la rac. bactr. uš, voy. Pott, Et. F. II, 4, 338.

وشی voy. اوشی.

وشیان vechiian, se détacher (en parlant des fruits qui se détachent de l'arbre), tomber (des poils qui tombent du corps); pehl. وشاتن, p. کشادن (comp. افشاندن); comp. داوشین.

وصف vesf, description, qualification; وصف کرین vesf kirin, qualifier, faire entendre; t. وصف اتمك.

* وصل vasal, chaînon, G.; ar. وصل.

وصله veselé, jointure; به وصله be-veselé, raboteur; ar. وصله.

وصول vousoul, arrivée; وه وصولا ژ ji vousoul-a vé khaberdan خبردان بوم boum, j'ai appris votre arrivée; ar. وصول.

وصی vesi, tuteur; ar. وصی.

وصیت vesiiet, testament, tutelle; به وصیت داین be vesiiet dàin, léguer; به وصیت هلای be vesiiet hilàï, ce qui est laissé par testament; chez Garzoni: vassiét, ordre, avis, testament; vassiét kem ou dem, j'ordonne, je lègue; vasiet Rh. (lisez will pour rill); ar. وصیّة.

وصیتنامه vesiiet-namé, testament; du pers وصیّت نامه.

وصیتی vesiti, tutelle; de وصی.

وصیله vesilé, jointure, noeud; به وصیله be vesilé, lié par des noeuds; ar. وصیله.

وضعاندین vezeandin, disposer; de l'ar. وضع.

وطن veten, patrie; ar. وطن.

وظیفه, pension, provision, L. I, 98, 13; ar. وظیفه.

* وعد vá'ad, promesse, S.; ar. وعد.

وعده vaâdé, temps, terme; وعده دریژ کرین vaâdé dirij kirin, atermoyer; وعده داین vaâdé dàin, s'engager, donner sa parole; wadé L. I, 24, 8; wahdā Rh.; vā'ĕde S.; ar. وعده.

وفا vefa, foi; ar. وفا; comp. بی وفا.

وفات vefat, mort; وفات کرین vefat kirin, mourir; t. وفات اتمك.

وقت vaqit, temps; وقتا کو vaqt-a kou, tandis que, pendant que; ژ وقتکی ji vaqtek-i zahf, depuis longtemps; وقت به وقت vaqit be vaqit, de temps

en temps; دوقتدا di-vaqtida, dans ce temps; وقتی بوری vaqt-i bouri, le temps passé; وقتی حال vaqt-i hal, conjoncture; دهر وقتی di-her vaqt-i, de tout temps; وقت تلف کرین vaqit telef kirin, perdre son temps; وقتی تی vaqt-i ti, avenir, à l'avenir; وقتی بتن vaqt-i bitin, temps futur; وقتی چاندنی vaqt-i tchandini, époque de semailles; وقتی جوی vaqt-i tchoui, le moment de départ; وقتی صبح subé, le temps matinal; وقتی وعده vaqt-i vaâdé, échéance; وقتی شختا vaqt-i chekhta, la saison d'automne, le froid d'automne; وقتی سکنینی vaqt-i sekinini, pendant son séjour; وقتی شریفی بخیر به vaqt-i cherifi be-kheïr bé, que le temps vous soit propice (formule de salutation); وقتی تاشتی vaqt-i tachti, la matinée entre 9 et 10 heures; ژبو وقتکی jibou vaqteki, pour quelque temps; وقتی فالا vaqt-i wala, temps de loisir; وقتی فالا بکه vaqt-i wala bi-ké, fais cela à ton loisir; وقتی کساد vaqt-i kesad, morte-saison; دوقتدا کهشتین di-vaqtida ghe-hichtin, accourir au besoin; وقتی من ببه vaqt-i min bi-bé, si j'ai le temps; وقتی من نینه vaqt-i min niné, je n'ai pas le temps; وقتی نها vaqt-i neha, dans ce moment, actuellement; chez Garzoni: vakt kangia, occasion; vaqt-e qo, opportunité; au vakt, à cette époque; vaḫt L., vakht Rh.; uacht Kl., vaqit B., či vaqt, quand, B.; وخت خرمان, temps de la moisson, L. I, 102, 16; لَو وختوه, de ce temps là, L. I, 101, 1; وقت یملك vaqt iemlik, heure du dîner, Ch. 354; وقتش oueqtych, quelquefois, Ch. 342; k. or. vaqt, zaza waχt, weχt; ar. وقت; comp. بی وقت, سروقت.

وقف vaqouf, legs pieux; وقف کرین vaqf kirin, consacrer, dévouer à Dieu; ar. وَقْف.

* وقه vakkaka, fusil (dans le dial. des Kurdes Richvend); mot onomatopéique, Ch. 301.

وقواق vaqvaq, chacal; ar. وقواق (timide)

* وقوف vakúfa, information, pratique, dans le composé بی وقوف.

وقی veki, ocque. poids de 3 livres; vakie, once, poids de 50 drachmes, G.; ar. وقیه, t. vulg. اوقه (oqa), du lat. uncia (οὐγκία); comp. هوقه.

وك, وکو, وکی vek, vekou, veki, comme, lorsque, à l'instar; وکی وسان به veki vousan bé, comme cela arrive ainsi; وکی بای دجه veki baï di-tché, il va comme le vent; وکی ماسی دی veki masi di, lorsqu'il vit le poisson; وکی دورا من بی veki dor-a min bi, lorsque mon tour sera; وکی کو veki kou, à l'instar, ainsi que; وکی مازان جون و سوین veki maran tchoun ve souin, se mouvoir et glisser à l'instar des serpents; وکی وی مرفك veki vi merif-ek, un homme tel que lui; وکی هوا خوش به دی بچم veki heva khoch bé di bi-tchim, lorsque le temps sera beau, je m'en irai; وکو, comme, L. I, 99, 12; weku, comme; weki, quand, Rh.; vök, vákā, comme, S.; de او et de کو.

وکاله voukalé, représentation; ar. وکاله.

* وکم vaḳam, triste, mélancolique; vaḳam kem ou vaḳma t-kem, j'afflige; vaḳam bum, je suis triste, G.; ar. وکم.

وکمی vaḳamía, tristesse, G.

وكيل vekil, procureur; وكيلى دعواى vekil-i davaï, avocat; وكيل خرج vekil khardj, dépensier; وكيلى دولتى vekil-i deoŭleti, ministre plénipotentiaire; vakíl, député, ministre, procureur, tuteur, G.; vakīl, agent, Rh.; vakíl, sacristain, S.; vakíl kem, je députe, G.; ar. وكيل.

وكيلى vekili, administration; وكيلى كرين vekili kirin, administrer; به وكيلى be-vekili, intérim.

ولايت, ولات vilat, vilàiet. pays, patrie, climat; ولاتى رومى velat-i roumi, l'empire ottoman; ولاتى كردستان velat-i kourdistan, le pays de Kurdistan; ولاتى حبشى velat-i habechi, Abyssinie; volaiàt G., vilaét B., wolāt Rh.; ar. ولايه.

ولاتى velati, compatriote

* ولان zaza velān, ouvrir; fek velá'i, il baîlla; p. كشادن; comp. وشان; š devint l comme dans l'arm. *ալքս*, voy. Vullers, §63a.

ولد veled, enfant; ولدى زنا veled-i zina, bâtard; wél'et, enfant, L.; ar. ولد.

* ولداندين weledándin, naître; enfanter, accoucher; parf. part. weledánd, il naquit; weledāndíe, elle enfanta, L.; verbe causat. de ولدين.

ولدين velidin, engendrer; verbe dénominat. de ولد.

ولك voy. كور (loup).

ولكو voy. بلك.

* ولو vülŏ, il est ainsi; vúloya, id., ar. هيك S.; de او et de لو = لون.

* وله zaza wél'e, là, dedans (voy. جور); de we (اف) et de لا.

* وله walla, le désert, Kl.; p. واله (mirage, Fée morgana).

* وله zaza víl'e, fleur; p. وِل (forme antique de گل).

ولى veli, un saint musulman; وليه veliié, c'est un saint; ژ وليانه ji veliian-é, il est un des saints; vvalí G.; ar. ولى; comp. اوليا.

* وَلى, mais (dans le texte pers. وليكن) L. I, 101, 5; abrégé de وليكن.

ونا voy. خوردن (manger).

* وناردن zaza venért, il était debout, il y resta; pehl. ويناردن (disposer)?

وندا vynda, invisible, absent; وندا بوين vynda bouin, disparaître; être absent; وندايى vyndaï, perdu, égaré; وندايه vyndaié, cela est égaré; chez Rhea: unda bun, se perdre; unda kirin, perdre; détruire; chez Socin: az rē vunda na-kem, je ne m'égare point; vúndā kir, il disparut; tä tīr-ē χva vúndā ker, tu as perdu ta lance; syr. ܚܕܝ; voy. ردى وندا (s. v. ردى).

* وندن zaza vindén'a, je reste; mévinde, ne tarde pas.

ونو voy. خواندن

* ووا вауга, ciel, P.; peut-être identique à وعده.

ووره voy. برف.

وه vè, hé! holà! p. وه.

وه vè, vous, vous autres; وه گوت vè gout, vous avez parlé; ريا وه به خير riia vè be-kheĭr, je vous souhaite un bon voyage; وه فرمان كر vè firman kir, vous avez ordonné; voy. تو.

وه vè, encore (adverbe de temps); p. وا; comp. فه.

وها vouha, cela, ainsi, aussi, ce, ceci;

وها کرد وها گوت vouha gout vouha kir, il a dit ceci, il a fait cela; وها بو کو vouha bou kou, il se trouva ainsi que; وها بتنی vouha be-teni, ceci en particulier; وها ساده vouha sadé, cela simplement; وها مرام دکه vouha meram di-ké, il désire cela; شولید وهایه بی خیر دبن chouli-d vouhaié bi-kheïr di-bin, de telles affaires ont un mauvais succès; وها, tant, L. I, 100, 8; وهای, de même (dans le texte pers. همچنین) 102, 5; de او, suivi par l'affixe ها (comme dans نها).

وهان vouhan, toutefois, seulement.

وهدا voy. وعده.

*وهم vvahma, appréhension, G,; ar. وهم.

وی veï, ah! malheur; وی کو حیفه veï kou heifé, malheureusement que; ah, quel dommage! وی لی ته vei li té, malheur à toi! vaai, vveh, vvehi G.; p. وای, p. ar. وبح, وی.

وی, اوی vi, evi, lui, ce, celui; plur. اوان evan, eux, leur; به ویدا be-vida, vers ici; ژویدا ji-vida, d'ici; زوی دری ji vi-deri heré, va-t-en de là; هره وی دری heré vi-deri, va là bas; وبرا vira, dans ce moment: وی زمانی vi zemani, dans ce temps; زوی زفرا ji-vi ji-wira, de cela de ceci; زوی جی فایده ji vi tchi fàidé di-bé, quel profit en sera-t-il? وی نبه vi ne-bé, cela ne se peut; وی وقتی vi vaqti, à cette époque; ویه viié, c'est lui, lui qui est; وی وندا بو vi vynda bou, il était absent; ویه véié, cela est ainsi; ویه نینه véié niné, cela n'est pas ainsi; ویدا کشان vida kichan, reculer; ژویدا بورین ji-vida bourin, passer de l'autre côté; veghâve, maintenant, G. (voy. کنافی); chez Rhea: wē chāghi (ch = č) alors; wē-jāri, id.; wē-deri, là; wēder bāz bun, traverser; wi, il (cas obl.); wē, cela; ž we, en, de cela, L.; we sá'ate, aussitôt, L ; dat. l'wē-re, alors, L.; vēra, avec lui, là, S.; plur. wān L.; vē-tēda, dans cela (ar. fīhu) S., wi-ahli, de ce côté, Kl.; zaza wa, wẹ; weíra, là; c'est le formatif ou cas obl. de او, p. وی; comp. لوی.

ویا veia, ou, ou bien; ویا خو veia khou, ou même; p. وی یا خود.

ویدو vido, cartes à jouer; ویدو لیزنین vido leiztin, jouer aux cartes.

ویر voy. خدی.

ویر vir, désert, désolé; arm. ամբ; comp. ویرانه, ویر کله.

*ویران vērān, oser; parf. part. vērā Rh.; chez Garzoni: prés. te-vérum, j'hasarde; négat. na-t'vérum, 2. 3. t,vérit; parf. part. t,véra; ame nauwerin šăr-e rōmīyā be-kin, nous n'osons pas combattre les Arnautes, S.; ce verbe vient de la rac. dar (tenir), précédée par ve (وه, p. وا), comp. la racine secondaire dars (oser).

ویرانکر viran-ker, destructeur; du pers. ویرانگر.

ویرانه virané, lieu désert, ruines, ویرانه کردن virané kirin, ravager, ruiner: du pers. ویرانه

*ویری zaza wáyerei, domination; de ویر.

ویست voy. بست (vingt).

*وبستین zaza vīstín, le vingtième.

* ویشتوره zaza vaištúra, faucille; de de وش et de bactr. taurv.

* ویکره vē-gra, ensemble, S.; de وی et de کره (noeud).

* ویل wēl, aile; voy. رشیله.

وینا voy. دیتن.

وینه voy. هاتن.

* ویه zaza wéye kén'a, je chasse.

ه

* ه he, préfixe verbal dans هبون, هین, هشرین, هشاقتین; maz. gil. hā, tal. hō.

ها ha, là, ci; ew merifi-hā ji-kouié, cet homme là d'où est il? zaza ha, ici; en; du thème démonstrat. ha, bactr. ha, hi; comp. هو, اهوا.

هاتن hatin, venir, arriver, provenir; prés. 1. ez tim, titím, از تیم, تیتیم négat. از نایم ez nà-im, 2. تو تئی, تیتی tou tii, titi; 3. او بی, نیته eou tí, tité, négat. نای nài; plur. ام, هون, وان تین, تیتین em, houn, van tin, titin; fut. از بیم ez bim, négat. از نابیم ez na-bim, تو بئی tou bii, او به eou bé, plur. ام, هون, وان بین, بیتن em, houn, van bin, bitin, impér. 2. وره veré (voy. ورین), prohib. مره, میه meié, 3. بلا بی bela bi, plur. 1. ام بین em bin, venons; 2. ورین verin, prohib. هون مین houn mein; 3. او بین eoŭ bin, qu'ils viennent; fut. absolu دخوازم بیم dou-khazim bim, دخوازی بئی dou-khazi bii, دخوازه به dou-khazé bé, plur. ام, هون, وان em, houn, van دخوازین بین dou-khazin bin; conjonct. na-itin, il ne viendra pas; bitin, qu'il vienne; plur. 3. aieté, ils viendront; parf. part. من, ته, وی, مه, وه اوان هات min, té, vi, mé, ve, evan hat; imparf. از هاتم, دهاتم ez hát-im, di-hat-im, تو هاتی, دهاتی tou hat-i, di-hat-i, او هاته, هات, دهات eoŭ hat-é, hat, di-hat; plur. ام, هون, وان هاتین, دهاتین em, houn, van hat-in, di-hat-in; parf. مه هاتی hati-mé, هاتی hat-i, هاتیه hatiié, plur. او هاتینه, هون, ام em, houn, eoŭ hatiné; plusqueparf. هاتی بوم hati boum, هاتی بوی hati boui, هاتی بو hati bou, plur. ام, هون, وان هانی بون em, houn, van hati boun; subjonctif بلا هاتی بیم bela hati bim, بلا هاتی بی bela hati bi, بلا هاتی به bela hati bé; plur. بلا ام, هون, او هانی بین bela em, houn, eoŭ hati bin; partic. prés. هاتی hati, partic. passé هات, gérond. هاته, هانیه haté, hatiié; مه هاتی یرس یعنا کیفا وه hati-mé pyrs iana keif-a vé, je suis venu pour m'informer de votre santé; اوی تی الاند evi ti eland, il vient de heurter; وان ژاستنبولی نیتین van ji istambouli titin, ils viennent de Constantinople; اق شره قه نایته بیرا من ew cheré qe naieté bir a mín, je n'ai pas mémoire de cette guerre; وی ژن هاته وی ew jin haté vi, cette femme arriva là bas; ازی ایرو بیم ezi irou bim, je viendrai aujourd'hui; ژ روی وی تیته فهم کرین ji rou-i vi tité fehm kirin,

on peut juger à sa main; وسانه زاف توی پای تیتین vousané zaf toipai titin, de cette manière les cadeaux de noce viennent en abondance; بسر جافان هاتن beser tchawan hatin, venir aux yeux, c'est-à-dire: être le bien venu; شول هاتـه گریدان choul haté ghiridan, l'affaire vient d'être arrêtée; ایدی نه هات eïdi ne-hat, il n'est pas venu encore; ای هاتی جهی یکی ei hati djih-i ieki, remplaçant; هاتینه آفیتن hatiné awitin, chose qui vient d'être jetée; هاتینه دونین hatiné dotin, trait, ce qu'on vient de traire; زکو تئی دجی کوفه ji-kou tii di-tchi ḳouwé, d'où viens tu, où vas tu? ژ نیڤا ایلی تیم دجیمه روانی ji-niw-a eli tim di-tchimé revani, je viens de chez ma tribu et je me rends à Erivan; هاتنه بری hatiné biri, se souvenir; هاتا بیرا من hata bir-a min, je m'en suis souvenu; هاتنه شوشتین hatiné chouchtin, on vient de baigner, de laver; هاتنه کرتن hatiné ghirtin, traquer, qui vient d'être traqué; هاتیه هنگافتن hatiié hingaftin, il vient de recevoir un coup de fusil (littér. il est venu d'atteindre); chez Garzoni: prés. 1. em, tem, bem, beém, négat. na em, je ne viens pas, je manque; 2. téi, beéi, négat. na-éi, 3. tét, plur. tem, téi, tet; impér. voy. ورین, prohibit. na-ei, ne viens pas (p. 32); parf. part. men, ta, av. am, ungho, vvan at; imparf. 1. atum, 2. ati; infinit. atina, arrivée; tem a kuar, je descends; tet a dunie, il vient au monde; na et a got, indicible; chez Lerch: prés. 1. tḛm, 3. tḛ; fut. 1. bḛm, ḛzi bḛme, I, 45, 7; plur. 3. bḛn; impér. 2. wér'e, bḛ (fut.) 3. bḛ, I, 11, 12; plur. 2. 3. bḛn; parf. part. 1. min hāt, 2. tḛ hāt, 3. hāt, hāte, imparf. 1. ez hátim, 2. négat. tu ne-háti, 3. da-hāt; plur. 3. hátin; háte hḛv bu χátire, il vient à la rencontre; hāt berín, il finit, il se tut; nā'i bírin, il n'atteind pas; chez Rhea: prés. ēm, ēī, ēt, plur. ēn; impér. voy. ورین; parf. part. min, te, vi, ma, hava, wān hāt, hātīya; parf. 1. hāti-me; chez Beresin: impér. باتی baï, chez Socin: prés. aze bem, tū tē-bé, auwwe bē, plur. 1. ámme bēu; impér. 2. vâra, prohib. máva, plur. vârin, prohib. mávin; parf. part. hátia; imparf. az hátim, tu háti, au hāt, plur. am, hūn hátin; dans le dial. de Hedrus: parf. part. 3. hatía; parf. plur. 3. da-hátine; dans le dial. de Sihna (chez Lerch): prés. 3. دیته درو (l'âme) s'élève, 98, 5; دبنه دری, il sort, 98, 7; تووه, il se fait, il arrive, 99, 15 (le v pour y comme dans le prohib. máva); parf. part. 3. هاتو, négat. نهات, il ne vient pas, 100, 9; نهاتوه, il ne vient pas, 100, 10; امه, il arrive, il se passe, 98, 5 (formé d'après le pers. آمد); dans le dial. de Soleimania (chez Chodzko): prés. دهام de-ham, دیه ئی deieï, دیه ت deiett, plur. 1. دیه بن deieïne, 2. 3. دەءَن déène; impér. 2 بیه beié, 345 (p. بیآ), 3. beiète; plur. 1. بیه ین beieïne, 2. 3. بیه نه beiené; parf. part. 1. د م اوه d-em ouva, 2. d-ett ouva etc.; imparf. هاتیم hatym, هاتی haty, هات hatt, plur. 1. هاتین hatyne, 2. 3. هاتن hatène; chez Rich: hatem, je vins; fut. demoua, lorist. fut. tiam, impér. 2. boo; k. or. infin. هاتینه hotti-

neh; zaza prés. 1. yén'a, 2. négat. ńĕ̆-r-i, tu ne viendras pas (le r est inséré pour éviter le hiatus, ou plutôt la forme ńĕ̆ri vient de وریں); 3. deyíne, il se fait, il arrive; impér. 2. bye ou vyén'e (la première forme est persane); le thème du présent vient de la rac. i (p. آیم), et celui du prétérit de la rac. gam (anc. pers. paragmatā, hāgmatā, pehl. ممتن, p. آمدن); comp. زی هاتن, دراهاتن, دراهاتن, بری هاتن, سرهاتی, هلاتین, هرین, لی هاتن.

هادار voy. آدار.

*هار hār u mār kym, je fais le commerce, je trafique; on dit aussi: b-hār u bār kym; impér. kār u bār-e χva byká, fais le commerce, S.; du pers. کار بار کردن (formation انباع).

هار har, délirant, enragé; هار بوین har bouin, avoir la rage; از هاریم ez har-im, je suis, تو هاری tou har-i, tu es, او هاره eoŭ har-é, il est enragé; plur. وان هارین, هون, ام em, houn, van har-in; ĥār L.; häč-vaka sáye d'hára, comme des chiens enragés, S.; ahhr kem, j'excite la colère, G.; ahhr bú, enragé, G.; p. خار, oss. arra, arre, ud. war (Schiefner 52, 3; 107ª).

هارا voy. هرین.

هاری hari, rage, délire.

هاری voy. اری.

هاژ voy. هایژ.

هاژوتین voy. ازوتن.

هاسن, هسن hesin, hasin, fer, ancre; هسنی وی رنده hesn-i vi rind-é, ce fer est fin; هسنی وی خامه hesn-i vi khamé, ce fer est ordinaire; هاسن پولا تف کرین hasin pola tew kirin, acérer, garnir le fer d'acier; هاسن آفیتن hasin awitin, jeter l'ancre; هاسن درانین hasin deranin, lever l'ancre; هسنی حوتی hesn-i djoti, soc; asen G., M.; asin B.; hāsin, hesín L., awsin Rh.; k. or. hesin, bilb. asin; bactr. haośafna? p. آهن, pehl., bal. āsin, afgh. ōspīnah, oss. afsān.

هاسنگر hasin-gher, forgeron; p. آهنگر.

هاسنی hasini, de fer; p. آهنی.

هافیتن voy. افیتن.

هافیر hawir, cercle; هافیر کرتین hawir ghirtin, entourer (d'un mur).

هافیژ voy. افیژ.

هافین hawin, été; avin, avíni G.; havín L. Kl. Rh., havīn M.; zaza amnáni, dans l'été; bactr. hāmin, pehl. هامین, همین.

*هال ahl, rouge pourpe; rengh ahl G.; du pers. آل (de l'hindost.).

هالو halou, agacement des dents; درانی من هالو بویه diran-i min halou bouié, mes dents sont agacées.

هاله halé, le disque de la lune; ar. هاله (halo).

هامی voy. همو.

هان han, secours, moyen, tout ce qui arrive à propos; hán-a ta hátym, je suis venu à ton secours, S.; p. هن (faveur).

هان han, ce, celui-ci, celui-là, là bas; از لی ریا هانی هریم ez li riia hani herim, j'irai par le chemin là bas; شوری هانه chour-i hané, ce sabre; اوی هان evi han, ceci; bactr. pers. anc. ana, p. آن; comp. اهان.

هاور voy. اور.

هاون haven, mortier; aven G.; bactr. hāvana, p. هاون; comp. هوان, هونك.

هاوی voy. اوی.

* هاویکه hauwige, île, Sd. 2, 243; p. آب خو + ge (lieu)?

های hàï, cri, appel, holà! های بوین hàï bouin, être sur le qui vive; های داین hàï dàin, enjoindre, appeler quelqu'un; من خیاط های دا نها تیتن min kheiat hàï da neha titin, j'ai appelé le tailleur, maintenant il va venir; hei L.; ahi G.; gō haaaaai, il s'écria, S.; t. p. های.

* هایده há'ide, ĥá'idi, interjection, holà, hé; avdúl'a ĥeí'idi suvăr bu, Abdallah — eh! monta sur le cheval, L.; haídā dān, assembler les soldats, ar. hāida ṣayyaḥ S.; t. هایده (comp. t. هایده لمك chasser devant), chald. הַיְדִי.

هایژ, هاژ haj, haij, avis, connaissance, notion; من هایژه نینه min haije niné, je n'en ai pas connaissance; من هایژی نه بویه min haiji ne-bouié, je n'en avais aucun avis; hăž S.

هایو voy. هیڤ.

هبان voy. انبان.

هبرهبر heber-heber, répugnance, aversion; هبرهبر بوین heber-heber bouin, avoir de l'aversion pour quelqu'un.

هبرنك hebrink, ciseaux pour tondre les brebis; de la rac. bar (couper) précédé par e (he) euphonique; comp. p. برنیس.

هبون voy. هین.

* هت dujiki hott, lait caillé.

هتاق voy. آتاق.

هتك hetik, honneur, sentiment de honte; ar. هتك; comp. بی هتك.

* هتیا zaza ętía, ĥętia, ĥátia, tía, ici; ętíra, de ce côté; gil. hata (ici, B., Chodzko 455).

هتیرا voy. هتیا.

هجاندین voy. ڤه هجاندین.

* هجرت ahhgréta dem, je paye, G.; ar. أُجرة; voy. اجرت.

* هجرت hidjret, hégire; ar. هجرة.

هجمین hadjemin, rester tranquille, être tranquille; de l'ar. هجم.

* هجوکی háj-văkī díl-ē ta ḥaz bykyt, comme ton coeur souhaite; ḥăč vaku sáye d'hāra, comme des chiens enragés, S.; de هچ et de وکو.

* هجوم höjúm kir (l'oiseau de proie) se précipita d'en haut, L.; t. انمك هجوم.

هجه hidjé, syllabe; بهجه خوندین behidjé khoundin, épeler; ar. هجه.

هجین hedjin, dromadaire; ar. هجین; voy. Hammer, Denkschriften der Wiener Akad. VI, 11, 44; Pavet de Courteille, Journ. des Savants, Avril 1876, p. 248.

* هچی, هچ häč, hači, qui, lequel; häč-kăsī hăspi bíne, lequel apporte un cheval; háči mizgín-ē 'amărro že-mérra bíne, ce qui m'apporte des bonnes nouvelles de la part d'Amärro, S.; hich, quelque, Rh.; p. هیچ.

هچك hetchik, crochet d'un bât; هچکا من قلشیه hetchik-a min qalechiié, mon crochet s'est fendu, pour dire: tout me va mal; hŭčk-a kavýli, bout, extrémité d'une pelisse, S.

هچو hetchou, anneau par où passe la corde pour lier les charges.

هدماندین hedemandin, démolir; de l'ar. هدم.

هدهد hudhud, huppe (oiseau); ar. هدهد.

هدی voy. هیدی.

هدیه hediié, cadeau, présent, don; هدیه کرین hediié kirin, faire cadeau, faire présent; t. هدیه اتمك.

هر voy. هل.

هر her, tout, chaque; هرجی her-tchi, toute chose; هرجی دبه بلانی بیه her-tchi di-bé bilani bi-bé, à tout hasard, littér. ce qui est, qu'il en soit; هر تی هر her ti her di-heré, tout vient et tout va, pour dire: ainsi va le monde; هرحیه her-tchiié, quel qu'il soit; هرجاق بهستیره her tchaw behistiré, exploré; هر جهکی her-djiheki, partout; هردایم her-dàim, toujours; هردوان, هردوکان her-douan, her-doukan, tous les deux; هر روژ her rouj, chaque jour; هرکو her-kou, tout ce que, malgré que; هر کوفه her kouwé, partout, dans quel lieu; هرکس her-kes, chacun; هرسی روژان her si roujan, tous les trois jours; هر کژان her kijan, quelconque, qui que ce soit; هرکیه her kiié, quiconque que soit; هر مرف her merif, tout homme; هر وقت her vaqit, à tout temps; هرفیه herweié, de quelle manière que ce soit (c'est le locatif her-wé, suivi par é, est); هر هفتی her hefti, hebdomadaire; هر هیوی اوقاس her hiwi eoŭ-qas, tant par mois; chez Garzoni: ehr giar, toutes les fois que; ehr sobahh bezium, j'ajourne, littér. je dis toujours: demain; ehr maia, toujours, littér. il resta toujours; ehr sibi qo mínit, il persévère, littér. il reste toujours pareil à soi; ehr cium, je fréquente; ehr iek, toujours le même; ehr bu, ehr aia, ehr bit, éternel, littér. il était, il est, il sera toujours; ehro, quotidien (pour her-ro); ehr ki bit, quiconque, chaque fois; ehr ehr, souvent; ehr du kenar, à travers; ehr ce-ket, récidive; ehr sãat, à toute heure; ehr kabar iek nina, inconstant, littér. ce n'est pas toujours une seule. la même parole; her-düăn, her-du-ži, tous les deux, L.; herdan, herduan Rh.; هر اَوْ, le même L. 1, 101, 6; هر بم رنك tout de la même manière, 101, 11; هروها également 100, 12; hérek, hér'eki, chacun, L.; herki, chacun; her-chi, chaque chose, Rh.; her-dám, toujours, Rh.; hedr. har; chez Chodzko: هر اووه her ouê, là, de ce côté-là, 342; هر لمه her lemé, ici-même, de ce côté-ci, 342; k. or. her giz, jamais (du pers.); zaza hérgu, hérgu-kes, chacun; bactr. haurva, p. هر.

هرا voy. فره.

هرات voy. هلادن.

* هراف araf kem, je démolis, je renverse, G.; voy. هرافتین.

* هرافاندین arafínum, je démolis, je renverse G.; forme causat de هرافتین.

هرافتین herawtin, défaire; parf part. araft G; chez Rhea: prés. herēfim, infin. herēftin; haráftyn, il renversèrent (le mur), S.; heraw, transformé selon le génie de la langue kurde de l'ar. خراب, s'emploie à côté de la forme purement arabe.

هرامت heramet, rhume de cerveau, enrouement; هرامتم heramet-em-é, je suis enrhumé, Ch 343.

* هرتاندین hertandin, soupirer; prés. 1. hertínim L.; de hert (voy. حرث); comp. هرزبك.

هرچ hirtch, ours; erg̈ G., hartsch Kl. hirč L., herch, hirch Rh., woortch R., lor. khers (du pers.); zaza hēš; bactr. areša, p. maz. χirs, arm. արջ, oss. ars, bal. rich.

هرچو hertchou, fourche, fourchette.

هرزه کار herze-kar, impertinent; du pers. هرزه کار.

هرزنك herzink, soupir profond; arm. Յառաչանք, Հաչիւն.

هرشاندین herichandin, broyer, abîmer à force des coups, piler, écraser; دنیی اڤی هرشاندین di-niw awi herichandin, délayer; verbe causat. de هرشین.

هرشت voy. هشت.

هرشین herichin, se corrompre, s'abîmer, se détruire, se réduire en poudre; هرشیه, هرشی herichi, herichiié, broyé, réduit en poudre; bactr. hareš.

هرض voy. ارض.

هرکس voy. هر.

هرگز voy. هر.

هرمی hirmi, poire; armík G., hermé L., hirm, datte, espèce de poire, Rh. (comp. خرما); hörmí, espèce de fruit entre la pomme et le coin, ar. kinnitri S.; zaza meróe, dujiki múru; p. امرود vulg. ارمود (voy. Pott, Et. F. III, 61).

هرن voy. کر (âne).

هرو voy. هر.

*هرو herro, houx, R. I, 143; peut-être de l'ar. شرابه الراعی (Sarābé) errā'ai (Berggren 830).

هروه hervé, gratis; harwa Rh.; goth. arvjo, anglosax. earvunga, anc. haut allem. arawingun (de l'adject. earu, island. örr, libéral, noble)?

هره hiré, chat; ar. هرّه.

هره voy. هرین.

هره voy. ایره.

هرهشك her-hychk, enfant dernier né; littér. tout sec.

هری hirí, laine, poil des animaux, camelot; plur. هریان hiriian; هریا پزی hiriia pezi, toison, laine de brebis; crrí G.; afgh. vaṛaī (Trumpp 47), grec ἔριον, voy. Pictet, les Origines indoeurop. II, 23, Pott, Et. F. II, 3, 565.

هری voy. اری (oui).

*هریس harīs, bouillie de froment avec du hachis, Rh.; ar. هریسه, arm. Հերիսկ.

هریك her-ick, chacun; هریك زمه heriek ji mé, chacun de nous, p. هریك.

هرین herin, aller; prés. از دهرم ez di-herim, تو دهری tou di-heri, او دهره cou di-heré, plur. وان دهرین, هون, ام em, houn, van di-herin; impér. 2. هره heré, prohib. مره meré, ne va pas; plur. هون هرین houn herin, prohib. مرین merin; هره وی دری heré vi deri, va là bas; از زوهرم ez zou herim, j'irai vite, از نارم ez narim, je n'irai pas; از هیدی دهرم ez heidi di-herim, je marche doucement; arra, va, G.; harra Kl. B., härre Sd.; chez Lerch: prés. 1. ez hér'im, 2. tu tér'i, derí (30, 11); 3. hér'e, deré (pour di-heré) 20, 10; plur. 1. em hér'in, émi hér'in; impér. 2. hér'e, hér'i, 10, 9; plur. 1. ême hér'in, 47 1; 2. hér'in, 3. hér'in, 20, 8. Ce verbe vient de la racine i (comp. وربن et هاس), précédé par هر (p. فر).

هز hez, 1) terrier, trou dans la terre; 2) crotte, fange, bourbe, marais; هزکی موں hezek-i moun, un très-mauvais marais, ژ هز درانین ji hez der-anin, désembourber; de la rac. hič, voy. Diefenbach II, 204.

هز voy. هیژ.

هزار hezar, mille; هزار بزی hezar

be-ji, puissiez vous vivre 1000 ans, vivat! هزار جاری کوتین hezar djari goutin, rabâcher, répéter mille fois une chose; هزار دو سد و هفتی پنجین hezar dou sed ou hefti pentchin (l'an) 1275 (de l'hégire, c'est-à-dire 1858—59); ahzar G., hazăr, hezăr, χezăr L., hizar Rh., hazăr M.; zaza henzăr; bactr. hazaŋra, p. هزار.

هزار دارو hezar-darou, anis.

هزنك voy. هز.

هزی voy. هزیم.

هزیزین hezizin, s'agiter, se soulever, بحر دهزیره beher di-hezizé, la mer s'agite; parf. part. 1. من هزیزی min hezizi, 3. بحرا اوینی هزیزی behr-a ewini hezizi, la mer de l'amour s'agitait; plur. 2. وه هزیزی vé hezizi, vous êtes agités; de l'ar. هزیز.

هزنك, هز hej, hezink, buisson pour brûler, bois de chauffage; hezĭng L.; zaza eizĭmi; bactr. aęśma, p هیزم.

هز hej, mouvant, terre mouvante; comp. سرهز.

هژان hijan, prix, valeur; voy. هژین.

هژاندین hejandin, secouer, branler, vaciller; سر هژاندین ser hejandin, branler la tête; chez Garzoni: prés. 1. t,ehzinum, je me pavane; 2. 3. t,ehzinit, parf. part. t,ehzand: on met devant le verbe le pronom me, te, se ou le réfléchi qo; on dit aussi avec le préfixe pe: qo pahzinum, se pahzinit, se pehzand; ehzinum, behzinum, j'endors en berçant; parf. part. ehzand; hizhandin Rh.; chez Socin: prés. 3. sări lē de-hašīnit (le cheval) secoue sa tête, ar. yehŭzz rāsu; parf. part. hăšānd, ils secouèrent; dans le dial. du Bohtan: parf. part. 1. myn hăjánd, 3. vē t-hažĭna (d'un thème hažīnā); verbe causat. de هژیان.

هژده hej-deh, dix-huit; ahst-dah G., hash-dah Rh. M., heišt-dĕh L., hištyah B.; zaza heištés; p. هژده, هشده, هشتده; comp. ده

هژدی, هژدهی hejdehi, hejdeĭ, le dix-huitième; zaza heištesín; bactr. astadaśa, p. اشتدهم.

هژمار hijmar, nombre, compte; hazhmār Rh.; p. شمار, comp. bactr. hismāirīm (de mar) et زمار.

هژمارتین voy. ازمارسن, زمارتین.

هژماره hejmaré, impôt sur les brebis; p. شماره.

هژنو voy. ازنو.

هژیان hejiian, vaciller, se mouvoir; prés. 3. اوه دهژه ewé di-hejé, cela est mobile; hizhīān, secouer, être secoué, Rh.; de l'ar. هزّ.

هژیان hijiian, valoir, coûter; prés. 3. دهژه di-hijé, cela vaut bien; اوه به چندی دهژه ewé be-tchendi di-hijé, combien coûte cela? p. هزْ (dépense, frais quotidiens), comp. هژین.

هژیر hejir, figue; هژیری هشك hejir-i hechk, figues sèches; ezír G., ežír, hežír L., hizhīr Rh., هزیر Kl.; p. انجیر.

هژین hijin, prix, valeur; p. هزینه.

*هسار husār kirin, perdre, Rh.; ar. خسار; comp. خسارت.

هساس hesas, gardien; ar. هسهاس.

هسان hesan, pierre à repasser; هسان کرین hesan kirin, repasser une serpette; husān Rh.; p. سان, افسان, فسان, arm. եսան, յեսան.

هسای hisàï, repos, tranquillité, facilité; هسایه hisaié, c'est facile; هسای اژوتن hisàï ajoutin, jouir du repos; هسای بوین hisàï bouin, être tranquille; هسائی hisài, es tu en repos? هسامه hisa-mé, je suis en repos; هسای دیه hisài di-bé, il est tranquille; وی هسای بو vi hisài bou, il a été tranquille; هسای کرین hisài kirin, tranquilliser; hisá'i L.; p. آسای, آسائی; comp بی هسای.

هسایتی hisàiti, l'action de tranquilliser.

هسپ hesp, cheval; اوه هسپی حدی هوره ewé hespi had-i houré, ce cheval est de pure race; هسپی هور hesp-i hour, un cheval serré de flancs; اوه هسپی حکمه ewé hespi tchekmeié, ce cheval est de la race mêlée; هسپی فال hesp-i fal, étalon; هسپی هان برگیره hesp-i han berghir-é, c'est un cheval ordinaire, une rosse; هسپ لی دهی سکنی لیزتن hesp li djih-i sekini leiztin, un cheval qui piaffe; هسپی نیر hesp-i nir, cheval entier; هسپی رش hesp-i rech, cheval noir; هسپ دمارکرین hesp timar kirin, étriller un cheval; هسپی قمر hesp-i qamer, cheval brun; هسپی شی hesp-i chi, cheval châtain; هسپی بلز hesp-i belez, un cheval vif; هسپی قوله hesp-i qoulé, cheval isabelle; هسپی نوکیه hesp-i neoŭkiié, cheval efflanqué; هسپی بوز hesp-i boz, cheval gris; ژ هسپی دیا بوین ji hespi peia bouin, descendre du cheval; هسپی ژ عرابی قه کرین hespi ji arabeï we kirin, dételer les chevaux; هسپان نه ایشینین hespan né eichinin, ne forcez pas les chevaux; asp G., hasp P. Rh M Sd., hasp, hesp L., esp Ch. 308; hasp ħasá, cheval hongre, L.; اسپی نژدی cheval de Nedjd, Ch. 352; اسپ پر تاو دکن, rendez les chevaux pleins de feu, c'est-à-dire incitez, Ch. 351; bactr. aśpa, p. اسپ.

* هستان hestān, être debout, se lever; prés. 1. بی هالدستم pei hal-de-stem, impér. 2. هالسنه, prohib. هالماسته, prét هاسته بوم Ch. 346; hal est le préfixe (voy. هل); bactr. śtā, p. استادن; comp. قه سنان.

هستر voy. استیر.

هستر voy. سنر (larmes).

هسته hesté, batterie de fusil, briquet, هسته زنین hesté jenin, battre le briquet; hastah Kl.; comp. برهسته.

هستی hesti, os, squelette; هستی فیل hesti fil, ivoire; هستك hestik, un os; un osselet; هستك ز حه درکتین hestik ji djih der ketin, déboîter, disloquer un os; astii G., hásti Kl. L., hēsteh Rh., yesk, esk R., hastū, plur. hastī S.; žě hastūw e márá, d'os de serpent, S.; bilb. estik; asti ghrána, paresseux, grossier, balourd, G.; bactr. aśti, p. استه; comp. سکنك, استخان.

هستیر voy. استرك.

هستیف hestiw, pelleron, pelle de boulanger; astif G., hastív L.; arm. հաստիւ.

هسك hesk. heské, هسکه, هسکو heskou, cuiller à soupe; ar. خاشوق.

هسن voy. هاسن.

هسو hisou, le haut, le sommet, la cime d'une montagne.

هسون hesoun, repasser, aiguiser; frotter; پاشی دست به هسون ایدی تو دزانی pachi dest be hesoun eïdi tou di-zani, ensuite si tu frottes tes mains,

alors tu en sauras, c.-à-d. si tu me voles (trompes), tu t'en repentiras; comp. سوین.

هسیر hisir, prisonnier de guerre; از مه ته هسیرا ez hisir-a te-mé, je suis ton prisonnier; yasír L., yēsır Rh.; ar. اسیر; comp. اسیر, یخسیر.

هش hech, javelot, djerid; p هیشت.

هش hych, chut (interjection); hish Rh.; ar. حس, anglais hush.

هش hich, jugement, esprit; هش دغلطه hich di-galeté, à ravir (le jugement se trompe); به هش, به هش be hich, be hichi, avec prudence, tranquille; bactr. uši, uski. p. هوس, هش; voy. بی هش, ناهس.

هش hech, indigo; häš, bleu, ar. نیل S.; abrégé de هشین.

هشار hechar, embuscade, guet; recéleur; هشارا دزان hechar-a dizan, repaire de voleurs; روشتینا هشاری rounichtin-a hechari, être au guet, mettre du monde aux aguets; de هشرین.

هشارکه hechar-ghé, lieu mal famé, un repaire de brigands; plur. هشرگان hechergan; سها جهید هشرکان بکبن seha djihi-d hechergan bi-kin, prenez des informations des lieux mal famés.

هشاڤتین hechawtin, effacer, biffer, absorber; prés. از داشغم ez dachiwim (de de-hechiwim), تو داشغی tou dachiwı, او داشغه eoŭ dachiwé, plur. ام. هون, وان داشڤین em, houn, van dachiwin; parf. part. من, ته, وی, مه, وه, اوان هشڤت min, te, vi, me, ve, evan hechiwt; partic. prés. هشڤتی hechiwti, partic. passé هشڤتیه, هشڤت hechiwt, hechiwtiié; arm. հփել (frotter), lat. scabo, allemand schaben; comp. بشافتین, هشڤین.

هشت hecht, hechit, bourg; voy. هیشت.

هشت hecht, huit; هشت گوشه hecht-gouché, octogone; ahst G., heišt L., hasht Rh., zaza heišt, dujiki hirescht; bactr. asta, p. هشت.

* هشتا, bêtise, L. I, 102, 14.

هشتا voy. هشتی (80).

* هشتده heišt-dēh, dix-huit, L.; ahst-dah G., hašdah Rh. M.; zaza heištés, 18; p. هشتده; comp هژده, ده.

هشتر, هشتر huchtur, chutur, chameau; escter G., wushter, lor. ushter R., hoštir B., hashtır, hēshtir Rh.; že hýštyr ḥáta pēštyr (il le dit) aux grands et (littér. aux chameaux jusqu') aux petits, S.; bactr. ustra, p. اشتر.

هشتروان huchtur-van, chamelier; p. اشتربان.

هشتی hechti, le huitième; hashtē Rh., zaza heištín; bactr. astema, p. هشتم.

هشتی hechti, quatre-vingt; هشتاده hechtade-salé, octogénaire; ahsté G., heištē L., hashteh Rh., zaza ĥeištaí, dujiki heschde: zaza heištayín, le 80me; bactr. astāiti, p. هشتاد.

هشتین hichtin, abandonner, lâcher, laisser; prés. از دهلم ez di-hilim, تو دهلی tou di-hili, او دهله eoŭ di-hilé; plur. ام em, houn, هون, وان دهلین van di-hilin; fut. از بهلم ez be-hilim etc.; impér. 2. بهله be-hilé, plur. بهلین be-hilin; parf. part. من, ته, وی, مه, وه, اوان هشت min, té, vi, mé, vé, evan

hicht; partic. prés. هشتی hichti, part. passé هشتیه, هشت hicht, hichtiié; chez Lerch: prés. de-helím, be-helím; parf. part. hišt; chez Chodzko: prés. دئرم déerum, parf. part. دم هشت d-em hecht, 330, 331. Ce verbe a été emprunté au persan هشتن; les formes vraiment kurdes voy. s. v. هلان; comp. داهشتین, راهشتین.

هشده voy. هشتده.

هشرین hechirin, recéler; comp. هشارتین.

هشقین hechiwin, s'absorber, s'effacer; comp. هشاقنین.

هشك hychk, sec; هشك کرین hychk kirin, sécher; هشك بوین hychk bouin, tarir, se dessécher; eska G., ęšk, hęšk L., hishk Rh.; bactr. huska, p. خشك; comp. هرهشك, حان هشك, سرهشك.

* هشکبون hiška-būn, sécheresse, S.

هشکفری hichke-firi, premier lait; de فرو.

هشکی hychki, sécheresse; p. خشکی.

هشنای hichinàï, herbages, verdure; heschnei, céréales, Kl.; de هشین.

هشیار hichiar, reveillé; هشیار بوین hichiar bouin, être reveillé; تو هشیاری یان هشیار نینی tou hichiar-i ian hichiar níni, es tu éveillé ou n'est tu pas éveillé? هون هشیار نینین houn hichiar ninin, vous n'êtes pas reveillés; از هشیارم ez hichiar-im, je suis reveillé: هشیار ماین hichiar màin, veiller, rester sans dormir; ehhsiára, vigilant, attentif, finaud, fourbe, G.; ehhsiar bun, je m'aperçois, G.; hishyār, circonspect, Rh.; hēšār, vigilant, S.; k. or. gūšiār; p. هشیار, gil. هوشدار hušdār, Chodzko 456; comp. bactr. ušidarena.

هشیاری hichiari, veille, absence du sommeil.

هشین hichin, azur, bleu; هشین بوین hichin bouin, croître, verdir (des plantes), هشین بوز hichin-boz, cheval gris-pommelé, gris-foncé (comp. شیمبوز); heschim, vert, Kl.; hešín, vert; heíšin di-bé (le cheveu) croît, L. 1, 3, 24; hešín, gris, S., k. or. هشین bleu; p. خشین; comp. اخشین nom d'un fleuve dans la province de Fars dont l'eau teint en vert les vêtements, Istakhri ed. de Goeje 152, 11, comp. شمن.

* هشین hišīn, hennir; pres. hišé L. comp. شهیان.

هضم کرین hezm kirin, digérer, ãzem kem G.; ت هضم انمك.

* هضمی ãzemía, digestion, G., de l'ar. هضم.

هفت heft, sept; ahft G., haft L. Rh., hav S; haft berá, la petite Ourse (littér. les 7 frères), L.; zaza haut, dujiki heft; bactr. hapta, p. هفت; comp. ده.

هفتا voy. هفتی.

هفتده voy. هفده.

هفته hefté, semaine; هفتهٔ نی heftei-a ti, la semaine prochaine; ahftie G., haftę L.; p. هفته.

هفتی hefti, le septième; haftē Rh.; zaza hautín; bactr. haptaϑa, p. هفتم.

هفتی hefti, soixante-dix; ahfté G., haftē L., hafteh Rh.; هفتا hafté B.; zaza hautai, dujiki hawda; bactr. haptāiti, p. هفتاد.

هفده, هفده hefdeh, hewdeh, dix-sept; heft-dęh L., hafdah Rh.; zaza hautés; p. هفتده.

هفدهی hefdehi, le dix-septième; zaza hautesín; bactr. haptadaśa, p. هفدهم.

*هفندار hafun-dar, massue, Kl.; du p. آفند (guerre) et de دار (bois).

هف voy. هفت.

هف hew, ensemble (adv.); همرا جوین hew-ra tchouin, aller tous ensemble (p. همراه شدن); به همرا ورین be hew-ra verin, venir tous ensemble; هف دو hew dou, tous les deux ensemble; chez Lerch: hev, ensemble, réciproquement. hâte hev bu χátire, ils étaient prévenant l'un pour l'autre, ils se réconcilièrent; hev u din, l'un l'autre; hev u de bi-ké, il désassemble: هاو 103, 1; هاو نشین, s'asseyant ensemble, compagnon, 101, 6 (p. هم نشین). bactr. hama, p. هم: comp بهی, برهف. هم, لهف, دهف, بف, برف.

هوال, هفال hewal, heval, compagnon, camarade; هقال بوین hewal bouin, être compagnon de quelqu'un, هوالا درس heval-a ders, condisciple, هوالا وی heval-a vi, son compagnon, هوال کنه heval gouneh, complice; هعال کراس hewal kiras, caleçon (littér. compagnon de la chemise); avál, compagnon, jumeau, G., hevál L., hāwāl Rh; hēvál-a hívi, Vénus, étoile du berger, littér. compagnon de la lune, L; avál kras, pantalon de femme, G; avál-a piciuk, arrière faix (littér. compagnon de l'enfant nouveau né), G.; les femmes d'un même harem s'appellent avála G.; p. همال; comp. بی هوال.

هقبن hew-bin, l'un portant l'autre (littér. ils se portent l'un l'autre; de برین).

هفخستین hew-khystin, ramasser, accumuler; پشکوزان هفخستین pychkojan hew-khystin, boutonner; دراق هفخستین diraw hew-khystin, accumuler de l'argent; prés. 3. هق دخه hew-di-khé, parf. part. 1. من هفخست min hew-khyst; on dit aussi بقخستین (s. v. یق).

هفده voy. هفده.

هفرا voy. هف.

هفراز hewraz, montée d'une colline; از هفراز هریم ez hewraz herim, j'irai par la montée; p. افراز; comp. اقراز.

هفرزك hewroujk, correction, réprimande.

هفرموش hewirmouch, soie; هفرموش سخولی hewirmouch choukhouli, soie apprêtée: هفرموشی سپی hewirmouch-i sipi, soie blanche; هفرموشی رستی hewirmouch-i risti, soie torse; هفرموشی خاف hewirmouch-i khaw, soie crue; voy. ارموس, ابرشم.

هفرو hew-rou, 1) confrontation; 2) cession (propr. accord); هفرو کرین hew-rou kirin, céder (un droit, une somme); p. همرو.

هفروزك hewroujk, tartine, pain chaud avec du beurre; p. آفروشه.

هفری hew-ri, égal; از و تو هفربنه ez ve tou hewri-né, moi et toi nous sommes égaux, du même âge; littér. nous avons parcouru le même chemin; comp. همرا.

هفسار hewsar, licou; p. افسار.

هفسون hewsoun, homme qui guérit la rage, p. افسون (enchantement); comp. افسون.

هقعمر hew-oumr, compagnon d'âge.

هقکل hew-ghel, un troupeau de brebis ayant plusieurs propriétaires.

هفی, هفو hewou, hewi, femme du harem, concubine; les femmes kurdes d'un même harem se donnent mutuellement le nom de hewou, qui a le sens de ma chère, ma chère compagne; وکو دو هو دکل یك و دو برفه نچین بلایه vekou dou hewou dighel iek u dou beriwé ne-tchin belaié, lorsque deux compagnes ne sont pas d'accord, c'est un grand malheur; aví G.; de هف; comp. بیرهو.

هقوتین hewotin, exciter une discorde, tripoter, intriguer.

هقور hewour, bouc d'un an; ar. معمور.

هقی hiwi, espoir, confiance; prière, supplique; plur. هقیان hiwiian; لهقیی ماین li-hiwii màin, espérer; بهقی مه be-hiwimé, j'attends; هقی فالا درکتین hiwi wala der-ketin, être désappointé; هقی بردن hiwi birin, désespérer, perdre l'espérance; هقی کردین hiwi kirin, espérer, solliciter; از ژ ته هقی دکم ez ji té hiwi di-kim, je mets ma confiance en toi; iví G., īví, hīví L., hewī Rh.; bactr. upamaiti, p. امید; comp. امود, بی هقی, نا امید.

هقیر hewir, pâte; هقیری آفی hewir-i awi, pâte liquide, farine détrempée; هقیر ترس hewir tyrch, pâte aigre, levain; هقیر بردن hewir birin, boulanger, faire du pain; هقیر کردین hewir kirin, mettre en pâte; avír tursia kem, je fermente, G; be avír tursia, sans levain, G.; hevīr-tirsh Rh.; ar. خمیر; comp. بهقیر.

هقین hawin, hewin, levain, fermentum lactis; comp. هقیر.

هقین voy. اقین.

هقین hewin, les uns et les autres ensemble; p. همین.

* هکا haka, si, Rh.; häka háya u nína, de quelle sorte qu'il soit, littér. s'il est et s'il n'est pas, S.; zaza ék'e; abrégé de هکر.

* هکر häkär, si, S.; du pers. اکر, comp. اکر, اك.

هك voy. هیك.

هل hil, préfixe verbal; hel G. L., her (dans هربن); bilb. hal, zaza er; bactr. fra, p. فر, maz. har, arm. ար, oss. är, ra, digor. ar, er.

هلا hela, quant à; هلا از hela ez, quant à moi; helá, quoi, L.

هلاتین hil-atin, paraître, sortir, s'enfuir; fermenter une pâte; halātin, s'élever, Rh., alát, il s'enfuit (voy. رقین), fuyard, G.; roj her-att, le soleil se couche, ouest, Ch. 307 (?); de هاتین précédé par هل

* هلافیتن al-awetin, sauter, se jeter, prés. 1. al-avesium, 2. 3. al-avesit; parf. part. al-avét G.; hil-avísti de āvida, il se précipita dans l'eau, L.; de افتن: comp. هلاوستن.

هلاله voy. الال.

هلان hilan, laisser, abandonner, permettre; prés. از دهلم ez di hilim, تو دهلی tou di-hili, او دهله eoũ di-hilé. plur. ام, هون, وان دهلین van di hilin; fut. 3. خدی بهله بری صبی khoudi be-hilé beri soubi em di bi-tchin, si Dieu le permet, nous partirons vers le matin; imparf. plur. 3. نه هلان کو ام سها مالید وان بکن ne-hilan kou em seha mali-d van bi-kin, ils n'ont pas laissé que nous écoutions à leurs tentes; هلانی جنازه ی hılan-i dje-

nazéi, funérailles; chez Garzoni: prés. 1. elum, be-elum, je laisse; négat. na-elum, j'empêche, je défends; 2. 3. elit; impér. 2. b,ela; 3. b,elit, qu'il laisse; parf. part. elá; hēlān Rh.; býla, laisse (dans le dial. du Bohtan) S.; bactr. harez, p. هشتن (prés. هلم); comp. را هلان, هشتن.

* هلاندین halāndin, lever, Rh.; pai hil-ánim, je m'informe; L.; parf. part. helánd, il réserva, il enterra, L.; verbe caus. de هلاتین.

هلانین hil-anin, lever, soulever, emporter, abroger, contenir en soi; prés. از هلینم, هلتینم cz hil-t-inim, hil-inim, تو هلتینی, تو هلینی tou hil-tini, hilini, او هلتینه, او هلینه eoŭ hil-tiné, hiliné, plur. هلینین, هلتینین, وان, هون, ام em, houn, van hil-tinin, hilinin; fut. از بهلینم ez be-hil-inim etc.; impér. 2. بهلینه be-hil-iné, plur. بهلینین be-hil-inin; parf. part. من, به, وی, مه, وه min, té, vi, mé, vé, evan hil-ina; partic. prés. هلیناى hilinaì, part. passé هلینایه, هلینا hilina, hilinaié; از هلناینم ez hil-na-inim, je ne soulève pas; تو وی به هلینه tou vi be-hiliné, soulève cela; تو وی هلمینه tou vi hil-me-iné, ne soulève pas cela; هلنایته hil-na-ité, il ne contient pas; به زور هلانین be-jor hilanin, élever, retrousser; دست هلانین dest hilanin, lever la main; هلانین انین hilanin anin, emporter (littér. lever et porter); hel-ánin L.; chez Socin: prés. hel-énym, parf. part. me häl-t-āni; de انین (اینان).

هلاوژك helavyjk, la montée d'une colline (littér. ce qui pend); p. آویزه; comp. هلاویز.

هلاوستن hil-awistin, pendre, suspendre; prés. از دهلاوسم ez di-hilavysym, تو دهلاوسی tou di-hilavysi, او دهلاوسه eoŭ di-hilavysé, plur. ام, هون, وان دهلاوسین em, houn, van di-hilavysin; on dit aussi: از دلاوسم ez dilavysim etc.; impér. 2. به هلاوسه be-hilavysé, plur. هون به هلاوسین houn be-hilavysin; parf. part. من, ته, وی, مه, اوان هلاوست, وه min, té, vi, mé, vé, evan hilavyst, partic. prés. هلاوستی hilavysti, part. passé هلاوستیه, هلاوست hilavyst, hilavystiié; chez Garzoni: prés. 1. al-avisum, 2. 3. al-avisit, parf. part. al-avist; chez Rhea: impér. hal-āwīsa; infinit. hal-āwīstin; be-hálese, qu'il garde, L.; hel-āvistī, il est suspendu, S.; verbe formé irrégulièrement du pers. آویزم (prés. de آویختن), comp. هلاقیتن, اقبتن.

* هلاویز alavisa, suspendu, affiché; alavisa dem, je suspends; alavisa bum, je pends, je suis suspendu, G.; p. آویز.

هلاهلا hala-hala, bruit, tapage, un hourvari; mot onomatopéique; comp. p. هلا, هلاهلا.

هلای hilàï, abandonnement; elá, connivence, G.; de هلان.

هلبت voy. البته.

* هلبستن hel-bästin, lier autour; parf. hel-bästi, je me ceins, S.

* هلبورین häl-bōrin, passer; prés. plur. 3. hâl-bōrin S.

هلبوین voy. هلکرین.

هلبهین hil-behin, bondir (des animaux).

هلپاسکین hil-paskin, grimper; prés.

از هلپازم ez hilpazim, تو هلپازی tou hilpazi, او هلپازه eoŭ hilpazé, plur. ام هون, وان هلپازين em, houn, van hilpazin.

هلپرين, هلپركين hil-perin, hil-perkin, bondir (des animaux), cabrioler (du cheval).

هلپزين hilpezin, s'attacher en grimpant.

هلچنين hil-tchinin, ravauder.

هلخستين hil-khystin, carder, démêler la laine; prés. از هلدختم ez hil-di-khytim, تو هلدختی tou hil-di-khyti, او هلدخته eoŭ hil-di-khyté, plur. هون, ام وان هلدختين em, houn, van hil-di-khytin; شيليا من كلكه منی به چندی هلدختين chiliia min ghelck-é meni be tchendi hil-di-khytin, j'ai beaucoup de laine, à combien cardez vous un batman?

هلستان voy. هستان.

هلكتين hil-ketin, avoir lieu; s'allumer, s'enflammer.

هلكرين hil-kirin, 1) arracher, déraciner; 2) allumer du feu; hal-kirin Rh.; chez Garzoni: prés. 1. ehl-kem, j'allume; passif ehl-bú, il prit feu.

هلكشاندين hil-kichandin, monter, hisser, tirer en haut.

هلكشيان hil-kichian, grimper, se déployer; parf. part. 'áskär hil-kēšíya, l'armée se déploya (pour ceindre l'ennemi) S.

هلكر hilghir, départ avec les troupeaux au pâturage; de هلكرتن.

* هلكرانوه, conversion, L. I, 99, 14; de هلكرتين.

هلكرتين hil-ghirtin, contenir en soi (des vases); lever, enlever; prés. 3. هلدكره hil-di-ghiré, négat. هلناكره hil-na-ghiré, chez Garzoni: bu qo elgherum, je m'arroge, je m'approprie; ser qo elgherum, je me charge de quelque chose; hel-girt, il réserva, L.

* هلمشتن häl-myštin, retrousser, S.

* هلو hulu, prune, Rh.; p. هلو.

هلوجك voy. الوجك.

هلوشاندين houlouchandin, démanteler, abattre une maison ou une muraille, verbe causat. de هلوشين; comp. وشاندين.

هلوشين houlouchin, crouler, s'ébouler, b-hälvăša, détruis, S.; p. اوشاندن, comp. راوشاندين, داوشاندين.

هلوك voy. الوك, اروك.

هيلين, هلون hiloun, hilin, nid; elín G.; hēlin L., hēlīn Rh.; elín ce-kem, je fais mon nid, G.; zaza halyén; p. آلانه لانه.

هله helé, eh bien! t. هله.

هلهال halhal, tulipe; comp. الال.

هليز heliz, herbe bonne à manger, que les Arméniens appellent tchachour.

هليسه helisé, farce, farci; ar. هريسه.

* هلينانديين hal-enāndin, élever, Rh., de اينانديين.

* هلبه zaza hélye, hēlye, un peu.

هم hem, ensemble; encore, aussi; am, aussi, G., ham Rh.; hem, chaque, tout, L., him, aussi; him ... him, tantôt ... tantôt; suivi par la négation: ni ... ni, L.; du pers. هم; comp. هف.

هما, همان hema, hemaŋ, de même, en même temps; همان وی دمی heman vi demi, au même instant; هما وقتی خبر استانديني hema vaqt-i khaber istandini, dès le moment de la réception de

l'avis; همان امه دخينه dès que nous avons atteint, Ch. 350; du pers. همان.

هما hama, mais, seulement; تو ز كچا فى ماليى هما قنج بيه tou-ji kitch-a wi malii, hama qendj bibé, tu seras comme une fille de la maison, mais sois sage; amma G., hém'a L., hama, ama Rh., zaza hém'a; ar. امّا.

هماور hem-aver, conforme, égal, semblable; هماور كرين hemaver kirin, égaler, rendre égal; du pers. هماور.

هماورى hemaveri, identité, uniformité.

همت hemet, garde, soin, précaution; همتى كرين hemeti kirin, se tenir sur ses gardes; به همت به bc hemet bé, sois sur tes gardes; همت بكه hemet biké, fais attention; t. همّه اتمك.

هم‌دم hem-dem, adhérent, attaché à un parti; du pers. هم‌دم.

همزيان hemiziian, aller bras dessus bras dessous.

همزين hemizin, s'embrasser; de همیز.

*همسر hem-šér, ami, compagnon, L.; du pers. همسر.

همو voy. تو (tu).

همو hemou, tout, tous; plur. همويان hemouian; همو همو hemou-hemou, en tout, partout; همو عالم hemou alam, tout le monde; همويك hemou-iek, c'est la même chose, cela m'est égal; همو تكدا hemou tikda, tous ensemble; بفان همويان bewan hemouian, malgré tout cela; هموى ميراثكى hemoui miraseki, la totalité de la succession; بهمه حال be-hemé hal, à coup sûr (phrase pers.); chez Garzoni: ammo ard, gé, partout; bu ammo, commun; généralement; ammo iek, indifférent; ammo kenár, çà et là; pasi ammo, le dernier; ammo zanit, notoire (chacun le sait); ammo fahm ket, intelligible (tout le monde le comprend); ber ammo, d'un rang élevé; prominence; hému, tous, L.; همه hemou B., hamu, hāmī, homi, tous; plur. hamīān Rh.; ĕl-hammū ǰehá vákā vī nína, partout il n'y avait rien comme cela, S.; بهموجبك partout, L. I, 98, 10; امه emé, plur. امانه emané Ch. 340, 307; همو سارك hemou sarek, tous les ans, Ch. 349; همو روزك hemou rojek, tous les jours, Ch. 341; zaza héme, tous, ensemble; hémine, tous; pehl. هماك, p. همه, plur. همكان, همكين.

همور hemvar, uni, égal; du pers. همور; comp. ناهموار.

همو, همونى hemouti, hemouï, totalité.

همه voy. همو.

همیان hemiian, ceinture pour porter sur soi de l'argent; du pers. همیان (bactr. aiβyâṅha).

همیز hemiz, accolade, embrassement; ħamís L., ket χamízi, il embrassa, L.; p. انباز, هنباز, همباز.

همیزیان hemiziian, aller bras dessus bras dessous; voy. همزیان.

همیشه hemiché, toujours, continuellement; du pers. همیشه.

هنار hinar, grenade; enár G., henár L., zaza hénāriyér, grenadier; p. انار.

هنارتين hinartin, envoyer; passif parf. 3. هنارتيه hinartiié, il a été envoyé, plur. 3. هنارتينه hinartiné; chez Garzoni: prés.

1. enérum, de-enérum, négat. na enérum; 2. 3. de-enérit; parf. part. enár; de-enérum a talba, je fais venir; impér. 2. بنیره L. I, 102, 13; p. انکاردن, انکاشتن (être d'avis, penser); comp. p. انکاره (cadastre).

* هناسه souffle, L. I, 98, 4.

هناق henaw, coeur, intérieur du corps; plur. هنافان روني roun-i henawan, graisse; comp. ناق.

هنان voy. اینان.

هنبار voy. انبار.

هنبر hinber, himber, vis-à-vis; لهنبرا li-himber-a, id.; هنبری ده مرانه himber-i deh miran-é, il résiste contre 10 hommes; du pers. هنبر.

*هنبلین hömbelīn, recueillir; prés. az hömbelím (ar. لَقَّيْتُ انا) S., p. انباریدن (de انبار, kurd. هنبار).

هند hind, autant que; hint Rh.; end, tant, G.; zaza éhende, quelques; bactr. avaⁿδ, p. اند.

* هندا hínda, à, vers; bir hínda beg, il ammena devant le Beg; hāt hínda rűvi, il vint auprès du renard; le-hínda bíre di-geré, il s'en va du puits, L.; ar. عند.

* هندای hindāv, pied; ż hindávda rábū, il se leva; avrísi hindāv sär-é ta, la soie est au-dessus de ta tête, S. (ici hindāv est employé comme préposition); bactr. haⁿdāma (membre), p. اندام; comp. اندام.

* هندبا ehhndeba, endive, G.; du pers. هندبا (pehl. هندوپا, du grec ἐντίβιον (mot égyptien) voy. Pott, Zeitschr. für die Kunde des Morgenl. VII, 141).

هندسه hendesé, géométrie; du pers. ar. هندسه (du pers. اندازه).

هندك hindik, peu, un peu, quelque peu; هندك پیدا دبه hindik peida dibé, on en trouve peu, rarement; هندك حاران hindik djaran, parfois, quelque fois; هندك خبر دده hindik khaber didé, il parle peu, il est silencieux; پاشی هندك وقتی pachi hindik vaqti, peu de temps après; دهندك وقت di-hindik vaqit, en peu de temps; هندك خرج hindik kherdj, menue dépense; هندك خور hindik khour, qui mange peu, sobre; هندك ما کو hindik ma kou, peu s'en est fallu; هندك هندك hindik hindik, peu à peu, petit à petit; hindak Rh.; p. اندك; comp. هنك.

هندکی hindiki, désavantage, infériorité; hindiki, bagatelles, L. I, 92, № 5; p. اندکی.

هندکی hindeki, un peu, tant soit peu, هندکی قدر hindeki qadar, un tant soit peu.

هندوانه hindouvané, melon d'eau; du pers. هندوانه (c'est-à-dire: le fruit provenant de l'Inde).

هندورو hindourou, dedans, intérieur; لی هندورو li hindourou, en dedans, dans l'intérieur; hündúr, dedans, en bas, L.; hündür-e hāní, le plancher, L.; händéru, en dedans, S.; az le-hünderu-ma. je suis dedans, S.; p. اندرون.

هنده hindé, tant, autant; هنده حاران hindé djaran, quelquefois; اوه به هندی ewé be-hindi bou, cela a coûté tant; enda G.; hinda, ainsi, Rh.; اَوِنده (ew-

undé) aussi longtemps, L. I, 101, 18; de هند.

هنده قاس hinde-qas, tant.

هندی hindi, indien; voy. طمور; p. هندی.

هندی hindi, depuis, depuis ce moment; هندی کو hindi kou, depuis que; hindī, autant, combien, Rh.; p. اندی.

هنر houner, art, connaissance; bactr. hunara, p. هنر.

هنزار voy. هزار.

هنژبن henijin, bâiller; voy. هونژبن.

هنك voy. هندك.

هنك hinek, certain, quelqu'un, quelque peu; هنك مرف hinek mourouf, certaine personne; هنك وقت دنیف di-niw hinek vaqit, dans un certain laps de temps; هنك جاران hinek djaran, quelque fois; هنك هنك hinek hinek, peu à peu; hing, peu, L.; hinik Rh.; comp. هندك.

هنك henek, bavardage, paroles inutiles; بی هنك bi henek, sans plaisanterie; hanak, plaisanterie, Rh.; hanak kirin, plaisanter, Rh ; ar. هنا.

* هنکچی hanakchi, bouffon, Rh.

هنك voy. هنك.

* هنگ heng, abeille, frelon, Rh.; zaza héṅgi; p. آنك, اِنك.

* هنگ hôṅge, foule, S.; p. هَنك.

هنگاف hingaw, temps; p. هنگام (comp. le bactr. aiβigāma).

هنگافتین hingawtin, frapper, battre, tirer; دبیژین کو هسپی میر هاتیه هنگافتین di-bijin kou hesp-i mir hatiié hingawtin, on dit que le cheval de l'émir vient d'être frappé (d'un coup de fusil); voy. هنگفتین.

هنگام hingam, temps (mot persan); voy. هنگاف.

*هنگریر dujiki hingérir, raisin; comp. انگور.

هنگستر hingoustir, anneau, bague; anghustír G.; anghustír druára, dé, G.; gustír S.; zaza ẹṅgíštere; p. انگشتر.

هنگف hinghiw, thème qui entre dans les composés de هنگفتین; comp. شورهنگف.

هنگفتی hinghiwti, contact.

هنگفتین hinghiwtin, toucher; prés. 3. او دهنگفه eoŭ di-hinghiwé; fut. 3. او به هنگفه eoŭ be-hinghiwé; impér. 2. به هنگف be-hinghiw, plur. هون به هنگفین houn be-hinghiwin; parf. part. وی هنگفت vi hinghiwt; partic. prés. هنگفتی hinghiwti, partic. passé هنگفت, gérond. هنگفتیه hinghiwtiié; chez Garzoni: prés. 1. enghavum, anghavum, 2. 3. enghavit, anghavit; parf. part. enghaft, anghaft; infinit. anghaftina, heurt; dĕ-hyñgĕvid, il lève (l'épée) S.; infinit. hingautin Rh.; comp. هنگافتین; ce verbe est formé de la même racine que کتین (کفتین).

هنگفین hinghiwin, toucher, être joint à quelque chose.

هنگل hinghil, mamelle d'une chienne; p. انگل (bouton).

*هنگلیر hoñgolír, l'anneau du petit doigt, S.; sanscr. अङ्गुलि (doigt), hindost. انگل (īr est l'affixe).

هنگو voy. هون.

هنگور hingour, le temps vers le soir; هنگوره hingour-é, il se fait tard; anġhōri, soir, coucher du soleil, G.; anġhóri be-l ker, bon soir, G. mot tartare, bachkir. inyury, tatare yangiry etc. (voy. Pallas s. v., Klaproth, Sprachatlas XXVII).

هنگوف, هنگیف, هنگیفین hingouw, hinghiw, hinghiwin, miel; هنگیف لیدان hinghiw le-dan, emmieller; enġhivín G., hingív L., hingif, هنگوی Kl.; هَنْگُوین L. I, 99, 3; hingawīn Rh., zaza eñgimyé; p. انگبین.

هنگی hinghi, toutefois, donc; hengi Rh.; enġhi, alors, G.; enġhi az ce-kem, kanġhi tu téi, alors je le ferai, quand tu viendras, G.; p. آنگه, آنگاه; gil. (à Lahidjan) انگه ongah, Chodzko, Spec. 545.

هنی voy. هیژ.

هو heoŭ, gangrène; هو کرنین heoŭ ghirtin, gangréner; بریتا وی هو کرتی بویه birin-a vi heoŭ ghirti bouié, sa plaie était gangrénée; بریتا کوری اغی هو کرتیه دمره birin-a kour-i agi heoŭ ghirtiié di-miré, la blessure du fils de l'Aga commença à gangréner, il meurt; p. هو.

* هو ho, ô, R. I, 316; p. ها.

* هو ho, ainsi; ho-rang id. Rh.; du thème pronom. ha, voy. ها.

هوا heva, 1) temps; هوا خوس heva khoch, beau temps; هوا نخوش heva nekhoch, mauvais temps; هوا ساره heva saré, temps froid; هوا ساکن heva sakin, temps calme; هوا شلو heva chilou, temps humide; هوا فه‌کری heva wekiri, temps clair; هوا گرانه heva ghirané, temps lourd; هوا گرمه heva ghermé, temps chaud; ahuva aia, tet, il fait vent, G.; hawa, air, Kl.; хавва P., háva L., zaza hewá; 2) passion, goût, amour; هوا وهوس heva ou heves, libertin; ar. هوا.

هوار hevar, cri, alarme, cri d'alarme; پاشی هوارا جنکان کهایه pachi hevar-a djunekan ghehaié, plus tard le cri d'alarme arriva (au camp) de Djuneki; هوار کرین hevar kirin, crier, pousser le cri d'alarme; هوارا خدی hevar-a khoudi, helas ô Dieu! chez Garzoni: avár-a qodé, Dieu vous bénisse (exclamation de compassion); cekem avára ou avára ghazi t-kem, je crie au secours; havár, tintamarre, tumulte de l'assaut; convocation de troupes; pehl. ایابار, p. یاور (یار); comp. les formes empruntées au persan s. v. اری.

هواری hevari, troupes de réserve.

* هواش hevach, lentement, Ch. 341, t. یوش, یواش.

هوال voy. هفال.

هوالی hevali, compagnie; به هوالی be hevali, en compagnie.

هوان hevan, mortier; ar. هوان (du pers. هاون); voy. هاون.

هوای hevaï, distrait; du pers. هوائی (de هوا).

هوت, هوتای, هونس voy. هفت, هفتی, هفده.

هوجك houtchik, manche d'habit.

هوده houdé, chambre.

هوده houdé, engagement, convention, promesse; نه از در هودهی جاهنی نابیم né ez der houdeï djahni na-bim, non,

je ne m'engage pas quant au poulain; ar. عهدة.

هور hour, les entrailles, tripes, estomac; uhhr, tripes, G.; уръ, coeur, P. (l'estomac est le siége des passions, et on dit dil-eïch (maladie de coeur) pour diarrhée); tal. tūr.

هور hour, menu; هوری برنج houri birindj, riz menu; هور کرین hour kirin, couper par petits morceaux; هور هور hour-hour, détail; هور و مور hour-oumour, toute sorte de bagatelle; ur G., hur Rh.; hūr S., hūra, bas, doucement, S.; اویرده ouyrdé, menu, Ch. 348; p. خرد; comp. خرده.

* هور uhr, tempête, vent gaillard, G.; avare hurí (vent, Schiefner, Awar. Stud. 107a, Versuch über das Awar. 40b); bal. hurā (tonnerre).

هور voy. اور.

* هور اتاو hür-etaú, soleil, Br.; de p. هور (خور bactr. hvare) et de آتای.

هورك hourik, atome; hűrik hűrik, en peu, L.; de هور.

هورك hourik, jointure près du sabot.

هورنك voy. هو.

* هوری hurī, petitesse, Rh.

هوری houri, enseignement, apprentissage; هوری بوین houri bouin, apprendre, être instruit; هوری شر کرین houri cher kirin, aguerrir; هوری کرین houri kirin, élever, enseigner, induire; هوری بونا اق و هوای houri boun-a aw ve hevài, s'acclimater; مرفك هسای هوری ولاتی کردستانی دبه mouroufek hisài houri velat-i kourdistani di-bé, l'homme s'acclimate facilement dans le Kurdistan.

هوریکر houri-ker, maître d'école, celui qui enseigne, instructeur.

هوری موری houri-mouri mali, ustensiles de ménage; comp. هور و مور (s. v. هور).

هورین voy. اورین.

هوس heves, désir; هوس بك L. I, 102, 5; ar. هوس.

هوستاکار voy. اوستاکار.

* هوش hawish kirin, tromper, Rh.; ar. هوس (troublé, entremêlé).

هوشاندین heoŭchandin, ménager, hésiter, regretter de donner quelque chose; prés. 3. او دهوشینه eoŭ di-hevichiné; parf. part 3. وی هوشاند vi hevichand; partic. prés. هوشاندی hevichandi, part. passé هوشاند hevichand, gérond. هوشاندیه hevichandiié; verbe causat. de هوشین.

هوشین hevichin, avoir du regret de donner, donner avec humeur une chose, dénier; de هواش.

هوقه hoqa, ocque, once; hok Rh.; comp. وقی.

* هوك havk, noeud de la gorge (Adam's apple) Rh.; comp. افك.

هوگچ hoghetch, plur. هوگجان hoghedjan, پزی هوگچ pez-i hoghetch, brebis de 3 ans; hőgüǰ, ar. gärgűr S.

هوکر hogher, caresse, tendresse; une femelle qui désire le mâle; lĕ hōgr u havála, à mon compagnon et camarade, S.; p. خوکر?

هول heoŭl, aumône; هولا جانی heoŭl-a djani, agonie, dernier soupir de l'âme.

هول hol, boulet, paume à jeu, balle; هول گرتین hol ghirtin, empaumer la balle.

هولام houlam, اولام هولام houlam-oulam, corvée; comp. اولامی.

هولك holik, chaumière, baraque, cabane; diminut. de l'arm. ⴽⵃⵍ, géorg. ბოგა.

هولك houlk, laine courte, laine de rebut; comp. كلك.

هوله holé, le temps couvert (littér. le temps se couvre); t. or. هول (humide, mouillé)?

هون houn, vous; voy. تو.

هونك voy. هون.

* هونا zaza ĥaúńa, aussitôt; p. هنا.

هونان hounan, tresser, contrepointer un habit; comp. فه هونان.

هونژین hounijin, bâiller, sommeiller; prés. از دهونژم ez di-hounijim, تو دهونژی tou di-houniji, او دهونژه eoŭ di-hounijé, plur. هون, وان دهونژین em, houn, van di-hounijin; impér. 2. بهونژ be-hounij, plur. هون بهونژین houn be-hounijin; parf. part. مه, وی, ته, من min, té, vi, mé, vé, اوان هونژی, وه evan houniji; partic. passé هونژیه, هونژی houniji, hounijiié; تو ناهونژی tou na-houniji, tu ne sommeilles pas; p. هنودن?

هونك hounck, fraîcheur; هونك كرین hounek kirin, rafraîchir; u,na, frais, G., hönük S.; p. خنك; comp. هینك.

هونكای hounekàï, rafraîchissement; p. خنكی.

هونك hevenk, mortier; comp. هاون.

هوه hevé, de vous; شولا هوه choul-a hevé, votre affaire, comp. وه, تو.

هوی hevi, compagne de harem; voy. هفو.

هوی voy. هفی.

هویستن voy. اڤستن.

هه hè, quoi! hé quoi! ar. هه.

هی heĭ, existant; هیه هر هیه heié her heié, qui existe et qui est (Dieu); de هبن.

هی voy. هیك.

هیات heiat, costume, forme; ar. هیات (plur. de هیأة).

* هیان heyān, empêcher; condit. اگر او لم بهیایه eguer aou lem be-heyaié, s'il ne l'aurait pas empêché, Ch. 326; de l'ar. عیّ.

هیبلنمش hiblenmich, étourdi, effrayé; والله جانی من ژ طوپید وان هیبلنمش دبه vallah djan-i min ji topi-d van hiblenmich di-bé, mon Dieu, mon âme est tout étourdie par leurs canons.

هیبین heĭbin, s'enfuir; de l'ar. هبّب (effrayé, timide).

* هیتا tu as apporté (dans le texte pers. آوردی) L. I, 100, 6; ar. ایتا (de اتی)?

هیتون heĭtoun, chaleur.

هیدی heidi, doucement, lentement; هیدی هیدی heidi-heidi, tout doucement; هیدی خبردان heidi khaberdan, parler doucement; ehdi bum, je reprends mes forces; ehdi bú (la douleur) se calmait, G.; hēdī, lentement, Rh.; zaza hyedí, hyedíke; ar. هدأ, هَدَی.

هیرا voy. ایره.

هیران hiran, moudre; prés. از دهرم ez di-hirim, تو دهری tou di-hiri, او دهره eoŭ di-hiré; plur. هون, وان, ام em, houn, van di-hirin; fut. از بهرم ez be-hirim etc.; impér. 2. بهر be-

hir, plur. بهیرین be-hirin; parf. part. من, تە, وی, مە, وە, اوان هیرایە min, té, vi, mé, vé, evan hiràié; تە ارد هور هیرایە té ard hour hiràié, as tu moulu finement la farine? او اشی دخل سپهی دهیرتن eoŭ achi dekhl sipehi di-hiritin, ce moulin moud-t-il bien le blé? chez Garzoni: prés. 1. be-érum, 2. 3. be-érit, parf. part. erá; chez Socin: fut. 1. aze súba be-hērim, je moudrai demain; parf. part. 1. me gäným hērd, j'ai moulu le froment; hērān Rh.; pehl. آرتن, arm. արաւել, voy. ناریں.

* هیرس zaza hírris, hyéris, trente; dujiki diress (lisez hiress); littér. trois décades (de هیری et de is, bactr. daśa, p. دە).

* هیرش hērís k'šāndia, il attaqua, ar. yeγür hērīš S.; t. یوریش.

هیرك hirik, race de brebis sans queue (cette race se trouve en Roumélie); p. هیرك.

هیرو hirou, fleur d'althée; ehru G.; hīrŏ, syr. metapṭo, plante qui croît dans les montagnes; la racine est réduite en poudre pour ôter les poux, S.; p. خرو, خیرو.

هیرون, هیکرون heik-roun, hi-roun, omelette.

* هیری zaza hírye, trois; dujiki hire; heri-aschmi, trois mois; bactr. θri, p. سە, arm. երեք.

* هیریس zaza hīryés, treize.

هیریس heïris, moine, prêtre; voy. ایریس.

* هیریسین zaza hīryęsín, le treizième.

* هیرین zaza hīryín, hiríne, le troisième.

هیز heïz, force, vigueur; ژ هیز کتین ji heiz ketin, perdre les forces, tomber, déchoir; bactr. hazaṅh; comp. بی هیز.

هیز hiz, polisson; du pers. هیز; voy. حیز.

هیزی hizi, libertinage; du pers. هیزی.

هیژ heij, هیژا, هیژام heija, heijam, encore, de nouveau, donc, maintenant; هیژ رادزه heij ra-di-zé, il dort encore; هیژ نهات heij ne-hat, il n'est pas encore venu; هیژ پی فه کتی heij pei we-keti, un parvenu, littér. qui retombe encore en arrière; هیژ دانین heij danin, poser de nouveau, c'est-à-dire remettre; ehz G.; ehs na-bu, dorénavant, littér. il n'a pas encore été, G.; hēzh, tandis que, Rh.; zaza hén'ī, encore; p. هنوز, هنز, arm. հանապազ.

هیژان, هیژین hijan, hijin, prix, valeur; hēžá bu, il coûtait, S.; hēžá ma, il gardait son prix, S.; p. هژینه; voy. هژین.

هیژیان hijiian, hejiian, valoir, être d'un certain prix; پولکی ناهیژه pouleki na-hijé, cela ne vaut pas un sou; av nān hēžáya dá pära, le pain coûte 10 para, S.

هیس his, suie, fumée.

هیستر voy. ایسر.

هیشت heichet, bourg, ville; ar. هیشة; comp. هشت.

هیشت voy. هشت (huit).

هیشتس voy. هشتەه.

هیشتین voy. هشتی.

هیشیان voy. ایشیان.

هیف hiw, lune, mois; هیف گرتنی hiw ghirtini, éclipse de lune (voy. دور); هیف هلاتی hiw hilati, le lever de lá lune; هیڤا نو hiw-a nou, nouvelle lune; هیڤا بدرا hiw-a bedira, pleine lune; هیڤه روهن hiwé rohen, clarté de la lune; aif, lune, mois, G.; hiw, aif, lune, Kl.; heiv,

hīv, lune, L.; ṛaифь, lune, P.; haiīv, lune; haiīf, mois, Rh.; zaza ášma, ášme, lune, mois; dujiki aschmi; cette forme zaza est plus complète que la kurde, car dans celle-ci le š s'est changé en h et est tombé, et le m s'affaiblit en w; arm. ամիս, russe мѣсяцъ.

هيڤكى hiweki, le quantième du mois.

* هيڤه ĥeivi, salaire, B. (il écrit حيوه); de هيڤ (comp. le p. ماهينه, t. ايلق gage d'un mois).

هى, هيك heik, hi, oeuf; plur. هيكان heikan; هى افى hei awi, oeufs à la coque; هيكا سور heik-a sor, oeuf rouge, oeuf de pâques; هيك, هى كرين heik ou hi kirin, pondre; هيك لقاندين heik leqandin, battre des oeufs; مرزك ده پانرده هيكان mirijk deh panzdeh heikan hi di-ké, la poule pond 10 à 15 oeufs; ژ هيكى بدركتين ji heiki beder-ketin, éclore, sortir de l'oeuf; هيكا ماسيى heik-a masii, boutargue; ek G. Kl., hāec, häk Kl., ṛекь P., ĥek, hek L., heg Sd.; حقّه يمرشك hyqqé ia-mrichk, l'oeuf de la poule, Ch. 305; ek delma, oeuf à la coque; ek brázt, oeuf dur, G. (comp. ar. بيضه برشمه oeufs à la coque); k. or. hek, lorist. khaia, kha, feilé khaia, zaza ĥāk, hāk, dujiki hok; p. خايه, خاك, ossét. aikʿ; voy. هلكه, هيرون.

هيكل heïkal, écrit cabalistique; ar. هيكل.

* هيكا zaza hyegá, champ; dujiki higa, aram. חֵיגָא, חֵינָה (voy. les remarques de Fleischer dans le Dict. chald. de Levy p. 556).

هيلان voy. هلان.

هيلك hilik, bourses, testicules; helik, helek, oeuf, B.; heleka R.; diminut. de هى (هيك).

هيلن voy. هلون.

* هيله heïla, ô, ar. illa S.; ar. الا, هلا.

هيم him, pierre.

هين hin, quoi, plait-il; hínā, très-bien, tu as raison, ar. طيب S., p. هين.

هين hin, tentation, sensation; هين كرين hin kirin, tenter, avoir une tentation; tripoter, intriguer; هين بوين hin bouin, flairer (des chevaux), apprendre, s'habituer; هين بويه hin bouié, instruit.

هين hein, exister, appartenir à quelqu'un; prés. از همه ez hemé, تو هى tou hei, او هيه coŭ he-i-é, négat. نينه niné; plur. هون, وان هين, ام em, houn, van he-in; dans le sens d'avoir: وى, ته, من min, té, vi, mé, vé, وان هيه, وه, مه, van heié, j'ai, tu ais etc., littér. il y a à moi etc.; fut. من وى هبه min vi he-bé, j'en aurai; condit. من اگر هبه min egher he-bé, si j'avais; conjonct. bouk ketch ninin, la fiancée n'était plus vierge; parf. part. من, نه, وى, مه, وه, اوان هبو min, té, vi, mé, vé, evan he-bou, j'avais etc., برهى من هبويه peré-i min he-bouié, j'avais eu de l'argent; part. prés. هى heïï; part. passé هبو, هبويه he-bou, he-bouié, ayant eu; هيه heié, il y a; هيه هر هيه heié her heié, qui existe et qui est partout, Dieu; aia G., rere P.; heíye L., hedrus. hē; hénim, ils sont; négat. nénim, je ne suis pas L. (p. نِيَم), 2. tu níni, 3. tün'e (voy. تو) ou te-ná-re (le r est inséré pour éviter le hiatus); plur. tününin, L.; parf. part. hę-bú L.; imparf.

plur. 3. he-bŭn L.; chez Rhea: prés. az im, tu ī, au a ou haya, plur. am, hun, wān in, négat. az nīn'im, tu nīni, au nīn'a, plur. am, hun, wān nīn'in; chez Socin: prés. aze habüm, tu ha-bāi, plur. 3. hána (ils étaient); parf. part. az, tu, au ha-bu; imparf. plur. 3. ha-bún; chez Chodzko: prés. hem, hei, heié, plur. 1. hine, 2. 3. hene; négat. nié, il n'est pas, p. 324; chez Brugsch: prés. min hāmá, tün haïna, éwä ha, īmä haïme, hämme haïné, awanä haïné. En supprimant le préfixe ce verbe se place à la fin des mots comme suffixe: az kiia, qui suis-je? G.; ez tĕr-im, je suis rassasié, L.; tu kiia, qui est tu? G.; tu kí-e L., توی toï, tu es, Ch. (p. توئی); au kiia, qui est-il? G.; kĕr-é, il est sourd, L.; am kiia, qui sommes nous? G.; em ki-mé; eemé keem Ch., eemé, nous sommes, Ch. (p. مائیم); ungho kiia, qui êtes vous? G.; هون کینه houn ki-né; eeoué ke ene Ch.; vvan kiia, qui sont ils? G.; وان کینه vau ki-né; وان تیرین van tir-in; p. هیم, هئی, هی, plur. 3. هیند, ensuite منم (man-am, je suis) etc., talych هابیم (B. 36), gil. men ha-bum (j'étais), maz. نیمه (je ne suis pas), نه nié (il n'est pas), guebri: prés ایم هی, تا, می, plur. ما هیم, شما ایشان هن, هید; هه ha, il y a; نهه, نه nehé, neh, il n'y a pas (B. 108); l'infinit. هیں semble être formé d'une fausse manière; il serait mieux de le former هبون.

هینك henik, doux, favorable; hīnik, hīn, frais (du vent) Rh.; comp. هونك.

هینکر hin-ker, tentateur.

هیوار heĭvar, soir; comp. ایڤار.

هیوان voy. ایوان.

* هیوت hĕvät, parole, ar. کلام S.

هیی heĭï, existant; voy. هین.

ی

یا ia, ou; ia G.; pehl. ایوف, p. یا.

یا ia, syllabe qui sert à former des adjectifs possessifs; یا من ia min, le mien; یا ده ia te, le tien; یا وی ia vi, le sien; یا مه ia mé, le nôtre; یا وه ia vé, le vôtre; یا وان ia van, le leur; یا مزین ia mezin, l'aînée (des femmes); یا بحوك ia bitchouk, la cadette; chez Garzoni: ia qodé, divin; ia du, second, deuxièmement; ia bab, du père (propr. paternel); chez Socin: yā min u yā vī be-nīví bu (le trésor) appartenait à moitié à moi, à moitié à lui; az yá-ta-ma, je t'appartiens; yā χva bína, apporte la tienne (ta chemise); chez Rhea: yē min, de moi etc.; bāb-ē ma ya b'asmā-ē, notre père qui es aux cieux; chez Chodzko: byrq ia-brouské, l'éclat de l'éclair; hyqqe ia-mrichk, oeuf de la poule; une autre forme se trouve dans: hi toi-é, c'est le tien, 318; hi ké-é, à qui appartient cela? 421; cette particule du génitif possessif se dérive du bactr. et pers. anc. hya (tya).

یا ia, ô! cette interjection n'est employée que dans ces deux cas: ia hou et ia allah, ô Dieu! (pour appeler un dervich ou un san-

ton musulman); ar. ياهو, يااللّه; comp. يابو.

* يا zaza ya, elle; comp. اى (il), يني.

* يابان ямань, champ, P.; t. يابان (du pers. بيابان).

* يابو yábò, ô père, ô vénérable, S.; ar. يا ابو.

ياخو iakhou, ou bien; ايرو ياخو صبح بچيم irou iakhou subé bi-tchim, j'irai aujourd'hui ou bien demain matin; яхуть P.; du pers. ياخود.

ياد iad, souvenir; يادست iad-est, ressouvenez vous de notre pari (espèce de jeu); du pers. ياد, يادست.

يادى iadi, désir, souhait, souvenir; du pers. يادە.

يادى ia-di, autre; يادى كانه ia-di kané, où est cet autre? اهه يادى ewé iadi, voici un autre; comp. ايدى.

يار iar, ami; اوا يارى ويه eva iar-i vi-é, c'est son ami; يارى كفن iar-i kewin, ancien ami; iari G.; yār L.; du pers. يار, comp. نيار.

ياران iaran, amusement, plaisanterie; يارانى دكم iarani de-kim, je m'amuse; c'est propr. le plur. de يار.

يارپاغ iarepag, bordure en pierre d'un toit.

* ياردم yārdím, secours, L.; t. ياردم.

* ياروق yārók, vert, S.; de l'arm. ωшոյգ.

ياری iari, amitié; ياری كرين iari kirin, aider; ياری گريدان iari ghiridan, être lié d'amitié; ce-kem iari, je me lie d'amitié, G.; du pers. ياری; comp. نياری.

ياری voy. ايقار.

ياريكارى iarikari, aide, secours, assistence; به ياريكاريا خدى be iarikariia khoudi, avec l'aide de Dieu; du pers. ياريكارى; voy. اريكارى.

* يازمش yazmíš kir, il écrivait, L.; t. يازمش.

يازيجى iazidji, écrivain, scribe; t. يازيجى.

ياساغ كرين iasag kirin, prohiber; t. ياساق, يساق, يصاق اتمك.

* ياسمت iasmin, jasmin, G.; du pers. ياسمن.

ياسين yā-sīn sär qábrestána bēžin, ils prononcent le chapitre yā sīn du Coran sur le tombeau, S.; les mots yā sīn commencent le 36me chapitre du Coran.

ياغ iag, beurre; t. ياغ; voy. كره ياغى.

ياقوت iaqout, rubis; ياقوتى لاجوردى iaqout-i ladjverdi, saphir; iakút keli ou scin, hyacinthe, G.; ar. ياقوت (du pers. ياكند, du grec ὑάκινθος)

ياكو ia-kou, puisque, comment; ياكو دزانى iakou di-zani, puisque tu le sais.

يال ial, côté, partie; يالى مران ial-i miran, la partie d'une maison destinée pour les hommes; يالى زنان ial-i jinan, la partie de la maison pour les femmes; voy. يالى, الى.

يالدوز ialdouz, dorure; يالدوز كرى ialdouz kiri, doré; t. يالدز (dorage).

يالى iali, plage, les bords d'un canal, t. يالى يالو; comp. الى, يال.

يانه يان ian, iané, ou, ou bien, sinon, ou au contraire; وه افيت يان نافيت vé awit ian nawit, avez vous jeté ou non? افا وه جويه يانه كانيه aw-a vé djouié iané kaniié, votre eau est elle du ruisseau

ou bien de la fontaine; يان ام خلاص دبين يان او مه دكوژين ian em khelas dibin ian eoŭ mé di-koujin, ou nous nous sauverons, ou ils nous tueront (sinon ils nous tueront); از رابم يان رانبم ez rabim ian ra-ne-bim, me leverai-je ou ne me leverai-je pas? yăn Rh.; t. ينه, t. or. يانه, يانا.

يانافى ianaw, chassis d'une porte.

يانپولى ianpouli, giberne; de l'ital. ampolla (? russe ампулы, géorg. ამპული).

يانزده ianzdeh onze; ianzdah G.; yāñzdéh L.; zaza yaudés, yaundés; p. يانزده, voy. ده.

* يانه yana, maison, R.; pour خانه?

ياوان voy. يا.

ياور iaver, adjudant; du pers. ياور.

ياهو ia-hou, he! ar. يا هو.

* يای jai, flèche, Kl.; t. يای (arc).

* يايا yaya, madame, R. I, 144.

يپلتاق iapyltaq, monter un cheval à dos nu (mot turc).

يتاغ iatag, lieu où il y a peu de neige et qui sert d'abri pour les brebis (mot turc); t. يتاق.

يتيم voy. ايتم.

يخ iekh, glace, gelée; iaχ B. P., lorist. yekh; bactr. aẹχa (voy. de Lagarde, Beiträge zur baktr. Lexicographie 4), p. يخ.

* يخه poche (dans le texte pers. جيب) L. I, 100, 14.

يختمه voy. اختمه.

يخسير iekhsir, prisonnier; iaksír G., yakhsir Rh.; comp. هسير.

* يخنى iakni, bouillonnement, G.; du pers. يخنى (viande bouillie).

يدى voy. ايدى.

* يرامز iaramáz, méchant, dépravé, scélérat, infâme, G.; t. يرامز.

يرلو ierlou, peuple à demeure fixe, indigène, les Kurdes domiciliés; t. يرلو.

* يرمخ yērmáχ, rivière, S.; t. ايرمق.

* يريه jaríie, iarí, iarie, bouffonnerie, plaisanterie; jarí t-kem, je plaisante, G.; ar. يهيّرى; comp. بى يريه.

* يريه كار jarí-kar, jarii-tkar, iariikár, bouffon, G.

يزيدى iezidi, yezidi, nom d'une tribu kurde, qui à ce qu'on dit adore le diable; izīd S. Cette tribu a ce nom, parce-qu'elle regarde le calife Yezid comme une incarnation de Dieu; cette explication semble être erronée et le nom se dérive peut-être du bactr. yazata (p. يزدان).

يسپى voy. سبى.

يسك voy. هستى.

يسير voy. هسير.

* يسيرى yesīri, captivité, L.; yēsirītī Rh.

يشم iechim, hématite; du pers. يشم.

يصاغ iesag, défense, prohibition; t. يساق, يصّاق.

يط voy. يك.

يعنى iani, c'est-à-dire; ar. يعنى.

يغما iegma, brigandage; يغما كرين iegma kirin, piller; t. يغما اتمك.

يغمكر iegme-ker, brigand, pilleur; p. يغماكر.

يغناك, يغناغ iegnag, iegnák, attroupement, bal, réunion des hommes à un festin; داغناگدا di-ignagida, dans la réunion; t. يغناغ.

يك iek, un seul; يك بوين iek bouin, être uni; يك جاق iek-tchaw, borgne, qui n'a qu'un oeil; يك دل iek-dil, unanime, animé de mêmes sentimens; يك رنكى iek-renghi, compatibilité d'humeurs; يك شم, يك شنبه iek-chem, iek-chembé, dimanche, premier jour de la semaine; يك يك iek-iek, un à un; يكى دنى ieki dini, un autre, une autre fois, encore une fois; يكى دنى انين ieki dini anin, rapporter; يكى ز وان ieki ji van, l'un d'entre eux; يكه iek-é, c'est égal, c'est la même chose; chez Garzoni: iek kabar, en un mot; iek gé na vastit, vagabond; iek ex, membre (littér. un de); iek-sciámbi, dimanche; iek rengh nina, changeant; iek bekem, cekem, j'unis; ez iek mal, proches parents; iek du iek, l'un après l'autre; iek daḳeḳ, un moment; yek L.; او يكى cet autre là, L. I, 98, 4 (comp. guebri يكى autre, et le p. يكى يكى); ēk Rh., ēk-shembi, dimanche, Rh; iek-šambah B.; yeṭ M.: zaza yau (un); ya rōji, un jour, à l'avenir; yaúna, yaúnai, autre; bactr. aeva, p. يك; comp. ايك, هريك, ليك, ژيك, بيك.

* يكانه yēkāna, isolé, Rh.; iekanek, sanglier (du lat. singularis) Ch. 350; p. يكانه.

* يكتاى iek-tai, simple; p. يكتاى.

* يكتر iektyr, l'un l'autre; du pers. يكديكر Ch. 322.

يكدلى iekdili, unanimité; يكدلى نشاندان iekdili nichan-dan, conspirer; de يكدل (s. v. يك).

يكرو iek-rou, essence; du pers. يكرو.

يكسان iek-san, symétrie.

يكو iekou, un grain; يكو چند ددتن iekou tchend di-ditin, un grain combien donne-t-il? يكو دهو هشت ددن iekou deh-ou-hecht di-din, un grain donne dix-huit.

يكون iekoun, somme, total; ar. يكون.

يكى ieki, identité, unité; p. يكى.

يكى ieki, unique, quelqu'un; p. يكى.

* يلكاو ил-кау, boeuf, P.; de il, p. يل (héros, mâle, bête qui pait sans pasteur) et de كا.

يلكن ielken, la voile d'un navire; يلكنى اشى باى ielken-i ach-i bài, volant, aile d'un moulin à vent; t. يلكن.

يم iem, appât, nourriture des chevaux; يم داين iem dàin, appâter, donner à manger à un animal; هسبان تمار بكه و يميد وان بده hespan timar bi-ké ve iemi-d van bi-dé, étrille les chevaux et donne leur à manger; t. يم ويرمك.

يمان ieman, de grâce, pour amour de Dieu; يمان شيخم رابه ايلا مه دهڤرا چو ieman cheikh-ym ra-bé el-a mé di-hewra tchou, de grâce, ô mon Cheikh, lève toi, notre tribu est sens dessus dessous; ar. امان.

يمش voy. ايمش.

يمك iemek, dîner; t. يمك.

* يملك iemlik, le manger (propr. mangeoire) Ch. 354; t. يملك.

يمنى iemeni, tapis kurde velouté; espèce de souliers; t. يمنى (de l'ar. يمنى provenant du Yemen); comp. امنى.

ينا voy. هاتين.

* ينى zaza yéni, le sien; de يا.

یو voy. یك.

یواش iavach, doux, apprivoisé; هسپ یواش کرین hesp iavach kirin, dompter un cheval; t. یواش.

یودس voy. یانزده.

* یودسین zaza yaudesín, onzième.

یوردام iordam, beau, superbe; t. یوردام (grâce, façon).

یورغە iorga, cheval qui va l'amble; t. یورغە.

* یوزباشی yüz-bāša, capitaine, S.; t. یوز باشی.

یونە voy. یك.

* یووە zaza yaúve, le premier; de یو.

* یهووە jehauwa, qu'il soit; ar. یهوی, voy. صبح.

* یهە yaha, voilà, Rh.; ar. یاه یاه, یهیا.

ییشتە voy. نیشتە.

کتێبە چاپکراوەکانی
کۆڕی زانیاری کوردستان و ئەکادیمیای کوردی

کۆڕی زانیاری کوردستان:

١) فەرهەنگی زاراوە (عەرەبی - کوردی)، بەدران ئەحمەد حەبیب، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، ساڵی ٢٠٠٢، (١٤٢ لاپەڕە).

٢) کوردی تورکمانستان - مێژوو - ئەتنۆگرافیا - ئەدەب، د. مارف خەزنەدار، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی ڕۆشنبیری، ساڵی ٢٠٠٣، (٢٥٨ لاپەڕە).

٣) زاراوەی یاسایی، لیژنەی زاراوە لە کۆڕی زانیاری کوردستان، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی ڕۆشنبیری، ساڵی ٢٠٠٤، (٤٠ لاپەڕە).

٤) زاراوەی کارگێڕی، لیژنەی زاراوە لە کۆڕی زانیاری کوردستان، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی ڕۆشنبیری، ساڵی ٢٠٠٤، (٤٧ لاپەڕە).

٥) من ينابيع الشعر الكلاسيكي الكردي، ج١، رشيد فندى، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی ڕۆشنبیری، ساڵی ٢٠٠٤، (٢٤٠ لاپەڕە).

٦) ڕێنووسی یەکگرتووی کوردی، بەدران ئەحمەد حەبیب، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، ساڵی ٢٠٠٥، (٥٦ لاپەڕە).

٧) ڕێزمانی کەسی سێیەمی تاک، د.شێرکۆ بابان، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی ڕۆشنبیری، ساڵی ٢٠٠٤، (١٥٩ لاپەڕە).

٨) چوارینێن خەیام، د. کامیران عالی بەدرخان، وەرگێڕانی لە لاتینییەوە د. عەبدوللا یاسین ئامێدی، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی ڕۆشنبیری، ساڵی ٢٠٠٤، (٩٤ لاپەڕە).

٩) شێوەی سلێمانی زمانی کوردی، د. زەرێ یوسوپۆڤا، و: لە ڕوسییەوە د. کوردستان موکریانی، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، ساڵی ٢٠٠٥، (٢١٦ لاپەڕە).

١٠) العروض في الشعر الكردي، احمد هردى، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی ڕۆشنبیری، سالّی ٢٠٠٤، (٢١٨ لاپەڕە).
١١) ژانرەکانی ڕۆژنامەوانی و میژووی چاپخانە ١٤٥٠ ـ ١٥٠٠، د. مەغدید سەپان، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، سالّی ٢٠٠٥، (٢٧٨ لاپەڕە).
١٢) زاراوەی ڕاگەیاندن، لیژنەی زاراوە لە کۆڕی زانیاری کوردستان، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، سالّی ٢٠٠٥، (١٠٨ لاپەڕە).
١٣) فەرهەنگی زاراوەگەلی ڕاگەیاندن (ئینگلیزی ـ کوردی ـ عەرەبی)، بەدران ئەحمەد حەبیب، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، سالّی ٢٠٠٥، (١٦٥ لاپەڕە).
١٤) ئەدەبی منداڵانی کورد ـ لێکۆڵینەوە ـ میژووی سەرهەڵدان، حەمە کەریم هەورامی، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، سالّی ٢٠٠٥، (٤٠٦ لاپەڕە).
١٥) گیرەکێن زمانێ کوردی، د. فازل عمر، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، سالّی ٢٠٠٥، (١٣٤ لاپەڕە).
١٦) ل دۆر ئەدەبێ کرمانجی ل سەد سالاً نوزدێ و بیستێ زاییني، تەحسین ئیبراهیم دۆسکی، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، سالّی ٢٠٠٥، (٢٧٦ لاپەڕە).
١٧) دەنگسازی و بڕگەسازی لە زمانی کوردیدا، د. شێرکۆ بابان، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، سالّی ٢٠٠٥، (٢٠٦ لاپەڕە).
١٨) هۆنراوەی بەرگری لەبەرهەمی چەند شاعیرێکی کرمانجی سەروودا ١٩٣٩ ـ ١٩٧٠، د. عبدالله یاسین عەلی ئامێدی، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، سالّی ٢٠٠٥، (٣٢٠ لاپەڕە).
١٩) یوسف و زولەیخا، حەکیم مەلا سالّح، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، سالّی ٢٠٠٦، (٤٠٧ لاپەڕە).
٢٠) زمانی کوردان ـ چەند لێکۆڵینەوەیەکی فیلۆلۆجی زمان، پ. د فریدریش موولێر ئەوانی تر، و: لە ئەڵمانییەوە د. حمید عزیز ، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، سالّی ٢٠٠٥، (١٩٢ لاپەڕە).
٢١) ڕێبەری بیبلۆگرافیە کوردییەکان ١٩٣٧ ـ ٢٠٠٥، شوان سلێمان یابە، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، سالّی ٢٠٠٦، (٤٠٠ لاپەڕە).
٢٢) فەرهەنگی گەورەی من. د. کوردستان موکریانی، چاپی یەکەم، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، سالّی ٢٠٠٦ ، (٨٠ لاپەڕە).
٢٣) دیوانی عەزیز ـ محەمەد عەلی قەرەداغی ـ هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، سالّی ٢٠٠، (١٤٤ لاپەڕە).
٢٤) زاراوەگەلی کاروباری مین ـ جەمال جەلال حوسێن ـ دلێر سابیر ئیبراهیم ـ دەزگای گشتی هەرێم بۆ کاروباری مین، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، سالّی ٢٠٠٦، (٨٠ لاپەڕە).
٢٥) زاراوەی ڕاگەیاندن ـ کەمال غەمبار ـ هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، سالّی ٢٠٠٦، (٩٦ لاپەڕە).
٢٦) زاراوەی ئەدەبی ـ ئامادەکردنی: لیژنەی ئەدەب لە کۆڕی زانیاری کوردستان، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، سالّی ٢٠٠٦، (٣٨٠ لاپەڕە).

٢٧) ئیندێکسی گۆڤاری کۆڕی زانیاری کورد (١٩٧٣ ـ ٢٠٠٢) ـ شوان سلێمان یابه ـ هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، سالّی ٢٠٠٦، (٢٤٠ لاپەڕە).
٢٨) The Historical Roots of the National Name of the Kurds ـ د. جەمال رەشید، هەولێر، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، سالّی ٢٠٠٦، (١٠٧ لاپەڕە)
٢٩) فەرهەنگی کۆمەڵناسی ـ عوبێد خدر ـ چاپخانەی دەزگای ئاراس ـ هەولێر، سالّی ٢٠٠٧، (٨٣ لاپەڕە).
٣٠) بزاڤی ڕزگاریخوازی نیشتیمانی لە کوردستانی ڕۆژهەڵاتدا (١٨٨٠ ـ ١٩٣٩ز) ـ د.سەعدی عوسمان هەروتی ـ چاپخانەی دەزگای ئاراس ـ هەولێر، سالّی ٢٠٠٧، (١٥٥ لاپەڕە).
٣١) شۆڕشی شێخ عوبەیدوڵلاّی نەهری لە بەڵگەنامەی قاجاری دا ، نووسینی: حەسەن عەلی خانی گەڕووسی ، وەرگێڕانی لە فارسییەوە: محەمەد حەمە باقی ـ چاپخانەی دەزگای ئاراس ـ هەولێر، سالّی ٢٠٠٧، (٢٠٤ لاپەڕە).
٣٢) شۆڕشی شێخ عوبەیدوڵلاّی نەهری لە بەڵگەنامەی ئەرمەنیدا، نووسینی: ئەسکەندەر غوریانس، وەرگێڕانی لە فارسییەوە ـ محەمەد حەمە باقی. چاپخانەی دەزگای ئاراس ـ هەولێر، سالّی ٢٠٠٧، (١٢٨ لاپەڕە).
٣٣) فەرهەنگی کوردی ـ فارسی، وەرگێڕانی لە فارسییەوە ـ محەمەد حەمە باقی. چاپخانەی دەزگای ئاراس ـ هەولێر، سالّی ٢٠٠٧، (١١٢ لاپەڕە).
٣٤) شۆڕشی شێخ عوبەیدوڵلای نەهری لە بەڵگەنامەی ئینگلیزی و ئەمریکی دا ـ نووسینی ـ وەدیع جوەیدە. وەرگێڕانی لە عەرەبییەوە ـ محەمەد حەمە باقی . چاپخانەی دەزگای ئاراس ـ هەولێر، سالّی ٢٠٠٧، (١١٦ لاپەڕە).
٣٥) شۆڕشی شێخ عوبەیدوڵلاّی نەهری لە بەڵگەنامەی قاجاری دا، نووسینی: عەلی خان گۆنەخان ئەفشار. وەرگێڕانی لە فارسییەوە ـ محەمەد حەمە باقی. چاپخانەی دەزگای ئاراس ـ هەولێر، سالّی ٢٠٠٧، (٤٢٦ لاپەڕە).
٣٦) شۆڕشی شێخ عوبەیدوڵلاّی نەهری لە بەڵگەنامەی قاجاری دا، نووسینی: عەلی ئەکبەر سەرهەنگ. وەرگێڕانی لە فارسییەوە: محەمەد حەمە باقی. چاپخانەی دەزگای ئاراس ـ هەولێر، سالّی ٢٠٠٧. (١٩٢ لاپەڕە).
٣٧) چەپکێك لە زاراوە گەلی کشتوکاڵ ـ ئامادەکردنی ـ حەمە سالّح فەرهادی ـ چاپخانەی دەزگای ئاراس ـ هەولێر، سالّی ٢٠٠٧، (١٤٤ لاپەڕە).
٣٨) شۆڕشی شێخ عوبەیدوڵلاّی نەهری لە بەڵگەنامەکانی وەزارەتی کاروباری دەرەوەی ئێران دا. وەرگێڕانی لە فارسییەوە: محەمەد حەمە باقی. چاپخانەی دەزگای ئاراس ـ هەولێر، سالّی ٢٠٠٧، (٢٧٠ لاپەڕە)
٣٩) فەرهەنگی دیوانی شاعیران (نالی، سالم، کوردی)، نووسینی ـ د. محەمەد نووری عارف، چاپخانەی دەزگای ئاراس ـ هەولێر، سالّی ٢٠٠٧، (١٠٠٠ لاپەڕە).
٤٠) یەکەم فەرهەنگی تۆ، وەرگێڕانی: د.کوردستان موکریانی، چاپخانەی دەزگای ئاراس، هەولێر، سالّی ٢٠٠٧، (٨٦ لاپەڕە).

٤١) ئەدەبی منداڵانی کورد دوای ڕاپەڕین، نووسینی: حەمە کەریم هەورامی، چاپخانەی دەزگای ئاراس، هەولێر، ساڵی ٢٠٠٧، (٣٦٨ لاپەڕە).
٤٢) فەرهەنگی هەراشان، کۆکردنەوە و داڕشتنی: کۆمەڵێك مامۆستا، چاپخانەی دەزگای ئاراس، هەولێر، ساڵی ٢٠٠٧، (٣٣٦ لاپەڕە).

ئەکادیمیای کوردی:

٤٣) ئەلبوومی کەشکۆڵ، ب ١، دانراوی: محەمەد عەلی قەرەداغی، چاپخانەی خانی ـ دهۆك، ساڵی ٢٠٠٨، (٣٥٢ لاپەڕە).
٤٤) الأدب الشفاهي الكردي ، علي الجزيري ، چاپخانەی خانی ـ دهۆك، ساڵی ٢٠٠٨، (٢٠٠ لاپەڕە).
٤٥) بەرکولێکی زاراوە سازیی کوردی، ئامادەکردنی: جەمال عەبدول، دووەم چاپ، چاپخانەی خانی ـ دهۆك، ساڵی ٢٠٠٨، (٣٣٠ لاپەڕە).
٤٦) دیوانی قاصد، ساغکردنەوەی: شوکر مستەفا و ڕەحیم سورخی، چاپخانەی خانی ـ دهۆك، ساڵی ٢٠٠٨، (٣٥٢ لاپەڕە).
٤٧) چەند لێکۆڵینەوەیەك دەربارەی مێژووی کورد لە سەدەکانی ناوەڕاستدا، نووسینی: دکتۆر زرار سدیق تۆفیق، چاپخانەی خانی ـ دهۆك، ساڵی ٢٠٠٨، (٢٠٨ لاپەڕە).
٤٨) کیمیای ژەهری دەستکرد. نووسینی: پ.د. عەزیز ئەحمەد ئەمین، چاپخانەی خانی ـ دهۆك، ساڵی ٢٠٠٨، (٢٠٨ لاپەڕە).
٤٩) ڕۆڵی سەربازیی کورد لە دەوڵەت و میرنشینە ناکوردیەکان لە سەردەمی عەبباسیدا، نووسینی: مەهدی عوسمان حسێن هەروتی، چاپخانەی خانی ـ دهۆك، ساڵی ٢٠٠٨، (٣٦٨ لاپەڕە).
٥٠) دور نواب السليمانية في المجلس النيابي العراقي (١٩٤٥ ـ ١٩٥٨)، دانانی: سالار عبدالكريم فندی الدوسكی، چاپخانەی خانی ـ دهۆك، ساڵی ٢٠٠٨، (٣٠٤ لاپەڕە).
٥١) عبدالله گۆران، رائداً لحركة تجديد الشعر الكوردي، دانانی: کەمال غەمبار چاپخانەی خانی ـ دهۆك، ساڵی ٢٠٠٨، (٣٢٠ لاپەڕە).
٥٢) وثائق بريطانية عن تشكيل دولة كوردية مستقلة ١٩٢٤ ـ ١٩٢٧ ، دانانی: د.عبدالفتاح علی البوتانی، چاپخانەی خانی ـ دهۆك، ساڵی ٢٠٠٨، (٢٦٨ لاپەڕە).
٥٣) سالنامەی ئەکادیمیای کوردی ، ئامادەکردنی: پڕوفیسور د. وریا عومەر ئەمین . چاپخانەی حاجی هاشم ـ هەولێر، ساڵی ٢٠٠٩، (٥٦ لاپەڕە).
٥٤) مەمێ و زینێ، ئامادەکردنی: جاسمێ جەلیل، دوکتۆر عیزەدین مستەفا ڕەسوول خستوویەتییە سەر نووسینی کوردیی عیراق و پێشەکیی بۆ نووسیوە و لێی کۆڵیوەتەوە، چاپخانەی حاجی هاشم ـ هەولێر، ساڵی ٢٠٠٩، (١٦٨ لاپەڕە).
٥٥) هەنگاوێك لەسەر ڕێگەی لێکۆڵینەوەی (دیوانی سالم)دا، محەمەدعەلی قەرەداغی، چاپخانەی حاجی هاشم ـ هەولێر، ساڵی ٢٠٠٩، (٨٠ لاپەڕە).

٥٦) کەرەسە بەتاڵەکان لە روانگەی تیۆری دەسەڵات و بەستنەوە ((شیۆەزاری کرمانجی سەروو))، نووسینی: ڤیان سلێمان حاجی، چاپخانەی حاجی هاشم ـ هەولێر، ساڵی ٢٠٠٩، (٢١١ لاپەڕە).
٥٧) هێز و ئاواز لە دیالێکتی کوردیی ژوورووداا، نوسینی: عەبدولوەهاب خالید موسا، چاپخانەی حاجی هاشم ـ هەولێر، سالی ٢٠٠٩، (١٤٦ لاپەڕە).
٥٨) گەپنامەی مێرگولاّن، نوسینی: رەسوڵ دەرۆێش، چاپخانەی حاجی هاشم ـ هەولێر، ساڵی ٢٠٠٩، (١٧٦لاپەڕە).
٥٩) دۆخەکانی ژێرەوە لای فیلمۆرو هەندی لایەنی ڕستەسازیی کوردی، ئامادەکردنی: یوسف شەریف سەعید، چاپخانەی حاجی هاشم ـ هەولێر، ساڵی ٢٠٠٩ (١٣٤ لاپەڕە).
٦٠) هەندێ لایەنی ڕێزمانی دەسەڵات و بەستنەوە (GB) لەزمانی کوردیدا، ئامادەکردنی: د.سەباح ڕەشید قادر، چاپخانەی حاجی هاشم ـ هەولێر، ساڵی ٢٠٠٩ (١٧٢ لاپەڕە).
٦١) الحیاة الاجتماعیة للکورد بین القرنین (٤ ـ ٩هـ/١٠ ـ ١٥م)، دانانی: دکتۆرە فائزە محەمەد عزەت، چاپخانەی حاجی هاشم ـ هەولێر، ساڵی ٢٠٠٩، (٢٧٢ لاپەڕە).
٦٢) العلاقات الایرانیة ـ السوفیتیة ١٩٣٩ ـ ١٩٤٧، دانانی: نزار ایوب حسن الگولی، چاپخانەی حاجی هاشم ـ هەولێر، ساڵی ٢٠٠٩، (٢٩٠ لاپەڕە).
٦٣) بیبلیۆگرافیای کوردناسی لە سەرچاوە فەرەنسییەکاندا، د. نەجاتی عەبدوڵڵا، چاپخانەی حاجی هاشم ـ هەولێر، ساڵی ٢٠٠٩، (٥٢٨).
٦٤) بیبلیۆگرافیای کوردناسی لە سەرچاوە ئینگلیزییەکاندا، د. نەجاتی عەبدوڵڵا، چاپخانەی حاجی هاشم ـ هەولێر، ساڵی ٢٠٠٩، (٤٤٨).
٦٥) امیر امراء کردستان (ابراهیم باشا الملی ١٨٤٥ ـ ١٩٠٨)، دانانی: أ. د. عبدالفتاح علی البوتانی ـ علی صالح المیرانی، چاپخانەی حاجی هاشم ـ هەولێر، ساڵی ٢٠٠٩، (١٦٠ لاپەڕە).
٦٦) دیوانا مەلا محەمەدێ سەیدا، بەهەڤکار: سەید جەلال نزامی، چاپخانەی حاجی هاشم ـ هەولێر، ساڵی ٢٠٠٩، (٨٨ لاپەڕە).
٦٧) داستانی هەیاسی خاس و سولتان مەحموود، نووسینی: محەمەد سالح سەعید، چاپخانەی حاجی هاشم ـ هەولێر، ساڵی ٢٠٠٩، (٣٢٦ لاپەڕە).
٦٨) کیمیای ژینگە، پیسبوونی ئاووهەوا، پ . د. عەزیز ئەحمەد ئەمین، چاپخانەی حاجی هاشم ـ هەولێر، ساڵی ٢٠٠٩، (١٦٠ لاپەڕە).
٦٩) گەشتنامەی پوژولا بۆ کوردستان ساڵی ١٨٣٧، وەرگێڕانی: د. نەجاتی عەبدوڵڵا، چاپخانەی حاجی هاشم ـ هەولێر، ساڵی ٢٠٠٩، (١٩٨ لاپەڕە).
٧٠) ڕێزمانی کوردی، وەرگێڕانی: د. نەجاتی عەبدوڵڵا، چاپخانەی حاجی هاشم ـ هەولێر، ساڵی ٢٠٠٩، (١٤٤ لاپەڕە).
٧١) بونیاتی زمان لەشیعری هاوچەرخی کوردیدا، ئامادەکردنی: د. ئازاد ئەحمەد مەحموود، چاپخانەی حاجی هاشم ـ هەولێر، ساڵی ٢٠٠٩ (٢٥٨ لاپەڕە).

٧٢) الحركة الشيوعية في تقارير مديرية الامن العامة ١٩٥٩ ـ ١٩٦٢، نووسینی: د. عبدالفتاح علی البوتانی، چاپخانەی حاجی هاشم ـ هەولێر، ساڵی ٢٠٠٩، (٢٨٨ لاپەڕە).
٧٣) فەرهەنگی سۆفیانەی دیوانی (جزیری و مەحوی)، نووسینی: د. ئیبراهیم ئەحمەد شوان، چاپخانەی حاجی هاشم ـ هەولێر، ساڵی ٢٠١٠، (٣٦٠ لاپەڕەیە).
٧٤) چیرۆکی منداڵان لە ئەدەبی کوردیدا (١٩٩١ ـ ٢٠٠٥)، دانانی: ڕازاو ڕەشید صەبری، چاپخانەی حاجی هاشم ـ هەولێر، ساڵی ٢٠١٠، (٢١٢ لاپەڕە).
٧٥) هەولێر لە سەردەمی ئەتابەگیاندا، نووسینی: پ. د. موحسین موحەممەد حوسێن، عیمان علی قادر کردویە بە کوردی، چاپخانەی حاجی هاشم – هەولێر، ساڵی ٢٠١٠، (٤٧٣ لاپەڕە).
٧٦) هەورامان باشتر بناسین، نووسینی: محەمەد ڕەشیدی ئەمینی، چاپخانەی حاجی هاشم – هەولێر، ساڵی ٢٠١٠، (٩٦ لاپەڕە).
٧٧) فەرهەنگا کانی، نووسینی: محەمەد سالح پێندرۆیی (جگەر سۆز)، چاپخانەی سپیرێز – دهۆك، ساڵی ٢٠١٠ (٦٣٩ لاپەڕە).
٧٨) وشەنامە، نووسینی: جەمال حبیب الله (بێدار)، چاپخانەی سپیرێز– دهۆك، ساڵی ٢٠١٠ (١١٤٧) لاپەڕە).
٧٩) بیبلیۆگرافیای ئەکادیمیای کوردی، ئامادەکردنی لیژنەی بیبلیۆگرافیای ئەکادیمیای کوردی، چاپخانەی سپیرێز – دهۆك، ساڵی ٢٠١٠ (٤٠٠) لاپەڕە.
٨٠) ئاسوورییەکانی باشووری کوردستان، نووسینی د. عەبدوڵڵاڵ غەفور، چاپخانەی سپیرێز – دهۆك، ساڵی ٢٠١٠ (٢٠٨) لاپەڕە.
٨١) جوگرافیای ئابووری نەفت لە کوردستاندا، چاپی سێییەم، نووسینی د. عەبدوڵڵاڵ غەفور، چاپخانەی سپیرێز– دهۆك، ساڵی ٢٠١٠ (٣٠٥) لاپەڕە.
٨٢) فلسفة العشق الإلهي في شعر الجزيري، تأليف محمد امين دوسكي، الطبعة الثانية، مطبعة سپيريز– دهۆك، سنة ٢٠١٠ (١٩٦) صفحة.
٨٣) فەرهەنگی کوردی – فەرەنسی، نووسەر: ئۆگست ژابا، بلاوکەرەوەی زانستی: فێردیناند یۆستی، وەرگێڕانی پێشەکی و دووبارە لەچاپدانەوەی: د.نەجاتی عەبدوڵڵاڵ، چاپخانەی حاجی هاشم – هەولێر، ساڵی ٢٠١٠ (٥٠٥) لاپەڕە.